CONSILIORVM, SIVE RESPONSORVM IVRISPERITISSIMI PAVLI CASTRENSIS

Volumen Tertium.

NVNC RECENS QVOD TANDIV SVB ARCIS LATVERAT AC in tenebris, in lucem ad communem omnium utilitatem editum, & ueluti ab inferis reuocatum.

CVM ERVDITIS ADNOTATIONIBVS, RERVM notabilium Summis, atq; Indice BALTHASARIS QVINCTII *Aquilenſis. I. V. D. eximij.*

NON SINE PRIVILEGIO.

VENETIIS.
Apud Gaſparum Bindonum, & Socios.
M D LXXI

IOANNI ANDREAE
DE CVRTIS,
REGIO CONSILIARIO, REGIIQVE
Sacri Conſilij Neapolitani Pręſidenti, ac Regni pro Protonotario.

QVAM celebris & clara in ſermone omnium ſit Pauli Caſtrenſis Iuriſconſulti auctoritas, ſapientiſsime Senator, quadam die verba faciens cum Iuris peritiſsimo Iacobo Menochio facilè cognoui; qui nobiliſsimo in Gymnaſio Patauino Principem in iure Pontificio interpretando locum tenet. Is poſtquam ſapienter de eo multa dixiſſet, ſe quàm plurima eiuſdem reſponſa paucis ante diebus ex vetuſtiſsima bibliotheca habuiſſe, in lucem hactenus non emiſſa, mihi palàm fecit. Ego autem cùm ipſum, vt typis mandarentur, orarem & obſecrarem; ſtatim atque meam ſententiam audiuit, lubenter aſſentijt, nihil antiquius habuiſſe, inquiens, nec habere, quàm monimenta iſthæc præclara, quæ vel iniquitate temporum, vel incuria, multos per annos in latebris neglecta iacuerant, ęternitati tandem condonari. Sicq; eo candore animi, quo & cætera ſemper facere ſolet, alacriter omni pulſa mora, iam mihi dicta reſponſa largitus eſt. Poſteà verò quàm pallentes illæ membranæ ad meas peruenere manus, reſponſa illa non ſemel legere ac relegere cępi: ſed bone Deus, vſque adeò in infinitis propè locis attrita erant, vt non modò legere, verùm nec augurari quid ſibi vellent, mihi poteſtas quodammodò concederetur. Nimirum certè, cùm blattarum ac tinearum epulæ iam factę, aliqua in parte computruerant. Verùm nullis parcendo laboribus inſedit animo, huic mederi malo, ac tam eccelſi viri lucubrationes, quò ad tamen imbecilles vires meæ ſufficere potuerunt, reſarcire. Deſcripſi tandem eas, quas vigili cura, multoq; ſudore, qui dulcis mihi ſemper fuit, ad iuſta, (niſi fallor) perduxi. Qua re peracta, amicorum deinde hortatu impulſus quaſdam in hoc meo tyrocinio ad dicta reſponſa exaraui adnotationes, fortaſſe, vt ſpero iuuenibus ſaltem non iniucundas. Curaui poſtremò, veluti promiſeram, vt vtiliſſima hęc Pauli Caſtrenſis conſilia, ita vulgus appellat, tanquam ab inferis reuocata, in manus hominum peruenirent: quo factum eſt, vt tertium volumen ederetur. Quod, Ioannes Andrea Iuriſconſultiſsime, tuo nomini conſecrandum eſſe volui, cuius ſub parrocinio linguæ maledicæ, ac detrahentium venenata ſpicula ne offenſiunculam quidem facere queunt. Iure igitur tuam auctoritatem appellaui, eius inquam viri auctoritatem, qui ſuo nixu, ſuoq; merito, Virtute duce, non Fortunæ beneficio, ad Præſidentis Sacri Regij Conſilij Neapolitani dignitatem illam ampliſsimam aſcendit. et illius dicam Conſilij, quod toto orbe terrarum celebratiſsimum eſt, quodq; (pace omnium dixerim) veluti ſydus inter cætera micat. In quo tu annos propè quadraginta ſic magna cum laude, ac totius Regni applauſu Conſiliarij munus exercuiſti, vt omnes te maximè admirentur & diligant. Nam iuſtitiæ normam vnicuique, non dico omni die, ſed penè omni hora ius reddendo abſque vlla hominum querela ſemper dediſti. Nec vnquam muneribus, precibus, ambitioni, vel luxui, timiditati, aut vlli affectui, vitioue altiſsimum animum tuum ſubieciſti. Nec diuiti propter opes, nec pauperi propter miſericordiam, ſed omiſſa perſonarum acceptione, vnquam gratificaſti. Et cæcam auaritiam atque ardentem il-

ſam cupiditatem, quæ non minus ſæpe, nec noxiè minus inſidiari iudicantibus ſolet, & qua nullum vitium eſſe tetrius, rectiſsimè in de Officijs libris Cicero literis conſignauit; præmaximè fugiendum eſſe propoſuiſti. Et illius ſapientis diuinam ſententiam ob oculos habendo, non facturus alteri, quod tibi fieri nolis, necquod tibi velis fieri negaturus: ſic cuncta denique geſsiſti ea morum grauitate, fidei pondere, ac dexteritate quadam ſi vt melius certè aut perfectius deſiderare mortalium aliquis non poſſet. Hæc ſunt, vir ampliſsime, quæ verum, legitimumq; Iuriſconſultum efficiunt, quando artem hanc ille boni & æqui ſyncerè, vt tu ſemper facere ſoles, profitetur. Hinc Vlpianus & ſcitè & verè dixit, Iuriſconſultos veram, non ſimulatam philoſophiam affectantes, ſacerdotes meritò appellari. Quamobrem in aperto eſt vita tua ſanctiſsimè honeſtiſsimeq; acta: quinimmo velut aurum in ſornace probata. nam, vt lippis patet etiam & tonſoribus, quamuis Conſiliariorum munus an accuſabile inueniretur, ſubtili indagatione multum ac ſæpe præteritis annis fuerit examinatum; & ob id eorum nonnulli ab albo reiecti; nunquam tamen quid minimum, quod tuam exiſtimationem læderet, reperiri potuit. Hæc quidem eſt illa vera laus, hæc illa ſempiterna gloria, hæc illa frequens fama cum laude, qua homines ad cœli plagas aſcendere videntur. Profectò iuſtiſsime Præſidens, & pro Protonotari digniſsime, quàm latum mihi patere campum encomia, panegyricosq; tuos recitandi, generis etiam nobilitatem: & video & planè perſpicio. Sed quoniam certo certior ſum, ex æquo vt venerer virum immortalibus præconiorum titulis decorandum, exiguas vires meas non ſufficere: idcircò te longiore Epiſtola detinere amplius viſum fuit minimè. Hilari ergo animo hoc meum ſuſcipe munuſculum, & ſi quid interea efficere potero, iubeas velim rogo atque obſecro. Vale, Venetijs.

Præſtantiſsimæ Dominationis tuæ
Studioſiſsimus.

Balthaſar Quinctius
Aquilenſis I. V. D.

CONSILIORVM SIVE MAVIS RESPONSORVM, CLARISSIMI IVRISCONSVLTI PAVLI CASTRENSIS,

Volumen Tertium.

CVM ADDITIONIBVS EXCELLENTISSIMI D. Balthaſaris Quinctij I. V. D. Aquilenſis.

ARGVMENTVM.

STANTE STATVTO QVOD SENtētia debeat ferri, ſecundū conſiliū ſapientis, ſi ſapiens conſulet ſententiam ferri ſub cōditione. Vtrum ſtante poſteriori ſtatuto, q̄ ſententia non debeat ferri ſub conditione, ſed pure & q̄ aliter non ualeat ſententia, ſi iudex condemnat ſecundum conſilium ſapientis, an ualeat ſententia, & de intelligentia dicti primi ſtatuti.

SVMMARIVM.

1 *IVs municipale preualet iuri communi in ea ciuitate in qua uiget.*
2 *Conſilium ſapientis debet conſtare ſtante ſtatuto q̄ iudex id ſequi debeat.*
3 *Statutum recipit limitationem ab alio ſtatuto ultimo loco facto.*
4 *Statutum dans formam ſeruandam in ſententijs omnia alia ſtatuta de ſententijs loquentia ab illo recipiunt determinationem.*
5 *Forma non intelligitur commiſſa arbitrio ſapientis quando per ſtatutum eſt data.*
6 *Statutum dictans q̄ iudex debeat ſequi conſilium ſapientis debet ſane intelligi niſi cōſiliū cōtineat manifeſtū iuris errorē.*
7 *Error apertus & manifeſtus ſemper intelligitur excluſus in quacunque diſpoſitione generali.*
8 *Priores leges ad poſteriores trahuntur.*
9 *Poſteriores leges aliquando ad priores trahuntur.*
10 *Statutum committens cauſam arbitrio ſapientis intelligitur facti poteſtas commiſſa & non iuris ut poſſit ſtatuta tollere, & num. 53.*
11 *Conſultor qui conſulit ſententiam ferri ſub conditione tollit diſpoſitionem ſtatuti.*
12 *Conſultor conſulens Titium pupillum poſſe teſtari non expreſſo quòd ſit pupillus, ualet eius conſilium.*
13. *Sententia ſub conditione de futuro intrinſeca non ualet etiam de iure cōmuni, & quid ſub conditione extrinſeca, & nu. 44.*
14 *Iudex qui profert ſniām ſub conditione extrinſeca male facit.*
15 *Statutum diſponens quòd ſententia ſub conditione non ualeat non deuiat a iure communi.*
16 *Statutum q̄ ſententia ſub quacunque conditione lata non ualeat, derogat iuri communi, cum de iure communi diſtinguatur nu. 17.*
18 *Statutum primum per ultimum non corrigitur ſed determinatur & reſtringitur.*
19 *Statutum potius reſtringit poteſtatem conſultoris quàm concedat conſultorem poſſe tollere ſtatutum.*
20 *Iudex ſequendo conſilium ſapientis euitat pœnam impoſitam a ſtatuto iudicibus talia non facientibus.*
21 *Iudex pronuncians contra formam ſtatuti dicitur ſtatutum contemnere.*
22 *Iuris error excuſat à dolo.*
23 *Pœna annullationis actus imponitur ex defectu forma non ſeruata.*
24 *Vbi dolus non adeſt ceſſat pœna.*
25 *Sententia nulla lata poſt relationem arbitrorum nullum ius dat partibus.*
26 *Sententia lata poſt finitum tempus inſtantia eſt nulla, & quā de nu. 55.*
27 *Inſtantia cauſa appellationis finita de conſenſu partium poteſt prorogari.*
28 *Inſtantia cauſa principalis finita non poteſt prorogari de conſenſu partium.*
29 *Appellatione interpoſita per reum extinguitur ſententia uel ſuſpenditur, & quando nu. 56.*
30 *Sententia nulla non poteſt annullari uel ſuſpendi per appellationem.*
31 *Sententia a qua appellatum fuit infra tempus debitum ualet, ad hoc ut iudex ſuper eius nullitate pronunciet.*
32 *Sententia a qua non fuit appellatum infra tempus debitum, ſi eſt conditionalis ex qua non apparet an quis fuerit condemnatus uel abſolutus non ualet. 33.*
34 *Solutio facta ſine cauſa poteſt repeti actione indebiti.*
35 *Solutio facta pro reſto ſi re uera non eſt pro reſto illa qualitas pro reſto non operatur.*
36 *Creditor recipiens pro reſto & conſentiens ſolutioni ſibi facta cum tali qualitate ſibi praeiudicat.*
37 *Reſeruatio probationis ſolutionis facta in ſententia pro reſto nō intelligitur de illa quantitate de qua eſt probatū in actis.*
38 *Liber defuncti an probet, et quid in parua uel magna ſumma & quæ requirantur ueriſimilitudines.*
39 *Relatio facta per renſorem rationis non eo modo quo conſultor pronunciauit, impedit ſententiam dari ad fauorem actoris uel rei.*
40 *Statutum q̄ ſententia debeat proferri cum conſilio ſapientis iudex debet habere conſilium & ſequi, & quid ſi conſilium fuerit iniquum.*
41 *Conſilium ſapientis iniquum iudex non tenetur ſequi & quādo nu. 42.*
43 *Statutum diſponens quod iudex teneatur ſnīam pronunciare cum conſilio, de conſilio uel ſecundum cōſiliū quid differant.*
45 *Sententia quæ poteſt ferri ſub conditione qualis ſit interlocutoria uel diffinitiua & ſub qua conditione poſſit ferri de praeterito uel de praeſenti uel de futuro.*
46 *Sententia lata ſub conditione extranea ualet.*
47 *Sententia lata ſub conditione falſa eſt nulla.*
48 *Sententia lata ſub conditione impoſſibili eſt nulla.*
49 *Sententia lata ſub conditione eſt nulla quando trahit ſecum executionem.*
50 *Appellatio a ſentētia ſub cōditione interponitur infra decēniū.*

51 Tempus decennij ad appellandum a ſententia ſub conditione currit de momento ad momentum.
52 Appellatio a ſententia excommunicationis lata ſub conditione debet ſtatim interponi infra decennium & ratio.
54 Sententia quam ſtatutum non admittit, non eſt ſequenda.

CONSILIVM. I.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

PRO clariori examinatione iſtius negotij, quatuor per ordinem ſunt uidenda, primum eſt, vtrum ſententia illa generaliter lata, ſecundum conſilium ſapientis fuerit ualida, & inſpecto iure cõmuni, diſtinguitur, aut cõditio eſt extrinſeca, aut intrinſeca, & hoc ſecundo caſu, aut de præterito, aut de præſenti, aut de futuro, & hoc ultimo, aut fuit impleta incõtinẽti poſt, aut ex interuallo. ff. quãdo appell. ſit l. 2. §. biduum, & plene notatur. C. de ſenten. & interloq. l. cum iudex. per glo. & doc. & in Speculo eo. titu. §. iuxta. uerſi. ſed cum iudex & ibi
1 per Io. And. in addi. † De iure tamen municipali ciuitatis Lucanæ, quod præualet ibidem. l. omnes populi, de iuſt. & iure, terminandum eſt, ꝙ non ualet,
2 ergo nulla eſt quæſtio, ut C. de fur. l. ancillæ. † Nec conſtat, ꝙ conſultor conſuluit eam ſic decidendã, & ſtatutum dictæ ciuitatis arctat iudicem ad ſequẽ-
3 dum conſilium ſapientis.[a] † Et dico quod, illud ſtatu
a tum recipit reſtrictionem & limitationẽ per aliud ſtatutum ultimo loco factum, quo cauetur, quod
b ſententia non debet ferri ſub conditione, ſed [b] pure
4 & quòd aliter non ualeat, † Et cum illud det formã ſeruandam in ſententijs, omnia alia ſtatuta de ſententijs recipiunt determinationem ab illo, per ea quæ not. in additio. Spec. tit. de exequ. ſententiæ. §. fin. in addit. quæ incipit contrariũ unde &c. & per ea quæ habentur in l. 1. §. 1. ff. ad l. falci. per Bar. & per eundem in l. prætor. §. eritque differentia. ff ui bon. rapto. in uerſiculo ſecundo caſu principali &c. ubi dicit ꝙ quando una lex uel ſtatutum procedit per modum regulæ (pro ut hic in dicto ultimo ſtatuto) alia ſtatuta debent intelligi ſecũdum illud, & ſic ſtatutum, ꝙ teneatur ſequi conſilium ſapientis, debet intelligi, ſcilicet, dummodo ſapiens conſulat ſententiam ferendam pure non autem ſub conditione.
5 † Nam ſormam non intelligitur uoluiſſe eſſe in arbitrio ſapientis, cum per aliud ſtatutum ſit determinatum, ſed omnia alia quæ non ſunt expreſſe de-
6 ciſa[c] potuiſſe iuſtitiæ cauſa † Præterea quantumcũ-
c que loquatur ſtatutum de ſequendo conſilium ſapientis debet intelligi ſanè ſcilicet niſi illud contineat manifeſtum iuris errorem, uel iniquitatẽ. quid enim ſi conſulat ꝙ pupillus de iure communi uel filius familias aut ſeruus poſſint teſtari? dicemus ne
7 ipſum ſequendum? abſit. † Quia talis error apertus & manifeſtus ſemper intelligitur exceptus quantumuis generalis, & præciſa ſit diſpoſitio ſtatuti, argu. l. nemo. ff. pro ſoc. & l. creditor. §. Lucius. ff. mãd. ſed ſic eſt in iſto caſu noſtro, quia conſuluit ferendã eſſe ſententiam ſub conditione, cum ſtatutum no-
d uiſſimũ prohibeat expreſſe, [d] & ſic continet mani-
8 feſtum iuris errorem. † Nec eſt nouum, ut priores leges ad poſteriores trahantur. ff. de legi. l. nõ eſt no-
9 uum. cum l. ſeq. † Et licet interdum fiat, ꝙ ultimum trahatur ad primum magis quam econuerſo, in caſu noſtro non fit ea ratione, quia ſtatuentes, qui uoluerunt cauſam committi conſilio ſapientis, & conſilium fore ſequendum, non cenſentur uoluiſſe cõmittere conſilio ſapientis, ut poſſit expreſſe tollere ſtatuta, & determinata, uel in futurum determinanda per eoſdem uel eorum ſucceſſores, argumento. ff. mand. l. ſi hominem, ſed ſolum, ut declaret ſuper
10 eis, ſcilicet pro qua parte faciant † ut ſic facti poteſtas ſit in eius arbitrio (ut ſic dicam) non iuris. ff. ad
11 turpillia. l. 1. §. 1. † ſed in caſu noſtro cõſulendo ꝙ feratur ſententia ſub conditione eſt præciſè & apertè tollere diſpoſitionẽ ſtatuti, ſicut ſi cõſuleret pupillũ poſſe teſtari, de communi iure eſſet tollere ius commune, quod ſibi commiſſum nõ cenſetur. ſed ſi cõſuleretur ꝙ Titius potuerit teſtari non ſpecificando
12 ꝙ fuerit pupillus licet re uera fuiſſet † non tamen tẽdit ad tollendum diſpoſitionem legis, ſed ius partis, & ideo ualet l. ſi expreſſim. ff. de appella. & quæ ſenten. ſine appella. l. 1. de re iudic. l. præſes cum ſimil. Non ergo cenſetur ſapienti commiſiſſe, ut citra dictam formam, quæ per ſtatutum determinata eſt, poſſit aliquid immutari. Nec obſtat ratio facta in contrarium, ſcilicet, ꝙ ſecundum prædicta ſequitur correctio iuris communis & etiam præcedentis ſta-
13 tuti, quia iſtud negatur † etiam de iure communi ſi fertur ſententia ſub conditione de futuro intrinſeca (prout eſt iſta) non ualet, niſi conditio poſt impleatur, ut notatur in l. cum iudex. C. de ſenten. per glo. & Bar. & in additio. Spe. eo. titu. §. iuxta, in uerſiculo ſed ecce iudex. Hęc autem cum fuerit impleta ſtatim poſt, imò per duos menſes uel circa (ut præponitur) & ſic in hoc dictum ſtatutum ultimum cõ-
14 cordat cum iure communi. † Præterea cum lata eſt ſub conditione extrinſeca (poſito quòd ualeat de iure communi) tamen iudex malè facit ſic
15 ferre, ut l. 2. §. biduum, quando appell. ſit. † Statutum ergo diſponens, ꝙ non ualeat, non multum deuiat a mẽte iuris communis, & ſic non eſt abſonum di-
16 cere, quod corrigatur hoc caſu ius commune. † Prętérea conſtat de intentione ſtatuti, ꝙ uoluit in hoc derogare iuri communi in quantum uult, quòd ſub quacunque conditione feratur non ualeat, licet de iure communi diſtinguatur, ut in principio dixi.
17 † Non eſt ergo abſonum dicere hoc, poſtquam de intentione ſtatuti conſtat. quantum ad pręſens circa hoc nõ inſiſto cũ ſufficiat prima reſponſio, quia inquantum dictum ſtatutum intelligitur etiam quãdo ſub cõditione intrinſeca & de futuro nõ corrigit ius commune, imò cum eo concordat, & ſic dicta ſententia tam de iure communi, quàm ex forma
18 ſtatuti eſt nulla. † Statutum autem primum, ꝙ iudex ſequatur cõſilium ſapientis non corrigitur per dictum ultimũ, ſed determinatur ſeu reſtringitur, ſcilicet, quantum ad alia non quantum ad hoc, ut
19 poſſit ſententia ferri ſub conditione, † quia conuenientius & iuſtius eſt dicere, ꝙ poteſtas conſultoris reſtringatur a dicto ſtatuto, quàm ꝙ iuris conſultus poſſit tollere diſpoſitionem dicti ſtatuti, & dare aliã formã, quàm ſtatutum dat, imò reprobatã ab eo. Igitur pręcedens interpretatio ſummẽda. arg. ff. de reg. iur. l. quoties nihil, & l. quoties in obſcuris, de legi. l. benignum. Item non obſtat alia ratio quę fit in
20 contrarium, uidelicet, † ꝙ iſte iudex ſequendo cõſiliũ euitauit ſibi pœnam, quã ſtatutũ imponeret, ſi non ad conſilium ſapientis ſic pronunciaſſet, ergo & pœna annullationis actus debet euitari, quia conſequentia non eſt bona, cum alia ratio ſit euitandi pœnam imponendam ſibi, quàm pœnam annulla-
21 tionis ſententię. † Prima namque imponitur ratione

ne contemptus iudicis, quia qui contemnit ſtatutũ
dans formam, ſi aliter pronunciet quàm ſtatutum
dicitur contemnere, ſed in caſu noſtro non poteſt
notari contemptus, ſed error, quia credidit ſe te-
neri ſequi conſilium ſapientis, cum re uera non te-
22 neretur, & conſtat, † ꝙ iuris error, & quæcunque
cauſa etiam iniuſta excuſat quem a dolo & a pœna
quę ratione doli incurritur. l. igitur. ff. de liber. cau. &
notatur in l. 1. in fi. magnę glo. ſi quis ius dicen. nõ ob
23 temperauc. & l. 1. ff. de abige. † Pœna uerò annul-
lationis actus imponitur ex defectu formæ non ſer-
uatę, ſed iſta cauſa quæ inducit hanc pœnam nulli-
tatis in caſu noſtro eſt, igitur & pœna debet adeſſe,
24 † ſed dolus, uidelicet, contemptus iudicis nõ adeſt,
merito nec pœna illa debet adeſſe, & ſic alia ratio
reformat pactum. C. de tranſac. l. interpoſitas, in fin.
& ratio de l. nam hoc iure, de uulg. & pup. non ua-
let obolum, quia non contingit hoc ex eo, ꝙ termi-
nabilia non determinentur pariter, ſed propter di
25 uerſitatem rationum, † Item non obſtat, ꝙ ſaltim
debet ualere dicta pronunciatio in ea parte, in qua
pronunciauit arbitros & hęredes ad redendum ra-
tionem quia hoc parum prodeſſet dictis actoribus,
ſi ſequens ſententia lata poſt relationem arbitrorũ
ſit nulla, & remanebit dicta relatio nuda & ſine alio
fomento ſententię uel condemnationis, & ſic ex ea
nullum foret ius parti actoris acquiſitum, ex eo qđ
nota. ff. de iureiurand. l. ſed & ſi poſſeſſori. §. fin. in gl.
ſuper uerbo probatur, quę incipit ſubauditur, &
hoc de primo dubio.
26 Secundo principaliter quęritur an ualeat ſecun-
da ſententia lata poſt relationem arbitri? ad quod
dicendum eſt, ꝙ non, ſi uerum eſt quod proponi-
tur in facto, ſcilicet, ꝙ fuerit lata poſt finitum tem-
c pus c inſtantię ut not. per gl. & Barto. in l. properan-
dum, in principio. C. de iudic. Nec obſtat quod alle-
gatur in contrarium, ſcilicet, ꝙ propter electionem
27 arbitri finitur inſtantia cauſæ appellationis, † quia
agitur de maiori prędiuditio, põt tali modo & de cõ
ſenſu partium prorogari. C. de appell. auten. ſi tamẽ
in medio, & in clementina, quandiu de appellatio.
28 † Secus tamen eſt in inſtantia cauſę principalis, ut
nota. in d. l. properandum, in principio, per gloſſ. &
Bar. & per eundem in l. ſi miles. ff. ad l. falcid. & mirã
dum eſt de his, qui dixerunt contrariũ in hac cauſa,
& plus etiam mirandum quare dicunt, ꝙ etiam ſi
prima ualeret & eſſet diffinitiua ualeret etiam ſecũ
da, & ambæ eſſent diffinitiuę, quod ſtare non po-
teſt, niſi in arbitrariis, ut not. in l. qui reſtituere, circa
finem, de rei uendica. per glo. etiam in l. ſi cum exce
ptione. §. hęc actio. ff. quod metus cauſa quod hic nõ
29 eſt, ergo falſum eſt quod dicitur. † Tertio principali
f ter uidendum eſt, an appellatione f per reum inter-
poſita ab ultima ſententia ſit annullata ſeu extincta
ipſa ſententia, & ſic ipſa appellatio ſit ualida, cum
uirtute appellationis ſit ſecundum unam opinionẽ
in extinquendo. l. 1. in fi. ff. ad turpillia. l. furti. §. 1. ff. de
infami, uel in ſuſpendendo ſecundum aliam opi-
nionem, & dicendum eſt, ꝙ non, quia cum ambæ
30 † ſnīæ ſint nullę (ut probatũ eſt) non potuerunt am
plius annullari uel ſuſpendi per appellationem, arg.
in l. nam & ſi ſub conditione. §. poſt defectum. ff. de
inius. teſtam. Sed ſi quęratur an ſit ualida quatenus
ad ſuum effectum accidentalem, qui conſiſtit in uol
31 uendo ad iudicem appellationis etiam cauſam nul-
litatis, l. quędam mulier. ff. fam. hercil. & de iure pa-
tro. l. Carmelia pia. † Dicendũ eſt quantum ad ulti
mam ſententiam, a qua fuit interpoſita appellatio
& in tempore debito bene ualet in hoc, ut iudex ap-
pellationis in ipſa cauſa quę principaliter ueſtitur
poſſit pronunciare ſuper eius nullitate, & quòd ſu-
per ſentẽtia fuerit appellatum, iuxta notata in l. 1. C.
quando prouocare non eſt neceſſe, & in l. ſi expreſ-
32 ſim. ff. de appella. per doc. † Quantum uerò ad pri-
mam ſententiam non, quia ab illa non fuit interpo
ſita, & poſito ꝙ fuiſſet, nõ tamen infra tempus ſex
dierũ ab ipſius prolatione, ut debuit. l. 2. §. biduum,
33 quãdo appel. ſit, † licet dici poſſit, ꝙ ibi loquitur quã-
do erat talis ſententia conditionalis ex qua non ap
paret, an quis ſit condemnatus uel abſolutus, quod
hic non erat, & ideo tempus uidetur incipere poſt
ultimam ſententiam, per quam fit declaratio perſo
nę. poterit tamen ſemper agi principaliter, quia nõ
pręfigitur a iure terminus l. ſi expreſſim. ff. de appel.
non tamen multum expedit quærere de hoc poſt-
quam ultima non ualet, cum ex prima nõ appareat
quis ſit condemnatus, & hoc de tertio. Quartum
34 & ultimum principale uidendum eſt, † Vtrum ex
his quę narrãtur in puncto ſit probata intentio acto
ris, uidelicet, ꝙ altera pars fuerit plenariè ſatiſfacta
ante illud laudũ. & ſic poſſet repetere, qđ prius fue-
rat ſolutum tam uirtute dicti laudi in uerbo (cum
hac tamen declaratione) quàm ẽt de iure cõmuni,
quia ſolutio illa redacta fuit ad non cauſam uſque
ad continentem quantitatem, quam ſoluit, per ea
quæ notantur, in l. Iulianus. ff. de condit. indeb. in pri
ma glo. magna, circa medium, ibi uidetur etiam re
dire ad non cauſam, & eo. titu. l. elegãter. §. & ſi poſt,
& quod not. Bar. in l. 1. in fi. ff. de condi. indebi. & cir
ca hunc articulum notandum eſt, ꝙ inueſtigatio il-
35 la, & ſi probata ſit illa qualitas † quod pro reſto fue
runt ſoluti illi triginta octo floreni, de quibus contẽ
ditur in libro deſenſi, ſicut in dicto libro continen-
tur, attento ꝙ in libro Banchi, per quod ſolutio fa-
cta fuit illa qualitas, ꝙ pro reſto non continetur, ſa-
tis uidetur eſſe ſuperflua, dupplici ratione, prima qa
in laudo arbitrorum, non fuit facta reſeruatio, per
illa uerba, ſi probauerint quòd aliquid fuerit ſolutũ
pro reſto, quod ad dictam quantitatem contentam
in laudo minime teneantur, tunc fuiſſet expediens
dicta inueſtigatio, ſed facta fuit per hæc uerba, uideli
cet, ſi probauerint, quòd ad dictum reſiduum quan
titatis contentæ in laudo minimè teneatur, & ſi
poſt illam ſolutionẽ de triginta octo florenis factã
per Banchum ſoluiſſet reſiduũ, & ſufficeret in hoc
iudicio hoc probaſſe, & ſic eſſet purificata reſerua-
tio facta in laudo, & econuerſo poſſibile eſt, ꝙ ille
dixit ſe ſoluiſſe pro reſto, tamen re uera non erat il
36 lud reſtum, quia multo plus reſtabat dare, † & talis
adiectio non nocuiſſet creditori recipienti, ſi nõ cõ
ſtaret ipſum conſenſiſſe. C. de tranſac. l. ſi quis ex fal
ſis. Quid ergo fuit expediens tantũ laborare in iſto
articulo (ſicut multi conſulentes laborarunt) non
uideo? Sed ſolum labor erat in uidendo utrum per
producta per actorem eſſet ſufficienter probatum,
ꝙ ante latum laudũ ibi nil debebatur, quia ſibi erat
plenariè ſatisfactum: quia ſic ſe conſirmaſſet cum
uerbis laudi. Secunda ratio eſt per ea, quę poſſunt
comprehendi ex ſcripturis ibi Arbitri habuerunt
notitiam de dictis triginta octo florenis ſolutis, pro
batur quia ipſe nunquam negauit, imo confeſ-
ſus eſt ſemper illos habuiſſe, negauit tamen & ne-
37 gat ꝙ pro reſto &c. † ex quo ſequitur, ꝙ arbitri fa-
cientes illam reſeruationem per illa uarba, ſi appa
rebit aliquid fuiſſe ſolutum pro reſto &c. ſenſerunt
de alia quantitate, quàm de illis triginta octo flore-
nis, nam quo ad illos uidentur habuiſſe pro conſtan
ti ꝙ non fuerunt ſoluti pro reſto, ex quo coram eis

fuit de hoc diſputatum, & eo non obſtante fecerũt
cõdemnationem & reſeruationem, ſi enim ſenſiſ-
ſent de illa, reſtrinxiſſent ſe ad illam tantum, dicen
do ſaluo, ꝙ ſi poterit unquam probari dicta quanti
tas ſoluta per bancũ fuerit ſoluta pro reſto, ex quo
nõ fecerũt ſed generaliter loquuti ſunt, & ſic pro ex
pedito uidentur habuiſſe, ꝙ illa non fuerint ſoluta
38 pro reſto. Videndum † eſt ergo de eo quod dixi, &
certe male poſſum ſuper hoc iudicare ſcilicet, utrũ
ex contentis in dicto libro defuncti appareat illi reo
fuiſſe plene ſatisfactum ante dictum laudum, quia li
brum non uidi, & poſito etiam ꝙ uidiſſem, alia eſ-
ſent neceſſaria ad iudicium. Nam poſſunt eſſe ali-
quę partitę ita ueriſimiles, ꝙ eis creditur concurren
te paruitate ſummę per ea quę not. Bal. in l. id quod
pauperibus, circa finem. C. de epiſco. & cleri. & poſ
ſunt eſſe aliquę non uerisimiles quibus nõ eſſet cre-
dendum, iuxta notata in l. quędam. §. numularios.
39 ff. de ędem. † Verũ tamẽ uidetur mihi ſatis clare per-
pendere, ꝙ ex relatione facta per illum reuiſorem
iuris electum ſecundum formam ultimi conſulto-
ris ꝙ nõ eſt probata intentio actoris eo modo quo
ultimus prędictus conſultor uoluit, quod probare-
tur. Nam ipſe in ſuo conſilio narrauit, qualiter ui-
dit librum prędictum, & qualiter ignorabat quę eſ-
ſent particulę negatę & quę cõfeſſatę, & ſic quibus
eſſet danda fides, & quibus non. nam illi non erat
dubium quid omnes ſimul importabant, tantum
ſummam illi debitam, ſed quia non apparebat ſibi
quę eſſent confeſſatę uel negatę uoluit ꝙ eligeren-
tur reuiſores rationis, qui haberent hoc diſcutere,
& ſi hoc appareret fuiſſe factum, & dicti reuiſores
reportaſſent, ꝙ omnibus prędictis partitis conten-
tis in libro danda erat fides, & ita facta diſcuſſione
reperiiſſe tunc reportatũ factũ fuiſſe ſecundum in-
tentionem conſultoris, & probata fuiſſet inten-
tio actoris, ſed ille conſultor non reportauit modo
prędicto, ſed hoc modo, uidelicet, ꝙ ſecundum cal-
culum dicti libri reperiebat reos debitores &c. igi-
tur præſuppoſito ꝙ calculus dicti libri eſſet uerus, &
omnes particulæ eſſent ueræ, quod tamen non præ
ſupponit conſultor; immo uoluit ſuper hoc diſcuti
& declarari, & ſic reperiebat aliud quàm iſtud, qđ il
le calculator retulit, unde cum nõ declarauerat ex-
preſſe illud, quod conſultor uoluit declarari, nõ fuit
factum reportatum ſecundum intentionem dicti
conſultoris, & ſic non poterat pro actore ferri ſen-
tentia, quia intentio conſultoris debebat attendi;
arg. ff. de arbit. l. qualem, de excep. re. iudi. l. ſi ex teſt.
in fi. & l. ſi cum argentum. Laus Deo.

ADDITIONES.

a Ad ſequendum conſilium ſapientis. Adde † c.
40 in ueteri extra de elec. & c. 1. de capp. mon. & in pro
priis terminis caſus conſultationis in caſu ſtatuti, Io.
Andr. in regula nullus ex cõſilio, de regu. iur. in 6. in
prin. reg. & in 2. col. uerſiculo ſoluebat Nicolaus. ubi
refert dominum Nicolaum de Mattarellis hanc q.
diſputaſſe Paduæ, & decidit ꝙ tenetur habere con
ſilium, & illud ſequi, alias non ualeret ſententia: &
ſi conſilium eſſet iniquum haberent locum reme-
dia communia. Archid. in c. obeuntibus, in prin.
63. diſt. Inn. in c. cum olim, extra de arbit. in fin.
Contrariam uerò ſententiam quòd non tenea-
41 tur ſequi † conſilium, tenuerunt Hoſt. in d. c. cum
olim, in prin. 2. col. Anch. ibidem nu. 1. Abb. in 2. no
ta. Henric. Boyc in d. c. cum in ueteri, de elect. nu. 3.
Spe. in tit. de requiſ conſi. nu. 6. & 13. Alber. de Ram
pon. in tract. de conſi. haben. ab official. in 7. quæſt.
inter conſi. Barto.
• Communis eſt opinio in contrarium de mente
Ioan. And. in addi. ad Spe. d. tit. addi. quæ incip. con-
ſilium datum, ſub littera G. ubi refert auctorit. Ni-
col. de Mattarel. & Oldr. in q. incipiente Antiquũ
ſtatutum. & Pomat. teſtatur de comm. opin. in add.
ad Bar. in l. 1. §. ſi plures. ff. de exercit. in add. incipien-
te Cum conſilio ſapientis, ſub littera G. cũ addi. ſeq.
ubi in hac materia plura adducit, & ſi ſatius cupis
auctoritates ſcire ibi recurras, cuius perplexitas per
hæc uerba clareſcit. Opinio uerò negatiua ſaluari
42 poteſt eo caſu † quando fuit dictum, quòd teneatur
requirere conſilium, quo caſu illud ſequi non tene
tur ſecundum Pet. de Anch. in d. c. cum olim, extra
de arbit. In 7. not. Senecam in libro de quatuor uir-
tutibus. ubi ait: Prudentis eſt proprium conſilium
examinare. Et quando iudex uidet conſilium eſſe
cõtra ius, in quibus terminis loquitur Spec. in præci
tatis locis & Alb. in præcitato trac. q. 7. cũ diſtinctio
ne ut ibi per eum.
43 Cæterũ de ſtatuto loquẽte, † de cõſilio, cũ cõſilio
uel ſecundũ conſilium, quid differant, uide Io. And.
in d. c. nullus ex conſilio, in 3. col. uerſic. remanet er-
go deciſum antiquum dubium. Anch. in c. cum in
ueteri, de elect. nu. 5. & conſi. 365. nu. 3. Bar. in l. 1. §. ſi
plures. ff. de exercit. nu. 6. & 7. & in l. ſi unus. §. idem
Pomponius. nu. 1. ff. de arbi. & in tract. Minoricar. li.
3. diſt. 3. c. 1. nu. 12. & 13. Fel. in c. ex parte, col. 1. nu. 1.
in princip. extra de conſt. Alex. conſi. 59. col. 2. num.
6. uol. 3. & in l. ſi quis mihi bona. §. ſi coram. ff. de ac-
quiren. hæred. nume. 5. & 6. Alber. de Roſ. ibidem
nu. 14. Balthaſar Quinctius. V. I. D.
b Sub conditione. Sententia poteſt ferri ſub con-
ditione. l. 1. §. biduum. ff. quando appel. ſit. uerſic. quia
ergo l. cum iudex. C. de ſent. & interloq. l. à diuo Pio.
§. in uenditione. uerſi. ꝙ ſi nulla. & gl. in uerbo capiã
44 tur. ff. de re iu. q̃ limitat † dicta iura ſub conditione
extrinſeca, ſed ſub conditione intrinſeca. poteſt fer-
ri ſententia. idem uoluit Inn. in c. quo ad conſulta-
45 tionem, extra de ſenten. & re iud. nu. 4. quod † intel-
lige de ſententia diffinitiua uel interloquutoria ſecũ
dum eundem Inn. pręcitato loco, & Ioan. Andr. d.
c. quò ad conſultationẽ, col. 1. uerſi. ſed quia a neu-
tra appellauit. Hoſt. ibid. col. 1. circa principium uer-
ſic. per ſententiam, & Abb. 2. not. Henr. Boyc in c.
cum ſit Romana, extra de appella. nume. 2. Cyn. in
l. non dubium. C. de leg. nume. 4. Bal. ibid. in 5. oppo
ſitione poſt nume. 11. & in additio. ad Specu. titu. de
ſenten. & re iud. §. ſententia debet interpretari, uerſ.
quandoq;, ubi ad ſaturitatem dicit de conditioni-
bus de præterito, de præſenti, de pertinẽtibus & im-
pertinentibus ac extraneis, ad quem in hac materia
recurras, & ſatur redibis. Vide etiam Alex. in d. l. a
diuo Pio. §. in uenditione. nu. 12. & 18. & Bar. in d. l. 1.
§. biduum. nu. 2. uerſi. oppono.
Ampliatur tamen concluſio quòd ſub cõditione
46 † extranea quamquam ſententia non debeat ferri,
quæ ſit præter legem, tamen lata tenet, & eſt com-
• munis opinio teſte Cyno in d. l. non dubium, nu. 4.
in 5. oppoſitione.
47 Quæ omnia limitabis † in conditione falſa, quia
tunc ſententia erit nulla ſecundum Angelum in l.
qui Romæ. §. duo fratres. ff. de uerb. oblig.
48 Secundò limitabis quando † ſententia eſſet lata
ſub conditione impoſſibili, per tex. in l. fi. ff. quæ ſen-
ten. ſine appel. reſcind.
49 Tertiò limitabis quãdo † ſententia trahit ſecum
exequutio-

exequutionem, ut per Bal.in l.muto.§.ſi ſub conditione,primo not. ff.de tutel.

50 Quando autem † appellandum ſit à tali ſententia ſub cõditione lata omnes doct.in c.quoad conſultationem,extra de ſent.& re iud.dicunt,quòd infra decendium ſed quando decẽdium incipiat ſtante conditione, uidetur dicendum à die conditionis cum in præſcriptionibus, incipiat a die conditionis extantis:ut l.1. §.annus.ff.quando act. de pecul.eſt ann.l.cum notiſsimi. §.illud. C.de præſcript. 30.ann.& tenuerũt in terminis p̃ſcriptionis Goffre. & Rodoricus relati per Henric.Boyc.in c.cũ ſit Romana, extra de appell.nu.2.ea ratione, quia ante conditionem non dicitur ſententia.per tex. in §.ex conditionali.inſt.de uerb.oblig.Sed in contrarium

51 eſt ueritas, † quòd decendium currat à die latę ſententię de momento ad momentum, ſecundum Inno.in d.c.quò ad conſultationem, nu.4.Abb.ibidem nu.1.Henric.in d.c.cùm ſit Romana. nu.2. Et eſt ratio, quia ſtatim lecta ſententia ex ipſa grauatur.Balthaſſ.Quinctius. V.I.D.

52 Fallit tamen in ſentẽtia † excommunicationis ſub conditione lata ab homine, à qua poteſt appellari ante conditionem extantem,& non poſt, etiam ſi conditio exiſtat infra decem dies,& eſt ratio, quia trahit ſecum exequtionem, ſecundum glo.in c.præterea,extra de appell il ſecundo, in uerbo impedire,& ibidem Ioan.And.in principio. Hoſtien.circa principium 2. colum. in uerbo finaliter tamen dicas. Innocen.nume.4.& 5.Abba. in 2. & 3.notat. Henr.Boyc. in dicto c.cum ſit Romana, numer.2. Anchar. dicto c.præterea, nume.5.Balthaſ. Quinctius.V.I.D.

53 Expreſsè deciſa)& ſic facti quæſtio † eſt in arbitrio
c iudicis, perſequutio uerò eius quod per legem eſt deciſum,& ſic per ſtatutum, non eſt in arbitrio iudicis,ut eſt tex. in l.1.ff.ad Turpil. poſt principium, & ibidem Bar.nu.7. Cald.conſil.1.titu.de accuſ.nu.2 circa medium, ſententia uero conditionalis eſt contraria uerbis ſtatuti.idem uoluit Pet.de Anch. conſil. 182.num. 2.ſequitur quod eſt nulla per tex. in l.ex diuerſo. §.ſi in iudicio.ff.ſol.mat. Paul. Gril. tract. criminali titulo de relexatione, quęſt.6. numero.6.

54 Prohibet expreſsè † ſequitur quòd ſententia quæ
d ſtatutum non admittit, non eſt ſequenda.Liure noſtro.ff.de teſtament.tuto. Abba.in c.1. extra de re iudica. nume.16.uerſ. ſed quæro. Bar.in l. cum prolatis.ff.de re iud.num.2.& ibidem Ang.Bal.in c. cũ cauſa,extra de re iud.Fel.in c.1. extra eod. tit. nu.2. uerſ.amplia 2.Angel.Arct.in l.1.in princ. ff.de app. Pet. de Anchar. conſ. 182.num.2. Roman. conſil. 260. nume.2.propè finem. Barb. conſ.1.nume.10. uol 2.Alexan.conſil.58.uol.4.poſt nume.7.& conſi. 77.uol.3.nu.15.

55 Tempus inſtantię. † Sententia lata poſt finitum
e tempus inſtantiæ non ualet, quando tempus eſt ſtatutum inſtantiæ, ſecundum Ioan.And.in add. ad Specul titul.de iudic.delegato.§.reſtat, uerſic.incipiẽte de Fano,ſub litera r.la 2. & in uerſ. ubi uero lex ſolum ſtatuit.Abba.conſ.16.uol.2.nu.2.Paul. de Caſt.conſ.381.uol.2.nu.2. Et de hac materia quando tempus ſtatuitur iudici,quando parti,& quando inſtantiæ,uide Spec.ubi ſupra.§.reſtat, & in additi. præcitatis.Roman.conſi.415.nume.5.Marſ. ſingul. 283.Lapſus termini.Felin.in c.uenerabilis,extra de iud.poſt num.15.

f Appellatio.Appellatio ſuſpendit pronũciatũ ſe
56 cũdũ Ioã monach in c.ul.de app.li.6.nu.2.Bal.in l. ita demũ.C.de procu.nu.6.non litis conteſtationẽ, & ea quæ ad id ordinantur,ſecundum eũdem monahũ.ubi ſupra Cel.in tract.clauſ.in uerbo appellatione remota, uerſiculo 3.Nell. de S. Geminian.in tracta.de ban.in quarta parte primi temporis quæſtio.4.

ARGVMENTVM.

SI QVIS PROMISERIT SE FACTVrum compromiſſum toties quoties &c. ſi moritur, pro huiuſmodi promiſsione an hęredes poſsint cogi ad compromittendum, & an pendente facultate petendi fieri compromiſſum poſsit peti exequutio crediti, uel de eo fieri permutatio,& dic quod ſic.

SVMMARIVM.

1 Compromiſſum ſine clauſula quod tranſeat ad hæredes compromittentis expirat eius morte & nu.28.
2 Arbitramentum ſuper lite reputatur tranſactio.
3 Compromiſſo morte compromittentis expirato intelligitur expirata promiſsio de iterum compromittendo.
4 Vſusfructus extinguitur morte ita etiam ſpes cõſtituendi uſumfruc.
5 Vſusfructus capitis diminutione expirat
6 Actio perſonalis pro uſufructu conſtituendo non tollitur per longi temporis non uſum.
7 Promiſsio de compromittendo toties quoties non tranſit ad hæredes compromittentis.
8 Promiſsio de compromittendo toties quoties intelligitur per lapſum temporis uel morte alterum arbitrorum.
9 Verba non debent extendi ut operentur contra rationem ſubiecta materia.14.
10 Compromiſſo morte expirato aliud per compromittentem fieri non poteſt.
11 Hæres fingitur eadem perſona cum defuncto.
12 Verba quæ referuntur ad compromittentem non extenduntur ad hæredes.
13 Verba debent reſtringi ad caſus poſsibiles.
15 Compromiſſum cum promiſsione compromittendi toties quoties in quo appoſitus eſt terminus.illa clauſula toties quoties potius refertur ad tempus quam ad mortem compromittentium.
16 Caſus aduerſamque fortunam non ſunt inconſideratione.
17 Poſterior euentus formatur à primordio tituli.
18 Subiecta talia ſunt qualia prædicata demonſtrant.
19 Verba generalia per præcedentia ſpecialia reſtringuntur.
20 Verba generalia in compromiſſo reſtringuntur ad caſus qui ex præcedentibus colliguntur.
21 Compromiſſo expirato compromittens poteſt diſponere de re de qua compromiſerat.
22 Conditio appoſita debet intelligi poſsibilis.
23 Promiſsio de iterum compromittendo in ſciente expirat per lapſum tanti temporis quo id potuit peti & non fuit petitum.
24 Durante tempore appellationis impeditur exequutio ſententiæ ſicut poſtquam appellatum eſt.
25 Exequutio ſententiæ non retardatur durante tempore petendi reſtitutionem in integrum uel ſupplicandi.
26 Vigilantibus & non dormientibus iura ſubueniunt.

Qui

28 Qui poteſt facere actum & non facit ex ſe impeditur.
29 Aliud eſt facere aliud facienti conſentire ita aliud eſt compromittere aliud compromittenti conſentire.

CONSILIVM. II.

In Chriſti nomine,& eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

SVper primo quæſito dicendum videtur hæredes dicti Syluestri non
poſſe cogere de iure dictum Leo
nardum ad iterum compromit-
tendum uirtute promiſſionis præ
dictę,quia illa expirauit morte Sil
a ueſtri a nec amplius durat, quod
1 ſic oſtenditur,† nam certum eſt,quòd compromiſ-
ſum factum inter eos in dictos conſules tanquam
in arbitros & arbitratores expirauit morte Silue-
ſtri poſtquam non fuit actum inter eos, quòd tran-
ſeat ad hęredes,ſiue inſpiciamus illam partem ,qua
compromiſſum eſt tanquam in arbitros.ff.de arb.
l.diem proferre.§.1.ſiue illam qua tanquam in arbi
tratores cum factum cenſeatur ſuper contractu
nondum facto ſed perficiendo(uidelicet)ſuper con
tractu tranſactionis ineundo , ut notat Bart. in l.ſi
ſocietatem.§.arbitrorum.ff pro ſocio in prima quę
2 ſtio.† quoniam arbitramentum ſuper lite,quędam
tranſactio reputatur , ut in auth.ut different. Iudi-
ces.§.1.idem igitur dicendum eſt de tali compro-
miſſo,ut non tranſeat ad hæredes,quod dictum eſt
de primo,prout determinat Bar.in l.ſiquis arbitra-
tu.ff.de uer.obli.in ultima colum.uerſiculo , quid ſi
3 aliquis de contrahentibus &c.† Et ſi expirauit com
promiſſum iam factum,ergo & promiſſio de iterū
compromittendo,quia non debet eſſe maioris effi
caciæ quo ad tranſmittēdum in hæredes ſpes com-
promiſſi fiendi reſultans ex dicta promiſſione,
4 quàm ſit ipſum compromiſſum iam factum,† ſicut
uidemus in ſimili in ſpe uſusfructus conſtituentis.
ff.de uſufru.lega.l.Sempronius,nec etiam actio per
ſonalis oriens ex promiſſione ad compromitten-
dum,quàm ipſum compromiſſum iam factum , ſi-
cut nec actio perſonalis competens pro uſufructu
5 conſtituendo,† Nam expirat etiam capitis diminu
tione,ſicut & ipſe uſusfructus ſi conſtitutus eſſet . ff.
quemadmodum uſusfructus amittatur. l.1.in prin-
cipio,& etiam tempore longo,ſecundum glo.C.de
uſufruc.l.corruptionem,in glo.magna.in fine , & p
doctorum ibi,licet de ſui natura dicta actio duret lon-
giſſimo tempore.C. de conſtitu. pecun.l.2. Et con-
tra hoc facit l.ſi partem.in principio.ff. quemadm.
ſeruit.amitt.quia non poteſt imputari negligentia
non utendi cui nōdum conſtitutus eſt uſusfructus.
6 † Tamen quicquid ſit,illud conſtat indubitanter,ꝙ
licet longo tempore per non uſum non tollatur
actio perſonalis pro uſufructu conſtituendo , tolli-
tur tamen & expirat morte & capitis diminutio-
ne,quia non debet incipere uſusfructus ab eo caſu,
quo ſi cæptus eſſet finiretur.ff. de uſufruc.l. Titio cū
moritur,eodem modo dico in promiſſione facta
de compromittendo ut non tranſeat in hæredes, ſi
cut nec compromiſſum ſi factum eſſet non facta
7 mentione de eis,per dicta iura & rationes , † Et in
tantum puto hoc uerum , ꝙ etiam ſi promitterem
tecum facere compromiſſum unum & plura,& to
ties quoties opus fuerit , & quouſque lis inter te &
me finita,&c.quòd iſta promiſſio non extenditur
ad hæredes meos non facta mentione de illis, quia
poſſunt dicta uerba ſatis aptari ſecūdum naturam
ſubiectæ materiæ(uidelicet) compromiſſi in caſib.
in quibus firmatur alijs modis quam per mortem
8 compromittentium,† puta per lapſum temporis,
uel per mortem arbitrorum , vel alterius eorum,
ſeu etiam per prolationem laudi nulli , uel propter
aliam cauſam(puta)quia forma compromiſſi non
foret ſeruata, tunc enim expirat.l. quod tamen , in
9 principio & ibi notatur.ff.de arbit.† Non ergo de-
bes extendere dicta uerba, ut operentur contra ra-
tionem ſubiectę materiæ(uidelicet)ut tranſeat pro
miſſio ad hęredes,de quibus mentio facta non eſt,
argumento.ff loca.l.ſi unus, in principio , & de iur.
iuran.l.ſed & ſi poſſeſſori.§.ſed & ſi rerum , ꝙ etiā
ſapiūt uerba compromiſſi,dum promiſit compro-
mittere &c. Si enim intellexiſſent aliquo caſu de
hæredibus retuliſſent ad eos uerba,quia cum com-
promiſſum factum per me expiret morte, aliud
10 poſt per me fieri non poteſt , † ſed fieret per hęre-
des meos quorum factū re uera diuiſum eſt à meo
11 C.de reb.cred.l.generaliter,circa principium † licet
fingatur eadem perſona mecum,in authen. de iu-
reiuran.à morien. pręſti. poſt principium , & aliud
eſt compromiſſum factum per me,aliud per hęre-
b des meos, b ſicut uidemus in uſufructu,& ideo ſi uo
lui compromittere & comprehendere hæredes
debui de me non tantum facere mentionem , ſed
etiam de eis,pro quo bonus tex.ff.de uerb.obliga.l.
ſtipulatio.iſta.§.ſiquis ita, cum agatur de compro-
miſſo fiendo eo tempore quo bona uel iura ſuper
quibus fiendum eſt non erunt mea ſed hęredum,
ad hoc.ff de iure dotium.l. ſi ego.§.ſi res,non ergo
ſenſiſſe uideor. ꝙ hæredes haberent compromitte
re ſi promiſi me compromiſſurum,etiam ſi pluries
uel toties quoties &c.quia uerba non patiuntur ex
12 quo tantum ad me referuntur. † Et ex his reſpon-
detur,ſiquis uellet dicere ꝙ in caſu noſtro uideatur
actū de hęredibus per illa uerba donec & quouſq;
dictæ eorum lites deciſę non fuerint &c.& poſtq̄
13 firmum fuerit dictum compromiſſum,† nam om-
nia ipſa uerba poſſunt intelligi & reſtringi ad caſus
poſſibiles contingentes in uita dictorum compro-
mittentium , in quibus compromiſſum expiraret
qui poſſunt eſſe plures (& ſupra dixi) non ergo de-
bet extendi ad caſum quo finiatur morte, ut ſic cō
prehendat hæredes,tum quia natura uerborū hoc
14 non patitur,† Item quia ſubiecta materia hoc non
recipit,tum quia promiſſio prędicta eſt ſtricti iuris.
15 l.quicquid aſtringendę . ff.de uer.obli.† tum quia in
compromiſſo iam facto inter eos erat appoſitus
terminus trium menſium,unde magis uidetur ha-
buiſſe reſpectum ad ſpirationem quæ contingeret
propter lapſum dicti termini , & non ad illam quæ
per mortem, de qua in dubio non uidetur cogitaſ-
16 ſe† quia caſus aduerſamq; fortunam &c.l.inter ſti-
17 pulantem.§.ſacram.ff.de uerbo.obl.† Et quia à pri-
mordio tituli formatur poſterior euentus. C.de im
18 ponend. luc. deferi. libro. 10.l. 1.† Et talia ſunt ſub-
iecta qualia prædicata demonſtrant.ff.de uino tri-
19 ti.& oleo legato.l.fin.§.cui dulcia , † & uerba gene-
ralia per præcedentia ſpecialia reſtringuntur . C.fa
20 mi.ercil.l quoties.† Dicendum eſt uerba generalia
dictæ promiſſionis debere reſtringi , ad caſus qui
comprehenduntur,ſeu colliguntur ex compromiſ
ſo præcedenti,& ad ſibi ſimiles ſibi poſſibiles con
tingere utroque uiuente , & non ad diſſimilem &
exiſtentem tam contra naturam quàm uerbo-
rum importantiam : & hoc de primo quæſito.

citca

circa ſecundum preſuppoſitis pro ueris hic quæ ſu
22 pra ſcripta ſunt, clara eſt reſponſio,† ꝙ dictus Leo
nardus poteſt dictos denarios permutare, & pagas
inde recipere, ex quo dictum compromiſſum ex
pirauit, & neutra pars poteſt inuita cogi ad iterum
22 compromittendum per iam dicta, † quia condi-
tio appoſita in dicto credito debet intelligi, dum-
modo laudari poſsit, uel quia durat compromiſ-
ſum, uel de ipſo faciendo, quorum neutrum hic
eſſet, ſi ſupra dicta procederēt ergo &c. argumen.
ad hoc. ff. de conditio. ob cauſ. l. quod ſeruus, cum
ibi notatis, facit l. 4. §. toties. ff. de dam. infec. in, ar
23 tio. ſui. † Præterea poſito, quòd prędicta ceſſarent, &
quòd dictus Leonardus poſſet cogi ad iterum com
promittendum per hæredes dicti Syluestri, tamen
adhuc dico, quòd compromiſſum expirauit, ſi tran-
ſiuit tantum tempus quòd dicti hæredes potue-
runt petere iterum compromitti, & ſciuerunt ſe
poſſe & non fecerunt, prædictus Leonardus po
teſt alienare dictum creditum, & pagas recipere
dictis hæredibus adhuc tacentibus, & non petenti-
bus, ne ſit in ipſorum hæredum poteſtate calum-
nioſè tenere dictum Leonardum ſemper in ſuſpen-
ſo & nunquam poſſit uti iure ſuo, argumē. ad hoc.
ff. de iuriſdictio. omniū iudi. l. ſi idem, poſt princi-
pium, ibi, ne in poteſtate, calumnioſa, & cæter. cū
conſtet ſtare per dictos hæredes quominus dicti
conſules arbitrari poſſent, quia poſſunt petere in il
los cōpromitti, & nō petūt, perinde eſt, ac ſi à dictis
hæredibus impediretur arbitratio. ff. de contrahen.
emptio. l. labeo ſcribit, & per conſequēs dictis cre-
ditoribus remaneret liberū ius aduerſus ſententiam
uel poſt porrectam ſupplicationē, interdū ut impe-
diatur exequutio, prius tamen quā ſit petita uel por
recta non impeditur, licet adſit poteſtas petendi, ut
paret in auth. quę ſuppli. C. de precibus imperato.
24 offeren. & in c. ſuſcitata, de reſti. in integ. † ſolum
enim in appellatione reperitur quòd durante tem
pore, quo fieri poteſt, impeditur exequutio ſicut
poſtquam facta eſt. ff. nil nouari appella. penden. l. j.
& cum ibi notatis, & notatur in l. ex iudiciorum. ff.
de accuſatio. quia modicum tempus prefigitur ad
25 appellandum, † non ſic in reſtitutione in integrū,
ad quam petendam prefigitur quadriennium uel
in ſupplicatione ad quam non præfigitur tempus
per cuius lapſum quis excludatur. Et ideo ne ille,
qui ſententiam obtinuit ſit ſemper uel longo tem
pore in ſuſpenſo, poteſt antequam petita ſit reſtitu-
tio, uel porrecta ſupplicatio, petere exequutionem
ſententiæ. ita ergo in propoſito, cum ad petendum
iterum compromitti non prefigatur hic certus &
breuis terminus, non debet Leonardus ſemper ſta
re in ſuſpenſo, imò cum tranſiuit tempus tantum,
quo dicti hæredes ſcientes ſe poſſe petere, potuiſ-
ſent petere & non petierunt, proinde poteſt Leo-
nardus uti ſuo iure in dicto credito manente, & ſi
nec compromiſſum duraret nec ſpes compromit-
tēdi, ex quo ſtat per dictos hæredes quo minus ſpes
deducatur ad actum, facit. l. hæc conditio, la piccio
la. ff. de conditio. & demonſtratio. l. hæc autem, in
26 principio. ff. ſi cui plus per l. Falcid. in caſu ſui. † Vi-
gilantibus quoque & non dormientibus iura ſub-
ueniunt. ff. quæ in fraud. credito. l. pupillus, in fine &
ff. quib. ex cau. ma. l. non enim, unde ſi dicti hære-
des ſciūt ſe poſſe petere iterū cōpromitti & nō pe-
tūt, eis nō ſubuenitur. immo perinde debēt haberi,
ac ſi arbitri nō haberent poteſtatē laudādi, & impe
dirētur laudare à dictis hęredibus, quo caſu perin-
de eſt, ac ſi laudum eſſet latum pro dicto Leonardo
in hodiernum impeditorum ff. de arbit. l. diem pro
ferre §. ſiquis litigatorū, & l. ſiquis, facit opn mea c. ſi.
de elect. in rōne ſui, ubi tempus ad electionē fiendā
currit etiā ei, qui non pōt eligere, ſi tamen in ſui po
teſtate fuit facere, ꝙ poſſet petere, ſcilicet, abſolutio
27 nem uel licentiam a ſuperiore, † ita & hic ex quo
dicti hęredes poſſunt facere quod laudetur, petēn-
do fieri compromiſſum, & non faciendo, perinde
eſt ac ſi per eos impediretur laudari, propter prædi
cta, & ſic Leonardus remanet liber in ſuo iure.

Laus Deo Paulus de Caſtro conſuluit.

ADDITIONES.

a Morte Sylueſtri. Promiſſio de compromittendo
28 † totiens quotiens, & compromiſſum ipſum morte
alterius compromittentis expirat, ſecundum Spec.
tit. de arb. & arbit. §. finitur. nu. 2. nec tranſit ad hæ-
redes ſi pro hæredibus nō eſt, compromiſſum, uel
ſi ab altera tantum parte ſit dictum, iux. tex. in l. nō
diſtinguemus. §. cōpromiſſo ſoluto die morte &c.
ff. de arbit. l. actione. §. morte, ibi, nec hæres. ff pro
ſocio. Ioan. An. in add. ad Specu. d. §. finitur. Guliel.
Gal. relatus per eundem Ioa. And. in add. ſub litera
a uerſiculo incipiente litigatorum. Paul. de Caſtro
conſ. ſuo 139. num. 1. uol. 1. Ang. de Vbal. conſ. 248.
nu. 1. circa finem. Abb. in c. præſentata, extra de te-
ſti. nu. 2. Balthaſſar Quinctus. V. I. D.

b Aliud per hæredes meos. Sicut aliud eſt facere,
29 aliud † facienti conſentire, ſecundum Bal. in l. 2. C.
de reſcinden. uen nu. 24. Alber. de Roſ. in regula a-
liud eſt uendere. ff. de re. iur. Dec. & Cagnol ibidem
nu. 1. Signor. de Homodæis conſ. 60. nu. 20. Barba.
conſ. 42. col. 4. nu. 8. & 10 lib. 4. Felin. in c. cum te, ex-
tra de reſcri. nu. 16. Baltha. Quinct. I. V. D.

ARGVMENTVM.

SI BANNITVS COMPARET POST terminum Banni, & negat ſe commiſiſſe delictum, quod uidebatur tacite confeſſus ex forma ſtatuti propter non comparitionem in termino, utrum ſit audiendus, ita quòd ſibi incūbat probatio, ꝙ non deliquit, ſed curæ potius, ꝙ imo deliquerit, & utrum liceat impunè bannitū occiſum ſpoliare, ſicut licet impunè occidere?

SVMMARIVM.

Bannito comparente infra tempus præfixum in banno extinguitur bannum.
2 *Bannito comparente infra tempus, bannum reſoluitur in uim ſimplicis citationis.*
3 *Banniti ex forma ſtatutorum Italia habentur pro confeſſis.*
4 *Bannitus poteſt appellare, & appellatio reſcindit fictam confeſſionem reſultantem ex banno.*
5 *Error non cadit niſi in uera confeſſione.*
6 *Purgatio moræ non habet locum poſt exequutionem factam à iure uel ab homine.*
7 *Bannitus allegans ſibi licuiſſe committere delictum pro quo bannitus eſt debet audiri non obſtante banno.*
8 *Confeſſio ficta non debet operari pluſquam vera.*
9 *Confeſſio ficta operatur circa factum & non circa ius.*
10 *Iudex ex officio debet inquirere defenſiones inquiſito. ſe non defendente.*
11 *Banniti allegantes ſibi licuiſſe non infringunt bannum & fictam confeſſionem ſed confirmant.*

Statutum

12 Statutum quòd banniti non audiantur poſt terminum banni, excludit bannitum ad allegandum ſibi licuiſſe committere delictum, item quando dicit quòd habeantur pro confeſsis.
13 Statutum excludens bannitum, & quòd habeatur pro confeſſo quomodo intelligatur.
14 Lex uel ſtatutum dicens loquens de fama de aliquo facto intelligitur mediante ſententia iudicis.
15 Actus facti coram incompetenti iudice ante litem conteſtatã ſunt reuocabiles ſecus poſt.
16 Confeſsio erronea praeiudicat reuocabiliter.
17 Confeſsio aduocati parte praeſente & tacente praeiudicat.
18 Confeſsio filij uel ſerui in cauſa noxali nocet domino uel patri.
19 Declaratio iudicis non eſt neceſſaria ſuper contumacia ſed ſufficiat quod reperiatur in actis.
20 Comparuiſſe non praeſumuntur hi qui non reperiuntur notati in actis.
21 Iuris effectus non ſunt in poteſtate iudicis.
22 Intellectus ad Bal. in l. ſi finito. §. Iulia. de dam. infecto & ad Bal. in l. ſancimus. C. ad Trebell. & 23.
24 Declaratio iudicis facta poſt comparitionem inquiſitorum de eorum contumacia non operatur ante lapſum termini.
25 Lapſus termini ſine iudicis declaratione nil operatur.
26 Statutum permittens bannitum poſſe impune occidi non permittit ipſum depredari & ratio & quomodo intelligatur. num. 27. & 37.
28 Bannitus poteſt realiter & perſonaliter offendi ſtatuto permittente.
29 Crimen expilatae hereditatis eſt extraordinarium.
30 Furtum non committitur in rebus hereditarijs hereditate nondum adita.
31 Bannum ad poenae impoſitionem non reſoluitur per comparitionem.
32 Bannitus non auditur per procuratorem quando tractatur principaliter de delicto.
33 Bannitus auditur per procuratorem quando principaliter non tractatur de nocentia uel innocentia.
34 Bannitus allegans exceptionem ſibi licuiſſe impune committere delictum debet audiri & talis exceptio impedit litis conteſtationem.
35 Bannitum occidere publicè intereſt.
36 Pronunciatio requiritur in omnibus his quae pendent à motu iudicis.

CONSILIVM III.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimae Virginis Mariç. Amen.

SVper primo quaeſito uidi facere du
bium, id quod notat Bart. in l. 1. in
fine. ff. de requirend. reis, ubi dicit
1 per illum tex. † quòd tunc bannũ
a ª extinguitur. & bannitus auditur
quando comparet infra terminũ
banni, ſeu aſsignatum in banno,
2 † nam tunc reſoluitur in uim ſimplicis citationis, &
ita loquitur Bal. in l. 1. C. de poſtu. qui ad hoc allegat
c. ex literis, de conſtitu. ergo ſi poſt, uidetur à contrario
ſenſu dicendum ꝙ nõ alias nihil operaretur
lapſus dicti termini, quod eſſe nõ debet. ff. ſi cui plus
quam per l. Falcidiã. l. 1. §. cum dicitur, & quod ibi
notatur per glo. in l. fin. in fine. C. de uſur. pupillaribus,
& per Innocen. qui matrimo. accuſare poſſunt.
c. cum in tua, & quod notat gloſſ. in clementin.
cauſam, de electión. in gloſſ. penultim † Item
3 Barto in dict. l. prima in fine principij, de requiren.
reis dicit expreſſe, quòd banniti ex forma ſtatutorum
Italiae habentur pro confeſſis, & poſtea nõ
audiuntur. & idem in l. diuus, de cuſtod. reo.. clarius
& expreſſius per eundem. C. ad l. Iuliam maieſta l.
quiſquis, in fine, ubi uitur his uerbis formaliter (uidelicet)
bannum uero, quod datur hodie ſecundũ
ſtatuta terrarũ Italiae eſt mortale, & lapſo termino
banni non daretur ſibi uenia uenienti & comparenti
ad mandata &c. per quae uerba uidetur
clare determinari haec quaeſtio. Item adhuc clarius
per Bal. C. de procur. l. ita demum, circa finem,
4 ubi † dicit quod talis bannitus & condemnatus poteſt
appellare, & quòd appellatio reſcindit fictam
confeſſionem reſultantem ex lapſu termini appoſitu
in banno, & ideo concludit, quòd appellans debet
aſſumere in ſe onus probandi, & probare
b maleficium non eſſe commiſſum, ᵇ non dico errorem
5 confeſſionis, † quia error non cadit niſi in uera
confeſſione, quae eſt confeſsio hominis, non ficta,
quae eſt confeſsio iuris, cum ius non erret, &
niſi probet talem negatiuam, uel rem aliter ſe habere,
dicit ibi Bal. quod ſententia debet confirmari
ratione dictç fictae confeſsionis, quia intentio accuſantis,
uel inquirentis eſt fundata ex lapſu dicti
termini, non obſtante comparitione, & defenſione
poſtea facta, quando tamen eſſet ante lapſum
termini, & id uidetur uoluiſſe Bald. in quodam
ſuo conſil. quod incipit Titius accuſatus uel inquiſitus
&c. ſubſcripto per dominum Angelum &
dominum Petrum de Peruſio, niſi ſtatuto caueatur
contrarium (ſcilicet) quòd poſt terminum au-
6 diatur. † Pro hoc facit, quia poſt exequutionem
factam à iure uel ab homine non habet locum
purgatio morae. ff. de legat. ſecundo is qui, de conditione
indebit. l. qui ob rem non defenſam, ut
nota per Dyn. in l. ſi poenam. §. ſuper. ff. de uerborum
obligatio. & per Barto. eod. titul. l. inſulam, ſed
ſi ſtatutum dicit elapſo termino banni bannitus
habeatur pro confeſſo, iam facta eſt exequutio eo
elapſo (ſcilicet) ab ipſo ſtatuto, ergo per comparitionem
poſtea ſubſecutam non purgatur dicta
mora, uel contumacia, & per conſequens non
tollitur exequutio facta (ſcilicet) ipſa ficta confeſ-
7 ſio. † Breuiter in hoc paſſu conſiderandum eſt, ꝙ
in quantum dicti inquiſiti nunc comparentes confitentur
factum, ſed allegant ſe potuiſſe facere cõtenta
in inquiſitione, tum quia ille occiſus erat bannitus,
tum ratione uindictae, eis à ſtatuto permiſſae ſi
c ne dubio debent audiri ᶜ non obſtante termino ap
8 poſito in banno, † quia ficta confeſsio reſultans ex
illo non debet plus operari quàm uera. ff. loca l. qui
ad certum, ſed ſi intra terminum banni comparuiſſent,
& confeſsi eſſent, tamen allegaſſent ſe iuſtè &
licitè facere potuiſſe ex cauſis praedictis debuiſſent
audiri (dummmodo probaſſent eis incumbentia)
quia tales exceptiones dictam confeſsionem non
perimerent ſed exponerent, ut in cap. cum dile-
9 cti, de accuſatio. ergo & nunc audiri debent. † Nã
ficta confeſsio inducta à ſtatuto uidetur ſolum operari
circa ea quç facti ſunt non iuris, ſed ut uideantur
ſe occidiſſe non tamen quod illicitè, & hoc uoluit
Bar. in quodam ſuo conſilio, quod incipit, Factũ
tale proponitur, Bernardinus percuſsit Hercu-
10 lanum &c. dicens quòd † iudex etiam inquiſito confitente
ſimpliciter ſe uerè factum expreſsè uel tacitè
& ſe nullo modo defendente, debebat ex officio
ſuo exquirere excuſationes & de innocẽtia inquiſiti.
l. ſi non defendantur. ff. de poeni. l. 1. §. fin. ff. de quçſtio.
fortius eo ſe defendente, potiſsimũ quando de
d fenſio fundatur in eo qđ fieri publicè interfuit, ᵈ ut
interfi-

interficiendo bannitum argu.l.qnos prohibet.ff.de
poſtul.iūcta.l.1. C.quando liceat ſe ſine iud.uindic.
uel nbi poteſt peruenire ad diffinitiuam contra ab-
ſentem l. ſeruum quoque.§. publicè.ff. de procura.
11 & C.eo.l.exigendi.†Illi ergo inquiſiti allegādo prę-
dicta non infringūt bannum nec fictam confeſſio
nem ex eo reſultante,imò confirmant,& ideo ſunt
audiendi, arg.ff.de re iudic.l.Neſennius.§.fin.& ff.ſo
lut.matrimo.l.ex diuerſo.§.ultimo. Inquantum ue-
ro dicti inquiſiti negant factum (puta) rupiſſe mu-
ros,Immò intrando per portas, utrum in hoc ſint
audiendi, & ſufficiat eis ſimplex negatio ſicut ſuf-
ficiſſet ſi comparuiſſent infra terminum banni,
adeo quòd non incumbat onus probandi ſed cu-
riæ inquirenti, ſicut tunc incubuiſſet, Res eſt du-
bia per ea quæ ſupra ſunt allegata, tamen omnia il
la poſſunt intelligi ſanè(ſcilicet) in duobus caſibus.
12 † Primus eſt quādo ſtatutum expreſſe diceret,quòd
poſt terminum banni non audiantur. Secundus,
quando loquitur quòd habeatur pro confeſſo, nec
aliquid dicit non audiatur, & ſecuta fuit declaratio
iudicis(uidelicet) quòd fuerint uel ſint contumaces
In non comparendo in termino banni, Nam tunc
uerè & irrenocabiliter haberentur pro confeſſis,
13 & procederent ſupra allegata, †Sed ſi talis decla-
ratio Iudicis non eſt ſecuta, tunc licet terminus
ſit lapſus,tales inquiſiti non habentur pro confeſsis,
quia ſtatutum imponens, quod pro confeſsis ha-
beantur, debet intelligi ſanè(ſcilicet) non ipſo iure
ſed per ſententiam,ut expreſsè uult glo.in l.2.§. & ſi
actor. C. de iutām. calum. in gloſſ.1.& ibi notat
expreſsè Barto.in l.eius qui delatorem.ff. de iure fiſ.
14 facit quod notat Pet.& Cyn.in l.2.C.de legi.†qui di
cunt,quòd quotieſcunque lex dicit liquere de fama
ex aliquo facto,intelligitur(ſcilicet)mediante ſentē-
tia declaratoria non aliter, argum.l.ſi de interpetra
tione.ff.de pœnis, ad hoc.c.iudex,in fine de offi. de
leg. lib.6. ubi non ſufficit iudicem eſſe ſuſpectum,ut
deſinat eſſe iudex, niſi ſecuta ſit declaratio iudicis,
& per Bart.in ſimili in l.ſtipulatio, in fine princip.
ff.de ope.no.nun.Et poſito qđ ante dictā declaratio
nē haberentur pro confeſsis, nō tamē irreuocabili
liter,uſque ad dictam declarationem, argum.C.de
15 fideiuſſo.l.ſancimus,†ſicut in ſimili dicunt quidam,
quòd per actus factos coram Iudice Incompetenti
ante litem cōteſtatam, fit prorogatio iuriſdictionis
reuocabiliter uſq; ad conteſtationem,ſed per cōte-
ſtationem fit irreuocabiliter, ut nota.in addi Spec.
16 de competenti iudicis aditione.†Itē con feſsio licet
ſit erronea præiudicat reuocabiliter tantū,de conſi.
17 c.cum olim,† & confeſsio aduocati facta parte prę
ſente & tacēte ſibi præiudicat,ut C.de errore aduo.
l.1.Reuocabiliter tamē ualet uſq; ad biduū,eo.ti.l.fi.
18 †& confeſsio filij ſeu ſerui nocet domino uel patri
in cauſa noxali,pōt tamē per patrē & dominū re-
uocari,& ex tunc nō præiudicabit.l.2.§.1. & ibi not.
ff.ſi ex nox.cau.agat.Cōtra prędicta facit determi-
natio Bar.in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.infe.in 4.
col.in prin.ibi procedo ulterius dicit gloſ.ubi impu-
19 gnādo Spe.†tenet,ꝙ ſup cōtumacia nō ſit neceſſe
iudicare & per iudicē pronūciare.Sed ſufficiat ꝙ re
periatur in actis,per glo.quæ eſt in l.ſancimus. C.ad
Trebelliani.ſed his ſatis uidetur de contumacia con
ſtare ex actis,ex quo apparet ex eis illos fuiſſe poſi-
tos in banno cum aſsignatione termini trium die-
rum,nec apparet ex eis illos infra dictum terminū
20 comparuiſſe,†quia nec comparuiſſe præſummun-
tur ex quo in actis non reperitur per ea quæ notat.
21 in l.fina.C.de reb.credit.† Secundo non eſt neceſſe
pronuciari talem haberi pro confeſſo, ſicut neque
quòd hæreditas habeatur pro reſtituta, quia iſti effe-
ctus ſunt iuris,qui non ſunt in poteſtate iudicis, ut l.
1.§.1.ff. ad Turpillia. & ita loquitur gloſſ.in l. ſanci-
22 mus.† Sed ſi quęritur an ſit pronunciandum ſuper
contumacia, & declaratione, quòd talis ſit contu-
max,tunc aut procederetur ad inſtantiā partis,quæ
contumaciam illius accuſauit, & tunc ſatis dicitur
conſtare ex actis de contumacia,& tunc alia pronū-
ciatione non eſt opus,& ita loquitur Bar.in dicto.§.
iulianus,& ita uidetur uoluiſſe Bal.in dicta l. Sanci-
23 mus,†Aut non proceditur ad inſtantiā partis(pro-
ut eſt in caſu noſtro)uel cum de accuſatione contu-
maciæ non apparet ex actis, quia contumacia fuit
commiſſa in non reſpondendo ad mandatum iudi
cis,& tunc requiritur pronunciatio & iudicis decla
ratio,aliter non dicitur ex actis conſtare de ea,quia
potuit iuſtam cauſam habere non reſpondendi,uel d
iuſtum impedimentum non comparendi.l.generata
liter.C.de reb.cred.l.2.ff.ſiquis cautio,& ita loquitur
Bar.in dicta.l.2.§.ſi quis in iudicio, cum ſequenti &
in dicta l.eius qui delatorem ff.de iur. fiſc.ne uidea-
tur ſibi contrarius, in dictis locis, † Concluditur er-
go quòd ſi dicta pronunciatio facta non fuit, ante
24 comparitionem dictorum inquiſitorum debet ad
mitti dicta comparitio, & ſufficit eis ſola negatio,
quia non habebantur adhuc pro perfectè confeſſis,
lapſus ergo termini banni fuit operatus hoc, quòd
iudex poterat declarare eos contumaces,e quod an
e te lapſum facere non poterat,†ſed declaratione nō
25 facta nihil fuit operatus, & hoc de primo & princi
pali dubio,Super alijs ne nimis prolixus efficiar, trā
ſeo cum eximio conſultore domino,Nello,qui teti
26 git ad plenum. Veruntamen† ſuper ultimo quan-
quam doctores teneant quòd licet ex forma ſtatuti
bannitus poſsit impunè occidi uel offendi,†nō tamē
licitum eſt poſtquam ipſe fuerit occiſus depredari
f uel aufferri ſibi neſcire uel pecuniam, quia talis of-
fenſa non fieret bannito,cum bannum morte finia
tur,ſed fieret hæredibus,uel ſuper re hæreditaria ia-
centi hæreditati.l.fina.ff.de crimini.expila. hæredi-
27 ta.†tamen iſtud uidetur,intelligendum,quando ta-
lis offenſa fieret ex interuallo, & poſtquam occidēs
conuertiſſet ſe,ad extraneos actus,ſecus ſi eodē mo
mento & contextu,quia ea quæ incontinenti fiunt
uidentur ineſſe l.lecta.ff.ſi cer.pe.& uidentur ſimul
fieri,adeo quòd unum non uideatur fieri priuſquam
alterum.ff.de iniur.l.ſi plures ſerui, in ultima carta
ubi per Bar.& in l.1.§.inſpiciendo.ff.de uent.inſpici.
& quod not.Cynus in l.hac conſultiſsima. C.de teſta.
ſicut ergo licitū fuit primò auferre poſtea occide-
re iuxta notata in l.nec in ea.ff.de adult.ita uidetur
econuerſo rōne prędicta, ex quo talis ablatio non
dicitur facta ante occiſionē.& ſic ceſſat rō in cōtra
riū facta,facit ēt quia in defuncto dicitur,inferri of-
fenſio l.1.& ibi Bar.ff.de his quib.ut indi.& no.gl. in
l.ſororem.C.eo.& tex.expreſſius.ff.de religio.l. at ſi
28 quis.§.iudice,†ſed ipſum uiuentem licebat realiter
& perſonaliter offendere, ergo fortius mortuum
& quanquam prædicta ceſſarēt deberet puniri† cri-
29 mine expilatę hęreditatis,quod eſt crimen extraor
dinarium.l.1.ff.de crim. expi.heredi. non tanquam
30 de furto,quod(ut dixi) de rebus hæreditarijs† hære-
ditate nondum adita non committitur,ut l.fi.& l.ſi
homo,de uſucapio.cum ſimilibus. Laus deo. Paulus
de Caſtro.

ADDITIONES.

a Bannum extinguitur. Adde quòd bannum † ad
31 pœnç impoſitionem non reſoluitur per compari-
tionem, ſecund. Bal. in l. 1. C. de hæred. inſtitu. nume.
11. & 12. Alber. de Roſa. eadem l. nu. 14. & in dictio
nario ſuo in uerbo bannum, quia tunc eſt iudicialis
ſententia, teſte Alber. in tract. de ſtatut. lib. 4. quęſt. 1.
num. 1. ſed bannum cum termino ad comparendũ
habet uim edicti, & reſoluitur in ſimplicem citatio
nem per ſimplicem comparitionem, ſecund. Bal. in
auth. contra qui propriam. C. de iureiur. nu. 10. pro-
pe 11. & in l. ita demum. C. de procurat. nu. 6. & in l.
1. C. de poſtul. & ibi Barb. in addi. Fel. in c. ex literis,
extra de conſtit. num. 16. & 17. Inno. in c. ſicut, il pri
mo, poſt principium de cohab. cleric. & mul. Balth.
Quinct. V. I. D.

b Et probare maleficium non eſſe commiſſum.
32 Quo caſu debet † perſon aliter comparere aliàs nõ
auditur. tex. eſt in l. penulti. §. ad crimen. ff. de publi.
iud. ſi principaliter tractatur de innocentia uel no-
centia, aliàs ſecus, tex. eſt in l. 3. C. de accuſat. uel in-
ſcriptione. ibi, per procuratores defendi, & ibidem
33 Salic. in apoſtill. ad gl. declarat † uidelicet in his quę
principaliter non concernunt crimen, idem glo. in
dicto §. ad crimen, in uerbo procurator, circa me-
dium, uerſi. abſentię. Hoſt. in c. 1. de iud. in 6. colum.
3. uerſi. quid ſi inquiſitio ſit commiſſa. & Ioan. And.
ibidem. nu. 3. & 4. Iacob. Butrig. in l. quamuis, in fin.
uerſi. oppono. C. de adul. & in l. quoniam Alexãder.
eo. titu. prope finem, uerſiculo & de hoc pronuncia
bit expreſſè cum ſit emergens, & in l. 1. C. ad l. Flauiã
de plag. colum. 2. uerſi. ex his leg. ubi pleniſſimè dicit
concludendum eſſe, quòd ibi cauſa uenit ſeparatim
a crimine decidenda, poteſt admitti procurator, li-
cet ſit criminis excluſiua, & dicit ibi eſſe caſum, &
diſputaſſe hanc quęſtionẽ cum Iacobo de Beluiſio
& obtinuiſſe. Alb. de Roſ. quæſt. 38. lib. 3. tract. de ſta
tutis teſtatur hanc eſſe communem opinionẽ. Cy.
in l. reos. C. de accuſ. queſt. 6. Bar. in d. l. penul. §. ad cri
men. nu. 22. Alber. Gand. in ſua praxi crimin. quæſt.
Vtrum procurator in maleficiis interueniat. nume.
2. Dominus Proſper Carauita in comm. Ritus ma-
gnæ curiæ Vicariæ ſuper ritu 106. D. Annibal Cauẽ
ſis ſuper ritu 108. Luc. de Penna. in l. in ſacris, la 2. C.
de prox. ſacr. ſcrin. cæteriſq; lib. 12. col. 9. uer. ſi autẽ
in cauſa criminali procurator interueniat. D. Ioan.
Anton. de Nigris in c. Regni 204. Nell. de S. Gemin.
tract. de bann. in 1. parte. 2. temporis quęſt. 14. & ita
uidi iudicari per Mag. curiam Vicariæ.

c Debet audiri. Adde Bar. † conſi. 107. uolu. 1. Viſis
34 omnibus ſtatutis & proceſſu, in principio conſi. &
in l. penulti. §. ad crimen. ff. de publ. iudic. nu. 19. & in
l. ubi pactum. C. de tranſac. num. 10. ibidem Bal. nu.
11. eundem Bald. in tract. de ſtat. fol. 94. nume. 61. &
26. ubi fuſius dicit, quòd non tollit defenſionem. &
talis exceptio quòd bannitus potuit impune offen-
di, impedit litis conteſtationem, ſecundum Bar. in l.
ſi ſeruus. C. de his qui ad eccle. confug. nu. 2. Fel. in c.
exceptionem, nume. 43. extra de excep. Aug. de Ari
mi. in addit. ad Angel. de malefic. in uerbo compa-
rent dicti inquiſiti, nume. 25. Nell. de S. Gemin.
in tract. de bannitis, 2. parte, 2. temporis. nu. 34.

d Publicè interfuit. Bannitum † interficere publi-
35 cè intereſt, ſecundum Bar. in l. ubi pactum. C. de trã
ſac. nume. 10. & eo loco Bal. nume. 11. circa mediũ,
& Alex. nume. 8. qui plures auctoritates aducit, &
nouiſſimè habetur per doctiſſimum Iuliũ Clarum
in ſua praxi criminali. §. homicidium, uerſic. ſed an
ſtante huiuſmodi ſtatuto.

e Eos contumaces. Adde Barto. in extraua. ad re-
primendum, in uerbo neglexerit. num. 5. Bald. in c.
uaſſallus, ſi de feudo fue. controuer. ubi tradit nota-
36 bilem doctrinam, † quòd ubicunque aliquid pẽdet
à motu iudicis, ſemper requiritur pronũciatio. Nell.
de S. Gemi. in tract. de bann. in tertia parte primi tẽ-
poris quæſt. 10.

f Offendi. Adde quòd ſtatutum † permittens of-
37 fendi, non permittit depredari, uel ueſtes auferri, ſe
cundum Alber. de Roſ. tract. de ſtat. lib. 4. queſt. 93.
num. 4. ubi refert Piſtorij hanc quæſt. deciſam. Nell.
de S. Gemi. tract. de bannitis. 2. parte 3. temporis q.
3. in principio, nouiſſimè doctiſſi. Iul. Clar. in ſua pra
xi criminali lib. 5. §. homicidium. uerſi. ſed nunquid
ſtante ſtatuto, & ante cum Boſſ. in ſuo tract. crimin.
tit. banniti quid amittant. nu. 1. in fine.

ARGVMENTVM.

CARCERATVS AD INSTANTIAM unius poteſt relaxari ſi factis proclamationibus nullus cõparet ad dicendum cauſam quare non debeat relaxi, prohibetur enim ꝙ quis teneatur diu in carceribus macerandus ſiue ex delicto, ſiue cauſa ciuili ſit captus.

SVMMARIVM.

1 *Cuſtodes carcerum aliquem relaxare nõ poſſunt etiam de iuſſu magiſtratus ſine cauſa.*
2 *Depoſitum deponenti eſt reſtituendum & non alteri.*
3 *Cuſtodes carcerum ad iudicis mandatum præcedentibus proclamationibus debent carceratos relaxare.*
4 *Carcerati non debent diu detineri macerandi.*
5 *Carcer ad cuſtodiam non ad pœnam datur.*
6 *Proclama uel citatio conditionalis & non præciſa comprehendit clericos.*
7 *Carcerati liberatio dicitur reſtitutio de ſeipſo.*
8 *Proclama an liget abſentes.*
9 *Clerici quando poſſint per iudices laycos citari & ratio.*

CONSILIVM. IIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Marię. Amen.

IN cauſa Aegidij laici de Alamania carcerati per iudicem ſecularem, qui Aegidius aliquandiu carceratus petebat ſe relaxari & factis proclamationibus, iudex pronunciauit relaxandum, cum nullus comparuerit, ex parte auditoris Cameræ uel alterius recommendantis, per auditorem Camerę Apoſtolicæ, uiſa ſententia lata in eius fauorem. Quæritur an ſuperſtantes poſſint ſine ipſorũ periculo ipſum relaxare, & uidetur quod non.
1 † Primo p tex. in l. ne quis, & l. milites, uerſiculo ſal-
uo quoque ff. de cuſtodia reorum, ibi cuſtodes
carcerum aliquem relaxantes etiam de iuſſu ma-
2 giſtratus puniuntur. † Secundò quia depoſitum
eſt reſtituendum deponenti non alteri. ff. de-
poſiti. l. bona fides, circa medium, ſed iſto
loco

loco depoſiti tenentur apud cuſtodes, argu. ff. depo.
l. 1. in princip. & l. Lutius, ibi quid enim aliud eſt cõ
mendare, quàm deponere &c. ergo ſine uoluntate
auditoris Cameræ & alterius cuiuſcunq; recõmen-
3 dantis non eſt relaxandus, † Tertiò per id quod not.
Bar. in l. ſi quis extra. §. ſi fugitiuum, in fine. ff. de furt.
qui uidetur uelle, ꝙ tũc factis proclamationibus ad
mandatum iudicis poteſt relaxari, quando non re-
peritur aliquis qui fecerit illum retineri, & recõmẽ
4 dari ergo &c. † His non obſtantibus contrarium di-
co poſtquam nullus comparuit ad dicendũ cauſam
quare non debeat relaxari, per tex. in l. 1. & l. de his.
C. de cuſtod. reo. ubi prohibetur aliquem diu deti-
neri in carceribus macerandus, ſi eſt pro maleficio,
aut uinctum mox pœnæ ſubducat, aut liberari cu-
5 ſtodia diuturna ne maceretur. † Carcer enim non
ad puniendos homines, ſed ad cõtinendos quouſq;
de crimine cognoſcatur teneri debet. ff. de pœnis. l.
aut damnum. §. ſolent, ſi uero eſt pro cauſa ciuili,
tunc ſi eſt paratus ſoluere, aut facere, quod debet,
relaxandus eſt. ff. in ius uocan. ut eant, in rubro
& nigro. Cum igitur ad generale proclama uel
a citationem. a nullus comparuerit, perinde eſt ac ſi
nullã cauſam iuſtam uel rationabilem prætendant,
ꝙ ipſum detineri faciant, & ſic amplius audiri non
debent. C. de remiſſio. pigno. l. ſi eo tempore, & ff. ſi
6 cui pluſquã per l. falcidiam. l. 1. §. cum dicitur, † & cõ-
b prehẽdit dictum proclama etiam clericos, b & eos
non excludit, quando non eſt citatio præciſa, ſed cõ
ditionalis uel cauſatiua, ut not. Bald. C. de teſtamen.
l. teſtamenta, iuncto eo quod notat. in l. eo quidem.
C. ſi mancipi. ita fuerit aliena. Præterea ex quo teſti
tuuntur ad mandatum iudicis ſunt ſecuri, quoniam
ad ipſum pertinet prouidere ne moriãtur, in cuſto-
dia, ut dictis legibus iuncta l. fin. §. ſin autem is. C. de
bonis aucto. iudic. poſſiden. ff. de minor. l. ait prætor.
§. permittitur, quæ in fraudem credito. l. quæ autem.
§. ſi apud labeonem, de leg. 3. l. Paulo Calimmaco. §.
fin. Nec obſtant leges in contrarium allegatæ, quia
loquuntur, quando ſine cauſa magiſtratus faciunt
relaxari uel cuſtodes relaxant, hic uerò fuit adhibi-
ta cauſæ cognitio & interuenit pronunciatio. Item
nõ obſtat ſecunda allegatio, quia uerũ eſt, depoſitũ
eſſe reſtituendum deponenti, ſed ſi alius prætendẽs
ſe potius ius habere, petierit reſtitutionem, & facta
fuerit, de mandato iudicis, depoſitarius liberatus eſt
ut ea l. bona fides, & notatur in l. nã & ſi fur. ff. ſi cer.
7 pet. in gl. † hic autem cenſebitur ſibi facta reſtitutio
de ſe ipſo tanquam potius ius habenti, eo ipſo ꝙ ad
iudicis requiſitionem nõ docetur quare ibi detinea
tur, arg. C. de actio. & obligatio. l. ob æs. Item nõ ob-
ſtat tertia allegatio quia imo Bar. in d. §. ſi fugitiuũ,
determinat pro iſta parte ſi bene inſpicitur, non. n.
conſiderat hoc ſolum quod non appareat aliquis,
qui fecerit eum detineri, ſed etiam quia non appa-
ret aliqua cauſa quare detineatur, ſed hic neutrum
apparet ergo &c. Præterea dicitur eſſe ſtatutum Flo
rentiæ, qd' non uidi, ꝙ ſupraſtantes ſtincarum nõ de
beant aliquem recipere ad inſtantiam alicuius, qui
non ſit officialis communis Florẽtiæ, quod ſi ita eſt
res eſt clara. C. de fur. l. ancillæ. Concludo ergo ſu-
pradictos ſupraſtantes poſſe illum ſecure relaxare.
Et ita dico & cõſulo ego Paulus de Caſt. Laus Deo.

ADDITIONES.

a Proclama. † An liget abſentes proclama, uide
8 Inn. in c. ſi. de maio. & obed. nu. 2. circa medium, &
text. in c. ſi. qui matri. accuſ. poſſ. & ibi notata in glo.
incipit publicè, circa principium, uerſi. item quid ſi
dictum ſit in banno, & ibi per Inno. nu. 1. Abb. ibid.
nu. 2. & 4. Bar. in l. ſi eo tempore. C. de remiſſ. pigno.
nume. 1. & 2. & in extrauag. de reprim. in uerbo edi
ctum. & eo loco quòd poteſt perſona incerta cita-
ri, num. 13. Paul de Caſtr. in l. ſi pupillus. §. de quo pa-
làm. nu. 4. ff. de inſtit. Rot. dec. tit de dolo & cont. de-
ci. 8. aliàs 224. per totam dec. quia breuis eſt.
b Clericos. Eſt † ratio, quia per talem citationem
9 per proclama clericus citatur ad uoluntatem exqui
rendam ſi ſua putauerit intereſſe, quo caſu iudex lai
cus poteſt citare clericum, ſecundum Bal. in l. teſta-
menta omnia. C. de teſtamen. nume. 5. qui teſtatur
per ſapientes taliter fuiſſe conſultum Peruſij, Paul.
dicta l. num. 7. Alexan. ibidem num. 4. Robertum.
Marantam in ſuo ſpec. aur. ord. iud. diſtin. 11. nu. 36.
Luc. de Pen. in l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi l. 11. in
ult. quæſt. uerſi. metu huius obiectionis, ibi, quòd pro
poſito edicto. Afl. dec. ſac. conſi. neap. 2. Sereniſſimę
Rex Alſon Gram. deci. 78. nume. 2. ubi plura conge
rit. extat cap. Reg. Neap. ad Regale faſtigium, & ibi
doctiſſi. Ioã. Anto. de Nig. nu. 18. & c. finis præcepti
charitas, & ibidem idem de Nigris in fine Gui. Pap.
dec. 207. in fine uerſic. ex hac ſententia. & deciſi. 85.
nume. 1.

ARGVMENTVM.

CITATIO REGVLARITER (QVANtum ad ualorem ſententiæ) ſufficit ꝙ fiat de illo contra quem petitio data eſt, ſed quantum ad extenſionem præiudicij fieri debet de omnibus, quibus præiudicari poteſt, fallit quando proceditur cõtra pupillum, uel cõtra abſentem, quia ad hoc ut dicatur non fuiſſe defenſus, requiritur citatio uicinorum, & propinquorum licet de eorũ præiudicio non tractetur, & licet contra illos nõ porrigatur petitio, & ſi agatur contra abſentem ad hoc, ut poſſit ad primum & ſecundum decretũ neceſſarium eſt, citare proximos & alios, qui uériſimiliter eum defenderent, & ſi talis citatio omittatur, non ualeret proceſſus, & generaliter, contrario remedio reuocari poſſet a poſſeſſore res illi aſſignata ex tali decreto nullo.

SVMMARIVM.

1 *Citatio regulariter quo ad ualorem iudicij dirigitur contra eũ cui datur libellus, ſecus quo ad intereſſe.*
2 *Citatio contra pupillum uel abſentem debet fieri etiam de propinquis & amicis ad hoc ut ualeat, & nu. 3.*
4 *Pupillo uel abſente citato & nemine ſe offerente eius defenſionis, actor debet interpellare alios ad hoc ut citatio ualeat.*
5 *Statuta reducuntur ad intellectum iuris communis.*
6 *Subſtantiale ſi omittatur uitiat actum tanquam inordinate factum.*
7 *Citatio peremptoria requiritur ad ualorem primi decreti.*
8 *Subſtantialia non interueniſſe, & minus legitime interueniſſe paria ſunt.*
9 *Subſtantialis omiſſio uitiat actum.*
10 *Primum decretum nullum annullat ſecundum.*

11 Nuncio aſſerenti & referenti ſibi fuiſſe mandatum non creditur.
12 Statutum quòd nuncio credatur debet intelligi ut concordet cum iure communi.
13 Probatio dominij eſt difficilis.
14 Probatio poſſeſſionis non requirit probationem dominij, & nume. 15.
16 Iudicium reſciſſorium, & poſſeſſorium poſſunt ſimul cumulari.
17 Citatio quadruplex eſt & qua in unaquaque requiratur remiſſiue.
18 Citatio quando poſſit omitti & quando non.
19 Citatio conſanguineorum & amicorum in quibus caſibus requiratur,
20 Subſtantialis omiſſio actus quando uitiet.
21 Nuncio quando credatur & quando non.
22 Principium malum difficile eſt ut bonum habeat exitum.

CONSILIVM. V.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

SVper primo, ꝙ dicta citatio fuerit
nulla ex dicto defectu, quia nõ fuit
citata omnis alia perſona quæ uel
let reſpondere, pro dicto Iacobo
ſecundum formam dicti ſtatuti,
licet fuerit citatus, ipſe Iacobus ut
compareat per ſe uel alium, eſt ca
ſus quaſi ad literam in l. ergo. ff. ex quibus cau. maio.
& in l. præcedenti, quæ incipit, Item ait. §. defendi au
tem, & eſt etiam tex. cum glo. in l. hæc autem. §. nõ
1 defendi. ff. ex quib. cau. in poſſeſſio. bono. canir. † Nã
a regulariter de iure communi nõ eſt citandus[a] niſi
ille contra quem dirigitur iudicium, ſeu cui datur li
bellus quantum ad primum ualorem iudicij, licet
quantum ad extenſionem prçiudicij ſit citandus
b etiam ille cuius intereſt, [b] ut notat Innocen. in cap.
inter quatuor, de maioritate. & obedien. & C. ſi pro
pter publi. penſita. l. ſi deſerta, & per Bal. C. de ſucceſ
2 ſo. çdic. ſuper rubrica, † fallit in caſibus legum pri-
mo loco allegatarum, ſcilicet, quando prçtenditur
contta pupillum, uel contra abſentem, ad hoc ut
dicatur non fuiſſe defenſus, in quibus caſibus debẽt
citari etiam amici, uel alii qui uerisimiliter uellent
eum defendere, ut ſupra dicit text. in dicta l. ergo &
in dicto §. defendi autem, ꝙ debent ipſi amici cita-
3 ri & interrogari, † & ꝙ hoc factum fuiſſet, in teſtifi-
catione & relatione nuncij complecti debet. Nec
ſufficit fuiſſe citatum ipſum abſentem, & expecta-
tum, an aliquis ſe offerat defenſioni & nullum ſe ob
4 tuliſſe ad hoc ut dicatur forma ſeruata, † ſed debet
actor ſpecifice interpellare alios, an uelint defende
re, ut patet in dicto §. deſendi, in tex. & glo. & tex. &
glo. in l. hæc autem. §. 1. dicit ꝙ ſufficit ad hoc procla
ma generale de quocunque uolente defendere, qđ
tale etiam ex forma ſtatuti ſufficit, cum ergo prædi-
ctum ſtatutum inducat hoc ultra ius commune, ut
requiratur citatio de uolentibus defendere, in duo-
bus aliis caſibus, ſcilicet, cum prætenditur cõtra hæ
redem. & cum contra abſentem, debet intelligi, ut
c fiat ſicut fieri debet de iure communi, [c] in caſibus
5 in quibus ſimiliter illo iure requiritur, † cum ſtatuta
reducantur ad intellectum iuris cõmunis. C. de no-
xali. l. ſi ſerui ueſtri, & l. fi. §. in computatione, in fine
gl. mag. C. de iure deliberãdi, & ſic non ſufficit fuiſ-
ſe citatum Iacobum ex forma quæ proponitur, ex
6 quo no fuerũt citati uolentes defendere † quia iſtud
d erat ſubſtantiale, & prætermiſſum uitiat[d] tanquam
inordinate factum fuerit, ita expreſſe uult Bal. in d.
rub. C. de ſucceſſo. ædic. ante finem. Ex quibus pa-
7 tet reſponſio ad ſecundum quçſitum † cum ad ua-
lorem primi decreti requiratur citatio perempto-
ria ut not. glo. in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de dam. infe.
& eſt caſus in l. præſenti circa medium. C. de his qui
8 ad eccleſias confugiunt, † & cum paria ſint ea non
interueniſſe uel minus legitime interueniſſe. l. 1. §. q-
bus, in fine. ff. quod cuiuſq; uniuerſita. & l. quoties. ff.
qui ſatiſda. cogan. & l. non putauit. §. nõ quçuis. ff. de
9 contrata. † & omiſſio alicuius de ſubſtantialibus ui
tiat actum. ff. de tranſac. l. cum hi. §. ſi prçtor, cum ibi
notatis, de tutel. & ratio. detrahẽ. & de itinere actu-
que priuato. l. 1. §. hçc autem, & quibus ex cauſ. in poſ
ſeſ. cat. l. fulcinius. §. cum hoc çdictum, cum ſequenti
& notatur. ff. de adoptio. l. nõ aliter. Sequitur ꝙ pri-
10 mũ decretum fuit nullum, † & per conſequens etiã
ſecundum, ꝙ ad ipſius ualorem requiritur primum
prout ſentit gl. in d. §. Iulianus, & per Bar. poſt Iaco.
in d. l. quãuis. ff. de bon. auctorita. iud. poſſiden. ſi be-
ne inſpiciatur. Quantum uero tertium quæſitum,
uidetur dicendum, ꝙ mandatum conſulum, & licẽ
tia idem importaret, per ea quæ not. Bar. in l. ſi quis
mihi bona. §. iuſſum. ff. de acquir. hçred. & Io. Andr.
in reg. qui tacet, de regu. iur. in mercut. unde cũ nun
tij referant ſe citaſſe de mãdato iudicis, & conſulũ,
& ſibi ſit credendum, ut in ſtatuto mercantiç de ci
tationibus, uidetur ex hoc capite nõ uitiari citatio-
11 nem † Sed contrarium dicendum eſt, quia de dicto
mandato ſeu licentia non conſtat, niſi per relatio-
nem nuncij, cui in hoc non creditur, & conſiſtit in
e facto alieno[e] referri de commiſſione ſibi facta, ſeu
mandato uel licentia, ut expreſſe not. Cy. in l. ea qui
dem. C. de accu ſatio. & Io. And. in addi. Spec. in titu.
12 de cõtumac. §. 1. & de citat. §. ſequitur uidẽdum, † &
iſto modo debet intelligi prçdictum ſtatutum. Di
cens nuncio deberi credi ut concordet cũ iure cõi.
c. cum dilectus de conſuet. & d. l. ſi ſerui, C. de noxa
li. & idem dicendum eſt de requiſitione partis, ſine
qua non debẽt fieri citationes, ut uult dictum ſta-
tutum, quia licet appareat relationem factam fuiſ-
ſe ad petitionem Caſtelli ut patet ex intitulatione
notarij, tamen de requiſitione partis non apparet
in actis notarij, quia de hoc nihil dicit, & poſito ꝙ
diceret, ſibi non creditur per prçdicta. Colligitur ẽt
alius defectus, quoniam apparet citationem nuntij
factam fuiſſe, per medium diem ante interpoſitum
reclamum, ſicut requiritur ex forma dicti ſtatuti er
go & c. C. de probatio. l. matrẽ tuã. ff. de neg. geſt. l. cũ
actum, cũ ſimilibus & in cle. literis de reſcri. per gl.
13 † Super ultimo quçſito (poſtquam primum & ſecũ
dũ decretũ fuit nullũ) poteſt dictus Iaco. petere re-
tractari agẽdo rei uenditione, & ſi de ipſis decretis
opponatur, replicare de nullitate, & iſta uia nõ mul
tum placet, & ſe aſtringit ad probationem dominij
quod eſt difficile, ut notatur in l. ita & ſi fur. ff. com-
mo. & C. de ꝓbatio. l. cũ res, & de pignoratitia actio
14 ne l. rem alienã. † uel (quod plus placet) narret qua-
liter talis fuit adeptus tenutam ex primo & ſecun-
do decreto ſuper tali & tali re, tanquã de bonis di-
cti Iac. prout apparet ex actis factis tali anno & mẽ
ſe ad petitionẽ dicti Caſtelli contra dictũ Iac. & in
eius contumaciam, & qualiter dicta primũ & ſecũ-
dum decretum ſunt inualida, & non fuerunt ſerua
ta quç debebant ſeruari ex forma ſtatuti, & narren-
tur defectus, non tamen ſe ad illos reſtringendo.

Quare

Quare petat declatari omnia & ſingula uera eſſe;
& partem aduerſam cogi & compelli ad reſtituen-
15 dum dicto Iacobo res debitas,† nec habebit dictus
Iacobus neceſſe aliter probare de dominio, eo quia
ex prædictis (quæ omnino producantur in publicā
formam) apparebit ipſum Caſtellum habuiſſe di-
cta bona tanquam bona Iacobi, & ſic non poterit
referre quæſtionem de dominio. C. de probatio. l.
ſiue poſſideris, & nota. eo. tit. l. cum res, & iſtam pra-
ticam ponit expreſſe Specula. in ſimili, ſcilicet, quan
do fuit uendita res eccleſiæ ſine debita ſolennitate,
ut eccleſia, uolens recuperare, debeat agere modo
prædicto, & ipſe notat in 4. parte Specu. de reb. eccl.
non alienan. in principio & in titu. de his quę fiūt
a prælato in principio. Aduertendum tamen quia
ipſe Caſtellus hodie non poſſidet, ſed tranſtulit poſ-
ſeſſionem in alium (ut mihi aſſeritur) ꝙ iſte libel-
lus & iudicium debebit dictari contra ambos
tam Caſtellum in quantum (ut dixi) conuenitur iu-
dicis officio, & ſic dicam & reſcindendum, quia
f debent declarari decreta illa eſſe nulla, f quę cum
eo & ad eius inſtantiam celebrata fuerunt, quàm
etiam contra poſſeſſorem in quantum conuenitur
iudicio poſſeſſorio, quia petitur cogi reſtituendum.
16 † Quę iudicia poſſunt ſimul cumulari. ff. de admi-
niſtra. tuto. l. ſine hærede. §. interpoſito, etiam con-
tra diuerſas perſonas, & ambo debent requiri & ci
tari, ad omnes & ſingulos actus, & hæc omnia ha-
bentur in l. in cauſę, la prima. §. interdum. ff. de mi-
no. in tex & gl. & per doct. in l. cum miles. §. fi. ff. qui-
bus. ex cau. maio. Laus Deo. Ego Paulus de Caſtr.

ADDITIONES.

a Citandus. Adde † quadruplicem eſſe citationē,
17 legis, iudicis, partis, & collegæ, ſecundum Bal. in l.
nam ita diuus. ff. de adoption. num. 13. & quæ in una
quaq; ipſarum requiratur, ſi cupis ſcire illuc poteris
recurrere.
b Cuius intereſt. Adde † & dic, aut intereſt prinei
18 paliter, & eſt citandus, aut per quandam conſequē
ter actus tangeret præiudiciū alterius, & tunc fit ſi-
ne illius citatione ſecund. gl. in l. de unoquoq;, in uer
bo quos cauſa. ff. de re iud. Bar. in l. in die. ff. de aqua
plu. arcen. num. 1 Bal. in l. ab eo. C. quomodo & quā
do iud. nu. 17. Alex. in dicta l. de unoquoque, nu. 17.
Iaſ. in l. nec quicquā. §. ubi decretum. nu. 31. & 32. ff.
de offic. proconſ. Quod tamen intelligendum eſt,
ut ſententia & actus ualeant, ſecundum Barto. in
l. ſi eo tempore. C. de remiſſ. pignor. per illum text.
nume. 2.
c De iute communi. Citatio † conſanguineorum
19 & amicorum in quibus caſibus requiratur. gl. in c.
conſultationibus, extra de offic. deleg. in gl. magna
in uerbo reſtitutionem, & in clem. 1. in uerſic. certa
ſcientia, de iudic. & in clem. 1. de reſcrip. in uerſi. li-
ceret, & in l. quarta. §. ſi reus, in uerſicu. exiſtere. ff. iu
dic. ſol. & Spec. in tit. de citat. §. ſequitur, uerſicu. ſed
nunquid conſanguinei. num. 18. & alii relati per do-
mi. Alex. in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. nu.
53. tenuerunt ꝙ ad hoc ut poſſet procedi contra ab
ſentem & pupillum requiritur citatio conſangui-
neorum & amicorum Bal. in auth. ſed cū teſtator. §.
porrò, poſt. nu. 6. C. ad l. Falcid. & in l. 2. §. fina. ff. ſi ex
nox. cau. agat. 4. q. num. 16. & Romanus in d. §. Iulia
nus. & conſi. 454. num. 2. Cyn. in d. l. 2. in 8. quæſt. nu.
17. & num. 28. prope finem. uerſi. item quod dicitur
de citandis amicis, tenuerunt citationem amico-
rum & conſanguineorum in duobus tantum caſi-
bus eſſe neceſſariam, uidelicet quando proceditur
contra pupillum, & quando contra abſentem cau-
ſa reipublicæ. & hanc eſſe magis communem opi-
nionem teſtatur Alex. ad quem poteris recurrere, ſi
plenius cupis auctoritates dicto. §. Iulianus. num. 53.
d Prætermiſſum uitiat. Omiſſio † ſuſtantialis quā-
20 do uitiet, uide Abb. in c. cum dilecti, extra. de cau.
poſſeſ. & propriet. nu. 8. Bar. in l. 1. §. fin. num. 2. ff. de
uent. inſpic. & in l. cum hi. §. ſi prætor. ff. de tranſ. nu.
1. & in l. hac conſultiſſima. C. de teſtam. nu. 1. & in l.
fin. §. cum igitur. C. de iur. delib. nume. 3. & in l. prola
tam. C. de ſentent. & interloq. omn. iud. nume. 4. illa
autem dicitur ſubſtātialis, qua omiſſa poteſt contin
gere mutatio circa ſubſtantiam actus de quo quæri
tur, teſte Bar. in d. §. ſi prætor. nu. 1.
e In facto alieno. Nuncio † nō creditur in his quæ
21 conſiſtunt in facto alieno, ſecundum notata. in cap.
cum parati, extra de appel. in gloſſ. in uerbo ſuus nū
cius. Cyn. in l. neminem. C. de exhiben. uel tranſ-
mitten. reis. ubi in propriis terminis loquitur per to
tam. l. quia breuis eſt Bal. in l. magis puto. §. illud. ff. de
reb. eo. circa finem. Cagnol. l. unica. §. is non poteſt.
ff. ſi quis ius dicen. non obtemp. num. 9. & notiſſimè
Aegid. Boſſ. in ſuo tract. crimin. tit. de denunciatio-
ne. num. 12.
f Nulla. Dic† nulla, quia malo inchoata principio,
22 difficile eſt ut bono peragantur exitu. Cano. princi-
patus. 1. quæſt. 1.

ARGVMENTVM.

SI MVLIER FVIT STIPVLATA
dotem ſibi reſtitui in caſu reſtituendæ dotis a ui-
ro ſuo & alio id promittente, utrum ille uigore
talis promiſſionis conueniri poſſit uiro uergente
ad inopiam.

SVMMARIVM.

1 Actio hypotecaria, datur contra quemcunque poſſeſſorem bono rum.

2 Actio hypotecaria non datur contra habentem priorem & potiorem niſi ſit perſonaliter obligatus.

3 Actio hypotecaria uiro uergente ad inopiam eſt de iure ſpeciali.

4 Actio qua competit de iure communi potentior eſt quàm qua competit de iure ſpeciali.

5 Actio qua non datur de iure communi neque datur de iure ſpeciali.

6 Obligatio bonorum eo caſu cenſetur facta quo fuit facta obligatio perſonalis.

7 Dotis reſtitutio in caſu inopiæ actionem perſonalem non habet quando obligatio eſt facta ſolum in caſu reſtituendæ dotis, numero 8.

9 Non debemus recedere a proprio uerborum ſignificatu quando poteſt aliquid operari.

10 Dotis reſtitutio non extenditur ad caſum inopiæ ex proprio ſignificatu uerbi reſtituere.

11 Pactum obſcurum debet interpretari contra eum in cuius fauorem factum eſt.

12 Pactū de reſtituenda dote per maritum mulieri ſoluto matrimonio, extenditur ad caſum inopiæ conſtante matrimonio, & quare hoc ſit, nu. 13.

14 *Promiſſio facta de dote reſtituenda per eum ad quem no peruenit non extenditur niſi quatenus uerba promiſſionis patiuntur & nu. 17.*
15 *Promiſſio facta de reſtituenda dote inſolidum promittens tenetur ac ſi receepiſſet & quomodo intelligatur, nu. 16.*
18 *Verba contrahentium debent intelligi ſecundum uerſimile, & ſecundum quod plerunque fieri ſolet.*
19 *Argumentum de uiro ad extraneos non eſt bonum.*
20 *Plures obligati principaliter ad reſtitutionem dotis uno uergente ad inopiam poteſt agi contra alterum.*
21 *Viro non uergente ad inopiam propter inopiam correi. Mulier agere non poteſt ad dotem & an requiratur quòd omnes uergant ad inopiam, & nu. 22.*
23 *Promiſſio dotis reſtituenda non comprehendit caſum inopia quando uerba promiſſionis non exprimunt ſecus in uiro.*
24 *Promiſſio dotis reſtituenda ſecundum ſtatutum Florentinum comprehendit caſum inopia.*
25 *Auctoritas cum auctoritate debet concordari.*
26 *Prior hypoteca excludit poſteriorem.*
27 *Inopia uiri nocet correo promiſſori dotis reſtituendæ, ad hoc ut mulier contra eum agere poſſit ſecundum communem opinionem & ratio.*
28 *Mulier propter inopiam uiri non poteſt agere uirtute ſtatuti dictantis dotem reſtitui, & ratio eſt quia tunc dicitur impropriè reſtitutio.*
29 *Mulier propter inopiam uiri non agit contra fideiuſſorem uirtute promiſſionis de reſtituendo in omnem caſum dotis reſtituenda.*

CONSILIVM. VI.

In Chriſti nominc, & cius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

QVæritur uiſo dicto inſtrumento &
promiſſionc facta per dictam dominani Antoniam & Andream
& Laurentium, de dicta dote reſti
tuenda in omnes caſus reſtituendę dotis conſtante mattimonio
uel ſoluto, & præſuppoſito, ꝙ dictus Andreas maritus uergat ad inopiam & male
uſus fuerit ſubſtantia ſua, utrum dicta domina Mat
thia poſſit agere hypotecaria contra dictam dominam Antoniam, tam pro rebus & bonis dicti
Andreę & Laurentij filiorum ſuorum, quę fuerunt
patris eorum, & quæ dicta domina Antonia detinet pro dictis filiis ſuis, uel pro ſuis dotibus, pro quibus pater dictorum filiorum & eius maritus erant
obligati cum bonis eius, & dicti filij ſimiliter tamquam hæredes eius, ſicut etiam pro bonis dictæ dominæ Antoniæ uirtutæ legis. l. ubi adhuc. C. de iure
dot. Reſpōdetur ꝙ ſic, quantū ad Andreæ mariti ſui
portionē ſibi cōtingentē in dictis bonis, ſi dicta do.
Ant. detinet ea ſine iuſta cauſa ſeu cauſa iuſta, tamē
1 poſteriore illi cauſæ, quam prætendit dicta † domina Matthæa ſine dubio pōt agere hyppotecaria cō
tra dictam dominam etiam ſi non poſſet agere con
tra eam actione perſonali uirtutæ dictæ promiſſionis, quia ſufficeret, competere actionem perſonalē
contra maritum. Ad hoc ut poſſet agi hyppotecaria contra quemcunque poſſeſſorem bonorum ſuorum non prætendentium cauſam potiorem, & hic
eſt caſus l. ubi adhuc, ſed ſi prætendit in dictis bonis
antiquiorem hyppotecam & ex cauſa, tunc non poteſt agi contra eum hypotecaria pro dictis bonis,
2 † niſi etiam præſupponatur, quòd contra eandem
poſſit agi etiā actione perſonali pro dicta dote uirtute promiſſionis prędictę, quod patet, quia ſi ſolutū
eſſet matrimonium per mortem dicti Andreę non
poſſet agi hypotecaria prædicta pro dictis bonis,
ſi ipſa non eſſet ad dictam dotem perſonaliter obligata, & dicta bona poſſideret, ex cauſa prædicta priore & potiore, quàm ſit dictæ dominæ Matthea. C. qui ponor. in pigno. habean. l. Aſſiduis. §. ex
temporis. Multo ergo minus debet poſſe cogi con-
3 ſtante matrimo. propter inopiam, † quo caſu agitur
de iure ſpeciali, ut dicit Bart. in l. ſi conſtante. ff. ſolut. matrimo. in ter. quæſtio. 4. quæſtio. principalis,
ſed eo ſoluto agitur de iure cōmuni, eo. titu. l. 3. §. r.
4 † quod eſt potentius, quàm ius ſpeciale, in authenti.
de non alienan. §. quia uerſimilem, & nota. in l. 1.
5 C. ſi aduer. uenditio. in ultima glo. † Vnde ſi de iure
communi non poſſet agere dicto caſu, multo minus de iure ſpeciali, argu. l. eius militis. §. militia miſſus. ff. de teſtamen. milita. Idem dico multo magis
in bonis proptiis dictæ dominæ Antoniæ, & ſi uirtute dictę promiſſionis non poſſet perſonaliter con
6 ueniri, nec poſſet etiam conueniri pro eis, † quia eo
caſu tantum cenſetur dicta domina bona ſua obligaſſe & etiam iura quæ habet in bonis per eam poſ
ſeſſis, quo etiam ſuam perſonam obligabat, & non
in alio, adhoc. ff quib. mod. pign. uel hyppot. ſolui. l.
ſoluitur. §. ſi paciſcetur, & quod notat glo. iu l. ubi ad
7 huc, in fin. 1. glo. magnæ. † Nunc ergo uidendū eſt,
utrum uirtute prędictæ promiſſionis prędicta dom.
Antonia teneatur in caſu inopiæ actione perſonali, quia tunc poſſet etiam conueniri hypotecaria
pro bonis prædictis tā ſuis quàm prædictorum ſuorum filiorum, in quibus ius hyppotecę ex ſimili cau
ſa & etiam antiquiore prætendit, an uero nō ſit obligata nec teneatur in hoc caſu, quia tunc, nec etiā
bona uel iura prædicta ſunt obligata. Et uidetur dicendum ipſam non teneri, quia ſe obligauit ſolum
8 in caſu dotis reſtituendæ, † ſed conſtante matrimo
nio propter inopiam non fit uera reſtitutio cum
deſeruiat oneribus mattrimonij, dicta l. ubi adhuc.
Nec obſtat, ꝙ dixit coſtante mattimonio, quia etiā
dicto caſu contingit interdum fieri ueram reſtitutionem, & cum fit ſeparatio thori ex aliqua iuſta
cauſa, & ad illum caſum, uel ſimilem cēſentur partes ſe retuliſſe, nō ad caſum reſtitutionis quæ fit propter inopiam. Ita clare determinat Bar. in l. ſi quis
9 ita ſtipulatus. ff. ſolu. matri. † nec. n. debemus recedere a ꝓprio ſignificatu uerborū niſi quādo ille nō poſ
ſet aliqd operari, uel quādo cōſtaret de cōtraria intētione, uel gratia, cuitādę abſurditatis, ut ff. de leg.
3. l. nō aliter, & de exercitoria l. 1. §. is qui, & not. Bar.
C. de legi. l. nō dubium, & l. omnes populi. ff. de iuſt.
10 & iure. † Sed proprium ſignificatum uerbi reſtituere nō extenditur ad caſum inopię, in quo magis cō
ſignatio fit, quàm reſtitutio, ut patet, & not. per Cy.
in d. l. ubi adhuc, in quarta quęſtio. in fi. & per Bart.
in dicta l. ſi conſtante. in 7. quęſt. 2. quæſtionis principalis. Nec apparet hic de contraria intentione partium, & poteſt ſatis operari ſecundum dictam propriam intentionem, ſecundum Bart. in pręallegata
11 l. ſi quis ita ſtipulatus, ergo &c. † & interpretatio debet fieri contra eum uel eam in cuius fauorem factū eſt pactū obſcurū. l. ueteribus. ff. de pact. poſtquā
poteſt aliquid operari. Sed cōtra hoc opponitur, &
primo de notatis per Cynum & Bart. in locis ſupra
12 allegatis. † ubi tenent, quòd licet mulier ſtipulata
fuerit dotem ſibi reddi ſoluto matrimonio, nihilho
minus poteſt agere conſtante matrimonio in caſu
inopiæ. Sed reſpondetur, ꝙ loquitur, quando fuit ſti
pulata a marito, quo agit conſtante matrimonio,
non ex illa ſtipulatione, quę nullo modo poteſt ad-
hanc

hunc caſum extendi, ſed agitur de iure communi,
cui non uidetur renunciaſſe ſtipulando repetitionẽ
in unum tantum caſum, quod prima facie uidebatur, argu.l.inter ſocerum.§.cum inter.ff.de pact. dorali, ſed non eſt uerum ſecundum eos ibidem per
iura,& rationes per illos allegatas ibidem,& hoc ut
poſſit agere cõtra uirum in dicto caſu, licet ceſſarẽt
23 uerba ſignificationis prædictæ, cõtingit ex eo, † qa
etiam ſi nullo modo fuit mulier a uiro ſtipulata, cũ
& ex hoc ſolo,ꝙ dotem recipit, poteſt contra eum
agere tam ſoluto matrimonio, quàm eo conſtante
propter caſum inopiæ, ut l.1.C de rei uxor. actio.&
l.ubi.& l.ſi cõſtante,ſed hoc non eſt in aliis,ad quos
24 dos non peruenit. Quia illi non tenẽtur † niſi qua
tenus uerba promiſſionis eorum patiuntur. ff.de fideiuſſo.l.ſi fideiuſſores magiſtratuũ.§. pro Aurelio,
& iſta domina Antonia eſt huiuſmodi,quia ad eam
dos non peruenit, ſed ad dictum Andreã ergo &c.
15 Sed contra hoc opponitur.† ſecundo, quia dicta do
mina in ipſo inſtrumento una cum dicto Andrea
ſe dotem recepiſſe fatetur,& inſolidũ, ergo poterit
cõueniri ex hoc ſolo pacto, quãuis uerba promiſſio
nis hunc caſum non comprehendant, quia pro uero hoc reputatur iuxta notata.in l.ſi non ſinguli. C.
ſi cert.peta.& ff.de duob.reis l.eadem, ubi in obliga
tione quando contrahitur, poſſunt conſtitui plures
rei debendi,& ſic quilibet tenebitur ac ſi recepiſſet.
16 † Sed ad hoc reſpõdetur,quicquid fuerit contractũ,
rei ueritas dicitur eſſe in facto, quia ipſa non recepit ſed Andreas, & ita dicitur poſſe probari,ut mihi uerbo aſſeritur, & ſatis eſt ueriſimile, ꝙ ille receperit,qui onera matrimonij ſubiturus erat, & apud
quem dos eſſe debebat ut ff.de iur.dot.l. ſi is qui.§.1.
& ff.familiæ hærciſ.l.ſi filia. Cõfeſſio autem illa præſumitur potius ad cautelam emanaſſe & quæſito
colore,ſicut mihi dicunt. ff. ad uelleia. l. mulier.§. ſi
cum eſſet, & potius ut uoluerit æquè principaliter
cum uiro obligari in caſu ueræ reſtitutionis ſecundum ꝙ uerba ſonant, ac ſi dicto caſu uere recepiſſet, ſed in caſu non ueræ reſtitutionis, (ſicut eſt ca-
17 ſus de quo agimus) ſecus, † & ſic dicta confeſſio de
recepto ſolum operatur in illo caſu in quo ſe obligauit, & ad illum tantum reſtringitur non in alio,
poſtquã (ut dixi) dicta domina erat perſona extranea, quæ non erat ſubitura onera, & per conſequẽs
18 apud eam non erat dos remanſura.† & uerba contrahentium debent intelligi ſecundum ꝙ ueriſimile eſt fuiſſe aut ſecũdum ꝙ plerunq; fieri ſolet. ff. de
reg.iur.l.in obſcuris, & hoc eſſe uerum fortificatur
ex ſtatuto Florentino ſub rub de dote & bonis reſti
tuendis ubi poſt principium dicit, contra tales obligationes &c. & ſic uult eos in effectu haberi pro fideiuſſore. Item poſtea circa finem in uerſiculo, qui
libet obligatus &c. Dat talibus obligatis principali
ter regreſſum contra maritum, pro toto eo, quod
ſoluent, & uult,ꝙ pro toto reddatur ſibi actio contra uirum,quæ quidem non eſſent ſi ad eos dos eſſe
ẽtualiter pueniſſet, iuxta notata in l.Modeſtinus ff.
de ſolutio.& ideo dictum ſtatutum ſtatuendo prædicta, uidetur ſtatuere, quòd propter talem confeſſionem de recepto,alius a uiro non uero recipiente
19 ſed ipſe ſolus uir teneatur,† ex quibus concluditur,
ꝙ non eſt bona argumentatio de uiro ad alios extraneos ſecundum eos,quia uir poteſt etiam conueniri in caſu,in quo non promiſit non ſic alij. Tertiò
& ultimò opponitur fortiter contra prædictam deciſionem,ut notatur per glo.primam dictæ l.ubi ad
huc uerſiculo, ꝙ ſi ambo & per Cyn.ibi in ſecunda
20 quæſtio.principali. † Quærit.octauæ, qui tenet quod
quãdo ſunt plures principaliter obligati ad dotem,
ut maritus, & ſocer, uno uergente ad inopiam poteſt agi contra alterum, ſiue ſint ſocii illius obliga
tionis ſiue non, ſecundum Bart. Dummodo ſint ut
plures rei debendi, quia ſimul ſe obligauerunt &
ſic unus cõtemplatione alterius, & ſic morte unius
alterum nocet, quo ad perpetuandã actionẽ ut C.
21 de duo.reis.l.fin.ita & paupertas unius.† Breuiter li
cet illa determinatio poſſit impugnari inquantum
ſic generaliter loquitur, quòd uno uergente ad inopiam poſſit agi contra alterum quia ſine dubio nõ
eſſet uera ſi alius quàm uir uergeret ad inopiam,ſatis enim abſurdum & extraneum uideretur dicere,
ꝙ uiro abundante in facultatibus poſſit agi contra
eum propter inopiã unius ex pluribus correis ſuis,
cũ ſatis prouiſum ſit mulieri,& tamen in caſu econ
uerſo,ſcilicet, quando uir uergit ad inopiam, & nõ
alii uidetur æqua. Quia ſi non poſſet agere contra
alios poſſet fame perire, & ſi uir non haberet facul
tates ſufficientes ad dotem,ex quibus poſſet ſuſtentari. Reſpondetur quòd dicta determinatio debet
intelligi eo caſu, quo uerba promiſſionis factæ per
correum uiri ſint ita lata & pinguia, ꝙ poſſint com
prehendere cauſam conſignationis fiendæ propter
22 inopiam,quia ſic expreſſe dixerint, † quo caſu poſſet eſſe dubium an requiratur, ꝙ oẽs deuenerint ad
inopiam,uel ſint ueriſimiliter deuenturi,quod uidebatur, quia in facultatibus uiri cõputãdæ ſunt facultates ſuorũ fideiuſſorum uel correorum ff. de fideiuſſ.l.ſi quis plures.§.præterea.Si quæratur, unde tamen uidebatur poſſe dici non deueniſſe ad inopiã
ſi facultates ipſorum abundant,gl. & doct. prædicti
notãt cõtrariũ,cuius eſt ratio, quia cũ dicta cõſigna
tio fiat ut dos deſeruiat oneribus matrimonij ut d.l.
ubi adhuc,nihil prodeſt uxori, ꝙ niſi quando mari
tus & fideiuſſores non eſſent ſoluendo ipſa poſſet
23 agere,quia non haberet unde ſe ſuſtentaret, † tunc
autem ſufficeret illos eſſe ſoluendo cum de ſola ſe
curatione dotis ageretur, ſed ſi uerba promiſſionis
non comprehenderent caſum conſignationis pro
pter inopiam (ut eſt in caſu noſtro) tunc dicta deter
minatio non procederet,aliàs autem determinatio
Bar.in dicta l.ſi quis ita ſtipulanis, non poſſet proce
dere aliquo caſu,quod patet. Nam conſtat,quod cũ
poteſt illa determinatio procedere, quando mulier
fuiſſet ſtipulata a uiro, tunc enim, ſi ſolum caſum
ueræ reſtitutionis comprehenderet & ſoluto matri
monio. Nihilhominus adhuc poſſet agere, in caſu
inopiæ,non ex illa ſtipulatione,ſed de iure commu
ni, ex eo quòd dotem recepit ſecundum eundem
Bar.in d.l.ſi quis ita,uult ꝙ nullo modo poſſit agere
& tamen debet neceſſario intelligi, quando ſtipula
ta eſſet ab alio quàm a uiro, qui poſſet una cum uiro obligari pro dote reſtituenda,ut eſt perſona con
iuncta, aut eum ſe obligat æque principaliter ſecun
24 dum diuerſas opiniones,per l.2.C.de dot.caut.† aut
ſecundum ſtatutum Florentinum diſponens, quòd
quilibet quocunque modo ſe obliget, cum ſecundum ipſum poſſit dare fideiuſſores de dote reſti
tuenda, ſed ſi determinatio ſupradicta (de qua oppo
ſui) eſſet uera,ſcilicet,ꝙ propter inopiam uiri poſſet
agere contra uirum,uel alios obligatos qualitercũque ſe obligaſſent, etiam ſi uerba non comprehen
derent caſum ueræ reſtitutionis (ut iam dixi) nõ eſſet dare caſum, in quo prædicta determinatio Bart.
poſita in l. ſi quis ita.ff. ſolu. matrimo. poſſet proce-
25 dere,ne igitur ſibi ipſi uideatur cõtrarius fuiſſe,† &
ut auctoritatem cum auctoritate concordemus.C.
de inofficioſ.dot.l.unica. & de electio. c. cum expediat,

diat, lib. 6. dico dictam determinationem, de qua
oppoſui, debere intelligi in caſu prædicto, ſcilicet,
cum uerba obligationis & promiſſionis illorum,
qui ſunt obligati una cum uiro hoc patiuntur & cō
prehendunt caſum conſignationis propter inopiā,
quòd non eſt in caſu noſtro. Concludo igitur con-
tra dictam dominam Antoniam agere non poſſe
in caſu prædicto hypothecaria pro rebus propriis
ipſius mulieris, aut pro rebus filiorum ſuorum obli
26 gatis pro dicta dote † cum ipſa in eis habeat priorē
& potiorē hypothecā, quia ſua promiſſio & obliga-
tio tā quoad obligationē perſonalē pro bonis ſuis,
& iuribus, quā habet in bonis filiorum, caſum iſtum
non comprehendit, obligatio autem uiri, & ꝙ con
tra eum agere poſſit nō debet dictæ dominæ in bo-
nis prædictis nocere ſecundum iam dicta. Laus
Deo. Ego Paulus de Caſt.

ADDITIONES.

Deciditur in ſupradicta conſultatione, quòd mu-
lier quæ ſtipulata fuit dotem ſibi reſtitui, alio pro-
mittente, uiro uergente ad inopiam, quòd ipſa mu
lier non poſſit agere hypothecaria, cum non com-
prehendat caſum inopię. In qua quæſt. Cyn. in l. ubi
adhuc. C. de iure dot. tenet contra hoc conſilium
in 2. & 7. quæſt. nu. 6. Bar. in l. ſi conſtante. ff. ſol. mat.
27 nu. 32. cōcludit † ꝙ aut ſunt obligati tanquam duo
rei debendi, & tunc inopia unius alteri nocet per au
then. hoc ita. C. de duo. reis. Sed ſi non ſunt tanquā
duo rei debendi, tunc inopia alterius non debet al-
teri obeſſe. Quod tenuit Iac. Butrig. in auth. quod lo
cum C. de collat. Ange. & Bal. in l. ſi conſtante, circa
principium legis uerſi. Cyn. argu. ad hoc, tenent ꝙ
poſſit agere cōtra maritum uergentem ad inopiā.
Roman. tamen ibidem putat opinionem Bar. uerā.
idem Caſtrenſis in l. ſi conſtante. ff ſol. matr. num. 8.
tenet quòd poſſit agere contra maritum uergentē
ad inopiam, & in defectum ſolutionis contra pro-
mittentem, Quæ opinio eſt contra communem ſe
cundum Alex. in dicta l. ſi conſtante. nu. 3. circa fin.
Qui tenet cum Bal. & Ang. & refert Vltramonta-
nos tenuiſſe contra utrunq; non poſſe agere, ea ra-
tione, quia diuitię unius ſupplere debent pro inopia
alterius, & dicit idem Alex. quòd Raphael Cuma-
nus aſſerit opinionem Bal. æquiorem. Ripa tamen
in d. l. ſi conſtante. nu. 52. uſque ad 55. latiſſimè cu-
mulat opiniones & iura, tandem nu. 94. & 95. con-
cludit contra Paulum. Idem Rom. conſi. 392. nu. 2.
Circa primum, quam opinionem amplector. Mo-
ueor, quia in cauſa dotis agitur de bono & æquo, ut
uoluit Bal. nouel. in tract. de dote, in 9 parte, 37. pri-
uilegio. & tenuit Dec. conſi. 45. quod ſuprà maturè.
num. 4. & laſ. in d. l. ſi conſtante. nu. 91. & 92. tamen
opinio Caſtrenſis eſt magis com. teſte Ripa ubi
ſuprà.

28 Limitatur † tamen nō procedere in ſtatutis, quā-
do ſtatutum dicit quòd dos reſtituatur, cum talis re
ſtitutio propter inopiam dicitur impropriè reſtitu-
tio, ex dictis prædictorum doctorum præcitatis
locis.

24 Limitatur † ſecundò non procedere quando mu
lier fuiſſet ſtipulata à fideiuſſore in omnem caſum
dotis reſtituendæ & ſoluendæ ſecundum eundem
Rip. præcit. l. nu. 96.

ARGVMENTVM.

AN PROBETVR FACTA VERA
uenditio ſi non probetur uera numeratio integri
pretij, uel habita fides de pretio, nec fuerit con-
fectum inſtrumentum de rebus immobilibus.

SVMMARIVM.

*1 Statutum quod loquitur de probatione fienda per quatuor te-
ſtes intelligitur quando non extat inſtrumentum.*
*2 Obligatio uenditionis extinguitur per acquiſitionem poſſeſſio-
nis ab emptore.*
*3 Actore non probante neceſſaria ad acquiſitionem dominij etiā
ſi probet uenditionem ſuccumbit.*
*4 Acquiſitio poſſeſsionis requirit patientiam & ſcientiam uen-
ditoris.*
*5 Titulus emptionis ſolus non facit ad acquiſitionem Do-
minij.*
*6 Emptor occupans poſſeſsionem propria auctoritate dicitur
prædo.*
*7 Emptor non poteſt acquirere dominium rei empta non facta
ſolutione uel habita fide de pretio.*
8 Qui agit ad rem non probat habere dominium.
9 Probatio facta per teſtes uarios non eſt bona probatio.
*10 Qui non facit quòd communiter fit habet præſumptionem con
tra ſe.*
11 Argumentum a communiter accidentibus ualet.
12 Quæ non proſunt ſingula multa iuuant.
*13 Dominium rei uenditæ pretio non ſoluto non transfertur in
emptorem.*
*14 Venditio non probatur per inſtrumentum in quo non conſtat
de pretio.*
15 Teſtis deponens de uenditione & non de pretio non probat.

CONSILIVM. VII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

VIſo puncto primo loco formato et
atteſtationibus factis, clarum ui-
detur, quod dictus reus & poſſeſ-
ſor debet obtinere, & ſic debet
pronunciari bene iudicatum &
male appellatum, non dico pro-
pter defectum numeri teſtium,
1 † quia ſtatutum, in primo loco deſcriptum, quod lo
quitur de quatuor teſtibus quando non extat inſtru
mentum uidetur debere intelligi, quando quis uel-
let probare per teſtes confeſſionem, promiſſionē,
uel obligationem, ex quibus ipſe ageret uel excipe
ret, ſed hic iſti agentes non agunt contra poſſeſſo-
rem ratione alicuius promiſſionis, uel obligationis,
aut cōfeſſionis factę ab ipſo poſſeſſore, ſed agunt ra
tione dominij, qui aſſerunt ſe habere & rōne poſſeſ
ſionis quam conuentus habet. C. de aliena. iud. mu
2 tan. cauſa. l. prima, cum ſimilibus. † Quinimò obli
gatio uenditoris fuiſſet extincta, ſi uerum eſſet, ſcili
cet, ꝙ iſti agentes aſſerunt, ſcilicet, ꝙ pater eorū, fuo
rit effectus dominus ratione uenditionis ſibi factę,
quia hoc modo nō potuiſſet fieri niſi mediante tra
ditione l. traditionibus. C. de pac. qua facta uēditor
fuiſſet liberatus, iuxta notata in authen. ſacramen
ta puberum. C. ſi aduerſus uenditio. in glo. fina. ante
finem, & ſic non poteſt dici, ꝙ ex ea agatur, ſed po
tius actum uidetur ex effectu tacito ex illa obliga
3 tione mediāte traditione. † Dico igitur dictos acto
res debere ſucumbere, quia teſtes ſui etiam ſi pro-
barent

barent vendiționem factam patri eorum, quam
prętendunt, non tamen probant alia quæ neceſſa-
ria ſunt ad acquiſitionem dominij, videlicet, tradi-
4 tionem veram, vel fictam, † ꝙ venditore ſciente,
& patiente fuerunt ingreſsi poſſeſſionem, ſecundũ
ea quæ habentur in l. quædã. ff. de act. vẽd. & C. de
5 acquiren. poſſeſ. l. minus inſtructus. † Conſtat autẽ,
ꝙ ſolus titulus emptionis non facit acquiſitionem
dominij ſine aliquo de prædictis. ff. de rei vendi. l. ſi
ager. C. eod. titu. l. penult. iuncta l. ſtipulatione. ff. de
6 acquirend. poſſeſ. † quæ vult ꝙ dicatur prędo ſi oc-
cupat ꝓpria auctoritate nulla facta traditione, nec
pręſumitur ſcientia. l. verius. ff. de probatio. Nec ob-
ſtat, ꝙ vnus teſtis dicit vendidit, & tradidit &c. quia
non probatur ꝙ venditio facta eſſet in dicto fundo.
7 l. prædia cum ibi notatis. ff. de acquir. poſſeſ. † Simi-
liter erat neceſſaria integra ſolutio pretij, vel quòd
fuerit habita fides de ipſo, aliàs dominium non po-
tuit emptor acquirere. ff. de tributo. l. procuratoris.
§. penul. & inſtitu. de rerũ diuiſio. §. venditę, & hanc
integram ſolutionem pretij nullus probat teſtis, ſi
bene inſpiciantur ipſorum dicta, licet vnus dicat
de certa pecunia, quæ fuit tradita tempore vendi-
tionis pro parte ſolutionis, cuius contrarium viden
tur alij dicere, ſcilicet, quod nulla pecunia interue-
nit, ſed quòd promiſit emptor habere certam mer
cantiam, de qua quidam dicunt ipſum tranſmiſiſſe
partem, ſed quantum tranſmiſerit nullus eorũ ſcit
dicere, vnde ſi non conſtat ex eorum dictis, quod
integraliter fuerit venditori ſolutum, vel ſatiſfactũ
8 de pretio, vel ꝙ habuerit de illo fidem, † Igitur nõ
probant dominium, ex quo agunt, & per cõſequẽs
debent actores ſubcumbere. C. de rei vendi. l. fi. C.
de alien. iud. l. j. & l. qui accuſare. C. de æden. & de
9 probatio. l. actor. † Videntur etiam non bene pro-
bare venditionem, propter varietatem, quæ eſt in-
ter eos, cum vnus, ſcilicet, Chriſtophorus dicit in-
teruenifſe pecuniam, alij dicunt contrarium, quod
promiſit pro toto pretio ferramenta. l. qui falſa, uel
10 varia. ff. de teſti. † Reſultat etiam pręſumptio con-
tra agentes ex eo, quòd de iſta emptione non fuit
confectum inſtrumentum, cum conſuetudo com-
muniter ſit in contrarium, videlicet, de talibus ven
ditionibus poſſeſſionum, & rerum immobilium ſo
lent confici inſtrumenta, & non ſolent haberi pro
factis, niſi poſtquam notarius fuit rogatus, ſed po-
tius cenſentur quęcunque uerba pręcedentia quod-
dam ratiocinium de vendendo, quàm venditio,
Arg. l. fideicommiſſa. §. j. ff. de leg. iij. in ſimili, & iun-
11 cto eo, quod notatur in l. j. C. de arbit. † Argumen-
to à communiter accidentibus reſultat etiam præ-
ſumptio contraria ex eo, quod dicitur patrem ipſo-
rum poſt uenditionem, quam prætendunt, iterum
emiſſe eadem bona à cammera communis, quia ſi
prius emiſſet, non eſt credendũ quòd iterum emiſ-
ſet, & uerum ſoluiſſet pretium, argumen. l. qui bis
12 Idem. ff. de verbo. obli. † & quę non proſunt ſingu-
la, multa iuuant. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſur. & in dubio
pro eo iudicandum in decidendo, iuxta notata in l.
de die, in princ. ff. qui ſatiſda. cogantur. Laus Deo.
Paulus de Caſtro &c.

ADDITIONES.

13 Pro confirmatione conſultationis dicimus, † do
minium rei venditę non traſferri in emptorem, ni-
ſi ſoluto pretio, vel habita de eo fide, & adde tex. in
§. venditę verò res, inſtitu. de rer. diuiſ. & ibi gloſſ. in
verbo dato, text. & gloſſ. in l. a ſeruus. . locaui. ff. de
furt. in verbo furtiuam, & in verbo cohæreant, &
ibi Bart. in tertia oppoſitione, quod etiam ampliat
in omnibus alijs cõtractibus. Bal. in l. traditionibus.
C. de pac. nu. 14. prope finem, & in l. licèt. C. loc. in
iij. oppoſ. Aret. in d. §. venditę nume. 1. quia ad domi
nij translationem requiritur titulus habilis ſecun-
dum Gramma. decis. 59. num. 19. at in propoſito cõ
ſilio nec conſtat de requiſitis, facit ad rem tex. in l.
nunquam nuda. ff. de acquir. rer. domin. & eò ma-
gis, quia venditio non fit ſine pretio ſecundum tex.
in §. pretium. inſtit. de empt. & vendi. doctiſs. Ioan.
14 Cæphal. conſi. ſuo. 159. vol. ij. nu. 25. Addimus † etiã
ꝙ venditio non probatur per inſtrumẽtum, in quo
non conſtat de pretio certo ſecũdum Cyn. in l. j. in
vlt. quæſt. poſt nu. 6. verſ. vlti. ſubſicio iuxta pręmiſſa.
C. de contrahen. & commit. ſtipula. Rom. ſing. 749.
An per inſtrumentum, & conſi. 3 05. nu. 8. incipien-
te. Quò ad ſeptimum.
15 Ampliatur ꝙ idem procedat † in teſte deponen
te de contractu venditionis, & deficiente in depoſi
tione ſolutionis pretij, vel quòd de eo ſit fides habi-
ta quo caſu dominium rei venditæ non transfertur
in emptorem ſecundum eundem Roma. conſ. 91.
nu. 7. In pręſenti cauſa. Iaſ. in l. elegãter, in principio
in ij. not. nu. ij. ff. de cond. indebi. & quæ requirantur
in contractu venditionis, vt ſubſtantietur, Legas eũ
dem Rom. d. conſi. à nu. 1. vſque ad 5. Rip. in l. admo
nendi. ff. de iur. iur. nu. 88.

ARGVMENTVM.

EXCEPTIO AN POSSIT eſſe de iure tertij.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones tertij excluſiue iuris agentis quando quis poſsit allegare, & nu. 2. 5.*
3 *Aquam de flumine publico non nauigabili ſine iniuria uicinorum quis extrahere poteſt iure naturali, uel gentium.*
4 *Naturalis obligatio ſolo pacto uel conſenſu tollitur.*
6 *Eadem eſt ratio de publico ad priuatum quo ad commodum quod quis percipit.*
7 *Oppoſitio de iure tertij quando poſsit opponi cum diſtinctionibus. num. 8.*

CONSILIVM. VIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſi-
mæ Virginis Marię. Amen.

AD id, de quo quæritur. Reſpon-
deo, Monaſterium ſanctę Iuliæ,
potuit, & poteſt excipere de iure
tertij, ſcilicet, monaſterij ſancti
1 Fauſtini duplici ratione, † Prima
eſt, quia quando ius tertij eſt ex-
cluſiuũ iuris agentis ipſo iure. po
teſt de ipſo iure excipere ita demum, ſi ille tertius
declaret ſe velle vti iure ſuo, licet antequam ille ter
tius declaret ſe velle vti iure ſuo nõ poteſt aduerſa-
rium agentẽ contra me excipere de iure illius iuxta
notata in l. ij. ff. ſi ager vectigal. per glo. de rei vendi.
l. ſolemnibus, per Gughel. de Cuneo, & Bal. in Spec.
de locato. §. nunc vero aliqua, verſ. 46. & per Bartol.
2 in l. ij. ff. de exceptio. rei iudica. † Poſtquam tamen
ille tertius declarauit ſe velle vti iure ſuo, bene poſ-
ſum de iure illius excipere, vt not. Bar. C. de ſacroſ
eccl. auc. qui rem, maximè ſi incipit litem mouere.

ti. ad.

ſt. ad Trebel. l. ita tamẽ. §. quoties. ff. ſi cui pluſquàm
per l. Falcid. l. hęc autem, in princi. vbi colligitur in
verbo nondum illata controuerſia, a contrario
3 ſenſu. Sed hic eſt huiuſmodi. † Nam poſſe extrahe
re aquam de flumine publico non nauigabili ſine
iniuria vicinorum competit iſtis agentibus, ante cõ
promiſſum factum cum Monaſterio ſancti Fauſti-
ni iure, cuiuſdam facultatis, ſicut ire per viam pu-
blicam. l. viam publicam, de via pub. & ſic de iure
naturali, vel gentium, non autem ratione alicuius
iuris quæſiti, prout dominium, vel ſeruitus, nec ali-
cuius ciuilis obligationis. Potuit ergo virtute com-
promiſſi, & laudi ſubſecuti tolli dicta facultas ipſo
4 iure, † ſicut tollitur naturalis obligatio ſolo pacto,
vel conſenſu. l. Stichum. §. Naturalis. ff. de ſolutio.
de iureiuran. l. fin. cum ſimili. & à pari potẽtia cau-
ſæ efficientes, quæ procedunt, ſcilicet, à iure gentiũ.
l. hoc amplius. §. is natura dicit. ff. de reg. iu. de ſolut.
l. prout quiſque. Item Monaſterium ſancti Fauſtini
iam declarauit voluntatem ſuam, ꝙ vult vti iure
ſuo, & ſententia dicta arbitrali, immo etiam litem
5 mouere incipit ergo &c. † Secunda ratio eſt, quia
poſito quòd non eſſet excluſiuum ipſo iure, ſed ope
exceptionis, tamen regula eſt quæ traditur per Bar.
in dicta. l. ij. quòd quando ius tertij eſt tale de ſui na-
tura, vel aliter ordinatum quod mihi prodeſt per ſe
ipſum, & ex ſolo vſu illius tertij, tunc de iure illius
poſſum excipere, etiam illo tertio tacente, & pro-
batur iſta regula, in l. ſi poſt moram. §. fi. ff. de cõtra
tabu. ſed tale eſt huiuſmodi, quia Monaſterium ſan
cti Fauſtini eſt inferius & Monaſterium ſanctæ Lu-
ciæ ſuperius, vnde ſi monaſterium ſancti Fauſtini,
vtitur & fruitur iure ſuo, vt ipſius aquæ curſus non
impediatur tranſire ad ipſum, de neceſſitate, & re
ipſa, Monaſterium ſanctæ Lucię ſuperius ſentit vtili
tatem, vt patet ad ſenſum. Igitur poteſt excipere
de iure dicti Monaſterij ſancti Fauſtini vt dicta vti-
litas ſibi non auferatur, potius enim videtur excipe
re de iure ſuo, quàm de iure Monaſterij ſancti Fau-
ſtini, nam ſicut non potes mihi auferre commo-
dum, quod licite percipio ex publico. ff. ne quis in
loco pub. l. ij. §. merito, ita nec illud qđ licite pcipio
6 ex priuato, † cum ſit eadem ratio, licet priuatus ex
cuius ſolo percipio commodum bene poteſt face-
re in ſuo ad ſuam vtilitatem, & nihil immittendo
in meum. l. fluminum. §. fin. cum l. ſequent. & quod
ibi plene notatur. ff. de damno infec. Concludo er-
go vt in principio dixi. Laus Deo. Paulus de Caſ.

ADDITIONES.

Deciſio huius conſultationis fundatur in eo, ui-
7 delicet † an quis pro intereſſe ſuo poſſit excipere
de iure tertij & concluditur ꝙ ſic. uerùm in caſu
conſilij uidetur excipi de iure ſuo potius quàm ter-
tij tamen pro maiori firmitate, addimus Bart. in l.
ij. ff. de except. rei iudi. nu. 1. & in l. indeb. §. fi. nu. 13.
ff. de cond. indeb. ubi tradit regulam quando oppo-
ſitio de iure tertij valeat inquiens, aut ius tertij eſt
excluſiuũ ipſo iure, & tunc ſemper poteſt opponi.
l. fin. C. de rei vend. aut eſt excluſiuũ ipſo iure, ita ta-
men ſi tertius vult, & tunc non poteſt opponi. l. ij. C.
de iure emphyte. aut ipſo iure abſque requiſitione
voluntatis tertij, dummodo tertius non contradi-
cat, & tũc põt opponi, ut l. j. ff. de rei ven. Aut nõ eſt
excluſiuũ ipſo iure, ſed tendit ut alijs proſit; & tũc
poteſt opponi. l. ſi poſt mortem. §. fi. ff. de cõtrat ab.
Paul. Caſtr. conſi. 368 vol. 1. nume. 2. Super eo quod
quæritur. Fed. de Sen. conſi. 99. Super quinta except.
nume. 2. Bald. in l. ij. in prin. nume. 1. C. quib. res iud.
non nocet, & in l. indebiti. §. fi. in iij. col. poſt uerſ. in
contrarium. ff. de cond. indeb. Cæterùm Cyn in l.
cùm ſeruum. C. de ſeru. fugit. in ij. oppoſitione nu.
8 1. hoc modo conſtituit regulã, ꝙ exceptiones † aut
ſunt reales hincinde nullo habito reſpectu ad perſo
nas, & tunc poſſunt opponi, vel ſunt reales ex par-
te opponentis, & reſpectu eius contra quem oppo-
nuntur perſonales, aut econtrà, & plura ad hunc ca
ſum aducit ex dictis domini Dyni pręceptoris ſui
ad quem poteris per te recurrere & ſaturredibis,
& in proprijs terminis uſus aquæ optimè conſuluit
Anchar. conſi. ſuo 298. In territorio Detiani oritur,
nume. 1. & nume. 4. Sed contra tenuit Roman. cõſi.
76. In cauſa nobilis uiri, nume. 6. ad quem reſpõde,
quòd dictum ipſius fundatur in dictis Bart. & Bald.
& ſic non obſtant caſui noſtro: quia ibi tertius alle-
gat ius fiſci, ubi requirebatur uoluntas ipſius, ideo
cum caſu noſtro potius concordat per ſuprà allo-
gata.

ARGVMENTVM.

DE QVODAM TITIO, QVI SCRI-
pſit ſe ſoluiſſe centum triginta de ſumma quingen-
torum, in qua erat debitor, & verum erat ꝙ ſolue-
rat, ſed non de illa ſumma, an committat falſum,
& ibi etiam tangitur de cauſis barattarię.

SVMMARIVM

1 Furtum de pecunia communis uocatur crimen peculatus.
2 Crimen peculatus grauius punitur per ſtatutum.
3 Crimen peculatus tunc committitur cum quis in adminiſtra-
tione poſitus pecuniam publicam ſuſcipit.
4 Debitor negando ſe debitorem non committit furtum: cum ſit
dominus pecuniæ debitæ.
5 Scribens ſe ſoluiſſe, & uere ſoluit, ſed non de illa ſumma quia
ſciuerat illam partitam apportatam non committit barat-
tariam.
6 Barattaria tunc propriè committitur cum officialis pecunia
corruptus aliquid facit, uel non facit.
7 Barattaria eſt uocabulum inuentum ab uſu loquendi ſicut con-
tractus per mutationis.
8 Scribens id quod non eſt uerum committit falſitatem.
9 Scribens ſoluiſſe & uere ſoluit licet ſcribat ex diuerſa cauſa
qua ſoluit non committit falſum.
10 Falſum non dicitur id qđ mittitur per modum ueritatis.
11 Scribens ſe ſoluiſſe cum expreſſione dici licet in diuerſam cau
ſam ſcribat in qua reuera ſoluit non committit falſum.
12 Scribens ſe ſoluiſſe in aliam cauſam quam ſoluit committit
mendacium.
13 Scribens ſe ſoluiſſe pro ſorte & ſoluit pro uſuris non committi-
tit falſum, ſed errat in diſpoſitione iuris.
14 Diſpoſitio iuris non mutatur per ſcripturam alicuius.
15 Dolus non præſumitur in his quæ palam fiunt.
16 Dolus non præſumitur in his quæ non ſunt de genere prohi-
bitorum.
17 Falſitas non committitur ſine dolo.
18 Fraus dicitur maleficium innominatum quòd de iure commu
ni punitur per tit. de priuatis delic. extra ordinem.
19 Fraus quando in officio communis committitur ex forma ſta-
tuti: punitur ſicut falſitas.
20 Fraudi dolus ineſt.
21 Scriptura falſa quæ initiatur primordio ueritatis præſumitur
errore ſcripta.
22 Scribens ſe ſoluiſſe in aliam cauſam quà nec ſoluit punitur,
de culpa & temeritate, leuiter.
23 Peculatus crimen an committatur in pecunia priuata.

Peclatus

24 Peculatus, quæ pœna ſit iudices qui miniſterium adhibuerunt ad ipſum crimen
25 Debitor negans propriam ſcripturam perdit omnem defenſionem.
26 Barattaria eſt crimen capitale & punitur ſicut falſitas.
27 Falſitas in acceſſorijs non uitiat principale & quando adimatur primordio ueritatis nume. 28.
29 Falſum non nociuum non punitur.
30 Falſum non punitur non nociuum licet pœna ordinaria puniatur aliqualiter arbitrio iudicis.

CONSILIVM. IX.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

Videndum eſt primo (poſito quòd dictus Titius malitioſè hoc feciſſet, ut quia ſciuiſſet illā parritam appartatam in alio libr.) † Vtrum
1 uideatur commiſiſſe furtum de pecunia communis, quod uoca-
a tur crimē peculatus a in pecunia publica, uel ciuitatis. ff. ad legem Iuliam peculatus.
2 l. 1. & l. 4. s. fi. ſeu de reſiduis eo. titu. l. 4 s. l. iulia, † Nā hoc crimen grauius punitur per ſtatutum, cum detur arbitrium rectori, quòd uſque ad mortem poſſit punire, quando tranſcendit ſummam quinqua-
3 ginta librarum, † In hoc breuiter clarè dicendum eſt ꝙ non, quia crimen tunc committitur cū quis in adminiſtratione poſitus, ex ipſa adminiſtratione pecuniam publicam ſuſcipit præter uoluntatē principis ſeu Reipublicæ, qđ hic non pōt dici feciſſe, cū eſſet debitor Reipubli. ſed potius uidetur uoluiſſe negare ſe eſſe debitorem, in tanta quantitate, in qua erat deſcriptus debitor pro reſto, ſcilicet, in quinque centum triginta quinque, & ſic nihil contrectauit de eo, quod eſſet Reipublicæ ergo &c. ff. ad legem Iuliam pecula. l. penul. de acquir. poſſeſ. l. iij. s. ſi rem, de negocijs geſt. l. quis ſine uſuris, ubi
4 bonus tex. ad hoc. † Conſtat enim, ꝙ debitor negā-
b do ſe debitorem b non committit furtum, quia ipſe eſt dominus pecuniæ debitæ antequam ea tradatur ergo &c. ff. de furt. l. falſus. s. 1. de cōdictio. ob cauſa. l. pen. ſed ponus dicitur fallax, ſeu uolens fraudem adhibere, quàm furtum facere, ead. l. falſus. s. ſi
5 quis nihil in perſonam ergo &c. † Secundo viden-
c dū eſt, vtrum uideatur cōmiſiſſe barattariā, c quā etiam ſtatuta puniūt, & etiam dicendum eſt, quod
6 non, † quia barattaria (ut puto) tunc propriè eſt, cū officialis pecunia corruptus aliquid facit, uel non facit, quod quidem crimen de iure communi coercetur per tit. ff. de calumnia. & C. de pęna iudi. qui male iudi. authen. ſed nouo iure, non enim uideo
7 cui poſſit plus aſſimilari, † natu eſt uocabulum inuentum ab uſu loquendi, & ſicut in uſu loquendi contractus permutationis, uel alius innominatus, do ut des, uel ut facias, dicitur quoddam barattum licitum, ita cum datur pecunia officiali ut aliquid faciat non fiendum, uel aliquid omittat dicitur barattum illicitum, & inde dicitur barattaria, quod hic
8 factum nō fuit ergo &c. † Tertio uidenſtū eſt utrū cōmiſerit falſitatem, & dicitur ꝙ ſic quia ſcripſit id quod non erat uerū, ſcilicet, ſe ſoluiſſe triginta de ſumma quingentorū trigintaquinque, in qua erat aſſūmatus debitor pro reſto maioris ſummæ, quod erat falſum, quia de dicta ſumma quingentorū trigintaquinque nihil adhuc ſoluerat, quando ſic ſcripſit, ergo &c. l. j. s. qui rationibus. ff. de fals. & not. notatur eo. tit. l. qui falſam per Bar. in ſuo tex. in authē. de inſtit. cau. & fide circa principiū, ſoluerat. n. dicta quinquaginta de ſumma maiori. ſ. ſexcentū non de minori. ſ. quingentorū trigintaquinque. Breuiter ſi ſcripſiſſet ſe ſoluiſſe dicta triginta poſt uigeſimū diē mēſis Martij, qua dicta aſſummatio ſcripta fuit in libro nouo, clarū ē, ꝙ fuiſſet falſitas, qa nihil haberet in ſeueritatis illud, qđ ita ſcripſiſſet, & idē ſi ſimpliciter ſcripſiſſet ſoluiſſe, ſine appoſitione alicuius diei ſolutionis factę, qa ſcripſerit per hæc uerba. ſ. a me dato ex quo intelligitur. ſ. de dicta ſuprascripta ſumma, neceſſariò ſequeretur, ꝙ dediſſet poſt dictā aſſūmationē factā dię uigeſima mēſis Martij, aliàs non debuiſſet aſſummari debito. ſ. quinquecētū triginta quinque, ſi ea prius ſoluiſſet. ſ. qa ſcripſit ſe ſoluiſſe die decima mēſis Februarij, qđ intelligitur. ſ. ꝓxime
9 ꝓteriti. l. cū q. ff. de uer. obl. & iſtud erat ueriſsimū † ꝙ ꝓdicta die ſoluerat triginta & illi cammerario, cui ſcripſit ſe ſoluiſſe, nō pōt dici falſitas, licet ſcripſerit ſoluiſſe de quinquecētū trigintaquīque, uel ſummę ſexcētorū quinquaginta, nō cōſiſtebat in facto ſuo, ſed in facti ſerie & veritate, & nō erat effectus dictæ ſolutionis. Poſtquā ergo id qđ erat principale, & in facto ſuo cōſiſtēs erat uerū, nō pōt dici falſitas,
d licet ſecūdū uerū nō eſſet, qđ erat acceſſoriū, d † qa
† nō dicitur falſum id, qđ mutatur ꝑ modum uerita-
c tis e. ff. de leg. ij. l. cū filius. s. hęres meus, & ꝙ primū cōſiſteret in facto ſuo poterat adeo falſificari, ꝙ ueritas nō de facili fuiſſet reperta, & ideo inſpici debet an in illo fuerit cōmiſſa falſitas, uel mēdacium,
11 ſed in ſecūdo nō ſic. † Nā poſtquā expreſſit diē, qua ſolutio facta fuit, nō pōt dici falſitas, ex quo ꝑ inſpectionē libri ueteris poterat uideri in cuius ſummæ diminutione caderet dicta ſolutio. ſ. ueteris ſummę ſexcentum, uel quīgētorū, nō. n. curamus ꝙ in hoc ſecūdo fuerit mentitus, poſtquā ex inſpectione libri ueteris poterat ſciri de cōtrario. ſ. ꝙ de nō ſumma quīgētorū, ſed de ſumma ſexcētorū dicta quīqua-
12 ginta fuerāt ſoluta, † & dictū mēdaciū nō poterat
f ſic eſſe nociuū f Reipubli. ergo &c. vt not. in l. damus. C. de fal. & notatur in l. fundū in fi. in gl. fi. in fi. ff. de euict. Vnde ſiqs teneretur creditori ſuo in centū pro ſorte & in quinquaginta pro vſuris, & ſoluerit ſimpliciter quinquaginta nō expreſſo in quā cauſam, certū eſt, ꝙ cederent in ſolutionē vſurarū non
13 ſortis. C. de ſolu. l. j. † Pone ergo ꝙ ex interuallo ſcriberet ſe ſoluiſſe pro ſorte, nō putarē cōmittere falſitatē, ſed potius circa diſpoſitionē iuris erraſſe, ſicut in ſimili dicitur in l. falſus. s. ſiqs nihil. ff. de furt.
14 † quā diſpoſitionē iuris per ſuā ſcripturam mutare nō pōt, ita nec iſte per ſuam ſcripturā poterat immutare, vel obfuſcare veritatem. ſ. in cuius ſummæ diminutionem dicta ſolutio tenderet, ſufficit ergo quòd in eo quod erat principale reperitur veritas,
15 † Præterea non præſumitur iſte dolo feciſſe duplici ratione. Prima quia palam hoc fecit, & interrogato prius à prouiſore (ad cuius officium pertinet partitas ſcribere in libro) an illam partitam deſcripſiſſet uel non, & cum ille non clare reſponderit, & permiſerit dicto Tirio quòd apponeret, ſatis videtur ſine dolo & fraude feciſſe, quaſi inductus ex reſponſione prouiſoris ad quæ l. quęſitum, cum ibi notatis. ff. quando act. de pecu. eſt anna iuncta l. non exiſtimo. ff. de adminiſtratio. tuto. & l. final.
16 ff. de ritu nuptia. † Secunda ratio, quia iſte actus ſcribendi non erat de genere prohibitorum ergo dolus non præſumitur, niſi probetur, ſcilicet, quod ſciens illam partitā deſcriptam in lib. veteri, iterum eam ſcripſerit in nouo, ſed ponus præſummitur

mitur fuiſſe error uel ignorantia arg.l.quoties.§.qui
dolo.ff.de probatio.cum ſimilibus.Poſſet forte im-
putari utrique ipſorum culpam (ſcilicet) cur non
inſpexerit librum ueterem in quo reperiiſſent di-
17 ctam partitam deſcriptam, †ſed falſitas non com-
mittitur ſine dolo ut notat. per Bartol. in l.1.§.non
autem.ff.ſiquis ex teſtamen.lib.iuſſ. eſſe fuerit &.C.
de falſis.l.nec exemplo, deberet ergo puniri leuius
ratione culpæ iuxta notat.per Bart.ff. de adul.l.fina.
Quarto & vltimo uidendum eſt, an iſte poſsit dici
18 cōmiſiſſe ſaltem fraudem,& ſic† Maleficium in no
minatum,quod de iure communi punitur per titu
lum de crimine ſtellionatus, vel per titulum de pri-
19 uatis delictis extra ordinem , †ex forma uero ſtatu-
torum quando in officio communis deliquit ui-
detur puniri ſicut falſitas & barattaria cum omnia
ſimul coppulentur in ſtatuto.Et breuiter ſolutio hu
ius patet ex infraſcriptis.†Nam fraudi ineſt dolus,
20 & ſine eo non eſt.ff.de pac.l.iuriſgen.§.ſi fraudandi,
dolus autem non poteſt dici commiſſus, poſtquam
prouiſor ad quem hoc pertinebat ſciuit & paſſus eſt
Immo licentiam dedit expreſsè, quod ſcriberet ut
in puncto.C.de tranſactio.l.cum donationis.†Item
21 etiam quia potius per errorem præſummitur ſcri-
pſiſſe,ex quo ſcriptura ſua iuuatur primordio ueri ta
tis,niſi probaretur contrarium (ſcilicet) ꝙ malitio-
sè & ſcienter feciſſet , quod in dubio non præſum-
mitur per prædicta. Ex quibus concluditur quòd ip-
ſe non uenit puniendus pęna ordinaria, quæ impo-
nitur per ſtatutum illis qui committunt furtum, Ba
22 rattariam,falſitatem,uel fraudem, in officio uel pe-
cunia communis. † licet forte de culpa & temerita
te ueniat aliqualiter leuiter puniendus iuxta no-
tata in l.fin.ff.de adulte.per Bart.Laus Deo. Paulus
de Caſtro.

ADDITIONES.

a Peculatus.Crimen peculatus committitur in pecu-
nia communis intercepta uel quoquo modo conta
minata,ſecundum Azo.in ſumma C.de crimine pe
cula.num.1.& dicitur crimen ipſum furtum de re
publica perpetratum.23.quęſt.4.c.quid ergo . Cæte-
23 rum †quando committatur in pecunia priuata , &
24 qualis† pœna ſit contra Iudices , & eos qui ad hoc
miniſterium adhibuerunt ad eundem Azo.in dicta
ſum. recurras nu.2. & 3.

b Debitor negando ſe debitorem. Et quid in debi-
25 tore negante†propriam ſcripturam & debitum, ſi
conueniatur,perdit omnem defenſionem ſecundū
Spe.tit.de excep.§.uiſo quando exceptio. opponan.
nu.11.circa medium & Bar.in auth.contra qui pro-
priam.nu.1.C.de non num.pecu. & Paul.Caſtren.d.
auth.nu.2.Et negans an præſummatur męlitioſè ne
gare,no.in l.2.in glo.in uerbo conuenti.C. quando
fiſc.uel priua,

c Barattariam . Adde ꝙ † barattaria eſt cauſa capi
26 talis, & punitur ſicut falſitas, ſecundum Bal.in l.ob-
ſeruare.§.proficiſci.ff.de offi.procon.& leg. poſt nu.
7.Parid.de Put.in trac.Syn. in uerbo multa gloſſ.62.
Boſ.in ſuis trac.ti.de offi.corrup. nu.2.6.& 7. & poſt
nu. 10. Gram. conſ.35.nu.9. Mill.in ſua praxi.fo. 95.
nu.48.& Nouiſs. Doctiſs.Iul. Clar.in praxi lib.5.§.fi.
Quæſt.73 .verſi.Iudex committens barattariam, u-
bi plenius in hac re.

d Acceſſoriū. Falſitas †in acceſſorijs nō uitiat prin
27 cipale,ſecundū Bal.in l.ſi ex falſis.C.de trāſ.poſt nu.
14.Inn.in c.fraternitatis,extra de hær.nu.1.Fel.ibidē
nu.18.& 19.Spec.ti.de inſtr.edi.§. inſtrumentū ergo
publicū,verſ.quid ſi aliquod inſtrumentū vitioſum.
nu.10.& Ioan.And.in addi. ſub litera.o.in uerbo in
quiſitio.& Nouiſ.Doctiſ.Ioan.Cephal.conſ.ſuo 113
nu.15.vol.1.& eſt communis opinio teſte peritiſsi
mo in.Cla.in ſua praxi criminali lib.5.§.falſum.ver.
ſed quid ſi teſtis non expoſuit falſum circa.

e Primordio ueritatis. Adde doc.Iulium Cla.in ſua
28 praxi crimina.li.5.§. falſum.verſi.pręterea excuſatur
ubi teſtatur hāc eſſe communem opin.ex dictis fol.
in praxi crimi.fol.183 nu.35.

f · Nociuū Adde ꝙ falſum†nō nociuū non punitur,
29 ſecūdū Alex.conſ.ſuo 145.li.6.nu.2.Viſis narratis in
themate.Barb.cōſ.52.li.3.nu.4.Alber.de Roſ.in tra.
de ſtat.2.parte quæſ.145.& 146.nu.5.vbi plura cōge
rit pro & contra.tandē teſtatur de communi opi-
nione,ut non puniatur,Gād.in trac.de malef.tit.de
falſ.nu.21.Fol.in prax.crimi.fol.346.nu.102. nouiſs.
doc.Iul.Cla.in præcita.praxi.li. 5.§.falſum, ver.itē ex
cuſatur ſi falſitas,& teſtatur de communi opinione
de qua etiam Alex.præcit.conſ.nu.3.

g Aliqualiter puniēdus. Adde quòd committēs fal
30 ſum†non nociuū licet excuſetur à pęna ordinaria
tamē de culpa & temeritate uenit aliqualiter puniē
dus pœna extraordinaria Iudicis arbitrio iuxta qua
litatē facti & perſonæ ſecundū Plotū in repetitione
l.ſi quādo C.unde ui.§.falſi crimē, nu.1.Gan.tra. de
male.ti.de falſis nu.21. Iul. Clar.in ſua praxi libr.5.§.
falſum uerſ.itē excuſatur in fine,& eſt commu. opi.
teſte dicto Claro & Alberico in trac.de ſtatu. parte
2.quæſ.147.poſt.nu.5.

ARGVMENTVM.

SI DOMINVS INVESTIVIT VA-
ſallū poſtquā recidit à iure ſuo dicatur feudū no-
uum uel antiquum,cui incumbat onus probandi
eſſe nouum uel antiquum, & quid ſi in inueſtitu-
ra ponantur illa uerba,tanquā de feudo antiquo,
an per illa uerba probetur antiquū, an etiam in
feudo nouo fœminæ excludant agnatos.an feudū
intelligetur acceptatum pro ſe & hæredibus ſuis
non autem agnatis.

SVMMARIVM.

1 *Feudum nouum pertinet ad filios & non agnatos ex noua concesſione.*
2 *Inſtrumenti uerba faciunt fidem & praiudicium præſenti et intelligenti cum quo celebratur eſt.*
3 *Feudatarius committens felloniam per quam poteſt priuari non priuatur ipſo iure ſed mediante ſententia.*
4 *Feudatario cui remiſſa eſt fellonia remanet idem feudum.*
5 *Feudi acquiſitio intelligitur pro ſe & ſuis hæredibus nō agnatis etiam ſi de eis eſſet facta mentio.*
6 *Feudi acquiſitio cum expreſſione agnatorum ad hoc ut ualeat quo ad agnatos requiritur ratihabitio.*
7 *Feudi inueſtitura facta ſine expreſſione agnatorum illos nō comprehendit.*
8 *Inueſtitura finita agnati non poſſunt petere ſe admitti ad feudū ex ea.*
9 *Pactum tertij mihi non prodeſt.*
10 *Renunciatio patris nocet filio in feudo.*
11 *Subrogatus ſuccedit in locum eius cui ſubrogatur.*
12 *Quilibet cenſetur primo loco proſpexiſſe ſuis hæredibus quam alijs.*
13 *Mens contrahentium colligitur ex uerbis.*

CON-

CONSILIVM. X.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

QVòd iſtud feudum pertineat ad filios dicti domini Petri & non ad
eius agnatos uidetur poſſe multi-
1 pliciter probari. † Primo quia di-
ctum feudum erat nouum penes
dictum dominum Petrum, ex
hac noua conceſsione, & non an
tiquum, ut probabo, igitur agnati non ſuccedunt,
ut in titu. de gradibus ſucceſsionis in feu. poſt prin-
cipium & de duobus fratribus, de nouo beneficio
inueſtitis. c. 1. in uſibus feuda. primũ patet quia con
ceſsio iſta facta fuit poſt primam & veterem con-
ceſsionem p er ſententiam priuationis & executio
nem factam de ipſa, Igitur dicitur conceſsio noua
& feudum nouum & non confirmatio uel proro
gatio ueteris ff. de præcario. l. 3. §. fina. & l. ſed ſi ma-
nente in fine, & notatur in l. ſi cum dies, in princi-
pio. ff. de arbit. per glo. in l. 4. ff. de dam. infec. & hoc
etiam uidetur feciſſe prædictus dominus Petrus in
initio conceſsionis facte ſibi præſenti & petenti ac
intelligenti, dum in ea narratur, quòd propter in-
ueſtituram non peritam ipſe ceciderat a iuribus
ſuis, & quòd aliàs dictæ partes feudi fuerunt ſue,
2 quaſi Dominus nunc non ſit, † quæ uerba inſtrumē
a ti ᵃ faciunt fidem & præiudicium ſibi præſenti & in
telligenti cum quo celebratum eſt. l. optimam. C.
de contrahen. ſtipu. & recipit ipſum tanquam ua-
cans & apertum Domino per renunciatione Do-
mini Frãciſci donatarijs, Igitur non tanquam ue-
tus & perſeuerans in ſua perſona, & per hoc patet
non obſtare quod notat gloſſ. in l. ſi peculium. ff de
peculio, in l. quod dicitur. ff. de impenſ. quia illę glo.
loquuntur & debet intelligi, quando feudatarius
3 nondum erat priuatus feudo, † ſed ſi commiſiſſet
fęlloniam, per quam poterat priuari, non enim per
hoc priuatus eſt ſuo iure, ſed requiritur ſententia,
4 ut in ritu. de feud. ſine culpa non amittend. † Ante
igitur latam ſententiam priuationis, ſi dominus re
mittat felloniam remanet idem feudum, ut in illis
glo. per illos tex. in quibus poſite ſunt, ſecus eſt poſt
latam ſentẽtiam priuationis, quia uetus feudum fi-
nitum eſt, & ita dicit expreſſe Dyn. in dicta l. quod
dicitur. ff. de impen. maximè poſt factam executio
nem, arg. l. qui ob rẽ non defenſam, & l. planè cum
5 ibi notatis. ff. de cond. inde. † Secunda ratio eſt, quia
prædicta conceſsio ultima fuit facta ad petitionem.
& inſtantiam prædicti domini Petri præſentis &
petentis, ut ex tenore ipſius patet, ſed ipſe dominus
Petrus non potuit petere nec acquirere niſi pro ſe
b & hæredibus ſuis, uel ſibi & ſuis hæredibus ᵇ non
autem agnatis, & ſi de illis mentionem expreſſam
feciſſet, Immo perſonæ illorum pro non adiectis
haberentur. l. ſi mihi & Titio in principio. ff. de
uerb. oblig. Niſi nomine illorum recepiſſet tanquã
6 illorum procurator uel negociorum geſtor, † & ſe-
cuta eſſet hoc ultimo ratihabitio. l. ſi ego. ff. de ne-
goc. geſt. ſed hic de agnatis nullam fecit mentio-
7 nem in dicta ultima inueſtitura, † igitur non poteſt
dici quòd illorum nomine receperit, & per conſe-
quens dici non poteſt, quod dicti agnati quoquo-
modo comprehendantur in dicta ultima conceſ-
ſione & inueſtitura, quia non comprehendi pote-
rãt ergo & c. l. libertus. ff. ad municipales. l. 1. in prin-
cipio, cum ibi notatis in gloſſ. Nota argumen. tri-
plex, in fine. ff. de offic. eius cui mandata eſt iuriſdi-
ctio. Et ſi ita eſt, non poteſt uideri uel perpendi, ex
8 cuius capite dicti agnati petant ſe admitti, † Nam
ex uirtute ueteris cõceſsionis factæ illi à quo deſcen
derunt non, quia illa fuit finita quantum ad illius
portiones, & reuerſe fuerunt ad dominum per ſen
tentiam priuationis. Nec etiam uirtute huius nouæ
inueſtiturę, quia prędictus dominus Petrus non cen
ſuit eam recepiſſe niſi pro ſe & hęredibus ſuis, non
pro agnatis ut dicta l. ſi mihi ex Titio. Nec obſtat
capitu. primum, de nouo benef. inueſti. quia ibi am
bo fratres receperant beneficium nouum cum pa
cto, quòd alter alteri ſuccederet, unde ibi non pro-
9 deſt alteri pactum ſed proprium, † Hic uero ſolus
Dominus Petrus pactum recepit, cuius pactum nõ
poteſt prodeſſe agnatis inſtituti : de inutili. ſtipula-
rio. §. alteri. ff. de uerborum obliga. l. ſtipulatio iſta.
10 §. alteri. † Tertia ratio eſt, quia ſi prædictus dominus
Franciſcus non renunciaſſet, & iſte caſus in eius p
c ſona accidiſſet, filia ſua ᶜ pręferretur ſine dubio iſtis
agnatis domini Petri, quia iſta pars feudi diuiſa &
ſeparata erat ab alia parte, & effecta erat alterius
11 nominis. † Item & filia domini Petri ſimiliter de-
beret præferri, quia ſubrogatus fuit Dominus Pe-
trus in eius locum prædicti domini Franciſci, argu
men. l. ſi cum. §. iniuriarum. ff. ſi quis cautio. & in c. 1
ut lite pendente, cum ſimilibus. Quarta ratio eſt,
quia ſi uerba illa tanquam de feudo ueteri, & anti
quo non fuiſſent appoſita in dicta ultima inueſtitu
ra res eſſet clara, ꝙ cum iſtud ſit feudum nouum,
& nullo modo poteſt dici uetus. ut dictum eſt, re-
cipiendo pro ſe & hæredibus ſuis maſculis & eis
deficientibus fœminis, filię dicti domini Petri præ-
ferrentur agnatis etiam ſi ſibi & agnatis fuiſſet fa-
12 cta conceſſio, † quia quilibet cenſetur primo loco
proſpexiſſe ſuis hęredibus, quàm alijs, prout eſt
caſus in capi. 1. de duobus fratribus a Capitaneo in
ueſti. uerba autem illa tanquam de parte feudi
decimalis ueteris & antiqui, faciunt dubium,
quaſi per ipſa cenſeatur actum, quòd in ea ſuc-
cedatur eo modo, quo ſuccederetur ſi eſſet anti-
quum, quo caſu ſine dubio agnati maſculi pręfer
rentur, ut in c. 1. de eo qui ſibi & hęred. ſuis maſcul.
& fœminis, ſed certè iſtum intellectum non uide-
tur poſſe recipere uerba prædicta, quia (ut dictum
eſt) dictus dominus Petrus non potuit recipere, nec
eſt uerimile, ꝙ uoluerit recipere pro ſuis agnatis,
qui non eſſent eius hæredes, & ſufficit ꝙ dicta uer-
ba poſsint habere alium ſenſum, ſecundum quem
non continebunt aliquid repugnãs iuris diſpoſitio
ni (uidelicet) ut intelligantur tanquã reddens ſimi-
litudinẽ, quia ſicut illud uetus & antiquum fuit con
ceſſum primo inueſtito, à quo deſcendit dominus
Petrus pro ſe & hęredibus ſuis maſculinis, et his
deficientibus ſęminis, ita & hoc nouum ſibi conce
13 do pro te & hæredibus tuis & c. † Et hoc fuiſſe de
mente patet ex ſequentibus uerbis, dum ſubditur,
iuxta formam antiquarum inueſtiturarum, uel
poſſunt intelligi, (id eſt,) quia illud fuit ſemel feudũ
tuum uetus & antiquum licet finitum, nunc uolo
in te renouare ſecundum formam primę ueteris
inueſtiturę, quę tamen fuit niſi de primo inueſtito
& hæredibus ſuis non de alijs ſuis agnatis. Laus deo
ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Verba Inſtrumenti. Faciunt fidem † & præiudi-
14 cant ipſis partibus in eo ſuper quibus poſſunt ſibi
præiudicare, ſecundum Bar. in l. ſi forte. ff. de caſtr.
pecul. nu. 4. Dyn. in c. qui tacet, de reg. iur. in 6. pro-
pe finem. Bal. in l. cum aliquis. C. de iur. deli. poſt nu.
5. & in l. optimam. C. de contrahen. & commit. ſtip.
nu. 6. Matth Mattheſil. ſing. ſuo 34. nota. quòd, nu. 1.
Celſ. Vgo. in tractatu clauſ. in trac. de uerb. enuncia.
plura congerit ubi poteris uidere.

b Et ſuis hæredibus. Hæredes intelliguntur † ſui in
15 materia feudali ſecundum tex. in l. ex facto. §. fin. ff.
ad Trebell. Cyn. in proprijs terminis in l. liberti li-
bertæque. C. de ope. liber. poſt nu. 8. ubi refert quæſ.
eueniſſe Pariſijs in caſu arduo regis Francorum, &
ibi ad ſaturitatem poteris uidere. Adde Bart. in l.
Gallus. §. etiam ſi parente, nu. 4. & hac in re pulchrā
tradit diſtintionem. Bal. in l. liberti libertæque. nu.
25. & in d. §. etiam ſi parente, nu. 1. & ibidem Alexā.
nu. 7. & eundem Bal. in l. fi. C. de hær. inſti. in 4. opp.
Abba. in c. in præſentia, extra de prob. nu. 71. & ibi-
dem Dec. nu. 48. verſ. prædicta concluſio limitatur.
& in conſ. 171. In cauſa uenerabilium monialium,
nu. 6. ubi teſtatur de communi opinione.

c Filia ſua p̄fertur agnatis. Adde ꝙ filia p̄fertur agna
16 tis in feudo ſecūdum Bal. in auth. ceſſante. C. de le.
hære. poſt num. 4. circa finem, & in l. quotiens. C. de
ſuis & legi. num. 6. Guliel. de Bened. in c. Raynutius,
in uerbo duas habens filias, fol. 12. num. 33. & 34.

ARGVMENTVM.

AN, HAERES NON CONFICIENS inuentarium poſsit deducere debitum ſuum aduerſus fideicommiſſarium uniuerſalem, & an fideicommiſſarius uniuerſalis ante reſtitutionem uerbalem factam, poſsit agere contra poſſeſſores bonorum hereditariorum, & an libellus eius ſuſtentetur ex clauſula generali quæ conſueuit apponi in libellis, petens ius & iuſtitiæ complementum.

SVMMARIVM.

Heres de iure antiquo tenebatur inſolidum creditoribus hæreditarijs.
2 *Obligatio non poteſt eſſe ſibi ipſi nec contra ſe ipſum.*
3 *Retentio multoties competit ſed non actio.*
4 *Hæres qui non confecit inuentarium, tenetur legatarijs et fideicommiſſarijs inſolidum.*
5 *Fideicommiſſum uniuerſale non poteſt excedere uires hereditatis.*
6 *Hæreditas aliud eſt, & aliud ſunt res hæreditatis reſpectu corporum.*
7 *Fideicommiſſum uniuerſale non poteſt tranſcendere uires hæreditatis.*
8 *Fideicommiſſum ſingulare poteſt tranſcendere uires hæreditatis*
9 *Debita hæreditaria non corpus ſed ius hæreditatis minuunt.*
10 *Pœna non conficientis inuentarium eſt, ut teneatur adimplere ſine aliqua diminutione id quod debetur.*
11 *Dedductio aduerſus fideicommiſſarium uniuerſalem non diminuit fideicommiſſum*
12 *Hæres non conficiens inuentarium deducit trebellianicam aduerſus fideicommiſſarium uniuerſalem.*
13 *Clauſula petens in prædictis etc. omni meliori modo &c. quid operetur.*
14 *Fideicommiſſarius nullum ius habet ante reſtitutionem uerbalem in hæreditate & rebus hæreditarijs.*
15 *Reſtitutio uerbalis idem operatur quo ad utile dominium in fideicommiſſo quòd operatur aditio hæreditatis in hærede.*
16 *Hæres antequam adeat nullum ius reale habet in rebus hæreditarijs.*
17 *Sine actione nemo experitur.*
18 *Clauſula petens in prædictis etc. omni meliori modo &c. tūc operatur quando quis habet actionem agendi.*
19 *Fideicommiſſarius uniuerſalis habet actionem perſonalem ex teſtamento ante reſtitutam hæreditatem.*
20 *Clauſula petens iuſtitiæ complementum operatur contra petentem qui habet actionem.*
21 *Hæres qui non confecit inuentarium deducit id quod ſibi debetur contra uniuerſalem fideicommiſſarium.*
22 *Quarta iure naturæ debita non minuit debita ſed legata.*
23 *Clauſula omni meliori modo quid operetur.*
24 *Clauſula omni meliori modo aliquando nil operatur & quomodo procedat.*

CONSILIVM XI.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

QVæritur primo utrū hæres, qui non
confecit inuentarium poſsit ad-
uerſus fideicōmiſſariū uniuerſalē
deducere id in quo ſibi tenebatur
defunctus, ad qđ ſine dubitatiōe di
a cendum eſt, quòd ſic, [a] quia tunc
remanemus in diſpoſitione Iuris
ueteris, quo non cōſiderabatur confectio inuenta-
1 rij, † Sed de iure ueteri licet talis hæres teneretur
creditoribus hæreditarijs inſolidum etiam ultra ui
res hæreditarias. ff. ſolu. ma. l. quę dotis. C. de iur. de-
liber. l. ſi te bonis, & per conſequens aduerſus eos
non poterat deducere id in quo ſibi tenebatur de-
functus cum etiam de ſuo proprio teneretur eis ſa-
tisfacere, prout in ſimili dicūt doctores in auth. ſed
cum teſtator. C. ad l. Falcidi. in quęſtio. illa an
talis hęres priuetur legitima debita iure naturę. At
tamen aduerſus fideicommiſſarium uniuerſalem
& etiam aduerſus legatarios & fideicommiſſarios
particulares, quibus nō tenebatur olim ultra uires,
hęreditarias, bene poterat deducere debitum ſibi à
defuncto, quia licet per aditionem hęreditatis tale
debitum eſſet extinctum quantum ad effectū agen
2 di, & quantum ad ſubſtantiā obligationis † quia nō
poterat eſſe obligatus ſibi ipſi, nec contra ſe ipſum
agere, ut notatur in l. frater à fratre. ff. de condicti
indebit. in fine primę glo. magnę, tamen quantum
ad effectum retinendi non cenſebatur extinctum.
C. ad l. Falcidiam. l. initium, & l. in imponenda, in
quibus eſt caſus, & ſi aditio fiebat coacte tale de-
bitum etiam naturaliter non extinguebatur l. de-
3 bitor. ff. ad Trebelliani. multoties † autem compe-
tit retentio ſed nō actio. l. ſi in area in fine. ff. de con
di. inde. & poſito quòd iſtud hodie corrigatur quan
tum ad legatarios & fideicommiſſarios particula-
res eo quia talia legata, & fideicommiſſa particu-
laria poſſunt excedere uires hęreditatis, & talis hę-
4 res † non conficiens inuentarium uidetur talibus le
gatarijs & fideicommiſſarijs teneri inſolidū hodię
etiam

etiam ultra uires hæreditatis ſicut creditoribus hæ-
reditatis, in Authen.de hæredibus.& Falci.§.ſi uero
non facienti, & nor.per gl.in l.fin.in fine. C. de iure
delib. quod olim non erat in legatariis l. ſi uniuerſi.
C.de legat. & not.in l.1.in fi.ff.ad trebell.licet in cre
ditoribus ſit, ut ſupra dixi, Attamen in fideicom
5 miſſario uniuerſali non corrigitur hodię † quia tale
fideicommiſſum uniuerſale non poteſt excedere ui
res hæreditatis cum non fiat niſi de ipſa uniuerſita
te uel quota parte ipſius, ſed legata & fideicōmiſſa
particularia fieri poſſunt etiam de his, quæ in hære
ditate non ſunt, ut cum legantur res alienæ a ſcien
te, uel cum legatur quantitas ultra ualores rerum
6 hæreditariarum. Nam aliud † ſunt res hæreditarię
ultra quantitates, quę inde poſſunt redigi, aliud eſt
ipſa hęreditas.ff.de petitio.hæred.l.hæreditas, & res
hæreditarię poſſunt uariari,quia plures poſſunt eſſe
in una hæreditate,quàm in alia & ſic una hęreditas
poteſt eſſe pinguior quàm altera reſpectu rerum hę
reditariarum, & corporum, in quibus non conſi
ſtit ſubſtantia hæreditatis, ſed reſpectu iuris, in quo
conſiſtit ſubſtantia ſtat dicta hęreditas etiam ſine
aliquo corpore,ut ibi & l.hęreditas nihil aliud eſt.ff.
de uerb.ſignifica.nam differt una hæreditas ab alte
ra cum quęlibet hęreditas magna uel parua diuida
tur in duodecim uncias l.ſeruum meum.§. fin. ff.de
hæred.inſtit.Cum ergo fideicommiſſario uniuerſa-
7 li principaliter † relinquatur ipſa hęreditas,uel eius
quota, non poteſt tale fideicommiſſum trāſcende-
re uires hęreditatis. quia non poteſt unquam com
prehendere ultra duodecim uncias nec ultra quàm
8 in hęreditate habetur,non † ſic in particularib. reli
ctis (ut patet ad ſenſum) non ergo diminuitur ali
quid de fideicommiſſo uniuerſali ſi debitum hære
ditatis & defuncti detrahatur, quia quātum ad eſſe
etum intelligebatur deducto ęre alieno, ſed non ſic
in particularibus quę non conſiſtunt in iure ſed in
9 corporibus,quia ſi fieret deductio † diminuerentur
(ut patet ad ſenſum.) Ideo lege cauetur, ꝙ propter
debita non corporum,ſed iuris poteſt fieri diminu-
10 tio.l.quod dicitur.ff de impenſ.Pœna † uerò nō con
ficientis inuentarium eſt hodie ut nihil poſſit dimi-
nuere de eo, quod debetur uel relictum eſt alteri,
ſed teneatur adimplere uſque ad unum quadrantē
11 etiam de propriis facultatibus. Cum igitur † dedu-
cēdo debitum aduerſus debitores & legatarios par
ticulares, diminueretur de illis debitis uel legatis,
non poteſt deducere, ſed deducendo aduerſus uni-
uerſalem nō diminuit fideicommiſſ. Nam nihilho
minus remanent duodecim uncię ſicut erant prius
ideo deducere poteſt quia non diminuit de uniuer-
ſitate ſeu de iure ſed de corporibus, quæ ſunt diuer-
12 ſa. Pręterea uidemus in ſimili, ꝙ licet † non confi-
ciens inuentarium non deducat aduerſus particula
res legatarios, & fideicommiſſarios, ut in auth. ſed
cum teſtator, ueruntamen deducit trebelliani. ad-
uerſus fideicommiſſarium uniuerſalem ſecundum
a opinionem communem ut notatur in l.Marcellus.
ff.ad trebellia.per Bar.non eſt ergo curandum cum
aliquod poteſt fieri aduerſus fideicommiſſariū uni-
uerſalem quod nō poteſt fieri aduerſus ſingulares,
ut eſt illa de qua agimus & hoc de primo. Secundò
dubitatur ſi fideicommiſſarius uniuerſalis ante reſti
tutionem uerbalem ſibi factam egerit contra poſ-
ſeſſorem bonorum hæreditariorum rei uendi. uel
publicia. ſeu cōdictione ex lege, & in fine libelli cō
tineatur clauſula conſueta, ſcilicet, † petens in prædi
ctis & circa prædicta fieri mihi ius & iuſtitiæ com-
b plementum omni meliori modo iure & forma, qui-
bus magis melius de iure fieri poteſt &c. Verum ex
iſta clauſula libellus eius ſuſtineatur & procedat?
propter ea quæ notat Innocē.& alii cano. in c. cum
dilectus,circa principium ſuper uerbo iuſtitiam, de
ordine cognitio. Ad quod breuiter reſpondeo, ꝙ
ego non uideo, quid iſta clauſula dicto caſu poſſit
prodeſſe ad ſuſtentationem libelli. Nam ante reſti-
14 tutionem † uerbalem nullum ius dominij uel quaſi
fideicommiſſarius habet in rebus hæreditariis,quia
illud acquiritur per uerbalem reſtitutionem non
ante l.facta,in principio,& l.ſi eius.§.ſi quis.ff.ad tre-
15 bellia. Nam illud † operatur reſtitutio uerbalis in fi
deicommiſſo quantum ad utile dominium, quod
operatur aditio hæreditatis in hærede directo quan
tum ad directum, quia fideicommiſſarius facta re-
ſtitutione loco hęredis eſt.l.filius.ff.quod cum eo,ad
16 trebellia.l. quadraginta, ſed † hęres antequā adeat
nullum ius reale habet in rebus hęreditariis ff.quo-
rum legato.l.1.§. quod ait prætor, in fine ad legem
Falcid.l. pretia rerum, & Moderni ibi (eſſet autem
præpoſterum) igitur nullam actionem realem uel
mixtam habere poteſt contra poſſeſſorem fideicō
17 miſſarius ante reſtitutā hæreditatem, & † ſine actio
ne nemo experitur l.ſi pupilli. §. uideamus.ff. de ne
goc.geſtis, & per conſequens non poteſt ſuſtentari
libellus uirtute dictæ clauſulæ. Aliàs eſſet in poteſta
te uniuſcuiuſq; nullam actionem habentis, agere
poſſe contra aliquem & obtinere,ſcilicet, apponen
do illam clauſulam,quod eſſe non debet, argumen
to.ff.de arbit.l. ne in poteſtate. ff. de iure deliberan
18 di.l.3.§.1.quod ui aut clam.l.ſecunda,tunc ergo † po
teſt dicta clauſula operari & eſſe utilis quando quis
habet actionem uel ius agendi, ſed per ineptū mo
dum deduxit illam uel illud in iudicio, & ita loqui
tur Inno.in dicto c.dilectus, ſi bene inſpiciatur, q́d
hic non eſt contra illum poſſeſſorem, contra quem
non poteſt habere actionem realem uel mixtam,
19 Perſonalem † autem ex teſtamento bene habet fi
deicommiſſarius uniuerſalis ante reſtitutam hęredi
tatem,ſcilicet, contra hæredem grauatum, ut nota
tur in l. & ſine ſcriptura. ff. ad trebellia. non contra
ſingularem poſſeſſorem bonorum.C.de donatio.l.
æris alieni, Arbitri. tutel.l.4 de hęredib inſtituen. l.
quoties. Videtur ergo dictum fideicommiſſarium
20 † per dictam clauſulam potius petiiſſe contra ſe,
quàm pro ſe,quia petiit iuſtitię complementum ad
ſui commodum cum actionem non haberet con
tra illum. Important ergo dicta uerba uel quod im
portare poſſunt,ſcilicet,ut fiat cōtra ipſum, ſcilicet,
ꝙ reus abſoluatur argum.l.pediculis.§.cum quęre-
tur.ff.de auro & argen.lega. Laus Deo, Ego Paulus
de Caſtro.

ADDITIONES.

a Hæres qui non confecit inuentarium. Adde ꝙ
21 hęres † qui non cōfecit inuentariū poteſt deducere
id quod ſibi debebatur aduerſus fideicommiſſariū
uniuerſalem,& idem uoluit Paulus Caſtr. conſi. 77.
Viſa facti narratione,uol.2.num.1. ubi fuſius idem
tenuit.Bal.conſi.143. uolum.4.num.5. in fin.facit in
propoſito dictum gloſſ.& Cyn. in auth. ſed cum te
ſtator. C.ad l.falcid.& ibidem Alber.nume.4.& 5.li
cèt Ricch.Malum.& Oldr. fuerint in contraria opi
nione. quos idem Alber. confutat in l. fin. §.ſin au
autem dubius. C. de iure delib. & idem uide-
tur firmare Petrus de Bellapertica, in dicta

C a l.fin.

l.fin.in fine.C.de iur.delib.dum dicit, quòd quarta
22 † iure naturæ debita non minuit debita,ſed legata.
Adde etiam eundem Alber. in l. quia poterat. ff.ad
treb.nu.1.circa medium.
b Clauſula omni meliori modo. Operatur † dicta
23 clauſula, ut in caſu dubio libellus interpretetur eo
modo quo fauorabilius eſt libellanti, ſecundum Bu
trium in cap. literæ, extra de dilat.Felin.in cap.cum
ſuper, extra de offi.deleg.num.11.Bal. in l.uinum.ff.
ſi cert.pet.colum.4.uerſic.quare peto. Alexã. conſi.
80.uol.5.num.7. Viſo themate ſupradicto ac inſtru
mento. Bar.in l.codicillis.§. Lucius.nu.1.ff. de leg.2.
Bal.in l.cum pater.§. filius matrem, in fine,eo titul.
Fel.in c.cum ſuper,de offic.deleg. num. 11. cum ſe-
quentibus,ubi plura congerit ad ſaturitatem. Dec.
conſi.14.num.3.cum ſequenti, & conſi.77. Viſo pũ-
cto.num.4.Guliel.de Benedi.in c.Raynutius,in uer-
bo eodem teſtamento, parte.1 num.59.Rober.Ma
ra.in ſuo Spec.aur.ord.parte 6.membro tertio, nu-
me.10.& nouiſſi. doctiſſi.Ioann. Cephal.conſi.100.
Proceſſus agitatus,num. 10.& conſi.42.uolum.1. In
hac cauſa Comitis,nume.16. & conſi.243.uolum.2.
24 Magnificus olim dominus.nu.24.tamẽ dicta † clau
ſula aliquando nil operatur ut in caſu conſultatio-
nis, uidelicet, quando ſunt expreſſi modi inepti,uel
quando uellet ꝙ comprehẽderet incognita, ſecun
dum Felin.ubi ſuprà.num.12.cum ſequentibus.Cal.
conſi.1.tit.de accuſat.nu.2.uerſi. nec obſtat quòd il-
la uerba omni meliori modo. Anchar. conſi. 356.
nu.1.Rom.conſi.294. Hæc confeſſio.nu.5.

ARGVMENTVM.

AN DOTANS PVELLAM DE BO-
nis ipſius poſſit apponere pactum, ꝙ ipſi dotanti
dos reſtituatur in caſu in quo moriatur ſine libe-
ris,& an iſtud pactum ueniat in mandato de do-
tando,& ratificatio puellæ de hoc an ſibi pręiudi
cet,& quãdo ſcientia præſumatur, & ſubſcriptio
non lecta ſcriptuta an præiudicet, & ſimiliter ge-
neralis ſubſcriptio.

SVMMARIVM.

1 Conſuetudo quòd conſanguineus qui ſucceſſurus eſt ab inteſtato maritans puellam de bonis puella ſi moriatur ab inteſtato ſine liberis poſſit ſtipulari dotem ſibi reſtitui ualet.
2 Ratificatio pacti cum iuramento impedit uenire contra.
3 Ratificatio dicitur facta in fraudem ratificantis quando non adeſt inſtrumentum quod ratificatur.
4 Ratificatio non continens inſtrumentum quod ratificatur non ualet.
5 Pacta quæ auferunt liberam uoluntatem teſtandi ſunt doloſa, & nu 6.
7 Mandatum generale de maritando non comprehendit pactũ de ſuccedendo puella.
8 Dolo præſumitur uerſari qui generalem ratificationem procurando ſine expreſſione ſpecifica pacti & contentorum in inſtrumento.
9 Ratificatio non extenditur ad ignorata & ſuppreſſa, & num.15.
10 Subſcribens uel ſigillans inſtrumentum præſumitur ſcire contenta in eo.
11 Ratificatio generalis ſine expreſſione particularis pacti arctat eum ad fauorem cuius eſt ratificatio ad probandum ſcientiam ratificantis talis pacti.
12 Subſcriptio generalis quando inſtrumentum continet aliqua pro ſe & aliqua contra non nocet ſubſcribenti.
13 Commiſſio generalis de dotando non includit poteſtatem obligandi puellam ad ſucceſſionem ipſius & rato.
14 Iudicium idem eſt de connexis quod eſt de ipſo actu principali.
16 Subſcriptio idem operatur quod ſcriptio ipſa.

CONSILIVM. XII.

In Chriſti nomine,& eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

DE caſu pręſenti fui reqſitus hoc an
no per alteram partem,& præſup-
ponebat talem uigere conſuetudi
1 nem † in loco, ꝙ quando aliquis
conſanguineus propinquior alicui
puellæ, & qui ſibi ſucceſſiurus erat
ab inteſtato, maritat illam & do-
tat eam etiam de bonis propriis puellæ,poteſt ſtipu-
lari dotem ſibi reſtitui in caſu ſi decederet ſine libe
ris de qua conſuetudine fui ſatis miratus. Præſuppo
2 nebatur etiam, ꝙ dicta puella ex certa ſcientia † ra-
tificauit dicta pacta, & ꝙ iurauerat nõ uenire con-
tra,quibus pręſuppoſitis licet inſtrumenta non ui-
derim pro tunc ſubſcripſi me conſilio cuiuſdam, ꝙ
non poterat uenire contra. Nunc uerò mihi aſſeri-
tur contrarium,ſcilicet, ꝙ prædicta non ſunt uera,
quia nec ſubeſt talis conſuetudo,nec ex certa ſcien-
tia ratificauit, immo ignorabat dicta pacta ſic exor
bitantia fuiſſe appoſita in inſtrumento dotali, ſcili-
licet, in fauorem dicti Dominici, & in fraudem
3 † dictę puellæ ratificantis,quia inſtrumentum dota
le non erat præſens,nec fuit ſibi lectum, nec eius te-
nor fuit dictæ puellæ notificatus, nec datus ſibi ad
intelligendũ cum partibus faciẽtibus pro dicto Do-
minico,quod mihi ueriſimilius eſt,quia inſtrumen-
4 tum † ratificationis non continet dictum inſtrumẽ
tum fuiſſe lectum, nec etiam facit mentionem de
contentis in dicto inſtrumento pro dicto Domini
co, ſed potius de aliis pactis & promiſſionibus fa-
ctis in fauorem mariti,& conſuetis in talibus appo-
5 ni. Idcirco † prædictus Dominicus cenſetur dolo
uerſatus circa dictam puellam tam in apponendo
dicta pacta in ſui fauorem per quę (ſi ualarent) auſ-
6 ferreretur ſibi,† poteſtas liberè diſponẽdi in ultima
uoluntate & bona illius ſibi appropriaſſet,quod cẽ-
ſetur fuiſſe contra intentionem dictæ puellæ. Nec
7 enim credendum eſt eam † uoluiſſe uenire in gene
a rali commiſſione [a] illi facta, ꝙ maritaret eam de
propriis bonis ipſius puellæ,& poſſet talia pacta ap-
ponere arg.optimum.ff.mandati.l. ſi tibi mandaue
ro.§.ſi tibi centum, & etiam fuit dolo uerſatus in fa
8 ciendo eam ratificare † ſic generaliter promiſ-
ſionem & pacta contenta, in dicto inſtrumento
dotali abſque oſtenſione dicti inſtrumenti, & ſpeci
ficatione ſpeciali dictorum pactorum, argum.ff.de
actio.empt.l.1.§.1.& l.quæro de euictio.l.qui liberta
tis.§. penulti. in uerſiculo perfunctorie, ideo talis
b approbatio ſeu ratificatio [b] nihil ſibi nocet, nec ẽt
9 iuramentum † quia non extenditur ad ignorata &
ſuppreſſa, tex.eſt optimus ad hoc in l.fi.C.plus uale.
quod agitur,ut in l.2.de reb.alien. non alienan. quæ
uolunt plus, ꝙ etiam ſubſcriptio facta non lecto te
nore inſtrumenti nec dato ſibi ad intelligendum
non præiudicaret. Pro hoc eſt etiam text. cum glo.
in l.gaius. ff. de pignora.actio.& in l.1.§. & ſi manda
uit.ff.quod iuſſu. & in c.ſi quis presbyterorũ, de reb.
10 eccl. non alienan. hoc tamen † caſu quando ſe ſub
c ſcripſiſſet [c] uel ſigillaſſet, tunc quia apparet, quòd
inſtrumentum

inſtrumentum fuit præſens, & potuit ipſum legere
& legi facere, incumberet ſibi onus probandi, ꝙ
non legiſſet, ſed fidem adhibuiſſet ei ad cuius inſtã-
tiam ſubſcripſiſſet ita uidetur tenere Bar. in l. 1. §. fi.
ante finem. ff. quemadmod. teſtam. aperia. & ſic po
teſt loqui, quod not. Ioan. And. in nouell. in c. humi
lis, de maiorita. & obed. ſed in caſu noſtro ubi appa
11 ret inſtrumen. non fuiſſe præſens, incumbit † onus
probandi dicto Dominico, ꝙ illa Domina uel puel
la habuiſſet notitiam de dictis pactis. Quia inſtru-
mentum ratificationis eſt cõtra eum, in quo fit mẽ
tio de aliis pactis, non de iſto, ergo nec plus præſumi
tur fuiſſe ſpecificatum, arg. l. fideiuſſores. §. pro Aure
lio. ff. de fideiuſſor. ibi lecta ſubſcriptione &c. Et ad
prædicta facit determinatio Bar. in l. diuus. §. idem ſe
12 natus. ff. de fal. qui dicit, ꝙ † generalis ſubſcriptio nõ
nocet ſubſcribenti quando inſtrumentum cõtinet
aliqua pro ſe aliqua contra ſe, ſed requiritur ſpecia-
lis ſubſcriptio & mentio de his, quæ faciunt contra
ſe. Ideo concludo ſtantibus prædictis dictam domi
nam ſeu puellam poſſe uenire contra dictam ſuam
ratificationem, & petere per iudicem declarari eã
ſibi non nocere quantum ad dicta pacta facta in fa
uorem Dominici, nec etiam iuramentum poſitum
in dicta ratificatione, noceret ei. Laus Deo, &
beatæ Virginis Mariæ genitricis ſuæ per infinita ſe-
cula. Ego Paulus de Caſtro iuris utriuſque doctor;
Prædicta omnia concludo, & ſic conſulo de iure
eſſe iudicandum in cuius rei fidem me propria ma-
nu ſubſcripſi & ſigillo meo ſolito ſigillari feci.

ADDITIONES.

a In generali commiſſione. Adde quòd in genera
13 li † commiſſione de dotando non includitur pote-
ſtas, quòd poſſit puellam obligare de ſucceſſione,
caſu quo ſine liberis deceſſerit, quia eſſet maior ex-
preſſis. clem. non poteſt, de proc. c. qui ad agẽdum.
14 eo. tit. in 6. nec habet † connexitatem aliquam ut
idem eſſet iudicium, ſecundum Bal. in l. quod ergo.
§. ſufficit. ff. de cont. tut actio. in fin. Io. de Imo. con-
ſi. ſuo 139. Præfatus Innocen. in c. cum dilectus, uer
ſicu. quibus, de arbit. Fel. in c. ſuper literis, de reſcri.
num. 1. uerſic. 2. facit regula, in fine col. & nu. 18. &
in c. translato, in 3. colum. de conſtitu. in principio.
nu. 6. ubi allegat notabiles doctrinas ad quod opti-
me faciunt dicta per Ioan. And. in addi. Spec. tit. de
primo & 2. decreto. §. ſequitur, in additio. quæ inci-
pit, ꝙ iudex intra annum, ſub littera x.
b Ratificatio non extenditur ad incognita. Adde
15 † Lud. Rom. conſi. ſuo 54. Viſis circa id de quo. nu-
me. 3. prope medium. Barb. conſi. 42. dico quòd hu-
iuſmodi arbitramenti. col. 6. num. 5. prope finẽ uerſ.
& alias cum iſta quæſtio. eſſet Parmæ, uolu. 1. & con
ſi. 77. Eſt uidendum, lib. 3. num. 6. Carol. Rui. conſil.
170. De tribus. nu. 29. lib. 1. Pariſ. conſi. 100. Contra-
ctus num. 69. & ſequenti. lib. 1. Crauet. conſi. 151. nu
me. 32. circa medium & nouiſſi. doctiſſi. Ioan. Ce
phal. conſi. ſuo 51. Domina Laſia uxor, uolum. 1. nu
me. 34. & ad hoc ut ratificatio ualeat, neceſſe eſt ut
ratificanti legatur tenor inſtrumenti, quod ratum
habere debet ſecundum Paul. Caſt. conſi. 216. uol. 1.
nu. 3. Lauren. Silua. conſi. 93. num. 12. uolu. 2. & mul
tum confert dictum dom. Rolandi de Valle conſil.
ſuo 2. num. 143. uolum. 1. uerſicu. item dicta ſubſcri
ptio fuit nulla.
c Se ſubſcripſiſſet uel ſigillaſſet. Adde ꝙ † ſubſcri-
16 ptio idem operatur quod ſcriptio ipſa, ſecundum
Inno. in c. quoniam contra, extra de prob. num. 2. &
ibidem Abb. num. 32. in fine, qui dicit menti tenen-
dum. Fel. ibidem. nume. 43. uerſicu. habes ergo do-
ctrinam auream Barto. in l. emptor. §. Lucius. 2. not.
nume. 2. ff. de pact. Bal. in auth. contra qui propriam
uerſi. item quæro, in fin. nu. 4. C. de non num. pecu.
& in rub. 6 C de fid. inſtru. nume. 23. eundem Caſtr.
in d. §. Lucius. num. 4 & in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſo
gonus. ff. de uerb. oblig. nume. 2. Anchar. conſi. 242.
num. 2. Dec. conſi. 447. num. 9. & nouiſſime D. Rol.
a Valle conſi. 44. præſens conſultatio. numero 29.
uolumi. 1.

ARGVMENTVM.

AN STATVTVM SIMPLICITER loquens trahatur ad præterita, & an impedimentum iuris ſuperueniens poſt uel ante inchoatam præſcriptionem illam impediat, & an præſcriptio actionis perſonalis procedat cum mala fide de iure canonico, & proteſtatio impedimenti notorij non eſt neceſſaria, & an liberatio facta per dominum ciuitatis uel loci debitori an noceat creditori, & ſolutio quando dicatur coacta ut proſit ſoluenti.

SVMMARIVM.

1 Solennitas ſublata per ſtatutum ſi non interuenit non nocet.
2 Statutum porrigitur etiam ad negocia prius confecta, & nu. 3. & quando nu. 76.
4 Statutum quod tendit ad tollendum exceptiones debet intelligi cum diſtinctione. nu. 5. & 6.
7 Exceptio quæ cœperat competi ante ſtatutum non tollitur per ſtatutum ſecus eaque poſt ſtatutum.
8 Exceptio proueniens ex inſtrumento non producto ante confectionem ſta. uis tollitur per ſtatutum.
9 Probatio reſultans ex inſtrumento confecto ante ſtatutum ꝙ tollit exceptionem tollitur per ipſum ſtatutum.
10 Exceptionẽ reſultantẽ ex inſtrumento non poteſt dici per ſtatutum eſſe ſublatam ante eius productionem.
11 Probatio non fit antequam productio fiat.
12 Exceptio eſſe non poteſt ubi non eſt actio.
13 Priuatio præſupponit habitum.
14 Doli exceptio tunc incipit competere cum incipitur agere.
15 Exceptio compenſationis non eludit actionem antequam agatur.
16 Ius quæſitum non poteſt tolli, & nu. 77.
17 Facilius impeditur natiuitas exceptionis quàm tollatur poſt ortum.
18 Creditur teſti aſſerenti de ſua ſubſcriptione.
19 Teſtis debet facere mẽtionem in ſua ſubſcriptione qualiter fuit rogatus & interfuit.
20 Statutũ mandans quòd ſtetur inſtrumento ſuper eo quòd principaliter continetur, neceſſario uidetur uelle aliud requiſitũ, de quo notarius facit mentionem.
21 Statutum requirens intereſſentiam ſecundi notarij cuius ſubſcriptio deficit in inſtrumento de eius intereſſentia ſtatur notario id aſſerenti.
22 Statutum mandans quòd credatur imbreuaturis non intendit quòd producantur imbreuatura ipſa.
23 Statutum quòd non poteſt prodeſſe debet obeſſe & eadem ratione.
24 Statutum ſicut afficit perſonas ratione originis ita & actus celebrates in loco ſtatuentium.

25 *Solennitas requiſita a ſtatutis loci in quo acta celebrantur debet adhiberi etiam in actibus cum forenſibus.*

26 *Actus ſubiicitur legibus & ſtatutis loci in quo celebratur.*

27 *Statutum afficit inſtrumenta notariorum loci in quo celebrantur nec diſtinguit ad cuius inſtantiam celebrentur.*

28 *Subſtantia contractus non conſiſtit in inſtrumento quia poteſt probari per teſtes.*

29 *Inſtrumentum falſum ex ſubſcriptione quæ poſtea fieret non reconualeſcit.*

30 *Solennitas quæ non requiritur a principio quandocunque poteſt adhiberi.*

31 *Statuti uerba quòd actus non ualeat poſſunt ſtare propriè & impropriè.*

32 *Statuti uerba quòd actus non ualeat ipſo iure important, ꝙ etiam parte non opponente iudex poſſit de facto ſupplere.*

33 *Verbum ſemel poſitum poteſt poni propriè & impropriè prout refertur ad diuerſa.*

34 *Probationes per inſtrumenta poſſunt fieri uſque ad concluſionem.*

35 *Potentia ſeu facultas opponendi contra inſtrumentum ſi producatur non eſt ius, ſed exceptio quærenda quæ poteſt tolli per ſtatutum.*

36 *Impedimentum iuris ſuperueniens ante inchoatam præſcriptionem impedit præſcriptionem inchoari.*

37 *Impedimentum iuris ſuperueniens poſt inchoatam præſcriptionem impedit curſum præſcriptionis.*

38 *Impedimentum facti non impedit præſcriptionem, ſed operatur concedi reſtitutionem.*

39 *Mala fides non præſcribit.*

40 *Statutum quòd debitor ſciens ſe debitorem præſcribat non ualet.*

41 *Statutum quòd non ſufficit ad liberationem ſaltim operatur ad inchoandam præſcriptionem.*

42 *Præſcriptio ſtatutaria 20. annorum ſuccedit loco præſcriptionis longiſſimi temporis.*

43 *Impedimento iuris ſtante impeditur de iure ciuili præſcriptio inchoari, & nu. 44.*

45 *Hoſtilitas dicitur impedimentum facti quæ facit præſcriptionem inchoatam dormire ipſa durante, etiam de iure ciuili. 46. 55.*

47 *Hoſtilitatis impedimentum, eſt ſpeciale ut ipſo iure faciat retardare curſum præſcriptionis & ratio. nu. 48.*

49 *Paria ſunt non habere mandatum uel habere mandatum generale, quòd ad id de quo quæritur non extendatur.*

50 *Impeditus agere debet proteſtare de impedimento.*

51 *Proteſtatio non requiritur quando impedimentum eſt notorium.*

52 *Veritas patens adminicula non deſiderat.*

53 *Quis non tenetur facere quod factum non releuat.*

54 *Præſcriptio ſtante mala fide non ſolum non currit, ſed nec inchoatur. & 56.*

57 *Simplex liberatio gratuita de æquitate non tollit actionem.*

58 *Simplex confeſſio non præiudicat tertio.*

59 *Aequitas ceſſat ubi tractatur de lucro captãdo ſecus ſi de dãno euitando, nu. 60.*

61 *Teſtibus iuratis eſt credendum.*

62 *Vnus teſtis non creditur etiam de geſtis coram ſe iudicialiter.*

63 *Liberatio ambitioſa non ualet.*

64 *Qui non contradicit non poteſt dicere coacte fatere.*

65 *Solutio non ſpontanea requirit reſiſtentiam, maximè quando ineſt legitima cauſa reſiſtendi nu. 66*

67 *Exceptionem peremptoriam non opponens ſibi imputet.*

68 *Mandatum debet præſentari per nuncium cui eſt commiſſum & debet conſtare per relationem de præſentatione adhoc ut quid dicatur factum uirtute mandati.*

69 *Soluens alteri quàm creditori tunc liberabitur quando non ſponte ſoluit ſed iuſſu ſuperioris.*

70 *Factum ex interuallo poſt præceptum non dicitur factum uirtute præcepti.*

71 *Solutio facta in alia forma quàm continet mandatum non dicitur facta uirtute mandati.*

72 *Simulatio actus ex coniecturis, uidelicet, ex perſona dilecta, ex electione, & amore quo quis proſequitur aliquem colligitur. 73. & 74.*

75 *Malitiam ſuam alicui prodeſſe iniquum eſt.*

78 *Impedimentum iuris impedit præſcriptionem & quando idẽ ſit iudicium in impedimento facti.*

79 *Liberatio facta debitori a fiſco de bonis debitis Titio qui commiſit delictum an & quando ualeat.*

80 *Coacte ſoluit qui iuſſu ſuperioris ſoluit.*

CONSILIVM. XIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

VIſis his quæ ſuperius narrantur in puncto. Reſpondebo per ordinẽ ad tria principalia dubia, ſuper quibus uertitur dubitatio principaliter in hoc negocio. Quantum ad primum, qđ opponitur de defectu ſubſcriptionis ſecundi inſtrumẽti contra inſtrumentum quod producitur, dico non
1 obſtare prædictam exceptionem † quia ſublata eſt per ſtatutum nouum, quod in effectu uult ſufficere, ut fidem faciat, ꝙ ambo notarij ſint mortui tã principalis rogatus quàm ſecundus, qui debebat ſe ſubſcribere, & ꝙ inſtrumentum habeat ſubſcriptionẽ notarij principalis etiam ꝙ ipſe nõ ſit infamatus de falſo. Quibus concurrentibus uult, ꝙ fidem faciat, licet non habeat ſubſcriptionem ſecundi notarij ſecũdum tenorem primi, uel notarius principalis, aut teſtes deſcripti non depoſuerint pro eo, ſecundum tenorem ſecundi ſtatuti facti ad ſuppletionem primi, quæ omnia hic adſunt ergo diſpoſitio dicti ſtatuti locum ſibi uendicat in eo, quia ubi non conueniunt uerba nec diſpoſitio l. hos accuſare. ſ. omnibus. ff. de accuſatio. l. 4. ſ. toties. ff. de dam. infecto, ut contrariorum ſit eadem diſciplina. l. fi. ff. de leg. 3. l. fin. ff. contra tabul. & l. fi. de uulg. & pup. Nec obſtat
2 † ſi dicatur dictum ſtatutum nouum debere intelligi in inſtrumentis cõfectis & rogatis poſt ipſum ſtatutum conditum argum. C. de leg. l. leges, quia dico,
3 ꝙ immo † porrigitur etiam ad inſtrumenta prius confecta uel rogata, per theoricam Bart. quam tradit in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur. in quæſtione illa, an ſtatuta trahãtur ad præterita? Dicit enim inter alia, ꝙ ſi in ſtatuto nõ diſponitur expreſſe, an habeat locum in præteritis uel in futuris tantum, ſed ſimpliciter diſponit aliquid, ut hic eſt, ſiquidẽ tale ſta-
4 tutum tendit † ad tollendum talem exceptionem, debet diſtingui, ſi quæritur an tollatur exceptio con-
5 tra inſtrumentum prius factum, quæ † exceptio aut erat iam orta ante confectionem ſtatuti, & tũc per ipſum non tollitur, aut non erat iam orta ſed
6 † ſperabatur oriri, & tunc bene tollitur. i. eius natiuitas impeditur, puta, ſi dicat, ꝙ cõtra inſtrumentũ publicum non admittatur niſi exceptio ſolutionis & falſitatis, & ſic omnes alias tollit. Di-
7 cit † enim, quòd ſi contra inſtrumentum prius factum aliqua exceptio legitima inceperat iam competere ante compilationem ſtatuti, per ipſum

ſtatutum

ſtatutum non tollitur, ſecus ſi incipiat competere
poſt: ex quibus uerbis & doctrina colligitur clara
determinatio præſentis dubij. Nam iſtud ſtatutũ de
directò tendit ad tollendum exceptionem, quæ po
terat opponi contra inſtrumenta non ſubſcripta
uirtute primi ſtatuti, vult enim, ꝙ nõ poſſit ammo-
do opponi dummodo adſint illa tria, de quibus ſu-
8 pra dixi, quæ hic adſunt & dico † quod iſta exce-
ptio non inceperat ipſis conuentis competere ante
a confectionem ipſius ſtatuti, a poſtquam contra ip-
ſos non fuerat dictũ inſtrumentum adhuc produ-
ctum tali ratione quia talis exceptio non concer-
nit contractum uel ius oriens ex ipſo contractu,
9 ſed ſolum † ipſum inſtrumentũ & probationem re-
ſultantem ex eo. Primum patet, quia poſſet iſte cõ-
tractus probari per teſtes, & non noceret defectus
inſtrumenti C. de fid. inſtrumen. l. j. & l. fi. l. ſi ſollen-
nibus, cum ſimilibus, ideo priuſquam fuerit produ-
10 ctũ † non poteſt dici, quòd fuerit orta, quia nil ope-
raretur, non enim elideret ius oriens ex contractu
(puta) obligationem uel actionem eo modo, quo
eliduntur exceptiones concernentes contractum.
l. ſi unus. ſ. pactus. ff. de pac. poſtquam contractum
non concernit, nec etiam diceretur elidere proba-
10 tionem reſultantem ex inſtrumento; Non † enim
fit ꝓbatio priuſquã fiat productio. C. ſi cert. peta.
aut: ſed nouo iure, in uerbo producente, & patet in
l. j. ſ. edenda ſunt omnia. ff. de eden. & quòd notat
glo. in d. ſ. editiones, circa finem glo. in ag. tũc enim
oritur talis exceptio concernens probationẽ reſul-
tantem in inſtrumento, cum inſtrumentum produ
11 citur, † & fit probatio, ſicut enim ubi non eſt actio,
12 non poteſt eſſe exceptio † actionem elidens uel
excludens. Ita ubi non eſt probatio non poteſt eſſe
exceptio probationem elidens uel excludẽs, quia
13 † priuatio præſupponit habitum. l. x. ff. de uerb. obl.
iunctis his, quæ notantur in l. qui ſe debere. ff. de cõ-
dictio. ob cauſ. in fi. primæ gl. ſimile uidemus in ex-
ceptione doli, quę competit non ratione doli com
miſſi à principio, ſed illius qui committitur in agen
14 do. Nam tunc † incipit cõpetere cum incipitur agi
& non prius. l. 2. ſ. circa. ff. de doli exceptio: & in ex-
15 ceptione † compenſationis quæ non elidit obliga-
tionem uel actionem antequam agatur, ſed cum in
cipitur agi incipit cõpetere ad excluſionem agẽtis,
ut patet in l. qui inuicem. ff. de condict. indeb. & re-
rum amota. l. ſi. cum dos, potuit ergo tolli hęc exce-
ptio per dictum nouum ſtatutum (ideſt) eius natiui
tas impediri, ſecus ſi ante dictum ſtatutum conditũ
fuiſſet dictum inſtrumẽtum productum in iudicio,
& contra ipſum fuiſſet dicta exceptio oppoſita. Nã
16 † tunc procederet illud, quod allegatur per alteram
partem. ſ. non potuit tolli ſibi ius quæſitum, quia ex-
ceptio fuiſſet orta, ſed hic non erat quæſitũ, ſed ſpe-
rabatur quæri ſi inſtrumentum produceretur, Vn-
17 de facilius † impeditur eius natiuitas iuxta notata
in l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur.
Nõ obſtat ſi dicatur quod per prędictum ſtatutum
requiruntur duo. ſ. quod interfuerint duo notarij &
quod ambo ſe ſubſcripſerint, & hoc non conſtat ꝙ
alius interfuerit niſi per aſſertionem ipſius notarij,
qui confecit hoc inſtrumentum, & aſſerit ſe fuiſſe
principalem, cui non uidetur credendum, quia ſta-
tutum prędictum vult, quòd inſtrumentum ſit ipſo
iure nullum. Vnde uidetur quòd ſaltim debeat pro-
bari per teſtes de intereſſentia ſecũdi notarij, quòd
18 non factum ergo &c. Nam iſta † allegatio tollitur
per ſtatutum nouum, quod vult, quod concurrẽti-
bus illis tribus, de quibus ſupra dixi. ſ. quod ambo
notarij ſint mortui, & quòd requiratur inſtrumen
tũ ſcriptum & ſubſcriptum per principalem nota-
rium, & quòd ille nõ ſit ſuſpectus uel infamatus de
falſo, credatur ſibi & fidem faciat ac ſi eſſet ſubſcri-
ptum manu ſecũdi notarij, & ſic vult quòd illa tria
ſuccedant in locũ ſubſcriptionis ſecundi notarij,
ſed conſtat quòd ſi eſſet ſubſcriptum à ſecundo no-
tario non requireretur probatio per teſtes de inter-
eſſentia ſua quia crederetur ſibi hoc aſſerẽti in ſua
19 ſubſcriptione in qua † debet de hoc mentionem fa
cere. ſ. qualiter interfuit, & fuit rogatus una cũ alio
principali, & etiam ſtaretur ſubſcriptioni notarij
principalis, ſimiliter in ſua ſubſcriptione de prædi-
ctis debet facere mentionem & ita eſt moris, Idem
ergo debet eſſe in caſu noſtro, cum illa tria loco ſe
cundæ ſollemnis ſubſcriptionis habeantur, aucto-
20 ritate dicti noui ſtatuti. Præterea † quòd illud ſtatu-
tum uelit quod dicto inſtrumento ſtetur ſuper eo,
qđ principaliter cõtinetur cõtra ipſum conuentũ,
neceſſario etiam uidetur uelle, ꝙ probet intereſſen
tiam ſecundi notarij, ſi de ipſa principalis notarius
facit mentionem: ſine qua non poſſet haberi pro
ſubſcripto, ſi enim nõ interfuiſſet, nõ potuiſſet ſub-
ſcribere & illud ſtatutum vult, quòd illis concurrẽ-
tibus habeatur pro ſubſcripto, ergo etiam vult ꝙ
probet intereſſentiam ſine qua ſubſcribi non po-
tuiſſet, argumen. l. illud. ff. de acq. hæredi. aliàs ſicut
requiſiuit illa tria, de quibus ſupra, ad hoc ut habere
tur pro ſubſcripto, ita requiſiuiſſet quartum. ſ. quòd
ꝓbaretur per teſtes de intereſſentia ſecũdi notarij,
ſi nollet ſtari relationi principalis notarij de tali in
tereſſentia, conſtat autem dictum ſtatutum nõ poſ
21 ſe commode intelligi, niſi † de inſtrumentis, de qui-
bus principalis notarius facit mentionẽ de intereſ-
ſentia ſecundi, & ſic non deficiebat niſi ſubſcriptio,
ad cuius ſubſcriptionis defectũ ſupplendum ema-
nauit, ut patet ſub Rubrica & etiã ex nigro in prin-
cipio. Item non obſtat id, quod dicitur incõtrariũ. ſ.
quòd dictum ſtatutum uidetur requirere, quòd etiã
imbreuiaturę notarij principalis producantur una
22 cum inſtrumento, dum dicit † copulatiuè, quòd cre
datur breuiaturis & tali inſtrumento &c. Quia iſta
nõ eſt intentio eius ſed alia, uidelicet, ꝙ cum in prę-
cedenti parte poſuit duos caſus alternatiuè. ſ. cũ ap-
parent breuiaturę notarij defuncti in forma debita
& ſolenni, non autem inſtrumẽtum publicum, uel
cum appareret inſtrumentum publicatum & ſub-
ſcriptum à principali notario, quòd unoque caſu ſi
ambo notarij ſunt defuncti debeat regiſtrari, & ſic
ſingula uerba dictę copulatiuæ referuntur ſingulis
uerbis alternatiuæ præcedentis, prout nota. in fi. gl.
C. de nego. geſt. l. ſi negociorum aliàs ſequeretur
abſurdum, quòd cum inſtrumentum non eſſet pu-
blicatum, non ſufficerent ſolę breuiaturæ, ſine in-
ſtrumento, ſicut nec econtra, ſi ambo copulatiuè
requirerentur ad fidẽ faciendam, & ſic alternati-
ua primo loco poſita nunquam ſortiretur effectũ
ſuum, quòd non fuit de mente dicti ſtatuti, quia ſi
hoc noluiſſet, fuiſſet loquutum copulatiuè in parte
præcedenti, ſicut in ſequenti quod non fecit. Item
23 † non obſtat quod iſtud ſtatutum nouum non po-
teſt prodeſſe agentibus, cũ ſint forenſes, quia ſi hoc
eſſet nihilominus ſtatutum uetus poſſet eis obeſſe,
& ſic contra hoc inſtrumentum non poſſent con-
uenti excipere de ueteri ſtatuto, unde allegatio iſta
24 facit contra eos. † Præterea ſtatutum ſicut afficit
perſonas ſubditas ratione originis, ita & actus cele-
bratos in loco ſtatuentium, quia dicuntur ibi oriri,
& naſci. C. de teſtamen. l. antiquitas, poſt Principiũ,
ibi

25 ibi,codicillus naſcitur &c & propter † hoc in acti-
bus celebratis etiam cum ſorenſibus debet ſerua-
ri & adhiberi ſolennitas requiſita à ſtatutis loci, in
• quo celebrantur • ſecundum communem ſen-
tentiam doctorum qui hoc tenent in l. omnes po-
puli,per l.ſi fundus.ff. de euictio. & l.2.C.quēadmo.
26 teſtamen.aperian.ſed hic† contractus fuit celebra-
tus Brixiæ,& inſtrumentum fuit ibi rogatum,igitur
ſubijcitur inſtrumentum legibus & ſtatutis dicti lo-
ci non habita diſtinctione perſonarum,quæ cōtra-
27 xerunt, quia † ſtatutum afficit inſtrumenta nota-
riorum dicti loci, nec diſtinguit ad cuius inſtantiā
ſint confecta cum iudicium agitur ibi ergo &c l. 3.
in fi ff.de teſti.Item non obſtat ſi dicatur, quòd pri
mum ſtatutum annullat inſtrumentum ipſo iure,
& ſic uidetur quòd ante nouum ſtatutum erat ipſis
conuentis quæſita exceptio nullitatis,cuius contra-
rium dixi in principio. Nam aut uolūt dicere,quòd
ex hoc cōtractus depoſiti redderetur nullus,& hoc
eſt falſiſſimum,quia ſtatutum hoc non dicit,ſed de
28 inſtrumento tantum loquitur, in quo † non conſi-
ſtit ſubſtātia cōtractus ſed ꝓbatio.Vnde poſſet pro-
bari per teſtes.l j.de fid.inſtrumen cum multis con
cordantibus.ff.de pigno.l.contrahitur, aut dicitur,
quòd ipſum inſtrumentum erat nullū.& tunc etiā
29 eſt falſum,quia tunc † ex ſubſcriptione quę poſtea
fieret non potuiſſet conualeſcere. l. quod ab initio.
ff.de reg.iur.de teſtamen.l. ſi filius,de l.3. l.j.§.j.cuius
tamen contrarium erat uerum,quia ſubſcriptio po
terat fieri quandocunque,antequam produceretur
in iudicio & etiam poſt ante concluſionem ut in-
fra dicam, & ſufficiebat, cum non ſit ſolennitas,
30 † quæ requiratur à principio,ſed quandocūque po-
terat adhiberi. Verba ergo ſtatuti, dum dicunt, ꝙ
31 nō ualeat † nec teneat ipſo iure poſſunt ſtare ꝓpriè
impropriè.Nā in ſuperiori parte requiſiuit duo.ſ.ꝙ
duo notarij adhibeantur, Item quòd ambo ſe ſub-
ſcribant, & poſtea ſubdit,quòd ſi aliter factum fue-
rit non valeat &c. Prout ergo clauſula illa refertur
ad primum,ſtat propriè,quia ſi non fuiſſet ſecūdus
notarius adhibitus,eſſet nullum ipſo iure,nec exhi-
bentia poſtea facta reconualeſceret, quia iſtud req-
rebatur ab ipſo principio,ſed prout clauſula,illa re-
fertur ad ſecūdum de ſubſcriptione ſtat impropriè,
& exponi debet,non valeat nec teneat.ſ.in effectū,
32 & illud uerbum,†ipſo iure,tunc importat,ꝙ etiam
parte altera non opponente iudex poſſit de facto
ſupplere,iuxta notata in l.ſi vnus.§. pactus.ff.de pac.
in glo.in opponendo,quia talis defectus apparet iu
dici ad oculum, & conſtat ſibi vt iudici, ergo &c.
iuxta notata,in l.vbi pactum.C.de tranſac.per glo.
& hæc etiam verba probātur ex his,quę notat Bar.
in l.j.ff.de teſtamē.in reprobatione opinionis Mar-
tini iūcta.l.vniuerſa,cum gl. ibi poſita.C.de precib.
imperato.offeren.& l.j.cum ibi notatis in glo. ff.de
33 offic.proconſul.quæ dicit, quòd verbum ſemel po
ſitum poteſt poni propriè & impropriè,prout refer
tur ad diuerſa,& notatur in l cum mulier.ff. ſolut.
matrimo.cum igitur, iſtud inſtrumentum ante cō
ditum ſtatutum nouum non eſſet nullum, ſed ve-
niebat annullandum per obiectum exceptionis ꝓ-
pter defectum ſubſcriptionis ſecūdi notarij,ſed cer
te nec propriè veniebat annullādum, ſed proprius
loquendo veniebat repellendum tanquam fidem
non faciens,quod patet,quia etiam poſtquam fuiſ-
ſet productum, & oppoſita fuiſſet exceptio ante di-
34 ctum ſtatutum† potuiſſet ſubſcribi & mihi profuiſ-
ſet in eadem inſtantia, vel etiam in cauſa appella-
tionis quouſque potuiſſent probationes fieri per in-
ſtrumenta,puta vſque ad concluſionē.c.cū dilectus,
de.fid.inſtr.ſeqtur ꝙ iſtis conuentis non poterat di
ci ius aliquod quęſitū contra dictū inſtrumentū, ꝙ
per partem agentiū non potuiſſet tolli.ſ. faciendo
ipſum ſubſcribi,fortius tolli potuit per ſtatutū. Nā
35 propriè loquendo non erat ius,ſed quædam poten
tia in actu,ſeu facultas opponendi contra inſtrumē
tū. Si in iudicio produceretur quę potētia fuerat de
ducta in actu,& ſic potuit per ſtatutum nouū impe
diri,ne deduceretur,& ne tranſiret in ius,quia non
erat exceptio quęſita, ſed q̄renda ſecūdum theori-
cam Bart in d.l.omnes populi,ita allegatā.Patet er-
go ex prædictis ſtatutis ineptā fore exceptionē quę
opponitur de iure quæſito, ꝙ tolli nō potuit per di-
ctū ſtatutū.Vnde concluditur dictū inſtrumentum
ſufficere ad probationem dicti depoſiti.Super ſecū
do vero dubio de reſcripto breuior ero,quia adhuc
magis eſt expedita reſponſio. Dico ergo.ꝙ dicta ex
ceptio nullo modo obſtat tali rationi.Nam regula
36 traditur per doctores,† ꝙ quando ſuperuenerit im
pedimētū iuris ante inchoatam præſcriptionem.ſ.
quominus creditor agere poſſit impeditur præſcri
ptio inchoari.C.de annal.exceptio.l.j.§.fi.& l.cū no
tiſſimi.§.illud,de præſcriptio.xxx.anno. de iure do-
tiū l.in rebus,in fi.& not.in l.ea quæ. §.cū vero.C.de
tempori.in integr.reſtir.in prima gl.& traditur per
Cyn.in l.quoties.C.de præci.imperato.offeren quin
37 nimo dicitur,quòd etiam† ſi tale impedimentum
iuris ſuperueniat poſt inchoatam præſcriptionem,
idē ſit,videlicet, vt impediat eius curſum, & faciat
eam dormire quouſque durat impedimentū. C.de
iur.deliber.l.fi.§.donec,in fi.vbi caſus:licet Barto.in
l.naturaliter ff. de Vſucapio. videatur dicere ꝙ de
iur.ciuili hoc vltimū non reperitur, niſi in caſu.l.ſi-
cut in fi C.de præſcriptio.xxx.anno & certe imo in
uenitur vt patet in d.§.donec, in fi.ſed impedimen-
38 tum facti † non impedit ipſo iure curſum præſcri-
ptionis, ſed facit reſtitutionem cōcedi.l.& Anilici-
nius de ſeruituti. Ruſtico. prædio. de offic.præſid.l.
ſenatus.quib. ex cauſ.maior.l. ſed & et ſi per præto-
rem,in principio & §.ſi ferię,ſed conſtat ꝙ ante fa-
ctam liberationem dicto Ioanni debitori per dictū
Petrum non poteſt dici,ꝙ fuerit inchoata pſcriptio
in actione principali contra ipſos agentes propter
39 malam † fidem dicti Ioannis.qui ſciebat ſe debito
• rem ſecundum • communem opinionē per capit.
malefidei,de reg.iur.lib.vj.Nec obſtat opinio Bart.
• in l. ſequitur.§.ſi uiam.ff.de vſucapio.quia • commu
niter illa opinio reprobatur, vt notat Bal.in l.2.C.
de ſeruitu & aqua,& idem Barto.contrarium vide
tur dicere in l.omnes populi,in tertia quæſtio.prin-
40 cipali,vbi dicit † non valere,tale ſtatutum.ꝙ debi-
tor ſciens ſe debitorem pręſcribat,& cum loquitur
generaliter,debet intelligi in caſu in quo poſſit vale
re.ſ.in debitore malefidei,vt notat Ioan.Andr.in c.
fi.de exceptio.lib.vj.in nouella,& quod notatur in
l.ſi quis ſub cōdictione.ff.de cōdi.inſtitutio.per Bar.
cum vero poſteà fuit ſequuta dicta liberatio, ſi vo-
lunt dicere,ꝙ cauſauerit bonam fidem, & ſic licet
de ſe non eſſet reſpiciēs ad liberationem ſtatutum,
41 † ſaltim cauſam dedit præſcriptioni inchoande, ꝑ
ea quæ notātur in c.de quarta, de præſcriptio in gl.
& in c. ſi diligenti,eod.titu. & quod notat Bart.in l.
Celſus.ff.de vſucapio. in antepenult.colum. qui di-
cit,ꝙ titulus putatiuus,etiam iniuſto errore interue
niente cauſat bonam fidem, vt ſic poſſet procede-
re pręſcriptio longiſſimi temporis, in qua titulus
42 non requiritur.l.nunquam,eod.tit.& iſta † pręſcri-
ptio xx.annorum ſtatutaria ſuccedit loco pręſcri-
ptionis

ptiõis longiſſimi temporis, vt notat Bar.in l.2.ſ.ſi
rem ff.pro emptore: & ſic in ea videtur eſſe idem
quòd in illa cuius loco ſuccedit argumen.l.in con-
tractibus,poſt principium. C.de non numera.pecu.
dico quod ſi vellent dicere dicti conuenti, non poſ-
ſent de iure, nec iſta allegatio procederet, eo quia
ſtatim cum ipſa deliberatione fuit ſubſecutum, &
43 illatum impedimentum iuris: † Dum dictus Pãdul
phus per ſuum decretum (quod nũc ibi pro lege ha-
bebatur, & faciebat ius,) uoluit φ dictus Ioãnes ſup
dicto debito non poſſet amplius moleſtari, vnde
fuerunt dicti agentes ſtatim impediti petere per di-
ctum decretum, dicti domini, & ſic per legem. Vn-
b de dicitur fuiſſe impeditione b iuris, & ſuperuenit
ante inchoatam præſcriptionem, unde impediuit
eam inchoare etiam de iure ciuili per dictam.l.j. in
fin. C. de annal.exceptio.cum alijs ſupra allegatis,
& per theoricam doctorum in d.l.quoties.C.de p̃ci
bus imperato.offerend.vnde & fortius ſi uolunt di-
cere quod inchoauerit præſcriptio poſt mortẽ Ioã-
nis in perſona hæredum eius, cum ipſi fuerint in
bona fide licet Ioannes non fuerit per ea quæ ha-
bentur in c.cum quis in eius,de reg. iur. lib.vj.Nam
44 † dudum ante mortem Ioannis & ſic ante inchoa
tam præſcriptionem,ſuperuenerat dictum impedi
mentum iuris,ergo fortius impediuit eam inchoa-
ri,quàm quando eodem inſtanti quòd debebat, &
poterat inchoari,ſuperuenit, prout eſt in caſu præce
denti, quouſque igitur durauit impedimentũ præ-
ſcriptio non curret, & ſic durantibus præcedenti-
bus dominis. Item poſito, φ ceſſaſſet prædictũ im-
pedimentum iuris, tamen fuit aliud, impedimen-
45 tum facti † ſcilicet, hoſtilitas inter locum ubi erant
creditores & ciuitatẽ Brixiæ, ad cuius curiam opor
tebat eos concurrere pro iuſtitia conſequenda, ſed
non potuerunt, & illud impedimentum non ſolum
impedit præſcriptionem inchoari, ſed etiã inchoa-
tam facit dormire ipſo durante ut in c ex tranſmiſ-
ſa, de præſcriptioni. & non ſolum de iure canoni.
46 ſed etiam † de iure ciuili ſecundum Innoc. ibidem
in principio, & Bar.in l.naturaliter.ff.de uſucapio.
quicquid de alijs impedimentis facti notet Cyn. in
d.l.quoties.ſ. φ non impediunt nec dormire faciũt,
ſed concedi faciunt reſtitutionem in integr. In iſto
47 † autem impedimẽto hoſtilitatis eſt ſpeciale, ut im-
pediat curſum ipſo iure, quando eſt tanta, quod ius
non redditur in ciuitate ſecundum nota.in dictis lo
cis, ſed tunc licet redderetur ius ciuibus Brixienſi-
bus non ſic in forenſibus habentibus cum illa guer
48 ram. Vnde quantum † ad eos perinde eſt ac ſi ius in
ciuitate illa ſimpliciter non fuiſſet redditum, ſicut
49 paria † ſunt aliquem non habere mandatum, uel
habere mandatum generale qđ ad Id de quo quæri
tur non extenditur, l. aliàs.ff. de iureiuran.& no.in l.
50 j.ſ.quæſitum.ff.ad Trebel.Nec obſtat, † φ debuerãt
proteſtari ſe agere non poſſe, ſecundum quòd ſen-
tit Innocẽ.in d.c.ad quos, facit.l. 2. cum ſua gl. ff.de
naut. fœnore: & l. de pupillo.ſ.ſiquis ipſi prætori.ff.
de noui oper.nunciatio.uel experiri non ualendo il
luc accedere & agere.l.fi.ſ.illud, poſt medium.C.de
tempor.appellatio.ibi ſumma ope niſum &c.ff.de
re milita.l. qui cõmeatus.ſ.j. & notat Bart.in l.2. ff.
ſiquis cautio.Nam dico iſta procedere, quando de
impedimento conſtare non poteſt, uel cum agitur
de conſtituendo aduerſarium in mora, uel cum dili
gẽtia fuiſſet proficua ut patere poteſt ex dictis iuri-
bus cum ibi notatis ſi bene inſpiciantur, ſed quãdo
51 † impedimentum fuit notorium, & diligentia nil
profuiſſet, prout fuit in caſu iſto, quia non poterant
accedere & experiri ſine ipſorum periculo. Nec igi
tur de conſtituendo aduerſarium in mora, ſed de
excuſando ſe a negligentia petendi, ut hic erat, nõ
expediebat dictam proteſtationem inutilem & ſu-
52 perfluam facere: quia † ueritas uel patens & mani-
feſta uerborum adminicula non deſiderat. C. ſi
minor ab hæredita. abſtineat. l.j.de liberis præter.
53 l.3.in fi.Nec tenetur quis † facere, quod factum nõ
releuat nec prodeſt.ff. ſiquis in ius uoca.non ierit.l.
2.ſ.fi.& de arbitr.l.arbiter ſi calendis, & l.fi.ſ. quæri
poteſt, in fin.ff. quis ordo in bono. poſſeſ.ſeruet. ubi
eſt bonus tex. ad propoſitum, & notat Bar.in quæ-
ſtio.diſputata per eum quæ incipit.pupillus, & poſi-
ta in l.2.ff.qui petãt tutor. poſt principium quæſtio.
in quarto argumento.Cõcluditur ergo dictam præ-
54 ſcriptionem † nedum non fuiſſe decurſam, ſed nec
unquam inchoatam obſtãte mala fide á principio,
& impedimento iuris, ex poſt facto & ante ipſam
inchoatam ſuperueniente nec non impedimento
55 hoſtilitatis, quod licet † ſit facti tamen impedit præ-
ſcriptionem inchoari & inchoatam dormire facit,
& licet iſta impedimenta ceſſauerint poſtquam ci-
uitas Brixiæ peruenit ad manus Illuſtr. D. D. tamẽ
adhuc non inchoauit durante mala fide ſuperue-
56 niente in † hæredibus debitoris, & etiam lite mo-
ta, & ſic exceptio principalis non obſtat iſtis agenti
bus & hoc de ſecundo principali dubio. Super ter-
tio paſſu dico liberationem factam per dominum
Pandulphum, non prodeſſe in aliquo dictis conuen
tis, nec nocere dictis agentibus, quod pluribus mo-
dis oſtenditur. Et primo, quia certum eſt, quod bo-
na illius creditoris patris iſtorum agentium nõ erãt
confiſcata, & ſic dictus Pandulphus uel eius came-
ra non ſucceſſerat in hoc credito nec fuit ſequuta
ſolutio, ſed ſimplex liberatio uerbalis & gratuita,
57 † non potuit dominus Pandulphus uel alius de ſuo
mandato per pactum tollere talem actionẽ de æqui
tate.C.de nouationibus.l.non abſtulit. ff.eo.in l. Sti-
chum.ſ.penulti. ſed hoc de confiſcatione uel ſolu-
tione facta per dictum Ioannem debitorem non
conſtat niſi per confeſſionem dicti domini Pandul
phi, contentam in ſuo mandato directo ſuis officia
58 libus, ut liberarent, conſtat autem quod † dictæ cõ-
feſſioni non eſt ſtandum in præiudicium tertij cre-
ditoris, cui non potuit auferri actio niſi fuerit facta
c confiſcatio, c uel niſi fuerit facta ſolutio à debitore
coacto in iniuriam creditoris, iuxtã. plene notata p
Bar.in l.creditor, poſt principium.ff.de ſolutio. poſt
Dyn.quo ultimo caſu non liberaretur potius de æq-
tate quàm de rigore.l.qui hominã.ſ. ſi nullo.ff.e .
titu.iuncta.l.bona fides non patitur.ff.de reg.iur. &
l.ſi merces.ſ.culpæ. ff. loca.ſolu.matrimo.l. penulti.
59 in principio, quæ æquitas † ceſſat ſi ſolutio non fuit
60 facta, quia † tunc debitor tractat de lucro captan-
do, ideſt, de conſequenda liberatione gratuita. ſed ſi
ſoluiſſet tractaſſet de damno uitando, & tũc ſecus,
quia non eſt par eademquæ ratio &c.C.de conduc.
l.fi.non ergo debet ſtare dictæ confeſſioni domini
Pandulphi de confiſcatio.& ſolutio. p̃dictis, ſi aliter
non apparet de ipſis in p̃iudiciũ creditorũ, ut ſic fa-
ciat ualere liberationem quæ alias non ualeret, tum
quia fictio fieri potuiſſet ob gratiam dicti Ioannis
debitoris, qui erat conſiliarius dicti domini Pandul
phi, arg.ff.de tranſac.l.cũ hij.ſ. cũ lis.ff de fid.inſtr.l.
61 repenta, cũ ibi notatis, tamen † quia teſtibus iura-
tis & non teſtimonijs talibus credẽdũ eſt.l.3.ſ.idem
diuus cũ ibi notatis.ff.de teſtib.& plurib. nõ uni etiã
62 † de geſtis corã ſe iudicialiter.C.de arbitr.l.ne in ar-
bitris.ſ.ſin autẽ in ſcriptura, cũ ibi notatis per gloſſ.

&

& doctores,de teſtibus.l.iureiurando,extra eo.titu.
c. cũ à nobis.Et breuiter,ꝙ confeſſioni unius nõ ſte
tur in præiudicium tertij eſt caſus in l.Seya manci-
pia,in principio.ff.ad Velleian quã allegat Specula-
tor ad hoc in tit.de inſtrumenti æditio.§.poſtremo,
uerſ.ſed nunquid,& in autentico de ęqualita.dotiũ.
§.Primum quidem,& l.ſiquis in graui.§.j. ff.ad Syll.
cum ibi notatis per Bart.C.de teſtamen.l. uerba.&
C. debito. uendi.pignor. impedire non poſſe.l.j. &
quod notat Cyn. C. de iure dotium.l. ubi adhuc,in
12.quæſt.& quod notat glo. parua in l.aſsiduis. C.ꝗ
potio. in pignor.habeant. ſuper uerbo data , & in l.
ſiquis poſt hac. C. de bonis proſcripto. & quod no-
tat Bart.in l.Lucius.§.tutelę.ff.de adminiſtra.tuto.&
l.2.in fi. ff.ſi cert.pet.& in l.duobus.§.à fideiuſſore.ff.
de iureiuran.Perinde enim habentur ac ſi confiſca
tio prædicta & ſolutio factæ non fuiſſent, ſi aliter
de ipſis non apparet,quàm per confeſſionem domi
ni Pandulphi contentam in dicto mandato, & ſic
reputatur iſta liberatio merè gratuita, & facta ob
gratiam dicti Ioannis , & cauſa ſibi complacẽdi,&
63 ſic † tanquã ambitioſa non ualet in ꝑiudiciũ dicto-
rũ creditorũ. C. de tranſac.l.ꝑſes & ff. de decret.ab
ordi.faciend.l.ambitioſa, & alijs iuribus ſupra alle-
gatis.Secundo dico,ꝙ etiam ſi appareret de ſolutio
ne adhuc tamen non prodeſt dictis conuentis,quia
64 † non poteſt dici facta coacte poſtquã non contra-
dixit pręcepto facto per officiales dicti domini,etiã
ſi appareret dictum præceptum ſibi fuiſſe portatũ
per nuncium,quod tamen non apparet , unde po-
tius dicitur fuiſſe facta ſponte, & ſic non liberat.l.ꝗ
hominem.§.ſi nullo.ff. de ſolutio.& de condu.inde-
65 bi.l.ſi urbana,ꝙ autem † requireretur reſiſtentia &
contradictio.& poſtea iuſſus non obſtante contra
dictione,ad hoc ut poſſit dici ſolutio non ſponta-
nea ſed facta iuſſu ſuperioris & ſic habeant locum
notata in dicta l. creditor,de ſolutio. & in Speculo
de obligatio.& ſolutio.§.nunc aliqua,uerſ.illud quę-
ritur,& profit.ff.quæ in fraude:credito.l.qui autem.
§.apud Labeonem , eſt tex.expreſſus in ſimili. ff.de
mino.l.ait prętor.§.permittitur, ibi puto autem ſi al
legãt &c. & ibi per Bart.in l.minor 25.annis habi-
to.eo.tit. per eundem, & notat Bal. C. de reſti.l.pa-
rentes,poſt principium , ad quod optimè tex.in l.2.
in fi.principij.ff.de iudici. ibi autem ſi cum reſtituiſ-
66 ſet &c.Maximè quia ſuberat legitima † cauſa reſi-
ſtẽdi,quia creditor nõ potuit eſſe rebellis, nec pro-
pter rebellionem eius bona potuerunt eſſe cõfiſca-
ta,poſtquam mortuus fuerat ante adeptum domi-
nium per dominum Pandulphum,& præceptũ cõ-
67 tinebat contrarium.Imputetur ergo ſibi † & ſuis
hęredibus quare exceptionem peremptoriam quã
ſciebat & ſcire poterat ſibi cõpetere & per quam ſi
eam oppoſuiſſet potuiſſet euitare ſolutionem, non
oppoſuit.ff.mandati.l.ſi fideiuſſor,poſt principium.
68 Tertio ꝙ dicta liberatio † non profit conuentis,(po
ſito quod appareret de ſolutione probata,)quia nõ
poteſt uideri facta uirtute mandati domini Pandul
phi.niſi appareat ꝙ dictum mandatum fuerit ſibi
præſentatum per nuncium, cui fuerit hoc commiſ
ſum.C.de exibend.& traſmitten.Reis.l.neminem ,
& per eius relationẽ iuxta notata per Bart. ff.de cõ
dictio.& demonſtra.l.multum , & C.de iudici.l. pro-
perãdum.§.& ſiquidem , quorum neutrum hic eſt,
& ſic licet reperiatur dictum mandatum ſeu pręce
ptum copiatum in camera, tamen ex quo non ap-
paret exequutum præſumitur ille Ioannes de ipſo
nullam notitiam habuiſſe.l.uerius ff.de probatio.&
per conſequens ad ipſum non habuiſſe reſpectum
aliquẽ,nec propter ipſum ſoluiſſe, ſed ſponte & ſua
propria uoluntate . Igitur non fuit liberatus quia
69 † tunc liberatur ſoluens alteri quàm creditori quã-
do nõ ſpõte ſed iuſſu ſuperioris ſoluit.l.ꝗ.aũt.§.apud
Labeonẽ.ff.ꝙ in fraude.credito. quia talis iuſſus ex-
cuſat.l.quãquã.ff.de aqua pluuia arcẽd.& l.ait ꝑtor.
70 §.permittitur.ff.de mino.Itẽ quod nõ † ſoluerit uir-
tute dicti ꝑcepti facit ꝗa dudũ poſt ex interuallo di-
citur ſoluiſſe,arg.eorũ ꝙ habẽtur in l.ꝑ retẽtionẽ. C.
de uſur.quaſi nõ duraret uolũtas mandatis propter
tantũ interuallũ,per ea quæ notãtur ꝑ doctores in l.
71 nõ ſolũ.§.ſi mãdato.ff.de iniur.& ꝗa † ſolutio fuit fa
cta in alia forma quàm cõtineat mãdatũ.ſ. domini
Pãdulphi cũ mãdatũ dicat camerę ergo &c.argu.l.
ſi is qui quadringenta. §.quædam. ff. ad l. Falcid.ad
exibend. l.Iulianus . §. ſiquis rem , in fine de acqui.
rerũ domi.l.adeo.§. inſulã,ante finẽ. Quarto & ult.
ꝙ nõ poſsit probatur, quia tam ex qualitate ꝑſonæ
72 cui facta fuit † dicta liberatio, quia erat cõſiliarius,
& ſic dilectus domini Pãdulphi,quàm ex expreſſio
ne manifeſtę falſitatis,quia fuit narratum,ꝙ ille cre
ditor erat uel fuerat rebellis domini Pandulphi , &
ꝙ propter rebellionem eius bona fuerãt cõfiſcata,
quod eſſe non poterat poſtquã mortuus erat,ante-
quã eſſet ei ſubditus, ac etiã ex modo & forma rei
73 geſtæ,quia † cum eſſent plures rei debendi, elegit
illum Ioãnem qui erat domino Pandulpho magis
dilectus,cum eſſet eius conſiliarius . Vnde credẽdũ
eſt,ꝙ elegerit ut illi proficeret non ut ipſum cõdem
ret ad ſoluendum , quia tunc elegiſſet alios minus
dilectos.Credendum eſt ꝙ omnia iſta fictitia,& ſi-
mulata.& ꝙ nulla interuenerit ſolutio , ſed ꝙ domi-
nus Pandulphus uolens ſibi cõplacere de alieno,ſti
mulatus forſitan ab eo uoluit ipſum liberare ſub
74 iſto colore pręten ſo,nam † ſimulatio ex talibus cõ
iecturis detegitur.ff. qui & à quibus.l. maritus, cũ l.
75 ſequenti,& de colluſio.detegen.per totũ. Ideo † ini-
quũ eſſet malitiã ſuã ſibi prodeſſe uel hęredib.eius ,
& de ipſa lucrum conſequi l.itaque.ff.de furt. Laus
Deo , ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Ante cõfectionem ipſius ſtatuti.) ᵃ Adde ꝙ ſtatu-
76 tum † ſimpliciter loquens trahitur ad præterita ſi
declaratiuè loquitur,iuxta tex.in l. ult.C.de pac.pig.
auth.de rapt.Muli.§.ſi .c. cùm in cunctis.§.hoc ſanè.
de elec.Ioan.Andr.in c.fi.de uerb ſigni.lib.vj.in ult.
col.uerſ.in gl. per hoc ibi declaratoria Fel.in c. quo
niam,de conſtit.nu.4. Dec. ibidem nu.13.Bald.in l.
nõ dubium.C.de leg.in 3.not.Paul.Caſtrenſ.in l.hæ
redes palàm.§.ſiquis poſt.nu 3.& ſequenti.ff.de teſta
men.Feder. de Senis conſ. ſuo 112. Amice cariſſi-
me.nu.3.Alber. de Roſ. in trac de ſtatut. quæſt.70.
lib j.nume.20.cum ſequenti Iaſ.in l.non dubium.C.
de leg.nu.10.Roman.con ſ.ſuo 42. poſt nume.3. Vi-
ſis quę egregiæ. Alex.conſi.ſuo 7.lib.2.Viſis & diligẽ
ter animaduerſis num.4 Angel.de Vbal.conſi.274.
Non eſt dubium.poſt nu. 2. & nouiſſimè Doctiſſi.
Iac.Menoch.in ſuo opere de arbitra.Iud. quæſt.73.
nume.17.& 18.

77 Fallit tamen ſuperius dictum in caſibus † ſenten-
tia uel tranſactione deciſis,per tex.in l.penul.& fin.
C.de ſacroſ.eccl. & in caſibus qui diuturnitate cor-
roborati ſunt.auth. de non alienan. §. alienationis.
& ſi hac in re copioſius ſcire uelis,recurras ad Albe
ric.in trac. ſtatu.ubi nobis in hac materia ſcriptum
reliquit ad ſaturitatem dicta quæſt. 77.

b Impedimentum Iuris. Adde† quod inris Impedi
78 mentum & facti, puta hoſtilitas Impediunt præſcriptionẽ nõ currere & ipſam dormire faciũt ſecũdũ, Inn. in c. ex tranſmiſſa, de præſcriptio. nu. 1. Ioann. And. ibidem. 1. col. uerſi. dicunt quidam. Hoſtienſ. ibidem col. 1. uerſi. ſed contra &c. ibi, hoſtilitatis & Abbatem nu. 13. Fel. nu. 8. Henric. Boyc. nu. 2. & per totum ubi diſtinguit. Barto. in l. 1. §. ſi quis. nu. 1. ff. de itin. actuque priu. & in l. naturat. nu. 22. ff. de uſucap. & in l. ſenatus. ff. de offi. præſc. ubi diſtinguit in impedimento iuris & facti. Bal. in l. quoties. C. de præci. imper. offer. nu. 3. Alber de Roſ. in l. ſenatus. ff. de offic. præſ. nume. 3. Petr. de Anchar. conſil. 443. nu. 12. Crauet. conſi. 148. nu. 7. uerſi non obſtat. & nouiſſimè D. Roland. à Valle conſ. ſuo 79. num. 15. cum ſequenti uol. 1. Afflic. dec. 5. conſi. neap. 139. co. 3. & eſt comm. opinio.

c Confiſcatio. Adde quòd ſi filius debebat Meuio†
79 decem commune ſeu curia quæ prætendunt bona Meuij ſibi confiſcata, liberant Titium, quæritur an ſit tutus & liberatus aduerſus creditorem & dicitur quòd non, niſi prius ſequuta confiſcatione bonorũ Meuij uel quòd dictus Titius coactè ſoluerit ſecundum Specu. titu. de obligatio. & ſolut. §. nunc aliqua de ſolutionibus nu. 6. & ibidem Bal. in addit. quę incipit ſoluere illa decem ſub lite ra. h. facit tex. notabilis in l. paulo callimaco. §. fin. ff. de leg. 3. Cyn. in l. cum te. C. de his quę metus cauſa circa finem ſuper quinta exceptione Feder. de Senis conſ. ſuo 239. nu. 2. & Compoſtellanum per ipſum relatum in capi. mandatum, extra de reſcript. Bal. in l. liberta num. 2 ff. ſol. matrim. & in l. ſaltus. C. de furt. nu. 30. Alex. in dicta l. liberta, nu. 2. Bar. in trac. de Tyrã. nu. 23. Dec. conſ. 225. nu 1. Bal. conſi. 128. uol 2. nu. 1. verſic. antiqua eſt quæſt. & nouiſſimè Doct. Iul. Clar. in ſua praxi criminali. §. fi. quęſt. 79. verſic. item in fiſcum tranſeunt ſequuta confiſcatione, ubi plures auctoritates adducit, & teſtatur de communi opinio.

d Iuſſu ſuperioris. Coactè dicitur ſoluere† qui iuſſu
80 ſuperioris ſoluit, ſecundum Bart. in d. tracta. de tyrannide, nu. 25. Dec. conſ. 25. nu. 2. ubi plenius, & ibi teſtatur de communi opinione. Bal. conſ. 128. uo. 2. nu. 1. Alber. de Roſ. trac. de ſtat. quæſ. 86. lib. 1. nu. 1. 5. & 10. ubi plura congerit, & uideas.

ARGVMENTVM.

FILIVS VIVENTE PATRE MENte capto recepit dotem, Quæritur utrum pro reſtitutione illius bona Patris ſint obligata, ſi filius uiuo patre deceſsit.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio ſequitur perſonam & rem obligatam.*
2 *Actio de peculio eſt perſonalis.*
3 *Pater tenetur ſe & bona ſua obligare pro reſtitutione dotis receptæ à filio ſuo & eo quòd conſentit filio contrahenti matrimonium cenſetur ſe obligare, & quomodo procedat numero. 10.*
4 *Conſenſiſſe uidetur qui propter furorem conſentire non poteſt ſi non ſubeſt aliqua iuſta cauſa contradicendi.*
5 *Pater naturali ratione tenetur dotare filiam ita & pro filio dare donationem propter nuptias ne impediatur matrimonium propter defectum dotis.*
6 *Quod contingit ex cauſa neceſsitatis ne publica utilitas impediatur lex exigit ut habeatur ac ſi factum eſſet.*
7 *Qui poteſt actum facere & non facit ex negligentia eius ad quem ſpectat ſibi imputetur.*
8 *Pro dote in dubio determinandum eſt.*
9 *Filius uiuente patre eſt quaſi Dominus.*
11 *Pater mente captus non poteſt ſe obligare.*
12 *Pater non tenetur de dote data filio.*
13 *Mente captus non poteſt contrahere matrimonium.*
14 *Surdus & mutus ſine ſeruo non poſſunt dotem ſtipulari.*

CONSILIVM. XIIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Marię. Amen.

PRoponitur in facto quòd quidam Franciſcus habens patrem nomine Guidonem, qui pater erat mẽte captus & ſine intellectu & mente, accepit vxorem & cõfeſſus eſt ab ea recepiſſe certam quantitatẽ nomine dotis deinde uiuente dicto ſuo patre mortuus eſt, Poſtea deceſsit dictus Guido pater eius. Quęritur nunc utrum pro dotis reſtitutione ſint obligata bona dicti Guidonis patris Domini Franciſci? Et uidetur, quòd non quia
1 †ipſe Guido non recepit dotem, nec ſe pro ea obligauit, ſed ipſe tantum Franciſcus & eius bona ſunt obligata, Guido uero non niſi uſque ad uires peculij ſi Franciſco peculiũ conceſſerat. ff. ſol. mat. l. ſi cũ
2 dotem. §. tranſgrediamur cũ ibi notatis, quę † actio de peculio eſt perſonalis. l. ſumma, in fine. ff. de peculio, & plene notatur in l. frater à fratre. ff. de condict. indebi. per Bar. Cõtrariũ uidetur uerius per notata in d. §. trãſgrediamur per Bar. ubi determinat,
3 ꝙ pater† cogitur obligare ſe & bona ſua pro reſtitutione dotis receptæ a filio ſuo, & eo ipſo, ꝙ conſentit filio contrahenti matrimoniũ & recipienti dotẽ uidetur ſe & bona ſua obligare p l. ſi filius. ff. de tut. & l. ſi inter. tres. §. imperator. ff. de excuſat. tutor. ſed
4 qui pp furorẽ conſentire non poteſt habetur † pro conſentiente ſi non ſuberat aliqua cauſa contradicendi, & ſit caſus in quo, ſi eſſet ſane mentis cogeretur conſentire, ut habetur eo. ti. ſo. mat. l. 2. §. uolũtatẽ. Igitur &c. Nã† pater naturali rõne ſicut tenetur
5 dotare filiã ne pp defectũ dotis matrimonium impediatur, ita & pro filio dare donationem ante nuptias. l. qui liberis. ff. de ritu nup. & ubi nõ eſt cõſuetudo talis faciẽdi donationẽ ante nuptias, dẽt & tenetur obligare ſe & ſua ſecundũ Bar. in d. §. tranſgrediamur, Poſito ergo, ꝙ ſe non obligauerit nec con-
6 ſenſerit, quia† tamẽ hoc contingit ex cã neceſsitati; pp defectũ cõſenſus eius ne publica nuptiarũ utilitas & matrimoniũ impediatur, lex exigit, ut habeatur perinde ac ſi conſenſiſſet. ff. de capt. l. in bello. §. medio, ubi eſt tex. optimus, ad propoſitũ facit, quod habetur in l. ſi finita. §. elegãter. ff. de dã. inf. ubi cautio, quæ erat fiẽda neceſſario pro facta habetur. ff. uſufr ea. rer. quæ uſu cõſumun. l. hoc ſenatus. §. 1. de le. 3. l. fi. §. filia, & de euictio. l. 2. & de adopt. l. his uerbis Nec obſtat, ꝙ primo loco allegaui in cõtrariũ,
7 quia ꝓcedit ubi pater potuiſſet cõſentire & filius †
a uel eius uxor fuiſſent negligentes in faciendo eum
8 conſentire, uel notificando ſibi, quod hic non eſt ad quæ facit, quia† in dubio pro dote determinandũ eſt, ut in reg. iu. cũ ſemp & ubiq; præcipua ſit eius
9 cã. ff. ſo. ma. l. 1. cũ ſimilib. ltẽ filius† uiuẽte patre fuit quaſi Dominus i l. ſuis. ff. de lib. & poſthu. Laus deo, Ego Paulus de caſtro.

ADD-

ADDITIONES.

a Conſentire) a Adde quòd pater tenetur ſe obli-
10 gare pro dote data filio qui duxit vxorem eius uo-
luntate ſi non duxerit indignam, ſecũdum Specul.
tit. de dot. poſt diuor. reſtit. §. formatis inſtrumentis.
nume. 11. Bar. in l. ſi cum dotem, §. transgrediamur.
ſolu. matri. nu. 2. Bald. ibidem in 2. quæſt. uerſ. Oldr.
tenet dictum Dyn. Paul. Caſtr. ibidẽ nu. 14. Angel.
Imol. & Alber. nu. 6. ex hac concluſione Paulus Ca
ſtrenſis conſultus dixit, quòd pater mente captus
teneatur ad dotem receptam à filio ſuo, & præmor
tuo illam reſtituere. idem uoluit ipſe Caſtrenſis in
dicto. §. transgrediamur. circa finem nu. 14.
Contrariam ſententiam ſequutus eſt Alex. in d.
§. transgrediamur, num. 7. uerſ. iuxta prædicta, ubi
11 ſcriptum reliquit, quòd † pater mente captus non
obligatur niſi filia petat dari curatorem patri men
te capto, ut ſe obliget, ſecũdum l. i. & l. admone eã.
C. qui petant tut. & reſpondet ad adducta per Paulũ.
Quam ſententiam amplector, & confirmo aucto-
ritate l. quemadmodum. ff. de iur. dot. ubi eſt caſus,
12 ſi pater † non ratificauit inſtrumentum dotis rece-
ptę à filio, nõ tenetur. ibi in illis uerbis tradiuõe, &c.
ita quòd neque periculum neque culpam dominus
aut pater præſtet quandiu ratam promiſſionem nõ
13 habuerit. eo magis, quia † mentecaptus matrimo
nium contrahere non poteſt, ſecundum Angel. &
Iaſ. in l. humanitatis. nume. 7. in fi. C. de impub. &
14 alijs ſubſtit. Confirmatur † ſimili de ſurdo & muto,
qui per ſeruum finguntur ſtipulaſſe dotem, aliàs
abſque ſeruo minimè, ſecundũ Bald. Nouel. in trac.
de dot. par. 6. in 2. & facit nouiſſimè dictũ Ioan. Cro
ti conſi. ſuo. 5. uol. 1. Viſa eleganti instructione. nu.
23. ubi dicit, quod inſtrumentum mentecapti etiã
ad pias cauſas non ualet: quia non obligatur natu-
raliter. Baldaſ. Quinctius V. I. D.

ARGVMENTVM.

VTRVM SECVNDVS CREDITOR
poſsit agere hypothecaria contra emptorem pi
gnoris ſi ex ꝓprio illius ſatisfactũ fuerit primo cre
ditori, & an ſuccedat in locũ primi creditoris: &
ꝙ unus teſtis q deponit de facto ꝓprio probet.

SVMMARIVM.

1 *Qui habet cauſam à filio neceſſe habet fateri bona fuiſſe ipſius filij.*
2 *Simplex ſolutio non operatur pactum ſuccedendi in iure communis.*
3 *Solutio facta camerario recipienti pro communi operatur ſucceſſionem, in bonis communis.*
4 *Quod intellige quo ad retentionem & exceptionem nõ quo ad hypothecam.*
5 *Intellectus ad glo. in l. cum prætor. ff. de diſtractio. pigno.*
6 *Verbalis productio non ſufficit.*
7 *Depoſitio camerarij probat & eſt caſus in quo dictum unius teſtis probat contra reg. iur.*
8 *Deponenti de facto ſuo etiam ſeruo creditur & quando.*
9 *Intellectus ad l. ubi numerus. ff. de legib.*
10 *Emptor pignoris habet retentionem quando pecunia peruenit ad primum creditorem & ſecundus intendit pignus uendicare.*
11 *Dictum præualet ſcripto & quando.*
12 *Deponenti de facto proprio eſt ei fides adhibenda.*

CONSILIVM. XV.

In Chriſti nomine. & eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

VIſis actis & actitatis in curia poteſta
tis Prati inter Guiduciũ Petri Gui-
dutij agẽtem ex parte una, & ſper
nẽ reũ ex parte altera, ſup quadã
domo & quibuſdam petijs terræ
quas dictus Guidutius per hypo-
thecariam ſibi uendicauit tanquã
bona, quæ fuerunt Ioannis olim Bartholomęi,
qui una cum bonis ſuis erat obligatus dicto agen-
ti ex inſtrumento compromiſſi, & laudi, præ-
ſuppoſito, quòd intentio agentis ſit fundata in hy-
pothecaria tam ex dicto inſtrumento, & laudo,
1 quàm ex eo quòd dicta domina prætendit cauſam
habuiſſe à dicto Ioanne: & ſic habet † neceſſe fa-
teri dicta bona fuiſſe Ioannis. C. de probatio. l. ſiue
poſſidetis, & quod notatur eodem titulo. l. cum res.
Queritur an ex hoc ſolo, quòd prætium dictorum
bonorum fuit ſolutum per dictam dominam ca-
merario communis Prati recipiẽti pro dicto com-
muni cui prædictus Ioannes & eius bona erãt per
prius obligata ratione ęxtimi (ut aſſeritur) & ſic ha
bebat priora, & meliora iura, quàm dictus Guidu
tius, debeat obtinere. Et dubium ſtat in hoc, an
prædicta domina ſic ſimpliciter ſoluendo non in-
terueniente pacto, quòd in ius dicti communis ſuc
2 cedat, an in dictum ius ſuccedat nec ne? & uidetur,
quod † non per l. Ariſto. cum ibi plene notatis. ff.
quæ res pigno. oblig. poſſ. & C. de his qui in prior.
credito. loco ſucced. l. prima. Præterea etiam ſi pa
ctum illud, interueniſſet non uidetur aliquid ope-
rari, ex quo dicta domina dominium acquiſiuit
3 cum quo non poteſt ſtare ius pignoris, ut l neque pi
gnus. ff. de reg. iur. In cõtrarium uidetur † tex. quod
quatenus ſoluit prædicto camerario pro dicto cõ-
muni recipienti ſit tuta, & niſi illud ſibi auferatur,
poſſunt dicta bona per hypothecariam ab ea aduo
cari, etiam alio pacto de ſuccedendo in ius illius
non interueniẽte ff. qui potio. in pigno. habeantur.
l. qui à debitore. l. 3. §. cum ex cauſa, & de diſtra-
ctio. pigno. l. cum prior, uerſiculo ſi tamen debitor,
Breuiter, licet quo ad actionem hypothecariam,
& eius pignoris prædicta domina non ſucceſſerit
4 dicto communi per prima iura, & rationem, ta-
a men ſucceſſit quo ad retentionem, a & quo ad ex-
cipiendum, ex quo poſſidet, ut eſt caſus, in l. pri-
ma in principio. ff. quibus mod. pigno. uel hypothe
ca ſoluitur, & iſtud ſenſit gloſſ. mouendo dubium
& arguendo in dicta. l. cum prætor. ff. de diſtractio.
pigno. & licet in fine non uideatur approbare, dũ
5 dicit, quòd non placet &c. tamen ego neſcio quo
† ſpiritu ducta dixerit illud uerbum ultimum, cum
dicta pars ſit uerissima per dicta iura, quod etiam
firmat gloſſ. in dicta. l. prima in principio. ff. qui-
bus mod. pigno. uel hypotheca ſolui. ſuper uerbo
deſiderabit, dum remittit ad dictam l. cum prætor.
& eam aliter intelligit, quàm intellexit in illa. l. cũ
prior, & iſta pars æquior uidetur. Producit primo
procurator dictæ domine ęximum ratione cuius
dicebatur prædictus Ioannes debitor communis
Prati, & ſic etiam dicta bona per conſequens erãt
ei obligata. l. imperatores. ff. de public. & C. ſine
6 cenſ. uel reliqui, per totum, & dico quòd produ-
cat realiter, & fidem faciet iudici. Nam † uerba-
balis productio non ſufficit, quæ eſt facta, ſuper
hoe

hoc aſit, ꝙ ſolutio fuerit facta camerario ꝓdicto,&
7 cōuerſa fuerit in ſolutionē dicti debiti, ſatis ſuffice-
ret depoſitio & teſtificatio dicti camerarij. Primo
per tex.in l.a.§.ad hæc.C. de quadrien.præſcript. Se-
8 cundo quia agitur de facto ſuo, † de quo etiam uni
ſeruo creditur licet cū tortura l.quæro,in fi.ff. de æ-
dil.ædic.ſed homini libero credendum eſt ſine tor-
9 tura,nec obſtat l.iuſiuran. C.de teſti.& l. ubi nume
rus.ff.cod.quia† illa procedunt quando producūtur
teſtes ſuper facto alieno,ſecus quādo ſuper proprio
per prædicta.Concludo quòd facta fide iudici de di
cto extimo & debito communis prædicta Domina
debet obtinere & abſolui.Laus Deo.

ADDITIONES.

a Quoad retentionem.Adde† Alber. de Roſ.in l.
10 cum prior,poſt nu.11.ff.de diſtract.pigno. ubi tenet
quòd emptor habet exceptionem,& ſecundus tene
tur offerre pretium quando pecunia peruenit em-
ptoris ad primum,uenditorem firmat Bar.eo.loco
nu.1.Bal. in l.1.C.ſi antiq. cred.pig. uend. per totam
legem.

b Dicto cammerarij. Adde Bal.in l.2.C.de iur. em-
phyteo.in 2.lect.nu.17.uerſ. ſed iuxta hoc dubitari
poteſt.Bar.in l.illa ſtipulatio.ff.de uerb.obli.poſt.nu.
11 19.& in l.ſi decem, co.ti.nu.6. & eſt ratio, quia†di-
ctum præualet ſcripto, quando ille idem qui dixit,
ſcripſit,ſecundum Barto.in l.quoties.§.1.nu.22.ff.de
12 hær.inſti.& cum†deponat de facto proprio plena
fides eſt ei adhibenda.l.cum probatio.ff. de probat.
Paul.de Caſt.in l.eos.nu.1.& 2.C.de teſt. & in l.qui-
cunq;.C.de ſeru.fugit.poſt nu.11.& Nouiſsimè Do
ctiſ.Ioan.Cephal.conſ.ſuo 179.uol.2. nu.7. Multum
Magnificus. & conſ.225.nu.4.co.uolu. Ad fauorem
Domini Franciſci. Bal.Quin.V.I.D.

ARGVMENTVM.

AN LEGITIMATIO PAPAE IN-
terris imperij ualeat & concludit quod ſic.

SVMMARIVM.

*1 Legitimatio facta per Papam in terris imperij non ualet &
nu. 14.*
*2 Legitimatio facta per Papam in terris imperij ſine conſenſu
patris non ualet cum intellectu c. per uenerabilem, qui filij
ſint legitimi.*
*3 Pater ſine iniuria uenientium ab inteſtato poteſt ſua bona auf-
ferre & alteri relinquere.*
*4 Pater conſentiendo legitimationi uidetur prorogare iuriſdictio
nem Papæ*
5 Iuriſdictio temporalis Imperij pendet ab Eccleſia.
*6 Donatio Coſtantini fuit quædam reſignatio in manu ſupe-
rioris.*
*7 Actus iuriſdictionis uoluntariæ poteſt per contrahens exerce-
ri extra iuriſdictionem exercentis*
*8 Actum exercentes in præiudicium eccleſiæ debet ei eccleſia gre
mium claudere.*
*9 Imperator in terris Eccleſiæ ad patris requiſitionem poteſt le
gitimare.*
10 Papa in terris imperij habet iuriſdictionem inhabitu.
*11 Imperator in terris Eccleſiæ non habet iuriſdictionem nec ha
bitu nec actu quia totaliter ſe ſpoliauit donando.*
*12 Iuriſdictio facilius prorogatur de habitu in actum quàm de
nulla ad aliquam.*
*13 Clauſula ſine præiuditio uenientium ab inteſtato uen-
dicat ſibi locum quando nullum fuit conditum teſtamen-
tum*
*14 Legitimatio Papæ in terris imperij ualet & quando conci-
lientur communes opiniones contrariæ nu. 16*

CONSILIVM XVI.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

Viſa quadam diſpenſatione Papali fa
cta cum Paulo filio Silueſtri Buc-
chæ nato cum ipſo Silueſtro con-
iugato,& ex quadam muliere ſolu
ta per dominum Ioānem Papam
decimumtertium & confirmatā
per dominum Papam Martinum
præſentem ad inſtantiam & ſupplicationem dicti
Silueſtri Bucchę ut poſsit ſuccedere dicto Silueſtro
non habenti tunc nec poſtea liberos legitimos, &
naturales.Quæritur an ualeat, & utrum ex ea fuerit
effectus habilis ad ſuccedendum eidem ex quodam
nepote & fratre carnali, & attento, quòd facta eſt
in terris imperij non ſubiectis Papæ quo ad tempo
ralem iuriſdictionem.Circa quod diſcutiendū,quia
uetus eſt queſtio,& tructinata per Doctores ſumma
tim & concluſiuè procedendo, uidetur text.clarus
1 & apertus,†quòd non ualeat in c.per uenerabilem,
qui filij ſint legiti. Nam diuiſum imperium cum Io
ue Cęſar habet, In auth.quomodo oporteat epiſco.
in principio,nec debet alter de alterius iuriſdictio
ctione ſe impedire,de iudici.c.nouit, qui filij ſint le.
2 c.cauſam.Breuiter iſtud procedit ſi iſta†legitimatio
uel diſpenſatio facta eſſet ſine conſenſu patris, puta
poſt eius mortem,ſed quia facta fuit de poſtulatio-
ne dicti Silueſtri patris, ille text.c. per uenerabilem
pòſt medium in verſiculo rationibus igitur, probat
contrarium (ſcilicet) quod ualeat,quia ibi Papa legi
timauit filium Regis Francię.qui non erat ſibi ſub-
iectus in temporali iuriſdictione quia Pater pro hoc
ſupplicauerat,nulli etiam fit præiudicium non ue-
3 nientibus ab inteſtato quibus † ſine aliqua illorum
iniuria potuit,Silueſter ſua bona auferre relinquen
do alieni,& penitus extraneo ,iuxta notata per Bar.
in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.ff.de liberis & poſtu.
ante finem argum.l.ſi adoptio,de adoptio.Et quia,
4 pater†conſentiendo uidetur prorogaſſe iuriſdictio-
nem Papę,quòd fieri potuit maximè ſecundum opi
5 nionem,quam tenet Eccleſia Iuriſdictio†tempora-
lis imperij pendet ab Eccleſia quæ ſubſtantia ſibi re
ſeruata,committit exercitium eius imperatori, per
ea quę notat Inno.in c.licet ex ſuſcepto,de foro cō-
peten.& ideo dicunt quòd donatio Cōſtantini fuit
6 quædam Reſignatio in manu†ſuperioris. Sicut er-
go Papa poteſt prorogari de habitu ad actum per
conſentientem & ſine præiudicio & iniuria alicuius
l.1.& 2.ff.de iudic.& quod notat innoc.in capitulo
prudentia,de offi.deleg non poteſt conqueri ſupe-
rior dicti Silueſtri quòd ſibi & ſuæ iuriſdictioni in
hoc derogetur,ut l.fi.fami.hercisc.& l.1.§.& poſt o-
7 peris.ff.de nou.oper.nun. item quia†iſte eſt actus iu
riſdictionis uoluntarię, qui poteſt inter contrahen-
tes exerceri extra iuriſdictionem exercentis. ff.de
adop.l.cum qui.§.apud proconſulem.ff. de offi. pro-
conſul.l.2.Nec obſtat, quod Papa in dicto c.per ue-
nerabilem,uoluit hoc facere ad poſtulationem pa-
tris de quo ibi in ſuprascriptione habetur,quia iſtud

non fuit ex eo quòd non poſſet, ſed ex eo, quòd ſibi
8 non placuit quia pater† ille uxorem expulerat ſine
iudicio Eccleſię,& alteram ſuperduxerat in contē-
ptum Eccleſiæ,unde debuit Eccleſia ſibi in pęnam
claudere gremium argu.l.auxilium.ff.de minor. &
iſtam opinionem firmat ibi Hoſtien. & Io.andreę
uidetur etiam ſentire in uerſiculo, ſuper uerbo re-
quiſiti,pro quo etiam facit quia e contra Impera-
9 perator ue! habens auctoritatem ab eo † poteſt in
terris ſuppoſitis Eccleſię Romanæ quo ad tempo-
ralem iuriſdictionem legitimare ad requiſitionem
patris ut ibi nota.per Ioan.Andreæ & Anto.de bu-
tri.& per Bal. expreſsè in c.1.conſtitu.c.ante finem
fornus econuerſo,quia (ut dixi) ſecundum opinio-
nem Eccleſiæ ouam tenent canoniſtæ Papa in ter
10 ris† imperij habet iuriſdictionem ſaltim in habitu,
ſed imperator in terris Eccleſiæ non habet habitu
nec actu.cum totaliter† donando ſe ſpoliaſſe uide-
tur,ut notatur in additionibus ſpec.titu.de iuriſdic.
omnium iudicum conſtat autem,quòd facilius† de
bet poſſe prorogari iuriſdictio de habitu ad actū,
quàm de nulla ad aliquam, ut l.priuatorum. C.de
iuriſdic.omnium iudicum & quòd notatur in l.ſi te
ſtantium.ff.de teſtamentis. Concluditur ergo dictā
diſpenſationem ualere.Item non obſtat,quòd in di
ſpenſatione dicitur,quòd non præiudicat uenienti-
bus ab inteſtato,† quia hæc clauſula uendicaret ſibi
locum ſi deceſſiſſet inteſtatus, ſed quia deceſſit te-
ſtatus,non dicitur fieri præiudicium aliquod uenië
tibus ab inteſtato,ex quo pater ſic uoluit, per nota-
ta in dicto.§.& quid ſi tātum, per Bar.& facit quòd
idem notatur.ff.ſi quis teſta. aliquem prohibuc.l.1.
Laus deo ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Legitimatio papę in terris imperij ualeat. Ad.
14 de † Calderinum conſ.3.nu.3.circa fin.titu. qui filij
ſint leg. Abb.in c.per uenerabilem,eod.tit.nu.25.cū
quadam diſtinctione ut ibi per eum.Henr.Boyc. di
cto.c.nu.5.in principio.Bar.conſ.751.nu.4.in fi. uol.
1.Angel.conſ.29.num.2.Pariſ.conſ.1.col.2.uol.1. &
con.10.nu.128.cum ſequenti,eo.uol.& in caſu con-
ſultationis uiuente parte,Bal.in pręſenti. C.colum.
penul.uerſ.iuxta hoc quæro.nu.6.Soc.conſ.47.col.7
uol.4.Dec.conſ.52.nu.3.Viſo eleganti conſ.& hanc
eſſe communem opinionem teſtatur cōſ 150.nu.1
uerſi.2.facit.& ſimiliter teſtatur de communi opi-
nione Alexan.conſ.ſuo 10.uolu.7.nu.11. Alias con-
ſului.

15 Contrariam ſententiam tenuerunt † But. in d.c.
per uenerabilem. Iaco. Butr. in l.1. C.de iure anul.
aureo.in fine.Soc.Iun.conſ.165.ſuper præmiſſa co
lum.14.uerſic.quo ad iſta omnia. Afflic.dec.5.conſ.
neap.128.fuit dubitatum.Bal.in d.l.1.de iure annul.
aur.nu.5.Anchar.conſ.320.nu.2.Fulgos.con.23.ubi
teſtatur communē eſſe opinionem. Alex.conſi. 77.
uol.1.nu.1.Conſideratis his quæ,& teſtatur eſſe ma
gis communem opinionem,& ab ea non eſſe in iu
dicando recedendum Guliel.de Bened. in c. Ray-
nutius,in uerbo & uxorem, in prima parte fol.59.
197.Nouiſsimè doct. Rola.a ualle conſ.ſuo 88.uo.1.
nu.25.& Ioann.Pau.Laniell.inter conſilia diuerſo-
rum ad ultimas uoluntates conſi.176.uolu.1.Multa
ſunt,per totum.

16 Prædictas communes opiniones † ad concordiā
reduci poſſe arbitror, ut opinio affirmatiua, & ſic
prima procedat, quò ad legitimationem quo ad
tollendum infamiam natalis,ſecunda uerò negati-
ua quo ad ſucceſsionem bonorum. corroboratur
auctoritate gl.in c. lege imperatorum.10 diſt. & in
c.ſi officia.19.diſtin.Henr.Boyc.in dicto c.per uene
rabilem,nu.5 ubi diſtinguit, quòd non poteſt legiti
mare quò ad ſucceſsiones temporales extra ſuam
iuriſdictionē exiſtentes. Dec.conſ.207.nu.1.2. & 7.
Pulchrum eſt dubium.Bald.Quin.

ARGVMENTVM.

ERROR INIVSTVS AN CAVSET
bonam fidem,& quanto tempore hæres præſcri
bat contra legatarium petentem legatum.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas pupillæ defertur matri ab inteſtato de iure commu ni.& nume.14.*
2 *Subſtitutio pupillaris expirat poſt pupillarem ætatem.*
3 *Mater non traſmittit hæreditatem non aditam ad ſuos proximiores.*
4 *Proximiores omnibus alijs ueniunt ex perſona propria per ſucceſſorium adictum.*
5 *Legitima iure naturæ debita non tollitur ex ſubſtitutione fideicommiſſaria.*
6 *Statutum diſponens,quòd extantibus maſculis uſque ad certum gradum excludit matrem.*
7 *Præſcriptio non currit ſcienti ſe debitorem.*
8 *Mala fides includit peccatum & ſic non præſcribit.*
9 *Ignorantia Iuſta quæ conſiſtit in facto alieno facit ualere præſcriptionem.*
10 *Ignorantia quæ conſiſtit in facto proprio non inducit præſcriptionem niſi cum titulo.*
11 *Præſcriptio actionis perſonalis quæ uenit ſine titulo de iure cō muni non requirit bonam fidem,ſecus de iure canonica.*
12 *Cauſa quæcunq; etiā iniuſta excuſat à dolo & mala fide.*
13 *Diſpoſitio.c.poſſeſſor,de reg.iur.in 6. ceſſat ubi ignorantia etiam iniuſta excuſat a mala fide.*
15 *Hæreditas non adita non tranſmittitur ad proximiores.*
16 *Statutum quod malefidei poſſeſſor præſcribat non ualet.*
17 *Titulus prouenions ex errore ſuis non poteſt ad præſcribendū.*

CONSILIVM XVII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

HAereditas dictæ puellę de iure cō
muni (ſi aliud ſtatutum non obſi
ſteret) delata fuit dictæ matri ab
1 inteſtato.C.ad tertil.authen.defun
cto, a nō autem dictis Titio & Ga
a io ex facta ſubſtitutione de ipſis
prædictę pupillæ ſub conditione,
ſi deceſſerit ſine liberis, quia illa non potuit eſſe pu
pillaris per quam ſuccederetur pupillo, poſtquā ip-
ſa deceſsit poſt† pupillarem ætatē.l.uerbis ciuilibus.
2 ff.de uul.& pup.& l.in pupillari,licet fuerit fideicō-
miſſaria,quę potuit fieri in prędicto relicto pro do
te (ſcilicet) ducatorum quingentorum, Quatenus
excederet legitimam debitam iure naturę.ff. de le.

2 l.fi.§.filiæ,& ibi notatur per Barto. poſt alios &
per Cyn.C.de rei uxor.actio.§. uideamus. Præfata
3 †uero mater dictam hæreditatem non aditam non
tranſmiſit ad dictos proximiores hæredes. C.de ca
duc.toll.§.in nouiſsimo,de iur.delibe.l.quoniam ſo
b rorem,[b] & ſic dicti proximiores ex parte matris &
ex iure tranſmiſſo, ſed ex perſona propria (ſi ſunt
4 †proximiores omnibus alijs) poſſent uenire per ſuc
ceſſorum ędictum tanquam matre de medio ſubla
ta per mortem,inſtitu.de legit. agnat. ſucceſ.§. pla-
cebat,& quod in ſimili notatur in l.ſi quis filium.
C.de inoſ.teſta.& in dicta hęreditate reperirent di-
ctum relictum quadringentorum ducatorum qua-
tenus neceſſarium eſſet pro legitima iure naturę il
5 li debita†licet quatenus eſſet ultra, illud perueniret
in dictum Titium & Gayum ex ſubſtitutione fidei
commiſſaria prędicta, ſimiliter & certa bona pa-
terna ultra dictos quingentos ducatos,in quibus il-
la puella fuit inſtituta pertinent ad dictum Gayum
& Titium uirtute ſubſtitutionis factę de bonis in ca
ſu quo non naſceretur maſculus ſed fœmina ſi di-
ctus caſus euenerit.Si uerò in ciuitate Vicentię ui-
geat aliud ſtatutum in contrarium(prout audio qđ
eſt)licet in puncto prædicto non fiat mentio de ip-
ſo(uidelicet)quòd ſtantibus agnatis maſculis uſque
6 †ad certum gradum mater non ſuccedat, cum hic
extent dicti Titius & Gayus agnati dictæ puellæ ſi
ſint infra gradum compręhenſum in ſtatuto ceſſa
rent prædicta,quia dicta hæreditas puellæ non ma-
tri ſuæ ſed dictis agnatis fuiſſet delata, & ſic habe-
rent hęreditatem & bona primi teſtatoris ex teſta
mento & ex ſubſtitutione,& hæreditate dictę puel
lę ab inteſtato & forma ſtatuti,una cum dicto reli-
cto quadringentorum ducatorum, & hoc de pri-
mo quęſito. Quantum ad ſecundum quęſitum di-
cendum eſt, quòd ſi dicti Titius & Gayus ſciebant
7 † ſe tanquam hęredes dicti teſtatoris eſſe debitores
dictę mulieris in dicta dote & legato,non potuerũt
c præſcribere[c] aduerſus petitionem dictæ mulieris e-
tiam ex diſpoſitione dicti ſtatuti, quia uel intelligi-
tur dictum ſtatutum eo caſu, quo debitor ignorat
ſe debitorem, & eſt bonæ fidei & ſic excluderet
peccatum,& ſic ualidum, vel ſi loquatur etiam eo
8 caſu quo ſcit & ſic male fidei non ualet, tanquam
includens peccatum prout hæc habentur ex nota-
tis per Ioan.And.in c.fi. de excep.lib.6.& per Bart.
in l.omnes populi,de iuſtitia & iure in 3.quæſ. prin-
cipali,uerſi.ecce aliam.iuncto.c.male fidei,de reg.
iur.lib.6.& quòd notatur in l.ſi quis ſub condition.
9 ff.de cond.inſtit.per Bar.in fine,ſi uero † ignorabãt
prædicti ſe eſſe debitores dictę dominæ potuerunt
præſcribere aduerſus petitionem eius tempore cõ-
præhenſo in dicto ſtatuto,quòd ſuccedit loco tem-
poris ſtatuti à iure communi(ſcilicet)30. annorum
argum.eius quòd habetur in l.in contractibus,in fi-
ne principij.C.de non nu.pecunia,quod notat Bar.
in l 2.§.ſi rem alienam.ff.pro empto.iuncto.c.cum
quis in ius,cum ibi notatis in glo.de reg.iur.lib.6.&
hoc ſine dubio uerum eſt ſi ignorantia fuit iuſta,
quod faciliter eſſe potuit,in dote dictæ mulieris,de
qua potuerunt iuſtam cauſam habere cum conſi-
ſteret in facto alieno,quod iuſtè potuerunt ignora-
re.l.fin.ff pro ſuo & in dicto legato ſi fuiſſet factum
in codicillis,arg.l.fi.§.finali.ff.de leg.2.ſi uero igno-
rantia fuit iniuſta,ut quia in iure conſiſtebat, uel in
10 facto proprio, tunc † eſt maius dubium per l.nun-
quam.ff.de uſucapio.tamen poteſt dici,quod illa lo
quitur in pręſcriptione long. temporis quę non cur
rit niſi cum titulo,unde requiritur in ea bona fides

eſt iuſta cauſa procedens, ſed in pręſcriptione actio-
num perſonalium, quę currit ſine titulo,& ſic de iu
11 re communi non requiritur in ea † bona fides, licet
de iure canonico ſecus propter peccatum euitan-
dum,cum peccatum non committatur in hoc ca-
ſu,niſi ubi adeſt dolus & mala fides, & quęcunque
12 † cauſa etiam iniuſta excuſat à dicto dolo & mala
fide.l.ſed ſi lege.§.ſcire. ff.de petitio. hæred.l.igitur,
de libe.cau.& quod notatur in l.1.in fine. mag.glo.
ff.ſi quis ius dicen.non obtemperaue. Videtur dicẽ
dum quòd quantumcunque ignorantia fuerit † in-
iuſta quòd tamen excuſet à mala fide & à peccato,
& ceſſat diſpoſitio iuris canonici,de qua in c.poſſeſ
ſor,de regul.iur.lib.6.& ſic potuerunt prædicti præ
ſcribere præſcriptione ſtatutaria, non tamen hoc
aſſero affirmatiuè,licet prima facie ſatis ad hoc in-
tellectus inclinet.Laus deo ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Defuncto.Adde†Bal.in l.unic.C.de caduc.tol.§.
14 in nouiſsimo,poſt nu.5.uerſi.multi tamen.& glo.in
l.uxoris abortu,C.de poſth. & hæred.inſti.in uerbo
reſtitui,& optimę in caſu noſtro in l.apud hoſtes.C.
de ſuis & leg.nu.1.& in l.ſi infanti.C de iur.deliber.
n.8.Bar.in l.apud hoſtes,nu.1.& in d.l.ſi infanti, nu.
3.& in l.1.C.de his qui ante aper.tab.num.1.& in l.
uentre.ff.de acquir.hęr.nu.3. Dec.conſ.245.nu.1.qui
• teſtatur eſſe*communem opinionem.& 250. nu.1.
in fine ubi ſimiliter de commun. opinione teſta-
tur.Nouiſsi.Doctiſsi.Ioann.Cephal.conſ.56.num.4
uol.1.Quoniam fruſtra.Quintius.

b Non tranſmittit.Hęreditas†non adita nõ tranſ-
15 mittitur ad proximiores ſecundum Barto.in l.1.C.
his qui ante aper.tab.nu.27.Bal.in l.quoniam ſoro-
rem.C.de iur.delib.in princip.ante nu.1.Cor. conſ.
1.lib.2.col.2. circa medium. Anchar.conſ.37.nu.4.
Nouiſ.Doctiſ. Ioan.Cephal.conſ.56.Quoniam fru-
ſtrà.nu.1.uol.1.& Aſtor.de Guido.de Acumulo in-
ter conſ.diuerſorum ad ultimas uoluntates,uolu.1.
conſ.161.nu.36.Quintius.

c Pręſcribere.Adde quia malę fidei poſſeſſor non
16 præſcribit.c.fi.extra de pręſcriptio.nec† ualet ſtatu
tum quòd poſſeſſor malæ fidei pręſcribat, ſecundũ
Fel.in c.uigilãti,de p̃ſcrip.nu.12.quia p̃ſcriptio titu-
lũ requirit,ſecundum Rom.conſ.156.Viſa diligen-
ter,nu.6.& conſ.123.nu.2. Circa primum. & quod
17 titulus†ex errore iuris ueniens non prodeſt ad prę-
ſcribendum,ſecundum Fel.in c.de quarta,extra de
præſcriptio.qui ad ſaturitatem allegat. Quintius.

ARGVMENTVM.

PRAETERITIO ETIAM MATER-
na reddit teſtamentum nullum,etiam ſi nepotes
ex filio ſint inſtituti in defectum ipſius filij.

SVMMARIVM.

1 Præteritio materna ſine cauſa reddit teſtamentum nullum. & nu.12.

2 Nepotes inſtituti ex filio præterito non excuſant teſtamentum à nullitate etiam in defectum filij præteriti & nu. 3.

4 Filij exhæredatio requirebatur olim quando inſtituebantur nepotes ex filio præterito & acquirebant proprietatem patri & ſic filio.

5 Teſtamentum ex præteritione eſt nullum etiam quòd à filio non dicatur nullum.

6 Qui facit id quod extra ius & nomen hæredis fieri non poteſt

ut hæres dicitur facere.
7 *Hæreditatem ſuo nomine adiviſſe dicitur qui ſine mandato facit id quod citra ius hæredis fieri non poteſt.*
8 *Voluntas probatur per actum.*
9 *Hæreditas dicitur poſſideri iure familiaritatis ab his quibus non eſt delata & nu. 14.*
10 *Filius uiuente patre dicitur Dominus rerum paternarum.*
11 *Voluntas tacita non ſufficit ubi requiritur prætoris aditio.*
12 *Filius poteſt dicere teſtamentum nullum in quo eſt præteritus uſque ad triginta annos & uide opiniones.*

CONSILIVM. XVIII.

In Chriſtinomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariç. Amen.

1 DIctum teſtamentum ſine dubio à
principio fuit nullum, quia† præte
ritio materna ſine cauſa reddit
hodie teſtamentum nullum ſicut
paterna, ut notatur in authent. de
hæredibus & falcid. §. exhæreda-
tos, per gloſſ. & per Bart. in l. filio
præterito. ff. de iniuſt. teſtam. non obſtante quòd ne
2 potes† ex filio præterito fuerint inſtituti. nam hoc.
non excuſat teſtamentum à nullitate, etiam ſi ne-
potes fuerint inſtituti in defectum filij pręteriti, ut
notat glo. in l. Gallus, in princip. ff. de lib. & poſthu.
quam tenet Baldus & Angelus, & communiter
moderni, per. §. in omnibus, in eadem. l. & per l. ſi
quis cum. §. fina. ff. de uulga. & pupilla. quanto ma-
3 gis† ſi non in defectum, quia eſt filio talis præteritio
damnoſa, cum filij eiuſdemque nepotes ſibi non
acquirant hodię proprietates ſed ſolum vſumfru-
4 ctum. Nam† & olim quando proprietatem acqui-
rebant neceſſaria erat exhæredatio filij quãdo ne
potes inſolidũ inſtituebantur, ne pp præteritionē eſ
ſet nullũ, ut colligitur ex. l. qui in aliena. §. interdũ. ff.
de acqui. hær. quanto fortius hodię cũ proprietas p
eos non acquiratur patri præterito, & ſic eſt hodie
a dicta præteritio ᵃ magis ſibi nociua quàm olim. Nec
5 etiã obſtat, † ꝙ dictus filius nunquã dixit teſtamen-
tũ nullũ, nam nihilominus nullũ fuit, & hęreditas
materna fuit ſibi delata ab inteſtato nõ aũt nepo-
potibus filiisq; ſuis ex teſtamēto. l. inter cetera. ff. de
lib. & poſthu. & 1. §. fin. ff. ſi tab. teſtam. nullæ extab.
• & eſt • communis ſententia doc. licet glo. uideatur
aliud dicere in l. his qui. ff. de leg. præſtan. quę com-
muniter improbatur per dicta iura. Præfatus autē
filius tenuit & poſſedit tanto tempore bona prædi
6 cta & fecit† quę citra ius & nomen hæredis geri nõ
potuerunt, & inter alia (ut dicitur) impoſuit ſeruitu
tem cuiuſdam cenſus annui ſuper una re hæredita
ria, quod facere nõ potuit, niſi ſuo nomine & pro
iure ſibi competente, non nomine filiorũ ſuorũ ſi-
7 ne† ipſorum mandato & ideo uidetur adijſſe hęre-
ditatē pręedictam pro ſe & ab inteſtato. l. gerit. ff. de
8 acquir. hęredi. & qđ ibi notat Bar. in quęſ. illa† quali-
ter uoluntas probetur confecta, in articulo tertio,
uerſiculo ad tertiũ quando ante actus &c. vbi hoc
determinat ſi bene inſpiciatur, ibi. quidam ſunt in
quibus nullo modo cadit talis præſumptio &c. Ex
quo ſequitur, ꝙ neque nocuit ſibi lapſus triginta an
norum, licet ſi non fuiſſet pręteritus ſed duntaxat
inſtitutus lapſus tanti temporis per quem exclude-
retur à petitione hæreditaris noceret, prout hęc ha
bentur clarè per Bar. in l. filio pręterito. ff. de iniuſt.
rupto teſta. in pen. col. ſuper tertia quęſtione prin-
cipali in uerſiculo, expedita eſt ſecunda pars, uenia
mus ad tertiã &c. ibi in uerſiculo, quandoque filius
non approbat expreſſè ſed tacet &c. ibidē, puto ſi
bona hæreditaria poſſedit &c. & pro hoc. l. ſi is cu-
ius, cũ ibi notatis. ff. ex quib. cau. maio. & ſic dicta
bona materna uidentur eſſe in hæreditate dicti fi-
lij occupata. Nec ęt obſtat, ꝙ dicti filij inſtituti ſimul
9 cum fratre poſſederint, quia† cum eis non eſſet de-
lata hæreditas ex teſtamento, uidentur poſſediſſe iu
b re familiaritatis ᵇ. l. qui iure familiaritatis. ff. de acqu.
10 poſſeſsio. & ex illo capite, quia filius† uiuente patre
cenſetur dominus rerum paternarum. l. in ſuis. ff.
de lib. & poſthu. non rõne dictæ inſtitutionis, quæ e-
rat nulla, & pater potius iure ſuo (quia ſibi erat de-
lata hæreditas) quàm uideatur uoluiſſe approbare
teſtamentum, & uoluiſſe ꝙ filij adirent. Maximè
quia non reconualeſceret de iure ciuili quantũ ad
effectum adeundi, ſed de iure pręetorio & quantum
• ad effectum petēdi ſecundum tabulas, ſecundum •
communem opinionem in qua opus erat aditio-
11 ne† prætoris uiui, quæ hic non interuenit, & ſic non
poteſt dici filios effectos hæredes tacita uoluntate
ipſius filij tanquam tacitè approbantis per. l. 1. C. de
iure delibe. & ibi notata, & dicta. l. gerit per Bartol.
Laus Deo, ego Paulus de caſtro &c.

ADDITIONES.

a Præteritio materna. Adde† quòd præteritio ma-
12 terna reddit teſtamentum nullum ſi non eſt inſer-
ta cauſa, ſecundum Cyn. in auth. ex cauſa. C. de li-
ber. præter. nu. 6. uerſ. aut prætereuntur. Bal. ibidem
nu. 4. & 5. Bar. in l. filio præterito. ff. de iniuſ. rup. nu.
6. in fine, & nu. 20. Pau. de Caſtr. in dicta. l. filio prę-
• terito, num. 9. ubi teſtatur de communi • opinione
Alex. in l. poſthumo. C. de bono. poſſ. cont. tab. nu.
10. Iaſ. ibidem nu. 14. & 15. & ibidem Roma. quan-
quam Alex. aliqualiter diſcrepet, tamen conſ. 125.
quoniam abundè ſatis. uol. 6. nu. 3. quod etiam affir
mat. Guid. Pap. dec. 426. nu. 2. & 596. in fine. Boer.
• dec. 96. nu. 1. ubi de communi • opinione teſtatur.
13 Sed uſque ad quod tempus† filius poſsit dictum
teſtamentum maternum in quo fuit præteritus,
nullum dicere, ſunt opiniones. Nam Bar. in l. ſi fi-
lius qui in poteſtate. ff. de lib. & poſt. nu. 28. uer. nam
ex hoc teſtamento, uoluit ꝙ elapſo anno à die mor
tis matris non poſsit amplius dicere teſtamentum
nullum, ſed Ange. & Bal. in l. filio præterito. ff. de in-
iuſt. rup. nu. 3. in fine verſ. quæro ſi præteritus, tenue-
runt quòd poſsit dicere dictum teſtamentum nul-
lum uſque ad triginta annos, idem uoluerunt Io. de
Imol. & Raphael Cumanus in l. ſi filius qui in pote
• ſtate. ff. de lib. & poſthu. & eſt communis • opinio te
ſte Guid. Pap. deciſ. 426. nu. 3.
b Iure familiaritatis. Adde† Bar. in d. l. qui iure fa-
14 miliaritatis. ff. de acquiren. poſſeſ. num. 1. Alex. ibi-
dem num. 3. Bal. in l. ob maritorum. C. ne uxor pro
marito, poſt num. 3. & Soc. conſ. 121. uol. 1.

ARGVMENTVM.

AN APPELLATIONE FRATRIS continеatur frater legitimus.

SVMMARIVM.

1 *Inceſtuoſus is dicitur qui natus eſt ex conſanguinea.*
2 *Adulterinus is dicitur qui natus eſt ex coniugata.*

Stuprum

3 Stuprum cum inhoneſta non eſt punibile.
4 Naturalis dicitur natus ex ſoluto & ſoluta pro concubina retenta.
5 Coytus quamquam non punibilis eſt illicitus & improbus & nume. 17.
6 Statutum loquens de fratribus an comprehendat legitimos tantum & nu. 7.
8 Statutum prohibens matrimonium inter fratres comprehendit etiam fratrem naturalem tantum.
9 Statutum puniens delictum inter conſanguineos comprehendit etiam illegitimos.
10 Statutũ mandans reuerentiam deberi à filio patri comprehendit filium naturalem.
11 Statutum puniens filium propter patris delictum comprehendit filium naturalem.
12 Statutum priuans filium propter delictum eius comprehendit filium naturalem.
13 Statutum puniens filium non comprehendit illegitimum ubi tractatur de damno certo.
14 Statutũ concedens commodum filio non comprehendit filium illegitimum nu. 15
16 Praeiudicium dicitur fieri ex eo ſolo quòd quid tenuit & non uult aliquid fieri.
18 Pater non poteſt in praeiudicium aliorum filiorum acquirere filium nequam.
19 Beneficium quòd competit filio legitimo non competit illegitimo.
20 Verbum prolatum à lege municipali eſt ſtricte intelligendũ.
21 Statutum de compromiſſo faciendo eſt contrarium iuri communi.
22 Statutum contrarium iuri cõi debet reſtringi.
23 Vſus loquendi attenditur in interpretatione ſtatutorum quando non eſt contrarius interpretationi legali & nu. 24.
25 Statutum loquens de filio intelligitur de legitimo.
26 Frater illegitimus dicitur frater cũ adiectione illegitimus.
27 Statutum loquens de fratre non intelligitur de fratre ſecundum quid.
28 Statutum quòd ſtatuta intelligantur groſſo modo non tollit iuridicam interpretationem.
29 Illegitimitas patris nocet filio & 30.
31 Medium inhabile impedit tranſitum ad extremum.
32 Filius non debet eſſe melioris conditionis quàm pater.
33 Filia excluſa omnes ab ea deſcendentes cenſentur excluſi.
34 Qui non proficit ſibi nec alijs prodeſt.
35 Officium iudicis non denegatur ei cui denegatur petitio.
36 Actus cenſetur factus ad inſtantiam eius cuius utilitatem concernit & nu. 37.
38 Iudex competens non facit actum nullum.
39 Iudex poteſtatem ſuam exercendo in eo quod ignorabat facit actum nullum. & 40.
41 Quod non dicitur expreſſè, & ſummitur ex auctoritate idẽ eſſe uidetur.
42 Coactio qualibet impedit iuriſdictionem dari, nec refert fiat à competenti, uel incompetenti iudice & 43. 45.
44 Incompetentem eſſe in toto, uel quo ad caſum de quo agitur paria ſunt.
46 Compromiſſum non ſponte factum iudicis officio reſcinditur.
47 Inuitus dicitur actum facere quando facit reſiſtentiam.
48 Iudex quod facit ex auctoritate inualida quod ſequitur redditur nullum.
49 Laudum latum inter perſonas de quibus loquitur ſtatutum non habet oppoſitionem.
50 Nullitas proueniens ex defectu iuriſdictionis non intelligitur excluſa per ſtatutum.
51 Statutum quòd claudit uiam appellandi etiam quòd ſummè ledat enormiter non poteſt peti reductio ad arbitrium boni uiri, ab eo.
52 Statutum continens apertam iniquitatem non ualet.
53 Sententia arbitri ſtandum eſt niſi interueniat dolus partis.
54 In omni diſpoſitione cenſetur dolus exceptus.
55 Dolus unius alteri prodeſſe uel obeſſe non debet.
56 Renunciatio generalis non limitatur niſi ſit enormis laeſio.
57 Excluſio proueniens ex lege uel ſtatuto reſcinditur ex enormi laeſione.
58 Enormis laeſio intelligitur quae excedit dimidiã iuſti pretij.
59 Mitius agitur cum lege quàm cum homine.
60 Diſpoſitio legis facilius recipit limitationem quàm diſpoſitio hominis.
61 Arbitris licitum eſt in modica quantitate laedere.
62 Iudici mero & ſimplici non licet etiam in modica quantitate laedere.
63 Iudici & arbitratori non licet in modica quantitate laedere.
64 Reductio eo caſu poteſt peti quo poteſt appellari.
65 Propoſitum in propoſito operatur idem quod oppoſitum in oppoſito.
66 Iudicatus cum arbitratu transfert beneficium appellandi quod competit iudici ad petitionem reductionis ad arbitriũ boni uiri.
67 Pater, filius, frater & ſimilia ſunt ſignificatiua naturae & cõprehendunt omnes tam ſpurios quam naturales, & quando non nu. 68.
69 Statutum loquens de fratre intelligitur tantũ primi gradus
70 Baſtardi & naturales ſiue ſpurij non dicuntur de domo.
71 Iudicis officium eſt loco partis.
72 Iudicis officium imploratur ubi deficit actio.
73 Iudicis officium imploratur ubi deficit actio.
74 Renunciatio quaecunque non tollit reductionem laudi in quo enormis laeſio interuenit, ad arbitrium boni uiri.
75 Statutum quod tollit appellationem non tollit recurſum ſupplicationem & querelam.
76 Laeſio qualis & quanta eſſe debeat in laudo ad hoc ut poſſit reduci ad arbitrium boni uiri.

CONSILIVM XIX.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimae Virginis Mariae. Amen.

IN cauſa quae uertitur coram Domino Vicario locumtenente domini Capitanei ciuitatis Trigeſti inter ſer Albatium de Iaſparis petentem annullari quoddam laudum latum in fauorem Bartholomei de Iaſparis nepotis ſui ex fratre legitimo & dictũ Bartholomeum reſiſtentem ex parte altera, uiſis actis quibuſdam plura occurũt uidenda. Pro quorum euidentia praemittendum, ꝙ
1 pater dicti Bartholomaei licet† non eſſet legitimus
nõ tamẽ erat inceſtuoſus, quia non proponitur, ꝙ natus fuerit ex conſanguinea, nec ẽt erat adulteri-
2 nus, † quia non proponitur, ꝙ natus fuerit ex coniugata, licet pater eius eſſet uxoratus, immo ut teſtes dicũt erat uidua & ſoluta ergo &c. iuxta ea, quę no. in l. 1. C. de adul. per gl. ſed potius ex ſtupro dicebatur natus. ff. de adul. l. inter. §. lex Iulia. Item dictum
3 † ſtuprum non fuit punibile, quia ille non uiuebat
honeſtè ſed meretrix erat, ut dicunt quatuor teſtes ergo &c. eo. tit. l. ſi uxor. §. iam ſi, cum ibi not. C. eo. tit. l. ſi ea. Quoniam etiam ſi fuiſſet nupta tunc temporis & fuiſſet talis, idem eſſet ſecundum Dyn. qui ita de facio conſuluit, licet glo. ſentiat cõtrarium, ut refert Cynus. C. de raptu uir. l. 1. in addit. et per Bar.
4 dicta. l. ſi uxor. §. 1. Item non† poterat ille dici ſimpli
citer naturalis, quia talis non eſt, niſi qui naſcitur ex ſoluto, et ſoluta retenta pro concubina et indubitato affectu, ut notat Ioan. An. in addi. Spec. tit. qui filij ſint leg. ſuper rub. dicebatur ergo ſpurius et immundus a purgatione. ff. unde cog. l. ſpurius, de ſtat.

homi.l.uulgo: licet enim coytus, ex quo natus fuit
5 non eſſet punibilis,tamen† fuit illicitus & improba
tus;quia ſolus matrimonialis & concubinarius ui-
detur licitus,uel ſaltim non improbatus à iure ciui
li,ſed ſi mater ſua fuiſſet honeſta, aliàs fuiſſet puni-
bilis.C.de adul.l.pen.& nota.ibi in glo. & per Bart.
Hoc præmiſſo uidendum eſt primo (ut perueniamus ad notitiam eius,de quo quæritur per debitos
5 gradus)utrum† pater dicti Bartholomæi ſpurij (ut
dictum eſt)compræhenderetur in ſtatutis ciuitatis
Trigeſti diſponentibus,quòd cauſæ, quæ uertuntur
inter patruum & nepotem debeant compromitti,
uel inter fratrē & fratrē, ſi talis quæſtio quę hodiè
uertitur inter iſtos uerteretur cum illo, quando ui-
ueret(cum re uera ipſe eſſet frater licet non legiti-
7 mus.)Stat ergo dubium, †an ſtatutum loquens de
fratribus debeat intelligi de legitimis & naturali-
a bus, an etiā de illegitimis[a] & quia in hoc iura & au
ctoritates uidentur uariare,quando talia uerba pro
feruntur à lege,iuris communis. Reperio quatuor
uel quinque caſus, in quibus compræhenduntur e-
tiam non legitimi. Primus† quādo prouiſio talis le
8 gis concernit actum matrimonij naturalem ut pa
tet in prohibitione matrimonij ratione conſangui
nitatis.ff de ritu nup.l. nuptię.cum l. ſequenti, & l.
adoptiuum.§.1.fuerunt uerba Gulielmi de Cuneo.
in l.parentes.ff.de ius uocand.item † patet in puni-
tione delicti per conſanguineum in perſonam con
ſanguinei. ff.de accuſatio.l. hos accuſare.§.omnib.
10 Quia contra naturalem charitatem. Secundus† eſt
quādo concernit uis quaſi naturale,ut reuerentiam
adhibendam à filio patri, ut dicta.l.parentes iuncta
l.ueluti.ff.de iuſti. & iur. & eo quod notatur in glo.
11 in l.regula.ff.de iur.& facti ignor. Tertius† eſt, quan
do ageretur de puniendo filium propter delictum
patris,Nam ſi punitur filius legitimus fortius poteſt
puniri non legitimus, ne habeat plures prærogati-
uas luxuria quàm caſtitas,in auth de reſti.& ea quæ
parit,in fine,& iſto modo loquitur,quod notat Cy.
C.ad l iuliā Maieſta.l.quiſquis, & gl in c. ſtatuentiū
12 eſ.z.de hæret.li.6.Quartus caſus† eſt,quando tracta-
retur de priuando ipſum illegitimum propter deli-
ctum eius,& lex ſic puniens loqueretur per uerba
naturalia puta filius, nepos, frater,uel natus patre
nobili,quia licet ſtatutum punitiuum ſit odioſum,
tamen odium eſt rationabile,cum Reipublicæ ex-
pediat delicta puniri l.ita uulneratus.ff.ad l. aquil.l.
bona fides ff.depoſ.l.ſi à reo.§.quod uulgo,de fide-
iuſſo.& ſic large interpretatur,iuxta not. in c. odia,
de reg.iu.li.6.per Dyn.& iſto modo loquitur deter-
minatio Bal.in l.tutelas,de capi.diminu.& in l.pro-
13 nunciatio,de uer.ſig.Quintus eſt caſus† ubicunque
etiam extra caſus prædictos tractaretur de aliquo
damno uel præiudicio alterius,tunc illegitimus nō
comprehenditur,& hic eſt caſus in l.lege Iul.§. hoc
14 capite.ff.de ritu nuptia.Idem† ſi tractaremus de ho
nore commodo uel beneficio ipſius illegitimi, &
hoc dicit glo.ordinaria in cl.1.de baptiſ.idem ſi eſ-
ſet diſpoſitio merè iuris poſitiui,uel ciuilis extra ca
ſus de quibus ſupra,& hoc uoluit Gulielmus de Cu
neo in d.l.parentes,& allegat l.libera.C.de ſuis & le
giti.l.generaliter.C.de inſtitu.& ſubſtitu.& de adul.
l.3.Guido autem de ſuzaria in quęſtione illa de ſta-
tuto diſponente,quòd pater teneatur ſoluere con-
15 demnationem pro filio, & ſic† cum agitur de præ-
iudicio alterius quàm filij uidetur uoluiſſe, quòd ſal
tim filius naturalis natus ex concubina comprehē
datur,alius autem illegitimus non, ut refert Ioan.
and.in addit.Spe.tit.qui filij ſint leg.ſuper rub. item
quando proferūtur uerba à lege municipali uel ſta
tuto Bal.uidetur uelle indiſtincte, ꝙ debeant intelli
gi de legitimis & naturalibus & nullo modo de ille
gitimis, ut ipſe no.in d.l.quiſquis,ad l.iuliam maie-
ſtatis.Modo ad propoſitū hic plura concurrunt ꝑꝑ
quæ hic dicere debemus, ꝙ prædictum ſtatutū non
comprehendat illegitimos,& ſic non comprehen
diſſe patrem iſtius Bartholomæi ſi uiueret & habe-
ret hāc litem cum Ser Alberico,& ꝙ nō gauderet
16 beneficio dicti ſtatuti.Primū eſt, †quia agitur de ꝑ-
iudicio alterius partis nolētis & renuētis,ex quo ſo-
lo dicitur uerti ſuum ꝑiudicium.ff.de uſu & habita.
l.fi.& de uſufr.l.uſufructuarius,& quod no gl.de ſol.
l.Paulus.ff. ſi cer.pe.l.uinum,in glo.2.& quod in ſi-
mili econuerſo habetur in l.2.ff.de condit.ob cau-
ſam. Vnde etiam tenendo opinionem Guil. de ſu-
17 zaria,procedit quòd dixi, quia† ille non erat natus
ex concubina,unde ſufficit,ꝙ eſſet illegitimus licet
non ex coytu punibile,& ꝙ non eſſet naturalis, &
ſic non tolleratus à lege,ſed potius reprobatus,non
18 enim† eſt congruum dicere, ꝙ pater illius potuerit
talem filium nequam acquirere in præiudicium a-
liorum filiorum & conſanguineorum,& cōtra eos
poſſet gaudere tali ſtatuto,ſicut nec per actum ciui
lem(ſcilicet)per adoptionem,licet ſit actus appro-
batus,ſed matrimonialiter & concubinaliter hoc
facere potuiſſet,ar.l.ſi ita quis.§.fi.ff.de leg.2.Secun
dum† eſt, quia hic agitur de commodo & benefi-
19 cio dicti legitimi(ſcilicet) ut poſſit compellere fra-
trem ad compromiſſum uigore dicti ſtatuti, & ſic
quod eius beneficio gaudeat ergo &c.ut notat glo.
20 in d.clem.1.de bapt. Tertium† eſt, quia prolatum
eſt dictum uerbum à lege municipali ergo &c.ſecū
dum Bald.in dicta.l.quiſquis.Quartum eſt† quia di-
21 ſpoſitio dicti ſtatuti eſt cōtraria iuri communi, Nā
de iure cōi nullus poteſt cogi ad compromit-
tendum de lite ſua ab inferiori à Principe. C de iu-
re deliber.l.nec emere.ff.de euictio.l. ſi dictum.§.ſi
compromiſero,& tenet expreſsè Bar.in l. ſi furti.§.
quid,de infam.& Bal.C.de arb.l.1.quamuis per prin
cipem aliquando quis compellatur de elec.c. inter
22 ſeniorem,debet ergo† reſtringi ad legitimos tantū
vt quanto minus poſsit corrigat ius commune, de
conſuetu.c.cum dilec. & quod notat.in auth. quas
actiones. C.de ſacro ſanc.eccle.cum ſimilibus.Nec
23 † obſtat, ꝙ ſecundū uſum loquendi appellaretur
frater.& quod uerba ſtatuti debent intelligi ſecun-
dum dictum communem uſum. l.libror. §. quod
tamen caſsius.ff.de lega.3.quia † uerum eſt quando
non eſſet cōtrariū interpretationi legali,nā iſta poſ
ſunt ſimul ſtare,ꝙ talis ſit frater meus, & tamē non
25 eſt talis frater,de quo ſenſit ſtatutū,qa ſtatutū† ſen-
ſit de legitimo.& ipſe eſt illegitimus,unde cōis uſus
loquēdi uerificatur in tali fratre,qualis eſt legitimus.
Vnde dicendū, ꝙ ſi aliquis attēta diſpoſitione iuris
cōis nullo modo poſsit nūcupari frater,& ſecundū
uſum, ſecus ſecundū ius cōe ꝑt quis quoquo modo
appellari frater, ut i caſu noſtro,nā† illegitimus pōt
26 appellari frater, ſed tamē nō ſimpliciter immò cū
adiectione illegitimaris,ſicut cū dicitur homo mor
tuus.ff.de uer.obli.l.ſi homo mortuus,& ꝙ non ſim
pliciter, patet in l. hos accuſare.§. omnibus. ff.de
accuſa.ibi in ſeruos quantum ad uerba pertinēt nō
cadit &c.tunc ſtatutum loquens de fratre debet in
telligi in potiori ſignificatu,ut ſupra de illo qui ſim
pliciter poteſt dici frater,& ſic de legitimo & natu
27 rali, & non de illo qui ſecundum quid appellatur
frater

frater.ff.de leg.3.l.& hoc legatum,quia ille eſt in po
tiori ſignificatu,& ſe habet per prius ergo &c.l.2.§.
qui in perpetuum.ff.ſi ager vectigal. & l.ſi cum lau
dũ.ff.de leg.3.ſed vſus loquendi eſt cõis ad vtrũque
ſignificatũ.i.tã ad illos qui ſimpliciter & per prius,
quàm ad illos qui ſecundum quid, & poſterius ap-
pellantur fratres, & ſic poſſunt ſimul ſtare vt dixi.
28 Item non † obſtat, ꝙ in uolumine ſtatutorum ſit
vnum ſtatutum in quo dicitur quod ſtatuta ſint in-
telligenda groſſo modo prout iacent &c. quia hoc
paruũ operatur & nõ tollit neceſſariam, vel iuridi-
cam interpretationem, vt notat Bar.in l.oẽs populi
de iuſtit.& iur. in 7.quæſtio. ſextæ quæſtionis princi-
palis,ex quibus omnibus cõcluditur, ꝙ frater dicti
Bartholomei non pertinebat ad hoc ſtatutũ, & ꝙ
non poſſit vti beneficio eius ſi viueret, & haberet
hãc cõtrouerſiam cum dicto ſer Alberico,ſicut ha-
bet ipſe Barthol. per pdicta, quia non ſumus in ali-
quo de caſibus in quibus verba prolata à lege intel-
liguntur etiã de illegitimo, ſed in illis in quibus ſolũ
b de legitimis, vt patet ex pdictis. b Secundo viden-
dum eſt,an hoc idem ſit in Bartholomęo pdicto q
eſt legitimus & naturalis licet natus ex illegitimo,
29 & videtur ꝙ nõ,quia,† illegitimitas patris nõ vide-
tur ſibi nocere,ſed potius ſua legitimitas ſibi pdeſt,
arg.ff.de in ius vocãdo.l.Adoptiuus.§.fi.Cõtrarium
30 eſt verum;quia † ipſe non coniungitur ſer Alberi-
co niſi mediante patre ſuo, vnde ſicut pater ſuus
erat ſer Alberico illegitimus ita Bartholomæo vi-
detur ſibi nepos illegitimus, quia ex illegitima radi-
ce proceſſit & deriuatur,licet quo ad patrem ſuum
ſit filius legitimus & naturalis,vnde cum beneficiũ
dicti ſtatuti fundetur in coniunctione, neceſſe eſt ꝙ
ad nepotem tranſeat mediante perſona fratris pa-
triſque dicti nepotis, & ideo ſi in perſona fratris
non fecit principium,& fundamentum,non potuit
ad nepotẽ tranſire.C.de quæſtion.l. diuo Marco,&
de operis liberto.l. qui libertinos.§. fi.in prin.ibi qđ
proficit libertino &c.de bonis liber.l.ſi ex patronis.
§.j.verſ.quod ſi à patre de fals.l.filius.§.quod ſi pater
31 naturalis. † Nam medium inhabile impedit tranſi-
tum ad extremum.l.via prædia in fine.ff.de ſeruit.
ruſtic. prædio.l.pen.§.j.ff.de diuerſ. & tẽporal.præ-
32 ſcriptio.Nõ † enim debet eſſe Bartholomæus me-
lioris cõditionis quàm ſuus auctor.i.pater.ff.ad Vel-
leian.l.fi.§.j. & de exceptio. doli.l. apud Celſum.§.
de auctore:de reg.iur.l.in his.§.nõ debet. Et ad hoc
facit determinatio doctorum in quæſtio. de filia
33 † excluſa à ſucceſſione,nam & omnes ab ea deſce
dentes cenſentur excluſi. x. collatio. verſ. feudum.
Qui feudum dare poſſunt. §. notandum, de ſucceſ
ſio.feudo.§.penul.& notat Bart.in l. 2. §.2.ff.ad Ter-
tul.& Bal.in l.maximum vitiũ.C. de liber. præterit.
facit ꝙ idem Bal.notat in authen. ſi quas Ruinas,in
fi.C.de ſacroſ.eccl. & expreſſe ad propoſitũ noſtrũ,
in l. fi. C. de verbo. ſignifi. in fine, & quod nota. in
34 Speculo de nota.§.nunc aliqua,verſ.136.qui.n.non
proficit ſibi minus alijs.l. qui aliena. §.quãquã. ff. de
neg. geſt. Ad Macedonia l.filium,& in quæſtio. Ric-
chardi Malumbræ,quæ incipit, Tinus habens duos
c fratres &c. in ſecũdo articulo. c Tertio quæritur po
ſito quod prædicti non potuerunt vti beneficio an-
tedicti ſtatuti,nec petere cogi ſer Albericum ad cõ
promittendum, an iudex ipſo Bartholomæo non
petẽte potuerit hoc facere ex officio ſuo? Nam hoc
non apparet fuiſſe petitum, & etiam ſtatutum non
videtur hoc requirere, ſed ſolum imponere neceſ-
35 ſitatem iudici, & videtur quod potuerit,quia † nõ
ſequitur denegatur, petitio ergo & iudicis officium

argumen.eius quod notatur. C.de pact. l.prima, &
ff.de petitio.hæredita.l.fina.& l.planè, in fine,& ita
conſuluit dominus Bartholomæus de Praris anti-
quus aduocatus Bononiæ, in quæſtione ſibi com-
miſſa. Contrarium puto, per ea, quæ notat Bartol.
ſecundum Iacobum Butriga. qui ſolenniter diſpu-
tando ſic determinauit ff. de iniurijs.l. non ſolum.
§. quamquam, & de in ius vocando.l.quæſitum.
36 Nam † ad eius inſtantiam cenſetur factum, ex quo
eius vtilitatem cõcernit, argumen.l.ſeruo legato.§.
ſi teſtator.ff. de leg.j.ſtatutum ergo prædictum vide
37 tur intelligendum aliquo † ex litigantibus poſtulan-
te.l.4.§.hoc iudicium,de dam.infec.uel eis exiſtenti
bus habilibus ad poſtulandum alias ſecus, & hoc
nõ erat in dicto Bartholomæo, vnde nec iudex pro
eo potuit ſupplere,quia vltra caſum, & perſonas de
quibus ſenſit ſtatutum iudex eius uirtute ſe intro-
d mittere non debuit,nec potuit. d Quarto quæritur
licet non debuerit compellere an nihilominus ua-
lidum fuerit compromiſſum, per talem compulſio
nem factam? & videtur quòd ſic, quia multa fieri
prohibentur &c.de his qui ſunt ſui, uel alieni iur.l.
38 patre furioſo.Nam † quando iudex eſt competens,
& hæc erat compulſio eius nõ reddit actum nullũ.
ff. quod falſ.tuto. aucto. l. interdum. Contrarium
eſt verum. Primo quia debuit ſibi fieri fides de pa-
rentela quæ erat cauſa dandæ ipſi iudici poteſtatẽ,
vt cogere poſſet ad compromittendum, quod (ut
ſupra dixi) non poterat facere de iure communi,
quæ fides facta non fuit, per ea quæ,ex actis collegi
39 poſſunt, & ſic ignorabat † iudex id quod erat cau-
ſa ſuæ poteſtatis in cognoſcendo prędictos, igitur
non valuit ipſo iure quod egit,argumen.l.quæro.ff.
eo qui pro tuto.l.hæc autem. ff.ex quib.cauſ.in poſ-
ſeſſ. ea. ibi conſtare liquereque debet prætori &c.
& ibi per Bart.& per eundem in l properandum.§.
& ſi quidem.C.de iudi.ff de condic. & demonſtra.
l.mulierem, de damn.infec.l.ſi finita.§.Iulianus,quin
immo debebat ſibi conſtare quod Bartholomæus
non ſolum eſſet nepos ex fratre, de quo potuiſſet
fides fieri, & facta non fuit, ſed etiam, quod eſſet
ex fratre legitimo & naturali, & quia de tali loqui-
tur, & debet intelligi ſtatutum (ut ſupra dixi,) &
40 † hoc nec factum fuit,nec fieri potuit, quia non
erat, Prętereà hic agebatur de iuriſdictione danda
arbitro,quod patet,quia ſtatutum facit eos iudices,
41 & poſito, † quod hoc non diceretur expreſsè, ta-
men ex quo auctoritate ſtatuti eliguntur,idem eſſe
uidetur, quod patet quia ab eis appellatur cum ha-
beant uim iudicum delegatorum. C. de iudic l.fin.
& ibi Barto.l.ab arbitr. ff. qui ſatiſdaris cogantur.
de officio delegat. c. arbiter, lib. 6. ſed quando
42 † agitur de iuriſdictione danda ei qui non habet
debet eſſe conſenſus liber & quęlibet coactio impe
dit ipſo iure dictam iuriſdictionem dari.l ſecunda.
ff.de iudic.& eſt caſus ſpecialis, ſicut & alij, in qui-
bus metus, & coactio reddit actum ipſo iure nul-
lum. l. ſi mulier. §. ſi dos. ff. quod metus cauſa, ex
quo non tenebatur hoc facere ut ſupra dictum eſt:
e e Nec † curo, quod coactio fuit facta à iudice com
43 petente,, quia imò in hoc non erat competens,
cum reuera in caſu iſto talem poteſtatem non ha-
beret contra ſer Albericum per ſupradicta, ſi i la
44 ſunt paria † quod quis ſit ex toto incompetẽs, uel
ſaltim quo ad caſum, de quo agitur,prout in ſimi-
lij dicimus in procuratore habente mandatum,
ſed tale, quod ad illam cauſam non porrigitur. l.
alias. ff. de iureiuran.& quod ibi nota.& ꝙ not.in l.
j.§.fuit quæſitum.ff.ad Trebel.in gl.& per Bar.Præter-
ea hic

eã hic agebatur de danda iuriſdictione arbitris, qui
45 nullã habebãt. Vnde † non refert à quo facta fue-
rit coactio vel ab ipſis quibus erat dãda, vel ab alio,
quia vtrobique non viget. l. 2. ff. de iud. Et p hoc non
obſtat. l. interdũ. ff. quod fal. tuto. quia ibi non erat iu
dex cõpetens ad dandũ iuriſdictionem non haben
ti, ſed ad litigiũ corã ſe, quod facere poterat ex me-
ra poteſtate, ſeu ordinaria, cum iudicia reddantur
in inuitum. l. inter ſtipulantem. §. j. ff. de ver. obli. Itẽ
46. † poſito ꝙ mero iure valuiſſet compromiſſum, ex
quo tamen non ſponte, ſed per indebitã coactionẽ
f factũ fuit debet iudicis officio f reſcindi, & quicqd
factũ eſt ob illud ſicut factũ metu reuerẽtiæ, & mul-
to magis. l. j. §. quę honorandę. ff. qua: rerũ actio: non
detur de fur. l. pen. vbi eſt bonus tex. & arg. de varijs
cognitio. l. medicus. C. de tranſ. l. interpoſitas, cũ ibi
notatis. c. cãm matrimonij. de offic. delega. cũ ibi
notatis per Innoc. facit generalis regula, quæ poni-
tur. C. quod met. cã. l. fi. de offic. præſidis. l. illicitas, in
47 princ. cũ ſimil. & hoc † ſi facit reſiſtentiã in coactio
ne ſibi facta, aliàs non videretur inuitus vel coactus
feciſſe, dict. l. 2 de iud. ibi autẽ ſi cũ reſtituiſſet &c. ff.
de minorib. l. ait ꝑtor. §. ꝑmittitur, ibi puto autẽ &c.
& notat Bal. C. de teſti. l. parentes, de hęredit. actio. l.
ſub ꝑtextu, quod probatũ reperio per vnũ teſtẽ, ſed
& poſito ꝙ reſiſtentiam non feciſſet & ꝙ ex capite
coactionis non deberet irritari, ſaltim ex primo ca-
pite, vel ex eo ꝙ per errorem iuris deueuerit ad cõ-
promiſſum, credentes eſſe in caſu prouiſo à ſtatuto
cũ non eſſent. l. ſi per errorẽ. ff. de iuriſdic. om. iudic.
48 Et † quia Vicarius in ꝑcipiendo fundauit ſe in ſtatu
to ꝑdicto, quod facere non poterat ergo &c. arg. c.
ex parte aſtenſis, de conceſſio. ꝑben. poſt med. ibi fa
cta occaſione cõſilij memorati carere debet robo-
ris firmitate &c. ex quibus omnib. cõcluditur dictũ
cõpromiſſum, & quicquid ex eo ſequutũ fuit deberi
irritari ex defectu poteſtatis arbitrorũ, aut nulliter
datorũ aut reuocabiliter. C. de legi. l. nõ dubiũ. Nec
49 obſtat ꝙ † cõtra laudũ taliũ arbitrorũ nihil poteſt
g obijci ex forma dicti ſtatuti g iſtud eſt, verũ quãdo
fuerunt electi inter perſonas, de quib. loquitur ſtatu-
tum, & prout ipſum ſtatutũ diſponit, & de hoc cõ-
ſtare debet prius, aliàs ſecus vt ex ipſomet ſtatuto
apparet, & patet in l. diuus, cũ ibi notatis. ff. de teſta-
men. militis, & l. j. in princ. ff. quod vi aut clã p Bart.
& hic nõ ſic. quia ſumus inter ꝑſonas de quibus ſta
tutum non loquitur cum natũ ex illegitimo nõ cõ-
50 prehendat (ut ſupra dixi.) Itẽ † ꝙ quatenus ex deſe-
ctu iuriſdictionis & poteſtatis venit nullitas non cẽ-
ſetur per tale ſtatutũ excluſa, ut notatur in clemen.
j. de ſequeſtratio. poſſeſſio. & fructuũ. Quinto. &
vlti. videndum eſt, ꝑſuppoſito ꝙ iſta non ceſſarent,
an ſaltim poſſit peti reſciſſio dicti laudi propter ęui
dentem & enormem læſionẽ, quæ ꝑponitur fuiſſe
factã, & videtur quod non propter ſtatutum, quod
51 claudit & tollit oẽm uiã etiã appellandi. Nã. † con-
ſtat, ꝙ quãdo tollitur appellatio etiam ſi ſumma lę-
dat ęnormiter, & in magna quantitate non põt pe-
ti reductio ad arbitriũ boni viri, quia iſta duo ſimul
ponuntur in ſtatuto, arg. l. fi. C. de ſenten. l. iam hoc
iure ff. de vulgari & pupil. iuncto toto tit. C. quorum
appellatio. non recipien. Contrariũ videtur verius.
Primo per l. ſi pater. ff. de inoffic. teſtamen. vbi licèt
52 † ſtetur ſententię quæ eſt in teſtamẽto inter plures
diſcordantes, tamen iſtud limitatur, niſi contineat
apertam iniquitatem, & ibi, in uerſ. niſi &c. Item p
l. ſi poſtq̃, in fi. ff. de petitio. hæredi. vbi manifeſta ca-
lumnia excipitur de generali diſpoſitione legis. Itẽ
proprius ad caſum noſtrum per legem, diem pro-
53 ferre. §. ſtari ff. de arbi. vbi dicitur † ꝙ ſententiæ ar-
bitri ſtandum eſt ſiue ſit æqua ſiue iniqua, iũcta. l. ita
demum, eod. tit. & §. arbitrorũ, vbi hoc limitatur,
niſi interuenerit dolus partis & gl. in d. §. arbitrorũ,
dicit idem ſi ſolius arbitri quod eſt notandum pro
qua gl. facit. ff. de arbitr. l. non diſtinguemus. §. cum
quidam, ſed quando eſt enormis & euidens læſio,
& iniquitas appareret de dolo arbitri ſecundũ Bar
tol. in l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio, per
l. omnes. §. Lucius. ff. quę in fraud. creditorum er-
54 go &c. Nam † de omni diſpoſitione cenſetur do-
lus exceptuatus vt in generalibus verbis non inclu
datur, maxime cum alter alterius iactura lucrare-
tur. l. creditor. §. Lucius. ff. mand. l. tres fratres. ff. de
55 pac. Nec † debet dolus vnius alteri eẽ nociuus & al
teri lucroſus. ff. de doli exceptio. l. 1. & l. apud Cel-
56 ſum. §. quæſitum. Nec † video quòd renunciatio ge
neralis de reducendo ad arbitrium boni viri per
quã quis excludit ſe ipſum limitetur, niſi ſit ęnormis
læſio & in nimis magna quantitate ſecundum Bar.
in dicto. §. arbitrorum, & Ioan. & Dynum in addi-
tio. ſpeculi titulo de arbitris. §. ſequitur de quibuſdã,
in additione quę incipit clarius ſic formatur. For-
57 tius † hoc idem dicere debemus in excluſione quę
fit per l. vel per teſtamentum, vel ſtatutum cum ni-
hil ſit quid parti poſſit imputari, ſicut poteſt imputa
ri, in caſu præcedenti, ad quod idem Bart. notat in
dicto. §. arbitrorum, ſuper. l. vnde ſi nerue, in con
trario de leg. 2. C. de reſcindend. venditio. Vnde
58 non † agitur niſi per lęſionem, quæ excedat dimi-
diam iuſti pretij, eo quia ſe ipſum ibi decepit, vndę
eſt quòd ĩputetur, ſed quando decipitur in aliũ, agit
i pro læſione in 6. parte i ſecundum eundem Bartol.
59 in d. l. vnde ſi nerue, pro ſocio. Item † facit ꝙ mi-
nus agitur cum l. &c. ff. de arbit. l. ſi cũ dies, in fi. iux-
60 ta. l. Celſus in prin. Item † diſpoſitio. l. facilius reci-
pit limitationem, quàm diſpoſitio hominis. l. cũ pa-
ter. §. ab inſtitu. ff. de leg. 2. iuxta. l. ſi cum ſerui. §. 1. ff.
de leg. 1. & cum ibi notatis per glo. Nec obſtat alle-
gatio ſupra facta incõtrarium quia loquitur & pro-
cedit in illis qui eſſent meri iudices & non arbitra-
tores, quorum ſententię ſi remoueretur appellatio
debet regulari ſecundum naturam reductionis ad
arbitrium boni uiri, quod ſic patet, pone enim qđ
tales lęderentur in modico, uel nullo modo læderẽ
tur certe non poſſet peti cum effectu reduci ad ar-
bitrium boni uiri, etiam ſi ſtatutum, vel pactum cõ
promittentium non tolleret talem petitionem, qa
61 tollit eam ius commune. Nam † licitum eſt talibus
in modica quãtitate lædere & auferre de iure vnius
& dare alteri. l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. de arb. & ibi
not. & multo minus quãdo ĩ nullo lęderet, & ſic nõ
poſſet peti reductio ad arbit. boni viri ĩ dictis caſib.
qa laudũ nõ dicitur iniquum nec appe. & tamẽ ſe-
62 cus † eſſet in ſentẽtia illius, q ẽ merus & ſimplex iu-
dex, qui etiã ſi modicũ lædat uel in nullo lędat põt
appellari cũ indiſtincte permittatur appellatio à ta-
li ſententia non autem ſub conditione ſi eſt iniqua,
vt patet in l. prima circa principium. ff. de appel-
63 latio. ibi licet nonnunquam &c. ſed quando † eſt
iudex, & arbitrator, tunc demum conceditur ap-
pellatio ſi excedat, & immodicè lędat aliàs nihil
operaretur iſta qualitas arbitratoris iuncta cum
verbo iudex, quod non eſt dicendũ, ſic ergo dicto
caſu cũ nõ eſt ꝓhibita appellatio vel petitio redu-
ctionis per ſtatutũ, vel p pactũ, nihilominus non po
teſt appellari eo caſu quo nec peti poſſet reductio
ad arbitrium boni viri (ut dixi,) ergo & econuer-
ſo in caſu quo utraque ſit prohibita à ſtatuto, vel

pacto

pactó debent vniformiter regulari, videlicet, quòd
64 eo caſu,† quo poſſet peti reductio poſſet etiã appel-
lari, vt eſt quãdo læſio eẽt imoderata, & in nimis ma
gna quãtitate ſecũdũ ea, q̃ dicta ſunt, vt contrariorũ
65 ead. ſit diſciplina, &† q̃d operatur ꝓpoſitũ in ꝓpoſi-
to ſimiliter & oppoſitũ in oppoſito. ff. de l. 3. l. fin. de
66 vulgari & pupil. l. & li cõtra. Nã ex iſta † mixtura in
dicatus cũ arbitratu, beneficiũ appellãdi, q̃d eõuenit
iudici, trahit ad ſe petitionis naturã reductionis ad
arbitriũ boni, & vbi poſſit illa peti ſic etiã appellari,
& vbi nõ poſſit illa peti, nec etiã appellari, & ecõuer
ſo petitio reductionis põt trahere ad ſe naturã ap-
pellationis, vt poſſit fieri p viã appellationis, & corã
ſuperiore, vel iudice appellationis, & infra fatalia,
ꝑut in ſimili & ad ꝓpoſitũ videmus in iure acereſcẽ
di quãdo iũgitur ſubſtitutioni pupillari. ff. de acq. hę-
red. l. q patri. l. ſi is q duos. ff. de liberat. lega. in tõne
ſui & l. ſi cõem, in prin. ff. queadmo. ſeruit. amitta.
Laus Deo, ego Paulus de Caſtro. V. I. D.

ADDITIONES.

a An etiã de legitimis tãtũ.) a Adde q̃ iſta noĩa † pa
67 ter, filius, frater. ſunt ſignificatiua naturæ q̃ naturã-
litas cõgruit tã legitimis q̃ ſpurijs. l. tutelas. ff. de capi.
dimin. Ang. cõſ. 366. Quidã Ioã. de Camerino. nu. 2.
& dũ hęc noĩa indifferenter prolata ſunt, cõprehen
dũt oẽs, d. l. tutelas. Ioã. Andr. in c. ſtatutũ, ſi ij. de hæ-
reticis in 6. nu. 4. Cy. in l. libertũ. C. de interdic. Matr.
nu. 1. & hac in re vide gl. in l. generaliter, in verbo ſo
bole. C. de inſtitut. & ſubſtitu. & regulã tradit de hac
materia Angel. ꝑallegato cõſ. & firmat regulã nega
68 tiuam, † cum pluribus limitationibus, vbi ad ſatuũ-
tatem poteris videre. Quinctius. V. I. D.

b Ex ꝑdictis. b Adde q̃ in † materia ſtatutorum lo-
69 quentiũ de fratribus, intelligitur tãtũ in primo gra-
du fraternitatis ſecũdũ Bald. in l. iubemus. §. illud. C.
ad ſenatuſcõſ. Trebel. nu. 3. & in c. 1. de ſeud. Mar-
chię. Ro. cõſ. 411. Oĩpotẽtis &c. quatuor ſunt. nu. 4. &
v. & cõſ. 16. Viſo themate. nu. 5. Alex. cõſ. 204. Cõſi
• dederatis, lib. 2. nu. 11. 15. & 17. & eſt * cõis opinio te-
ſte Tiraquello. in l. boues. §. hoc ſermone. ff. de uer.
ſigni. nu. 47. facit dictũ Alber. de Roſ. in trac. de ſtat.
quæſt. 38. nu. 12. lib. 4. vbi dicit q̃ ſtatutum perſonale
non egreditur perſonam. Quinctius.

c Nato ex illegitimo ẽt q̃ ipſe ſit legitimus.) c † Ad
70 de q̃d baſtardi, & naturales ſiue ſpurij nõ dicuntur
de domo ſecũdũ Bald. in l. ſi ex liberta. C. de ſuis &
leg. ante nu. 1. Pet. de Anc. cõſ. 389. In Chriſti nomi
ne, Viſis diligenter. nu. 2. Dyn. p eundẽ Pet. relatũ in
conſ. ſuo incipiẽte in Chriſti nomine diligenter cõſi
derata, Guliel. de Bened. in c. Raynunus, in verbo
Raynu. pte j. nu. 33. fol. lib. meo. 3. Guid. Pap. q̃ſt. 580.
nu. 1. & 2. & q̃ſ. 280. nu. 1. & 2. Odofr. ĩ l. ſi qua mulier.
C. ad Orfic. nu. 1. & nouiſſimè Alex. Tertius inter cõ
ſilia diuerſorũ ad vltimas uolũtates vol. 1. cõſ. 162. nu.
• 34. & eſt * cõis opinio teſte dic. Alex. ꝑcitato cõſ. nu. 5.

d Nec potuit) d Adde q̃ iudicis † officiũ eſt loco par-
71 tis. l. reſcript. §. ſiquis accuſatorum. ff. de muner. &
honor. c. qualiter & quãdo, il ij. extra de accuſ. Boer.
72 deciſ. 26. nu. 2. Cur. Senior. cõſ. 72. col. 2. in fi. & † ubi
iudicis officiũ, imploratur ibi deficit actio, ſecũdum
Ro. cõſ. 325. Oĩpotẽtis Dei &c. quò ad primũ. nu. 24.
Roland. à Valle cõſ. ſuo. 1. vol. 1. nu. 55. & 56. Marſ. ſin
gul. 277. Licèt ſupra. Quinctius.

e Vt ſuprà dictũ eſt) e cõpulſio † iudicis facit actum
73 nullũ. Adde tex. in c. merito. 15. q̃ſ. 1. & l. mulier ff. q̃d
met. cau. c. Abb. extra de his q̃ui metus uè cau. Ab-
bat. in c. de regular. extra. nu. 2. Dec. in c. cu Marcus,
extra de cõſtitut. nu. 27. Fel. in c. in ꝑſentia, extra de
ꝓb. nu. 10. circa finẽ ibi, volũtariũ militẽ non coa-
ctũ Bar. in l. ſi mulier. §. dos. ff. q̃d met. cau. nu. 1. Bal.
in l. falſus nu. 28. C. de fur eũdẽ Dec. in l. cũ te. C. de
trãſac. nu. 4. Cagnol. in l. ſiquis maior. C. de trãſa. nu.
2. & 67. Dec. cõſ. 22. nu. 2. & in proprijs terminis cõ
promiſſi cõſ. 25. nu. 1. Cy. in l. 2. C. de his qui p metũ
iud. nõ appel circa finẽ verſ. ſed quid ſi iudex, & in l.
cũ te. C. de his q̃ui metus uè ca. poſt nu. 2. in addi. ver
ſi. incipien. additio & ff. quar. rer. act. nõ detur. Alb.
• de Roſ. ea. l. cũ te. nu. 3. & eſt * cõis opinio teſte Dec.
dic. cõſ. 25. & hac in re in proprijs terminis Rob. Ma
rã. in ſuo Spec. aur. ord. iud. actu. 2. nu. 20 plures con
gerit auctoritates. Quinctius.

f Iudicis officio reſcindi.) f Adde q̃ † reductio ad ar-
74 bitriũ boni uiri, laudi in quo interuenit enormis lę-
ſio, p quãcũq; renũciationem nõ põt tolli in cõpro-
miſſo appoſitã, ſecund. Bar in l. cũ antea. C. de arbit.
nu. 5. Bal. in l ſi cũ vnius. §. illud ff. de pac. nu. 3. Alex.
cõſ. 131. In cauſa uertẽte corã ꝑtore. lib. 2. nu. 12. Spe
cul. t 1. de arbit. §. ſequitur, verſ. itẽ ſi cõpromiſſũ. nu.
22. Dy. in c. ſcienti, de reg. iur. in 6. ver. itẽ, videtur ſa
cere, Ang. cõſ. 177. Laudum arbitratoris. nu. 1. & 2.
Dec. cõſ. 39. Iuridicam. nu. 6. Abb. in c. Quintauallis.
extra de iureiur. nu. 33. Paul. Caſtrenſ. cõſ. 70. Quia
fruſtra, vol. 1. nu. 1. Pet. de Anch. cõſ. 208. In q̃ſ. nu. 7.
Ro. cõſ. 90. Viſo themate q̃ſt. nu. 3. & eũdẽ Dec. cõſ.
• 533. Iuridicas, n. 1. & dicit eẽ cõem * opionẽ. Quinct.

g Ex forma dicti ſtatuti.) g Adde regulã ad q̃ſ. q̃ licèt
75 valeat ſtatutũ † quod tollit appellationẽ, nõ tamen
tollit recurſum, ſupplicationẽ, & q̃relã, ſecũd. glo. in
l. fi. C. de edic. diui Adri. tollẽ. in verbo geſcẽte. Bald.
in l. fi §. fi. poſt nu. 5. C. de tẽp. appel. Dec. in d. l. fi. C.
de edic. diu. Adria. tollen. nu. 51. Ant. de But. in c. pa-
ſto. in 3. not. de appe. Paul. Caſtr. in d. l. fi. nu. 16. Dec.
• cõſ. 533. nu. 2. Iuridicas, vbi teſtatur de cõi * opĩone.

h Euidentem lęſionẽ.) Adde quod ſupra diximus
in additione incipiente iudicis officio, ſub littera. F.

i Pro lęſione in 6. parte.) i Adde q̃ cõtrariã † ſententiã
76 tennit Abb. in c. cũ cãm, extra de empt. & vendit.
nu. 8. Alber. de Roſ. in l. ſocietatẽ. nu. 6 ff. pro. ſoc. te-
net cũ Caſtrẽſe quãdo apparet manifeſta iniquitas,
q̃ reſcindatur laudũ pro lęſione in 6. parte, idẽ ipſe
Caſtrenſis in l. 2. C. de reſcind. vẽd. nu. 5. Alex tamẽ
in l. ſciendũ. ff. de verb. obli. nu. 27. dicit q̃ ꝑſumitur
pro laudo, eo caſu quãdo fuit data poteſtas ꝓceden
di in ſcriptis & ſine ſcriptis. Nouiſſ. Cagnol. in l. 2. C.
de reſcind. vend. nu. 166. tenuit q̃ ſit opus lęſione vl-
• tra dimidiã iuſti ualoris litis. & * cõem eſſe opinionẽ
affirmat, quã amplector, cũ tẽperamento tamen ut
per Alber. pręciiato loco quando apparet de ma-
nifeſta iniquitate. Quinctius.

ARGVMENTVM.

DE MATERIA AVTHENTICCE, hoc autem. C. de fideicommiſſis.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum aduerſus quod fuerunt oppoſite exceptiones non arctat niſi ſuper exceptio: fuerit pronunciatum.*
2 *Exceptiones oppoſite ſi non fuerit ſuper eis pronunciatum dicitur per iudicem ſteiſſe.*
3 *Exceptionum oppoſitio impedit præcepti execution:m ſicut appellatio ſententiæ*
4 *Statutum quòd reicit exceptiones poſt decem dies quomodo intelligatur.*
5 *Monitio uel iudicis præceptum dicitur merè interloquutoria.*
6 *Pronunciatio tunc eſt neceſſaria quando pars contradixit.*

Quantitas

7 Quantitas incerta non poteſt ſolui uel deponi.
8 Inſtrumentum continẽs incerta quãtitatẽ ſtante ſtatuto quòd inſtrumenta mandentur exequutioni quomodo intelligatur.
9 Monitio ſi arctat ut faciat pœna incurrere eo magis pceptum.
10 Monitio iudicis eſt loco praecepti.
11 Intellectus authentica hoc amplius.
12 Praeceptum ſine termino habet terminum legalem.
13 Terminum iuris iudex non poteſt abreuiare.
14 Monitio nõ fit ad hoc ut monitus icidat in pœnã, ſed ut ſoluat.
15 Legatarius non creditur eſſe ſolicitus de commodo ſubſtituti.
16 Pœna etiam quòd ſit praeſtanda non debet offerri.
17 Pronũciatio ſuper exceptionib. requiritur q̃ũ ad exequutionẽ.
18 Terminus non dicitur praeceſſiſſe dum in dubium reuocatur.
19 Quod factum non releuat fieri non debet.
20 Pronunciatio non obſtantibus exceptionibus operatur quo ad exequutionem non ad tollendum defenſiones.
21 Exceptiones quae requirunt altiorẽ indaginem non impediunt exequutionem.
22 In iudicio ordinario poteſt quis probare contra exequutionem factam in iudicio extraordinario.
23 Pœna incurſio requirit uerum debitum.
24 Exequutio põt eẽ rite facta: nõ tamẽ reſpectu ueritatis negocij.
25 Exequutio non debet eſſe principium iudicij.
26 Pronunciatio de non ſiniendo exequutione licet operetur ad impediendum non tamen ad excuſandum.
27 Cauſa exequutionis eſt ſummaria & cauſa pœnae eſt ordinaria, & nil commune habent.
28 Iuſta cauſa excuſat à pœna.
29 Sententia in dubio intelligitur diffinitiua.
30 Pœna ſemel decisa non poteſt in dubium reuocari.
31 Iudicium regulariter non inchoatur à praecepto.
32 Iudiciũ in caſu authentica hoc amplius, põt inchoari à pcepto.
33 Confeſſus in iudicio ſemel coram iudice non poteſt cõtradicere.
34 Exceptiones oppoſite tẽpore pcepti reſeruãtur ad meritũ cãe.
35 Quantitatis ſpecificatio omiſſa non releuat à mora.
36 Interpellatio facta ei qui certus eſt quid & de quo fuit interpellatus ſi in ea omittatur non releuat ipſum à mora.
37 Quae dependent ab arbitrio iudicis antequam declarentur nõ conſtituunt in mora.
38 Exceptionum oppoſitio oſtendit animum contendendi.
39 Haeres qui non ſponte ſoluit efficitur indeuotus teſtatori.
40 Exceptionũ oppõ ſub inuolucro uerborũ oſtẽdũt mẽtẽ iniuſtã opponẽtis
41 Qui poteſt facere ut poſſit uidetur poſſe.
42 Praeceptum cum clauſula iuſtitia per comparitionem reſoluitur in ſimplicem citationem.
43 Praeceptum quod fit in confeſſis & cauſa cognita mãdatur exequutioni. Item ſi ſit ad publicam utilitatem.
44 Praeceptum qđ fit cauſa cognita eſt interloquutoria quae habet uim diffinitiuae ſententiae.
45 Monitio monito non comparente remanet firma.
46 Libellus debet continere quantitatem expreſſam.
47 Iudicis monitio eſt loco praecepti & quae differentia ſit inter mandatum & praeceptum.
48 Morte iudicis monentis expirat monitio.
49 Iudex quando poſsit dilationes abbreuiari.
50 Haeres ut priuetur quae requirantur die tria.

CONSILIVM. XX.

In Chriſti nomine. & eius matris glorioſiſſimae Virginis Mariae. Amen.

IN facto iſto poſt longam praemeditationem, & diſceptationem, omiſſis ſuperfluis, & impertinentibus. Duo potiſſime videntur facere dubium, quia ex his quae geſta fuerunt inter dominum Chriſtoforum & Vrbanum, non de-
bet ipſe Vrbanus, vel eius haeredes perdere haere-
1 ditatem ſui Patris dicti Vrbani. Primum eſt † quia
poſtquam pro parte Mei Praedicti patris Vrbani
fuerunt oppoſite exceptiones contra praeceptum ſi
bi factum à iudice videtur, quod ſuper eis debue-
rit pronunciari, ſcilicet, quod eis non obſtantibus
parendum erat praecepto, quod cum factum non
a fuerit, videtur quòd dictum prçceptum [a] non arcta
uerit Vrbanum quaſi fuerit reſolutum in vim ſim-
plicis citationis. poſt comparitionem, & contradi-
ctionem dicti Vrbani, iuxta notata in l. de pupillo.
§. meminiſſe, de oper. noui nunciatione, & effectũ
fuit adeo dubium quòd in rem iudicatam nõ tran-
ſiuit. C. de re iudic. l. tertia. §. non prouocaueris, à cõ
trario ſenſu qui. ad libertate: proclama: non licet.
l. tertia, & l. ſecunda per totum. C. comminatio: vel
2 epiſtolas, ſtetit enim † per iudicem quo minus pro-
nunciauerit, poſtquam fuerunt oppoſite, & ſic nõ
debent nocere, argumen. C. de temporibus appel-
lario. Authentica, etiam ſi appellatione, vnde re-
manſit nudum praeceptum cum iuſtificatione, cui
parendum non fuit dubietate pendente, ſicut nec
ſententię diffinitiuę per appellationem reſciſſe, quo
3 niam haec cõditio & exceptionum oppoſitiuo loco
appellationis cuiuſdam ſuccedere videtur, argu-
men. ff. de Arbit l. non diſtinguemus. §. cum quidã,
facit in ratione ſui. ff. de doli exceptio. l. finali. §. ex
4 quadrante, in fine. Nec videtur † obſtare ſtatutum,
quod poſt decem dies reicit exceptiones: quia lo-
quitur de quibuſdam exceptionibus ibi contentis
concernẽtibus efficaciam uel inefficaciam debiti,
ſed hic fuerũt oppoſitae perplures exceptiones con
cernentes efficaciam & formam praecepti, quia di-
citur quòd fieri non potuit & quòd non ualebat &
quòd tamen poterat incipi à tali uia executiua, un
de neceſſario pronunciandum erat ſuper eis, quia
prius conſtare oportebat an eſſet praeceptum uali
dum & in forma debita cui parere tenetur, argu-
men. ff. de teſtamen. mil. l. diuus, & quod notat Bar
tol. in l. prima, in principio. ff. quòd vi aut clam, &
iſto modo videtur poſſe reduci ad cõcordiam tex.
5 Authentic. (Qui dicit † annum currere à tempore
monitionis iudicis; quae monitio, vel praeceptum
dicitur mere interloquutoria, cum nihil differat,
& nullo iuris ordine ſeruato emanat. C. commina
rio, vel epiſtol. per totum.) Cum text. nouellarum,
qui dicit quòd à tempore pronunciationis, quae ſal-
tim in hoc dicitur diffinitiua, qa diffinit dubietatẽ
aliquam, quae eſt inter partes. l. ſi quis iuſiurand. cum
ibi notatis. C. de rebus credit. & quòd notat Barto.
in l. ſi cum exceptione. §. haec actio. ff. quòd metus
cauſa, & in l. Titia, de accuſatio. de quo text. nouel-
larum gloſſ. facit mentionem in authentica, hoc
amplius, & non ſoluit. Alij (quos Cynus uidetur
ſequi ibidem) dicunt ſtandum text. authenticorum
alio retento, videlicet, melius, & probabilius vide-
tur dicendum quòd text. authenticorum locum ha
beat eo caſu, quo monitus, vel iuſſus non contradi-
6 xit monitioni, vel iuſſui, ſed † ſi contradixit, tunc
neceſſaria eſt pronunciatio, quae contradictioni
b obſtet, ad hoc, vt monitio remaneat firma [b] & iu-
ſtificata, & antequam hoc fiat non habet ar-
ctare rationibus ſupra allegatis. Secundo princi-
paliter facit dubium, quia dominus Chriſtoforus
c nullam quantitatem expreſſit, [c] vel exprimi fecit
in praecepto iudicis, vnde non videtur aliquid po-
tuiſſe imputari Vrbano, ſi non ſoluit, vel ſi nõ de-
poſitauit, ignorauit quid haberet ſoluere, vel depo-
7 nere, Cum † quantitas incerta non poſſit ſolui, vel
deponi.

8 deponi.ff.de acqutend.poſſ.l.locus. §.incerta, & qa
† licet inſtrumenuum continens incertam quanti-
tatē mereatur exequuuonem,tamen debet à prin-
cipio,vel ex poſt facto ſpecificari, aliàs ſentētia exe-
qui non poteſt pro actore,ſed debet reus abſolui,vt
not.per glo.in l.j.§. ſiquis argentum. ff. de poſ.& in
Speculo de libel.conceptio.§.j.verſ.cau.etiam,nam
hic fuerunt legate expenſæ ſtudij,& ſic pretium cer
tum,quæ in ſtudio neceſſaria ſunt , iuxta not.in l.q-
bus.§.j.per Dyn.& Bart ff. de conditio. & demon.
& cenſetur legatum annuum, quod pro primo an-
no eſt purum , pro ſequentibus conditionale arg.l.
legatum in principio.ff.de annuis legat.& facile fuit
eidem domino Chriſtoſoro exprimere quantitatē
neceſſariam pro primo anno , ergo ſibi imputet .
Alia vero de quibus fuit per aliquos dubitatum nō
me mouent.ſ. quòd hic iudex non monuit,ſed prę-
9 cepit,Nam † ſi monitio arctat, vt ſaciat in pęnam
incidere,quanto magis præceptum.14.quæſ.j.quòd
præcepta iuncta.l. idem quæ.§. ſiquis ea.ff.mand.&
quod notat glo.in l.j.in principio,in glo.quæ incipit,
10 ex hoc Moniuo † d enim iudicis loco pceptū eſt.ff.
d quod iuſſu,quod etiam uoluit Bart.in quodam con
ſilio quod incipit ſtatuto communis Gualdi , ſuper
materia authen.hoc amplius,vbi non facit differē-
tiam Inter monitionem,& iuſſum,dum dicit moni
tus,vel iuſſus. Nec etiam illud mouet, quòd hic nō
fuit iuſſus ſoluere inſra annum ſecundum formam
11 illius authenticæ,quia † negatur , quòd ipſa forma
ibi tradatur non enim requirit illa authen.quod ter
minus anni apponatur in monitione, vel præcepto
iudicis, ſed ipſa authentica dictum terminum aſſi-
12 gnat ei,qui monitus eſt,vnde etiam ſi nullum† ter-
minum apponat iudex in præcepto,ſuccedit imme
diatè poſt pceptum ille terminus legalis, ſicut q da-
tur iudicatis.C.de vſur.rei iudica.l.fi. & ſi iudex mi-
norē terminum apponat (vt fuit hic,) quia decem
dies lapſi termini appoſiti à iudice facit,vt fieri non
poſſit exequutio. Quatenus autem deficit de termi
no anni quantum ad faciendum ipſum in pęnam
dictæ authen. incidere ſuppletur per legem.ff.de re
13 iudic.l.4.§.ſiquis condemnatus , & iudex † illū ter-
e minum anni non poteſt abbreuiare e de reg.iur.c.
indulium,lib.6. Nec etiam mouet, quòd hic domi-
nus Chriſtoforus nō fecit fieri dictum præceptum,
ad finem faciendi dictum Vrbanum incidere in
pęnam dictæ authenticę, ſed ad finem exequutio-
nis obtinende, vt ex eius petitione colligitur &c.
argumen.l.non omnis.ff. ſi certum petatur . Nam.
14 † quòd ſit intereſſe, quòd adhūc finem fiat moni-
tio dicta , vt in pęnam alius incidat,neſcio vnde col
ligant qui hoc dicunt & ſatis eſſet abſurdum hoc di
cere , imò potius fit ad finē,ut nō incidat,quia fit vt
ſoluat, ſicut interpellatio extraiudicialis , licet ſi nō
ſolnat etiam præter omne propoſitum iudicis prę-
cipientis,uel etiam legatarij facientis præcipi ſequi-
tur dicta pœna priuationis, quod patet, quia nō ap-
plicauit ipſi legatario , ſed ſubſtituto vulgari ſi ip-
15 ſum habet hæres, vel cohæres de quorum † com-
modo legatarius pręcipi faciens non creditur eſſe
ſolicitus, ridiculum enim eſt de hoc dubitare.Nec
inſuper mouet , qnòd dominus Chriſtoforus, qui
ordinauit præceptum fieri Vrbano , non obtulit
cautionem de ſtando iuri.l.quibus diebus.§.final.ff.
16 de conditio.& demonſtratio. Nam † etſi illa forte
præſtanda ſit,non tamen habuit neceſſe eam offer
re, ſed pars aduerſa debuit eam petere.ff. de lega.2.
l.peto.§.fratre , uerſiculo, cauendum quod fecit.So
lum ergo videntur vrgere illa duo,quæ primo loco
allegantur incontrarium , ſed ſi bene conſiderentur
tur non obſtant. Et ad primum dum dicebam ꝙ
videbatur neceſſaria pronunciatio ſuper exceptio-
nibus oppoſitis quod non haberent obſtare.Reſpō-
17 detur,† quòd hoc eſt uerum quantum ad finem,&
effectum , vt poſſit fieri exequutio per capturā per-
ſonę vel bonorum . Nam ad ipſam exequutionem
impediendam fuerunt dictę exceptiones oppoſitæ,
vt ex eorum tenore deprehenditur,& quantum ad
ipſam exequutionem impediendam reddunt præ-
ceptum adeo dubium , quòd quouſque per pronun
ciationem iudicis eſſent repulſe non currerent de-
cem dies dati ad ſoluēdum per iudicem, ut ſic poſt
eorum lapſum poſſit fieri exequutio realis & perſo
nalis ex forma ſtatuti . Nam ad hoc,vt poſſit fieri
ſtatutum requirit præceptum pręcedere cum lapſu
18 decem dierum , ſed † non videntur pręceſſiſſe , ſi
fuit in dubium reuocatum ex defectu ſummæ ,
quouſque ſuper dubio fuerit pronnnciatum , & ita
procedunt omnes rationes in contrarium allegate.
Cęterum quantum ad finem conſtituendi hęredē
in mora, & faciendum ipſum incidere in pęnam
19 dictę authenticæ cum reperiebatur † dicta pro-
nunciatio tali ratione , quòd & ſi facta fuiſſet nihil
quo ad hoc fuiſſet operata , ſed ſolum quo ad exe-
quutionem concedendam,uel negandam , vt pro-
babo, quia fieri non debuit , & nō debet fieri quod
factum non releuat.C.de probatio.l. neque & l. ad
probationem , & quòd non releuaſſet , nec aliquid
20 fuiſſet operata , ſic oſtenditur.Nam † poſito quòd
pronunciaſſet exceptionibus non obſtantibus pa-
rendum eſſe , dicta pronunciatio feciſſet , vt poſſit
fieri exequutio , non tamen abſtuliſſet hæredi de-
fenſiones , quas haberet ſuper veritate negocij .
21 Nam † poſſunt eſſe tales exceptiones,quæ non im
pedire potuiſſent, vel retardare exequutionē , quia
forte requirunt altiorem indaginem, vel prohiben
tur à ſtatuto opponi ad ipſam retardandam,& ta-
men poſtquam facta eſſet exequutio,poſſent pro-
poni per uiam agendi,ad ipſam exequutionem re-
tardādā in ordinario iudicio , & pronunciatio po-
ſteà facta in exequutiuo & ſummario , haberet in
ordinario pręiudicare.l.à diuo Pio.§. ſi ſuper rebus.
ff.de re iud.l.ſiquis à liberis.§.ſi vel parens, de liber.
agnoſcend. & not. Bartol. in l.prima,in vltima co-
lum.C.quando prouoca.facit quòd idem not.in l.j.
in fine principij.ff.quod vi, aut clam.& in l.qui Ro-
mæ.§.duo fratres.ff.de verborum obligatio , vnde
poſito quòd fuiſſet pronunciatum parendum fuiſ
ſe præcepto, & ante hanc pronunciationem ſtetiſ
ſet hæres per annum, quod non ſoluiſſet , ſi ſoluiſ-
ſet infra annum (licet coactus) non tractaretur de
priuatione ante annum , & quod plus eſt , ſi facta
fuiſſet poſt annum exequutio & coactus hæres ad
ſoluendum, deinde ageretur ad pænam condictio-
nē auten.hoc amplius , ꝙ iudicium pænale ſine du-
22 bio deberet eſſe ordinarium dico quod hæres † in
hoc ordinario iudicio,quo peteretur pæna poſſet aſ
ſumere in ſe onus probationis, & probare quod il-
lud legatū nō erat ſoluendum, vel quia inualidum,
vel quia aliàs ſolutum , & ſic allegare & dicere ſe nō
incidiſſe in pænam . licet ad mādatum iudicis infra
annum non ſoluerit,qa reſoluendum erat & ſic nō
23 incidit in pænam,quoniam ad † hoc vt incidat in
pænam requiritur ꝙ verè ſoluendum eſſet,& ꝙ ve-
rè deberetur,aliàs nō incidit,vt patet in corpore vn
de illa authentica ſumitur, & Bald.notat in dicta
authen.in vlti. col.quia nō pōt dici fuiſſe, in mora,
ſi reuera non debebatur, arg.l.vir bonus.ff.iud. ſol.
&

& licet facta fuerit exequutio, non venit retractan-
24 da. Nam † iſta poſſunt ſimul ſtare, quòd exequu-
tio rite & debito modo ſacta fuerit, & tamen non
rectè inſpecta veritate negocij, & ſic venit retractā
da, argumen. c. ſi debitores, de iureiuran. & l. ille à
quo. §. ſi de teſtamento. ff. ad Trebell. & hæc proba-
tio in dicto iudicio pęnali & ordinario ſine dubio
iudex deberet pronunciare ipſum non incidiſſe in
pęnam dictæ authen. non obſtante dicto præcepto,
& pronunciatione facta, quòd ei eſſet parendum,
non obſtantibus exceptionibus contra ipſum op-
poſitis, nec obſtante etiam dicta exequutione, li-
cet ergo iſto caſu pronunciatio facta fuiſſet opera-
ta quātum ad exequutionem, quia feciſſet eam fie-
ri, non tamen fuiſſet operata quantum ad facien-
dum ipſum hæredem incidere in pęnam dictæ au-
then. ſimiliter contra, ſi fuiſſet pronunciatum exe-
quutionem non eſſe fiendam obſtantibus exceptio
nibus, hoc non releuaſſet hærede quominus, ſi
reuera legatum debebatur inciderent in pęnam di-
25 ctæ authen. quod patet. Nam † de iure communi
non eſt incipiēdum ab exequutione. C. de exequu-
tio. rei iudic. l. j. de pactis. l. ſi pacto quo pęnam, in fi-
ne, & tamen ſi poſt pręceptum, vel monitionem iu
dicis hæres tardauerit ſolutionem per annum, inci
dit in pęnam illius authen. & tamen conſtat, quòd
etiam interueniente lapſu anni, licet hæres incidiſ-
ſet in pęnam priuationis hæreditatis, nihilominus
non poſſet contra eum ſuper legato, quòd fuit iuſ-
ſus ſoluere procedi via exequutiua, ſed deberet da-
ri libellus & condemnari, argumē. l. j. C. de peculio,
& ſic econtra iſto caſu talis pronunciatio, quòd ta-
26 lis exequutio non fuiſſet fienda, licet † operata
fuiſſet ad eam impediendū, non tamen fuiſſet ope-
rata ad excuſandum hæredem à mora, vel à pęna.
Concludamus, quod iſta poſſunt ſtare ſimul. ſ. quòd
exequutio ſit fienda, & parendum fuerit præcepto,
& tamen in pęnam illius authen. nō incidit, & ecō-
uerſo, quòd non fuerit fienda & tamen in pęnam
27 illam incidit, quia † nihil commune habet cauſa
exequutionis, quæ eſt ſummaria, cum cauſa pęnæ,
quæ eſt ordinaria, ergo &c. l. Papinianus exuli. ff. de
minori. Non eſt ergo curandum, quod ſuper dictis
exceptionibus non fuerit pronunciatum in cauſa
exequutiua, ſed ſolum inſpiciendum an in iudicio
ordinario, quo pęna petetur hæres dicti Vrbani poſ
ſit oſtendere aliquid, ex quo dictum legatum appa-
reat eſſe nullum, vel non debitum & tunc abſolue-
tur à pęna, ſi hoc non poſſit oſtendere, & tunc ap-
patet rectè ipſum Vrbanum fuiſſe in mora & in cō
tumacia & tempus anni (ut ſupra) cucuriſſe etiam
pendente dubietate ſuper exceptionibus, Per ea
quæ plene & elegāter notat Cyn. C. de inoſ. teſtam.
l. cōtra maiores, de dān. infec. l. ſi infinita. §. Iulianus,
verſ. ſed quid ſi in prima citatione &c. & p eūdē in
28 l. 2. §. nō ſolū. ff. ad Tertul. niſi † iuſtā cām habuiſſet
nō ſoluēdi ſecūdum Cyn. in d. l. cōtra maiores. Nec
etiā obſtat tex. in nouella, qa nō loqtur de tali pnū-
ciatione, de qua nos loqmur. ſ. fiēda in iudicio ſum-
mario (put erat iſtud.) Sed loqtur de diffinitiua ſen-
tentia, ut patet ex illo tex. (ſi bene inſpiciatur) dū lo
29 quitur de † ſententia, quod verbum in dubio intel-
ligitur. l. ꝙ iuſſit. ff. de re iud. & etiā loqtur de calcu-
lo, quod ſimiliter pro diffinitiua ponitur. C. de appe.
l. ſi actor, & notatur in l. j. de errore calculi, in pri-
ma gloſſ. cuius rei gratia notandum eſt, quando hæ
res denegat legata ſoluere, duplex eſt via. Vna
quod legatarius det libellum & agat ordinariè, ſa-
ciatque hæredem condemnari diffinitiuè, & tunc
dictæ ſententiæ (poſtquam tamen tranſiuit in rem
iudicatam) incipiet currere annus, & ita loquitur
ille text. in nouellis, & eſt utilis ille annus, quia in iu-
dicio, quo poſteà pęna petetur non poteſt amplius
30 in dubium refricari, cum † ſemel fuerit deciſum. C.
de fid. inſtru. l. fi. & quod notat Bar. in l. Iulianus. ff.
de condictio. indeb. & in l. qui Romę. §. duo fratres,
de uerbo. obligatio. poſt Dyn. in quæſt. illa cum pe-
titur pęnā, quia petijt laudū reduci ad arbitriū boni
viri. Secundus modus eſt, quòd faciat fieri hæredi
31 præceptum per iudicem, quòd ſoluat, † licet. n.
regulariter non incipiatur à præcepto de iure com
muni, niſi in confeſſum. ff. de iudi. l. ſi debitori, uel in
condemnatum. ff. de auctorita. tuto. l. defendere, &
32 ibi notatur, tamen in iſto † caſu permittit illa au-
then. & in corpore vnde ſummitur, ꝙ poſſit incipi
à monitione, uel pręcepto, quos textus cum indiffi-
nitè loquatur, intelligit ſiue hæres confiteatur ſe te-
neri, ſiue neget, in hoc tamen eſt differentia, quòd
primo caſu non poterit poſteà in iudicio pœnali cō
33 tradicere, ex quo † ſemel in iudicio coram iudice
confeſſus eſt. C. de non numera. pecu. l. generaliter,
ſecundo caſu ſecus, & tunc in iudicio quo pęna pe-
tetur, plene de hoc diſcutietur, an hoc legatum de-
beatur, uel non, & ſic an fuerit ſoluendo, uel non,
& ſi reperiatur, quòd debuerit ſolui, reuera pronun
ciabitur contra eum ſuper pęna (ut ſupra dixi.) Nō
34 † autem debet hoc diſcuti tempore præcepti facti,
ſi contra ipſum opponerentur exceptiones, imò
quantum ad hunc effectum debent reſeruari in di-
cto iudicio ordinario, cum iſtud iudicium præcepti
non ſit iudicium, ſed quædam monitio, & quia ni-
hil prodeſſet diſcuſſio (ut ſupra dixi.) Cum ergo in
caſu noſtro fuerit electa hæc uia præcepti, dicendū
eſt, quòd alia pronunciatio non fuerit neceſſaria,
imò ex euentu futuri iudicij ſuper pęna apparebit,
an fuerit in mora, currerit ſibi annus, uel non (ut
ſupra dixi) facit. l. nemo. §. fi. ff. de uerbo. obligatio.
ex quibus patet clara reſponſio ad obiectionem.
Quantum uero ad ſecundum. ſ. quòd quantitas
35 † non fuerit ſpecificata per dictum Chriſtoſorum,
iſtud non habuit releuare Vrbanum à mora & per
tinacia, ſeu indeuotione, ratione quarū imponitur
f pęna f illius authen. licet non quantum ad conſe-
quendum ſententiam, uel exequutionem requira-
tur expreſſio quantitatis, ut in iuribus & auctoritati.
36 in contrarium allegatis: † In interpellatione tamē
uel monitione, quæ fit in conſtituendo quem in
mora hoc non requiritur quando interpellatur, eo
modo & pariter poteſt eſſe certus quid & de quo
ſenſerit interpellans, ut ſufficiat dicere, ſolue quod
debes, ut patet in l. fi. ff. de auctorita. tuto. ibi iudex
facit præceptum nulla expreſſa quantitate dicendo
facias iudicata, ſed hic nō poterat eſſe certus Vrba-
nus de eo, quod tenebatur, ſeu de quantitate debi-
ta, & quam debebat dominus Chriſtoſorus, nam
37 iſtud † dependebat ex arbitrio iudicis, ſecundum
generalem perſonatum & quantitatem bonorū. l.
prima, & l. quidam teſtamen. in fine. ff. de leg. 2. & l.
quæro & l. ſiue generalis. ff. de iure dotium unde nō
eſt quòd imputari potuerit domino Chriſtoſoro ſi
quantitatem non ſpecificauerit, quia hoc facere
non poterat, cum ad iudicem etiam eius arbitrio
pertineret hæc declaratio, non ad ipſum ſolū, ſed
fuit imputandum Vrbano, cum & ſtatim facto ſi-
bi præcepto ſine quacūque alia conditione ſe nō
ſubiecit declarationi iudicis, offerendo ſe paratum
ſoluere quicquid per iudicem fuerit declaratum, et
ſe iterum compariturum coram iudice pro dicta
declaratione

declaratione facienda pro libito uolũtatis dicti do
mini Chriſtofori, & non ſi ſic feciſſet apparuiſſet
ipſum noluiſſe litigare, nec morã facere dicto do-
mino Chriſtoforo, & non incurriſſet pęnam, ſed
38 ipſe † hoc non fecit, imò plures exceptiones oppo
ſuit ſemper, ex quibus apparet manifeſtè quòd uo-
luit contendere, & litigare, & poſito, quòd quan-
titas fuiſſet ſpecificata, adhuc ſoluere non inten-
debat, ut ex eis & eorum tenore manifeſtè colligi-
tur, & potiſſimè in illa, in qua oppoſuit compen
ſationem, dum dixit, & ſi aliqua ſupradicta erant
non obſtarent &c. Inter quæ erat illa de liquidatio
ne non facta &c tamen obſtabat exceptio compẽ
ſationis. Apparentibus igitur allegatis exceptioni
bus friuolis & legatum debitum fuiſſe, apparebit,
39 & per conſequens ipſum † Vrbanum fuiſſe indeuo
tum teſtatori, & uoluiſſe potius litigare, quàm ſol-
uere, & hoc eſt quòd illa authen. intendit punire. ſ.
indeuotionem hæredis quando non ſponte ſoluit,
ſed cum litigio & mora ut patet in libro nouella-
rum, & argumen. inſtitu. de actio. §. item mixta eſt
40 actio contra eos. Item illam † exceptionem de ex
preſſione quantitatis non facta non oppoſuit ſim-
pliciter, ſed cum malitia, & ſub uerborum inuo-
lucro, dicendo, quòd nõ erant liquidata, quæ erãt
liquidanda &c. Quæ verba poterant intelligi de li-
quidatione quo ad alia quàm quo ad ſpecificationẽ
quantitatis, & ideo tanquam malitioſè, & obſcurè
loquens debet puniri ſicut ſi dictam exceptionem
non oppoſuiſſet argumen. eorum quæ notat Cyn.
in l. j. C. ut quæ deſunt aduoca. parti. iud. ſupple. Cum
ergo dicitur quòd nõ potuit imputari Vrbano cur
non ſoluit uel depoſuit, cum neſciret quantum ha
beret ſoluere uel deponere uidebitur quod ſibi de-
41 buerit imputari, non ſic fecit ut poſſet, quia † qui
poteſt facere, ut poſſit, uidetur poſſe, ut in regu. iur.
qui poteſt, & quod not. in l. cum notitiam. C. de prę-
ſcriptio. xxx. annorum gloſſ. quæ incipit quid ergo,
poterat autem facere, ut poſſit, non ſtando in con-
tentionibus, & in oppoſitione aliarum exceptio-
num, ſed offerre ſe paratum purè & ſimpliciter id
quod per iudicem partibus auditis fuerit declaratũ,
& ſe velle comparere coram iudice pro dicta de-
claratione fienda pro libito voluntatis dicti domi-
ni Chriſtofori, qđ cũ non fecerit, tanquam uolens
potius litigare quàm ſoluere coercetur. l. nemo. §.
finali. ff. de uerborum obligationi. Laus Deo, ego
Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Præceptum non arctauerit.) Adde quod pręce
42 ptum † cum clauſula iuſtitię ſi ſenſeris te grauatũ,
per ſimplicem comparitionem reſoluitur in ſimpli
cem citationem quod ſenſit Iaco. Butrig. in l. actio
ne. C. de tranſac. verſ. ſed quid in iudicio iudex man
dat Tino. & Bald. ibidem nume. 5. Innocen. in c. fi.
de cohabit. cleric. & mulier. in gloſ. mag. verſ. item
monitio, poſt nu. 6. Barto. in l. i. C. de exeq. rei iud. nu.
3. Bald. in l. 2. C. de epiſco. aud. nu. 7 & eſt gloſſ. in l.
de pupillo. §. meminiſſe. ff. de noui oper. nunc. in ver
bo manum. Alex. in d. §. meminiſſe, nume. 3. & 4. &
Paul. Caſtren. ibidem, num. 3. vbi dicit quando fit
ad priuatam vtilitatem. Iaſ. in l. nequicquam. ff. de
offic. procon. num. 6. Robert. Marant. in ſuo Spec.
aur. ord. iud. in princ. actu primo. nu. 27. & iſtud præ-
ceptum reſoluitur vt ſupra, & ſi reus non compa-
ret remanet firmum, ſecundum Affl. Dec. Sac. conſi.
43 Neap. 167. Pręceptum uero quod fit cauſa † cogni-
ta in confeſſis, vel ad publicam vtilitatẽ, non requi-
44 rit clauſulam iuſtitiæ, & eſt ei parendum; cum † ſit
Interloquutoria, quæ habet vim diffinitiuę, de quo
per Felin. in rubr. de re iud. nu. 5. Dec. in c. cum ceſ-
ſante, de appellat. nu. 13. Lanfranc. de Orian. in cap.
quoniam contra, verſ. interloquutiones, extra de
probatio. Afflic. in conſtitut. regni Neap. Regiæ Ma
ieſtatis, conſ. fi. nu. 10. Guid. Pap. dec. 359. nu. j. Paul.
Caſtr. cõſ. 48. In cã, quæ vertitur, nu. j. & 2. vo. 2. Pet.
de Ancha. conſ. 234. nu. 3. & in l. ſi debitori. ff. de iud.
nu. 15. Alber. de Roſ. in dic. l. ſi debitori. nu. 2. & do-
ctiſs. Proſp. Carauit. ſup ritib. mag. cur. vic. ritu. 187.
nu. 3. fol. 197. & dominus Mar. in d. Spec. dic. actu pri
mo, nu. 28. Fed. de Senis cõſ. ſuo 251. nu. 2. Ant. corſ.
ſing. confeſſio, il primo nu. 2.
b Monitio remaneat firma.) Adde † Specul. in titu.
45 de citat. §. ſequitur, nu. 22. & in tit. de cõparitione,
nu. 6. Feder. de Senis conſil. 251. poſt, nu. 2. Bal. in l. ſi
finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. nu. 16. Matth. Mar-
theſilan. not. 120. nu. primo, & ſecundo.
c Quantitatem expreſſit.) Adde in libello † debere
46 exprimi quãtitatem ſecundum Specul. tit. de libel.
concept. §. iuſta propoſitionis, nu. 8. aliàs reus abſol-
uetur. idem tenet in tit. de oblig. & ſolut. §. ſequitur
videre, num. 4. vbi cumulat auctoritates, & ibidem
Ioan. Andr. in addit.
d Monitio iudicis loco præcepti eſt.) Adde Alexan.
47 † in l. more. ff. de iuriſ. om. iud. poſt. nu. 40. qui reſpõ-
det gl. in l. ſępe. ff. de offic. prætor. ibidem facientem
differentiam inter mandatum & pręceptum, quia
quocunque modo ſuperior mandat inferiori, vide-
tur pręceptum feciſſe, ſecundum gloſ. in l. prima. ff.
quod iuſſu, in verbo quemadmodum. Bal. in l. ſi mã
dator. C. quod cum eo, circa medium verſi. & iuſta
illud. Abb. in c. relatum, extra de offic. deleg. circa fi
nem. Dec. in d. l. more maiorum. nu. 50. Imol. in l. q
aliena. §. quod iuſſu. ff. de acquiren. hæredita. Paul.
Caſtr. in l. prima, in princi. ff. quod iuſſu, & Dec. in
48 d. c. relatum, nu. 8. & ꝙ talis † monitio expiret mor
te monentis, vel præcipientis, voluit Calcan. conſil.
4. in princ. Card. tamen in clemen. fin. de procurat.
in verſ. per hoc dico, tenuit contra, ea ratione, quia
ſtatim habuit effectum ſuum, & ideo per mortem
non extinguitur, & idem firmat Dec. præcitato lo-
co, & rationi conſonum videtur. Baldaſſar Quin-
ctius. V. I. D.
e Non poteſt abreuiare.) † Adde Fel. in c. cum ſit
49 Romana, extra de appellat. nume. 5. vſque ad 8. vbi
ponit regulam, & fallentias, quando iudex ex cauſa
poteſt dilationes legales abreuiare. Abb. ibidem,
nume. 10. Cyn. in l. prima. C. de dilat. nume. 4. & in
fine additionis verſiculo vltimo ſolet generaliter
quæri. Iacob. de Aret. in dicta l. prima, circa finem
ponit diſtinctionem dicens, aut dantur à lege ſine
hominis miniſterio, exemplificans in appellatio-
ne, & non minuitur, ſi vero dantur ab homine ſi-
ne hominis miniſterio, & tunc, aut ſunt ſtatutæ
cum temporis pręfinitione, aut ſine. Primo caſu,
ſi eſt dictum, non amplientur, vel non minuan-
tur, & tunc ſine cauſa non minuuntur neque am-
plientur, ſi verò non additur certum tempus, cen-
ſentur remiſſæ arbitrio iudicis, quam diſtinctio-
nem ponit ſimiliter Iacob. Butriga. in authentic.
offeratur. C. de lit. conteſt. columna ſecunda ver-
ſiculo modo quæro, uide etiam Alexand. in l. ſe-
cunda. ff. de re iudic. nume. quinto.
Imponitur pœna illius authenticæ.) Adde tria † re-
50 quiri ad hoc vt hęres priuetur, de quib. in d. authẽ.
hoc amplius. Primò, vt illud quod heres adim-

plere neglexerint, non ſit à lege repreſentatum, videlicet ꝙ lapſo anno illud lex nõ habeat pro adimpleto, ſicut eſt in libertate data ſeruo iuxta tex. in l. cum vero. §. ſubuentum. ff. de fideicõ. libert. Secũdo ꝙ ſit monitus à iudice per ipſum met iudicem ſecũdum Angel. & Paul. Caſtr. in dicta authẽ. hoc amplius. nu. 2. Guil. de Benedic. in c. Raynutius, in 2. parte in uerbo ſi abſque liberis. 2. nu. 198. & vnica monitio cum lapſu anni currit, ſecundum Bart. in dicta authẽ. nu. 2. Guliel. in præcitato loco nu. 200. circa medium, vbi teſtatur de* cõmuni opinione. Tertio requiritur ꝙ annus ſit lapſus, qui currere cæpit à die monitionis factæ ſecũdum glo. in d. authẽ. & ibidem nu. 2. Guliel. prꝗcitato loco. nu. 202. Bal. cõſ. 356. Licet allegatum, col. j. lib. 4. Ang. conſ. 168. nu. 4. Rom. cõſ. 207. Si volumus hanc ſubſtitutionem, in fi. & conſ. 225. nu. 7. Dec. conſ. 192. num. 4.

ARGVMENTVM.

STANTE STATVTO, QVOD FIlius poſſit vindicare necem patris occiſi; an filius infans tempore necis patris factus adultus occidens homicidam ſui patris cenſeatur vigore dicti ſtatuti vindicaſſe.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium commiſſum tempore belli non eſt punibile.*
2 *Ius belli à iuregentium introductum eſt.*
3 *Conditio belli debet eſſe æqua.*
4 *Pace ſequuta de homicidijs in bello commiſſis non fit remiſſio per magiſtratum.*
5 *Homicida in bello dicitur exequutor reipublicæ & non ultor propriæ iniuriæ.*
6 *Reſpublica tenet locum principis.*
7 *Reſpublica poteſt remittere iniuriam priuatam inuita parte, & facere pacem, nume. 8.*
9 *Princeps, ſeu reſpublica tenet locum parentis erga ſubiectos.*
10 *Pax ſequuta non debet uiolari.*
11 *Pro facto habetur quod de neceſſitate quis debet facere.*
12 *Bannitus qui debet rebanniri non poteſt offendi.*
13 *Teſtes de auditu non ſufficiunt ad condemnationem.*
14 *Probationes debent eſſe luce clariores.*
15 *Quod iudici non licet nec parti.*
16 *Factum lege uel ſtatuto permittente non punitur.*
17 *Publica utilitas ſuadet maleficia puniri.*
18 *Maleficia diſtinguitur uoluntate & propoſito.*
19 *Homicidium non committitur ſine dolo.*
20 *Iuris exequutio non habet iniuriam.*
21 *Bellum motum per ciuem contra ciuitatem eſt illicitum.*
22 *Inimicum non licet occidere in bello poſtq̃ captus eſt, & nume. 57.*
23 *Infans non dicitur habere notitiam eorum quæ fiunt in eius infantia cum careat intellectu.*
24 *Ignorantia dicitur durare donec probetur de ſcientia, & contradicitur de ſcientia 25.*
26 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*
27 *Proteſtatio non ualet niſi docto de eo quod proteſtatio continet.*
28 *Cauſa inhabilis annullat actum.*
29 *Quæ ſunt diuerſa & habent rationes diuerſas diuerſum reddunt effectum.*
30 *Cauſa habilis ex poſt facto effecta inhabilis in ſciente facit eũ teneri de culpa.*
31 *Error iuris non excuſat.*
32 *In facto alieno iuſtiſſima eſt ignorantia.*
33 *Reſtitutio in integrum conceditur propter iuſtam ignorantiam ex clauſula generali.*
34 *Reſtitutio non eſt neceſſaria cum agitur & de maximo præiudicio pœna corporalis.*
35 *Homicidium non probatum habetur pro non facto.*
36 *Fama probata facit ſemiplenam probationem.*
37 *Confeſſio extraiudicialis parte præſente facit ſemiplenam probationem in ciuilibus.*
38 *Probationes duæ ſemiplenæ licet diuerſi generis faciunt unam plenam.*
39 *Teſtes ſingulares propter generalitatem uerborum cenſentur concordare & nume. 40 & 41.*
42 *Probatio ſemiplena quæ facit fidem in ciuilibus facit fidem quando tractatur de abſolutione in criminalibus.*
43 *Probatio indirecta inducit animum iudicis ad credulitatem.*
44 *Iudex ad ſui motum debet ſe informare ex multis & diuerſis argumentis.*
45 *Probatio famæ dat iuſtam cauſam credulitatis.*
46 *Teſtium receptio non pertinet ad priuatum.*
47 *Quod publicè dicitur reddit quem certum.*
48 *Petitio pacis inducit confeſſionem delicti & nume 60.*
49 *Petitio abſolutionis ab excommunicatione inducit confeſſionẽ excommunicationis.*
50 *Teſtium depoſitio & ſi non probat reddit rem dubiam.*
51 *Nocentem abſoluere melius eſt quàm innocentem condemnare in dubio.*
52 *Aſſaſium poſſunt impunè occidi à priuato.*
53 *Condemnatus & poſtea tolleratus non poteſt offendi.*
54 *Bellum licitum, uel illicitum quid ſit.*
55 *Bannitus poteſt impunè offendi.*
56 *Filius tenetur pugnare contra patrem pro patria*
58 *Iudex debet exquirere excuſationem innocentiæ.*
59 *Reus liberatur à morte per ſemiplenam probationem.*

CONSILIVM. XXI.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

VIſo proceſſu, & inquiſitione formata per dominum Capitaneũ ciuitatis Piſtorij contra Dominicũ Doctí & ſocios de homicidio commiſſo, in Nicolinum Franciſci comitatus Piſtorij, viſaque cõparitione Bartholomæi procuratoris dicti Dominici, & contentis in ea ꝑ defenſione ipſius Dominici, & ſociorum & atteſtationibus teſtium receptorum ſuper articulis per eum datis. Videtur dicendum, quòd ipſis non obſtantibus debeat procedi, ad condemnationem prꝗdictorum
1 inquiſitorum triplici ratione. Primo, quia † homicidium cõmiſſum per dictũ Nicolinũ in perſonã patris dicti Dominici, ratione cuius dictus Dominicus ſe defendit, quaſi licuerit ſibi vindictam facere ex forma ſtatutorum cõmunis Florẽtiæ, proponitur fuiſſe factũ tẽpore guerrꝗ Sambucæ, & per inimicos cõmunis Piſtorij, vnde poſito, quod eſt plene probatum, non erat punibile pꝗna fori iudicialis,
a quia licitum eſt inimicos in bello occidere [a]. ff. ad l.
2 Cornel. de ſicar. l. 3. §. fi. & hoc iure belli, quod † à iu regẽtium introductum eſt & permiſſum. ff. de iuſti. & iur. l. ex hoc iure, & ſicut noſtris licitum eſt occi-
3 dere alienos in bello, ita ſimiliter econuerſo, † eũ æqua debeat eẽ conditio vtriuſque, ſicut in captiuis vidėmus. ff. de capti. l. poſtliminij ius in fi. principij,
4 & l. in bello, in principio, demum facta † pace etiã ſi alia remiſſio facta nõ fuerit de ꝓcedẽtib. homicidijs, & iniurijs factis in bello, nõ põt fieri punitio ꝑ magiſtratũ alterutrius partis, ergo nec ſummi po-
b tuit uindicta [b] de priuato, q in hoc loco ſuccedit,
5 & † eſt potius exequutor Reipub. q̃ vltor ꝓpriæ iniuriꝗ

iuriæ.C.quādo liceat vnicui,ſine iudi.ſe vindi.l.j.cū
ibi notatis. Vnde vbi reſp. per ſuos Magiſtratus nō
puniret,ibi nec priuato intelligitur ꝑmiſſa vidicta,
quæ in defectum Magiſtratus permittitur, vt patet
ex plene notat. in additio.Speculi titulo de conſtitu
tionibus,ante finē, & in queſtio. Iacobi de Arena,
quam refert Ioan Andr.in dictis additio.& ex nota
tis in l.in laqueū.ff. de acquiren.rerum domi. & l.3.
§.fi.ff.ad l.Corneliam de ſicarijs,per Bart.& l.liber-
tas.ff de ſtatu homi.per Cynum. Secundo quia hic
6 non ſolum pax ſed generalis † remiſſio facta fuit
de omnibus robarijs & iniurijs hincinde factis per
commune Florētię quòd locum principis tenet in-
ter eos, & ſic poſito quòd de illo homicidio com-
miſſo in Doctū,fuiſſet ſummēda publica vindicta,
fuit tamen remiſſa per habentes poteſtatem. ff. de
pęnis.l. relegati, in fine, & l.moris.§.iſte ferè. ff. de
quæſtionibus,& in l.prima.in fi.C.de generali abo-
7 litione.l.fin.potuit † etiam commune Florētiæ re-
mittere iniuriam priuatam factā filio dicti Docti,
eo etiam inuito, & de ea facere pacem, ſicut † pa-
ter de iniuria filij.ff.de iniurijs.l.ſed ſi vnus.§.filiofa-
milias,& quod ibi notatur per Bart. in l.in perſonā.
8 §.de pac.cum † Princeps ſiue Reſpublica erga ſub-
iectos locum parentis teneat.C.de inoffic.teſtamē.
l.ſiquis filium,poſt principium, & de defenſorib.ci-
uita.l.4.in authen.ut iudices ſine quoquo ſuffragio.
§.eos,& iuſiurand.quòd præſtatur ab his.§.deuotos
& ſtatutum fuit, quòd ipſe Dominicus & ſimiles,
qui tales iniurias recepiſſent,tenerētur requiſiti red
10 dere pacē,& eam ſeruare.Conſtat † autem quòd ſi
dictus Dominicus requiſitus à dicto Nicolino feciſ
ſet cum eo pacem,non potuiſſet impunè ipſum of-
c fendere c 10. collatio. de pace tenē.& eius violato:
ergo nec etiam ea non facta poſtquam ad eam fiē-
dam poterat cogi,argumē.optimum.C.de fideicō.
l.ſi creditor,& quod notat gloſſ.ff. de cōdictio.ind.
l.ſi nō ſortē.§.adeo,quę incipit, quamuis,facit .l.ſi fi
nita.§.eleganter, de dam. infec. & de fideicommiſ.
liberta.l.cum uero,poſt principium, vbi pro libero
11 habetur,qui † de neceſſitate manumittendus eſt,
& quibus ad liberta. proclamare non licet.l. Lici-
nius,& quod notat Bart.poſt Dyn. in l.3.§.ſi ſeruus
12 de acquirē.poſſeſ.de illo, qui debet † rebanniri, ꝙ
antequam rebanniatur nō poteſt impunè offendi,
quaſi habeatur pro rebannito, ex quo poteſt pete-
re ſe cancellari,& eſt cancellandus de bāno, prout
hic erat in ſimili,& in dicta quæſtio. Iacobi de Are-
na,de qua in addi.Specu.titulo de accuſatio §.ſequi
tur,in 4. articulo in tertia parte Specu. Tertio & vl-
timo,quia & ſi prædicta ceſſarent, cum homicidiū
commiſſum in dictum patrem dicti Dominici nō
eſt probatum,cū nullus teſtis deponat de viſu, ſed
13 †ſolum de auditu,vnde clarum eſt,quòd nō ſuffice
rent ad cōdēnationē Nicolini de dicto homicidio
14 qa †in talibus debēt eē probationes luce clariores.
C.de prob.l.ſciant cuncti,ergo non ſufficere debue
15 runt ad faciendam dictam exequutionē, quia † (vt
ſupra dixi) quod non eſſet licitum iudici non debet
eſſe licitum priuato,qui loco iudicis ſuccedit per no
ta. in locis pręallegatis. His non obſtantibus licet
prima facie ſatis vrgere videantur,inclino in partē
contrariam, quòd debeant abſolui. Et hoc primo,
qa † factum lege, vel ſtatuto permittente pęnam
16 non meretur, l. Gracchus. C.de adulter. ſed ſtatu-
tum communis Florentię permittit filio facere vin
dictam patris interfecti cum cominua neceſſaria
quod quidem ſtatutum valet propter publicam vti-
17 litatem,quæ ſua det maleficia puniri. ff.ad l. Aquil.
l.ita vulneratus, & ſi talia ſtatuta non eſſent, multa
remanerēt impunita, vt plene diſputando conclu-
dit in queſt.diſputata quam refert Ioan.Andr.in di-
cto titu.de accuſatio.ad finem in additio.Spec.& in
l.prima,quando liceat vnicuique ſe ſine iudi.vindi-
ca.& in l.accuſationis,in fin. gloſſ.mag.C.quòd me
18 tus cauſ.Item quia † voluntas & propoſitum diſtin
guūt maleficia.ff. de fur l. qui iniuriam,in principio
19 l.vero,& † ſine dolo non committitur homicidiū
punibile.ff.ad l.Corneliā de ſicarijs.l. pri.§.diuus,qđ
enim habet locum in ſtatutis punientibus homici-
dium,ut patet ex notatis per Bart.in l prima,§.non
autem.ff.ſiquis teſta.liber iuſſ.eſſe fuerit,ſed iſte Do
minicus non fuit in dolo,quia non animo commit
tendi homicidium hoc fecit, ſed cauſa faciēdi exe-
quutionem ſibi à ſtatuto permiſſam,& ſic nullam
20 iniuriam cenſetur feciſſe, cum † iuris exequutio
non habeat iniuriam.ff. de iniu.l.iniuriarum.§.1. ad
quod bonus tex.ff.de uent.inſpicien.l.prima.§. non
autem, verſiculo cæterum ſi non iniuria faciendi,
ſed quia iuſte credidit &c. Nec obſtant in contra-
riū allegata,per quę clarius apparebit veritas,·& pri
mo non obſtat prima ratio, quia habet locum in
d bello licito, ſed bellum in quo Doctus fuit interfe
ctus, nō fuit licitū ex parte qua erat Nicolinus, quia
21 † motum per ciuem contra propriam ciuitatem.l.
ſiquis ingenua.§.in ciuilibus.ff.de capti.vnde homi-
cidia commiſſa per adhærentes illi erant puniēda
non econuerſo.l. minime.ff. de religioſ. & ſumpn.
e funer. ePręterea † etiam in bello licito non eſt per-
22 miſſum occidere f inimicum, poſtquam captus eſt.
f l.libertas.ff.de ſtat.hom.& ibi per Cy.& in dic.quęſ.
diſputata per Iacobum de Arena in quarto articu
lo,ſed vt dicunt teſtes ille Doctus fuit captus per Ni
colinum,& ſe ſibi dedit arrendendo ſe, vnde non
debuit interfici. Item non obſtat ſecunda ratio in
contrarium facta, quia dictus Dominicus tempo-
23 re pacis factæ erat infans, † & ſic non potuit ha-
bere notitiam dictę pacis, & contentorum in ea
cum careret intellectu, vt C. de falſ. moneta.l.pri-
ma, & . ff. de iureiurand. l.qui iuraſſe, vnde cum
24 excuſatus fuit à principio † ſi ignorauit dictam
pacem durauit excuſatio propter hoc, quia non
fuit doctum aliquid de ſcientia. C.in quibus cauſ.
in integrum reſtitutio. non eſt neceſſa.l. prima, &
25 de his quibus ut indign. l.minoribus, ſicut † enim
ſcientia, quæ fuit à principio pręſumitur durare,
niſi probetur contrarium. ff. de adminiſtratio .l.
final.in principio, C. de contrahend. ſtipulatio. l.
magnam, ita cōuerſo ignorantia. ff. de probatio.l.
26 verius, ut † contrariorum ſit eadem diſciplina ff.
de leg.tertio.l.fina.debuit dictus Nicolinus denun-
ciare dicto Dominico, quod cum non poterat im-
punè offendere propter dictam pacem, & remiſ-
ſionem factam in ea, & ſibi proteſtari, & de dicta
pace, & de contentis in ea fidem facere oſtenden
do inſtrumentum, uel aliam ſcripturam authenti
cam, & requirere eum ad pacem priuatam,ſecun-
dum contenta in pace prædicta publica, ita deter-
minat Bartol. in l. non ſolum. §.finali. ff. de ope-
ris noui nunciatio. in ſecunda quęſtion.principali,
de proteſtatione inhibi. quæſtio. ſecunda quando
quis proteſtatur, quòd non fiat id quod prohi-
27 betur, dicens quòd non tenetur aliter credere,niſi
modo prędicto fiat ſibi fides,quando pręceſſit cau-
ſa propter quā credebat ſe poſſe facere, prout fuit
in caſu noſtro. Cum ergo hoc non fecerit, non
eſt imputandum dicto Dominico, & ſocijs poſt-
quā pręceſſit cauſa iuſta, ꝓpter quā,ſi pax prædicta

 facta

facta non fuiſſet, poterat illum impunè offendere. ff.manda.l ſi fideiuſſor, in fin.principij, & l. ſi cum debitor.§.ſequenti. Nec obſtat ſi dicatur, quòd ſaltim de culpa debebat puniri, quia debebant explorare antequam ad talem præiudicialem actum procederēt, per ea quę notat Bar.in l.penul.ff.de adulte. & in quæſtio.diſputata, de qua in additio.Speculi titulo de obligatio. & ſolutio. & ſuper rubrica in fin. titul. de accuſatio. §. ſequitur, in quæſtio. Iacobi de Arena, in vltimo articulo, & magna additione, ad quod bene facit.ff. de reg.iur.l. qui in alterius, in fin. Nam reſpondeo, quòd Barto.in d.l.penul. de adult.
28 loquitur quando quis † fuit motus ad offendēdū ex cauſa, quæ nunquam fuerat habilis ad hoc, licet putaretur eſſe, vt propter bānum non rite latum, tūc enim eſt bene, quòd ſibi imputetur, ſi non exploraret, an bannum propter quod mouebatur erat ritè latum, vel non.l.4.§.condemnatum.ff.de re iudic. de contra tabul.l. non putauit. §. non quæuis: ſed quando præceſſit cauſa habilis, puta bannum rite latum, licet poſteà fuerit effecta inhabilis, vt quia fuerat cancellatus de libro bannitorum, tunc non imputatur offendenti ſi non exploret, an eſſet bannitus, vel non. Imo econtra imputatur offenſo ſi non notificauit offendenti rebannitionem, & de ipſa fidem non fecit, ita loquitur Bartol. in dicta l. non ſolum. §. fina. de oper.noui nunciatio. & iſto modo debent reduci ad cōcordiam dicta ſua, aliàs fuiſſet ſibi contrarius, dum in l.non ſolum, ſenſit, ꝙ non facta denunciatione, & fide prædicta nullo modo debeat offenſus puniri, ſed in l.penul.de adulter. vult, quòd puniatur de culpa, quia non explorauit,
29 quia in diuerſis † caſibus loquitur & habentibus rationes diuerſas, vt ſupra dixi, ſed in caſu noſtro pręceſſit cauſa habilis, ſcilicet, homicidium in patrem dicti Dominici, licet propter pacem effecta fuiſſet inhabilis, & ſic non eſt locus dicto Bartol.in l. pen. ſed ei quod dicitur in dicta.l. non ſolum.§. final. itē non obſtant dicta Ioan. Andr.in locis præallegatis,
30 qui loquitur in caſu † quo præceſſit cauſa habilis, quæ eſt effecta ex poſtfacto inhabilis, & tamen dicit idem, ut ſaltim de culpa teneatur, quia ſi bene conſideretur dictum ſuum vendicat ſibi locum,
31 quando offendens ſciebat factum, ſed errauit † in iure, vt quia ſciebat bannitum ſoluiſſe, & ſe debere cācellari, tamen quia nondum erat cancellatus putabat, ſe poſſe impunè offendere, quod non poterat, & tunc eſt bene, quòd ſibi imputetur, & idem eſſet in caſu noſtro, ſi probaretur, quòd ſciuiſſet iſte illam pacem, & remiſſionem ſed credidiſſet, quod antequam ipſe redidiſſet aliam pacem, poſſet eum offendere, quod tamen nō eſſet, vt in iuribus ſupra allegatis in ſecunda parte & ratione contraria, ſed ſi ponetur, quod offendēs ignorabat ius & factum, puta quod bannitus ſoluiſſet, & deberet rebanniri, non poſſet procedere determinatio, quam ponit Ioan. Andr.in locis prędictis, ſcilicet, vt de culpa pu-
32 niretur, quia tūc in nulla culpa poteſt dici, cum † in facto alieno iuſtiſſima ſit ignorantia.ff.pro ſuo l.fin. l.doli, in fine.ff.de nouatio. & per Bart.in l.Celſus.ff. de vſucapion. & ignorato facto non eſt quid imputetur, ſi non inueſtigauit de iure diſponente de illo facto, ad quod optimè.ff.manda.l.ſi fideiuſſor.§. nō malè, vbi dicta diſtinctio probatur: At in caſu iſto tam factum quàm ius ignorauit Dominicus, quia à principio propter defectum ętatis ignorauit pacem factam, & illa ignorantia præſumitur duraſſe non probato contrario, ut ſupra dixi, & ſic nil eſt quod imputetur, ſi non explorauit de facto, quod ignorabat, licet quando ſit factum bene imputetur ſi non explorauit, de iure diſponente de illo facto, & ita loquitur Ioan. Andre. in locis præallegatis. Item non obſtat lex qui in alterius, de regulis iuris, quæ generaliter loquitur, etiam quando ignorauit factum, nam licet tunc in petendo & alium moleſtando, non obſtante ignorantia incidat in pœnam conuentionalem ipſo iure.l. ad diem, de verborum obligatio. & l.cum filius. §. in hac, tamen propter
33 iuſtam ignorantiam reſtituitur in integrum, ex clauſula generali, vt in nihilum teneatur. vt in omnibus dictis locis not. per gloſſ ſed in caſu cum tractetur de pœna corporali talis reſtitutio non eſt ne-
34 ceſſaria, ſed ipſo iure ſeruatur illeſus, quia † de maiori agitur præiudicio.l. ſi. C. in quibus cauſ. in integrum reſtitu.vel ipſe iudex ſine omni alia petitione cum ex ſuo officio habeat quærere excuſationes in-
g nocentiæ g.l. ſi non defendatur.ff.de pœnis.l.prima in fin. ff.de quæſtio.etiam inuito reo.l. non tantum. ff. de appellatio.debet eos abſoluere. Reſtat reſpondere ad vltimum dum dicitur, quòd dictum homi-
35 cidium factum in Doctum non eſt probatum, † & ſic perinde eſt ac ſi factum non fuiſſet.l. duo ſunt Titij. ff.de teſtamen. tute. Ad hoc dupliciter reſpōdetur, primo quia poſito quòd non eſſet ſufficienter probatum quantum ad condemnationem Nicolini de ipſo homicidio ſi viueret, quia de maiori præiudicio, & de odio tractaretur, & ſic cautius eſſet agendum. l. prima. §. ſed & ſiquis, de carbonia. edic. & C. de appella.l.ne cauſa, & ibi notatur & l. addictos, & ſic clariores probationes requiruntur. l.ſciant. C. de probatio. tamen in caſu noſtro, vbi agitur de fauore, id eſt, de abſolutione videtur ſuf-
36 ficienter probatum, cum probetur, fama ſaltim per duos teſtes, ſcilicet, primum & quartum, quæ fa-
h cit ſemiplenam fidem, h quando habet iuſtum fundamentum, & cauſam, vt hic dicitur habuiſſe, vt notatur in l.3.ff.de teſtib.& per Bartol.in l.de minore.§. tormenta. ff. de quęſtio. Item per plures te-
37 ſtes probatur confeſſio † dicti Nicolini facta extra iudicium, & partis præſentiam, quæ in ciuilibus facit ſemiplenam probationem, vt notat Bartol in l. admonendi.ff.iureiurand. & Bald. C. de fur.in l.pri-
38 ma in antepenultima colum. quæ duæ ſemiplenæ probationes licet ſint diuerſi generis faciunt vnam plenam probationem ſecundum Barto.& Bald.in dictis locis. & eſt text.in c.ſi.de ſucceſſio. ab inteſta. Et ſi dicatur in probanda confeſſione ſunt teſtes
39 † ſingulares, quia non apparet, quòd ſint concordes in loco, & tempore. Reſpondetur quòd imò cenſentur, concordare, ſcilicet Nellus, & Andreas Franciſci, qui dicunt quòd pluries, & coram pluribus fuit Nicolinus confeſſus, vnde propter generalitatem illorum verborum cenſentur in iure con-
40 cordare, quia cum poſſibile ſit eos vno, & eodem tempore & loco audiuiſſe, licet non recordetur alter de altero, quòd fuerit pręſens, cum ex quo verba ipſorum, dum dicunt quòd pluries & coram plu-
41 ribus &c. poſſunt † hoc includere, & præſumuntur de eadem confeſſione deponere, ita nobiliter ponit Innocen in capitul. qualiter, & quando, de accuſatio. in prima columna, verſiculo & nota. &c. & in Speculo de inquiſitio.§. nunc tractemus, tertia columna verſiculo item ſufficit ſiue eodē tēpore, circa finē. Si ergo talis confeſſio ꝓbata
42 faceret in ciuilibus † ſemiplenā fidē, eodem modo in caſu noſtro vbi tractatur de abſolutione, facit.c. quā ſit graue, cū ibi notatis de exceſſib. ꝓlatorum, & quod notatur in c.cū ſuper, de confeſſis, & ... videtur

tur quòd ſi ex dictis teſtiũ prędictorũ nõ reſultaret
43 directa probatio, † ſaltim, quia reſultat indirecta,
tunc quia eam vehementer adminiculantur, quod
animum iudicis debet inducere ad perfectam cre-
44 dulitatem. Nam† ex multis & diuerſis argumentis
debet informare animi ſui motum. l. tertia. ff. de
teſti. & dicto c. fina. de ſucceſſio. ab inteſta. tum quia
45 † ſola probatio famæ videtur ſufficere, cum illa det
iuſtam cauſam credulitatis, & excuſet credentem.
C. ſi ſeruus, aut libertus ad decurionatum aſpiret. l.
præſes, & ibi notatur per glo. & Bartol. & l. proprie-
tatis. C. de probatio. l. cum quidam. §. quod dicitur.
ff. de acquiren. hæredita. & l. fin. l. miles. §. penult. ff.
46 de adulter. Nec † enim iſte Dominicus habuit po
teſtatem recipere teſtes ſuper morte patris, cum ad
priuatum non pertineat, vt notat Innocẽ. in c. cum
nobis olim, de electio. ſed ſufficere debuit, quòd ſic
47 publicè diceretur per fidedignos. Nam † ex hoc
quaſi certus redditus fuit quod ita erat etſi ita non
fuiſſet. ff. de teſtamen. tutela. l. ſiquis ita. §. ſiquis, ver-
48 ſiculo proinde. vbi bonus tex. potiſſime quia † fuit
i requiſitus, vt redderet pacem, i & ſic videtur ille
49 fateri, quòd occiderit, ſicut † ille qui petit ſe abſol-
ui ab excommunicatione videtur fateri ſe excom-
municatum. c. venerabilem, cum ibi notatis de ele-
ctio. l. decem, & ibi Barto. de verborum obligatio.
l. manumiſſiones, cum materia. ff. de iuſti. & iure.
Non enim credidit delinquere, ſed ſibi licitum eſſe,
& dabat operam rei, quę ſi ita fuiſſet, ſicut fama fe-
rebat, erat licitum propter permiſſionem ſtatuti er-
go &c. l. pri. §. & ſi omnes, verſicul. cæterum de ven
tre inſpicien. ſupra allegato. Tertio & vltimo reſpõ
detur, quod & ſi omnia prędicta ceſſarent, negari
50 non poteſt, quin dicta prædictorum teſtium red-
dant rem dubiam. l. 3. §. cauſæ cognitio. ff. de carbo-
ni. & notatur in l. prima. C. de procurato. per gloſſ.
docto. & in criminalibus regula eſt, quòd in dubio
51 † ſanctius eſt nocentem abſoluere, quàm innocen
tem condemnare. ff. de pęnis. l. abſentem, ergo &c.
Laus Deo, ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Inimicos in bello occidere.) Adde Angelum,
52 conſil. 24. nume. 3. circa finem, † quod idem eſt in
aſſaſſinis, qui poſſunt impunè occidi à priuato. Bart.
in l. tertia. §. fina. ff. ad l. Corne. de ſicar. poſt. nume.
primo verſicu. Iacob. de Arena. diſputa. Bald. in l. ſi
quis non dicam rapere, nume. primo, in fine, & in
principio nume. ſecundo. C. de epiſco. & cleric. & in
l. prima. §. non fuit autem. nume. primo. ff. de dolo.
b Potuit vindicta.) Adde gloſſ. in authentic. de
53 tabell. §. primo verſicu. non poteſt, † vbi tabellio
condemnatus, & poſt eà toleratus, non poteſt offen
di. Anto. in cap. Quia circa, de conſanguin. & affini-
ta. Angel. in l. ſi duo. ff. de acquiren. hæredita. Bartol.
in l. qui ſeruum, nume. 3. ff. de verborum obligatio.
vbi dicit, quòd facta pace demum ſubſequuto ban
no, ſi offendatur, bannitus, non impunè fit. Bald.
in l. accuſationes, nume. duodecimo. C. quod me-
tus cauſ.
c Impune ipſum offendere.) Adde Bartol. † in l.
54 qui ſeruum, nume. primo. ff. de verborum obliga-
tio. Bald. in l. prima. §. non fuit autem, nume. tertio.
ff. de dolo. & refert Oldrad. & Rayne. diſputaſſe, &
de facto vidiſſe pronunciari Florentiæ. Dec. conſil.
352. nume. 24. Angel. in l. iuriſgentium. §. ſi paciſcar.
Cyn. in l. ſeruum, nume. ſecundo. C. de his, qui ad
eccle. confug. Nell. de ſan. Gem. tracta. de bannit.
in ſecunda, parte ſecund. temporis, quęſtio. 11. Bar.
in quęſt. Lucanæ ciuitatis, nume. 12.
d Bellum licitum, vel illicitum) Adde quòd bel-
55 lum, † licitum, vel illicitum quando ſit, Hoſtien. in
in ſum. de treg. & pac. nume. 3. Innocen. in c. olim,
de reſtitutio. ſpol. nume. 8. Bald in c. ſicut, de iure iu-
ran. Bartol. in l. ex hoc iure. ff. de iuſtit. & iure. num.
3. & in l. hoſtes. ff. de capt. nume. 8. & 9. Angel. conſil.
257. quia conſultatio, nume. 4. Dec. conſil. 691. nu-
me. 3. & quarto.
e Religioſis & ſumpt. funer.) Adde Alberic. in di-
cto. l. minimè, nume. primo, & in l. veluti. ff. de iuſti.
56 & iur. nume. 19. ubi tenet † quod filius tenetur pu-
gnare contra patrem pro patria, & in rubric. de
re milit. nume. 3.
f Non licet occidere.) Adde quòd inimicum in
57 bello etiam † licito non licet occidere poſtquam
eſt captus. Bal. in l. libertas. ff. de ſtat. homi. verſicu.
Iacob. de Arena. diſputauit. Barto. in l. hoſtes. ff. de
captiu. & poſtlimin. reuerſ. nume. 14. Ibi, capti ſer-
ui. Odofred. dict. l. libertas, nume. ſecundo, & ibidẽ.
Alberic. nume. quarto, Dec. conſil. 691. nume pri
mo, Bald. conſi. 343. nume. ſecundo. Illuſtriſ. lib. ſe-
cund. & in l. nam & Seruius. ff. de nego. geſt. in prin-
cip. pri. notabilis.
Iudex debet exquirere excuſationem innocen-
g tiæ.) Adde † Exodi cap. 22. Bartol. in l. ſeruum
58 quoque. ff. de procurator. & in l. ſi non defendan-
tur. ff. de pœn nume. primo. Iaſ. in l. ſi is qui. ff. qui te
ſtamen. facere poſſũt poſt, nume. 7. Nell. de ſan. Ge-
minia. in tracta. de bann. ſecund. parte ſecund. tem-
por. quæſtio. 33. Marſ. ſingul. ſuo. 72. verſic. ſcias etiã,
vbi complures citat ad quem poteris recurrere, &
* eſt* commu. opin. teſte Iaſ. præcitato loco. Quin-
ctius. V. I D.
h Semiplenam fidem.) Adde per ſemiplenam
59 † & dubiam probationem reum à mortis pæna li-
berari ſecundum tex. in l. in bonę fidei C. de iureiu-
rand. gl. in l. ſecunda. C. de peti. hęredit. in verb. pro-
betur. Abb. in cap. in præſentia, extra de probatio.
nume. 7. Bartol. in l. non ſolum. §. ſed vt probari, nu
me. 3. ff. de noui operis nunciatio. Alexand. in dict. l.
§. ſciendum, nume. 5. & 6. Iaſ. in dict. §. ſed vt proba
ri, nume. 8. Soz. conſil. 67. columnã tertia, lib. 3. Ale-
xan. conſil. 30. lib. 7. nume. quarto, octauo, & nono.
Anchar. conſil. 283. Iure ſtricto. nume. quarto, Cra-
* uet. conſil. 2. nume. 16. & eſt * communis opinio te-
ſte Alexan. in dicto. §. ſciendum. nume. 6. ibi quem
totus mundus ſequitur.
Pacẽ, & ſic videtur fateri.) Adde quòd ille qui pe
i 60 tit pacem, † videtur fateri delictum, ſecũdum tex-
tum in l. quoniam. ff. de his qui not. infam. l. prima,
& ſecunda. ff. de his qui ante aper. tabul. & ff. de iu-
re fiſci. l. eius qui. C. de pactis inter empto. & vendi
to. l. commiſſoria. Gand. in tracta. de malefic. titu.
de tranſactio. nume. 19. & Guid. de Suza. per eum
relat. qui diſtinguebat hoc modo, uidelicet, in his
criminibus de qb. eſt prohibita tranſactio, pax, vel
61 petitio, habeatur pro confeſſione, ſecus † autem
in his in quibus licet tranſigere, vel paciſci, quia
abundans cautela non nocet. l. teſtamentum. C. de
teſtamen. & per eundem Gand. in dict. tracta. titul.
de indicijs indubit. nume. 3. & 6. Paul. Gril. tract. cri-
min §. de pęna compoſ. nume. 10. Parid. de Put. tra-
cta. de ſynd. in verbo An offic. epiſ. poſſit compone
re, uerſicul. an ſoluens aliquid, libro meo, fol. 116.
Bal. Quinctius. V. I. D.

ARGVMENTVM.

POSSESSIO PRAESVMITVR CONtinuata ſi probetur de antiqua poſſeſſione, & de præſenti, & an ex locatione præſumatur poſſeſſio, & an appellatione patrui in ſtatuto veniat patruus magnus, & legatum factum filiæ, (ſi nupſerit,) an dicatur conditionale, an vero purum.

SVMMARIVM.

1 Poſſeſſio præſumitur continuata cum probatur de antiqua poſſeſſione, & nume. 2.
3 Statutum excludens patruum non comprehendit patruum magnum.
4 Bannum nocet ad ſuccedendum quando banditus poſſet impunè offendi.
5 Incapacitas patris proueniens ex banno non nocet filiæ
6 Legatum conditionale per mortem legatarij, & ante conditionem deficit, & accreſcit hæreditati
7 Legatum ſubrogatum loco legitimæ, ſi fuit factum ſub conditione reiicitur conditio, & nume. 9.
8 Statutum excludens filiam à ſuccedendo comprehendit collaterales & non patruum.
10 Statutum quòd filia fœmina ſit contenta eo quod ſibi relinquitur intelligitur extante maſculo.
11 Statuti uerba quòd filia fœmina ſit contenta intelliguntur quo ad quantitatem non quo ad modum & conditionem.
12 Poſſeſſio præſumitur per locationem.
13 Poſſeſſio præſumitur probata probatis extremitatibus.
14 Statutū loquens de patruo non intelligitur de patruo magno.
15 Legatū ſi nupſerit utrū ſit conditionale cum diſtinctionibus.
16 Legatū ſi nupſerit cū conſenſu Titij & nuptiæ ſequantur ſine conſenſu Titij non debetur.

CONSILIVM. XXII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

Videtur dicendum breuiter debere pronunciari pro dicto communi & hominibus de Cuſtoia & ſecūdum petita per eos, & eos eſſe in quaſi poſſeſſione effectuandi dictum penſionaticum, ſeu paſcuū, & dictum Chriſtoforum cōdemnari ad non turbandum ipſos in dicta quaſi poſſeſſione, & ad reſtituēdam oues ablatas, & hoc ideo
1 quia † ſatis eſt probatum, tam per ſecundum teſtē præcedentem quàm per ſequentes, maximè Deciū Bonum, dictos homines, & commune fore, & eſſe in quas poſſeſſione dicti penſionarici, & fuiſſe à triginta annis citra & dicit ſe interfuiſſe locationi factæ per eos tempore Vngarorum. Item per Antonium Martini, qui dicit ſe conduxiſſe à dictis homi
2 nibus iam ſunt anni uiginti quinque, cum ergo † cō
a ſtet de locatione præſentis anni, [a] ut patet per Zachariam teſtem præcedentem, & de conductionibus præcedentiū annorū per teſtes ſequentes præ
b ſumitur continuè fuiſſe [b] in poſſeſſione etiā in annis medijs. l. ſicut. §. ſuperuacuū, in fine quib. mod. pig. vel hypoth. ſoluitur & l. penu. C. de apoc. public. & notat Bar. in l. Celſus. ff. de vſucapio. & notat Cy. in l ſola temporis longiquitate. C. de præſcript. longi temporis. & quod notatur 28. diſtinction. c. primo, Patruo, & filijs eius, C. ad Tertul. authen. defunc. ſed ex forma ſtatuti Florennæ ſub Rubrica qualiter mulier ab inteſtato ſuccedat, in principio uidetur quod ad patruum excluſa matre in toto. Contrarium eſt verius quòd ea non in totum excluditur, quia ſtatutum prædictum excludens matrem extante patruo
3 debet † intelligi de illo, quę eſt ſimpliciter patruus
c c & per prius non autem de patruo magno, prout determinat expreſsè Bald. & dicit ita eſſe conſultū per quamplures doctores, ſed iſte Dominicus quo ad dictam Agatam erat patruus magnus, quia patri ſuo fuerat patruus ſimplex, & quia fuit frater aui dictę Agatæ. ff. de gradi. l. iuriſconſultus. §. quarto gradu, non ergo locus eſt in caſu iſto in principio dicti ſtatuti vbi ponuntur perſonę matrem excludentes in totum, ſed eſt deſcendendum ad ſequentem verſiculum, ſi tamen talis perſona deceſſerat &c. vbi ponuntur perſonę matrem excludētes, præterquam in quarta parte, dummodo dicta quarta pars non excedat libras quingentas, ſunt agnati maſculi uſque ad octauum gradum, cuiuſmodi eſt iſte patruus magnus, qui erat cum dicta Agata in quarto gradu, ut in dicto. §. quarto gradu, & filij eius, qui erant in quinto, ſi ergo bannum non nocet Dominico in hac ſucceſſione quę venit ex beneficio ſtatuti contra ius commune, cum veniat ad excluſionem matris ipſe uocatur aliàs vocantur filij eius.
4 † aūt bānū ſi poſſet impunè offendi noceret ex forma ſtatuti, aliàs ſecus ſecundum ea quę plene notātur per Bartol. in quęſtione diſputata per eum quæ
5 incipit Lucanæ ciuitatis. Nec † incapacitas patris proueniens ex banno noceret filijs eius. ff. de contra tabul. l. prima, in fine, de ſenato. l. emancipatum. l. fin. vocabuntur autem ad tres partes hæreditates dictę Agatę, mater autem ad quartam ſecūdum formā, dicti ſtatuti, in verſiculo ſi tamen talis. Vidēdum eſt ergo ſecundo loco quid reperiatur in dicta hęreditate ad hoc vt ſciatur quantum debeatur matri pro ſua quarta, & dubium eſt de dicto legato, vtrum reperiatur, in ea, vel non. Nam credo quod non ſint alia bona, & breuiter ſi diceremus dictum legatum fuiſſe conditionale (ſi nuptię ſequerentur) & conditionem iſtam nō reiceret de ipſo clarum eſſet quòd in dicta hęreditate non eſſet, quia conditio non exti
6 tit, & ſic † legatum per mortem illius defeciſſet, & in hęreditate illius reperitur. C. de caduc. tollend. §. ſi autém aliquid ſub conditione, ſecus ſi conditio reiciatur, & ſic reputetur purum. Et breuiter iſte teſtator quantum in ſe fuit uoluit facere iſtud legatum conditionale, quia noluit ſibi deberi, uel tradi niſi cū eſſet nubilis ętatis, & nuptui traderetur. Sed eſt uidendum an potuerit hoc facere ad hoc inueſtigandum oportet uidere, utrum iſti Agatę debe
7 retur legitima in bonis paternis, quia † tunc cum illa debeatur pure reiceretur dicta conditio, ſecundum ea, quę notat Bartol. in l. Titio centum. §. Titio genero. ff. de conditio. & demonſtratione & hanc quęſtion. præcedit alia (uidelicet) utrum dicta Agata potuiſſet ſuccedere patri ſuo ab inteſtato, uel non eſſet ſucceſſura propter interuentum alterius perſonę iuxta nota in l. ſecunda. §. ſi na. ff. ad Tertullia. per Bartol. cum ſit portio portionis debitę ab inteſtato l. cum quæritur. & l. parentibus. C. de inofficio. teſtamen. & breuiter ego non uideo, quare ſuccedere non potuiſſet patri
8 ſuo ab inteſtato, quia † ſi bene inſpiciatur ſtatutum in illa parte, ubi excludit mulierem à ſuccedendo pátri, uel alteri aſcendēti per patrem, nō ponitur patruus, uel eius deſcēdētes, ut poſſit eā excludere. ſed ex col-

ex collatetalibus ſoli fratres uel nepotes ex eis & ex
aſcendentibus patet & auus defuncti, cum ergo di
ctus patruus uel eius filij nõ excluderent eam à ſuc
ceſsione inteſtati patris ſui, ſequitur quòd ſibi de-
bebatur legitima, & per conſequens de dicto reli-
cto uel inſtitutione facta pro dote, quę ſuccedit lo-
co legitimæ, reiiciebatur dicta conditio nubẽdi, per
ea quæ plenè notat & determinat Barto.in dicto.§.
9 Titio genero, & per conſequens† tanquam purum
fuit ad hæredes tranſmiſſum. C.de caduc.tollẽ.§.in
nouiſsimo, & conſequenter matet debet habere
quartam deducto legato, quia nõ tranſcendit ſum
mam quingentarum librarum, & reperitur in hæ
reditate reſiduum dicti patrui uel filiorũ eius. Nec
obſtat dictum ſtatutum in fine, in uerſiculo, ſi uero
teſtatus & c.ubi dicitur, quòd debet ſtare contenta
10 de eo, quod pater ſibi reliquit, quia† ibi loquitur quã
do extabat filius maſculus, quod hic non erat. Item
11 †illa uerba deberet intelligi reſpectu quantitatis, ut
ſi relinquatur minor quãtitas, quàm debeatur pro
legitima non poſsit petere plus, non autem quantũ
ad modum, & ſi relinquatur ſub conditione uel in
diem, nam non tenebitur ſtare cõtenta, & ideo de
bet reiici. ita determinat Iacob. Butri. quem etiam
ſequitur Bal.in l.quoniam in prioribus. C.de inoffi-
cio.teſtamen.per illam.l. Laus deo ſoli. Ego Paulus
de Caſtro.

ADDITIONES.

a De locatione præſentis anni. Adde per† locatio-
12 nem præſumi poſſeſsionem ſecundum Fel. in c.in-
ter dilectos, extra de fi.inſtru.nu.8.Barb.conſ.l. uol.
1.col.6.in fine. Dec.conſ.221.nu.7.Grat.conſ.90.nu.
15.& 16.lib.1.deciſ.Rotæ Rom.in antiquis ti.de fid.
inſtr.deci.1. & nouiſsimè doctiſs. Iacob.Menocch.
in tracta.de recuperand.poſſeſs.11.remedio, nu.33.
b Præſummitur continuè fuiſſe. Adde quòd poſſeſ
13 ſio† continuata probatur probatis extremitatibus
temporum, quia medio tempore præſummitur ſe-
cundum not.in l.litibus.C.de agri.& cenſ.libr.11.in
uerbo colonorum. Bal.in l.fi.C.de edic. diui Adria.
tol.nu.34.Bar.in l.1.ff.de aqua quot.& æſti.§.1.nu.1.
& in l.ſuper, nu.1.C.de long.tempo. pręſcript. Rip.
in c.cum eccleſia, de cau.poſ.& propric.nu.38. Mat
thæ.Matheſ.not.116.Nota mitabilem doctrinam
qui refert complures. & nouiſs. doctiſsi.Iaco.Me-
noch.in ſuis commentarijs de recuperanda poſſeſ.
remed. 25. nume.387. ubi ad ſaturitatem. Quin-
ctius.
c Simpliciter patruus. Adde quòd patruus† Ma-
14 gnus in ſtatutis non uenit appellatione patrui, ſe-
cundum glo.in l.1.C.de ſucceſ.ędic. in uerb.patrui.
Bar.ibidem nu.1. Paulus de Caſt. nu.2.Alex.in l.1.
ff.ſi cer.pe.nu.1.& 46. Alber.in d.l.1.in principio. &
eſt ratio, quia eſt patruus cum adiectione Bald.in
trac.de ſta.in quæſ.incipien.patruus.nu.1.fo.li.meo.
133.2.facie.
d Legatum ſi nuptię ſequantur. Adde quòd lega-
15 tum ſi nupſerit, ntrum ſit conditionale nec ne. Bal.
in l.generaliter.C.de epiſ.& cler.nu.9. ubi hoc mo
do diſtinguit, Aut cauſa eſt inſerta per modum cõ-
ditionis, uidelicet ſi nupſerit, quo caſu ante implerã
conditionem legatum peti non poteſt. Aut cauſa
eſt inſerta per uiam, modi uidelicet, relinquo ut nu
bat, & tunc ſubdiſtingue, aut teſtator agebat ut le-
gatarius, deberet cauſam ſtatim implere, aut quòd
non ſtatim, ſed cum deliberatione, uidelicet, quia le
gauit ut nubat, & nuptię debent fieri cum delibera
tione. Primo caſu refert, aut cauſa eſt implenda de
eodem legato, quo caſu poteſt ſtatim legatum pete
re, aut aliunde cauſa eſt implenda, & tunc non pe-
tit antequam nubat. Secundo uero caſu quando cã
eſt implẽda cum deliberatione, petit legatum cum
cautione de adimplendo ſecundum tex.in l Titio
centum. §.pen.ff.de cond.& demonſtra. Sed quid
16 ſi dixerit † teſtator, relinquo ſi nupſerit cum con-
ſenſu Titij, & ſe nubat abſque conſenſu, & non de-
betur legatum, ſecundum Docti.Ioan.Cephal.cõſ.
133.uo.1.nu.2.& 30.multa ſunt quę aduerſus. Fran.
de Alberg.conſ.52.inter conſ.diuerſ.ad ultim.uolu.
per totum conſi.

ARGVMENTVM.

MINOR CVM AVCTORITATE tutoris uel curatoris faciendo actum quòd non poteſt fieri citra ius & nomen hæredis, ita uidetur hęreditatem adire ſicut maiores per ſe ipſos, & ſi in iudicium deducta ſit una cauſa puta depoſiti & ſemiplene probata ſit traditio an ſit probata cauſa depoſiti an mutui, an in dubio prius pręſummatur mutuum an depoſitum. Item iudex an poſsit præciſe compellere partes ad litem cõteſtandum, & ſi pronunciauerit quòd lis habeatur pro conteſtata. Si reus noluerit conteſtari, an à tali ſententia poſsit appellari.

SVMMARIVM.

1 *Probatio per duos teſtes ſufficit ad condemnandum.*
2 *Maior 25.annis non poteſt ſe immiſcere in hæreditate ſine cõſenſu curatoris.*
3 *Heres qui non docet ſe hæredem debet ſubcumbere.*
4 *Actus qui non poteſt fieri citra ius & nomen hæredis habetur pro aditione hæreditatis & nu 5.*
6 *Qui uult unum uult alterum ſine quo illud eſſe non poteſt.*
7 *Cauſa intentata & probato de altera intentans ſubcumbit.*
8 *Probatio partim uera partim præſumpta ualet.*
9 *Traditio potius præſummitur ex cauſa depoſiti uel mutui quàm donationis.*
10 *Actio depoſiti eſt bonæ fidei.*
11 *Actio mutui eſt ſtricti iuris.*
12 *Depoſitum quantitatis numerata transfert dominium in depoſitarium & cenſetur actum ut reſtituat tantundem non eadem corpora. 13.*
14 *Litis conteſtatio non inducitur ex reſponſione facta non animo conteſtandi litem.*
15 *Iudex non poteſt nolentem litem conteſtare cogere ad litem conteſtandum. & 16.*
17 *Iudex poteſt quem præciſe cogere ad reſpondendum.*
18 *Interloquutoria facit ius.*
19 *Iudex pronuncians ſe competentem fit competens.*
20 *Conteſtatio litis quando ſtat per reum habetur pro conteſtata ad hoc ut actio perpetuetur.*
21 *Hæreditatis aditio quæ requirat.*
22 *Agens ex numeratione & probat de confeſsione obtinet & quando.*
23 *Iudex poteſt partem cogere præciſe ad litem conteſtandum.*
24 *Appellatio ab interloquutoria non ligat manus iudicis.*
25 *Appellans uidetur ſe facere contumacem quo ad iudicem à quo.*
26 *Appellatio ſimplex ab interloquutoria grauamen dumtaxat deuoluit.*

CONSILIVM. XXIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

IN cauſa quæ uertitur in curia domini poteſtatis ciuitatis Caſtelli inter Thomam & Antoniũ fratres & filios quondam & hæredes Dominici quondam Matthæi de dicta ciuitate agentis & petentis ex parte una, & Ioannem Angeli Vãnis reum parte altera ſuper ſumma florenorum uiginti octo depoſitorum per Dominicum dictum patrem dictorum agentium penes dictum Ioannẽ & non reſtitutorum (ut aſſeritur) ſuper eo, quod petitur à me Paulo de Caſtro. V.I.D. cui dicta cauſa commiſſa fuit conſulenda de conſenſu partiũ per Dominum Collateralem prædicti Domini poteſtatis (ſcilicet) ꝙ ſint uel eſſe debeant partes eius in pronunciando pro dictis actoribus, & in condemnando dictum Ioannem pro dicta quantitate uiginti & octo florenorum petita una cum expenſis
1 legitimè factis, † Et hoc ideo quia per duos teſtes (uidelicet) Floridum & Nofrium ſatis probauerunt eorũ intentionem, ꝙ dictus Ioannes habuit dictam quantitatem à dicto Dominico, & per partem aduerſam nõ eſt probatum, quòd fuerit reſtituta nec aliquid aliud per quod debeat abſolui ergo &c. C. de probationi. l. ſiue poſſidetis. Nec obſtant allegata in contrarium, & primo dum uidetur, quòd nõ cõſtat dictos agentes factos hæredes patris eorũ (ſcilicet) dicti Dominici, quia ex actis apparet † quòd ipſi
2 ſunt minores uigintiquinque annis, & ſic non potuerunt ſe immiſcere ſine conſenſu & auctoritate curatoris l. potuit, cum ibi notatis. C. de iur. deliber. & quòd hoc fecerint non apparet ex actis, vnde uidetur quòd debeãt ſubcumbere cum † nõ doceãt
3 ſe eſſe tales, quales ſe appellant (ſcilicet) hæredes dicti Dominici q̃uis tanquam hæredes eius agant, ut C. qui accuſare non poſ. l. non ignorat. Sed ad hoc reſpondetur, cum ipſi agant ut hæredes dominici cum conſenſu & auctoritate curatoris uidentur ex hoc adire, quia † cum iſte actus non poſsit fieri citra
4 ius & nomen hęredis, ſicut † ſi eſſent maiores uigin-
5 tiquinque annis agendo per ſe ipſos uidentur adire a uel ſe immiſcere l. pro hærede & l. gerit. ff.
a de acqui. hęred. cum ibi plenè notatis ita & nũc agẽdo cum auctoritate & conſenſu curatoris. Nam
6 † qui uult unum, cenſetur uelle aliud ſine quo illud eſſe non poteſt. l. illud. eod. titul. C. de fideicomm. l. quamuis, cum ibi notatis per Barto. ſed iſte curator uoluit præſtare auctoritatem prædictis in agendo hæreditario nomine, ergo etiam in hoc quod efficerentur hæredes ſine quo agere non poſſent uel inutiliter agerent. Præterea dicta obiectio tollitur clarà per reſponſionem Ioannis factam ad articulum undecimum dictorum actorum, in quo ponitur ſe eſſe hæredes patris, & ipſe reſpondit per uerbum credit, ſed hoc eſſe non poſſet, niſi cum omni debita ſolẽnitate ſe immiſcuiſſet ergo &c. Item nõ obſtat aliud, quòd in contrarium allegatur (ſcilicet) ꝙ hic fuit intentata cauſa depoſiti & tamen nõ fuit probata b niſi per unum teſtem (ſcilicet) Nofrium
b nam Floridus dixit ſe ignorare ex qua cauſa tradidit, & ſic uidetur quòd debeat ſubcumbere, quia
7 † quando intentatur una cauſa debiti, ſi ex illa non debetur, poſito quòd probaretur alia, & ſic conſtaret iudici reum eſſe debitorem, tamen debet eum abſoluere, quia non conſtat eum eſſe debitorem ex cauſa in iudicium deducta, & ſuper qua lis conteſtata eſt, & ſic noua interpellatione opus eſt. l. nõ poteſt uideri. ff. de iudic. ita patet expreſſe per notata per Inno. in c. 1. de litis conteſta. & notatur in addi. ſpe. titu. de actio. ſeu petitione. §. ſequitur uidere, facit quòd notat Gul. de Cuneo in l. de quibus. ff. de legib. in 8. col. & l. habebant. ff. de inſtitutio. in principio. Nam † reſpondetur, quòd immo dicta cauſa
8 depoſiti eſt probata (ſcilicet) per dictum Nofrium uerè, & per Floridum præſumptiuè, quod tantundẽ ualet in teſtibus, iuxta plene notata per Bart. in l. 1. ff. ſi cer. peta. nam ſecundum ꝙ dicit glo. prudenter allegata per aduocatum actorum in. l. cum quidam in fi. magnę gl. eo. titu. ſi certum peta. talis † traditio
9 non fuit facta ex cauſa donationis ſed ex cauſa depoſiti uel mutui. Quòd autem iſtorum potius præſummatur Bal. poſt Cyn. C. e. ti. l. incendium, deter
10 minat, ꝙ depoſitum quia † utile eſt agenti habere actionẽ depoſiti, quę eſt bonę fidei, quàm † mutui,
11 quæ eſt ſtricti iuris, dicit tamen ꝙ iſtud depoſitum habet irregularem naturam depoſiti, poſtquam
12 fuit tradita & numerata quantitas quia † cenſetur tranſlatum dominium & data licentia utendi, &
13 actum † cenſetur ꝙ reſtituatur tantumdem non autem eadem corpora numorum, quę omnia ſunt contra naturam depoſiti regularis, tamen depoſitum erat l. Lucius & l. dies ſponſaliriorum. ff. depoſ. & l. publicæ. §. lucius, eo. ti. & hoc etiam uoluit aduocatus actoris, licet Bal. in dicto loco non alleget, & ibi hoc determinat quicquid dicar in dicta l. cum quid. Item non obſtat ꝙ ultimo loco allegatur, ꝙ in hac cauſa non reperitur in actis facta conteſtatio,
14 quia † Ioannes reſpondet libello non animo conteſtandi quo caſu conteſtatio non fit ſecundum doctores & maximè per Bart. in l. 1. C. de litis conteſt.
15 ſed ad hoc poteſt reſponderi, ꝙ iudex præcepit † ut litem conteſtarẽtur antequam inde diſcederent, aliàs uoluit ꝙ haberetur pro conteſtata. Et ſi dicatur
16 iudex † non poteſt nolentem conteſtari litem com
c pellere præciſè ad conteſtandum. c ſed debet contra eum procedere admiſsionem ex primo decreto, ut notat gloſ. & Bartol poſt eam in authentic. qui ſemel. C. quomodo & quando iudex, & in dicta l. 1. C. de litis conteſtat. Reſpondetur poſito ꝙ illud eſſet uerum (q̃d tamen non eſt) & eſt contra caſum in l. 1. §. quid ergo. ff. de uentre inſpi-
17 cien. ubi expreſſe habetur, † ꝙ iudex poteſt quem præciſe cogere ad reſpondendum, & miror quòd Bar. ſequatur illam glo. authen. qui ſemel. At tamẽ poſtquam iudex dixit aliàs haberi litem pro conte
18 ſtata, † talis interloquutoria facit ius, & tranſiuit in rem iudicatam. poſtquàm non fuit appellatum, &
19 ſic habetur perinde ac ſi cõteſtata eſſet, ſicut † cum pronunciat ſe iudicem competentem, licet non ſit dummodo iuriſdictionem aliquam habeat ut notat Innocen. in c. ſuper literis, de reſcrip. ſuper uerbo forſitan, aliàs eſſet in poteſtate partis facere, ꝙ nunquam feratur ſententia diffinitiua, & eludere actorem, ꝙ non eſt conſentiendum, argum. ff. de iuriſdic. omnium iu. l. ſi idem eum eodem, poſt principium. ibi ne in poteſtate &c. Quid enim ſi reus nulla habet bona in loco in quibus poſſit fieri miſſio? & tamen intereſt ſcribere ſententiam, per quã declaretur debitum, ut ſi poſtea acquirat bona per ueniant ad ſuum, certè prouidendum ei eſt, ut poſſit præciſe iudex cogere uel pronunciare habere pro conteſtata, ſicut pronunciat haberi pro conteſ-

ſo,

ſo, denegantem reſpondere poſitionib.l.2.§.quòd
ſi actor.C.de iuramen.calum.& in c.1.de confeſsis
lib.6.quando eſt præſens & iuſſus eſt reſpondere,ut
hic fuit, pro hoc quia quando † ſtat per reum quo-
minus conteſtatio fiat, habetur lis pro conteſtata
20 quo ad alios effectus, ſcilicet, ut actio perpetuetur
& fiat tranſitoria ad hæredes.l.eum qui.§.iniuriarũ
ff.ſi quis cautio. & nota.per Bart.in l.1.ff.de priuat.
delict. Concludo litem haberi pro conteſtata in ca
ſu iſto, poſtquam ſtetit per eum, & ipſe præſens fuit
iuſſus, & iudex ita pronunciauit, nam etiam inter-
b loquutoria [b] tranſit in rem iudicatam.c.dilecti, in fi
ne de electio.de accuſ.c.cum dilecti. Ex quibus om
nibus quæ ſatis ſufficere puto in hac cauſa ſatis iu-
dicio meo clara eſt deciſio, propter quod multum
me ulterius non extendo, quia non expedit, conclu
do ut in principio dixi pro dictis actoribus. Laus
deo. Ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Videtur adire. Adde Bar.in l.gerit.ff. de acquirẽ.
21 hęr.in fine ubi tangit quæ † requirantur ad aditio-
nem hæreditatis, & an præſtans authoritatẽ adeun
ti ſit opus, ut loquatur, ubi omnino uideas.
b Cauſa depoſiti intentata & non probata. Adde
22 quòd agens † ex numeratione, & probans de con-
feſsione, obtinet quando teſtes iurauerunt dicere
ueritatem ſuper tota cauſa, ſecundum Alexan. in l.
ita ſtipulatus.§.chryſogonus. ff.de uerb.obli.nu.11.
Angel.in l.certi.§.quoniam.ff.ſi cer.pe.Specu.tit.de
actio.ſeu petitio.§.ſequitur, verſ.hoc quoque, nu.22.
in fine, & ibi Ioan.And.in additi.mag. ſub litera n:
ubi dicunt ꝙ agens actione depoſiti, non obtinet, ſi
teſtes probant commodatum, quia ante uſum cõ-
pletum petere nõ poteſt, ſecus ſi reus fateatur com
modatum & agens agit iure dominij licet ex pri-
ma actione locati non probet. Rom. conſ.294 nu.
1.& 2. Quinctius.
c Pręcisè ad conteſtandum. Adde iudicem poſſe
23 partem † compellere præcisè ad litem conteſtandũ
ſecundum Bal.in l.1.in pꝛ.quæſ.C de lit. conte. nu.6.
Alex.in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.infec.nu.30.
Fran.de Aret.in l.qui in aliena.§.fin col.penul.ff.de
acquiren.hæred. Rober. Marant.in ſuo ſpecu.aureo
ordin. iudic.in 6.parte 10. mẽbro nu.8.qui hãc opi-
* nionem * communem affirmat.
d Interloquutoriam. Adde per appellationem † ab
24 interloquutoria non ligantur manus iudicis à quo
quin ad ulteriora procedere poſsit donec per iu-
dicem appellationis fuerit inhibitum, ſecundum
tex.in c.non ſolum, in principio de appell lib.6. no.
Bar.in l. eius qui.nu.6.ff.de appel.recipiẽ. & in l.intra
utilem, nu.2.ff.de minor. Angel.conſi.217. In cauſa
accuſationis, nu.3. Adeo quòd non obſtante appel-
latione poterit procedere ad omnem actum ante
25 inhibitionem parte non citata, quia † appellando
uidetur ſe facere contumacem, ut not. Bar. in dicta
26 l.intra utile.nu.2. & † ex ſimplici appellatione ab in-
terloquutoria grauamen dumtaxat, non autem
nullitas deuoluitur. ſecundum Rot. dec. in nouis,
ſi appelletur.nu.389. Guid. Pap. deciſio.67. & doctiſ
ſimum Nicolaum Antonium Grauatium, qui plu-
ra cõgerit in add.ad praxim. doctiſsimi Octa Veſtr.
lib.8.c.1.nu.20.ubi poteris recurrere. Quintius.

ARGVMENTVM.

LEGATVM DOTIS VTRVM VE-
niat in generali remiſsione & liberatione
quam facit. Vxor de omnibus legatis ſibi fa
ctis.

SVMMARIVM.

1 Dos legata continetur appellatione legatorum 3.
2 Verba teſtatoris referuntur ad legata quæ in facto conſiſtunt.
4 Confeſsio facta parte præſente & acceptante probat ſolutio-nem.
5 Confeſsio cum iuramento parte abſente pacta probat.
6 Solutio uera liberat ab omni obligatione 9.
7 Actio de dote non debetur niſi poſt annum.
8 Legatum dotis producit actionem ex teſtamento.
10 Confeſsio facta in codicillis parte præſente & acceptante dicitur inter uiuos.
11 Confeſsio facta parte præſente & acceptante non poteſt reuocari per codicillum nec ex cauſa iuſti erroris.
12 Confeſsio facta in codicillis ad liberationem continet diſpoſitionem, quæ reuocari non poteſt.
13 Confeſsio ſimplex reuocari poteſt probando contrarium.
14 Verba debent intelligi in potiori ſignificatu.
15 Verba quæ poſſunt intelligi ſimpliciter & ſecundum quid in dubio intelliguntur ſimpliciter et 18.
16 Legata intelliguntur ſimpliciter quæ ſolum te actione ex teſtamento peti poſſunt.
17 Legatum uel prælegatum dotis non dicitur legatum ſimpliciter ſed ſecundum quid.
19 Verba in contractibus intelliguntur contra proferentem.
20 Confeſsio non eſt propriè ultima uoluntas uel contractus.
21 Confeſsio eſt intelligenda in fauorem confitentis.
22 Pactum de non petendo dicitur contractus & obligat ad non petendum, nu 23.
24 Iuramentũ non includit ultra quam uerba ſuper quibus fuit appoſitum.
25 Filia cedens omnia iura ſua ſuper hæreditate paterna non uidetur cedere iura dotis quomodo intelligatur & quando cõprehendat iura dotis.

CONSILIVM XXIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

PRimo uidendum eſt, an generali-
bus uerbis primi codicilli, quibus
dicta Domina fatetur ſibi integrè
ſatisfactum & ſolutum de omni-
bus & ſingulis legatis & prælega-
tis eidem Dominæ relictis in teſta-
mento ſui uiri, comprehendatur
de proprietate uerborum legatum dotis? attento ꝙ
prædicta Domina uel eius hæres de datione dictę
dotis habet publicum inſtrumentum (ut aſſeritur)
1 & uidetur ꝙ contineatur, quia † enim dicta dos fue-
rit in teſtamento ſibi uiri expreſsè legata negari nõ
poteſt quin appellatione legatorum contineatur,
prout illud uerbum legatum ſumitur pro eo qđ
in facto conſiſtit.l.conſilio.§.fin.ff.de curato. furio.
& ff.de uſufru.l quid ergo, in fine iuxta finem titul.
2 ſed † conſtat uerba teſtatoris facientis mentionem
de legatis ſibi factis poſſe referri etiam ad illa lega-
ta, quæ in facto cõſiſtunt, id eſt, quæ uere facta ſunt,
poſito ꝙ propter aliquam iuris ſubtilitatem nõ ha-
beant iuris miſterium ſeu efficaciam, ſicut et uer-
ba legis.ff.de his qui.ut indi.l.tutorem.§ pro par-
te, iuncto.§.diſponat, in authent.de nuptiis poſito
ergo ꝙ dictum legatum dotis non ualuiſſet per.l.
ſin.

3 ſi nautē.ff.de leg.1.tamen† quia uere factum fuit cō
tinetur appellatione legatorum. Cum igitur dicta
domina fuerit confeſſa ſibi integrè ſolutum & ſa-
tisfactum de omnibus legatis ſibi factis & iſtud ſit
uuum de illis, ergo & cenſetur confeſſa de illis, ſed
4 †talis confeſsio facta parte præſente & acceptante
probat ſolutionem iuxta plene notata in l.Caius cū
5 quis.§.codicillis.ff.de leg.2.Immo poſtquàm† iura-
uit faceret probationem etiam ſi pars non fuiſſet
præſens, ut dicto.§.codillis, ideo intentio hæredum
martiri aſſerentium dictam dotem fuiſſe ſolutam,
& redditam uidetur fundata ex dicta confeſsione,
etiam ſi hęres dictæ dominę in reſpondendo non
inuitatur ex teſtamento ſed ex inſtrumento dota
6 li, quia† ſolutio ſi uere facta fuit liberauit dictos hæ-
redes ab omni obligatione & actione, qua poſſent
teneri ad reſtitutionem dictæ dotis, etiam ſi pluri-
bus actionibus tenebantur.l.item illa.§.fin.ff.de cō
ſtitu.pecun. Præterea (quod plus eſt) dictum legatū
ualuit etiam quo ad miniſterium, id eſt, producen-
dum actionem, ex teſtamento non ſolum pro cō-
modo repræſentationis ſed pro tota ſumma dotis,
7 cum† actione de dote non deberent niſi poſt an-
num. C.de rei uxor, actio.§.exactio, quæ diluuo fa-
cit, ut ualeat legatum pro tota ſumma, nec irrite-
tur, licet poſtea ſuperuenerit dies ſolutionis, etiam
ſi eſſet caſus. qui in uita teſtatoris ſuperuenire po-
tuiſſet & ſuperueniſſet.ff, ad l.Falcid.l. uerbis, cum
ibi notatis de leg.2 l.debitor, in principio inſtitu.de
de legat.§.ſed ſi uxori maritus. Igitur dubitandum
8 nō uidetur† quominus appellatione legatorū cōti
neatur, ex quo uere factū fuit ut ſupra dixi, & ēt hēt
juris effectū i producēdo actionē ex teſt ō & ſic nō
ſolū in facto ſed in iure conſiſtit. Sunt primo am-
bæ actiones ſublatæ tam ex teſtamento quàm de
9 dote ratione† dictæ ſolutionis quæ facta prǽſummi
tur ratione dictæ cōfeſsionis.l.publia. in fi.ff. depoſ.
iuncta. dicta.l.item illa.§ fi. Præterea negari nō po-
teſt quin contineatur appellatione prǽlegatorum.
ff.de dote præleg per totum, imputetur ſibi & eius
hæredi ꝙ tam largo & effuſo ſermone loquuta eſt.
10 C.de dot.promiſ.l.fin. Nā† prædicta confeſsio quia
facta fuit parte prǽſente & acceptante dicitur in-
ter uiuos licet facta fuerit in forma codicillorum.
l.hęredes palam.ff.de teſtam.cum ibi notatis, & ſic
non potuit reuocari per ſequentem codicillum,
(præſuppoſito quod de ſui natura & proprietate
uerborum contineat legatum & etiam prǽſuppoſi
ta ipſius confeſsionis ualiditate, per ea quæ notant
11 in l.generaliter. C.de nō nume.pec.) †ex cauſa iuſti
erroris.ff.de confeſ.l.non fatetur. C.de falſ.ca.adie.
lega.l.1.in fine, etiam ſi probaretur ueritatem eſſe
12 in contrarium, quia† cum facta fuerit ad liberan-
dum continere uidetur diſpoſitionem.ff.de pac.l.ta
le pactum, in principio, unde quęſitam liberationē
auferre non potuit arg ff.ſi ſeruitus amitta.l. ſi par-
tem.§.fin.& quòd notat. ff.de lega.1.l.ſi fundum.§.
Lucius, & l.ſi mibi & tibi, in principio per Barto.&
C.de dona.inter uir.& uxor.l. ſiquidem.ff. de bon.
libertorum.l.liberto octoginta, licet ſecus ſit in cō-
feſsione cum diſpoſitionem non contineat, quia
13 †etiam ſi ſcienter fuerit emiſſa poteſt reuocari pro
bando contrarium.ff.de iur.& fac.ignor.l.cum fal-
ſa, niſi fuerit facta in iudicio. C.de confeſsis.l.unica,
cum ibi plene nota. His tamen non obſtantibus pu
to contrarium dicendum de iure dictum legatum
a ſeu prælegatum dotis non contineatur [a] in genera-
libus uerbis dicti primi codicilli tali ratione. Quia
14 † quando uerba poſſunt dupliciter intelligi ꝑ prius
& per poſterius ſeu in priori & poſteriori ſignifica-
tu, intelligi debēt in priori & potiori ſignificatu.ff.
ſi ager uectiga.uel emphyteu.pet.l.1.§.qui perpetuū
15 item† quando poſſunt intelligi ſimpliciter & ſecū-
dum quid, in dubio intelliguntur ſimpliciter & nō
ſecundum quid.ff.de leg.3.l.hoc legatum, ſed uerba
prædicta codicillantis poſſunt intelligi de illis lega-
tis & prælegatis quæ ſimpliciter & in potiori ſigni-
ficatu dicuntur legata, quia non ſolum iſta dos, quę
erat debita ſed & plura alia, quæ debita non erant
fuerunt legata, & illa dicuntur legata ſimpliciter &
16 in potiori ſignificatu, quoniam † non niſi actione
ex teſtamento peti poterant, & omnia quæ ſunt de
natura legatorum locum habebant in eis, ſed lega
17 tum † uel prælegatum dotis non dicitur legatum
ſimpliciter ſed ſecundum quid, & ſic non in potio-
ri ſignificatu, eo qa ēt actione de dote peti poterat.
l.cū ab uno.ff.de le. 2.& l eo oīa nō habebāt locū q̄
nō de legatis dicūtur, ut ſalcidię & ſimilia.ff.de do-
te prǽlegata l.2.§.idem Iulianus quęrit, de legat prǽ
18 ſta.l.uirilis.§.fin.de leg.2.l.cum ab uno, in fi. igitur†
de tali legato uerba prędicta non ſunt intelligenda
poſtquam poſſunt intelligi in aliis, quæ ſunt pro-
prie & ſimpliciter legata alias ſecus eſſet.ff.de fun.in
ſtruc.l.fundus qui loca.de auro & argento leg.l.quę
pediculis.§.ita cum quæreretur, Et ſi dicatur prędi-
cta poſſunt procedere quando uerba proferuntur
19 à lege uel a teſtatore, †ſed quando à contrahentē ui
dentur intelligenda contra proferērem, prout ma-
gis expedit alteri parti.ff.de pac.l.ueteribus. Reſpō
detur, quòd iſta uerba fuerunt prolatā hic à confi-
20 tente, quę† confeſsio non eſt. propriè ultima uolun-
tas uel contractus.l.labeo.ff.de uerb.ſign. & cum de
pendeat ex uoluntate unius tantum (ſcilicet) confi-
tentis iuxta notata. C.de pactis.l.1. uidentur intelle
21 genda† potius in ipſius confitentis fauorem, ut quā
minus poſsit noceant, argu. eorum quę notantur in
l.inter ueſtem.ff.de auro & arg.lega.& quòd notat
Bar. in l.centeſimis.§ fin.ff.de uerb.obli. uel ſi dica-
mus, ꝙ ſit contractus, eo quia important pactum
22 de non petendo, †& tale pactū dicitur contractus,
ut notat glo.ff.de actioni.& obliga.l.1.in principio,
in fine magnæ glo. dicemus ꝙ fieri non potuit ſine
conſenſu conſanguinei ex forma ſtatuti Lucani, ꝑ
ea quæ not. Bart. in l.ſi unus.§.pactus.ff.de pac. quia
23 † tale pactum obligat ad non petendum ut ibi er-
go &c Et ſic concluditur dictam confeſsionem nō
obſtare quo minus dicta dos peti poſsit ex inſtru-
mento dotali, ſed ſi non conſtaret inſtrumentum.
eſſet propriè legatum, & ideo ſecus eſſet dicendū,
42 iuramentum †autem non habet obſtare, quia nō
includit ultra quam includant uerba ſuper quibus
fuit appoſitum. C.de non num.pecu.l.fi. Ex quibus
apparet ſecundum codicillū reuocatorium ſeu de
claratorium non fuiſſe neceſſarium quia & ſine ip-
ſo idem fuiſſet, & ſi uerba impoportarent hoc le-
gatum tamen talis renunciatio non tenet præſup
poſita inualiditate ut ſupra dixi. Laus Deo.

ADDITIONES.

a Legatum ſeu prælegatum dotis non continea-
tur. Adde Bal. in l.liberi liberiſq;. C.de ope.lib. nu.
25 me.28. ubi ſcriptum nobis reliquit, quòd quando fi-
lia cedit omnia iura ſua ſuper hæreditate & bonis
paternis, quòd non uidetur cedere iura dotis ma-
ternę, & diſtinguit quòd aut dixit ſuper hæreditate
ſimpliciter, & includit dotem maternam. Aut ſu-
per

per bonis,& tunc ſi nullum ius habet niſi dotis maternæ,& eo caſu illud cenſetur remiſiſſe ne ſit inutilis ceſsio, quod facit ad deciſionem cõſultationis noſtræ ubi erant legata & prælegata ex alia cauſa quàm dotis. Adde eund. Paul.conſ.174.uol.1.nu.1.2 & 3.Bar.in l.iuſiurandi.§.ſi liberti, in fine. Campegium in tract.de ſtatu.exclud.fœmi.quæſ.47. Ange.conſ.281. Martinus Ioan.de Flor.nu.5. Alber.Brun. in tract.de ſtatu.excluden.fœmin. octauo articulo, num.28.Bald.in l.pactum.C.de colla.num.3. Quintius.

ARGVMENTVM.

STANTE STATVTO QVOD EXtante maſculo filio fœmina non ſuccedat ſed debeat dotari, uel quòd filia dotata extante maſculo nõ ſuccedat, ſi pater legauit filiæ dotem dum nuptui traderetur an tale legatum dicatur conditionale, & ſic non tranſmittatur ad hæredes, an uero purum reiecta conditione, & ſic tranſmittatur.

SVMMARIVM.

1 Conditio caſualis ſi nuptui traderetur reicitur.
2 Filia debetur legitima etiam extante filio maſculo.
3 Verba illa pro dote in legato faciunt admonitionem.
4 Dictio dum facit conditionem.
5 Statuto ſtante, quòd filia dotata extante maſculo non ſuccedat reddit caſum dubium.
6 Dos qua danda eſt filia ſuccedit loco legitima quando extat ſtatutum quòd filia non ſuccedat maſculis extantibus.
7 Stante ſtatuto dicto filia non poteſt petere ultra relictum à patre.
8 Statutum nõ poteſt tollere legitimam ſed eam poteſt minuere.
9 Statutum quòd filia non ſuccedat per ſolam exiſtentiam maſculorum eſt excluſa.
10 Statutum, quòd filia dotata non ſuccedat ſtantibus maſculis qua requirantur ad hoc ut locum habeat.
11 Qualitates iuncta uerbo intelliguntur ſecundum tempus uerbi.
12 Stante ſtatuto quòd filia non ſuccedat ſi fuerit factum relictum pro dote filia dicitur dotata.
13 Cum nihil debetur ab inteſtato nil debetur pro legitima.
14 Statutum poteſt facere filium uel filiam inſucceſsibilem ex iuſta cauſa.
15 Statutum poteſt legitimam in totum auferre.
16 Dotata dicitur illa circa quam pater actum dotandi exercuit.
17 Relictum conditionaliter ſi deficit conditio deficit relictum.
18 Aſsignatio conditionalis aſsignatio eſt.
19 Mulierem eſſe dotatam proprie loquendo aliud eſt quàm dotem eſſe aſsignatam.
20 Mulier non poteſt dici dotata niſi pure dos ſit ſibi relicta.
21 Filius ſub conditione inſtitutus dicitur interim nõ inſtitutus.
22 Aſsignatio dotis dicitur dos etiam ſi cõditionaliter ſit facta.
23 Statuto non diſponente expreſſe quòd filia dicatur dotata cui fuit dos aſsignata non dicitur dotata.
24 Relictum ſub conditione ſi nupſerit conditionem reicit ſecundum communem opinionem.
25 Lex ſupplet defectum teſtatoris in electo ſub conditione ſi nupſerit.
26 Stante ſtatuto quòd filia non ſuccedat per exiſtentiam maſculis eſt excluſa abſque aliqua dotatione.
27 Filia non poteſt petere dotem niſi cum ſe uibit in caſu ſtatuti quòd filia non ſuccedat quando dos non eſt relicta.
28 Mulier cui dos conditionaliter eſt aſsignata dicitur dotata.
29 Filia non poteſt petere ultra quam ſit ei relictum licet ad legitimam non aſcendat ſtante ſtatuto quòd filia non ſuccedat.
30 Relictum pro dote dicitur purum & non conditionale.
31 Argumentum de exhæredatione teſtatoris ad exhæredationem ſtatuti ualet.
32 Relictum conditionale morte finitur.
33 Filia ſi nupſerit ſtante tali conditione tranſmittit legatum tanquam purum.
34 Plus eſt excludere filiam propter exiſtentiam maſculorum quàm ſi ſit dotata.
35 Excluſio à cauſa inteſtati limitat & modificat cauſã teſtati.
36 Legatum ſi nupſerit cenſetur purum & reicitur conditio de eo.
37 Legatum ſi nupſerit de propria ſignificatione dicitur conditionale.
38 Legatum conditionale non tranſmittitur ad hæredes.

CONSILIVM XXV.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

SVper eo qđ q̃ritur an dominus Ioſeph cuiusdam Petri Ioãnis de ciuitate Caſtelli poſsit petere ab hæredibus Iſabettæ filiæ ſuæ centum florenos ſibi relictos iure inſtitutionis in teſtamento dictæ Iſabettæ, dubium ſtat in hoc utrum relictum factum dictæ Iſabettæ in teſtamento paterno de centum quinquaginta florenis (dum nuptui traderetur) expirauerit ex eo quòd Iſabetta non nupſit, tanq̃ defecta cõdõne, quia ſi hoc eẽt nihil reperiretur in eius hæreditate, & ſic hæredes eius, qui confecerunt inuentarium non tenerentur, an uero fuerit tranſmiſſum ad hæredes reiecta conditione tan
a quam fuerit legatum purũ * quia tunc tenerentur,
cum in hæreditate tãtum eſſet quantum ſufficeret
ad ſoluendum. Et nota ꝙ ſi non uigeret ibi ſtatutũ
excludens fœminam a ſucceſsione extãtibus ma-
1 ſculis, clarum eſſet, ꝙ dicta cõdino† (dũ nuptui tra
deretur &c.) reiceretur, licet ſit cõditio caſualis uel
mixta, retenta opinione Bartol. qui tenuit in l. ſuus
quoque.ff. de hær.inſt. tales conditiones reiciendas,
per l.ſancimus.§.cum autem.C.de inoffi.teſta. quia
2 † non extante tali ſtatuto filiæ deberetur legitima
etiam maſculo extante.l.maximum uitium. C.de
liber.præteri. & ſi ſimpliciter pater reliquiſſet p
dote non apponendo expreſſam conditionem (dũ
nuptui tradetur) tale legatum eſſet de ſe purum, &
3 uerba† illa pro dote facerent potius admonitionẽ
quàm conditionem ſecundum Barto. qui ita notat
in l.titio centum.§.titio genero.ff.de cond. & dem.
& ſic non expediret dicere, ꝙ conditio reiceretur
per.l.omnimodo.C.de inof.teſt. immo nunquam ui
deretur in ſe conditionem habuiſſe ſecundum eũ,
etiam ſi tranſmitteret ſummam legitimæ, ſed appo
nendo dicta uerba (dum nuptui tradetur) non po
teſt negari quin conditio non fuerit appoſita quia
4 †dictio, dum, facit conditionem, ſicut alia aduerbia
temporis, iuxta no.in l.1.ff.de condi.& demo.& ſic
oporteret dicere. ꝙ reiciatur uſque ad legitimam &
non ultra, & in hoc differt iſte caſus cum exprimitur conditio à præcedẽ cum non exprimitur, quia in præcedenti totum legatum eſſet purum etiam ſi legitimam tranſcenderet, ſecundum Bart.in hoc ue

ro

ro cum exprimitur purificatur per commiſsionẽ
conditionis dumtaxat uſque ad legitimam, per l.
5 quoniam, cum ſimilibus, uerum quia † hic uiget
ſtatutum excludens filiam dotatam extante ma-
ſculo res eſt dubia. Et duæ fuerunt in hoc opinio-
nes antiquorum. Prima fuit opinio Richardi Ma
6 lumbræ, qui diſputando tenuit quòd tunc dos, †
quæ ex forma ſtatuti danda eſt tali filiæ, ſuccedat
loco legitimæ, unde ſicut de legitima reicitur con
ditio; ita pro tali relicto pro dote ſeu cum nup-
ſerit. Item tenuit, quòd filia non poſsit pete-
7 re † ultra quam ſit à patre relictum etiam ſi ſit mi
nus quàm ſibi debeatur pro legitima de iure com-
muni propter dictum ſtatutum, quod eam exclu-
dit à ſucceſsione propter maſculos, quia uidetur ta
le ſtatutum minuere legitimam, & reducere eam
8 ad quantitatem dotis quòd facere poteſt, licet † nõ
poſsit tollere in totum ſecundum eum. Quam di-
ſputationem refert Ioan. Andreæ in additio. ſpecu
li titu. de ſtatu monacho. & uidetur tranſire cum
eo, & Cynus in l. ſancimus. C. de nuptijs qui uide-
tur uoluiſſe tenere cum Ricchardo Malumbræ
tamen male poteſt perpendi, quòd uoluerit te-
nere. Et aduertendum quod Ricchardus & præ-
dicti ipſum recitantes formant quæſtionem quan-
9 do ſtatutum † dicit, quòd filia fœmina non ſuc-
cedat extante maſculo ſed debeat dotari à ma-
ſculo ſi non eſt dotata à patre, & ſic propter ſolam
exiſtentiam maſculorum reperit ſe filia excluſam
etiam ſi dotata non ſit, ſed fratri incumbit onus
dotandi poſt excluſionem, ſed in caſu noſtro
10 ſtatutum † aliter loquitur (ſcilicet) quòd filia dota
ta exiſtentibus maſculis non ſuccedat, unde duo
requiruntur ad hoc, ut ſtatutum locum habeat,
quòd filia excludatur (uidelicet) quòd extet ma-
ſculus tempore, quo defertur ſucceſsio ab inteſta-
11 to, & quòd tunc reperiatur filia dotata, quia † quali-
tates iunctæ uerbo intelliguntur ſecundum tem-
pus uerbi. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxali. &
iſta opinio Richardi facit pro domina Ioanna. Se-
cunda fuit opinio Barto. in dicto. §. genero, qui for-
12 mat quæſtionem, quando ſtatutum † dicit, quòd fi
lia dotata non ſuccedat extante maſculo, (prout
eſt in caſu noſtro) & tenet, quòd ſi relictum factum
fuerit pro dote dicatur dotata, ut ſic ſtatutum ſibi
locum uendicet, & hęc infert contra Ricchardum
qui cum propter dictum ſtatutum excludatur filia
13 à ſuccedendo nõ debetur ſibi legitima, nam † cum
ſit portio eius, quòd debetur ab inteſtato. C. de inof
ficio. teſtamen. l. parentibus, ſi nihil debetur ab inte
ſtato, nihil poteſt deberi pro legitima, & ſic non
debetur niſi filiæ ſucceſsibili, conſtat autem ſtatu-
14 tum † poſſe facere filiam uel filium inſucceſsibilem
ex iuſta cauſa, ut propter delictum l. 1. §. fi. ff. de con-
tra. tabu. uel propter ſubiectam utilitatem, ut fœmi
nę propter maſculos, iuxta notata in l. 1. C. de adul
ter. per Cyn. & per Bart. in l. generaliter. C. de epi-
15 ſcopis & clericis & per conſequens † legitimam in
totum auferre. & ſic uult Bar. quòd dotatio illa fa
cta in teſtamento (licet conditionalis) faciat eſſe lo
16 cum ſtatuto excluſorio à ſucceſsione, quia † ſatis di-
citur dotata illa circa quam pater actum dotandi
exercuit, & ſatis dicitur exercuiſſe relinquendo (li-
cet conditionaliter) & iſta opinio eſt de directo cõ-
17 tra dictam Domini Ioannis, quia † ſi relictum hic
fuit conditionale, cum conditio defecerit, deficit
etiam relictum l. iubemus. §. fin. C. ad trebellian. &
tanto plus eſt contra dictam dominam Ioannam
quia hic ſtatutum exponit expreſsè quod intelliga-
tur dotata, ſi in teſtamento uel ultima uoluntate
18 fuerit ſibi aſsignata, conſtat † autem quòd aſsigna-
tio licet conditionalis aſsignatio eſt, unde poſito
19 quòd propriè loquendo, aliud † ſit mulierem eſſe
20 dotatam, aliud ſit dotem eſſe aſsignatam, quia †
dotata non uidetur poſſe dici, niſi pure ſit ſibi re-
21 licta, ſicut filius inſtitutus † ſub conditione dicitur
interim non inſtitutus, ideo teſtamentum erat o-
lim nullum tanquam ſi eſſet præteritus. Aſsigna
22 tio † uero uidetur poſſe dici dos, etiam ſi conditio-
naliter ſit aſsignata, ut patet in ſimili. ff. de periculo
& commo. rei uendi. l. neceſſario. §. ſi ita, in text. &
23 glo. & ſic poſito quòd ſtatuto † non diſponente ex
preſsè, ꝙ dicatur dotata illa, cui fuit in teſtamento
aſsignata, poſſet determinatio Bartol. impugnari,
quaſi non poſsit dici dotata, ſi relictum dicatur cõ
ditionale ut ipſe dicit, ex quo tamen ſtatutum in
caſu noſtro diſponit hoc expreſsè, uidetur determi
natio Bar. ſine dubio procedere. Quidam uero mo
derni nouiter in hoc eodem facto conſulentes di-
cunt in caſu noſtro non eſſe locum ſtatuto, ex quo
aſsignatio facta fuit conditionaliter, cuius contra-
rium tenent tam Ricchardus quàm Bar. qui in hoc
concordant, quòd eſt locus ſtatuto, tamen in hoc
diſcordant, quia Ricchardus uult quòd conditio
remoueatur de aſsignatione, Barto. uero uult quòd
non remoueatur, quia dos non ſuccedit loco legiti
mæ in hoc caſu, cum legitima non debeatur; de
quorum Ricchardi & Barto. opinionibus prædi-
cti conſulentes mentionem non faciunt, nec
uidentur de illis cogitaſſe uel eas ponderaſſe. Et
propterea nõ uidentur eorum dictum procedere,
24 ſed ſibi ipſis contrariari, & poſtea † tarentur de tali
relicto conditionali debere conditionem reici, ſe-
* cundum opinionem Barto. quæ eſt * communis &
certe ſi ita eſt deberet eſſe locus ſtatuto, ſicut ſi fuiſ-
ſet pure aſſignatio facta, quo caſu eſſet dotata & lo
25 cus eſſet ſtatuto ſine dubio. Idem † ergo deberet eſ-
ſe ſi conditionaliter, ex quo lex ſtatim reicit condi-
tionem ſecundum eos, & ſic ſupplet defectum te-
ſtatoris, qđ haberi debet perinde ac ſi per teſtatorẽ
factum eſſet, arg. l. ſi pecuniam. §. 1. ff. de condit. ob
cauſam, & tamen ipſi tenent contrarium non eſſe
locum ſtatuto. Breuiter, in hoc paſſu puto ſic dicen
26 dum, ꝙ † ſi ſtatutum loquitur eo modo quo ponit
Ricchardus ꝙ filia fœmina non ſuccedat extante
maſculo, ſed debeat dotari à fratre ſi non eſt dota-
ta, tunc optimè procederet determinatio Barto. &
non Ricchardi & ſequacium quia tunc ad excluſio
nem eius non requiritur dotatio, ſed ſufficit ſola ſu-
perexiſtentia maſculi, unde cum tempore mortis
etiam non dotata reperiatur excluſa à ſucceſsione
inteſtati, licet poſsit petere ſe dotari, nulla legitima
ſibi debetur, & per conſequens non poteſt dici, ꝙ
27 dos ſuccedat tunc loco legitimę. Vnde † ſicut ſi nõ
eſſet relicta dos in teſtamento non poſſet petere
ſe dotari, niſi cum nuberet. ff. quando dies leg. ce-
dant. l. quod pupillæ, & l. nec ſemel. §. ſi habitationẽ,
ita etiam ſi ſibi fuerit relictum pro dote cenſetur
relictum conditionale, & non debetur niſi nubat,
ut dicto. §. Titio genero, & l. tali ſtipulatione. ff. de
28 iure dot. Sed dicendo ſtatutum † prout dicit in caſu
noſtro ꝙ filia dotata non ſuccedat extantibus ma-
ſculis, tunc fateor, ꝙ ſi aſsignetur ſibi dos in teſta-
mento etiam conditionaliter dicitur dotata, quan-
tum ad hoc, ut ſit locus ſtatuto, & ſic legitima non
debetur & per conſequens non poſsit filia petere
29 ultra quam ſit relictum licet † illud ad legitimã non
ſufficiat, ſiue hoc dicat ſtatutum, ꝙ pro dotata ha-
beatur,

beatur illa, cui in teſtamento fuit dos aſſignata,ſi-
ue non, quia ſufficit patrem actum dotandi erga eã
exercuiſſe, vt dicit Bartol. & iſto modo procedunt
iam ſupra in contrarijs allegata, & quantum ad
hoc teneo cum Bartol.qui idem ſentit, ſed tamen
30 † dico, quòd tale relictum non erat conditionale,
immò erat purum, ſi teſtator expreſſam conditio-
nem non appoſuit. ſed duntaxat legauit pro dote,
vt illud verbum ſonet admonitionem, vt dicit
Bartol. per l. muto. §. ſub conditione. ff. de tutel.
vel ſi fuiſſet expreſsè appoſita, debet reici de toto
relicto, etiam ſi traſcendat quantitatem legitimæ,
& ſic in hoc teneo opinionem Ricchardi, non ta-
men per rationes ſuas quòd iſta dos ſuccedat hoc
caſu loco legitimæ, immò legitima debetur, (vt
ſupra dixi,) ſed eo quòd ſtatutum cenſetur ipſam
excluſiſſe à ſucceſſione proter dotem, & per con-
ſequens videtur voluiſſe quòd dotem effectualiter
habeat, argumen. l. qui nolebat filiam exhęreda-
re, cum ibi notatis. ff. de hęred. inſtitmen. arguen-
31 do † de exhęredatione teſtatoris, propter dotem
ad exhæredationem, ſeu excluſionem ſtatuti, &
quod notatur in l. emptor. §. fina. ff. de rei vendi-
catio. & in l. ſi certum. §. Lucius. ff. ſolut. matri-
mo. ſed ſi relictum eſſet conditionale, poſſet con-
tingere quòd non haberet ſi non nuberet, uel
32 quia † nollet, vel quia morte pręuenta, & ſic care-
ret vtroque tam relicto quàm ſucceſſione, quod
eſſet valde iniquum, & inhumanum, & contra
mentem ſtatuti, quia conſiderare non potuit te-
ſtator conditionem apponere, & ſic auferret per
indirectum, quod ſtatutum voluit eam habere,
ergo &c. argumento. l. ſi arrogator. §. ſed cum im-
33 puberi. ff de adoptioni. & ſic † tranſmitteret dicta
filia dictum legatum tanquam purum, etiam ſi nu-
pſerit, & ita reperio Baldum tenuiſſe & determi-
naſſe in l. ſancimus. C. de nupt. vbi videtur repre-
hendere opinionem Bartol. & adhęrere opinioni
Ricchardi in terminis in quibus Bartol. loquitur, li-
cet diſtinctionem ſupradictam non cõſiderauerit,
34 nec eam fecerit. † In terminis ergo ſtatuti, in qui-
bus loquitur Ricchardus melius & ſubtilius deter-
minat Bartol. quàm Ricchar. ſed in terminis ſtatuti
in quibus loquitur Bart. cõtra melius & æquius de-
terminat Ricchar. quàm. Bart. & etiam Bald. ſequi-
34 tur. Nam † ad ſenſum patet, quod plus eſt exclu-
dere filiam propter ſolam exiſtentiam maſculorũ
(licet poſtea mandet dotari) quàm ſit excludere
eam ita demum ſi ſit dotata, & ſic cum dotatio ſit
cauſa excluſionis debet eẽ magis effectualis, quàm
in caſu pręcedenti, & ex iſtis reducuntur multa ad
concordiam, & rigor cum æquitate. Concluditur
pro dicta domina Ioanna. quod debeat habere le-
gata. Illud autem quòd in fauorem eius allegatur,
quòd dictum ſtatutum excludat à ſucceſſione te-
ſtati ſatis impertinenter dicitur, quia fateor, quòd
excluſus à ſucceſſione inteſtati, (niſi ſit capax) ſi
inſtituatur non prohibetur capere ex inſtitutione,
35 ſed dico quòd † excluſio à cauſa inteſtati limitat, &
modificat cauſam teſtati, & facit, quod ubi alias
inſtitutio reputaretur pura, vel deberet purificari
per reiectionem conditionis, nunc ſit conditiona-
lis, & non purificatur. Laus Deo Saluatori noſtro,
ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Tanquam fuerit legatum.] Adde quod diximus
ſuprà conſil. 22. vbi plenius de hac re, & Cyn. in l.
ſancimus. C. de nupt. nume. primo, & ſecundo.
Ioann. Andr. in additio. ad Specul. titul. de ſtatu
monacho. in prima additio mag. uerſicul. ſcire de-
bes quòd Ricchard. vbi refert argumen. Ricchar.
36 Malumbr. & tenuerunt legatum † fore purum re-
iecta conditione. Alberic. l. qui negociationem. §.
pupillo. ff. de adminiſtratione tuto. nume. ſecun-
do Bar. conſil. ſuo. 200. primo volumi. quæritur de
legatis filiarum, cum quadam diſtinctione vt ibi
per eum, nume. primo, & in l. Titio centum. §.
Titio genero, nume. tertio Laur. de palat. de Fano
in tracta. de ſtatut. nume. 238. & hoc de commu-
ni uſu loquendi. Bald. in dicto tracta. de ſtat. in quę-
ſtione incipiente legitima, nume. x.
Contrariam ſententiam tenuit Bartol. in dicto.
§. Titio genero, nume. primo, & quinto, Angel.
conſil. 292. nume. primo, Petrus olim Fanghini de
Florentia Geor. Natta in tracta. de ſtatut. quæſtio.
ſecund. principali. nume. 16. & Fran. de Albergot.
inter conſilia diuerſorum ad vltim. voluntatem,
conſil. 52. nume. quarto, uolumine primo, hac in
quęſtio. ſaluando Bart. dicimus attendendam con
ſuetudinem loci. Quam diſtinctionem idem Bar-
tol. facit dicto ſuo conſil. 200. de propria autem
37 ſignificatione legatum dicitur conditionale, & ni-
hilominus quando loco legitimæ fuit relictum, de-
bentur alimenta, & hanc partem ſi uolumus am-
plecti, neceſſariò debemus dicere tale legatum
38 † conditionale nõ tranſmitti ad hæredes teſte Bal.
conſil. ſuo. 83. uolumine ſecundo, nume. primo.
An prohibita alienatione, Crauet. conſil. 214. nu-
me. uigeſimo, nouiſſimè Roland. à Valle conſi. ſuo
8. uolumine primo, nume. uigeſimoprimo, ubi plu-
* ra congerit, & teſtatus eſt de * communi opi-
nione.

ARGVMENTVM.

AN SVBSTITVTIO COMPENDIO-
ſa facta pupillo de bonis tantum teſtatoris per
verba communia matre ipſius teſtatoris, & ma-
tre pupilli exiſtentibus in medio ſit pro tempo-
re pupillaris ætatis directa, vel obliqua, item
an ſubſtitutio facta de auia quouſque viueret cen
ſeatur facta in proprietate, & vſufructu, an ve-
ro in vſufructu duntaxat, & cauſa legati adiecta
in fauorem legatarij non reſtringit legatum.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio per uerbum commune facta in pupillari ætate di-
citur pupillaris non obſtante fauore matris.*
2 *Subſtitutio facta per uerba directa non tamen ciuilia idem eſt
quòd ſi facta eſſet per uerba communia.*
3 *Subſtitutio facta per uerbum eſſet etiam exiſtente matre in me-
dio ualet iure directo.*
4 *Subſtitutio fideicommiſſaria differt à directa quia detrahitur
Trebellianica, ſecus de directa, nume. 5.*
6 *Subſtitutio pupillaris per uerba omnia bona mea continet
etiam bona pupilli.*
7 *Subſtitutio facta per hæc uerba omnia bona contrariatur natu
ra directa pupillaris & nu. 8.*
9 *Subſtitutio per hæc uerba omnia bona mea in dubio dicitur fi-
deicommiſſaria.*
10 *Inſtitutio iuncta rei ſingulari trahitur ad omnia bona etiam
in ſubſtitutione.*
11 *Subſtitutio facta per uerbum commune importat illam, quæ*

ex ſequentibus uerbis declaratur.
12 *Subſtitutio facta per uerba clara & directa non alterantur ex ſequentibus uerbis.*
13 *Teſtator ſubſtituendo in bonis ſuis tantum per uerbum commune cenſetur facere fideicommiſſariam, & nu. 14.*
15 *Teſtator ſubſtituendo directè in bonis ſuis tantum non facit ſi perſona conuenit quominus ſit pupillaris.*
16 *Verba omnia bona mea in inſtitutione, uel ſubſtitutione important probibitionem Falcidia,*
17 *Hæreditas tota & omnia bona poſſunt per obliquam ſubſtitutionem relinqui.*
18 *Fratres, & ſic filij duorum fratrum ſecundum ius canonicum ſunt in ſecundo gradu.*
19 *Filij duorum fratrum de iure ciuile ſunt in quarto gradu.*
20 *Ius deliberandi infra annum tranſmittitur ad ſuos hæredes.*
21 *Tutores poſſunt adire hæreditatem pupillo delatam.*
22 *Pater non poteſt grauare filium in bonis maternis.*
23 *Relictum factum cum conditione mortis legatarij ante conditionis aduentum efficitur caducum.*
24 *Relictum conditionale effectum caducum non cõprehendit legitimã, nec bona matris*
25 *Relictum cum conditione, quòd poſſit omnia bona operari pro ſuſtentatione, cenſetur tantum uſumfructum relictum.*
26 *Cauſa adiecta legato in fauorem legatarij legatum non reſtringit.*
27 *Legatum factum per uerbum relinquo, & ipſum legatum non reſtringit.*
28 *Verba dubia ex adiunctis declarantur & limitantur.*
29 *Subſtitutio compendioſa in bonis teſtatoris tantum per uerba communia matre exiſtente in medio omni tempore erit fideicommiſſaria.*
30 *Subſtitutio compendioſa matre exiſtente in medio, quòd ſit directa omni tempore.*
31 *Subſtitutiones iudicantur ex mente teſtatoris.*
32 *Dictio tantũ eſt taxatiua, & in inſtitutione poſita impedit ius accreſcendi.*
33 *Legatum quouſque uiueret, an intelligatur de proprietate, uel uſufructu, & an ſit electio legatarij.*
34 *Cauſa reſtringit legatum.*

CONSILIVM. XXVI.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimę Virginis Marię. Amen.

QVòd dicta ſubſtitutio fuerit directa pupillaris non obſtante quod facta fuerit per verbum commune poſtquam filius deceſſit in pupillari ætate, nec ſupereſſe proponitur mater pupilli cuius fauore dicatur obliqua, & poſito quod eſſet, tamen perſona ſubſtituta, quæ fuit mater
1 teſtatoris inuadet contrarium, & ſic † matris pupilli fauorem excluderet, prout videtur determinare Bartol. plene diſputando in l. Centurio. ff. de vulga. & pupillar. in tertia quæſtion. principali de compendioſa facta per verbum commune, quicquid gloſſatores dixerint, quòd etiam in hoc variarunt, & hanc opinionem ſeruari uidi, & ſecun-
* dum eam conſului, & ita tenetur * communiter per modernos, etiam in eo caſu, quo mater pupilli eſſet in medio, quicquid dicat Bart. q requirit q nõ ſit in medio, ſed moderni dicunt idem ſi ſit, per l. precibus. C. de impub. & alijs ſubſtitutio. vbi mater erat in medio, & tamen infra pupillarẽ eſt pupillaris. Nec eſt bona ſolutio Bart. ad illam legem quòd ibi teſtator erat miles, quia nulla ſpecialitas eſt ibi in milite, prout pulcrè probat, & adducit Ioan. Andreæ, in c. ſi pater, de teſtamẽtis in 6. & ibi etiam eſt caſus licet Bartol. dicat, quod non, quia facta fuit ſubſtitutio per verba directa, ſed certè licet eſſent
2 directa non tamen ciuilia, & ſic idem in eis quòd in communibus, prout idem Bar. ſentit in eadem. l. Centurio, verè ergo eſt caſus in dictis iuribus, quòd
3 compendioſa † facta per verbum commune etiã ſi mater ſit in medio ualet iure directo infra tempora pubertatis poſteà vero iure fideicommiſſarię, potiſſimè videtur hæc in caſu noſtro, vbi teſtator dixit, quòd omnia bona ſua peruenirent ad matrẽ dicti teſtatoris, quia propter verbum omnia videtur voluiſſe, quòd nulla fieret diminutio, quod con
4 tingere non poſſet in fideicommiſſaria † de qua detrahitur Trebellianica, ideo interpetramur eam di
5 rectam † de qua dicta detractio non fit. l. ſiquis ad declinandam. C. de epiſco. & cleric. & ita determinat expreſsè Barto. in l. Centurio in tertia quæſtio. principali, de compendioſa facta per verbum cõmune ibi quid ſi dicit omnia bona mea &c. Nec etiam videtur obſtare, quòd teſtator ſe reſtrinxit
6 ad ſua tantum bona quod eſt contra † naturam pupillaris, in qua ueniunt omnia bona etiam pupilli. l. ſi plures. §. ad ſubſtitutos, eo. tit. nam hoc non facit quo minus ſit pupillaris. vt patet ex notatis per Bart. in loco pręallegato in illo verſicu. vel quid ſi dixit omnia bona mea, & plenius per eundem in l. ſi ita. §. qui filio. ff. de ſecund. tabul. qui dicit per illum tex. ita fuiſſe determinatum, & idem notat in l. j. de vulga. & pupilla. His tamen non obſtantibus cõtrarium videtur dicendum, quòd non fuerit pupil-
7 laris directa, ſed fideicommiſſaria, † a non propter
a hoc ſolum, q ſit facta per verbum commune, quia cum illud de ſui ſignificatu poſſit comprehendere directam, & obliquam non cõtrariatur interpetrationi directæ. prout plenè notat Bart. in l. Centurio, ſed propter aliud coniunctum cum illo q teſtator ſe reſtrinxit ad bona ſua tantum, quæ reſtrictio cõ-
8 trariatur naturæ directæ † pupillaris in qua veniũt etiam bona pupilli, vt dicta l. ſed ſi plures. §. ad ſub-
9 ſtitutos, & ſic in dubio † videtur uoluiſſe facere fideicommiſſariam cui verba (quibus fuit uſus) conueniunt argumen. l. ſi vno, in principio. ff. loca. Nec obſtat. l. illa ſi ita. §. cum filio, de ſecun. tabul. in qua Bart. ſe fundat, quia teſtator ibi fuit vſus uerbis di-
10 rectis. dum dixit, Titius mihi hæres eſto &c. quæ etiam iuncta rei ſingulari trahuntur ad omnia bona, ſiue apponantur in inſtitutione. l. prima. § ſi ex fundo. ff. de hęred. inſtituen. ſiue in ſubſtitutione. l. cohæredi. §. fina. ff. de vulga. & pupilla. & contrariãtur fideicommiſſariæ ſubſtitutioni. Nos loquimur quando fuit vſus verbo communi, quod eſt dubiũ, & poteſt adaptari ad utraque ſubſtitutionem, ideo,
11 † importat illam, quæ ex ſequentibus uerbis declaratur, & ſic verbum commune, & dubium declare
12 tur ex verbis ſequentibus, ſed uerba † directa, quæ ſunt clara ad ſignificationem directam non alterãtur ex ſequentibus uerbis, quæ ita poſſunt trahi ad directam attractione ſignificationis uerbi directi ſicut ad obliquam, ſed non per attractionem uerbi communis, & ita uoluit ſubtiliter Bal. in l. precibus. C. de impub. & alijs ſubſtitu. in decima ſexta columna uerſi. procedo ulterius &c. & ita intelligit illũ. §. qui filio, ſi bene inſpiciantur uerba ſua, & ita uidi cõſiliũ Florentiæ p ualẽtiſſimos uiros. Et iſta ſit cõ-
13 cluſio, q † quãdo teſtator in ſubſtituẽdo reſtrinxit

ſe ad

ſe ad ſua tantum bona, & in illis tantum ſubſtituit,
14 aut ſubſtituit † per verbum commune, & nunquã
cenſetur voluiſſe facere pupillarem, ſed ſolum fidei
commiſſariam, quia ſi fuiſſet interrogatus veriſi-
mile eſt, quod dixiſſet ſe in ſuis tantum ſubſtituere
voluiſſe, vt inquit Bald. in loco prꝑallegato. Aut
15 † ſubſtituit per verba directa, & tunc reſtrictio illa
ad ſua tantum bona non facit quominus cenſeatur
facta pupillaris, ſi conuenit perſonæ cui fit, & ita
probat ille. §. qui filio, & ſic poteſt ſaluari dictum
Butr. ibidem ſecundum Bal. notabiliter in d.l. p̃cib.
in 16. colum. verſ. procedo vlterius. Nec etiam ob-
ſtat, quod dixit omnia bona mea &c. Nam ſecũdũ
16 Bald. ibidem talia verba † omnia integra, & ſine
diminutione &c. potius important prohibitionem
Falcidię, & Trebellianicę quàm importent ſubſti-
tionem directam, maximè quando alia verba repu
gnãt ſignificationi & naturæ directæ (prout eſt hic)
vt inquit Bald. ibidem per l. x. ff. de fideicõ. liberta.
quicquid dicat Bart. in dicta l. Centurio, quam ipſe
reprehendit, vt patet in l. qui totam. ff. ad Trebell.
vult enim ſignificare teſtator cum dicit omnia &
totam &c. & non quędam nec partem, ſed omnia,
& totam, vnde non neceſſario important iſta ver-
17 ba directam, cum etiam † per obliquam ſubſtitu-
tionem poſſint omnia bona & tota hęreditas re-
linqui vt d. l. qui totam, & notat. in l. nam quod, in fi
ne cum l. ſequenti. ff. ad Trebell. cum pluribus alijs.
Ex his ſequitur quòd mortuo dicto pupillo dicta hę
reditas non fuit delata dictæ auiæ paternæ ex ſub-
ſtitutione pupillari directa cum non fuit pupillaris,
(vt dixi,) ſed delata fuit ab inteſtato dict. Baptiſtæ
agnato maſculo excluſa auia ex forma ſtatuti pri-
mo loco relati ſi gradus & forma dicti mariti, vel
alterius aſſumentur ſecundum ius canonum, quia
18 ſecundum † illud ius prædictus Bap. fuiſſet illi defun
cto filio teſtatoris in ſecundo gradu cum eſſent filij
duorum fratrum, ſed ſi intelligeretur gradus ſecũ-
19 dum † ius ciuile, quod in dubio p̃ſummitur, quãdo
ſtatutum loquitur in materia ſucceſſionis ſecũdũ
Iacobum Butrigarium, qui ita diſputando tenuit, vt
refert Bartol. C. de ſucceſſ. edic. l. j. tunc ſecus eſſet
quòd ſecundum ius ciuile filij duorum fratrũ ſunt
in quarto gradu, cum eorum parentes inter ſe eẽnt
in ſecundo. l. j. §. 2. & §. quarto gradu. ff. de gradibus,
& ſtatutum requirit, ꝙ agnati ſint in tertio, ad hoc
vt matrem, & auiã excludant, eo igitur caſu quo
ad dictum Baptiſtam fuiſſet hæreditas p̃dicta dela-
20 ta ab inteſtato † tranſmiſiſſet ius deliberandi ad di
ctam pupillam ſuam hæredem ſi ſciebat ſibi dela-
tam, & deceſſit infra annum. l. cum antiquitas. C. de
21 iur. deliberan. & ſic tutores † illius poſſent eam adi
re. l. ſi infanti, eo. tit. ſi vero non eſſet locus dicto ſta-
tuto, tunc dicta hæreditas fuiſſet ab inteſtato dela-
ta auiæ p̃dictę vt in authen. defuncto. C. ad Tertul.
& ſic non procederent dubia formata, ſed in caſu
p̃cedenti ſic, in quo eſſet dicendum, quòd tutor p̃di
ctus poſſet nomine dicti infantis poſtquam ipſe adi
uiſſet aduocare à dicta auia bona dicti Ioannis, quę
non fuerant Petri patris ſui, ſed fuerunt materna,
22 & etiam legitimam bonorũ paternorũ, quia † in il
lis non potuit teſtator filium ſuum grauare. l. cohæ
redi. §. cum filiæ, verſiculo nec fideicõ. ff. de vulg. &
pupilla. & ſubſtitutio facta de matre teſtatoris ea-
demque auia Ioannis fuit fideicõmiſſaria, vt dictũ
eſt ſupra. Poſſet etiam probabiliter dubitari, vtrum
b ſubſtitutio facta de dicta auia quouſq; viueret b cõ-
ſeatur facta in proprietate, an vero in vſufructu dũ-
23 taxat? † Nam in primo caſu relictum poſtea factũ
dicto Baptiſtæ de dictis bonis poſt mortem dictę
Dominæ foret effectum caducum per mortem di-
ctæ Baptiſtę ante conditionis euentum, & ſic rema
neret penes ipſam dominam grauatam, quę poſtea
tranſmitteret ad ſuos hæredes dicta bona, & poſſet
de ipſis facere quicquid vellet. C. de cadu. tollen. l. j.
§. ſin autem ſub cõditione, iũcta gl. in l. hęres meus.
24 ff. de conditio. & demonſtra. † excepta legitima fi-
lij, & bonis eius matris (vt ſupra dixi.) Secundo vero
caſu ſecus, quia omnia bona etiam paterna eſſent
ſtatim deuoluta ad dictum Baptiſtam quantum ad
proprietatem licet vſusfructus eſſet dictę auiæ, & vi
detur quod vſusfructus tantum fuerit relictus dictæ
25 auiæ propter verba adiecta † dicto relicto quòd ip-
ſa poſſit omnia bona eius operari pro eius ſubſten-
tatione in vita ſua tantum vſufructuando &c. quæ
verba indicant quod vſusfructus tantum voluerit
relinquere. ff. de vſu & habitatio. l. ſi habitatio, verſi
culo, ſed ſi ſit relictus &c. & de leg. 2. l. Tina. §. finali,
26 † quia cauſa adiecta legato in fauorem legatarij le-
gatum non reſtringit. l. 4. in principio. ff. de alimen.
& cibari. lega & ibi plene per Bart. & de vſufruc. ea.
re. quæ vſu conſumun. l. fin. & de auro & argent.
leg. l. ſpecies, in quibus videtur caſus, & de donatio-
ni. l. donationes in concubinam. § ſpeciem. Breui-
27 ter ſi teſtator dixiſſet † relinquo bona mea matri
meę, vel ipſam in eius vita ſubſtituo in bonis meis;
tunc propter uerba prædicta, quæ poſteà adiecit, vt
poſſit eis vti & frui & de ipſis ſe ſubſtentare quo-
uſque viueret &c. non reſtringitur relictum pręce-
dẽs, quominus ipſa proprietas videretur relicta, nõ
autem ſolus vſusfructus, ita probant dicta iura, &
ita loquitur Bartol. in dicta. l. 4. de alimentis legatis,
ſed quia hic non dixit relinquo bona mea, ſed ſo-
lum dixit quod volebat eam perueniri ad matrem
ſuam, quæ peruentio poteſt intelligi de peruentio-
ne facti & nuda à tranſlatione proprietatis, & ſo-
lum vt ex eis poſſet vti videtur, quod ex verbis po-
ſteà adiectis declaretur ſolum uſumfructum non
28 proprietatem fuiſſe relictum, quia † verba dubia
ex adiunctis declarantur & limitantur. l. ſi ſeruus
plurium. §. fina. ff. de leg. primo, & l. uxorem, in prin
cipio, & l. quæſitum. §. fin. ff de leg. 3. & ſic poſt mor
tem dictę Dominæ reuerterentur dicta bona ad di
ctam pupillam, penes quam de præſenti eſt proprie
tas pręſuppoſito, ut dictus Bapt. eſſet illi Ioanni, in-
fra tertium gradum, & ſic quòd dicta Domina ex-
cluderetur ab inteſtato ex forma dicti ſtatuti non
aliter, & pro iſta diſtinctione bene facit quod in ſi-
mili notat Bartol. in l. ſi quis Titio. ff. de leg. ſecundo
in queſtio. qualiter cognoſcatur, an quis ſit legata
rius, uel exequutor &c. Laus Deo Saluatori no-
ſtro, ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Sed fideicommiſſaria.) Adde quòd † ſubſtitutio
29 compendioſa in bonis teſtatoris tantum per ver-
ba communia matre exiſtente in medio erit fidei-
commiſſaria omni tempore, ſecundum gl. in l. p̃ci-
bus. C. de impub & alijs ſubſtitutio. prope finem gl.
mag. verſ ſi verò, Bart. in l. Centurio, uerſicu. tertiò
principaliter. ff. de vulga. & pupill. nume. 26. & con-
ſil. 54. nume. 5 uolumine primo, Angel. Aret. in §.
final. inſtit. de pupil. ſubſtit col. 3. nu. 8. Bal. cõſ. 350.
* volumi. 4. nume. primo. qui teſtatur eſſe * commu-
nem opinionem. Angel. conſi. 97. nume. 3. Oldrad.
conſ. 99. nu. j. Dec. in d. l. precibus, colum. 12. uerſicu.
& tenendo, poſt nume. 19. ubi inquit quod opinio

Bar. habet magnam equitatem. Signorol. de Homode.conſi.107.nu.29. Pract.Papien.in forma libelli quo agitur ex ſubſtitutione, in verbo compēdioſè, uerſi.nunc autem. Afflic.deciſ.5.conſi.Neap.367. ubi inquit eſſe eam veriorem, & in ſacro conſilio ita fuiſſe votatum.

Opinio ſupradicta habet magnum conflictum ſcribentium, qui adeo oculos iuriſprudentum offuſcauit, vt vix cognoſci poſſit, quę nam ſit magis cōmunis opinio ſecundum Dec.conſil.228.nu.3. con-
30 tra quam, videlicet, ꝙ dicta ſubſtitutio † etiam matre exiſtente in medio ſit directa pro tempore pupillaris ætatis, plures tenuerunt, inter quos glo.in §. qua ratione, inſtitut.de pupill.ſubſtit. in glo. magna circa finem. Cyn.in d. l precibus, nume. 5. Paul.ibidem, nume.primo, Alex.in l. Centurio, nume.64. Dec.in dicta.l.precibus, nume.19. Oldr. conſil.123. poſt nume.ſecundū Paul.conſi. 111.num. ſecundo, volumi.primo, Guid.Pap.quęſ. 521. vbi teſtatur ita vidiſſe iudicari. Iaſ.in d.l. ꝑcibus, num.10. & 11. ubi
* teſtatur eſſe magis * cōmu. opinionem. Rip.in d.l. Centurio nume.114. vbi dicit eſſe commu.opinio. Roland. a Valle conſ.ſuo 69.nume.23.uolu.primo, vbi dicit de magis commu.opinionē per dicta Soci
31 ni per eum relati conſ.144. Attamen † in caſu conſultationis ex coniecturata mente teſtantis, eo quia dixit in bonis ſuis tantum, dicimus ipſam ſubſtitutionem eſſe fideicommiſſariam, quia mens teſtantis fuit nolle prouidere bonis filij propter matrem in medio exiſtētem quemadmodum mater ex cōiecturata mente excluditur, ſecundum tex.in l.in teſtamento.C. de teſtamen.mil. Barto.in l.ſecunda.ff. de vulg.& pupil.nume.40. Rip.in dicta l. Centurio, nume 121.vſque ad 124. & nouiſs. doctiſ. Cephal. conſil.ſuo 16.nume.50. uolu.primo, vbi dicit, quòd ideo admittitur fideicommiſſaria ex coniecturis,
32 quia introducitur ex coniecturis. Pręterea † natura dictionis tantum eſt taxatiua, & ſi ponatur in inſtitutione impedit ius accreſcendi ſecundum text.in l. Lucius.§.quę habebat.ff. ad Trebell.l. ſecunda. C. de pac.& ibi glo.in uerbo filias, ideo neceſſario debemus dicere ipſam fideicommiſſariam, aliàs ſi diceremus directam, illa dictio tātum, eſſet ſuperflua, & exiſtentia matris in medio nil operaretur.

b Quo uſque viueret.) Subſtitutio, † vel legatum
33 factum quouſque viueret an cenſeatur de proprietate, vel de vſufructu tantum. Adde Bart.in l. Titia cum teſtamento.§. Titia cum nuberet.ff. de leg ſecundo, nume.3.& in l.libertis.ff.de alimen.& cibar. leg.nume.ſecundo, tertio, & 5. Alber.in d.l.libertis, num j.tenuerunt ꝙ electio eſt legatarij eligēdi proprietatem, vel vſufructum, ſed Paulus in d. §. Titia cum nuberet, tenuit contra, nume.j. tandem in fin. diſtinguit, videlicet, aut eſt relictum ad vſumfructū, aut ad alimenta, & tunc uidetur relicta proprietas ſecundum text.in l fi .ff.de vſufruc.ear.rer. quæ uſu conſumunt.& not.glo. in l cū hi. ff.de tranſac. quia
34 † uerba illa ad uſumfructum ponuntur ꝑ modum cauſæ, & cauſa non reſtringit legatum, ut not.in l. 4.ff.de alimen. legat.& in l.donationes in concubinam. §. ſpecies.ff. de donat.aut eſt relictus uſusfructus, & tunc proprietas remanet hæredi ſecundum tex.in l.Titia cum teſtamento. §.fi. & ibidem Bart. num.3. & 11.quo in loco Paul. nu.3. refert.quæſtio. Dyni, quid ſi maritus relinquit vxorem dominam, & vſufructuariam, ut ibi per eum, & per Bartol. nume. 13. facit optimè dictum Doctiſſimi Cephali conſil.ſuo 81.uol.primo, Rip.in l.ex facto, nu.11.cū pluribus ſequen.ff.de uulg.& pupil.

ARGVMENTVM.

AN CONDICTIO EX LEGE, QVAE competit ad ſupplementum legitimè detur contra legatarios, ubi etiam habetur de quibus rebus legitima ſit detrahenda.

SVMMARIVM.

1 *Legitima eſt totius hareditatis.*
2 *Legitima eſt diuidenda in ſtirpem.*
3 *Dos computatur in legitima.*
4 *Legitima non poteſt auferri, per nepotes, uel pronepotes & ratio.*
5 *Filia praefertur nepotibus in pari cauſa.*
6 *Filia tenetur contribuere pro rata cum harede pro eo quod habet ultra legitimam.*
7 *Pro complemento legitima competit condictio ex lege.*
8 *Condictio ex lege eſt perſonalis, & datur contra uniuerſalem haredem.*
9 *Perſonalis actio non ſequitur fundum.*
10 *Legatarij non tenentur contribuere pro ſoluende debitum hareditarium, niſi in ſubſidium quando hares non habet ultra quartam, nume.11. & 13.*
12 *Legatum non debetur niſi deducte are aliene.*
14 *Teſtator poteſt haredem grauare uſque ad dodrantem deducte are alieno.*
15 *Hares ſatis eſt, quòd habeat quartam partem.*
16 *Actio ad ſupplementum legitima competit ante ſolutionem legatorum.*
17 *Filia habens legitimam retinet pro legato.*
18 *Legatarij praferuntur creditoribus, in rebus legatis quando hares eſt ſoluendo.*
19 *Creditores agere poſſunt contra legatarios quando hares non eſt ſoluendo.*
20 *Supplementum legitima eſt quaſi debitum, & debet praeferri quando hareditas eſt ſoluendo, & ſimiliter legatarijs.*
21 *Legitima poteſt peti in una re, & non in ſingulis rebus hareditarijs.*
22 *Filius non cogitur recipere legitimam in quantitate.*
23 *Legatarij debent agere contra haredem.*
24 *Hares extraneus non habet tantam affectionem ad res hareditarias ſicut filius.*
25 *Intentans actionem perſonalem debet agere contra haredem.*
26 *Actio ad ſupplementum legitime datur contra uniuerſalem haredem.*
27 *Legitima debet ſuppleri de omni patrimonio teſtatoris.*

CONSILIVM. XXIIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

VIſis omnibus inſtrumentis, notum eſt quòd legitima dictonim nepotum, & pronepotum non eſt tertia totius hæreditatis, licet in eorum petitione videantur hoc innuere, ſed tertia eius portionis, quam fuiſſent habituri ab inteſtato, & ſi conueniant ex perſona matris, & per cōſequēs in ſtirpē.C.de ſuis legi. auth.in ſucceſſione tres partes ab inteſtato fuiſſent, quarum vnam filia, alteram nepotes, alteram pro nepotes fuiſſent habituri

1 turi eſt † ergo tertia legitima cuiuslibet, & tertia to
2 tius eſt legitima omnium diuidenda inter † eos in
ſtirpem.l.cum quæritur, & l.parentibus.C.de inoffi.
teſtamen. cum ibi notatis, & ſic ſi bona hæredita-
ria valent termille libris (vt proponitur) legitima
omnium ſunt mille, quorum tertiã partem, videli-
cet, trecentas triginta tres & vnam tertiam debet
habere filia teſtatoris, ſi enim dos ſibi legata valet
libris ſexcentis computari debet ſibi pro legitima
3 ſua † trecentę triginta tres & vna tertia.ff.de bonis
liberto.ſi libertus ſub conditione. §.libertus patro-
nus, & illa non poteſt ſibi auferri per nepotes aut
4 pronepotes, quia † non debet recoperiendo unum
altare diſcoperiri aliud, vt in ſimili notatur & habe
tur in l aſſiduis.§.exceptis, per gl.C.qui potior: in pi-
5 gno.habeant. & quia † cum eandem cauſam præ-
tendunt, debet eſſe potior filia, quæ poſſidet ſeu te-
net partes rei.l.ſi ſeruum. §.ſequitur, de uerborum
obligat. Remanet ergo quæſtio ſolum de reſiduo,
videlicet, de libris uiginti ſex & duabus tertijs, quas
habere reperitur dicta filia ultra quam ſibi debeba
tur pro legitima, vtrum poſſint ſibi auferri per ne-
potes & pronepotes in totum, ſi tantum ei deficit
pro eo, quod debetur ei pro complemento com-
putatis legatis eis factis, & eo quod ex trãſactione
facta ipſi hęredes perceperunt, vel an ſaltim tenea-
tur filia contribuere pro rata cum hærede pro eo,
quod habet vltra legitimam ad faciendum dictum
6 ſupplementum, quod † vltimum videtur, per di-
ctam l.ſi libertus ſub conditione.§.libertus, in fine
de bonis liberto.& per id quod notat Bartol.in l.in
quartam.ante finem.ff.ad l.Falcid.Sed contrarium
7 eſt verius, quia † pro complemento legitimæ fien-
do competit condictio ex l.omnimodo, & l.ſanci-
mus.C.de inofficio. teſtamẽ.& ex notatis per Bart.
8 eod.tit.l.ſiquis filium, quæ † condictio cum ſit actio
perſonalis datur contra vniuerſalem hæredem,
a a non contra ſingulares ſucceſſores, vel poſſeſſores,
aut legatarios.C.de hęredi.inſtituendi.l.quoties, de
9 hęredita.actioni.l fina. quia† perſonalis actio non
ſequitur fundum. l. fideicommiſs. §. tractum. ff.de
iudic.& l.penulti.§.ſi hęres, ad Trebellia.C.de dona
10 tio.l.ęris alieni. Item † legatariis non auferuntur le
gata nec habent contribuere pro ſoluendo verum
debitum hæreditarium, niſi in ſubſidium, quando
11 apud hæredem nihil remanet, vel non† vltra quar
tam ſibi debitam pro Falcidia, vel Trebell.C.de iu-
re deliber.l.fina.§.licentiam, vnde ſi in bonis erant
quadringenta, & debita aſcendebant ad centum,
legata vero ad ducenta, eius ſolutione integraliter
debẽt hæredẽ cõuenire creditores ꝑ centũ eis debi
tis, cum penes eum remaneant centum, quæ ſunt
12 vltra quartam ſibi debitam, quia † non debetur,
niſi ex eo quod ſupereſt deducto ęre alieno, & ſic
de trecentis tantum, quorum quarta ſunt viginti-
quinque, & ipſe habet centum, ſed ſi legata aſcen-
dunt ad quadringenta, & ipſe ſoluiſſet tercentum,
retentis centum pro Falcidia, tunc quia non debe-
batur niſi de tercẽtis & ſic retinuit vigintiquinque
pluſquam ſibi deberetur, tunc creditoribus, quibus
debentur centum, tenetur pro illis vigintiquinque,
13 & legatarij in reſiduo, & iſte † eſſet caſus, in quo
tam hęres quàm legatarij contribuerent ad ſoluen-
dum verum debitum, & ſimiliter ad ſupplendum
legitimam quæ dicitur quaſi debita, non autẽ quan
do hæres tantum vltra quartam ſibi debitam, quod
ſufficit ad ſoluendum totum verum debitum, vt eſt
14 in caſu noſtro, & proponitur in facto. Nam † te-
ſtator poteſt grauare hæredem vſque ad dodran-
tem eius quòd ſupereſt deducto ęre alieno.l.prima,
in principio.ff. ad l.Falcidiam, vnde potuit in caſu
noſtro ipſum grauare de tota legitima ſoluenda,
quæ aſcendit ad mille, & in reſiduo.ſcilicet, in duo-
bus millibus potuit ipſum grauare vſque ad dodrã-
15 tem, & ſic vſque ad mille quingenta, quia † ſatis eſt
quod ſibi remaneat quarta pars de duobus milli-
bus, videlicet, quingenta, ſed tunc remanent ſatis
vltra, ſi alia legata non ſunt, nam deducto eo qđ
debetur dictę filiæ pro ſua legitima de legato ſibi
facto, non remanent in legato, niſi ducenta ſexa-
ginta ſex, & duæ tertię cum tamen teſtator potue-
rit hæredem grauare in mille quingentis, (vt ſupra
16 dixi,) & ſi † antequam legatum ſolutum fuiſſet fi-
liæ, fuiſſet actum pro ſupplemento contra hære-
dem & ipſum integraliter fuiſſet dictis nepotibus
ſolutũ & pronepotibus, qui non potuiſſent recuſa-
re cum verè hæreditas eſſet penes eos, iuxta plene
notata in ſimilibus per gloſſ.in l. prima.§.fina.ff.ad
Trebellian.deinde filia egiſſet ad rem legatam, &
debuiſſet eam conſequi totam & nihil diminuere-
17 tur, † ergo nec nunc debet minui de eo, quòd ha-
bet in dicto legato vltra id, quòd ſibi debetur pro
legitima pro faciendo dictum ſupplementum.
Etiam pro prędictis allego determinationem doc.
Cyni in l.terna, ſeu ſecunda. C. qui potior, in pi-
gno. habeantur, & Bartol. in l.is cui.§. poſtquam.
18 ff.vt in poſſeſ.legat.qui dicunt, quòd quando † hæ-
res eſt ſoluendo creditoribus, & legatarijs ipſi lega-
rij in rebus legatis præferuntur creditoribus, quia
creditores non debent agere contra legatarios, ſed
contra hęredem, vt dicta l.fina. C.de hæredit.actio.
19 ſed † quando non eſſet ſoluendo, tunc agere poſ-
ſunt contra legatarios, ut l.fina.§.licẽtiam. C. de iu-
re deliber.& ibi gloſſ. hoc expreſſe vult, quę incipit
20 prius, in fine, eodem ergo † modo debent præfer-
ri legatarij in re legata, & qui prætendunt ſupple-
mentum legitimæ quod eſt quaſi debitum, vt no-
tatur in l. ſiquis legatum de falſis, & l. cum eman-
cipata. C. de iuris & facti ignorãn. quando hære-
ditas eſt ſoluendo pro vtroque ut proponitur eſſe
21 in caſu noſtro. Pręterea † licet lex dicat, quòd le-
gitima debetur ex ipſis rebus hęreditarijs. C. de in-
officio. teſtamen.l. ſancimus. §. repletione, tamen
Doctores dicunt, quòd non eſt ſic intelligendum,
vt in ſingulis rebus poſſit peti legitima, quia ex
hoc ſequeretur magna incommoditas, ſed poteſt
peti, ut vna, uel duę, vel plures res integraliter aſ-
ſignentur pro ea, prout iudici viſum fuerit. Nec
22 † cogitur filius eam recipere in quantitate, vt no-
tat Gulielmus de Cuneo, in l. ſancimus, prælle-
gata, & Bartol. in l.ſuus quoque, in fine princi-
pij. ff. de hęredi. inſtituend. & ſi ſic eſt, aut iſti
nepotes, & pronepotes petunt ab iſta filia certam
partem dictæ domus eis legatę tanquam eis debea-
tur in ſingulis rebus, & ſic actio ſit realis, vel in
rem ſcriptam; & hoc facere non poſſunt, per ea,
quæ notant doctores in dictis locis, aut petunt to-
tam illam domum ſibi aſſignari pro eo, quod eis
deficit, quia forte tantum deficit, & hoc etiam
facere non poſſunt, quoniam æquius eſt, vt pro
hoc agant contra hęredem, qui plures res hæredi-
tarias habet, & etiam vnam, vel duas aſſignabit,
& alię ſibi remanebunt, quàm contra filiam, quę
non habet, niſi vnam, & ſi illam traderet, alia non
remaneret, argumen.eius quod dicitur de habente
vnam auem, ſeu porcellum.ff. de offi. pſid.l. illicitas
§.Neſennius, & quod ibi notatur, & de habente
vnum ſolum beneficium vt notatur in clementi

prima de præbend. in gloſſ. quæ incipit, de iſto iure,
24 maximè, quia hæres vniuerſalis eſt extraneus,† qui
non habet tantam affectionem ad res hæredita-
rias, ſicut ipſa filia. l. in emptione. ff. de minor. & de
bonis liberto. l. libertus qui ſoluendo, vnde durius
eſſet & moleſtius filiæ, ſi hæc vnica res paterna ſi-
bi legata auferreretur, ergo non eſt auferenda, ar-
gumen. l. ſi domus. §. qui confitetur. ff. de lega. pri-
mo, cum ibi nota. ſed agendum eſt contra hære-
dem, qui plures alias res habet, & cui non erit ita
durum ſi aliquam aſſignat. Aut iſti nepotes, & pro-
nepotes petunt ſibi fieri ſupplementum in quanti-
tate, & tunc non intentant aliquam actionem rea-
25 lem, vel in rem ſcriptam, ſed † merè perſonalem,
ideo debent agere contra hæredem, & non con-
tra legatarium, dicta l. fi. C. de hæredita. actio. Non
obſtat. l. libertus ſub conditione. §. libertus, & id
quod notat Bartol. in l. in quartam, circa finem. ff.
ad l. Falcidiam, quia debent intelligi ſecundum ea,
quæ dicta ſunt, quando hęreditas non ſufficeret
ad ſupplementum, aliàs procedunt ea quæ dixi.
Laus Deo, ego Paulus de Caſtro, etc.

ADDITIONES.

Contra vniuerſalem hæredē.) Adde quòd actio
26 † ad ſupplementum legitimæ datur contra vniuer-
ſalem hęredem, & non contra legatarios, ſecun-
dum Bartol. conſil. ſuo. 34. nume. 4. factum tale,
Maſſius Martini. Angel. conſil. 131. Ad deciſionē
huius dubij, nume. primo, & ſecundo, ubi refert
Raynerium de Forliuio, in l. prima. C. de inofficio.
teſtamē. per l. ſi libertus. §. libertus. ff. de bon. libert.
tenuiſſe filium poſſe agere ad legitimam tam con-
tra legatarios quàm contra hæredem inſtitutū,
& Guliel. de Cun. in l. prima. C. de inoffic. teſtamē.
quę quidem opinio iuridica eſt, & eā tenuit Bartol.
in l. in quartam. ff. ad legem Falcidiam, nume. 13. &
27 eſt ratio, quia † debet ſuppleri ex patrimonio te-
ſtatoris. l. ſancimus. §. repletionem. C. de inofficio.
teſtamen. quod procedit quando filio nil eſt relictū,
& repletio non poteſt abſque difficultate ab hære-
de fieri: puta, quia facta ſunt plura legata, & ſimilia
quæ poſſent legitimæ ſupplementū in ambiguo cō
ſtituere, uel quando ſunt deducta legata ante reple-
tionem: aliàs idem eſſet, quia ante omnia eſſet de-
ducenda legitima deducto ære alieno, authentic. ut
cum de appellatio. cognoſ. §. cæterorum, collatio.
7. Doctiis. Ceph. conſil. 5. nume. 45. uolumi. j. Franc.
de Capiteliſt. conſil. 78. nume. 8. inter conſil. diuerſ.
ad vlt. uolunt. volumi. primo, Dec. conſil 616. num.
5. Bald. in rub. ff. de rer. diuiſ. verſ. ſed bene, nume. pri
mo, Roland. à Valle, conſ. 75. uolumi. primo, nume.
31. Crauet. conſil. 109. nume. 5. & 67. qui optimè de-
clarat hanc materiam.

ARGVMENTVM.

QVAEDAM MVLIER FECIT ALI-qua legata cuidam capellæ, quia uir ſuus facturus erat & alia: An vir, qui illa fecit poſſit poſteà reuocare, & mulier quę ipſi capellę legauit bona in ſolutum accepta per eius virum communicata cum fratribus, & nepotibus ſuis ſocijs omnium bonorum an pręiudicet ipſis fratribus & nepotibus, uel ſaltim vero hęredi inſtituto ab ipſa muliere, qui adiuit hæreditatem cum beneficio inuentarij, ſaltem vt teneatur reddere portiones aliorū ſociorum, vel ſaltim pręiudicare ſibi in eius parte, & an hæredes vxoris petere poſſint dotes quas vxor in vita ſua nō petijt, ſed tanquam fructuaria bonorum mariti vigore legati ſibi facti rebus ipſius mariti incubuit.

SVMMARIVM.

1 *Legata facta contemplatione alterius cenſentur irreuocabilia.*
2 *Voluntas ultima ambulatiua eſt uſque ad mortem etiam ad pium uſum, nume. 3.*
4 *Quis non poteſt ſe aſtringere ad non reuocandum legata quãdocunque uſque ad mortem.*
5 *Ea quæ ſunt reuocabilia de ſui natura, ut legata quis ſibi proſpicere poteſt.*
6 *Non præſummuntur in legatis ea quæ non habent cauſam coherentem legato.*
7 *In dubio præſummitur in legatis quis habere res pactum ad piam cauſam.*
8 *Frater, & ſic ſocius non præiudicat fratri nec ſibi deſcribendo legatum ſibi factum in libro communi.*
9 *Fratres non tenentur rem communem legatam dare etiam cum pretio pro portionibus ſuis.*
10 *Legatum factum de re aliena ignorante teſtatore rem eſſe alienam non ualet.*
11 *Teſtator poteſt legare rem hæredis etiam ſi teſtator ignorabat nume. 12.*
13 *Legatum rei alienæ conſentiente domino ualet.*
14 *Hæres habet actionem mandati contra dominum conſentientem ut teſtator legaret rem ſuam.*
15 *Hæres liberatur cedendo legatario actionem mandati cōtra dominum rei legatæ.*
16 *Teſtator habet iuſtam cauſam credendi rem eſſe ſuam quia emel fuit patris ſui.*
17 *Diſſenſus in ſubſtantia contractuum impedit actionem oriri ex contractu.*
18 *Debitor cum ſucceſſit creditori confunditur actio.*
19 *Legatarius poſſidens rem alienam legatam poteſt ſe tueri cōtra dominum conſentientem.*
20 *Sola aditio hæreditatis præiudicat.*
21 *Hæres qui confecit inuentarium nullum damnum debet ſentire hæreditatis.*
22 *Hæreditas non adita non tranſmittitur ad hæredē extraneū:*
23 *Hæres cum beneficio inuentarij non tenetur ad legata etiam ad piam cauſam quæ non extant.*
24 *Præſcriptio non currit contra eum qui ſtat in bonis ſibi obligatis ſine uiolentia.*
25 *Præſcriptio ſtatutarij iuris ſtatutarij debet limitari ſecundum ius commune.*
26 *Obligatio de non reuocando primum teſtamētum an ualeat cum diſtinctionibus.*
27 *Legatum reſtringitur ex cauſa ſibi cohærente & quando.*
28 *Legatum rei alienæ ualet & quando.*
29 *Inuentarium conſeruat hæredem ſine damno.*

CONSILIVM. XXVIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimę Virginis Marię. Amen.

CIrca primum quæſitum facit dubium, quòd ſi dictus Ioannes poſſit reuocare dicta legata facta dictæ capellæ remanebit decepta domina Agnes defuncta in contemplatione dictorum legatorū fiendorum per Ioannem eius maritum prędictę capellæ, etiam ipſa plura legata fecit eidem quæ per eius mortem ſunt confirmata, & reuocari

reuocari non poſſunt, unde etiam per Ioannem
1 facta,† uidẽtur facta irreuocabiliter ne illius domi-
næ fruſtretur intentio, ut C.de pac.l.ſiquis in cõſcri
bendo, uerſiculo ſancimus.ff.de arbi.l.3.§.1.de inſti
to.l.ſed; & ſi pupillus.§.ſi ambo, de exercito.l.1.§.
magiſtro. & C. de his qui ueniam ęta.impet.l.1.in
fine, & quod notat glo.C.de petitio.hære.l.ſi putas,
in fine primæ glo. His tamen non obſtantibus dico
ꝙ reuocare poteſt per generalem regulam, ꝙ am-
2 bulatoria† eſt ultima uoluntas uſque ad ultimum ui
tę ſpiritum l.ſi mihi & tibi.§.in legatis, de le.1. cum
3 concordantibus, etiam† ſi ſit ad pium uſum. C. de
ſacroſanct.eccleſ.l.1. Nec potuit expreſsè uel tacitè
a nec aliquo quæſito colore ſe aſtringere [a] ad nõ re-
4 uocandum, nec ſibi talem† poteſtatem adimere.ff.
de leg.3.l.ſiquis in principio teſtamenti, cum cõcor
dantijs.l.ſtipulatio hoc modo.ff.de uerb.oblig.C.de
tranſact.l.cum donationis, in fi. Nec obſtant allega
ta in contrarium, quia potius ſe ipſam decepiſſet
dicta domina Agnes ſi hæc credidiſſet, ꝙ non reuo
caret, cum ſcire debuit reuocabilia eſſe legata de
5 ſui natura, unde hunc caſum euenire† poſſe conſpi
cere debuit.ff.locati.l.ſi quis domum.§.1.ſi ergo nõ
proſpexit ſeipſam circumuenit.ff.de libera. cauſ.l.
Immo, poſt principiũ, de rei uendi.l.nam ſi actor.
Prętetea non ſupereſt aliqua bona rõ propter quã
ſit pręſummendum ipſam feciſſe ſua legata cõtem
platione legatorum fiendorum per Ioannem aliàs
6 † non factura. niſi probetur, cum in dubio non prę
ſummatur, niſi quando exprimitur aliqua cauſa co
b hęrens legato [b] l.cum tale.§.falſam. ff.de cond.&
demon.& ꝙ notat Bar.in l.demonſtratio.§.ꝙ autẽ
7 iuris, e.ti. Potius.n.† in dubio pręſummitur habuiſſe
reſpectũ ad piam cauſam, propter quam relinque-
bat, & ex qua fuit mota quàm ad legata fien-
da per alterum de quibus nullum commodũ a pud
Deum erat ſuſceptura ſed de ſuis tantum, argu.eo-
rum quæ notat Bar.in l.pater filius.§.tuſculanus, in
fi.ff.de leg.2. & iſta cauſa non obſtat ergo &c. Cir-
ca ſecundum quęſitum notandum eſt ꝙ aut quęri-
mus utrum propter conſenſum dicti Ioannis præ-
ſtitum dictæ Agneti in teſtamento & relinquendo
dicta legata, aut per aditionem hęreditatis dictæ
Agnens fienda per Ioannem factum fuerit uel poſ
ſit aliquod pręiudicium dictis fratribus & nepoti-
bus dicti Ioannis inter quos dicta bona legata per
Agnetem erãt communicanda cum dicto Ioanne
qui dicta bona acquiſiuit per actionem inſolutum
ſibi factam & poſtea communicauit cum fratrib.
& nepotibus prędictis apponendo ea ad librũ com
munẽ, & qui erant inter ſe ſocij omnium bonorũ,
8 † eo quia negociabantur & omnia lucra & damna
communicabant, ſecundum ea quę no.in l.Titium
& Meuium.§.altero.ff.de adminiſtra.tu. & C. com
munia utrius.iudi.l.ſi patruus, & tunc eſt clarum ꝙ
non ſit illis præiudicium.l.nemo ex ſocijs, in princi
pio.ff.pro ſo. & C.ſi in commu. eademque cauſa in
integ. reſtitu. peta.l.1.ff.famil.hercíſ.l.cohæredibus
in principio.C.de reb.cred.& iureiur an.l. neque fi-
9 lius, ergo nec† cogentur fratres & nepotes prædicti
portiones eorum tradere prædictę capellæ etiam ſi
Ioannes uellet eis ſoluere prætium.l.non dubium.
§.fin.ff.de le.3. Aut quærimus utrum ſit factum uel
poſsit fieri præiudicium ipſi Ioanni poſtea adeunti
10 cum beneficio inuentarij, & tunc aut† quærimus
quantum ad portionem dictorum fratrum & ne-
potum (uidelicet) aut tenentur eas redimere ſi poſ-
ſunt, & ſimiliter dicendum eſt ꝙ non, quia non ap
paret, ꝙ dicta domina Agnes ſciuerit dicta bona eſ
ſe aliena, Immo credebat eſſe ſua & non reliquit
perſonæ coniunctæ ergo &c.C.de leg.l.cum alienã
maximè cum ipſa poſsideret tanquã paterna, ut ibi
not.Bal.authen.quamuis. Quantum ad portionem
ſuam quam habet in dictis bonis, an teneatur eam
tradere dictæ capellæ & tunc uidetur ꝙ ſic tam ra-
11 tione conſenſus præſtiti† dictæ Agneti in legando,
per ea quę notat Bar.in l.cum quis decedens, in fi
ne principij.ff.de leg.3. quàm etiam ſi non conſen
12 ſiſſet expreſsè, ex quo † erat res hæredis etiam ſi te
ſtatrix ignorabat.l.unum ex familia.§.ſi rem.ff. de
leg.2. Sed circa primum aduertendum eſt, ꝙ Bart.
in dicta.l.cum quis decedens, loquitur eo caſu quo
13 teſtator legans rem alienam conſentiente † domi-
no inſtituit hæredem alium, quàm dominum, quo
caſu dicit ualere legatum, quia legauit rem alienã
ſcienter, & ſic hæres tenetur legatario non autem
14 dominus rei, tamen dicit hæredem† habere actio-
nem mandati contra dominum rei quia conſen-
tiendo cenſetur mandaſſe, & ipſe teſtator præſum
15 mitur non fuiſſe aliàs relicturus, ideo hæres† libera-
tur cedendo legatario hanc actionem mandati,
nec aliter tenetur redimere, ſed cum in caſu no-
ſtro fuerit inſtitutus ipſe Ioannes, qui erat dominus
rerum legatarum pro certa parte & ipſa teſtatrix
ignorabat res prædictas eſſe hæredum, immò cre-
debat eſſe ſuas ex ſucceſsione paterna, & habebat
16 iuſtam cauſam credẽdi, quia† fuerant ſemel patris,
non poteſt dici quòd inter ipſam teſtatricem & ip-
ſum Ioannem fuerit celebratus aliquis contractus
mandati quia poſito quòd Ioannes ſciret eſſe
ſuã, & haberet intẽtionẽ mãdati, ipſa tamẽ teſtatrix
non erat huius credulitatis, nec intentionis, nec
contemplatione dicti mandati uel conſenſus præ-
ſtiti à Ioanne motam fuiſſe præſummitur ad le-
gandum, ſed quia credebat eſſe ſua propria bona.
c [c] Cum igitur diſſenſus† in ſuſtantia contractus fuiſ-
17 ſet.l.ſi ego.ff.ſi cer.pe.& hic non fuit celebratus talis
contractus, & ſic non potuit oriri dicta actio man-
dati contra dictum Ioannem, & poſito ꝙ fuiſſet or
ta & acquiſita teſtatrici, ſi Ioannes adijt hæredita-
18 tem† eius confunditur.l.ab eo.C.de nego. geſt.cum
ſimilibus, quia debitor ſucceſsit creditori.l. ſtichũ.
§.aditio.ff.de ſolutio.& tunc non poteſt cedi lega-
19 tario, igitur niſi capella poſsideat (quo† caſu contra
conſentientem poſſit ſe tueri excipiendo, non po-
teſt per uiam agendi conſequi à dicto Ioanne pro-
pter dictum ſolum conſenſum, ut not.Bal.in dicta
l.cum alienam.C.de leg.circa medium. Quantum
uero ad ſecundum an ſibi præiudicet propter ſol
aditionem etiam ſi expreſsè non conſenſiſſet, pe
l.unum ex familia.§.ſi cum rem.ff.de leg.2. Reſpon
20 deo ſic,† dummodo tantum ſit in hæreditate (de-
ductis legatis) quod ęquiualeat portioni, quam di-
21 ctus Ioannes habet in dictis bonis, aliàs tamen † ſi
conficiet inuentarium, cum nullum damnum de-
d beat ſentire [d] propter quod inuitus cogatur rem tra
dere, & ex quo remanet ſibi ualor, ut l.fin.§.& ſi p̃-
fatam.C.de iu.del.iuncto.§.ſi rem, ſed (ut mihi aſſe
ritur) non remanet tantum quia de hęreditate di-
ctæ Agnetis, quæ fuit hęres patris ſui debet deduci
dos dominę Angelæ matris dictę dominę Agnetis,
ad quã bona patris dictę Agnetis & ipſa Agnes reli
cta prius tenebatur, ꝙ licet hæreditas dicti domini
22 Angeli fuerit relicta dictę Agneti tamẽ† ipſa Agnes
non repetitur eã adiuiſſet, & ſic eã non tranſmiſ-
ſet ad hæredem extraneum.l.1.§.in nouiſsimo. C.
de cad.toll.ſed ſolum ad deſcendentes.l.1.ff.de his
qui ante aper.tab.& ſic pertinet hæreditas dictę do
minæ

minę Angelæ ad alios ſibi propinquiores, iuxta no.
in l. qui ſe patris. C. unde libet. qui poterunt petere
dictam dotem, qua deducta de dicta hæreditate nõ
remanet tantum, ꝙ æquiualeat dictæ portioni, ex
23 quibus patet dictum † Ioannem cum beneficio in
uentarij non teneri dictæ capellæ ad legata prædi-
cta. Et ſic reſponſum eſt ad omnia contenta in ſe-
cundo quæſito. Multo etiam minus ſi repudiaret
tunc enim licet ceſſet illa ratio de confuſione actio
nis mandati, ſubſunt tamen aliæ quæ ſufficiunt. l. ſi
non lex, in principio. ff. de hære. inſt. Vlterius quæri
tur quia dictum eſt ꝙ dicta Domina Angela poſt
mortem Michaelis mariti ſui ſterit in bonis eius u-
ſufructuaria per triginta annos uel circa, quia mari
tus eam reliquit Dominam & uſufructuariam &
maſſariam nec unquam repetijt dotes ſuas, utrum
habens ius poſſit repetere uel an repellatur exce-
ptione præſcriptionis? Reſpondeo, petere poteſt,
24 quia † contra eam nunquam currit pręſcriptio, ex
quo ſtetit in bonis ſibi obligatis ſine uiolentia. l. cũ
notiſsimi. §. fi. C. de præſcriptio. triginta annot. ubi
caſus, & hoc ſiue loquamur de præſcriptione iuris
25 communis, ſiue ſtatutarij quia † illa debet intelligi
& limitari ſecundum ius commune. C. de noxal. l.
ſi ſerui ueſtri, & quod notat glo. C. de iur. deli. l. fi. §.
in computatione, in fine magnæ glo. extra de con-
ſuetudine. c. cum dilectus. ff. de munerib. & honori-
bus. l. ut gradatim. §. & ſi lege. Laus Deo ſaluatori
noſtro. Ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Nec potuit expreſsè uel tacitè ſe aſtringere. Ad
26 de an quis poſsit ſe aſtringere ad non teſtandum †
uel non reuocandum legatum uel teſtamentum.
Dyn. in c. quod ſemel, de reg. iur. in 6. arguit pro &
contra, ubi poteris recurrere. Iac. de Arc. in l. ſiquis
in principio teſtamenti. ff. de leg. 3. nu. 1. & 2. dicit ꝙ
ſi in principio teſtamenti ſunt appoſita uerba pro-
teſtatoria, puta ſecundum teſtamentum eſſe ſimu-
latum, & tunc ſecundum teſtamentum non ualet,
ſed ſtatur primo. Ricchar. Malum. per eundem la.
relatus dicit ꝙ aut ſunt appoſita uerba derogatoria
& tunc ſecundum teſtamentum non ualet niſi fiat
expreſſa mentio de uerbis derogatorijs primi. Bar.
in d. l. nu. 4. & Albet. de Roſat. idem. nu. 2. 7. & 8. di-
ſtinguũt ꝙ uerba aut ſunt derogatoria ſolennitatis,
aut uoluntatis, aut actus teſtandi. Primo caſu non
ualet teſtamentum, quia non poteſt mutare ſolen-
nitatem iuris publici. l. diuus. §. licet. ff. de iur. codic.
ſecundo caſu ualet ſi expreſsè de primo faciat men
tionem, ut l. ſi mihi & tibi. §. fi. ff. de leg. 1. Tertio ca-
ſu non ualet, quia non poteſt facere ſe inteſtabilem
l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de uer. obl. Cyn.
in l. ſancimus. C. de teſtam. num. 1. Bar. in dicta. l. ſti-
pulatio. nu. 4. ubi refert ita tenuiſſe And. de Piſi. Fe-
der. de Sen. con. 47. nu. 1. Angel. conſ. 314. nu. 2. Petr.
de Ancha. conſ. 403. Viſo diligenter. ubi dicit eſſe
* communem opinionem, * etiam ſi interuenerit iu
ramentum. nu. 2. Paul. in l. humanum. C. de leg nu.
4. & in auth. hoc inter liberos. C. de teſta. nu. 5. & eſt
* communis * opinio. teſte Boerio in add. ad Dynum
in dicto. c. quod ſemel, ubi plures auctoritates addu
cit, ad quem poteris recurrere ſi cupis auctoritates
uidere.
b Cohęreat legato. Adde † ꝙ cauſa quæ cohæret le
27 gato illud reſtringit ſi pet ſe ſumpta fauorem non
reſpicit legatarij, ſecundum text. in l. cum pater. §.
dulciſſimis. ff. ad treb. Bar. in l. libertis, la. 1. ff. de ali.
& cib. leg. nu. 1. & 4. Rom. conſ. ſuo 503. Omnipotẽ-
tis Dei. nu. 7. Bal. in l. 1. uerſ. nota quod dixi. C. de col
lus. deteg. nu. 2. Fran. de Alberg. conſ. 52. inter conſ.
diuer. ad ul. uolun. uol. 1. nu. 6. & 7.
c Bona ſua propria. Adde ꝙ legatum † rei alienæ
28 ualet, & hæres tenetur redimere à domino uel da-
re æſtimationem legatario ſecundum Lucchin. de
Curt. inter conſ. ad ult. uolun. conſ. 111. uol. 1. nu. 2. &
in proprijs terminis legati facti ad pias cauſ. Ludo.
Rom. conſ. ſuo. 235. quo ad primum. nu. 5. tenuit cõ-
tra ſupradictam conſultationẽ Pau. quod legatum
ualeat. Titaqu. in trac. piæ cauſæ in præfatione uerſ.
primum igitur, confert ad rem dictum Doctiſ. Ce-
phal. conſ. ſuo 36. uo. 1. num. 12. ubi alia adducit, quę
cauſa breuitatis pręterminitto.
d Damnum debeat ſentire. Adde quòd † inuenta-
29 rium conſeruat hæredem ſine damno ſecundum
* communem opinionem * doc. in l. fin. §. & ſi præfa-
tam. C. de iur. delib.

ARGVMENTVM.

QVID PROBANDVM SIT AD HOC
hoc ut quis de ſpoliatione eius nomine facta per
alterum teneatur, & nunquid per iſta uerba ua
das & arripias poſſeſſionem talis rei probetur
mandatum de ſpoliando, & ſimiliter an per
iſta uerba uadas & non reuertaris domum quin
ſentiam nouum de tali, probetur mandatum de
tali homicidio commiſſo faciendo.

SVMMARIVM.

1 Poſſeſſio non probat ſpoliationem.
*2 Quæ requirantur ad hoc ut quis teneatur de ſpoliatione fa-
cta per alterum.*
*3 Ratificatio poſſeſsionis de ſpolio cum qualitate ſpolij & nomi-
ne ipſius.*
*4 Spoliatio probata non intelliguntur probatæ qualitates præ-
dicta.*
5 Poſsibile eſt poſsidentem ignorare ſpolium.
*6 Intentio agentis non eſt probata cum poteſt in dubium reuoca-
ri aliter factum poſſe eſſe.*
7 Non probat hoc eſſe quod contingit abeſſe.
8 Mandatum quod ſpoliaret et poſſeſsio facit ſpolium.
*9 Mandatum datum intelligitur datum modo licito nec uenit
illicitum in generali mandato.*
*10 Nimia generalitas mandati & acceptatio actus inducunt
ratificationem actus illiciti.*
*11 Qui effuſo ſermone loquitur ſibi imputet cum potuit ſibi pro-
ſpicere.*
*12 Præceptum factum famulo ut non redeat domum niſi domi-
nus audiat aliquid de negocio inducit mandatum 13.*
*14 Verba in mandato ſunt intelligenda ut mandatarius intelle-
xit non ut mandans.*
15 Intellectus c. cum ad ſedem, de reſtitu ſpol.
*16 Animus demonſtratur ex ſequentibus qualiter fuerit in præ-
cedentibus.*
*17 Notitia actus illiciti ſi non deſiſtit ab eo ratificat eum qua-
litate illiciti.*
18 Ratificatio retrotrahitur ad tempus mandati.
19 Intellectus c. ſæpe, de reſtitu ſpolia.
20 Intellectus ad l. finalem. C. de acquir. poſſeſ.
21 Clauſula petens iuſtitiam miniſtrari quid importet.
22 Iudex debet eſſe fauorabilis ubi perpendit ueritatem.

Procurator

23 Procurator conſtitutus ad nanciſcendam poſſeſſionem ſi committit ſpolium non obligat dominum.
24 Mandatum præſummitur ex antecedentibus uerbis et factis ſequentibus inter dominum & famulum.
25 Mandatum de ſpoliando præſummitur ex conſequutione commodi poſſeſsionis.

CONSILIVM XXIX.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariç. Amen.

Idetur per prædicta, ꝙ non ſit pro
batũ dictũ Ioãnẽ habuiſſe ratam
dictam ſpoliationem taliter quòd
agenti ſufficiat ad obtinendum
ſententiam contra eum ſuper ſpo
liatione. Primo per caſum in c. cũ
ad ſedem, de reſt. ſpol. ubi uidetur
expreſſum, nam ibi erat probatum, ꝙ nuncius ipſe
ſpoliauerat hoſpitalarios, & epiſcopus poſſidebat
eccleſiam de qua facta fuit ſpoliatio, & tamen ibi
fertur ſententia contra actores, & additur cauſa,
1 quia† per hoc non apparet, ꝙ epiſcopus mandaue-
rit, aut quòd ratam habuerit ſpoliationem. Secun-
2 do per rationem quia† duo requiruntur ad hoc ut
quis teneatur de ſpoliatione facta per alterum, ac ſi
eſſet facta per ſe eo caſu, quo nõ pceſsit mandatũ
3 quòd eius noĩe facta fuerit† ꝙ ipſe eã ratã habuerit,
& quòd habeat ratam cum dicta qualitate quòd
facta fuerit nomine ipſius ratam habentis, & alte-
ro deficiente non tenet. ff. de ui & ui arm. l. 1. §. quo-
ties, & ibi notatur in gl. duo uidentur &c. ſed hic po
4 ſito† quòd ſit probata ſpoliatio facta per Petrum
(ut proponitur) non tamen apparet quòd eam fue
rit nomine Ioannis, & quòd Ioannes ratam habue
rit quòd facta fuerit ſuo nomine poſito, quòd repe-
5 riatur hodie poſsidere, quia† poſſibile eſt, quòd Pe-
trus non retulit ſe ſpoliaſſe, ſed à ſponte relaxante
recepiſſe, prout in reſpondendo poſitionibus (de
quibus ſupra) dicit ſe illi mandatum dediſſe, quòd ſi
uerum eſſet quòd ſic retuliſſet dicto Ioanni, ceſſa-
rent omnia uel ſaltim duo ex ſupra requiſitis ergo
6 &c. quia † cum ſit poſsibile quòd ſic retulerit non
eſt probata intentio Franciſci agentis, cui incumbe
7 bat probatio de prędictis, quia† non probat hoc eſ-
ſe &c. C. de proba. l. ad probationem. l. non hoc. C.
unde cogn. Et ſi dicat, ex quo Petrus habuit manda
tum à Ioanne (ut ipſe fatetur) cenſetur nomine Ioã
nis ſpoliaſſe. ff. de acquir. hære. l. qui in aliena. §. ſi is
qui, & ibi not. per Bar. & de manumiſſio. l. 4. §. ſi ab
8 ignoto, & quod ibi per eundem. Reſpõdetur† quod
illud procederet, ſi Ioannes dediſſet mandatum,
quòd ſpoliaret, ſed hoc hic nõ apparet, ſed ſolum,
a quod acciperet poſſeſsionem a & ita ipſe reſpõden
9 do poſitionibus dicit ſe feciſſe, ſed hoc† uidetur in-
telligendum modo licito & non illicito, qui non ue
nit in generali mandato, iuxta ea quæ habentur in
l. 3. §. ſi procurator. ff. quod quiſque iur. & l. ſi procu-
rator. ff. de condiction. indebit. cum ſimilibus, fa-
cit. l. quanquam. ff. de ritu nupt. & quod notatur
l. ſiquis ſub conditione, de condit. inſtitut. per Bar.
His tamen non obſtantibus uidetur dicendum cõ-
trarium ꝙ tantum ſit probatũ quòd ſufficiat acto-
ri ad ſententiam obtinendã ſuper reſtitutione con
tra dictum Ioannem poſtquam (ut proponitur) pro
bata eſt ſpoliatio facta per Petrum procuratorem
10 Ioannis. Et primo, † quia licet non habuerit ſpecia-
le mandatum ad ſpoliandum ſed ad accipiendum
poſſeſſionem (ut aſſeritur in reſponſione ſua) tamẽ
propter nimiam generalitatẽ dictorum uerbi ſi ſequuta
fuerit acceptatio (iniuſtè ſpoliando) uidetur quòd
teneatur dictus Ioannes, ac ſi de hoc mandatum
dediſſet ſpeciale, cum dictus procurator ueriſimili-
ter credere hoc potuerit, unde imputet ſibi Ioan-
11 nes, qui tam† effuſo ſermone eſt uſus in dando tale
mandatum, cum ſermo trahi potuerit ad utrũque
ſenſum. arg. C. de dotis promiſſio. l. fin. in fine, & de
acquir. hære. l. ſiquis mihi bona. § iuſſum, uerſiculo
ſed quid, & quod ibi ad propoſitum bene not. Bar.
12 de illo qui recepta iniuria à quodam† dixit famulo
b b non redeas domum niſi ego ſentiam aliquid de
iſto negocio, & ille famulus iuit, & illum interfecit
nam dominus fuit decapitatus & punitus ac ſi illi
13 ſpecialiter hoc mandaſſet, quia† ſaltim pręſtitit cau
ſam, ꝙ hoc faceret ſic generaliter ſibi loquendo,
14 unde in pręiudicium eius ſic effuſo ſermone loquẽ
do, ſic ſunt† uerba intelligenda ſicut ille mandata-
rius intellexit non prout intellexit mandans, argu-
men. trigeſima ſecunda quæſtio. 4. c. quicunque. Et
poſito quòd hoc illicitum in tali mandato non ca-
deret perinde tamen tenetur ac ſi caderet, argum.
ff. ad l. aquiliam. l. qui occidit. §. in hac, ibi nam & q
occaſionem præſtat &c. facit authen. qua in pro-
uincia, uerſiculo eo autem abſente &c. ſecundum,
c poſitionem caſus doctorum c. Nec obſtat ratio ſu-
prafacta in contrarium quia loquitur & habet lo-
cum quando in generali mandato procurationis
non eſſet facta mentio, ꝙ accipiat poſſeſſionem ta
lis eccleſiæ, tunc enim non ſubeſt aliqua iuſta cauſa
quare credat procurator in generali mandato in-
cludi, ꝙ delinquat, et illo etiam caſu loquitur. c. cũ
15 ad ſedem, de reſt. ſpo. quia† non dicitur ibi, quòd il-
le mandatarius haberet mandatum ad accipiendũ
poſſeſsionem talis eccleſiæ, ſed erat generalis nun-
tius factor ſeu procurator in factis domini epiſco-
pi, aliàs poſſet dicere non habere locum quod ſu-
pra dixi, per rationem ſupra tactam ut dominus te
neatur, uel tanquam tradiderit mandatũ de omni
eo, quod ſecutum fuit, uel tanquam præſtans occa-
ſionem ei quod fuit ſecutum argum. l. ſiquis ad ſe
16 fundum. C. ad l. Iuliam de ui. Præterea† ex ſequen
tibus apparet qualis fuerit animus in præcedentib.
ff. rerum ammota. l. qui concubinam. §. res ammo-
tas. ff. ad macedonia. l. ſed Iulianus. §. proinde, de
priu. credito. l. ſi uentri, in fine. C. de natural. liberis.
l. cum quis, circa finem, & notatur. 18. diſt. peruenit
& ex uerbis ſequentibus apparet, qualiter intellexit
præcedentia, de leg. 3. l. uxori. §. fin. & de liberatio. le
ga. l. Aurelius. §. ſticho, & quod ibi per Bart. poſt a-
lios, ſed hic fuit probatũ in propoſito ꝙ ille Petrus
ſpoliauit, & hoc eſt notorium Ioanni, ſi teſtes ſunt
publicati & nihilominus Ioannes retinet poſſeſsio
nem ſic nequiter acquiſitam. Igitur ex hoc præſum
mitur, ꝙ in generalibus uerbis mandati ſenſerit, ꝙ
17 acciperet etiam ſpoliando, quia† niſi hoc ſenſiſſet
poſtquam hodiè ſcit uériſimile eſt, quòd poſſeſsio-
nem relaxaret & non facit, uel ſaltim uidetur ratifi
care quòd geſtum fuit, ar. eorum quæ habẽtur in l. 1
C. de furt. Et ſi dicatur nõ ſufficit hodie poſt litem
cõte. ratificare, ex quo à principio litis nõ fecerat, ut
l. non quemadmodum. ff. de iud. Reſpondetur, ꝙ
18 immo ſufficit, tum quia† retrotrahitur ratificatio.
C. de Macedonia. l. fin. tum quia ſuperuenit ius acto
ri ex cauſa de præterito, & habente ortum ante li
tẽm conteſtatam ergo ſufficit ad ſententiam conſe-
quendam. l. ſi rem. §. ſi. ff. de pignor. actio. Prꝗterea
uerbi

uetba libelli de quò ſupra ſunt ita lata, quòd non ſo
lum comprehendunt interdictum unde ui, in quo
prædicta ſunt neceſſaria, ſed etiam condictionem
ex canone ſæpe, de reſtitu. ſpol. in qua ſufficit, quòd
ſucceſſerit in uitium & patet in uerbis libelli dum
dicit ſcienter in uitium ſuccedens &c. ſed ꝙ ſcien-
ter in uitium ſucceſſerit, & ſuccedat ſaltim hodie
19 propter factam probationem† dicti ſpolij facti per
Petrum ſatis apparet ex actis. Et iſtud (ꝙ ſaltim ho
die ſuccedat ſcienter ſufficeret ad agendum de no
uo condictione ex illo canone, poſito quòd à prin-
cipio cum ſucceſſit non ſit probatum, ꝙ ſciēter ſuc
ceſſerit, & hoc per ea quæ notat Bart. in l. eum qui.
§ in popularib. ff. de iniur. Igitur ex nunc debet ſuf-
ficere ad obtinendum ſententiam in hoc iudicio,
cum ex cauſa de prǽterito trahat argumentum, ut
ſupra dixi. Item poſſunt comprehendere condōnē
ex canone reintegranda. 3. quæſt. 1. quæ locum ha
bet contra quēcūq; poſſeſſorē, quādo agēs, qualiter
cūque cecidit à poſſeſſione rei eccleſiaſticę ſecūdū
Ioannē Cald. in d. c. cū ad ſedē, & hoc patet ex libel
20 lo ibi iniuſtè peruenit &c. Itē poſſunt† cōprehende
re condictionē ex. l. fi. C. de aequ. poſſeſ. quę datur
cōtra illū, cui procurator meus poſſeſſionē meā in
debitè tradidit, & ſic cū petierit ſibi iuſtitiam mini
21 ſtrari ſuper deductis in libello† qualitercūq; & quo
cūque de pdictis appareat actorē fouere iuſtitiā, ſa
tis eſt ad ſententiā obtinendā. facit ꝙ no. glo. in c. 2.
de reſcr. & iudex dēt eſſe in hoc fauorabilis actori,
22 quia† prætendit ueritatē eſſe in ipſo, & iniquitatem
contra reū. Nec obſt. c. cū ad ſedē, quia ibi agens ſe
reſtringit ad interdictum unde ui, ut ibi patet, ideo
ſubcubuit non probando neceſſaria. Laus Deo, e-
go Paulus de Caſtro &c.

ADDITIONES.

a Quod acciperet poſſeſſionem. Adde ꝙ † procu-
23 rator conſtitutus ad nanciſcendam poſſeſſionem
committens ſpolium, non obligat dominum, ſecū
dum Bellemer deci. 510. & 550. Anto. Matthe. in l.
naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poſſeſ-
ſio. in 6. ampliatione. & nouiſsimè Doctiſ. Iac. Me-
noch. in ſuis commenta. de recup. poſſeſ. primo re-
medio, nu. 55.

b Dixit famulo. Adde ꝙ ille dominus† qui dixit fa-
24 mulo, uade & non redeas domum niſi ſentiam ali
quid de illo negocio. ſi famulus occidit uel vulnera
uit aliquē, præſummitur feciſſe mandato domini
ſecundum tex. in c. ex literis, extra de exceſ. prælat.
& ibi Abba. nu. 3. Ange. & Imo. in l. ſiquis mihi bo-
na. §. ſiquis mandauerit. ff. de acqu. hæred. Auguſ. de
Arimino in add ad Ang. in uerb. Sēpronij. a t. quæſ.
* nu. 42. & eſt communis* opinio teſte dicto Auguſt.
prǽcit. loco.

c Doctorum. Adde ultra dicta per auctorē, quòd
25 is † qui poſsidet, cum commodum ſcienter ſibi de
fert, præſummitur mandatum de ſpoliando præ-
ceſsiſſe, ſecundum Inno. in c. cum ad ſedem, extra
de reſtitu. ſpo. poſt nu. 6. Panormit. ibidem num. 29.
Fel. in c. cum Petrus, de homic. nume. 14 Bal in l. ad
inuidiam, in fine. C. quod metus cauſ. Bar. in l. 1. §. fa
miliæ. ff. de ui & ui arma. num. 1. Barb. conſ. 13. col.
antepen. nu. 26. lib. 3. Ruin. conſ. 21. nu. 1. lib. 4. Natt.
* conſ 499. nu. 13. lib. 3. & eſt communis opinio * te-
ſte Doctiſ. Iac. Menoch. in ſuis commenta. de recu
perand. poſſeſ. in primo remedio, nu. 56. & tradunt
ſcribentes omnes in l. de pupillo. §. meminiſſe. ff.

de nou. oper. nun. quę quidem ſententia ampliatur
quo ad dominos, qui nec tacitè nec expreſſe cōſen-
tire uidentur, ut cū tutor nomine pupilli ſpoliat, uel
platus noīe eccleſię, ut latius idē Menoch. pcitato
loco docet nu. 60. q̄ qdē ampliatio ſolū pcedit quo
ad poſſeſſionis reſtitutionem, non quo ad cęteras
pœnas, ut idem auctor num. 62. & dicto num. 60.
complures citat ubi fuſius eſt uidendum, cum cau
ſa breuitatis omnia referre non expediat.

ARGVMENTVM.

PRAESCRIPTIO TRIGINTA AN-
norum currit etiam contra ignorantem licet ſit
introducta propter negligentiā non petentium.

SVMMARIVM.

1 *Tutores poſſunt adire hereditatem pupilli.*
2 *Statutum, quòd tutores poſſent auctoritatem pupillo adeunti hereditatem quid importet.*
3 *Præſtatio auctoritatis tutoris pupillo eſt de adminiſtratione.*
4 *Tutores ex forma ſtatuti ſicut poſſunt adminiſtrare ita & actum facere ex quo inducitur immixtio.*
5 *Sola exiſtentia ſui heredis confirmat dationem tutelæ.*
6 *Actus tutoris confirmati inducit immixtionem & pro hærede geſtionem.*
7 *Tutor confirmatus poteſt adire hereditatem paternam ſicut alteram aliunde prouenientem.*
8 *Per agens liberum, & patiens diſpoſitum ſtatim actus geritur.*
9 *Potentia & uoluntas actum confirmant.*
10 *Præſcriptio quæ habet tempus utile non currit niſi à die notitiæ.*
11 *Præſcriptio iuris communis uel ſtatutaria generaliter habet tempus continuum.*
12 *Præſcriptio actionis perſonalis ſuccedit loco præſcriptionis triginta annorum & quare nu 13*
14 *Præſcriptio triginta annorum currit ignoranti*
15 *Ignorantia ex ſe ipſa non eſt cauſa impediendi curſum præſcriptionis ſed propter impedimentum agendi &. quomodo intelligatur nu. 18. & 19.*
16 *Præſcriptio triginta annorum fuit introducta propter negligentiam non petentium.*
17 *Ignorans non poteſt dici negligens.*
20 *Fauor præſcribentis eſt quando præſcribens habet titulum & bonam fidem.*
21 *Præſcriptio triginta annorum currit ignorantibus & qualitercunque impeditis.*
22 *Præſcriptio currit impeditis qui poſſunt impedimentum remouere & non remouent.*

CONSILIVM. XXX.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

VIſis & ponderatis omnibus ſupra-
ſcriptis ſatis plene & ſubtiliter a-
gredior rem de qua agitur proce
dēdo breuiter & ſine ſuperfluitate
uerborum, prout conuenit, inter
tā peritos & ſolennes aduocatos,
renendo breuiter, ꝙ dicto agenti
debeat obſtare exceptio præſcriptionis oppoſita p
Lazarum dummodo petitum fuerit ex cauſa com
prǽhenſa

prçhenſa in ſtatuto mercantiæ in cuius curia agi-
1 tur, & hoc per rationes primo loco factas, quia† tu
tores dictę Agnetis uidentur adiuiſſe uel ſe immi-
ſcuiſſe hçreditati paternæ, per ea quæ prçponuntur
egiſſe & feciſſe, ex quo tunc pupillus erat infans, &
ſic tutores poſſunt per ſeipſos hoc facere. C. de iur.
delib. l. ſi infanti, iuncto eo q̄d notat Bart. in l. potuit
eo. tit. ubi determinat, nec habet obſtare id q̄d alle
gatur in contrarium ex forma ſtatuti Lucani, tuto
res relicti in ultima uoluntate ſunt tutores & poſ-
ſunt ſe immiſcere adminiſtrationi etiam non adi-
ta hçreditate dummodo impleuerint ſolennia &
decreta fuerit eis adminiſtratio, quod hic factum
2 fuit Nam† dico quòd illa allegatio de decreto facit
pro iſta parte, quam teneo, non autem contra. Qui
nimo eſt neceſſaria, nam ſi dictum ſtatutum non
eſſet, & ſic non potuiſſent dicti tutores adminiſtra-
re ſic non potuiſſent pupillo adeū̃ti uel ſe immiſcē
3 ti prçſtare auctoritatem, quia† talis prçſtatio de ad-
miniſtratione dicitur, ſed dandus fuiſſet alius tutor
à iudice ad hunc ſolum actum l. cum in una. §. ſi tu
tor. ff. de appel. & nota. in l. ſi nemo. ff. de teſtamen.
tutel. ita non potuiſſet aliquem actum facere per
quem induceretur aditio uel immixtio ſeu geſtio
pro hærede, & multo minus cū̃ non eſſent tutores
ante aditam hæreditatem, ergo nullum actum tan
quam tutores gerere potuiſſent, ſed quia† erant tu-
4 tores ex forma dicti ſtatuti, & poterant adminiſtra
re ſicut potuiſſent in maiori infante uidentur adi-
re uel ſe immiſcere & auctoritatem præſtare, ita
potuerunt actum facere ex quo induceretur immi
xtiō ſeu geſtio pro hærede ipſo exiſtente infante.
Præterea uidemus † in ſimili quòd propter ſolam
5 exiſtentiam ſui hæredis confirmatur datio tutelæ
ſine expreſſa immixtione, ut poſſit tutor admini-
ſtrare ſecundum Dyn in d. l. ſi nemo, & tamē nul
lus dubitat ꝙ† ex actu talis tutoris confirmati per
6 ſolam exiſtentiam induceretur immixtio & pro
hærede geſtio ſi pupillus eſſet infans, & eſſet talis a-
ctus qui geſtus à maiore infante cum auctoritate
non potuiſſet citra ius & nomen geri hæredis, tan-
tum ergo debet operari diſpoſitio ſtatuti prædicti,
quantum de iure communi operaretur ſola exiſtē-
tia; ut tutor† altero de prædictis modis confirmatus
7 ſicut poteſt alia gerere, & bona pupilli aliunde per-
uenientia adminiſtrare, & hçreditatem alterius q̄
patris obuenientem pupillo adire tacitè uel expreſ
ſè, ita etiam poſſet hæreditatem paternam, & ſi ita
eſt non eſt dare rationem quare faciendo talē actū
non uideantur pro hærede geſſiſſe. Nam† quandò
8 agens eſt liberum & patiens eſt diſpoſitum uolēdo
actum gerere ſtatim geritur, ut l. Paulus. ff. de acqu.
hæred. l. Iam dubitari. ff. de hær. inſtit. & notat Bar.
in l. ſerui electione. ff. de leg. 1. & quando † in perſo-
9 na gerentis concurrit potentia & uoluntas, actus
qui geritur confirmatur, ſed ita eſt hic. Nam in tu-
tore teſtamentario adeſt potentia adeundi & ſe im
miſcendi pro infante in hæreditate paterna ex for-
ma ſtatuti prædicti, non minus q̄ in hæreditate cu-
iuſdam extranei debita pupillo prçdicto, & ſcienter
actum quod citra ius & nomen hçredis geri nō po
terat cenſetur etiam fuiſſe uoluntas l. pro hærede.
ff. de acqu. hçr. Igitur &c. In iſto caſu non habet ob
ſtare ꝙ dictus agens uel pater eius non habuerint
notitiam huius debiti, & ſic dicunt ꝙ contra eos
10 nō incipit currere prçſcriptio niſi à die notitiæ. Nā†
hoc procedit in illis prçſcriptionibus in quibus iura
ſtatuunt expreſsè tempus fore utile. ff. de calumn. l.
annus, & de çdil. çdic. l. cum ſex, ſecus quando tem
pus præſcriptionis eſt continuum iuxta notata ff.
adulte. l. quinquennium. & C. de dolo. l. fi. ſed gene-
11 raliter† omnis præſcriptio iuris communis uel ſta-
tutaria dicitur habere tempus continuum, niſi lege
uel ſtatuto talem præſcriptionem inducente cauea
tur expreſsè contrarium, ut notat gl. ordinaria. ff.
de diuerſ. præſcrip. ſuper rubrica, ꝙ iſto ſtatuto mi-
12 nimè cauetur. Præterea hæc præſcriptio† cum ſit ſu
per actionibus perſonalibus ſuccedit loco præſcri-
ptionis triginta annorum introductæ à iure com-
13 muni in talibus actionibus. Quoniam † reſpectu
materiæ uel actionis ſuper qua inducitur illi magis,
cōuenit ergo & c. ar. eius q̄d habetur in ſimili de cō
tractibus innominatis ff. commod. l. cum qui. §. 1. ff.
depoſi. l. 1. §. ſiquis ſeruum, de prçſcrip. uerb. l. ſi gra-
tuitam & l. naturaliter. §. penult & ſic idem ius de-
bet eſſe in hac præſcriptio. quod eſt de illa cuius lo
co ſuccedit. C. de non num. pec l. in contract. in fine
principij ibi licet biennium pro quinquennio &c.
14 ſed † præſcriptio triginta annorum currit ſine du-
bio de iure communi ignoranti, q̄d patet quia cur-
rit qualitercunque impedito ſiue propter abſentiā
uoluntariam ſiue propter malitiam uel ſexum. l. ſi-
cut. C. de præſcr. trigint. annor. ergo & ignoranti.
15 Quoniam † ignorantia non eſt cauſa impediendi
curſum prçſcriptionis propter ſe ipſam ſed propter
a impedimentum agendi a quod etiam reſultat, ſed
tale impedimentum agendi curſum talis præſcri
ptionis non impedit, ut dicta. l. ſicut ergo &c. per
quæ etiam tollitur in ea ratio in contrarium facta,
16 dum dicitur, ꝙ† prçſcriptio triginta annorum fuit
introducta in negligentiam non petentium dunta
xat propter q̄d dicitur merè odioſa. l. çdicto, circa fi
nem, cum ibi notat. C. de çdicto diui Adria. tollen.
17 & ſic uidetur ꝙ non currat ignoranti, † qui non po
teſt dici negligens, iuxta nota. per Bal. in l. 1. C. qui
admitti, in 24. oppoſit. nam ſi hoc eſſet uerum ſe-
queretur, ꝙ nec aliter impediatur currere & ſic tē
pus talis p̄ſcriptionis eſſet utile à principio & ex
poſt facto, ꝙ eſt expreſsè falſum & contra tex. in d.
l. ſicut. §. nam ſecus. q̄d ergo communiter conſueuit
dici prçdictā præſcriptionem eſſe merè odioſam,
18 quia† fuit introducta ſolum ob negligentiam non
petētium, debet intelligi ſane ne incidamus in hoc
inconueniens ut capiatur uerbum negligentia pro
ut ſonat in iniuriam ſeu culpam, q̄d eſt, quando ſciuit
& potuit agere ſemper nullo impedimento ſubſi-
ſtente, quia ſi ita intelligeretur paucis unquam cur-
reret præſcriptio, cum in tanto tempore multa &
infinita impedimenta currunt, quorum tempora
19 deducerentur, debet † ergo intelligi negligentia
prout ſonat in ſimplicem & nudam ceſſationem
etiam quòd uitium & culpam non haberet anne-
xam, prout in ſimili habetur. ff. de ædil. edicto. l. 1. §.
eā, & eſt ſenſus illius, uulgaris dicti, ꝙ dicta præſcri
ptio non currit aliquo modo propter fauorem præ
20 ſcribentium quia† iſtud non eſt niſi quando præſcri
bens habet titulum & bonam fidem, quorum nul
lam in tali præſcriptione requiritur, ſequitur ergo,
ꝙ cum non currat propter aliquod impedimen-
tum. quod ſit in perſona præſcribentium, non po-
teſt dici quòd currat niſi propter ceſſationem quæ
hic ſumitur pro negligentia non petentis, & il-
lud uerbum potius fuit ex magiſtrali limitatione in
21 uentum, q̄ ſit ab aliqua lege prolatum ſicut † ergo
dicta præſcriptio triginta annorum currit ignoran
tibus & qualitercunque impeditis, ut eſt. l. ſicut. §.
non ſecus, ita & iſta ſtatutaria, quæ loco eius ſubro-
gatur, argume. l. cum qui. §. qui iniuriarum. ff. ſiquis
cautio.

cautio. cum ſimilibus. Iſta ſunt quæ me mouent ad dicendũ quòd dicta præſcrip. exceptio poterit opponi, & quòd ſtatutum euriç mercantiæ & eius forma ſit hic ſeruanda & ſeruandum. Laus Deo. Ego Paulus de Caſtro &c.

ADDITIONES.

a Impedimentum agendi. Adde quòd regula quæ ſe habet, ꝙ impedito agere non currit præſcriptio, temperatur non procedere in eo qui poteſt impedimentum remouere, ſecundum Fel. in c. ex tranſmiſſa, extra de pręſcriptio. nu. 1. Dec. in l. 1. in prima lec. C. qui admit. nume. 27. Roma. conſ. 9. quod pars condemnata, num. 1. Craue. conſ. 147. num. 6. Alex. conſ. 220. uo. 6. num. 12. Ponderatis his quę. Ancha. conſ. 5. nu. 5. Pro parte nobilis. Rolland. à Valle cõſi. 79. uolu. 1. Viſo proceſſu. num. 17. & 18. confert ad rem dictum Doctiſſi. Cephal. conſ. ſuo 102. Dominus comitatus pro pecunia uolu. 1. nu. 5. & 18. & 19.

ARGVMENTVM.

PRAECEPTVM FACTVM DE SOLuendo ex quibus cauſis poſsit reuocari etiam ſuper quo fundentur ſtatuta, ꝙ inſtrumenta mittantur exequutioni, & an prius conſtare debeat illum contra quem proceditur eſſe debitorem, & an intentari poſſit uia exequutiua in debito non liquido.

SVMMARIVM.

1 *Præceptum prætoris de ſoluendo non conſtito de debito non ualet. & nu. 22.*
2 *Statuta de inſtrumentis mittendis exequutioni fundantur ſuper neceſſitate reſultante ex inſpectione inſtrumenti.*
3 *Negatio hæredis impedit exequutionem ex codicillo.*
4 *Exequutiua uia non eſt procedendum ante liquidationem.*
5 *Subſequens confeſſio non ſufficit ad ualidandum præceptum.*
6 *Iudici in principio debet conſtare de ſua poteſtate alias quod agit eſt nullum.*
7 *Quod tendit ad excludendum non poteſt per aliquod uerbum induci ad includendum.*
8 *Confeſſio qualificata non inducit intentionem aduerſarij.*
9 *Præceptum reuocatur ex non liquidatione poſſeſſionum de quibus agitur.*
10 *Libellus debet eſſe certus à principio.*
11 *Exequutio inſtrumenti incerti poteſt peti ſed ante exequutionem liquidatur.*
12 *Incertitudo quæ poteſt ad certitudinem reduci non uitiat obligationem.*
13 *Veritas eius quod multipliciter intelligi poteſt ignoratur.*
14 *Præceptum factum hæredi non conſtito de perſona non ualet.*
15 *Exequutio legatorum excedentium dodrantem non poteſt fieri niſi facta detractione falcidiæ.*
16 *Exceptio confecti inuentarij poteſt opponi in exequutione.*
17 *Opponens exceptionem detrahendi quartam cenſetur oppoſuiſſe omne id per quod ad illud deuenitur.*
18 *Error in uerbis & non in intentione non nocet & nu. 19.*
20 *Falcidia interdum ſummitur pro Trebellianica & econtra.*
21 *Retentio datur pro impenſis utilibus.*
23 *Quarta falcidia quando detrahatur & quæ requirantur ad hoc ut poſſit detrahi.*
24 *Vniuerſalis hæres tantum poteſt detrahere quartam falcidiam.*
25 *Prohibitio falcidiæ requirit expreſſa uerba, & quando non ad hoc ut non detrahatur.*
26 *Falcidia impropriè ſummitur pro Trebellianica & pro debito iuris natura.*

CONSILIVM XXXI.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Marię. Amen.

QVòd dictum pręceptum ueniat reuocandum probari poteſt ex pluribus. Primo quia tempore quo factum fuit non conſtabat iudici prædictum magnificum Bartholomæum fore hæredem ſuę ſororis, & per conſequens ipſum eſſe debitorem ad ſoluendum uel tradendum dicta legata, nam ex inſpectione codicilli non apparet, quia ibi non continetur aliqua inſtitutio de ipſo facta nec ex ſua confeſſione, quia ſuper hoc non fuit interrogatus nec etiam per teſtes fuit hoc liquidatum, & per conſequens dictum præceptum fieri ſibi non potuit, ex forma dicti ſtatuti, quod uult, ꝙ
1 fiat præceptum debitori, ut patet ex principio ſui,
& ſic † conſtare liquereque debebat prætori prædictum Bartholomæum fore debitorem. ff. ex quibus cauſ. in poſſeſſion. eatur. l. hæc autem. §. 1. alias non ualuit eius decretum ſeu iuſſus, quia non conſtabat ſibi de ſua poteſtate, iuxta plenè notata per Bar. in l. multum. ff. de conditio. & demon. C. de iudici. l. properandum. §. & ſi quidem. ff. de dãno infec. l. ſi finita. §. Iulianus, talia namque ſtatuta
2 † de inſtrumentis mittendis exequutioni fundãtur
ſuper quadam neceſsitate quæ reſultat ex inſpectione inſtrumenti ſaltim prima fronte prout dicunt doctor. in ſimili. in l. ædicto. C. de ædicto diui adria. tollen. & maximè Bar. in l. creditores. C. de pignor. in ult. colum. & Innocen. in c. ex inſinuatione, in fine de appella. Et hic iſta notorietas non reſultabat ex inſpectione codicilli, ideo debebat ĩterrogari dictus magnificus Bartholomęus an eſſet hęres ſuæ ſororis poſtquam agens intendebat procedere contra eum tanquam contra hæredem. ff. de interrogatio. actio. l. 1. in principio, & l. quia interrogatus, & ſi reſpondiſſet, ꝙ ſic remanſiſſet liquidum & notorium Iudici ipſum eſſe debitorem partim ex ſua confeſſione partim ex productione codicilli, & ſufficiſſet ad exequutionem fiendam, arg. eius quod nota. per docto. in l. certi condictio. §. quoniã.
3 ff. ſi cer. pe. ſuper prima glo. ſed † ſi negaſſet tunc or-
dinariè procedendum erat & dato libello, iux. ea quæ no. in d. l. fi. C. de ędicto diui Adria. tollen. & per Barto. In d. l. ceditores in ul. col. C. de pigno. Ante
4 † igitur factam liquidationem prædictam non erat
procedendum uia exequutiua quę nõ fit niſi ſuper liquido & notorio. C de excep. rei iud. l. 1. de prohibita ſequeſtra. pecu. l. unica, de tranſactio. l. ſi cauſa
5 cognita, in fine. Et ſi † dicatur, ꝙ fuit liquidatum po-
ſtea per confeſſionem magnifici Bartholomæi, quam fecit in cedula, quam dedit, ubi dixit ſe uelle detrahere trebellianicam ab inteſtato tanquam hęres ſuæ ſororis. Reſpondetur dupliciter, quòd iſtud non ſufficit ad ualidãdum præceptum, quod à prin
a cipio fuit nullum a per id quòd notat glo. ff. de iud.
l. licet, in fine glo. & C. de iure fiſci. l. 2. libro. 10. & in

c ap.

capit.prudentiam, in principio de officio delegati,
debebat † enim iudici conſtare ab initio de ſua po-
teſtate, aliàs quod agir non eſt in pendenti,ſed fun-
ditus nullum,ideo non poteſt reconualeſcere licet
eſſet ex poſt facto cauſa nullitatis.l. quod ab initio
ff.de reg.iur.& in iuribus ſupra allegatis ſecus in his
quæ ſunt in pendenti.l.ſi fundus.§. primo. ff.de pi-
gno. Secundo modo poteſt reſponderi preſuppoſi-
to quòd liquidatio potuit fieri, ex poſt facto infra
terminum prefixum à ſtatuto viginti dierum,quòd
dictus magnificus Bartholomeus in illa particula
codicilli, vbi dicit ſe velle detrahere Trebelliani-
cam tanquam hæres ſororis ſuę nō dixerit hoc ani
7 mo confitendi ſe hæredem ſimpliciter cum† dicta
cedula tendat ad excludendum petentes à ſua in-
tentione etiam ad remouendum, & impediēdum
dictam exequutionem,vnde non eſt dicendum, ꝙ
per aliquod verbum quod ibi dixerit voluerit face-
re contrarium,ſcilicet,intentionem illius fundare,
ſi alia interpetratio dari poteſt.ff.de exceptio.l.non
vtique,extra eo.titu.c.cum venerabilis,& quod ple
ne notatur in c.non à iudice,de appella lib.6.in glo.
quæ incipit, quid ſi compareat,ſed hic poteſt dari
alia interpetratio,quæ colligitur ex verbis conditio
nalibus ab eo prolatis,dum dixit vbi vero & inquā-
tum non obſtarent quę dicta ſunt &c.& poſtea ſub
dit ſi & inquantum arctaretur à iure reſtituere di-
cto Adoardo &c. quòd noluit ſe referre ad caſum,
quo dictus Adoardus liquidaret infra dictum ter-
minum prædictum Bartholomæum ſore hæredē,
8 quòd † tunc & eo caſu volebat vt hęres detrahere
Trebellianicam &c.Non autem quòd voluerit fate
ri ſe hæredem, & iſtam interpetrationem ſatis be-
ne verba dictę cedulæ patiuntur, ſi bene inſpician-
tur quæ debent ſufficere ſibi,iuxta notata in l.ſi qui-
9 dem.C.de exceptio.per glo.Secundo † videtur re-
uocandum præceptum prædictum quia non fuit li-
quidatum quæ ſint ille poſſeſſiones quæ fuerunt re-
licte,cum in dicto codicillo non reperiantur confi
nia,ſed ſolum contractum vbi ſunt, propter quod
ſolū non redduntur certæ, ſed demonſtranda erāt
confinia.ff.de actio.empti l.Titius hęres.ff.de con-
trahē.emptio.l.cum ſeruo.§.ſi ſaltem duo.l.forma,
10 in principio.ff.de cenſibus,ſicuti enim † cum ordi
nariè agitur res debet in libello taliter demonſtrari
quòd reddatur certa cū certitudine ſecundū quali-
tatem & cōditionem eius ſi hoc fieri poteſt a prin-
cipio.l.ſi rem.ff.de rei vend.de furt.l.in actione,& ſi
hoc non poteſt fieri à principio ſaltem ex poſt facto
lite pendente,vt certa poſſit ferri ſentētia. l.prima.
§.ſiquis argentum.ff.depoſiti & ibi notatur in gloſſ.
ita & in hoc iudicio ſummario & exequutiuo, vt
certa poſſit fieri exequutio,vt patet ex his quæ nota
tur per Bart.in l.j.in fin.ff. de legat.2. & de ædem.l j.
11 in principio,vbi dicit,† quòd ſi inſtrumentum con
tinet ſummam incertā vt intereſſe poteſt peti eius
exequutio & ante dictam exequutionem poteſt li-
quidari quantitas intereſſe, non autem vitiat obli-
gationem illa incertitudo,quæ poteſt ad certitudi-
nem reduci.ff.de verbo.obligatio.l. vbi autem.§. il-
lud dubitationem cum ſequenti, poterant liquida-
12 ri hoc caſu† faciendo articulum, quod illa teſtatrix
in tali loco vel contrata habebat vnā poſſeſſionē,
vel cū talib. finib. itē ꝙ uiſi domū illā. ite ꝙ domus
& poſſeſſio quas dictus Magnifi. Barth.ad interroga
tionē dicti petentis cū talib.confinibus cōfeſſus eſt
ſe habere & tenere,eſt illa eadē domus, vel poſſeſ-
ſio quas p̄dicta teſtatrix tenebat & poſſidebat in vi-
ta ſua tepore mortis eius,qbus omnib.probatis ap-
paruiſſet, q̄ poſſeſſiones fuerunt relictæ & ſup qbus
venit fiēda exequutio iuxta notata per Bartol. C.ſi
vnus ex plurib. appel.l.j. de errore aduocato.l.2. ff.
de cōditio.& demō.l.demōſtratio ex l. ſi ſeruū. §.ſi
inter duos,de leg.2.aliàs nō cōſtat an poſſeſſio, vel
domus fuerit relicta, nā in illa domo, vel contrata
plures potuerūt eſſe pertinētes ad dictā teſtatricē,
13 & † qđ multipliciter intelligi pōt eius veritas igno-
ratur.l.ita fidei.ff.de iure fiſci, & ſi ita dicatur quare
hoc caſu liqdatio nō fuit neceſſario fiēda ante p̄ce-
ptū p̄dictum de ſoluēdo, immò potuit fieri poſt &
14 in p̄cedenti caſu ſecus. Reſpōdeo,qa † in p̄cedenti
caſu ante liquidationē ꝙ Mag.Bartho.eēt hęres nō
conſtabat de pſona debitoris,ideo p̄ceptū de ſoluē-
do ſibi fieri nō potuit, & factū non valet,ꝙ nō niſi
debitori faciendū eſt,ſed in hoc caſu ſi conſtaret,ꝙ
eſſet hæres,licet nō cōſtaret de confinib. poſſeſſio-
nū,appareret quod eēt debitor, licet nō appareat
de quib.poſſeſſionibus, & iſta incertitudo nō habe
ret vitiare quominus idē pōt fieri p̄ceptū,tamen po
ſtea fiēda erat declaratio & liquidatio ad hoc vt ſci
retur ſi nō obtēperat p̄cepto,ſuper qb. rebus fienda
erat exequutio,arg.no.in d.l.j.§.ſi qs argētū.ff.depo
ſi.Cū igitur iſta liquidatio nō ſit facta non apparet,
q̄ poſſeſſiones fuerint legate,& an iſte quas cōfeſſus
eſt ſe habere ſenſiſſe,& p conſequēs nō apparet ſup
quibus facienda eēt exequutio, & ſic reuocandū eſt
15 p̄ceptū.Tertio poſito ꝙ non eſſet reuocādū † ſaltē
non eēt facienda exequutio niſi facta detractione
b quartæ pro Falcidia ſi fuit cōfectū inuētariū b & le
c gata trāſcēdunt dodrātē.c C.ad l Falcid.auth.ſed cū
16 teſtator, talis † n.exceptio confecti inuentarij pōt
opponi in exequutiōe vt notatur in l Neſennius.§.
fi.ff.de re iudic. & l.ex diuerſo.§.fi.ff.ſol.matri.Non
obſtat ſi dicatur iſte non dixit legata excedere do
17 drantem & inuentariū cōfeciſſe,qa† pōt dici quòd
dicendo ſe habere ius detrahendi quartā cēſetur di
xiſſe oē illud qđ ad hoc neceſſariū eſt,argu.l.ad rē,
mobilē,& l.ad legatū.ff.de procura.itē ſi dicatur, ꝙ
18 non dixit de Falcidia,ſed de † Trebellianica,q̄ non
detrahitur niſi de fideicōmiſſo vniuerſali & hic fue
runt particularia relicta . Reſpōdetur, ꝙ fuit error,
19 † in verbis non in intentione ideo non debet noce
20 re,qa† ſicut Falcidia ſummitur interdū pro Trebel
d lianica,& pro debito iuris naturæ d ita econuerſo.
C.de inoffic.teſtamen auth.vnde ſi parētes,& arg.
21 l.ceteris.ff.de actio.empti.uidetur etiā, ꝙ † habeat
ius retinendi pro expenſis vtilibus.ff. de legat. pri
mo.l.domos cum legibus ſequentibus, & quod ple
nè notant doctor.in l ſi non ſortem.§.ſi centum.ff.
de conditio.indebi.& in l.fin.C.commod,

Laus Deo omnipotenti, ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Pręceptū qđ à princ.fuit nullū.) Adde qđ diximus
22 ſupra cōſ.20.& his adde Bart.in l.à diuo pio.§. in ve-
ditione.ff. de re iud. nume. tertio, doctiſs. Octauia.
Veſt. in ſua pract. lib. 6. nume. vigeſimoprimo, in
verbo probationibus, & ibidem per doctiſſimum
Nicolaum Antonium Grauatium, in additio.qui
* teſtatur de * communi opinione ex dictis Ripæ, &
Iaſ. vt eo loci eſt videre.
b Confectum inuentarium.) Quarta Falcidia tūc
23 detrahitur cum legata traſcendunt dodrantem,&
fuit confectum inuentarium, ſed inuentario non
confecto non detrahitur quarta ſecundum gloſſ.in
authentic.de hæred.& Falcid.§. non autem. colū.j.
verbo non autem Bart. in authē. ſed cum teſtator

C.ad legem Falcidiam Angel.in l. prima.§. hæc ſti-
pulatio.ff.ſi cui pluſquam per leg.Falcid.
c Quatenus excedunt dodrantem.) Adde Bartol.
Soc.conſil.93. incipiente. Circa primum, verſicul.
24 his tamen non obſtantibus.1. parte. † Quę quidē
Falcidiæ detractio ad vniuerſalem hæredem tan-
tum ſpectat, ſecundum Ioannem Cephal.conſi.ſuo
37.nume.5.volumi.primo Magnificus olim Caro-
lus, & in tantum procedit dicta detractio Falcidiæ,
quòd ſi teſtator dixiſſet, volo omnia legata tota &
integra ſolui, hęres poterit Falcidiam detrahere,
ita docuit Rom.in authentic. ſimiliter.C.ad legem
Falcidiam, colum.antepenulti. verſicul. hic dubita-
tur, & conſil. 75. nume.ſecundo. Neſcio qua de re.
conſil.79. nume.5. Totum fundamentum.Oldrad.
conſil. 248. Pręſuppſita quæſt. nume.4.Felin.in cap.
conqueſtus, colum.prima, verſicul.item nota, extra
de ſor.competen.nume.3. Aret.inſtit.ad legem Fal
cidiam in principio, columna prima, nu. ſecundo,
Angel.in authentic.ſed cum teſtator.C. ad legē Fal
cidiam, Alexan.in l.cum ex filio. ff.ad leg.j.nume.2.
* & eſt * communis opinio teſte Boerio dec.44.nu.
32.qui dicit quod ferè omnes doctores Italicos, ex-
cepto Paulo de Caſtro, qui poſtea eorum ſententiā
confirmauit, conſuluiſſe.

Aduerſatur prædictę ſententiæ idem Paul. Ca-
ſtren parum ſibi conſtans in dicta authentic.ſed cū
teſtator.C.ad legem Falcidiam, nu.ſecundo, qui di-
25 cit † quòd iſte caſus dum eſſet Florentię fuit ſibi
commiſſus, & multi doctores cōſuluerunt, ipſe ve-
rò tenuit mediam viam, videlicet quod non requi-
rantur verba expreſſa ad prohibitionem Falcidiæ,
ſed ęquipollentia quando aliter non poſſunt verba
ipſa aliud importare, & plures alij relati per domi.
Boerium dicta decif.44. nume.33.quod cauſa breui
* tatis omitto q idē tenuerūt & eſt * communis opi-
nio teſte dicto Boerio pręcitato loco, & ſic habe-
mus duas communes opiniones contrarias. Quas
poſſumus conciliare, vt prima procedat, quādo ver
ba non poſſunt aliud importare, ne videantur ſu-
perflua, contra l.ſi quando.ff.de leg.j.hæc autē ſecū-
da quando dicta verba, omnia & tota legata, referū
tur ad directum dominium, vel abſque diminutio-
ne vſusfructus, ſuper quibus cogitandum relinquo.
Baldaſſar Quinctius. V.I.D.
d Pro Trebellianica & pro debito iuris naturę.) Fal-
26 cidia † quòd ſummatur pro Trebellianica, & pro
debito iuris naturę, & ſimiliter econuerſo, id eſt, im
propriè & impropriſſimè, propriè autem pro ipſa
Falcidia debita iure inſtitutionis ſecundum Bartol.
in authen.vnde ſi parentes. C. de inoffic.teſtamen.
nume.primo, & ſecundo.

ARGVMENTVM.

DE QVADAM SENTENTIA LATA
Venetijs ſecundum conſuetudines Venetas, quæ
exequi debet à iudice Lucano, ad literas iudi-
cum Venetorum, qui protulerunt ſententiam,
an exequens poſſit cognoſcere de nullitate ſen
tentię.

SVMMARIVM.

*1 Sententia qua meretur exequutionem in loco iuriſdictionis iu-
dicis ubique meretur exequutionem ad requiſitionem iudi-
cis qui tulit.*
2 Iudices Venetorum funguntur iuriſdictione dominij.
*3 Sententia iudicum Venetorum cenſetur ſententia dominij
Veneti.*
4 Ad exequutionem fiendam requiruntur litera iudicis.
5 Intellectus l. à diuo pio.ff.de re iudic.
*6 Iudex qui exequitur ad requiſitionem alterius iudicis non ui-
detur eſſe ille qui exequitur.*
7 Vna iuriſdictio debet alteri ſuffragari.
8 Exequutio fit in auxilium iuriſdictionis iudicis requirentis.
*9 Iudex requiſitus poteſt compelli ut exequatur ſententiam alte-
rius iudicis requirentis.*
10 Sententia afficit perſonas condemnatorum abſentium.
*11 Sententia ſtatuti non afficit abſentes ipſo iure ſecus ſententia
iudicis.*
12 Ius reſidens in partem iudex poteſt ubique exercere.
13 Officium nobile eſt ius reſidens in iudice.
*14 Iudex non poteſt ad requiſitionem partis ſententiam alterius
iudicis exequi ſine literis illius iudicis.*
*15 Sententia lata ſecundum conſuetudines Venetorum fungitur
auctoritate iuris commu. & 16.*
*17 Sententia Venetorum explicitè non committuntur iure com-
muni ſed implicitè.*
*18 Sententia lata ex contumacia debet exequi & reputari pro
iuſta, nume.19.*
*20 Iudex exequutionis debet audire exceptiones & remittere
partes ad iudicem ſententia.*
*21 Iudices debent ſe ad inuicem fauere & quando exequutionē
melius eſt petere iudicis officio mediante, quàm per requiſi*
22 tionem ut iudex adiuuet iuriſdictionem alterius iudicis.
23 Simplex exequutor non cognoſcit de nullitate.
*24 Exequutor cui eſt commiſſa mixta exequutio cognoſcit de nul
litate ſententia.*

CONSILVM XXXII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

SI dicta ſententia eſt talis, quæ me-
reatur exequutionem in ciuitate
Venetiarum, vbi lata eſt, & quia
lata à iudicibus competētibus ra-
tione contractus, vel quaſi ſeu ra-
tione domicilij vel alia ratione, &
ſecundum ſtilum, & conſuetudi-
1 nem ibi vigentem meretur ſimiliter † exequutio-
nem vbique ad literas & requiſitiones iudicum, qui
eam tulerunt, ſeu etiam dominij Venetorum, quod
2 dicti iudices repreſentant, cum † illi fungantur iu-
riſdictione dicti dominij, & ſint ipſius dominij mi-
niſtri ſuęque iuriſdictionis exequutores, & ſic non
facio vim in hoc, quia illi ad iudices non ſcripſerūt
nec requiſiuerunt. Poſtquam ipſum dominium cu
3 ius auctoritate ſententia lata eſt requirit, cum † ab
ipſo lata cēſeatur.C.de veteri iur. enuclea.l. prima.
4 §.omnia enim. Quod † autem tales literę requirā
tur, voluerunt gloſſ.ff. de iuriſdictio. om.iudi.l.cum
quædam § primo, verſiculo quòd generaliter, & l.
ſecunda §. primo, ſiquis in ius vocan non ierit &
5 † ita intelligitur.l.à diuo pio.ff.de re iudica.& l.argē
tum. §. nomine pupillę.ff. de iudi. & hoc per l.cum
vnus ff.de bonis auctori.iudi.poſſiden. & per c.Ro-
mana.§.contrahentes, de foro cōpetere, quòd autē
6 vbique mereatur exequutionem patet, quia † iudex
qui exequitur ad requiſitionem alterius iudicis, nō
7 videtur eſſe ille qui exequitur. Nam † vna iuriſdi-
ctio debet ſuffragari alteri, de officio iudic.capitu.
8 primo, & ideo Bart.in d.§.ſententiā.dicit, † quod di-
cta exequutio fit in auxilium iuriſdictionis illius re-
a quirentis a apud quē reſidet fundamētaliter poteſtas
exequendi

exequuendi, & exequuitur mediãte auxilio iudicis
requiſiti, & hæc eſt ratio quare requiruntur literę,
& requiſitio, quia cum non facit iure ſuo, ſiue radi
cato in ſua perſona, ſed illius, qui ſententiam tulit
requirentis, vt ſic fiat, quod facit ſcribendo, &
8 requirendo, & facere tenetur † de iure aliàs pu-
niretur per ſuperiorem, vel poſſet per illum com-
pelli, vt notat Cyn. in l.properandum §. ſinautem
9 reus. C. de iudici. Præterea † ſententia prædicta
afficit perſonas condemnatorum licet abſentium,
10 quia † propter contumaciam pro præſentibus ha-
bebantur, vt in authentic. qua in prouincia. C. vbi
de crimine agi oporteat, ante finem, & in corpore
11 vnde ſummitur, licet enim ſententia † ſtatuti nõ ſo
leat afficere abſentem ipſo iure c. 1. de conſtitutio.
non ſic in ſententia iudicis, de cuius natura eſt ꝙ cõ
tra abſentem & contumacẽ feratur, ita Bal.in l.cun
ctos populos, in penult.col.in verſiculo viſo an forẽ-
ſes & ſi ita eſt, ꝙ perſonę prædictorum condemna-
torum ſint affectæ ex dicta ſentẽtia, talis affectio co
mitatur eos vbiq;, ſicut lepra leproſum.ff. de poſtu-
lan.l.ex ea, cum ibi notatis. & ſicut in ciuitate Luca-
na poſſent ordinariè conueniri actione in factum,
quæ oritur ex dicta ſentẽtia.C.de præſcriptio. longi
* temporis.l.fin.& eſt *cõis ſententia omnium, ita &
officium iudicis exequutorũ exerceri modo quo ſu
pra dictũ eſt, quoniã ambo dicta remedia oriuntur
ex dicta ſentẽtia.ff.de mino.l.minor 25.annis cui ſi
deicom.cũ ibi notatis, licet diuerſis modis exerceã
12 tur, qa in primo (ſcilicet) in actione in factũ, cũ † ſit
ius reſidẽs in parte poteſt illud exercere vbiq; abſq;
13 literis iudicis, qui ſententiam tulit, ſed † officiũ iudi
cis nobile, quo petitur exequutio eſt ius reſidẽs in iu
dice, q ſententiã tulit. vnde ſi requiratur alius iudex,
14 qui eã non tulit, per ſolam partem ille † nec poteſt,
nec debet impartiri, quia in eo non reſidet illud ius
ideo expectat literas illius in cuius perſona reſidet.
Nec obſtat, ꝙ iſta ſentẽtia nõ ſit lata ſecundũ requi-
15 ſita à iure cõmuni, quia † nihilominus fungitur au-
ctoritate iuris communis, ex quo lata eſt (vt propo-
16 nitur) ſecundum † conſuetudinem Venetorũ, quæ
ius commune mandat obſeruari.l.3.§.fin.ff.de teſti.
17 & ſic ſatis põt dici lata de iure cõi, quia † dictæ ob-
ſeruationes ciuitatis Venetiarum in ſententijs feren
dis licet non contineantur in iure cõmuni explici-
tè, cõtinentur tamẽ implicitè. qđ tantundem valet
l.aſſe toto.ff. de hæred. inſtituend. & l. ſi ita ſcripſe-
ro.ff.de conditio.& demõſtratio.iuncta.l.omnes po
puli.ff.de iuſti.& iure, & l.fina. ſi ex noxali cauſ. aga-
tur, & ſic tãquam lata de iure cõmuni qđ vbiq; vi-
get illiuſq; auctoritate ſuffultum meretur vbiq; exe
quutionem, arg dictę l.fin.C.de præſcriptio.longi tẽ
por. de temporibus in integ, reſtitu l.fin. Nec ẽt ob-
ſtat, ꝙ cenſeatur lata potius propter cõtumaciam.
18 quàm ex eo ꝙ foueat iuſtam cauſam, quia † allega-
tio procederet quando tractaretur, an pręiudicet al
teri quàm cõdemnato, qđ interdum contingere ſo
let, ita loquũtur iura de hac materia loquentia.ff.de
euictio.l.ſi longi.§.fin de inofficio.teſtam.l.qui repu
diante.§.fin.cum ſimilibus, ſed cum quærimus ſolũ
de præiudicio ipſorum cõdemnatorum talis allega
19 tio non ꝑcedit, quia † ſibi imputetur, & quo ad eos
debet reputari pro iuſta.l. herẽnius.§.Gaia.ff. de eui
ctio. & hoc de primo. Quãtum uero ad ſecundum,
20 † clarum eſt, ꝙ iudex Lucanus ſuper nullitate dictę
ſententiæ pronunciare non poteſt, ſed habet audire
b exceptiones, & remittere ad iudices b qui tulerunt
ſententiam ſecundum ea quę habentur in c.de cęte
ro de re iudica. per Innoc. in c.paſtoralis.§. quia ve-
ro, de officio d elega.ff.de iudic.l. ſi prætor, & p Bart
in l. à Diuo pio in principio. Laus Deo. Ego Pau
lus de Caſtro &c.

ADDITIONES.

a Iuriſdictionis illius requirẽtis. Adde quòd iſtam
quæſt.formauit Cyn.in l.j.C.de confeſſis, nume.11.
21 quæſt.10.an iudices † debeant ſe adinuicem iuua-
re? & concludit quòd debent ſe iuuare, per tex.in l.
in nomine Domini.C. de offic.ꝑfec. Afric.& refert
Iac de Are. & Pet.non credere abſque requiſitione
iudicis, & vniformiter concludunt quod ad requi-
ſitionem alterius iudicis debẽt ſe adinuicem iuua-
re. Bal.tamen in d.l. idem firmat cum aliquo tem-
peramento in fine, nu.47. videlicet quòd id proce-
dat de iure communi, ſecus de iure ſtatutario, &
22 Anto.de But.in c. primo, de cõfeſſis. Melius † tamẽ
eſt exequutionem petere iudicis officio mediante,
vt admonet Andr.de Iſer.in conſtitu.Regni. Neap.
dilationes. Alexan. conſil. 50.lib.2. nu.7. Viſis actis
cauſæ agitatæ. Quod quidem limitatur, quando nõ
opponitur aliqua exceptio contra exequutionem,
vt docet Bald.in l.prima. §.is videtur, prope finem.
ff.ſiquis ius dicen.non obtemper. & per Rober.Ma
rant.in ſuo Speculo aureo ordin. iudicio. in tertio
actu principali, nume.3. & 4. vbi dat limitationes, &
auctoritates. Quinctius.

b Ad iudices.) Iudex cui fuit commiſſa exequutio
23 ſententiæ non cognoſcit † de eius nullitate, cum
ſimplicis & nudi exequutionis officio fungatur. ſe-
cundum not.per Ioan. Andr. in c.decætero, extra
de re iudica.verſi.tertij diſtingunt, colum. ſecunda,
Hoſtien.ibidem colum.2.Innocen.nume.j.& ſecun
do Cyn.in l. properandum.§. ſinautem.C.de iudic.
nume.8.Bar.in l.& ſi cognitio.C.ſi cont. ius vel utili
tat.public.Bald.ibidem, nume. primo, verſiculo ſe-
cundo oppono. Idem tenet Azo in ſumma eo.tit.
nu.7. quæ omnia temperantur procedere quando
eſt commiſſa mera exequutio, ſecus quãdo mixta,
vt omnes ſcribentes in præcitatis locis teſtantur.
Quinctius.

ARGVMENTVM.

AN MATER EXCLVDATVR, SI
non petijt tutorem ſuo pupillo, attento ꝙ alius
datus eſt tãquam adminiſtrator abſque eo quod
de certa eſſet ſibi tutela, & an excludatur à ſucceſ
ſione pupilli.

SVMMARIVM.

1 *Mater non petens tutorem pupillo ante lapſum anni amittit hæreditatem.*
2 *Subſtitutus non impeditus qui non fecit ſibi decerni tutelam poſt lapſum quinquaginta dierum amittit commodum ſubſtitutionis.*
3 *Subſtitutus poſt lapſum anni non admittitur ad probandum impedimentum quare non petijt tutelam & ratio.*
4 *Intellectus Bartol.ad § confeſſim l ſecunda ff.ad Tertul.non eſt bonus, & nume.8.*
5 *Ratio quare intellectus Bartol.non eſt bonus & 6.*
7 *Intellectus § confeſſim.l.ſecunda ad Tertul.*
9 *Mater habet integrum annum ad petendum tutorem filio pupillo niſi ſit in notabili negligentia, & nu.10.*
11 *Mater minor 25.annis excuſatur ſi non petijt tutorem filio ſuo pupillo intra annum.*
12 *Quæ requirantur in tutore ante adminiſtrationem tutelæ.*

CONSILIVM. XXXIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſi-
mę Virginis Marię. Amen.

REs iſta modicam dubitationem
mihi habere videtur, & cum ab
iſto domino requiſitus eſſē pro
altera parte, ſcilicet, pro matre
recuſaui pro ea conſulere, quia iu
ſtitiam fouere nō videbatur con
tra dictum ſubſtitutum, q in nul-
la culpa, vel mora fuit acceptādi tutelam, & not. ꝙ
de primo tracto in pręcedenti conſilio, videlicet ꝙ
dictus ſubſtitutus idemque tutor in teſtamento reli
ctus adminiſtrauit bona abſque eo ꝙ faceret ſibi
decerni tutelam, vel illius adminiſtrationem, & cō
1 ficeret inuentarium. Nunc tractandū ſi annus † eſ-
ſet lapſus ante mortē pupilli quo caſu eſſet dubiū,
an dicta geſtio, vel adminiſtratio etiam bene & vti-
a liter facta excuſaret matrem ᵃ à pęna perdendi hæ
reditatem, non autem an faciat matrem priuari, &
glo. quę eſt in dicta l. 2. §. ſi mater, tenet ꝙ nō & ibi-
dem doctores vt etiam plene notat Bal. in l matrē.
C. ad Tertul. ante finem, ſed quia nō erant lapſi, niſi
tres menſes de anno nō expedit ſuper eo inſiſtere,
ſed ſolum ſuper ſecundo dubio ſupra tacto, videli-
2 cet, an dictus † ſubſtitutus ſit priuatus cōmodo ſub-
ſtitutionis ex eo, ꝙ ſtatim quòd potuit poſt lapſum
quinquaginta dierum non fecit ſibi decerni tutelā
ſolenniter, nec fecit inuentarium, vt debuit. Dubiū
facit. §. confeſtim, in dicta. l. 2. ff. ad Tertul. & ꝙ ibi
notat Bar. qui uidetur determinare ꝙ ſic, niſi appa-
reat ipſum fuiſſe legitime impeditum, ſed poſt la-
pſum anni videtur ſentire, quod nō poſſit hoc pro-
3 bare, quia † pręſumptio iuris, & de iure contra ip-
ſum eſſet, & quòd potuerit, & ita intelligit Barto.
4 illum. §. confeſtim, † qui intellectus non eſt bonus
5 quia † ſi fuit iuſtè & legitimè impeditus, etiam ſi per
totum annū & vltra excuſatus foret, & poſſet hoc
6 ſemper probari, quia † contra iuſtitiam naturalem
eſſet dicere contrarium. ff. de excuſatio. tuto. l. ſcire
oportet. §. ſufficit. l. 2 § ſiquis in iudicio. ff. ſiquis cau-
7 tionibus. Dicendum † eſt ergo quod veritas in illo.
§. confeſtim, refertur ad primum dictum. §. nō ad
verſiculum niſi forte, qui immediatè pręcedit, vt ſit
ſenſus, quòd mater debet petere cum primum po-
teſt, ſed ſi hoc non facit adhuc tolleratur, & non
dicitur eſſe in mora dum tamē non excedat annū,
aliàs eſſet in mora, & incurreret pęnam, niſi forte
infirmitate, vel alia cauſa eſſet, vel fuiſſet iuſte im-
pedita, quia tunc etiam vltra annum excuſaretur
(vt dixi) ſi ergo non vult ille. §. quòd ſtatim, quod po
tuit petere & non petijt dicatur fuiſſe in mora tali-
ter quod dictam pęnam incurreret, prout Barto. in-
telligere videtur, quia ſequeretur abſurdum, quòd
negligentia etiam duorum dierū ſufficeret, & quod
ſi fuiſſet per totum annum impedita iuſtè adhuc
pęnam incurreret, & quòd non poſſet tale impedi-
mentum probari, quod eſſet contra omnem ratio
nem & æquitatem, ſed intelligendo (vt dixi) omnia
8 ſunt plana & ſine ſcrupulo. Prætereà † poſito quod
intellectus Bart. eſſet verus in illo. §. confeſtim, ta-
men idem Bar. in authen. presbyteros. C. de epiſco.
& cler. per illum tex. dicit quòd infra quatuor men-
ſes non poſſet dici in mora ſicut nec infra quin-
quaginta dies, & idem notatur in dicto. §. cōfeſtim,
ſed hic dicitur, quòd non tranſierunt niſi tres men-
ſes. Itē ipſe idē Bart. in quæſt. diſputata per eū, quæ in
cipit pupillus, quā ponit in l. 2. ff. qui petāt tuto. tenet,
quòd ille §. confeſtim, ſolum habet locum in matre
& auia, non in alijs ſperantibus ſucceſſionem pupil
li, qui non ita aſtringuntur, vnde dicit quòd illi ha-
bent integrū annū, & ſic antequā annus labatur nō
ſunt in mora, poſito etiā quòd aliquando potuerint
petere, vel facere ſibi decerni, & non fecerūt, per. l.
ſciant. C. de legit. hæred. & Bal. in l. precib. C. de im-
ber. tenet quòd etiam mater habeat integrū annū,
per tex. inſtitu. ad Tertul. §. fi. & ſic non ſit in mora
9 antequam totus annus labatur niſi † fuerit in nota
bili negligentia, & idē tenuit Angel. frater Bald. &
per hoc notat Inno. in ſimili in c. j. & gl. de offic. de-
leg. & Archidiaconus & Ioan. And. in nouella in c.
cum ex eo, de electio. lib. 6. ſuper verbo omiſerint,
in quæſt. diſputata per eum. Patet igitur dictū ſub-
ſtitutum multipliciter defendi aduerſus dictam ma
trem. Laus Deo, ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Excuſaret matrē.) Si pupillus moritur intra † an-
10 num, an excuſetur mater, quæ non petijt tutorem.
iſta quæſt. pēdet ab eo, an mater habeat annū inte
grū ad petendū tutorem filio pupillo, vel teneatur
quāprimū potuerit infra annū tutorē filio ſuo pupil
lo petere, qua in re idē noſter. Paul. cōſ. ſuo. 147 vol.
j. Poſtpoſitis, nu. j. & 2. firmat quòd mater habet to-
tum annum ad petēdū tutorē filio. per. §. cōfeſtim.
l. 2. ff. ad Tertul. Odofr. in d. l. 2. §. ſi mater. ff. ad Ter-
tul. verſ. cōfeſtim, tenet quòd habeat annū integrū,
& exponit confeſtim. l. quāprimum dūmodo anna
le tempus non excedat. Item videtur ſentire Iac. de
Are. in d. §. ſi mater, verſ. cōfeſtim, dū dicit, ita de-
mum ſubuenire per infirmitatem matri &c. Albe.
tenet idem quod habeat totum annum in d. §. con-
feſtim, nu. 12. Bal. in l. ꝓcibus, melius declarat, quòd
habet totum annum, nu. 22. C. de impub. & alijs ſub
ſtitut. Petr. de Anchar. conſil. ſuo 104. num. 2. Barb.
conſil. 82. nu. 3. Angel. conſil. 345. nu. 3 Bar. tamen in
dicto. §. confeſtim. nu. 2. videtur contrarium ſenti-
* re, tamen magis * commu. opinio eſt contra Bart.
11 Temperatur dicta commu. opinio in † matre mi-
nore 25. annis, quæ & ſi non petierit tutorem fi-
lio ſuo pupillo intra annum excuſatur; ita tamen
ſi per totum annum perſeuerauerit in minori ęta-
te ſecundum Rom. conſi. 279. Viſis thematis, nara-
tione, nume. 1. Quo caſu mater prouidentia iuris
præuenitur; quia dantur tutores pupillo, & mater
excuſatur. Paul. Caſtren. in l. ſciendum. §. fi. ff. qui ſa
tiſdar. cogan. nume. 2. Bald in authen. ſi captiui. coll.
2. poſt nu. 5. verſi. iſta quæſt. C. de epiſc. & cler. idem
Rom. ſingul. ſuo. 224. Tu habes l. ſciant. Idem vide-
tur dicēdum in ſubſtituto, qui eſt proximior in ſuc-
ceſſione, ſecun. Bar. in dicto §. confeſtim, in fine, nu.
12 4. per tex. in l. ſciant. C. de legiti. hęredi. Cæterū † nō
ab re admonendum putamus quòd nouem ſolem-
nia requiruntur tutori ante adminiſtrationem tu-
telæ, de quibus per capit. dec. 50. nume. primo, &
per totam dec. Quinctius.

ARGVMENTVM.

SENTENTIA LATA CON-
demnando ſi & prout ex actis conſtat, an valeat
propter incertitudinem, & an idem poſſit ſibi
reſeruare ſuę ſententiæ declarationem, & nũ
qd ſi vigore ſtatuti cōmittitur cauſa conſulenda
uni

tini. & deinde alteri, ſententia lata de conſilio ſecundi inter duos Correos debendi valeat, item nunquid ſtante ſtatuto quòd in cauſis ordinarijs non poſſit peti conſilium ſapientis poterit peti ſuper articulo grauaminis incidenti, & quæ ſententiæ dicantur ordinariæ.

SVMMARIVM.

1 Sententia lata contra formam traditam à ſtatuto non valet.
2 Sententia diffinitiua debet imponere finem liti.
3 Iudicem cuncta rimari oportet antequam ſententiam det.
4 Iudex debet plene de cauſa liquere antequam ſentẽtiam det.
5 Iudex non dicitur liquere niſi omnia acta percunctatus fuerit.
6 Sententia dicitur lata cum præcipitatione & cauſa non cognita ſi iudex omnia acta non fuerit percunctatus.
7 Tempus præfixum per ſtatutum iudici poſt ipſum non poteſt pronunciare.
8 Iudex non poteſt vltra tempus à ſtatuto præfixũ cauſam prolongare aliàs fieret fraus ſtatuto.
9 Iudex delegatus per ſententiam functus eſt officio ſuo.
10 Iudici non licet ſibi ipſi attribuere poteſtatem & ſuæ iuriſdictioni ſuffragari, nu. 11.
12 Termino à ſtatuto terminato ad cauſas ſiniendas elapſo ſinita eſt iuriſdictio delegatorum.
13 Qui non poteſt propter terminũ lapſum pronunciare neque poteſt ſententiam obſcurè latam declarare.
14 Cauſa alteri commiſſa ad conſulendum iudex non poteſt ſibi committere.
15 Conſilium ſapientis non debet denegari ſuper dubio.
16 Duobus reis debendi debent diuerſi conſultores dari, quia poteſt eſſe, quòd confidans vni non ſit alteri.
17 Allegatio, quòd actor non intendit diuidere actionem aduerſus duos reos debendos non negat fieri id quod de iure eſt faciendum.
18 Verbum duntaxat importat, quòd non intendit diminuere.
19 Malitioſè cenſetur quis ſe habere qui non vult confidatum dare, & ratio, nu. 20.
21 Actor iuſtè inſiſtit vt reus det confidatum conſultorem.
22 Malitijs hominum eſt obuiandum.
23 Statutum quod loquitur de cauſis ordinarijs differt à ſtatuto quod loquitur de cauſis in quibus non ordinariè proceditur.
24 Cauſa magni & finalis præiudicij ſunt ordinaria de iure communi.
25 Cauſa modici præiudicij & non perpetui ſunt ſummaria.
26 Cauſa ordinaria ſunt duplicis generis.
27 Remoto genere cenſetur remota qualibet eius ſpecies.
28 In cauſis forenſium non datur conſilium in cauſa grauaminis licet detur ſuper negocio principali.
29 Statuti verbo ceſſante ceſſat eius diſpoſitio.
30 Contrariorum debet eſſe eadem diſciplina.
31 Forenſis poteſt ſuo fauori renunciare & 32.
33 Negocium principale deuoluitur ad iudicem appellationis.
34 Iudex debet pronunciare ſuper conuentione & reconuentione.
35 Iudex non debet cauſam conuentionis ſine cauſa reconuentionis terminare.
36 Sententia ſub conditione ſi ex actis conſtat an valeat cum diſtinctionibus.
37 Sententia ſub conditione valet & habet effectum cum conditio eſt adimpleta.
38 Iudex non excedit poteſtatem ſibi limitatam à ſtatuto.
39 Delegatus non exequitur ſententiam ſuam, ſed exequitur per delegantem.
40 Delegatus à principe infra annum exequitur ſentẽtiam ſuã.
41 Cauſa videntur ſummaria fauore perſonarum puta pupillorum viduarum & ſimilium.
42 Cauſa conuentionis & reconuentionis eadem ſententia debet terminari, & qua forma, nume. 43.

CONSILIVM XXXIIII.

In Chriſti nomine. & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

VIſis, & põderatis omnibus ſupradictis ſuper primo dubio videtur dicendum ſententiam dicto mo-
1 do latam nõ valere. Primo † quia lata contra formam traditam à ſtatuto, quo cauetur, quod iudicantes debeant ſuas ſententias dare clarè & apertè, & ſine vlla alteratione, vel conditione &c. Huiuſmodi ſentẽtia iſta non eſt quia nec eſt clara, nec aperta, & continet cõditionem, & alternationem, dum dicit, ſi & prout ex actis cõſtat, ſeu
2 conſtabit &c. c. cũ dilecta, de reſcript. ff. de arbit. l. quid tamẽ, in princ. ff. qđ cuiuſque vniuerſita. nom. l. item eorũ. §. ſed ſi ita, cum ibi notatis per Barto. in
2 princ. Secundo † quia ſentẽtia diffinitiua debet imponere finẽ liti. ff. de re iudicata. l. j ff. de arbit. l. qualem, poſt principium verſiculo dicere autem &c. & nota. 2. quæſtio. 6. §. diffinitiua, non autem debet eẽ talis, quod ex ea noua lis oriatur ex litis primæ materia. C. de fructi. & liti. expen. l. terminato, de reb. crediti l. ſiquis iuſiurandum, in fine facit extra de cauſ. poſſeſſio c. paſtoralis, & de ordine cognitionum. c. tuam, ſed per iſtam ſententiam nõ imponitur finis liti, ſed potius ex ea oritur occaſio nouæ litis in vidẽdo & determinando, quod ex actis colligitur, & ſic eſt opus noua declaratione, & nouæ poſſunt oriri al-
3 ternationes. † Præterea iudicem oporteret cuncta rimari antequam ſententiam det, xxx. quæſt. 9. c. iudicantem, & c. nullum, quod hic iſte iudex minime
4 feciſſe videtur, & antequam † pronunciet debet ſibi plenè de cauſa liquere. ff. de quib. ex cauſ. in poſſ. eatur. l. hæc autem. C. de ſal. l. vbi, circa med. ibi poſtrema ſententia quid ſibi liqueat &c. 12 q. 1. 3. c. ſum-
5 mopere, non autem † videtur ſibi liquere niſi omnia acta percunctatus fuerit. ff. de arbit. l. ſi de meis §. ſi an gl. vlt. quæ incipit, ſed nõ ne, & quod notatur in l. properandum. §. & ſiquidem. C. de iudic. in gl. ſup
6 verbo termino, aliàs † dicitur ſententia lata cũ præcipitatione & cauſa non cognita, & ſic non valet. C. de ſentẽt. ex breui. l. recitand. l. 2. & de ſenten. prolatio. cum ibi notatis. Cum igitur iudex iſte hoc nõ fecerit, & nõ examinauit, nec percunctatus fuit acta, nec cognouit pro qua parte pronunciandum eſſet, & ſic in nube & conditionaliter pronũciauit, videtur non valere, pro quo tex. cũ gl. 2. in c. cũ veniſſet, de eo qui mitti. in poſſeſſio. cauſa rei ſeruandæ facit quod notat gl. de officio delegat. c. cũ contingat, in glo. quæ incipit nota quod non debet, & licet doctorũ practica ſit in pronunciando, Specul. tamen in titulo de ſenten. §. nuſta, verſ. ſed ecce iudex, videtur velle quod ſaltem dicta ſententia tanquam iniuſtè, & malè lata poſſit in cauſa appellat. retractari. Præ-
7 tereà † cũ per ſtatutum ſit præfixum certũ tempus
8 inſtantiæ & iudici ſi poſſit † ſic pronunciare prõpta eſſet via fraudandi ſtatutum, & faciendi vt cauſæ durent vltra tempus à ſtatuto præfixo, quod eſſe non debet, argumen. ff. de tranſactio. l. cum his. §. ſi cum lis. ff. de arbit. l. non diſtinguemus. §. quæſitũ, iuncta regula, cum quid vna, de regul. iur. lib. 6. & hoc de primo. Circa ſecundum quæſitum clarum eſt, quod declarationẽ prædictam non potuit dictus iudex ſibi reſeruare cum commiſſione non facta non poſſit ſuam ſententiam declarare uel inter-

bemus in actióne de dote, quòd quædam dantur
actioni, quædã mulieri ſuper ipſa actione & plene
nota.per Bar.in l.1.ff.ſol.matrimo.Prætere a in cau-
ſa iſta licet fuerit petitum ſummariè procedi non
31 tamen fuit ſummariè proceſſum, quia† potuit forẽ
ſis ſuo fauori renunciare, ut l.ſiquis inconſribendo.
C.de pact.etiam inuito aduerſario, & ut non poſſet
uti dicta prorogatiua in petendo conſilium in cau-
32 ſa grauaminis, quia† beneficio, quòd ab agente fo-
renſis habebat, illo inuito contra eum uti non po-
terat, argumen. ff.de excuſatio.tuto. l.amiciſſimos.
ff.de minor.l.ſi iudex circunuento, & plene notat.
per Bar.in l.petcodæ.C.de temp.in integ.reſtit.non
ergo eſt nulla dicta ſententia ex cauſis prædictis &
33 hæc de tertio quæſito.Super quarto† quæſito notan
dum eſt, ꝙ ad iudicem appellatioois & nullitatis
fuit deuolutum negocium principale.l. abſentem.
C.de accuſa.& per Bar.in l.ſi expreſſim.ff.de appel
latio.C.quomo. & quãdo iudex.l.ſi ut proponis,li-
cet autem iſtę ſint cauſæ diuerſæ, & una non pen-
34 deat ex altera, quia† tamen una iſtarum (uidelicet)
nullitatis mouebatur per appellantem contra ap-
pellatum, & altera debiti principalis ecõuerſo per
appellatum contra appellãtem, dico quod ex quo
appellatus periit coram iſto iudice procedi, & pro-
nunciari ſuper oegocio principali, & multo magis
ſi urerque, debuit prædictus iudex ſuper utroque ꝓ-
e nunciare e eadem ſententia, propter naturam con
uentionis & reconuentionis, de mutuis petitio. c.1.
35 nec† debuit unam ſine altera terminare, ita notat
expreſsè Bart.in .l.quid tamen, in fine principij. ff.
de arbit. Et ſi factum non fuit propter hoc ſolũ red-
ditur iniuſta, & in cauſa appellationis uenit retra-
ctanda, per tex.ff.quę ſenten.ſine app.reſcindan.l. t.
§.fina.licet non poſsit dici nulla, ut ibi notatur. Ex
quibus ſupra proxime dictis patet reſponſio ad ulti
mum, quia ſententia fuit obſcura lata per eum
patet quia non ſolum uoluit pronunciare ſuper nul
litate ſed etiam ſuper negocio principali, dum dixit
condemoamus & abſoluimus prout ex actis &c.
quòd debuit declarationem facete etiam ſuper ne
gocio principali, ſuper quo pronunciauerat, alias
nihil uidetur egiſſe, poſtquam partem tantum ſe-
cit, argumen.C.de his quibus ut indig. l.fin. & ſic
habent locum, quæ ſupra proximè dixi. Laus Deo,
ego Paulus de Caſtro &c.

ADDITIONES.

a Seu conſtabit. Sententia lata ſi & prout ex actis
36 conſtat, † an ualeat. Adde Bart.in l.3.C. de ſentent.
quæ ſioe certa quantit.profer.num. 2.& 3.& in l.ait
prętor.§.1.nu.1.& 3.ff.de re iud.ubi docet quòd quã
do ſententia habet relationem ad acta, ſi in illis a-
ctis conſtat de quantitate, ualet ſententia. Vel ſentẽ
tia cõtinet condemnationem ad id quod debetur,
& tunc opus eſt quòd habeat relationem ad inſtru
menta, uel ad teſtium depoſitiones, & opus eſt ꝙ q̃
titas ibi probetur, & ualet ſententia aliàs non. Vel
ſentẽtia dicit, condẽno, ſi eſt probatum, aliàs abſol
uo & ualet ſi uerò non dicit aliàs abſoluo, ſecus,
quia exponitur ſi, ideſt quatenus, ſecundum tex. in
l.Stichus qui meus erit, in principio & ibi Bart.nu.
3.ff.de leg.1.quia ſequeretur quod ſi pro parte eſſet
probatũ pro parte non, in parte tantũ eſſet cõdem-
natoria & in alia parte nil eſſet iudicatum quo caſu
non ualeret ſententia, ſecundum tex.in l.in hoc iu-
dicio.ff.fami.erciſc.Bal.in l.1.C.ſi aduerſ.rem iudic.
numer.4. Bartol. in l.ait prætor. §.1.ff. de re iudi-
ca.Bald.in l.cum iudex.C.de ſentent.& interloqu.
omnium iu.in principio ante num.1.Ioan. Fabr.in
curare, inſtitu.de actio. num.13.Angel. ibidem nu.
* 4.Iaſ.num.39.qui teſtatur de *communi opinione.
37 Cęterum † ſententia ſub conditione lata ualet, &
tunc habet effectum cum conditio eſt adimpleta,
ſecundum glo.in l.2.§ biduum.ff.quando appell.ſit
Rom.conſ.ſuo.501.nu.6.Omnipotentis Dei, ut de-
clarationem accipiat. Ang.in l.qui Romæ.§.Auge-
rius, & ibidem Imola, idem Paul.de Caſt.In l.con-
tinuus, in principio nu.4.ff.de uerb obl Bart.tamen
in d.l.ait prætor.§.1.nu.4.dicit quòd huiuſmodi ſen
tentijs & cautela pronunciandi ſolent uti iudices
dum uident ꝙ tempus inſtantiæ labitur, & quando
ſunt inepti, & craſſi, nec intelligunt an ſit probatũ.
idẽ tenet Iaſ.d.§.curare, inſt.de act.nu.30.vide Dec.
in l.actus legitimi.ff.de reg.iur.nu.9.& Rip. in l. Sti-
chus qui meus erit.ff.de leg.1.nu.3.
b Limitatam ex forma ſtatuti. Adde Deciũ† in ru
38 bri.C.qui adm.in 1.lec.nu.7.& in rub.extra de app.
col.penul.num.13.conſ.5.In cauſa dominæ Marię.
in principio, conſ.8.Viſo puncto.nu.4.& conſ.18.Vi
ſo puncto, num.5.& alia per eum adducta, in quibus
cauſa breuitatis non inſiſto.
c Talium legatorum. Adde quòd delegatus † non
39 exequitur ſententiã ſuã ſed ipſa exequitur per ordi-
nariũ, ſecundũ text.in l.à diuo Pio, in prioc.ff.de re
iud.ibi, ij qui eos dederant, & gl.in uerbo à ſe. Bart.
ibidem num.14.tex.in l.properandum.§. ſin autem
reus, iuncta glo.in uerſ.ad maiorem.C.de iud.Alex.
in d.l.à diuo Pio.nu.6.Abba.in c.ſiquis contra cleri
cum.nu.34.ubi uidetur diſtinguere de iure canoni-
co & ciuili, extra de fo.comp.Verum hoc procedit
in delegato ab inferiote à principe per ſuperius di-
cta, & ſecundum eundem Abbat.in dicto.c.ſiquis
contra clericum. nume.31.& in c. ſignificaſti, ex-
40 tra de offi.deleg.nu.6.quod† quidem cum tempera
mento procedit, ut delegatus a priocipe infra annũ
exequi poſsit ſententiam ſuam & nõ ultra, per tex.
in c.quærenti, extra de officio. delega. & in pro-
prijs terminis conſultationis noſtrę quod delegatus
non poteſt facere reſeruationem, & ſi fecerit, eſt
nulla, uoluit Bar.in l.ab exexequutore ff. de appel.
nu.11.& Bal.in l.terminato. C.de fruc. & lit.expen.
num.12.
d Fauore perſonarum. Adde quòd fauore† paupe
41 rum & miſerabilium perſonarum, ut ſunt uiduæ, &
pupilli, cauſa debet uideri ſummariè & ſine ſolutio
ne ſportularum, ut eſt tex.in auth.de manda.princ.
§.ſit tibi quoque ibi, uilium &c.& ibidem Bart.nu
1.tex.& gl.in l.non numquam.§ 1 ff.de iud.in uerſ
uel perſonæ, & in l.illicitas.§.ne tenuis.ff.de of.præ
ſid.Rober.Marant.in ſuo ſpe.aur.ordi.iudi. diſtinc.
8.num.77.
e Et ſuper utroque pronunciare. Adde quòd† cau-
42 ſa conuentionis & reconuentionis debet eadẽ ſen-
tentia terminari, ſecundum Bar.in authen. & con-
ſequente t, uerſi.item dictæ cauſæ nu.4.C.de ſenten.
& interloquuto.omnium iudic.& licet dicat ibi ꝙ
primo debet ferri una & poſtea altera, tamen non
contrariatur: quia ſenſus eſt, quòd ambæ cauſę in
43 una ſententia debent potiꝰ† in eadem charta ſcri-
pta, uerum primò debent ſcribi capita conuentio-
nis & poſtea reconuentionis ſecundum ordinem
ipſarum cauſarum, ſed unum poſt aliud immedia-
tè legi & proferri debet, & quo ad unicam ſcriptu-
ram dicitur unica ſententia, ut declarat Abba in c.
1 extra de mutuis petitio.num.8.Specul.tit.de recõ
uen.§.uidendum, num.3. quo uero ad iuris diſpoſi-
tionem

tionem duæ dicuntur ſententiæ; quia duo capitula ſunt. l. etiam. ff. de minor. l. quædam mulier. ff. famil. hercíſc. & optime declarat idem Rober. Marant. in ſuo. ſpe. aureo ord. iud. in 6. diſt. quæſ. 1. nu. 8. & ſequentibus. Quintius.

ARGVMENTVM.

STATVTVM DE COMPROMISſo inter affines & de ipſius intellectu & ſi diſponat, quòd laudum non poſsit querelari nec retractari ſed debeat exequi, an eo non obſtante poſsit ab eo appellari & de nullitate dici quando non fuit facta commiſsio ſecundum formã ſtatuti.

SVMMARIVM.

1 *Statutum de compromiſſo ſi ſunt affines non refert ſuper quo quæſtio ſit.*
2 *Intellectus ad ſtatutum de compromiſſo inter affines & nu. 5.*
3 *Coniunctio inter litigantes meretur litem abreuiari.*
4 *Quæſtio ſeruitutis eſt modici præiudicij.*
6 *Non dicitur negligens in committendo cauſam, qui dat confidatos & 11.*
7 *Deficiente conditione ſub qua datur poteſtas deficit iuris diſpoſitio.*
8 *Statutum, quòd dentur confidati non arctat ut dentur tot inter quos ſint aliqui nominati per alteram partem.*
9 *Periculoſum eſt ſub ſuſpectis litigare.*
11 *Ad impoſsibile nemo tenetur.*
12 *Ea ratio quæ militat in reo debet militare in actore, quia æqualitas eſt ſeruanda in iudicijs. 13.*
14 *Par contumacia mutua compenſatione tollitur.*
16 *Officialis poteſt partes cogere realiter & perſonaliter ad ſe concordandum in aliquos iudices & quando nu. 15.*
17 *Pars negligens dare confidentes committitur deciſio electis per alteram partem tantum.*
18 *Quando officialis debeat uenire ad coactionem.*
19 *Qui non ſeruat formam ſtatuti ſine poteſtate procedit.*
20 *Commiſsio facta amicis tantum unius partis non ualet altera parte non exiſtente contumace, & 21.*
22 *Sententia lata ab arbitris ab una tantum parte electis non ualet & quando.*
23 *A ſententia commiſſariorum electorum ex forma ſtatuti non datur appellatio a. l. libris infra.*
24 *Sententia arbitrorum electorum contra formam ſtatuti poteſt dici nulla.*
25 *Reductio ſententiæ ad arbitrium boni uiri habet locum in ſententia ualida.*
26 *Sententia nulla poteſt dici uſque ad triginta annos.*
27 *Commiſſio nulla facit ſententiam nullam & ratio, nu. 28.*
28 *Compromiſſum ut ualeat requirit eandem ſolennitatem quam requirit uenditio & quare & quomodo intelligatur.*
29 *Statutum quòd altera tantum pars poſſit eligere arbitros requirit citationem alterius partis.*
30 *Contumax quis dicatur.*
31 *Forma à ſtatuto data & omiſſa uitiat proceſſum.*

CONSILIVM. XXXV.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

AD primum reſpondetur, quòd ſi dicti litigantes ſunt inter ſe attinentes intra gradum de quo loquitur ſtatutum, locus fuit diſpoſitioni ipſius, de compromiſſis fiendis & potuerunt ad hoc cogi, licet nõ eſſet quæſtio inter eos de aquæductu uel ſtillicidio, uel aquæ ſeruitute, uel de terminis
ponendis, uel diuiſionibus, ſeu dependentibus à prę
1 dictis. Nam † tunc hoc requiritur quando nõ eſſent
coniuncti ſecundum formam dicti ſtatuti, ſi autem
ſunt coniuncti tunc non refert ſuper quo ſit uel uer
tatur quæſtio. Et iſte eſt uerus intellectus dicti ſtatu-
2 ti, alias eſſet ſuperfluum, dum † primo diſponit quã-
do eſt contentio inter coniunctos ſi requireretur
tunc quòd eſſet quæſtio de prædictis ſeruitutibus,
cum poſtea dicat, ꝙ etiam inter quaſcunque ſingu-
lares perſonas ſi ſit quæſtio de prædictis ſit locus a-
ctioni prędictę, ꝙ etiam non debet, ſi alius ſanus in
tellectus dari poteſt ſtatuto. l. 1. §. fin. ff. ad municip.
& ibi notat. ſed hic dari poteſt (uidelicet) ut illa uer
ba habentes quæſtiones occaſione aquæductus, de
terminet uerba immediatè præcedentia (uidelicet)
ut inter ſingulares perſonas &c. uel omnia quæ ſe-
quuntur ab illo uerſiculo ſi inter habitantes in ea-
dem domo &c. Quia in præcedentibus loquitur de
coniunctis inter quos ſola cõiunctio dedit cauſam
edicto, ſeu ſtatuto condendi. Poſtea ab illo uerſicu-
lo inter habitantes &c. loquitur de non coniunctis,
ubi qualitas cauſæ uertentis inter eos hoc operatur
3 ut utrumque recte, † Nam & ſola coniunctio inter
litigantes meruit lites abreuiari, ad qđ pertinent cõ
promiſſa. l. 1. ff. de arbi. & inter alios non coniũctos
prolongari plus cauſas, in quibus de modico agitur
præiudicio & facilius oriuntur, maximè inter uici-
nos tam perſonas ſingulares quàm communia, cu
iuſmodi ſunt quęſtiones ſeruitutum realium uel cõ
finium ſeu diuiſionum ergo &c. arg. l. theſaurus &
l. 3. § ibidem. ff. ad exhib. & quod not. Bart. in l. cum
4 de in rem uerſo. ff. de uſuf. ubi dicit, in † quæſtione
ſeruitutum agi de modico pręiudicio iuncta etiam
l. 3. C. fini. regun. & in intelligẽdo dictum ſtatutum
euitatur ſuperfluitas & datur rationabilis interpre-
tatio. Ad ſecundum quęſitum reſpondeo ꝙ prædi-
cti officiales non potuerunt uirtute dicti ſtatuti cõ-
mittere cauſam illam eo modo quo commiſerunt
a quia † ſtatutum prędictum dat eis poteſtatem com
5 mittendi amicis communibus electis, per alteram
b tantum partem b conditionaliter, ſi alter eſſet con
tumax ſeu negligens in eligendo communes ami-
6 cos, quæ conditio (ut dicitur) non extitit, quia † non
c fuit contumax uel negligens cum dederit (ut dici-
tur) quamplures & ultra centum nec habebat plu
res confidatos quos dare poſſet, de quo ſtandum e-
rat aſſertioni ſuę, argum l. quia poterat. ff. ad Treb.
7 deficit † ergo ſtatuti diſpoſitio & etiam poteſtas tri
buta officialibus per ipſum. poſtquam deficit con-
ditio ſub qua data fuit. C. ad trebellian. l. iubemus.
§. pen. Nec obſtat ſi dicatur ꝙ inter illos datos non
erant aliqui qui concordarent cum datis ab agen
8 tibus quia † dico ꝙ ſtatutum non dicit, ꝙ debeant
tot dari, quòd inter eos reperiantur aliqui, quos etiã
altera pars dederat, nec eſt credendum, quod ſtatu
tum uoluerit hoc onus iniungere, ꝙ poſſet eſſe mul
tum difficile, ſicut erat in caſu pręſenti quia locus
ubi quæſtio agitatur eſt partialis, & omnes homi-
nes ibi exiſtentes ſunt in duas partes, unde reus con
uentus non tenebatur dare de partialibus aduerſa-
rij ſui, ſed de proprijs tantum, quia de alijs non pote
9 rat confidare, & † periculoſum eſt ſub ſuſpectis liti-
gare. l. apertiſsimi. C. de iudic. ſufficere ergo debet,
ꝙ dederat illos, quos dare potuit confidatos nec ar
10 ctabatur plures Dare, ſi plures non habebat † cum
ad impoſſibile &c. C. de his quibus, ut indignis. l. ſi
ideo, & ibi not. in glo. ſatisfecit ergo ſtatuto dando
illos, & aſſerendo ſe non habere plures confidatos,
quia & ſic erat pręſummendum alio non apparen
te:

te: argum. eius quod notat gl. ff. de probatio. l. cum
11 lege, ideo† non poteſt dici fuiſſe negligentem uel
contumacem in dando communes amicos, & ſic
non poterat officialis committere electis per alte-
ram partem, tanquam iſto exiſtente contumace &
negligente cum non eſſet, & hoc eſſe uerum patet,
12 quia† qua ratione poſſet iſte reus contumax & ne-
gligens, quia non dedit tot, qui cũ aliquibus eſſent
concordes, eadem ratione dici poſſet contumax
ipſe actor, quia idem fecit. Nec obſtat, ꝙ actor de-
dit plures, quia ſtatutum non conſiderauit numerũ
datorum, nec pluralitatem nec plus unam partem
13 quàm alteram, & † in iudicijs æqualitas eſt ſeruan-
da, nec plus debet licere uni parti, quàm alteri ut in
14 regul. iur. † Conſtat autem, ꝙ par contumacia uel
negligentia mutua compenſatione tollitur. l. uiro
atque uxore. ff. ſol. matr. & de compenſatio. l. ſi am
bo, non ergo fuit locus illi particulæ ſtatuti, quæ po
nitur in uerſiculo etſi alter dictorum litigãtium eſ
ſet contumax uel negligens &c. fuiſſet enim illi lo-
cus ſi nullus communes amicos dediſſet, ſimiliter
non foret illi locus, ſi in dandis per utranque partẽ
fuerint aliqui in quibus concordaſſent, quia illi de-
buiſſent aſſumi non autem potuiſſet cauſa com-
15 mitti electis per alteram partem tantum, quia† er-
go quælibet pars dedit quamplures & in nullo con
cordant, & reus aſſerit ſe non habere plures, dico
16 ꝙ erat locus præcedenti particule ſtatuti, quia† de-
bebant officiales eos cogere realiter & perſonali-
ter per prohibitionem cibi & potus, ad concordan
dum in aliquos, nam illa particula non niſi, in iſto
caſu locum habere poteſt ut patet ex præcedenti-
bus, ſi enim in aliquibus cõcordaſſent non erat ne
ceſſaria coactio quia illi debuiſſent aſſummi per iu
17 dicem. Item ſi† alter dediſſet confidatos, alter nul-
los dediſſet ſimiliter non fuiſſet locus illi particule
de coactione, ſed debuiſſet committi electis per al-
teram partem. Non ergo conſtat alius caſus in quo
præcedens particula de coactione poſsit habere lo
cum, niſi iſte quando quęlibet pars amicos dedit, &
altera uel ambo dicunt ſe non habere plures, quos
dare poſſent, & tamen inter datos nullus eſt in quo
18 partes ambæ conueniant, debuerunt † ergo dicti
officiales uenire ad dictam coactionem, & aliter
faciendo non ſeruauerunt formam ſiue mentem
19 dicti ſtatuti, & per† conſequens ſine poteſtate ali-
qua hoc fecerunt, quam conſtat eos non habuiſſe
in committendo ſuſpectis, & in forma exorbitan-
ti, niſi quatenus à dicto ſtatuto concedebatur eis, &
ſic non ualuit commiſſio, argum. in c. ex parte altẽ
ſi. de præbendis, ante finem, ibi uidetur inſtitutio fa
cta occaſione conſilij memorati &c. Ex his patet
reſponſio ad tertium quęſitum quòd dicta commiſ
ſio non potuit fieri amicis tantum productis pro
20 parte dictarum dominarum agentium † quia pars
rea non fuit contumax uel negligens, ineligendo
communes amicos alias fieri potuiſſet. Et ẽt patet
reſponſio ad quartum dubium, ꝙ dicta commiſ-
ſio non ualuit, & ſic primum & quartum du-
21 bium uidentur ſuperflua, attento ſecundo dubio, †
quia uel potuerunt committere tanquam reo exi-
ſtente contumace, & tunc committere potuerunt
electis per alteram partem, Aut non potuerunt cõ
mittere tanquam reo non exiſtente contumace, &
tunc illis committere non potuerunt, ſed hic non
potuerunt, ſuperfluum ergo eſt quærere, an ſi prædi
cti officiales potuerunt committere, uel dictã com
miſſionem facere, utrum fieri potuerunt amicis tã
tum electis ꝑ dictas dominas, & an dicta commiſ-
22 ſio ualuerit, & † ſimiliter ſententia eorum. C. de Pe
dane. iudici. l. 1. Ad quintum, ſextum, & ſeptimum
dubium quæ non comprehendo quid ſibi uelint,
Reſpondeo quod ſi dicta commiſſio fuiſſet facta, ſe
d cundum formam ſtatuti [d] non poſſet pars rea, † cõ
23 tra ſententiam dictorum commiſſariorum, dicere
de nullitate nec petere eam reduci ad arbitrium
boni uiri, ſi erat à quinquaginta libris infra. nec ab
ea querelare nec appellare, nec aliud remedium ha
bere, ſed ſi eſſet à dicta quantitate ſupra tunc idem
potuiſſet peti noua commiſſio, & hoc dicit ſtatutũ
ſupra relatum, uerum quia non fuit facta dicta cõ-
miſſio, ſecundum formam & mentem dicti ſtatu-
ti, pars contra quam lata eſt non ſubijcitur diſpoſi
tioni dicti ſtatuti ut excludatur à iure dicẽdi nul-
lam, uel ut teneatur infra tempus ſtatuti petere cau
24 ſam de nouo committi. Immo† poteſt eam nullã
dicere. l. ſi expreſſim. ff. de appella. cum ibi notatis,
quia ſtatutum excludens à iure dicendi nullam, lo-
quitur de ſententijs latis ab arbitris electis ſecundũ
25 ꝙ ſupra dixerat, qđ hic non eſt, nec† habet neceſſe
pars rea petere eam reduci ad arbitrium boni uiri,
quia illud habet locum quando ſententia eſſet uali
da, ſed contineret iniquitatem, ut l. ſi ſocietatem. §.
arbitrorum. ff. pro ſocio, quod hic non eſt, Et ſimili
liter non haberent petere nouam commiſſionem
26 fieri, per eandem rationem, Poteſt † ergo quando-
cunque uſque ad triginta annos, dicere dictam ſen
tentiam nullam, iuxta ea quæ habentur in l. ſi ex-
preſſim, Poſito etiam quòd per errorem po-
tuiſſet cauſam de nouo committi, tanquam illa ſen
tẽtia nõ fuerit nulla ex dicto defectu arg. ff fa. here.
l. qui familiæ. C. de iur. &. fac. igno. l. cum falſa. Con-
27 cludo ergo† quòd cum dicta commiſſio nõ ualue-
rit, & per conſequens nec dicta ſententia, ut dicta. l.
1. C. de pedan. iudici. poteſt pars rea ipſam dicere
nullam, tam excipiendo quàm agendo non obſtan
te dicto ſtatuto, quod locum habet ſolum in ſenten
tijs latis ab illis, qui ſecundum formam dicti ſtatuti
fuerunt electi, alias ſtatutum non intelligitur dare
robur tali ſententiæ & ſic quandocunque poterit
de nullitate allegare, iuxta ea quę habentur in d. l. ſi
expreſſim. ff. de appella. l. quarta. §. condemnatum.
ff. de re iudica. per Bar. Nec obſtat quòd dicta com
miſſio fuerit poſtea per pronunciationem eiuſdem
28 iudicis confirmata, † quia continet eundem erro-
rem, & ſic fuit nulla, ut dicta. l. expreſſim. Nec etiã
obſtat, quòd reus tunc uideatur aſſeruiſſe ſe nolle
dare confidatos, & nolle compromittere, quia (ut
mihi dicitur) licet in actis reperiatur ſcriptum, ta-
men falſo modo ſcriptum eſt, ſed quod dixit ſe
dediſſe quos habebat, & quòd alios non habebat
quos dare poſſit, quòd ſi ita eſt ſufficit Laus Deo.
Ego Paulus de caſtro &c.

ADDITIONES.

a Eo Modo quo cõmiſerunt. Adde quòd ad ualidi
tatem compromiſsi requiritur ea ſolemnitas quę
requiritur in alienando, quia per compromiſſum
poſſet alienari, ſecundum Abb. in c. cum tempore,
de arbit. num. 1. 2. & 3. ult. notab. allegat nota. per
glo in l. nulli. ff. de tran. tex. in l. non ſolum. C. de præ
di. minor. in princ. & ibidem glo. in uerbo poſſunt.
Quod intelligendum eſt in rebus principis eccleſię
uel minoris ſecundum Capic. dec. ſac. conſi. neap.
93. nu. 3. Dec. conſ. 445 nu. 26. & 27.
b Per alteram tantum partem. Adde quòd
ſtatu-

59 † ſtaturum dans poteſtatem committendi compro
miſſum amicis per alteram tantum partem electis
requirit citationem alterius partis, aliàs fruſtra cõ-
mittitur. ſecundum Capic. dec. 5. conſ. neap. 93. nu-
mero. 5.

c Contumax uel negligens. Adde quòd † cõtumax
30 ois dicitur, qui ſuperbus & inflatus efficitur contu-
mendo in ſe ipſo, nolendo obedire, ideo iudici effi-
citur iniuriofus, ſecundum Card in cle. 1. de dolo &
contumacia col. 8.

d Secũdum formam ſtatuti. Adde † quòd quicquid
31 dictat ſtaturum, ſi modus & forma uel ordo illius
ad unguem non ſeruatur, proceſſus eſt nullus. c. cũ
dilecta, extra de reſcrip c. uenerabili, de offi. deleg.
docet Bal. in l. prolatam. C. de ſent. uel ſ. & no. quod
poſt num. 7. & in l. humanum. C. de le. num. 3. Dec.
conſ. 10. num. 3. & 4. Viſo puncto, & conſ. 439. num.
5 & conſ 434 in principio, & conſ. 466. num. 3. An-
gel. conſ. 126. Teſtamenti factio. nu. 2.

ARGVMENTVM.

SI VSVFRVCTVARIVS EMAT proprietatem utrum teneatur reuendere proprietatem cum uſufructu conſanguineo uenditoris qui ex forma ſtatuti poteſt auocare rẽ uenditam ab emptore.

SVMMARIVM.

1 *Vſusfructus extinguitur per acquiſitionem proprietatis iure conſolidationis.*
2 *Vſusfructus extinctus non reuiuiſcit per reſolutionem proprietatis.*
3 *Stante ſtatuto quòd propinquus poſſit rem uenditam euocare emptor per eodem pretio tenetur reuendere una cum incremento ex alluuione rem emptam.*
4 *Renunciatio facta de uſufructu operatur ut de eo agi non poſſit.*
5 *Renunciatio porrigitur ad eum caſum quo poteſt aliquid operari.*
6 *Vſusfructus forma extinguitur per acquiſitionem proprietatis non tamen ſubſtantia.*
7 *Vſusfructus formalis efficitur cauſalis extincta forma.*
8 *Debitor extinguit pignus dando rem pigneratam creditori, & in ea potior eſt quàm ſequens.*
9 *Emptor qui habet uſumfructum & emit proprietatem afficitur graui iniuria ſi cogitur ipſum reuendere cum uſufructu pro eodem pretio quo emit.*
10 *Conſenſus preſtitus actui directè nec indirectè quis poteſt cõtra eum uenire.*
11 *Vſusfructus cauſalis non habitus ex cauſa emptionis iniquum eſt quòd reuendatur cum fundo empto ſtante ſtatuto quòd propinquus poſſit rem emptam aduocare.*
12 *Vſusfructus conſolidatus cum proprietate per delictum non retinetur in caſu aduocationis proprietatis.*
13 *Vſufruct. conſolidatus cum proprietate quando acquirens ſciuit poſſe aduocari proprieta. non retinet uſumfructum.*
14 *Extraneus emens rem, quam ſcit poſſe ab eo aduocari ex forma ſtatuti non delinquit ſed aperit uiam propinquo acquirendi.*
15 *Emptio non debet dimitti propter timorem ſtatuti.*
16 *Vſusfructus cauſalis creatus de precedẽti natura uſusfructus qui de forma conuerſus fuit in materiam.*
17 *Mulier praeſumitur habere ignorantiam iuris communis uel municipalis.*
18 *Intellectus l. ſi tibi. ff. quib. mod. uſusfructus amittatur.*
19 *Vſusfructus tranſit cum proprietate quando uſufructuarius ſibi proſpicere non poteſt.*
20 *Vſusfructus admiſſus ex errore datur repetitio ex l.*
21 *Proprietarius tenetur pati uti, frui uſufructu uſufructuarium quadam obligatione continua.*
22 *Proprietarius eo ipſo quòd uendit proprietatem deſinit teneri illa ſucceſſiua obligatione.*
23 *Qui ſoluit quod debet ipſo iure eſt liberatus.*
24 *Factum uenditoris non debet prodeſſe propinquo & quomodo intelligatur nu. 25. cum limitationibus nu. 26.*

CONSILIVM XXXVI.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

VIdetur dicendum dictam Dominã
teneri ad reuendendum plenam
proprietatem. una cum uſufructu
1 duplici ratione. Primo quia † per
acquiſitionem proprietatis uſufru-
ctus fuit extinctus iure conſolida-
tionis, cum non poſſit ipſum ha-
bere in re propria. ff. ſi uſufruct. pet. l. uti frui, in prin
cipio. l. ſi ſeruus. ff. quib. mod. uſufruc. amitta. unde li
cet acquiſitio proprietatis reſoluatur agente dicto
2 propinquo ut ſibi reuendatur, † tamen uſufructus
extinctus non reuiuiſcit, ſed tranſire debet proprie-
tas pleno iure ad dictum propinquum. ff. quib. mo.
uſusfru. amitt. l. ſi tibi. ubi uidetur caſus de hac quæ-
ſtione. ff. de leg. 2. l. cum filius. §. Dominus. Secunda
3 ratio eſt, quia † ſi petiæ terræ poſt emptionem per al
luuionem aliquid accederet, ſine dubio teneretur
iſta Domina, una cum illo incremento pro eodem
pretio reuendere, arg ff. de uſufru. l. item ſi fundi. §.
hinc uicinus, ergo & cum iſto incremento uſusfru-
ctus, qui conſolidatus eſt proprietati ad ſimilitudi-
4 nem incrementi alluuionis. Præterea † & tertio di-
citur quòd iſta Domina renunciauit huic uſufru-
ctui, poſt factam emptionem, ergo de ipſo retinen-
5 do contendere non poteſt, † quia renunciatio præ
dicta porrigi debet ad hunc caſum, quo poteſt ali-
quid operari (uidelicet) ſi propinquus petat reuen-
di. non autem ad caſum, quo non petat. quia tunc
nihil foret operatura, argum. l ſi quando. ff. de leg. 1.
iuncta. l. quæritur. §. ſi uenditor ff. de ædil. ædicto. &
C. de reb. cred. l. ſi quis iuſiurand de remiſſio. pigno.
l fi. cum ſimilibus. In contrarium facit quòd prædicta
Domina poſſit retinere uſumfructũ prout prius li-
cebat, ut teneretur reuendere ſolam proprietatem
ſicut ipſam ſolam emit. ff de uſufruct. l. dominus, in
principio. ff de uſufruct. leg. l. 4. quæ incipit ſi puro,
6 quòd etiam ratione oſtenditur, nam † licet per ac-
quiſitionem proprietatis extincta fuerit forma uſuſ
7 fructus, nõ tamen fuit extincta ſubſtantia, quia † de
formali effectus eſt cauſalis unde cum adhuc duret
ſubſtantia ſeu effectus eius emolumentum non ui-
detur extinctum, ſed idem uſusfructus durare. C. ſi
cer. pe. l. ſi ex pretio, ubi bene probatur in ratione
ſui, ibi dum dicit etiam obligationis non defece-
rit ſubſtantia &c. Pro hoc optime facit. l. 1 C. ſi anti
8 quior creditor, † ubi ſi debitor rem pignoratam de
derit inſolutum creditori licet extinguatur pignus
quo ad formam. l. neque pignus. ff. de regu. iur. non
tamen dicitur extingui quo ad ſubſtantiam uel effe
ctũ. Hinc eſt quòd in re illa adhuc potior eſt, quam
ſequens creditor, qui non admittitur ad agendum
hypotecaria contra eum, niſi ſibi offerat, quod ſibi
debebatur, ſicut offerre tenebatur antequam inſo-
lutum

9 lutum tradita eſſet illi. Præterea† graui iniuria affi-
ceretur dicta domina ſi pro libris octingentis tene-
tur reuēdere proprietatem cum uſufructu, ſeu pro-
prietatem plenam, cum pro eis tātum nudam pro-
prietatem habuit, quod fieri non debet argum. l. 2.
10 §. 1. ff. de his qui ſunt ſui, uel alien. iur. maximè quia†
ipſe propinquus, qui nunc agit (ut ſibi reuendatur)
conſenſit in concesſione uſusfructus, facti illi Domi
ne & ſic nec directo nec per indirectum poteſt pe-
tere ut ad ſe reuertatur, argum. dictę l. un. C. de re-
miſſio pig. & ff. quib. mo. pigno. uel hypoteca ſolui-
11 tur. l. ſicut. §. ſi uolūtatem, Præterea† dicta Domina
non cenſetur habere dictum uſumfructum cauſa-
lem ex cauſa emptionis, ut ff. de euictio. l. Vaccæ, cū
tanto minus emerit pp hoc quia apud eā erat uſu
fructus, ſed dicitur habere ipſum ex prima cā licet
nō eo modo quo prius, quia prius habuit in forma
nunc habet in ſubſtantia tantum, igitur iniquum eſ
ſet, quòd compelleretur eum tradere cum proprie
tate, quia ſtatutum loquitur ſolum de his, quæ uen-
dita ſeu alienata ſunt ſine uoluntate propinqui, &
hic non eſt huiuſmodi niſi in ſola proprietate. Bre-
uiter iſta quæſtio mouetur formaliter per doctores
in l. ſi maritus. C. de inofficio. teſtam. & quidam di-
ſtinguunt, aut proprietarius acquiſiuit proprietatē
12 cum ſorte, ſeu delicto, & tunc† uſumfructum extin
ctum per talem acquiſitionem non poteſt retine-
re, aduerſus petentem rei uenditionem. l. propter
ueneſi. §. neptis. ff. ad ſyllenia. de iure ſiſci. l. eius qui
13 delatorem. §. fin. Aut† ſine delicto & tunc aut ſciuit
illam conſuetudinem uel ſtatutum, qua uel quo
poterat compelli ad uenditionem rei, & idem per
glo. dictæ. l. ſi maritus. Aut ignorauit, & tunc ſecus.
Petrus uero de Bellapertica (ut refert Cynus) tenet,
ꝙ quando ſine delicto acquiſiuit poſsit retinere ta-
lem uſumfructum, etiam ſi illam conſuetudinem
uel ſtatutū ſciuit ꝑ quo facit quia iura, in quibus gl.
ibi poſita, ſe fundat, loquūtur de acqrēti ꝑprietatē
cū delicto, ut cōtingit cū heres adit hæreditatē nō
sūpta uindicta de morte defuncti. l. 1. ff. de his qb. ut
indi. non aūt loquūtur de ſimpliciter ſciente poſſe
14 ſibi auferri propter aliud, quàm propter delictum,
prout eſt in caſu noſtro. Nā† licet extraneus emat
rem, quam ſcit poſſe ſibi auferri per propinquum
ex forma ſtatuti uel conſuetudinis, non propterea
delinquit cum nullam iniuriam faciat alicui, ſed po
tius aperit uiam propinquo acquirendi quod ante
uenditionem non poterat acquirere, & poteſt ſpe-
rare, quod propinquus non petat reuenditionē,
15 tamen† non debuit dimittere emptionē, propter
timorem ſtatuti uel conſuetudinis, argum. l. illud ff.
de acqu. hęredita. & ſecundum hoc eſſet ibi deter-
minatio Petri pro iſta Domina, ut ſolam proprieta
tem teneatur reuendere retento uſufructu quòd
interdum fit, ut l. fundum cum mihi uenderes. ff. de
actio. empti. non dico quod uſusfructus extinctus
reuiuiſcat, ſed erit alius uſusfructus. ff. de uerb. obli.
l. ſtipulatio iſta. §. ſiquis ita ſtipulatus, quoniam po-
teſt ſibi creare retinendo, ut l. ſi binarum. ff. de ſeru.
urb. prædio. l. ſed & ſi me. §. cum inter. ff. de condict.
16 indeb quia† creatur ex præcedenti natura primi
uſusfructus, qui de forma conuerſus fuit in materiā
ac ſi uas argenteum reductum fuerit ad maſſam,
& poſtea eadem maſſa reduceretur in formam al-
terius uaſis ſimilis primo, cenſetur enim primum
uaſ. argum. l. filio. § Titia. ff. de condit. & dem. & po-
ſito quod prima opinio eſſet uera, adhuc idem eſſet
17 dicendum, † & in muliere præſumitur ignoran-
tiā iuris communis uel municipalis. l. cum de inde-
bito. §. ſin autem is. ff. de probationi. Bal. autem ibi
diſtinguit, an ſtatutum trāſferat in propinquum ius
uenditionis, an autem ſolum diſponat alienationē
reſcindere, & hoc ſecundo caſu tenet idem quòd ſu
pra proximè dixi, & iſta determinatio facit pro
hac muliere, quia hic non transfert, ſed reſcindere
poſſe diſponit. Quia igitur iſta pars æquior & ratio
nabilior eſſe uidetur, idcirco. Viſis ſtatuto prædicto
& inſtrumento uenditionis, nec non inſtrumento
conceſſionis uſusfructus, ac etiam petitione dicti
propinqui, dico hanc partem potiorem quod di-
cta Domina nō tenetur reuendere niſi nudam pro
a prietatem, a retento ſibi uſuſructu quouſque uixerit
prout prius habebat. Non obſtat. l. ſi tibi. ff. quibus
18 mod uſusfruc. amitta. quia† ibi recedebat proprie-
tas ab ipſo quondam uſufructuario nunc proprie-
tario ſine facto ipſius, quia ſuerat alteri ſub condi-
tione legata & ipſe uſufructuarius pendente condi
tione acquiſiuit ab hærede, deinde extitit conditio,
& ſic reſoluitur acquiſitio & tranſit in legatarium
etiam ipſo uſufructuario quondam ignorante; iux-
ta nota. in l. ſeruo legato, de le. 1. in §. 1. in l. fi. §. ſin āt.
C. communia de legatis, merito tranſit cum iure
19 uſufructus ſecum conſolidato, † quia ſibi proſpice
re non potuerit, ſed in caſu noſtro habet tranſire
mediante uenditione fienda per iſtam Dominam,
& aliter tranſire non poteſt, ipſa autem Domina
poteſt uendendo ſibi retinere uſumfructum, nec
cogitur uendere, niſi ſibi retento eo, & ſic poteſt ſi-
bi ipſi proſpicere, quod facere nō poteſt in dicta
l. ſi tibi pro quo. ff. de cond. inde. l. ſi in area, & quod
habetur, in dicta. l. ſi binarū, & in dicta. l. ſed et ſi me.
§. cum inter, & de condic inde. l. qui exceptionem.
20 §. ſi pars, & ſi per errorem ammitteret, daretur †
repetitio per illas leges. Item non obſtat renuncia-
tio, de qua ſupra dixi, quia illa (ut audio) facta fuit
uenditori proprietatis poſt ipſam uēditionem. qui
uenditor noluit amplius ſibi teneri tanquam uſufru
ctuario ſicut prius tenebatur, & illud tantum fuit
21 operata dicta renunciatio. Nam† proprietarius te-
netur quadam obligatione continua, & ſucceſſiua
ad patiendum uti frui, ut notatur in l. corruptione.
C. de uſufru. & l. 2. ff. de uer. obl. per Doct. per l. 3. §.
dare. ff. de uſufru Voluit ergo dictus uenditor poſt-
quam deſinebat eſſe proprietarius, amplius non te-
neri dicta obligatione uirtute cuius ſi impediuiſſet,
& potuiſſet ad intereſſe conueniri & ideo fecit ſe
quietare, & liberari, & licet ipſa quietatio & libera-
22 tio parum eſſet neceſſaria, quia† eo ipſo, quod uen-
didit proprietatem deſinebat illa ſucceſſiua obliga
tione teneri, tamen ad maiorem cautelam hoc fe-
cit, & ſic fuit potius declaratio ſublatę obligatio-
nis quàm ipſa ſublatio prout in ſimili cōtingit in
23 eo qui † ſoluit, quòd debet quia licet hoc ipſo iure
ſit liberatus, tamen adhuc ſe fecit liberari per in-
ſtrumentum, iuxta notata per Barto. in l. 3. §. nunc
de effectu. ff. deliberatio legata. & hoc etiam bene
probatur in l. ſi ſeruus. ff. quib. mo. uſusfruc. amitta.
24 in uerbo liberabitur, † non autem per hanc quieta-
tionem factam ipſi uenditori perdit ius retentionis
uſusfructus, quod habet aduerſus dictum propin-
quum, quia ſic factum uenditoris prodeſſet propin
quo, quod eſſe non debet ſed ipſi ſoli uenditori pro
deſt, per l. ſi actionē. C. de pac. ubi caſus. Cōcludo er
go ut ſupra dixi. Laus Deo Saluatori. Ego Paulus
de Caſtro &c.

ADDI-

ADDITIONES.

a Niſi nudam proprietatem. Ad deciſionem 25† huius conſultationis. Adde quòd iſta fuit originalis quæſ. domini Cyni in l. ſi marinis. C. de inof. teſt. verſi. ſi iſta ſolutio eſt uera, ubi decidit quòd ſtante conſuetudine quòd proximior agnatus poſsit reuocare alienata, ſi habens uſumfructum in rem emat eam quo caſu uſusfructus eſt conſolidatus cum proprietate proximior agnatus reuocat uenditorem & decidit quòd uſumfructus remanet emptori prout ante emptionem proprietaris habebat. ſecũdum quam conſultus reſpondit Paulus prędicto cõſilio & ipſam tenuit Alber. de Roſa. in tract. de ſtatu. quæſ 91. lib. 1. ſed pone aliquis habebat uſumfructum. & in l. propter ueneni. §. neptis. ff. ad ſyllania. in principio uerſ. & facit ad quæſ. ſi uſufructuarius. quam ſequuti ſunt. Bal. in tract. de iure prothomiſeos, in principio nume. 7. Dom. meus Doctiſsimus Mar. Mantua Bonauita in tractatu prædicto in principio num. 27. ubi pro & contra plura congerit ad ſaturitatem. & D. Matth. de Afflic. in dicto tract. in
* princ. nu. 40. & eſt* communis opinio ex relatis dictorum doctorum in præcitatis locis.

* Limitatur tamen dicta* communis opinio non 26† procedere quando interuenit delictum, ex parte ementis & habentis uſumfructum poterat reuocare uenditionem quo caſu *ſibi* imputet, ſciebat conſuetudinem uel ſtatutum quod proximior agnatus ſecundum Cyn. & Alber. in præcitatis locis.

ARGVMENTVM.

VTRVM VXOR PRAEFERATVR in hypotecaria creditoribus mariti in augmento dotis cõſtante matrimonio ſibi facto, & quid de iure communi & quid de iure municipali, & quæ dicatur hypoteca expreſſa & quæ tacita, & ſi ipſa uxor habet expreſſam hypotecam, & creditores tacitam an ipſa præferatur uel creditores.

SVMMARIVM.

1 Vxor præfertur creditoribus mariti quo ad dotem & num 3.

2 Mulier non habet priuilegium ut præferatur anterioribus creditoribus in augmento dotis.

4 Augmentum dotis lex præſumit eſſe potius figuratum quàm uerum.

5 Intellectus authentica de æqualitate dotium. §. aliud quoque capitulum.

6 Vxor eſt magis priuilegiata in dote quàm maritus in donatione propter nuptias.

7 Quod eſt magis præiudiciale magis reſtringitur & ſic augmentum dotis quàm ipſa dos.

8 Legalis hypoteca dicitur tacita.

9 Expreſſa hypoteca dicitur quæ contrahitur ex expreſſa obligatione.

10 Intellectus ad reformationem communis Florentiæ circa prælationem dotis.

11 Priuilegium prælationis in l. aſsiduis. C. qui potio in pign. habeantur non diligitur in principali dote.

12 Mulier non præfertur fiſco habenti tacitam & priorem in tempore.

13 Fiſcus & mulier paribus paſsibus ambulant.

14 Mulier de iure commum non præfertur priori creditori habenti omnino tacitam.

15 Reformatio de prælatione reſtringitur multo magis in augmento dotis quàm in originali dote. & nu. 16.

17 Intellectus Bart. contra gloſ. paruam in l. aſsiduis. C. qui potio. in pigno. habeantur.

18 Dos confeſſata poſt matrimonium ſicut augmentum præſummitur cum fraude.

19 Quæ coppulantur ad unam determinationem intelliguntur ea eodem caſu & tempore determinans.

20 Augmentum dotis non habet priuilegium ſicut ipſa dos etiam ſi creditores confiterentur eſſe factum augmentum.

21 Probatio contra præſumptionem non facti augmenti admittitur.

22 Probato quòd mulier recepit augmentum dotis lex præſumit quod reſtituit & ſic cum effectu non receperit.

23 Augmentum dotis fuiſſe factum non refert & ratio.

24 Confeſſioni mariti nõ debet ſtari quia poteſt fieri in fraudẽ.

25 Forma confeſsionis excludentis præſumptionem iuris.

26 Præſumptione iuris ſtante ceſſat priuilegium prælationis.

27 Reformatio priuilegians dotem non intelligitur priuilegiare augmentum dotis.

28 Tacita hypoteca non eſt deterioris conditionis quàm expreſſa.

29 Prior tempore potior eſt iure.

30 Tacitum & expreſſum regulariter idem ualent.

31 Priuilegium uxoris non eſt ex eo quòd eſt hypoteca expreſſa.

32 Ratio prælationis eſt fauor dotis.

33 Hypoteca uxoris etiam expreſſa in augmento dotis non habet priuilegium.

34 Hypoteca durat durante tempore actionis quia conſumatus eſt effectus introductionis obligationis.

35 Hypoteca non finitur niſi facta ſolutione.

36 Facto datur uoluntas intelligi.

37 Intellectus ad ſtatutum communis Prati ſub rubr. quòd mulier habens tenutam &c.

38 Fructus ſicut proprietas ſunt obligati anteriori creditori.

39 Priuilegium prælationis non habet augmentum dotis ſicut ipſa dos.

40 Priuilegium prælationis datur mulieri in bonis propter nuptias donati.

41 Dotis augmentum mulieri factum conſtante matrimonio non habet priuilegium prælationis.

42 Mulier præfertur fiſco in inſtrumento eadem die confecto.

43 Dotis augmentum conſtante matrimonio per maritum factum præſummitur in fraudem.

44 Probatio per partis confeſſionem admittitur contra præſumptionem iuris & de iure.

45 Dos poſterior cum hypoteca expreſſa præfertur anteriori hypoteca tacitè.

46 Collectas ſoluere ſpectat ad poſſeſſorem & in quibus collectio intelligatur nu 47.

CONSILIVM XXXVII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

QVanquam multa copioſe ſcripta & allegata ſint pro utraque parte ſuper dubijs inſtrumentis, clara tamen & indubitata eſt reſponſio ſuper ſingulis in fauorem communis Prati, priorem hypotecã licet etiam tacitam prętendentis, & debet pręferri dictæ Dominę in bonis uiri, cauſa dicti augumenti dotis ducẽtorum florenorũ quod dicitur fuiſſe factum, etiam ſi uere factum fuiſſe probaretur, aliter quam per confeſſionem uiri; h-

cc3

1 cet † quo ad primitiuam dotem præferatur vxor
virtute reformationis communis Florentiæ hoc
expreſsè diſponentis. Et quantum ad primum
quæſitum reſecatis ſuperfluis eſt caſus expreſsus,
quod quando fit augumentum dotis conſtan-
te matrimonio de rebus mobilibus etiam à mu-
liere non habente immobilia, talis mulier pro
2 tali augumento † non habet priuilegium, vt
pręferatur creditoribus anterioribus tacitam hy-
pothecam prætendentibus, quod à iure com-
muni ſolet mulieribus dari, per. l. aſſiduis. C.
qui potior. in pignor. habean. ſed illud eſt ve-
rum in antiqua dote, non autem in tali augumen-
3 to, quod † lex pręſumit eſſe potius figuratum quàm
verum, ita clarè dixit text. in authentic. de ęquali-
4 ta. dotium. §. aliud quoque. † verſiculo ſi autem
mulier non immobilium rerum habens ſubſtan-
5 tiam & cæte. Nota † dum dicit non immobilium
rerum habens ſubſtantiam &c. & ſic eſt caſus no-
ſter. Nam iſte text. in ſuperioribus vult facere dif-
ferentiam inter uirum agentem ad donationem
propter nuptias, & virum agentem ad dotem con
ſtante matrimonio, & vult reſtringere augumen-
tum dotis, pluſquam augumentum donationis
propter nuptias, (vt patet.) & ne contingat au-
gumentum non ipſa fieri veritate, & maximè ex
parte mulieris &c. Et deinde dat conſilium, quòd
ſi vterque coniugum poſſidet immobilia faciant
augumentum in immobilibus, ſi non vterque,
ſed alter tantum, vel neuter poſſidet immobilia,
tunc vxor etiam ſi ſit illa, quę immobilia non poſ-
ſidet, ſed tantum mobilia, uiro faciat in immobi-
libus priuilegium, quia poteſt de mobilibus acqui-
rere immobilia, maritus vero ſi ſit ille qui immo-
bilia non poſſidet poterit facere in mobilibus, vt
in verſiculo ſi autem non vtrinque, & verſiculo
vir autem & cęte. Deinde ſubdit in verſiculo ſi au-
tem mulier, quod ſi ipſa etiam immobilia non do-
mina faciat, contrarium non habebit priuilegium
niſi in antiqua ſola dote, & ſic illa diſtinctio poſſi-
deat immobilia, vel non, fit in ipſo viro, qui primo
caſu iubetur facere augumentum in immobilibus,
ſecundo vero caſu conceditur ſibi quòd faciat in
mobilibus, ſed in muliere talis diſtinctio non fit,
immo ſi vuult habere priuilegium contra credito-
res anteriores habentes tacitam, iubetur indiſtin-
cte facere, immò in immobilibus, ſiue ipſa habeat
ſiue non, & iſta eſt clara mens & intentio dicti. §.
& ratio diuerſitatis inter virum & vxorem, eſt, ꝙ
6 † vxor eſt magis priuilegiata in dote, vt præfera-
tur anterioribus creditoribus, quàm ſit vir in do-
natione propter nuptias, in quo hoc non reperitur,
7 vnde † quia tale augumentum dotis eſt magis prę-
iudiciale magis reſtringitur, ſecũdum docto. in au-
thentic. ſed iam neceſſe, quę ſentit ex illo. §. aliud,
& ita determinat expreſsè dominus Franciſcus Ti
grini de Piſis qui repetijt illam authentic. multum
ſolenniter, format enim expreſsè hoc dubium.
Quid ſi mulier non habens immobilia fecerit au-
gumentum in rebus mobilibus, an carebit illo pri-
uilegio prælationis, & arguit primo quod non per
illum text. à contrario ſenſu, dum dicit, ſi enim
mulier immobilis ſubſtantiæ domina &c. Sed con
trarium determinat per illum textum in corpore,
vnde ſumitur vbi expreſſum eſt, (vt dixi) & ſic in
dicta authentic. ſed iam neceſſe, verba illa immo-
bilis ſubſtantię domina &c. non fuerunt bene po-
ſita à Guarnerio cum ex corpore nõ ſummantur,
ſed potius contrarium, & debet ibi ſubaudiri ma-
ximè. Ex quibus concludendo dico, quòd iſta do-
mina ſine dubio in iſto augumento non habet pri-
uilegium de iure communi, ut præferatur commu
ni Prati, habenti hypothecam priorem in tempo-
re, etiam ſi dicamus quòd ſit tacita, quòd eſt ve-
rum cum ſit legalis, ſeu ſtatutaria, & omnis † le-
8 galis dicitur tacita, competit etiam partibus nihil
de ea dicentibus, & illa † ſola dicitur expreſſa, quę
9 contrahitur ex expreſſa conuentionę partium, &
hoc patet in titulo quib. mod pignus tacitè cõtrahi a
tur. ff. & C. ubi in caſibus ibi enumeratis dicitur
contrahi, & tamen lex in eis eam expreſſe inducit.
Reformatio autem communis Florentię diſponẽs,
quòd commune Florentię habens expreſſam hy-
pothecam, debet intelligi ſanè, (ſcilicet) non quòd
ſit propriè expreſſa, ſed quòd habetur ut expreſſa.
Ex his etiam infero, quòd non habet iſta domina
priuilegium pręlationis, ex forma dictę reforma-
tionis, præferentis eam communi Florentię, & cui-
libet alteri communicari, etiam habenti anteriorẽ,
uirtute reformationis prędictæ, & alterius factę ab
officialibus & hoc propter duo, primo † quia di-
10 cta reformatio, non cenſetur dare nouum priuile-
gium, ſed antiquum conceſſum mulieri, à iure
cõmuni per l. aſſiduis, extendere contra dicta com
munia, & ſic debet intelligi dicta reformatio ſe-
cundum leges de dicta materia loquentes, arg. l. nõ
& poſteriores. ff. de legi. C. de noxal. l. 2. & quod no-
tatur, in l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. in
fine gloſſ. mag. ſed dicta authen. §. aliud. interpreta
tur, & diſponit quòd † priuilegium prælationis di-
11 ctæ l. aſſiduis intelligatur duntaxat in principali
dote non autem in augumento, a eo caſu quo fa-
a ctum fuit conſtante matrimonio, & in rebus mo-
bilibus, ergo de eodem non intelligit prędicta re-
formatio, & extenſio, quę per eam fit. Secunda ra-
tio eſt, quod poſito quod concederet priuilegium
nouum, tamen dicta confeſſio eſt contra ius com-
mune, in duobus, primo quia de iure commu-
12 ni mulier † non præfertur fiſco habenti tacitam,
& priorem in tempore, ſed duntaxat priuato,
13 quia † fiſcus & mulier paribus ambulant, b &
b non præfertur qui prior eſt ipſorum in tempore. C.
de priuil. fiſci. l. 2. ff. qui potior. in pignor. habeant,
l. fi. ff. de iure fiſci. l. ſi is qui, & ibi plene notatur,
ſed iſta reformatio redigit commune Florentię qđ
habet iura fiſcalia, tum ex forma ſuorum ſtatuto-
rum, tum quia ſuperiorem de facto non recogno-
ſcit, iuxta notata in l. hoſtes. ff. de captiu. per Bart.
& l. ambitioſa. ff. de decret. ab ordi. facien. & per
Cynum in l. ea. l. ante finem. C. de condictio. ob
cauſam, ad inſtar priuati ex quo vult, quòd mu-
lier illi præferatur, licet anteriori in tempore. Se-
cundo eſt contra ius commune, quia de iure com
14 muni † mulier non præfertur priori creditori, ha-
benti expreſſam, vel tacitam vim expreſsę haben
tem, ſed duntaxat habenti omnino tacitam, iux
ta plene notata in dicta. l. aſſiduis, Sed commu
ne Florentię, virtute dictę reformationis habet
expreſſam (quòd eſt intelligẽdũ, ut ſupra dixi,) q̃a
habet vim expreſsę, & tamen vult eadem reforma
tio, vtens in hoc humanitate, ꝙ mulier p̃feratur di
cto communi Florentię, & ſic duplex prærogatiua
dicti communis, ſcilicet, ꝙ prius in tẽpore, & q̃a ius
habet fiſcale, & q̃a habet expreſſam, vel eius vim
habentẽ ſuccumbit vnico priuilegio mulieris. De
15 bet † ergo dicta reformatio reſtringi multo magis,
q̃ ſi non diſponeret cõtra ius commune. ſ. ad origi
nale dotis, in qua non eſt fienda p̃ſumptio, quia ſit

ante contractum matrimonium, quo tempore nõ
eſt contracta affectio coniugalis, non autem debet
16 intelligi in augmento, † qđ fit conſtante matrimo-
c nio, in quo lex de facili præſumit fraudẽ, c & mae-
chinationem contra creditores, quia tunc cum fit
contracta affectio coniugalis, faciliter præſumitur
fraudem excogitatam, ſecũdum Cynum in dicta
authen. Non enim eſt dicendum, ꝙ cõmune Flo-
rentiæ ſenſerit de tali augmento, quòd lex præſu-
mit fraudulentum, & in eo ſtatuerit cõtra ſeipſum,
quod fortificatur ex eo, quia dicta reformatio loqui
tur, non ſolum de dote data, ſed etiam confeſſata.
Conſtat autem etiam ſecundum eos, qui ſcribunt
p o dicta domina, quòd in augmento confeſſato
dũtaxat, & aliter non probato, dicta domina non
debet præferri communi Florentię, vel Prati, quia
tunc faciliter præſumitur fraus, ergo dicẽdum eſt,
quòd dicta reformatio, dum loquitur de dote con-
feſſata, debet intelligi de ipſa dote originali, & con-
feſſata ante contractum matrimonium. Quo ca-
ſu licet gloſ. parua in dicta l. Aſſiduis, videatur velle,
quòd talis dos non habeat prærogatiuam, Bartol.
17 † tamen tenet ibi contrarium, & dicit ubique con-
trarium ſeruari, quia inſtrumenta dotium, vt pluri-
mum de confeſſione atteſtantur, & tamen de fa-
cto ſeruatur quòd habeant priuilegium prælatio-
nis, quia non ſic de facili præſumitur fraus, in con-
feſſione, quæ fit ante contractum matrimonium.
In illo ergo caſu debet dicta reformatio intelligi,
inquantum loquitur de dote confeſſata, videlicet,
de originali & confeſſata à principio, non autẽ con
18 ſtante matrimonio, † quia in illa præſumitur fraus,
ſicut in augmento confeſſato, & & ita tenent do-
ctores in dicta authen. ſi ergo ita eſt, quòd inquan-
tum dicta reformatio loquitur de dote confeſſata,
debet reſtringi & intelligi ſolum ad illam, & in illa
quæ fuit confeſſata à principio, & non in ea, quę
conſtante matrimonio, eadem ratione inquantum
loquitur de dote data, debet intelligi de illa, quæ da
ta fuit à principio non quæ conſtante matrimonio,
& maximè qui conſtituerent, ſeu darent augumen
rando dotem prius datam, quo caſu adhuc maior
19 ſubeſt præſumptio fraudis, quia † quando duo ſi-
mul copulantur ad vnam determinationem, intel-
liguntur eam pariter & eodem caſu, vel tempore
determinare. ff. de leg. 3. l. ſi legatarius. §. cum ita, p
quem dicit Bartol. quòd ſi vir legat vxori quolibet
anno decem corbas frumenti ex tali fundo, & de-
cem libras, ſicut frumentum non debetur niſi cum
erit recollectum, ita nec decem libræ facit l. iã hoc
iure. ff. de vulga. & pupilla. Et nota quòd prædicta
ſunt vera, etiam ſi prædictum augumentum factũ
fuiſſe, probetur per teſtes, vt notatur per gloſ. in di
cto §. aliud, ſuper verbo priuilegium, & docto. in di
cta authen. ſed iam neceſſe, ſeu etiam per inſtrumẽ
tum atteſtans de certa numeratione, quòd etiam
fatetur ille qui ſecundo loco ſcripſit in fauorem di-
ctæ mulieris, licet prius ſcribentes contrarium di
cant, ſed non bene. Plus dicit dominus Franciſcus
Tigrini in dicta authentic. ſed iam neceſſe, licet Cy
nus videatur velle contrarium in dicta authentic.
20 in quarta quæſtione, quòd † etiam ſi per confeſ
ſionem creditorum conſtaret dictum augumentũ
factum fuiſſe idem ſit, uidelicet ut mulier non ha
beat priuilegium prælationis contra eos, & eſt ra
tio, quia dicta authentic. non ſolum præſumit au-
21 gumentum factum non fuiſſe, quia † tunc contra
dictam præſumptionem, admittitur probatio in
contrarium. l. ſiue poſſidetis. C. de probatio. ſe

præſumit, quòd etiam factum fuerit non tamen
cum effectu, quia præſumit lex, quòd vir ex vna
manu receperit, & ex altera clam reſtituerit vxori,
22 quia † præſumptione ſtante, licet conſtet, quòd re-
ceperit, ſiue per teſtes, ſiue per confeſſionem cre-
ditorum, remanet adhuc dicta præſumptio quòd
licet receperit non tamen cum effectu, ex quo non
durauit, & ſic eſt perinde ac ſi non recepiſſet. l. ſi
quòd. §. verſum. ff. de in rem verſo. l. ſecunda. §. per
ueniſſe. ff. de hæredita. vendita. l. concubinam. §.
23 cum ita. ff. de legat. 3. Non † refert ergo qualiter-
cunque conſtet augumẽtum factum fuiſſe, ſiue per
teſtes, ſiue per confeſſionem creditorum, ex quo
iſta duo poſſunt ſimul ſtarè, quòd vere & realiter
factum fuerit, & tamen non durauerit, ſed reſti-
tuerit, & fictitiè facta fuit traditio. l. qui ſic. ff. de ſo
lutio. ita vult ille doctor ſolennis, & credo firmi-
ter quòd iſta ſit veritas. Ex quibus inſero, quòd pro
bationes in caſu noſtro factæ pro parte mulieris,
ſcilicet, quòd illud augumentum, uere & realiter
factum fuerit, ſunt impertinentes & non releuant
etiam ſi verè & ſufficienter hoc eſſet probatum
quod tamen negatur. Quia licet probetur mu-
lierẽ recepiſſe illam donationem à patre, & poſtea
ſolutionem à dicto mercatore ſibi factam, & ta-
men maritus illa ducenta receperit ab uxore, pro
augumento dotis, non conſtat per ea quæ poſſum
comprehendere ex ſcripturis mihi tranſmiſſis, niſi
24 per † confeſſionem ipſius mariti, cui non debet ſta
ri, etiam ſi ſtandum eſſet veræ probationi, quia po-
tuit in fraudem fieri, argumen. l. Seva mancipia.
ff. ad Vellejan. & quòd notat Cynus in l. ubi. C. de
iure dotium. in 12. quæſtio. et Speculatorem de
inſtrumen. aditione. §. poſtremo, uerſicul. ſed nun-
quid. Fateor tamen, quòd ſi creditores, ſeu cõmu-
ne Prati, in caſu noſtro confitentur augumentum
factum fuiſſe, & factum duraſſe, prædictumque vi-
rum ipſum non reſtituiſſe vxori ex altera manu, &
25 ſic non fuiſſe factum fictitiè nec ſimulatè, quia † ta
lis confeſſio excludet præſumptionem iuris reſultã
tẽ ex diſpoſitione dic. authentic. tunc poſſet ſaluari
dictum doc. dicentium, quod contra præſumptio-
nem iuris & de iure admittatur probatio in cõtra-
d rium, per cõfeſſionem partis nõ per teſtes. d Cum
igitur in caſu noſtro ſit probatum, dictũ augumen
tum factum fuiſſe reuera, niſi per confeſſionẽ ma-
riti conſtante matrimonio, & prius quàm cœpit
vergere ad inopiam, & ſic eſt cõtra ipſum præſum-
ptio, quicquid dicant teſtes, quia iſta poſſunt ſimul
ſtare, ꝙ vxor receperit à patre, uel ab illo mercato-
re dante pro patre, & tamen nũquam tradidit ma-
rito, vel ſi tradidit non tamen pro augumento do-
tis. Quorum duorum nullum probatum eſt per te-
ſtes, & poſito quòd eſſet probatum, & quòd plus eſt
etiam confeſſatum per commune Prati, quòd
verè tradidit, & pro augumento, quia tamen nec
probatum, nec cõfeſſatum eſt, quòd traditio dura-
uerit, & quòd maritus eidem vxori non reſtituerit
26 clam, & ex alia manu ſtante † præſumptione iuris,
quòd reſtituiſſe præſumatur, prædicta vxor pro di-
cto augumento, nullum debet habere priuile-
gium prælationis, contra cõmune Prati nec de iu-
re cõi, nec ex forma dict. reformationis. ex qb. oĩb.
plene deductis, ſequitur reſponſio ad primũ quæſitum
27 quod † dicta reformatio priuilegians dotem intel
ligatur priuilegiare dictum augmẽtum factum cõ-
ſtante matrimonio in rebus mobilibus, etiam ſi ve
re factum probaretur, & ſic in illo non debet mu-
lier præferri, communi Prati habenti priorem hy-
pothecam,

pothecam, etiam ſi tacitam dicatur habere, ſed po
tius econuerſo, tam de iure communi quàm ex for
ma ſtatuti. Circa ſecundum vero dubium quæſitũ,
præſuppoſito (prout eſt verum,) quod dicta mulier
in dicto augmento, nõ habeat priuilegium prælatio-
tionis, nec de iure communi, nec ex forma dictæ
reformationis, ex hoc ſolo quia prætendit cauſam
fauorabilem dotis, vtrum ſaltim ex hoc habeat,
quia habet hypothecam expreſſam, expreſſa con-
uentione, & commune Prati tacitam & cum in
ordinamento officialium communitatis, in quo da
tur ſibi hypotheca, non dicatur quòd habeat hy-
pothecam expreſſam, eo modo quo dicitur in re-
formatione communis Floren. dante ipſi commu
28 ni. Et breuiter dicendum eſt quod non quia † regu
lariter tacita hypotheca non eſt deterioris condi-
tionis quàm expreſſa in hoc, immo ſunt æquales,
29 & ideo † qui prior tempore potior eſt in iure, etiã
ſi ſit tacita & poſterior expreſſa, ita tenuit expreſsè
Dynus in reg. qui prior. ff de regu. iur. & in l priui-
legia. ff. de priuil. credito. & Bartol. in l. is qui de iu-
re fiſci, & eſt caſus de hoc in l. prima. C. rem alie.
gerentibus, licet glo. ſenſerit contrarium & male
in l. ſi pignus. ff. qui potior. in pignor. habeant. & pa
30 tet, quia † regulariter tantum valet tacitum quan-
tum expreſſum l. cum quid. ff. ſi certum peta. & l. itẽ
31 quia. ff. de pac. & etiam † hypotheca quam habet
vxor, non eſt priuilegiata ut præferatur anteriorib.
habentibus tacitam. ex eo duntaxat, quòd ea ſit ex-
preſſa, quia ſi hoc eſſet non eſſet ſpeciale in mulie-
re, & in hypotheca quæ competit pro dote, ſed eẽt
idem in quocunque habente expreſſam, ac etiam
patet quia etiam ſi mulier habeat tacitam, ſecun-
dum. l. primam. C. de rei vxor. actio. eſt idẽ vt pręfe-
32 ratur. Eſt † ergo ratio prælationis fauor dotis, qui
fauor bene facit, vt hypotheca tacita ſit deterio-
ris conditionis quàm expreſſa, & tacite præfertur,
hypotheca mulieris, ſiue ſit tacita ſiue expreſſa, ſed
expreſsè nõ vt plene notatur in d. l. aſſiduis, ſed hoc
eſt verum quando dicta hypotheca mulieris eſt pri
uilegiata, vt eſt illa quę competit pro dote origina-
e li, & conſtituta ante contractum matrimoniũ, e ſed
33 quando † non eſt priuilegiata, ut eſt in caſu noſtro
in illa q̃ cõpetit pro augmento, dicendũ eſt ſine du-
bio. ꝙ propter hoc ſolum ꝙ ſit expreſſa non debet
pferri hypothecę anteriori, quã habet cõmune Pra
ti. poſito ꝙ illa ſit tacita, p ea q̃ notat Dy. & Bart. in
locis ſupra allegatis, ſed potius econuerſo p dictam
regulã qui prior. Circa tertiũ q̃ſitũ facit dubiũ, quia
reformatio officialiũ cõitatis, nõ dicit ꝙ obligatio
bonorũ non duret, etiã finito tẽpore ęſtimi, ſicut di
cit reformatio cõis Florẽtiæ dans ipſi cõmuni Flo-
rẽtino hypothecã, & ſic videtur ꝙ cũ cõmune Pra-
ti, non habeat hypothecã niſi ex reformatione di-
ctorũ officialiũ, ꝙ finito tẽpore, pro quo fuit factũ
æſtimum, ſit finitus effectus dictæ reformationis.
34 Sed ad hoc reſponderur, quod pro datijs impoſitis
durante tempore æſtimi ſine dubio durat hypo-
theca, quia quo ad illa cõſumatus eſt effectus intro-
35 ductiuus obligationis, & † poſtquam contracta
fuit obligatio, vel hypotheca, nõ eſt finita, niſi fue-
rit ſolutum, vel aliter ſatisfactum. ff. de pignoribus.
l. grege. §. etiam. Pro datijs vero impoſitis ante fini
tum tempus ęſtimi eſt maius dubium, tamen ad-
huc idem dico, ſi imponuntur ſecundũ vetus ęſti-
mum, quia per hoc videtur communę Florentiæ
velle, quòd adhuc duret, licet tempus ſit finitum,
& ſic cenſetur tacitè velle prorogare dictum æſti-
mum, & tempus eius, ex quo ipſo vtitur vt prius,
argumen. ff. loca. l. item quæritur. §. qui impleto, cũ
36 † facto datur voluntas intelligi. l. de quibus. ff. de le-
gibus. l. reprehendenda. ff. de inſtitutio. & ſubſtitu-
tio. ſub conditio. fact. Super eo vero quòd quęritur,
an dicta domina habens tenutam, etiam vſque ad
quantitatem verę dotis poſſit cogi ſoluere æſtimũ,
37 facit dubium † ſtatutum communis Prati ſub ru-
brica, quòd mulier habens tenutam &c. quod in
principio videtur dicere, quod non. & in fine dicit
contrarium, & ſic videtur ſibi contrariari. Breui-
ter (quicquid per alios ſuper hoc ſcribatur) di-
co, quod non contrariatur ſibi, ſed in principio
debet intelligi, quòd non teneatur ex perſona ma
riti, nec ad ipſam tranſit libra, vel ęſtimum mariti,
f ſed ex perſona propria ſic. f Non obſtat ſtatutum
communis Florentię, quo diſponitur vt mulier
nupta non pręſtantietur &c. quia quo ad terram
Prati limitatur, & reſtringitur, niſi obtineret tenu-
tam in bonis viri, per dictum ſtatutum, quod mu-
lier habens tenutam &c. quia debẽt æſtimari bona
quæ habuit in tenutam et ſecundum illam æſtima
tionem debet ſibi & ex ſua perſona poni æſtimũ,
& ita in quadam quæſtione quam habui ibi de fa-
cto vidi practicari, & intelligi dictum ſtatutum, &
omnia alia quæ circa intellectum dicti ſtatuti dicũ
tur, ſunt diuinationes & ambages, excepto dicto
intellectu. qui eſt clarus & textui dicti ſtatuti conue
niens. Ex his patet reſponſio ad omnia quę incon-
trarium allegantur excepto vno, quod dicit qui ſcri
bit pro dicta domina, quòd cum obligatio quæ fit
in caſu inopię fiat ut de fructibus ſuſtentetur vxor,
& maritus, & liberi, quod in hoc debeat vxor.
præferri etiam anterioribus. creditoribus, quaſi ius
eorum ſit in proprietate, nõ in fructibus, in quibus
fit conſignatio, quod dictum eſt expreſsè contra. l.
vbi adhuc. C. de iure dotium, ibi creditoribus poſte
rioribus &c. & ibi. vel ab alijs qui non potiora iu-
38 ra &c. Præterea † fructus ſunt ita obligati illi ante-
riori creditori, ſicut ipſa proprietas. C. in quibus cau
ſis pig. tacitè contrahi. l. quamuis. ff de pignoribus. l.
Paulus. §. primo. Item ſi poſſideretur per virum poſ
ſent ab eo euelli per priorem creditorẽm, etiam ſi
nihil pro alimentis ſibi remaneret, ſi non eſſet alius
creditor, aduerſus quem haberet priuilegium, ne
teneatur vltra q̃ facere poſſit ergo & per quem-
cunque alium etiam uxorem teneantur idem eſt.

Laus Deo Saluatori, ego Paulus de Caſtro, &c.

ADDITIONES.

a Non autem in augmento.) Adde ꝙ mulier pro
augmento dotis habet tacitam hypothecam non
39 autem priuilegium † prælationis ſecundum gloſ. in
authen. de æqualit dot §. aliud quoque, uerſi. oritur,
Innocen. in c. ex literis, extra de pignor. nu. primo,
& ibidem Abb. nu. 14. tex. & glo. in l. vbi adhuc. C.
de iur. dot. in principio verſicu. pro rebus extra do-
tem conſtitutis. Azo. in ſumma. C. in quibus cauſ.
pigno. tacitè cõtraha. nu. 6. Ioan. de Plat. in §. fuerat,
inſtitut a de actio. colum. 4. & ibidem Iaſ. num. 41. &
* eſt *cõmu. opinio teſte Couarruuia lib. variar reſo-
40 lut. 1. cap. 7. nu. primo. Ampliatur † vt ipſam tacitã
hypothecam habeat in bonis propter nuptias do-
natis, & eam exerceat cum prælationis priuilegio
ſecundum eundem Innoc. & Abb. in d. c. ex literis,
Couarr. citato loco referentem Antonium de Fa-
no in trac. de pign. in 2. parte mẽbro. 4. nu. 64. quã nõ
exercet vt pferatur priori habẽti expreſsã ſecũdum
* gl. in d. §. fuerat. & eſt *cõis opin. teſte Iaſ. d. §. fuerat,

nume. 73. & Couarr. citato lo co in 3. concluſione.
Angel. in dicto §. fuerat nume. 19. ſed augmen-
41 tum dotis quod fuit factum conſtante matrimo-
nio, & in rebus mobilibus non habet priuilegium
prælationis, teſte Iaſ. citato §. fuerat, nu. 41. Alex.
conſil. 36. lib. 6. nume. 6. Viſo thematę. Dec. conſil.
221, nume. 3. & plures alij relati per eūdem Couarr.
in reſolut. cap. 7. lib. primo, quęſt. prima, & teſtatur
* de * commu. opinione.

b Mulier & fiſcus paribus paſſibus ambulant.) Ad
42 de † quòd ſi reperiuntur duo inſtrumēta eadē die
confecta unum ad fauorem fiſci, & alterum ad fa-
uorem mulieris, pręſumitur inſtrumentum mulie-
ris prius factum, qua in re mulier eſt potior fiſco,
ſecundum Bartol. in l. non puto. ff. de iur. fiſci, nu.
primo, & in l. prima, in principio. ff. ſolu. matrimo.
& nume. 24. Bal. in l. dotis. C. de iure dot. nu. 1. Iaſ. in
d. §. fuerat. inſtit. de actio. nu. 70. Rip. in l. prima. ff. ſo
lu. matrimo. nume. 10.

c Præſumit fraudem.) Adde quòd augmentum
43 † dotis factum per maritum vxori conſtante ma-
trimonio pręſumitur factum in fraudem credito-
rum ſecundum gloſ. in authentic. ſed iam neceſſe,
in uerbo debitor. C. de donat. ante nuptias. Bartol.
in l. ſi conſtante. ff. ſolu. matrimo. nume. 16. & in l.
poſt contractum. ff. de donat. nu. 2. 3. & 4. Bald. in d. l.
ſi conſtante, verſicu. extra quantitatem ſi maritus,
* poſt nume. 10. & ibidem Angel. & eſt * cōmu. opi-
nio teſte Angel. Aretino in §. fuerat, inſtitu. de actio.
nume. 18. vbi recurras ſi cupis ſcire diſtinctionem
quam ponit ex dictis plurimorum doctiſſimorum
virorum, & quomodo intelligatur in creditoribus
præſentibus, & quomodo in futuris.

d Non per teſtes.) Adde quòd contra † præſum-
44 ptionem iuris & de iure admittitur probatio in cō
trarium per partis confeſſionem & non per teſtes,
ſecundum gloſſ. in §. aliud quoque, authentic. de
æqualita. dot. in verbo ſcribat Cyn. in authentic.
ſed iam neceſſe. C. de donatio. ante nupt. nume. 3.
verſicul. quintò, quęro. Bartol. ibidem, num. tertio,
Cur Iun. conſil. 17. columna prima, nume. 12. & eſt
* * commu. opinio.

e Ante conſtitutum matrimonium.) Adde quòd
45 poſterior † hypotheca expreſſa pro dote, pręfer-
tur anteriori hypothecę tacitę, ſecundum gloſſ. in
l. aſſiduis. C. qui potior. in pigno. habeantur, in ver-
bo licet anteriores. Salicet. in dicta l. aſſiduis, colū-
na ſecunda. Socin. in l. prima, columna vlti. ff. ſolu
matrimonio, Anto. de Fano, in tracta. de pignor. in
quarto membro, nume. 102 Rip. in dic. l. prima, nu
me. primo, & ſecundo, & ibidem Iaſ. nume. 12. in ſe
cunda lectura Couarr. lib. primo, reſolut. quæſtio. 5.
* capit. ſeptimo, & eſt * communis opinio teſte Rip.
citato loco.

f Ex perſona propria ſic.) Adde quòd † onus ſol-
46 uendi collectas ſpectat ad poſſeſſorem, ſecundum
gloſ. in l. prima. C. de annonis & trib. lib. 10. in ver-
bo annonas, & ibidem Bartol. nume. primo, &
Luc. de pen. in verſicul in gloſſ. vltima, prope prin
cipium Paul. de Caſtr. in l. inter debitorem. ff. de
pact. nume. quarto, Federic. de Senis conſil. 81. in
principio, & nume. quarto, Socin. conſil. 494. nu-
me. primo, & vndecimo, Roma. conſil. 230. nume.
ſecundo, Afflic. deciſio. ſacri conſilij Neapol. 95.
Bartol. Cammerarium in repentio. l. imperialem,
de prohibita alcetia, per Federic. §. primo, fol. 21.
* litera M. & eſt * communis opinio teſte d. Fede-
47 ric. citato loco quod intellige † in collectis, ſeu
tributis, quę imponuntur ratione rei, non autem
ratione perſonę ſecundum Cagnol. in l. ſecunda,
C. de pact. inter empto. & uendito. nume. ducen-
teſimonouigeſimoquinto.

ARGVMENTVM.

QVIDAM DECESSIT SVPERſtite fratre conſanguineo, ex latere tantum patris, & relicto fratre vterino ex latere matris tantum. Quęritur quis eorum pręferatur in bonis quæ peruenerunt ad defunctum ex matre, ſtante ſtatuto quod attinentes defuncto ex latere matris non ſuccedant.

SVMMARIVM.

1 *Frater vterinus ſuccedit in bonis maternis.*
2 *Dictio tantum eſt taxatiua.*
3 *Statutum poteſt derogare iuri communi.*
4 *Statutum excludit attinentes defuncto ex latere matris.*
5 *Statutum debet aliquid operari.*
6 *Frater vterinus præfertur conſanguineo in maternis & etiā in alijs prouenientibus defuncto præterquam à patre.*
7 *Vniuerſalis ſucceſſio non conſiſtit in bonis maternis*
8 *Excluſus ab vniuerſali excluditur à particulari.*
9 *Coniunctus vtrinque propter duplex vinculum excludit alios & nume. 10*
11 *Excluſus ab vniuerſali non poteſt peruenire ad particularem ad quem peruenitur per vniuerſalem.*
12 *Feudum ſolus filius acquirit ex pluribus inſtitutis extraneis cum filio.*
13 *Feudum filius acquirit mediante ſucceſſione vniuerſali.*
14 *Filius bona emphiteutica acquirit, quia hæres.*
15 *Filius vtrinque coniunctus ſicut excludit vterinum tantum ita & conſanguineum tantum.*
16 *Vterinus præfertur conſanguineo in bonis maternis.*
17 *Mater quæ habuit bona a primo marito debent deuenire ad filios ab ea creatos.*
18 *Filius repudians hæreditatem ſibi delatam non prohibetur propterea petere bona materna.*
19 *Bona materna filius recepit tanquam prælegata.*
20 *Filius repudians hæreditatem non prohibetur prælegatum petere.*
21 *Excluſio ex facto proprio plus nocet quàm excluſio per ſtatutum.*
22 *Excluſio ſtatutaria tanquam odioſa debet reſtringi, quia nil imputari poteſt excluſo.*
23 *Filia ſe excludendo per renunciationem reſtituit dotem.*
24 *Conſanguineus excluditur ne bona materna ad extraneos deueniant.*
25 *Statutum excludens filiam à ſucceſſione intelligitur de bonis dotantis & non alterius.*
26 *Affinitas de iure communi non eſt in conſideratione.*

CONSILVM XXXIIX.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

1 VISO ſtatuto ciuitatis Caſtelli ſub rubrica de ſucceſſionibus ab inteſtato, quo inter alia ſic cauetur. Quòd ſi quis deceſſerit ab inteſtato non ſuperuiuentibus, deſcendentibus, vel aſcendentibus, ſuccedant fratres maſculi conſanguinei, & filij maſculi dictorum fratrum

trum conſanguineorum tantum, & ſi non ſuper-
ſunt ſuccedant patruus, & filij maſculi patruorum,
excluſis ſororibus, & matre, & auo materno,
& auia paterna, & omnibus alijs attinentibus
tali deſcendenti ex latere matris. Quæritur ſi
deceſit quidam inteſtatus, non relictis deſcen-
dentibus, ſed relictis uno fratre conſanguineo
tantum, & uno uterino, utrum dictus frater
1 uterinus ſuccedat in bonis, quæ † prædictus de-
functus habuit à matre, (videlicet) in dote, vel
parte dotis quæ ſibi obuenit, per ea quæ notan-
tur per glo. & doct. in authen. itaque. C. communia
de ſucceſſio. & de legitim. hæredi. l. de emancipa-
tis, in fine, & nota. eo. titu. in authen. poſt fratres,
la 1. & de bonis quæ liberis l. quod ſcitis. §. fina. ſe-
cundum vnum intellectum, & in authen. de con-
ſanguin. & vterin. fratribus. §. fin. Nam ſi dictum ſta-
tutum non eſſet, clarum, eſſet de iure communi,
per ea quæ habentur in dictis locis. Sed dubium fa
cit ſtatutum prædictum. Primo propter illam di-
2 ctionem † taxatiuam tantum, quæ cęteros exclu-
dit à concurſu cum conſanguineis. C. de probatio.
l. rationes, cum ibi notatis & in c. cum eccleſia ſu-
trina, de cauſa poſſeſſio. & proprietatis. Item quia
dicit excluſis omnibus alijs attinentibus tali dece-
3 denti ex latere matris &c. Conſtat enim ſtatutum
poſſe derogare iuri communi in materia ſucceſſio
nis, quæ defertur de iure poſitiuo. ff. de verb. ſignifi-
cat. l. obuenire, & ff. vt ex legibus. l. 1. vt patet in l. l.
12. tab. C. de legitim. hæred. Breuiter uidetur dicen-
dum, prædictum fratrem vterinum nullo modo
vocari ad dicta bona peruenientia à matre tali ra-
4 tione, † quia negari non poteſt quod per prædictũ
a ſtatutum, a excludatur ab vniuerſali ſucceſſione di
cti defuncti in omnibus bonis per illa duo conten-
5 ta in ſtatuto de quibus dixi ſupra, † aliàs iſtud ſtatu-
tum nihil operaretur, quòd eſſe non debet. ff. ad
municipales. l. 1. in fine, cum ibi notatis, ita ab iſta
particulari ſucceſſione bonorum à matre præue-
nientiũ vt patet ex notatis in locis præallegatis; Nã
6 † tunc frater Vterinus præfertur conſanguineo in
maternis, quando etiam in alijs aliunde proueniẽ-
tibus defuncto (præterquam à patre) admittitur
vnà, quia ſunt pares & alter alteri nõ præfertur cũ
vterque pariter admittatur, ad vniuerſalem ſucceſ
ſionem defuncti quilibet eorum præoccupat ſibi
particularem, (videlicet) conſanguineus pater-
7 na, & vterinus materna bona, † in quibus pro-
priè non conſiſtit vniuerſalis ſucceſſio, ſed particu
laris ad ſimilitudinem cuiuſdam prælegati argu. ff.
8 de hæred. inſtituen. l. ex facto, la grande, ſed † cum
vterquę vel alter eorum excluditur ab uniuerſali,
excluditur etiam ab iſta particulari, vt patet cum
extat defunctus frater vtrinque coniunctus, & etiã
conſanguineus tantum, & uterinus tantum, Nam
6 † cum vtrinque cõiunctus excludat alios in uniuer
ſali ſucceſſione, & in bonis aliunde prouenientibus
propter duplex vinculum, excludit etiam eos à pa
ternis & maternis, vt ibi etiam not. gloſſ. & doct. &
tamen nõ eſt magis coniunctus per patrem quàm
conſanguineus tãtum nec magis per matrẽ quàm
vterinus tantum, & ſic licet propter duplex vincu-
lum ſuadeat ratio quòd in bonis aliũde quæſitis prę
feratur vtrinque, in prouenientibus tamen à patre
10 uel matre, non, ſed † ſuadet quòd in paternis con
currat cum conſanguineo, & in maternis cum ute
rino, & tamen non concurrit, immò etiam in il-
lis pręfertur eis ut ibi notatur. Hoc non poteſt cer
tè contingere ex alio, niſi quòd cum illos excludat
ab uniuerſali ſucceſſione, vt ab alijs bonis exclu-
dit etiam à paternis vel maternis, quæ faciunt ſuc-
ceſſionem particularem ut dixi: ſed in caſu noſtro
per dictum ſtatutum prædictus conſanguineus prę
ponitur vterino in ſucceſſione uniuerſali, & alium
11 ab ea excludit, Igitur † non poterit peruenire ad
hanc particularem, ad quam non uenit niſi me-
diante uniuerſali, ſicut in ſimili uidemus in feu-
do, quod non tranſit niſi ad filium non ad extra-
12 neos hæredes, Nam † ſi plures extranei hæredes
ſunt inſtituti cum filio, licet ſolus filius poſſit ha-
bere feudum, niſi tamen hæreditatem apprehen-
13 dat, nec feudum habere poteſt, quia † non niſi
mediante ſucceſſione uniuerſali poteſt ipſum ha-
bere, in uſibus feud. in titu. an agnatus uel filius,
& nota. in l. & non tantum. §. fina. ff. de petitio. hæ-
redita. & in emphyteuſi eccleſiaſtica, quam quis
recepit pro ſe & ſuis hæredibus, licet enim ad fi-
lios tantum tranſeat ut nota. ff. ſolu. matrimo. l. e-
tiam, in principio, non tamen niſi ſit hęres, & ſic
14 non tamquam ad hæredem, † ſed ideo quia ſunt
hæredes, ut l. ut iuſiurandi. §. ſi liberi. ff. de operis
liberto, & ibi nota. per Bart. Videtur namque
iſte conſanguineus, redactus per dictum ſtatutum
15 ad inſtar utrinque coniuncti, quia † ſicut utrinque
coniunctus excludit uterinum, ab uniuerſali ſuc-
ceſſione & bonis aliunde quæſitis ita & iſte con-
ſanguineus tantum, igitur & ſicut primus exclu-
dit propter hoc etiam à maternis eodem mõdo
debet & iſte excludere. In contrarium facit quia
16 † vterinus uocatur & pręfertur conſanguineo in
bonis maternis, ea ratione, quia prouenerunt à
matre per quam erat coniunctus defuncto, & non
ſic erat conſanguineus, ut ſic reddeant ad ſtir-
17 pem unde prouenerunt, ſicut † & bona quę ma-
ter ſibi nupta habuit à primo marito, deuenire
debent ad filios ab eo creatos. C. de ſecũd. nuptijs.
l. 2. ſed illa proueniunt ad filios etiam ſi non ſint
hęredes uniuerſales matris, in authen. de nupt.
§. ſi non expectat & §. quoniam infirmitas poſi-
ta. C. de ſecundis nuptijs. authen. hęc res, igitur nõ
habet nocere huic vterino, quo ad vniuerſalem
ſucceſſionem defuncti ſi ad alia bona non uoce-
tur cum conſanguineo quo minus poſſit ad iſta
18 prouenientia ex latere matris uenire. Pręterea † ſi
uterinus non excluderetur, ab uniuerſali ſucceſ-
ſione per ſtatutum per ſeipſum repudians hęredi-
tatem delatam ſibi & conſanguineo, pro portio-
ne ipſum tagnente, non propterea prohiberetur
petere bona à matre prouenientia cum in illis pro
priè non conſiſtat hęreditas, & ſucceſſio defun-
cti, ſed in iure ut l. hęreditas. ff. de petitio. hęreditã.
19 & † quia capit ea pręcipua ad ſimilitudinem prę-
legati cui comparari poteſt depoſitio iuris commu
20 nis ipſum pręferens in eiſdem, ut ſupra dixi, & † cõ
ſtat quòd unus ex hæredibus repudians partem
ſuam hæreditatis non prohibetur totum prælega-
tum petere l. qui filiabus. §. fin. cum l. ſequenn. ff. de
leg. 1. Igitur & idem eſſe debet, ſi excludatur a
ſucceſſione per ſtatutum, ut in caſu noſtro & mul
21 to magis, quia † plus debet nocere propria exclu-
ſio, quę largè ſolet interpetrari, cum ſit quid ei im
putetur, iuxta notata in l. prima §. uidendum. ff. de
22 ſucceſſo. ędicto. ſed † ſtatutaria in qua nil eſt, quod
ei poſſit imputari, ſed tamquam odioſa reſtrin-
gi debet ut intelligatur fieri à ſucceſſione uniuerſa
li & regulari, non à particulari, & ſingulari ſicu-
eſtj iſta, & ſatis ſit quòd operetur aliquid in pri-
mo articulo. cap. odia de regu. iur. facit l. prima

23 C. de collatio. dotis, ubi licet filia † ſe excludat ab
hęreditate patris, etiam repudiando, tamen reti-
net dotem, quæ erat effecta proprium patrimo-
nium coniunctorum per matrem, & tanquam di-
uerſum & ſeparatum ab alijs bonis, debet repu-
tari in articulo ſucceſſionis, quod patet, quia
non diuiditur ęqualiter inter ſuccedentes (prout
regulariter natura ſucceſſionis expoſcit,) ſed deuol
uitur ad alterum tantum, vt nota. in dic. authentic.
poſt fratres. Igitur eodem modo debet poſſe diui-
di per repudiationem, & excluſionē, non ſic in ſuc-
ceſſione regulari. ff. de acquiren. hęred. l. j. ij. & iij. cū
ſequentibus & l. cum ſolus. Nec obſtare videntur al
legata incontrarium, quia vtrinque cōiunctus præ-
fertur in maternis propter duplex vinculum, vt di-
24 cit glo. in dictis locis, ſed in caſu † noſtro conſan-
guineus non præfertur præpter duplex vinculum,
nec igitur, quia ſit magis cōiunctus quàm vterinus,
quia ex latere patris. Et iſtam partem puto veriorē
& æquiorem ne lugeat vterinus videndo bona ma
terna deuolui ad penitus extraneos exoſos matri,
& ſe excluſum argu. C. de bon. quæ lib. l. cum opor-
teat, poſt principium, ibi & filij non lugebunt & c. li
cet iſte paſſus dubius videatur propter ſupradicta.
Laus Deo, ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Per dictum ſtatutum.) Adde ꝙ ſtatutum † exclu-
dens filiam dotatam, intelligitur de bonis dotantis,
& non alterius ſecūdum Bald. in l. prima. C. de leg.
hęred. poſt. nume. 4. per glo. fi. d. l. Paul. Caſtren. ibi-
dem, nume. 2. nec ſufficeret ꝙ actum dotandi exer-
cuiſſet, puta dotando de bonis ſororis ſecūdū eun-
dem Bald. in l. neque mater. C. de iur. dot. num. j. Al
ber. Bru. in tract. de ſtatuis in 8. articulo. quæſtio. 16.
nu. 59. nam excluſio debet fieri propter perſonas ſi
miles in quibus ſit par ratio ſecun. eundem Brunū.
d. trac. articulo. 12. nu 306. Confert ad rem, quia ſta
tutum excludens dotatam à ſucceſſione ex linea
materna, intelligitur exiſtēte filio illius de cuius hæ-
reditate agitur, vt in ſimili voluit Corn. conſi. 134.
incipiente eleganter. 2. uolu. qui refert ita conſulti
reſpondiſſe d. Ben. Cap. & d. Bald. de Bartolinis &
multi alij præſtantes doctores apud Camerinum,
quòd tale ſtatutum debet reſtringi, ne iniquitas &
abſurditas reſultet, videlicet quòd illi qui aliàs non
obtinerent, niſi forte ratione affinitatis, ſuccederēt
26 quę affinitas de iure communi non eſt in conſide-
ratione. l. victrico, & l. affinitatis. C. commun. de ſuc
ceſſio. excluderet deſcendentes, voluit idem Corn.
* conſi. * 97. Quamquam, 3. volu. Alber. Brun. citato
trac. de ſtat. 12. articulo, nume. 293. & quòd ſemper
debet intelligi exiſtentibus maſculis illius de cuius
hæreditate agitur. Quinctius.

ARGVMENTVM.

DE TESTAMENTO VSVRA-
rij, & de cautione per eum præſtanda ad for-
mam capituli ad quamquam, de uſuris, & an
cautio iuratoria ſufficiat ſi fideiuſſores non repe
rit, & an hypotheca omnium bonorum dica-
tur idonea cautio, & an per cautionem talem
teſtamentum antea factum reconualeſcat, & an
filius de uſuris poſſit habere legitimam, & uſu-
rarius poſſit exequutores facere pium locum, uel
operam piam pro vſuris reſtituendis.

SVMMARIVM.

1 Notarius recipiens cautionem de uſuris reſtituendis debet habere mandatum Epiſcopi.
2 Prætoria cautio debet recipi de mandato prætorie.
3 Iuratoria cautio admittitur in defectum fideiuſſorum.
4 Quæ requirantur ad hoc ut quis admittatur ad iuratoriam cautionem.
5 Fideiuſſores non præſumitur non inuenire qui habet bona.
6 Fideiuſſores non habens pignora poteſt dare.
7 Obligatio bonorum nō dicitur cautio idonea ſed nuda cautio.
8 Intellectus l. quecunque. C. de omni agro deſerto.
9 Vſurarius qui conſtituit ſe precario nomine poſs. der pro illis à quibus uſuras extorſit non dicitur per hoc idoneè cauere.
10 Bona uſurarij ſunt tacite obligata per l. diſpoſitionem pro reſtitutione uſurarum.
11 Cautio præſtita cum conditione quòd nō habeat effectum, niſi poſt mortem præſtantis operatur ſimplex mandatum quæ non operatur teſtamentum ualere, nume. 12.
13 Cautio de reſtituendis uſuris debet eſſe talis ut præſtans in ea poſſit ex ea conuenire.
14 Vſurarum continuatio ante teſtamentum facit ipſum inualidum.
15 Cautio de reſtituendis uſuris factis & faciendis ſi poſt teſtamentum fæneratus eſt præſtans facit teſtamentū inualidū.
16 Cautio de reſtituendis uſuris carens uitio an faciat conualere teſtamentum uſurarij & nu. 17.
18 Scriptura teſtantis non animo faciendi teſtamentum ſed ipſum præparandi non ualet ut teſtamentum.
19 Quod eſt inualidum impedit dari ius.
21 Priuilegium ſubſtituti an operetur ad ualiditatem teſtamēti.
22 Priuilegium ſubſtituti alijs non debet eſſe damnoſum
23 Legitima non debetur de acquiſitis per uſurariam prauitatē.
24 Diſtributio incertorum ſpectat ad exequutricem.
25 Forma quæ requiritur certo tempore ſi poſtea ſuperuenit nil operatur.
26 Actus ſuperueniens illius propter quem fuit facta finalis prohibitio an faciat ceſſare prohibitionem.
27 Cautio idonea illa dicitur cum datur pignus, uel fideiuſſor.
28 Pœna in odium uſurariæ prauitatis iure ſtatuta quæ ſint.

CONSILIVM. XXXVIIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſi-
mę Virginis Marię. Amen.

PRęſatum teſtamentum in ſcriptis
ſine dubio nullum eſt, primo pro-
pter defectum cautionis, quia
non fuit pręſtita vt debuit, ſed in
pluribus peccauit. Primo quo ad
1 perſonam notarij recipientis, † qa
non apparet, quòd fuerit miſſus
ab epiſcopo, & de eius mandato eam recepit, quôd
erat neceſſarium, vt poſſit acquirere actionem il-
lis à quibus vſuræ fuerunt extorte, cum ſuccedat
2 loco prætoriæ cautionis, quæ debet interponi de
mandato prętoris, & hoc tenet expreſsè gloſſ. in
capitul. quamquam, de vſuris, lib. vj. quæ incipit er-
go tabellio, & Bal. in l. exequutorem. C. de exequu-
tione rei iudicat. in 6. colum. ibi ſi uero nec tabel-
lio, per l. ſecundam, & tertiā. ff. rem pupilli ſaluam
fore, & eſt tex. in dicto capitulo quamquam, dum
a dicit ſeruo publico de mandato ordinarij. [a] & c.
Secundo peccat dicta cautio, quia non fuit ido-
nea prout requiritur cum fideiuſſione, uel pigno-
b re, ut in dicto capitulo quamquam, in verbo ido-
neè, & per gloſſ. ibi poſitam, quæ incipit nomine,
3 & † licet quando non poteſt reperire fideiuſſiones
4 ſufficiat iuratoria cautio, tamē † & hoc ꝙ fideiuſſo-
res

res nõ reperiat, iurare debet, & etiam de reſtituẽdis
uſuris, & ſic duo, ut ibi uult glo. ordinaria ſuper di-
cto uerbo, tunc uero non fuit iuratum ſuper tali im
poſibilitate uel difficultate reperiendi fideiuſſores,
quia notarius dicit ſolum ꝙ præſtitit iuratoriam
cautionem, aſſerens ſe nõ habere fideiuſſores, quæ
uerba ſonant ſolum de iuramento de reſtituendo
5 uſuras non de alio. Nec eſt † uerisſimile ꝙ non potue
rit habere fideiuſſores, cum plura bona habeat li-
cet male acquiſita, & poſito ꝙ habere non potuiſ-
6 ſet fideiuſſores, ſaltim † poterat tradere pignora,
ideſt poſſeſſionẽ bonorum ſuorum. ff. de pignora.
actio. l. ſi rem. §. t. nec ſufficiebat hypotecare uel o-
7 bligare omnia bona ſua, quia † per hæc non dicitur
idoneè cauere ſicut requiritur, cum talis cautio cũ
hypoteca bonorum dicatur nuda non idonea, ut
not. Bar. in l. prætoriæ la 3. in fi. ff. de prætorijs ſtipula
tio per l. filio. ff. ut legato. nomine caueat. licet glo-
ſella in l. ſi mandato. §. fin. in 1. glo. ff. mand. ſentiat
contrarium & male ſecund. Bart. qđ etiam tenet Ol
dra. in conſi. ſuo. 237. dicens coram Papa in con-
ciſtorio renuiſſe ꝙ ſe obligantem cũ hypoteca bo-
8 norum non eſt cauere idoneè. Nec † obſtat. l. qui-
cunque. C. de omni agro deſerto, quia ibi eſt ſpecia-
le ſecundum eum, hoc etiam expreſſe firmat Bal.
in terminis noſtris in dict. l. exequutorem. C. de exe-
quutio. rei iudica. in 7. col. in uerſic. illud autem ſuf-
9 ficere non credo &c. ubi tenet, † ꝙ ſi uſurarius con
ſtituat ſe bona ſua precario nomine poſſidere pro
illis, à quibus extorſit non dicitur per hoc idoneè
cauere per ſolam hypotecam, & aſſignat rationẽ,
10 Quia † bona uſurarij ſunt tacitè obligata per legis
diſpoſitionẽ pro reſtitutione uſurarum, ut notatur
in c. tua, & in c. cum tua. in fine de uſuris, & ſic per
talem hypotecam hominis nihil adiceretur, nec in
aliquo foret melior cõditio illorum à quibus extor-
ſit, qđ facere voluit illud. c. quamquam per preſtatio
nem cautionis prædictæ. Tertio peccauit dicta cau-
11 tio ex ſui forma, † quia dixit, ꝙ volebat eam habe
re effectum, ſolum poſt mortem ſuam, & ſic non
plus fuit operata quàm ſimplex mandatum factum
12 in teſtamento de reſtituendis vſuris. Quod † con-
ſtat non eſſe ſufficiens ad faciendum teſtamentum
ualere, vt pa et ex dicto. c. quamquam, in princi-
pio iuncto fine, debet enim eſſe talis dicta cautio,
13 ꝙ in uita poſſit conueniri † ex ea illam præſtans, ſi
contingat eum reconualeſcere, vt ibi not. dicta glo.
quæ incipit nomine, circa finem, aliàs quid prodeſ-
ſet dicta cautio, & ad quid fieret. Sed & quarto poſi
14 to, ꝙ omnia prædicta ceſſarent † ex quo tamen cõ
tinuauit dictum ſcenus poſt dictum teſtamentum, ni
hil prodeſt cauiſſe ſed ſuis uiribus inualidum fuit, tã
teſtamentum, quàm cautio quo ad effectum validã
di ipſum, ſecũdum Federicum de Senis in quæſ. ſua
c 7. c quod etiam tenuit Bald. in d. l. exequutore, in 8.
15 col. ibi ſed dubitatur &c. vbi plus † dixit, ꝙ etiam
ſi præſtitit cautionem nomine uſurarum factarum
& fiendarum ſi poſtea fœneratus eſt, ſiue publicè ſi-
ue occultè teſtamentum primo factum irritatur, &
rationem ibi aſſignat, quam non repeto. Quod au
tem dicitur, ꝙ reperitur alia cautio facta tempore
16 teſtamenti, vtrum † ex hoc reconualeſcat prædi-
ctum teſtamentum in ſcriptis. Reſpondeo quod ſi
prædicta cautio laborat eiſdem morbis clarum eſt
ꝙ non, ſi vero caret uitio tunc eſt dubium, propter
opinionem Ioan. And. in dicto c. quamquam, in no
uella vbi tenuit, ꝙ ſic, quam Bart. ſequitur in l. filio
præter. to. ff. de iniuſto teſtam. & idẽ Nicolaus Mat-
tarellis diſputando. Sed alij, quaſi omnes firmant
contrarium, quod etiam firmat Bald. in l. poſthu-
mo. C. de bono. poſſ. cont. tabul. per plures rationes,
& reſpondet ad omnes leges & rationes incontra-
rium allegatas, idem tenet Dominus Franciſcus de
Ramponibus in repetitione ſua. l. filio præterito, &
dicit ita fuiſſe conſultum per Dominum Ioannem
de Ligniano & quamplures alios doctores excellẽ
17 tes de Bononia. Et breuiter † quicquid de æquita-
te dicatur, tamen de rigore dicta cautio, ꝙ non cõ
d ualeſcat uidetur tenere. d His præſuppoſitis eſt du-
bium vtrum ſcriptura quæ reperitur in libro teſta-
toris ſcripta ſua manu, continens tenorem teſtamẽ
ti ſupradicti remaneat valida & ſic opera quæ repe-
ritur ſibi ſubſtituta ſimpliciter ſine præfinitione tẽ-
poris mortis filiorum poſſit ex ſuo priuilegio, qđ ha
bet ex forma ſtatutorum communis Piſtorij hære-
18 ditatem obtinere. Et videtur ꝙ non, quia † ut ap-
paret ex tenore ſubſcriptionis teſtatoris ipſe non
ſcripſit ibi eo animo vt dicta ſcriptura eſſet teſtamẽ
tum, ſed vt eſſet præparatio ad teſtamentum, qđ in
tendebat facere manu notarij, vt patet dum dicit
ſe dediſſe complementum dicto teſtamento manu
talis &c. cum ceteris additionibus &c. & ſic tende-
bat dicta ſcriptura ad complemẽtum ſcripturę no-
tarij, primo ex ea non debet dari ius ſed ex ſcriptu
ra notarij arg. l. ſi ſtipulatio §. fin. cum l. ſeq ff. de no-
uatio. ſed certè iſtud procederet ſi teſtamentũ ſcri-
19 ptum manu notarij eſſet validum, ſed quia † eſt in-
ualidũ per ſupra dicta impedit dari ius ex dicta ſcri
ptura, vt probatur in l. certi condictio. §. quoniam
iuncta l. ſi ſtipulatus, cum l. ſequenti in ſimilibus, ſti-
pulatio inutilis non impedit oriri actionem ex nu-
meratione, quam impediret ſi eſſet vtilis ſtipulatio.
Item ſi dicatur ſi teſtamentum factum manu no-
tarij non eſt validum propter defectum cautionis,
ergo nec illud quòd reſultat ex dicta ſcriptura teſta
toris. Reſpondetur ꝙ attento tenore illius ſcripti
per notarium, opera, non uocaretur ad dicta bona,
cum conditio ibi contenta non fuit purificata, ſi-
cut eſt ſi filij deceſſerint ante xx. annum, & ſic non
fauetur à priuilegio, ſed attento tenore dictæ ſcri-
pturæ factæ manu teſtatoris ſecus, quia ibi conditio
illa non connectitur modo prædicto, ſed ſimplici-
ter ſubſtituta, ſi filij deceſſerint ſine liberis, & ſic vi
20 detur ex priuilegio ope, † ꝙ valeat dicta ordinario
teſtamenti reperta, in libro defuncti nõ obſtante de
fectu cautionis, ex quo teſtamentum ſcriptum ma
nu notarij in quo teſtator voluit transferri teno-
rem dictæ ſcripturæ reperitur inualidum. Quod
21 † tamen intelligo ſine præiudicio illorum, à quibus
vſuræ ſunt extortæ, ut teneatur eis reſtituere, & in-
22 certa deſtribuere, inter pauperes, cum † priuile-
gium operæ alijs non debeat eſſe damnoſum ff. de
adminiſtratio. tuto. l. impuberi filio. Super vltimo
uero quæſito de legitima, cum illa debeatur dedu-
cto ære alieno, l. Papinianus §. quartam. ff. de inof-
23 ficio. teſtamen. ſi † apparet quod totum quod ille
habebat fuerat acquiſitum per vſurariam praui-
tatem nulla legitima debetur, quia totum eſt re-
ſtituendum niſi quatenus dicta opera exequutrix in
hoc uellet eis tãquam pauperibus diſtribuere, poſ-
ſet. Eſſet illud quærendũ an hoc probato, ꝙ omnia
acquiſita fuerint de vſuris potuerit teſtator ordina-
re operam exequutricem, & videtur quod non,
24 quia † non ad ipſum ſed ad operam pertinet diſtri
butio incertorum c. cum ſit, de iudeis Bald. tamen
contrarium determinat in l. nulli. C. de epiſcop. &
cleric. in 2. colum. quod maximè verum eſt, quia
de opera non cadit ſiniſtra ſuſpicio, aliàs procede-
re poſſet

ſe poſſet allegatio in cõtrarium per notata ibidem per Bal. Laus Deo Saluatori. Ego Paulus de Caſtro &c.

ADDITIONES.

a De mandato ordinarii. Adde quòd ubi† requiri-
25 ritur mandatum iudicis in aliquo actu faciendo ſi
de eo non apparet tacitè uel expreſsè actus ruit, iu-
xta tex. in authen. hoc iure. C. de ſacroſanc. eccle. l.
cum ij. §. ſi prætor. ff. de tran. & ibi Bar. nume. 1. & 2.
Bal in l. vniuerſa. C. de precib. imperat. offe. nu. 2. &
in proprijs terminis teſtamenti uſurarij, Cyn. in l. 1.
§. ſi filius. ff. de leg. 3. relatus per Bal. in l. poſthumo.
C. de bon. poſſ. cont. tab. nu. 6. tenent quod teſtamē-
tum uſurarij in quo non fuit præſtita cautio ſecun-
dum formam. c. quanquam, de uſur. in 6. ſi poſtea
fuerit preſtita nõ ualeat ea ratione, quia quãdo for-
ma requiritur certo tempore, ſi ſuperuenerit po-
ſtea, nihil operatur. addit etiã quòd prohibitio non
ſolum eſt in perſonam teſtatoris, ſed & reſtium, qui
bus eſt interdictum officium intereſſendi. idem uo
luit Panor. conſ. 1. uol. 1. nu 2. & 3.

Contrariam ſententiam tenuerunt Ioan. Andr.
in d. c. quamquam, de uſur. in ul. gl. poſt nu. 16. quod
iſtud teſtamentum reconualeſcat per factum teſta
toris in quo includitur uoluntas perſeuerandi in iã
26 diſpoſitis† quia cautio facit ceſſare cauſam finalem
prohibitionis. Pet de Anchar. in c. 2. extra de teſta.
nu 22. Bar. in l. filio præterito. ff. de iniu. rupto, num.
25. idem noſter Paulus. in l. uniuerſa. C. de precib.
imperat. offeren. num. 5. uerſ. iſta faciunt ad quęſ. de
uſurario. Alex. in l. poſthumo C. de bon. poſſ. contr.
tab. nu. 30. Bald. in d. l. uniuerſa, nu. 1. ſal. ibidem nu.
* 14. & eſt* communis opinio teſte dicto Bald. in d. l.
uniuerſa, nu. 1. à qua in iudicando non eſt recedendum. Quintius.

b Vel pignore. Adde quòd illa dicitur cautio ido-
27 nea, † cum datur pignus uel fideiuſſor. iux tex l. 24.
§. adipiſci. ff. de fideicomm. libert. l. ſi mandato Ti-
tij. ff. mand. Corſe. ſing. ſuo uerbo cautio. nu. 2.

c Conſ. 7. Fed. de Senis. Adde quòd idem quod fir-
mat Fed. d. conſ. tenuit Ioan. de Imo. in cle. ex gra-
ui, de uſuris. num. 36. uſq; ad finem uerſiculo quęrit
Ioan. de Lignan. ubi diſputat quæſ. ad partes & ibi
poteris recurrere.

d Non tenere. Adde non ab re eſſe hoc in loco† ali
28 quas pœnas in odium uſurarię prauitatis a iure ſta-
tutas recenſere. Nam pluribus ex cauſis fuit prohi-
bita uſuraria prauitas, ut cumulat Ioan. de Imola
in d. clem. nu. 9. & Panor. in rub. eo. tit. Prima namque pœna eſt, quòd uſurarij ſunt ipſo iure excommunicati & non ſimpliciter, ſed quo ad tria, uidelicet quòd non admittuntur ad communionem altaris, carent eccleſiaſtica ſepultura ſi decedunt in tali peccato: Eorum oblationes nemo recipere poteſt. c. quia in omnibus, extra de uſur. Panor. cõſ 1. uol. 2. nu. 1 & 2.

Secunda pœna eſt quòd bona uſurariorum dũ ſunt confeſſi uel conuicti publicantur in regno neapo. per conſtitutionem regiam. Vſurariorum, & eſt ritus mag. curiæ vicariæ nu. 113. incipiens item quòd procurator. de iure ciuili communi non irrogatur aliqua pœna de iure uero canonico ultra pœnas ſpirituales, iudex eccleſiaſticus ſecundum opinionem Iacobi Buttrigarij. C. improbum. ex quibus cauſis irrogetur infamia, in fine põt pœnas criminales eius arbitrio irrogare, & idem firmat Corneus. conſ. 19. in. 3. uol. licèt contrarium teneat Dec. conſ. 170. nu. 2.

Tertia pœna eſt, ꝙ uſurarij manifeſti ſunt infames ipſo iure infamia iuris ciuilis, iuxta text. in l. improbum. C. ex qui cau. infa. irro. & ibi Bar. nume. 1. Matth. Matthe ſillanum not. 196. Nota quòd uſurarij. num. 1.

Quarta pœna eſt, quia teſtamenta uſurariorum ſunt ipſo iure nulla. c. qd ſequitur, extra e. ti. de uſu.

Quinta pœna eſt ꝙ debitor non cogitur ſoluere uſurario etiam ſi ſoluere iurauerit, nec cogitur iuramentum ſeruare. c. debitores, extra de iur. & ſtat eſt ꝙ petat ſe relaxari à iuramento ſecundum Fed. de Sen. conſ. 272. nu. 2.

Sexta pœna eſt ꝙ quando ſunt plures hæredes uſurarii quorum alter non eſt ſoluendo, ille qui eſt ſoluendo tenetur inſolidum ad reſtitutionem uſurarum. c. tua eo. ti. & ibi glo. circa medium uer. ſatis pt dici, & ẽ rõ, quia bona uſurarij erãt illi obligata.

Septima pœna eſt ꝙ uſurarius tenetur reſtituere quicquid recepit una cum damnis ſecundum Beatum Thomam. 22. quæſ. 78.

Octaua pœna eſt ꝙ uſurarius qui dicit uſurã exerceri, non eſſe peccatum, tenetur de crimine hæreſis. d. clement. ex graui. §. fi. & ibi glo. in uerbo hæreticum.

Nona pœna eſt ꝙ uſurarius cogitur ad exhibitionem librorum ſuorum, contra regulas iuris communis. d. clemen. ex graui. §. cæterum. Alia contra tales in dicta ſtudioſus lector ex reuolutione chartarum colligere poterit.

ARGVMENTVM.

AN SICVT PRO DOTE PRINCIPALI ſunt obligata bona mariti eodem modo ſint obligata pro augumento dotis facto conſtante matrimonio tam exiſtentia tempore primęuæ dotis quam augumenti, & tranſeant alienata per maritum cum illa cauſa, & an pro alimentis uxori debitis ſint etiam obligata.

SVMMARIVM.

1 *Hypoteca non trahitur retro ad diem prima dotis conſtituta ſed ut ex nunc contrahitur.*

2 *Idem ius quod eſt de principali debet eſſe de augumento quomodo procedat.*

3 *Bona tranſeunt in emptores cum ſua cauſa obligationis*

4 *Sententia lata cum curatore bonis dato in qua fuerunt citati emptores bonorum eis præiudicat.*

5 *Intellectus authentica, ſed iam neceſſe.*

6 *Prior in tempore potior in iure.*

7 *Diſpoſitio authentica ſed iam neceſſe fundatur in præſumptione fraudis.*

8 *Præſumptio ceſſat ubi de contrario manifeſtè apparet.*

9 *Contra præſumptionem iuris & de iure admittitur probatio per partis confeſſionem.*

10 *Bona mariti an ſint obligata pro alimentis uxoris.*

11 *Bona mariti ſunt obligata pro alimentis uxori debitis conſtante matrimonio.*

12 *Hæres mariti tenetur uxorem alere infra annum donec dotẽ reſtituat.*

13 *Bona mariti ſunt obligata pro alimentis uxori per ſtatutum taxatis.*

CON-

CONSILIVM XL.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

AD primum reſpondetur quòd pro
augumento dotis, ſunt obligata
bona quæ maritus habebat, tem-
pore facti augumenti non illa quę
habebat tempore dotis primo cō
ſtitutę, ſi tempore augumenti ipſa
nō habebat, † quia talis hypoteca
1 non trahitur retro ad diem primę dotis conſtitutę,
ſed contrahitur ut ex tunc, cum fit. tex. eſt de utro-
que in. l. ſi conſtante, circa medium in ea etiam hy
2 potecarum &c. C. de dona. ante nuptias, Nam † li
cet idem ius quòd eſt de principali dote debeat eſ-
ſe de augumento. l. etiam. C. de iur. dot. ff. de pac. do
tal. l. inter ſocerum, §. cum inter. in fine illud eſt ue-
rum quantum ad pactum de lucrando, ut factum
ſuper dote prima trahatur ad augumentum, non
quantum ad hypotecam (videlicet) ut prima hypo
teca generaliter contracta ſuper dote trahatur ad
augumentum, ſed bona quę tunc habet obligabun
tur pro augumento quod dabitur, & ſic ſuper illis
tantum bonis, quæ tunc maritus reperitur habere,
a a non ſuper alijs quæ olim habuit ut dicto §. cum in
3 ter: Tranſiuerunt † ergo dicta bona quo tunc habe
bat in emptores cum ſua cauſa obligationis. l. ſi cō-
uenerint. §. ſi fundus. ff. de pignora. actio. & poſſunt
per dictam uxorem per hypotecariam aduocari,
& ſi fuerunt citati emptores in iudicio agitato cū
4 curatore dato bonis, ſententia. † lata contra illum
præiudicat eis, ut interim nō ſit liquidum debitum
dotis, per ea quę nota, in. l. in cauſa, la prima. §. inter
dum ff. de minor. & in l. cum, Miles. §. fin. ff. quib. ex
cau. maior. & per Cynum in l. 1. circa finem. C. de
aduoca. diuerſ. iudic. & per Bal. in. l. ſi deſerta. C. ſi
propter publicam penſit: & in c. inter quatuor, de
maiorita. & obedien. cū ibi nota. & in c. fin. eo. titu.
Nec obſtat authē. ſed iam neceſſe, per quam uide-
5 tur, ꝙ debuerit fieri in rebus immobilibus, quia † il-
lud procedit, quando tempore quo fit extarent cre
ditores, quibus uellet mulier præferri ex priuilegio
dotis, ſecus ſi tunc non extant ſed acquiratur poſt,
quia tunc mulier contra eos non utitur priuilegio
6 ſpeciali ſed iure communi, quia † prior in tempo-
re &c. à quo iure communi per illam authen. non
excluditur, niſi appareat ex aliquibus coniecturis
fuiſſe factam in fraudem futurorum creditorum,
ut ibi notatur per glo. & Cynum, ſed iſti emptores
nō extabant tunc nec ſunt coniecturę, quod in eo-
rum fraudem fuerit factum hoc augumentum er-
go &c. Prętèrea ut audio clare demonſtratur & ap
paret unde puenit pecunia data pro hoc augumen
to, quia ex quodam relicto facto uxori, & ſic uide-
tur ceſſare diſpoſitio iſtius authen. ſed iam neceſſe
7 quę † fundatur in præſumptione fraudis ꝙ prouene
rit ex bonis mariti, quę tandem præſumptio ceſſat
ubi de contrario manifeſte apparet, ita uidetur de-
terminare ſpecula. in titu. de donatio. inter uirum
& vxorem. §. de dote, verſiculo & ſic nota neceſſe
fore &c. Potiſsime ſi pars aduerſa confitetur uere
9 interueniſſe augumentum, quia † contra pręſum-
ptionem iuris & de iure, quæ reſultat ex illa authē.
admittitur probatio in contrarium per partis con-
b feſſionem, b ut notatur per glo. in corpo. unde ſu-
mitur & per Cynum in dicta authen. ſed iam ne-
ceſſe. Ad ſecundum quæſitum licet quidam dixe-
rint bona mariti non fore obligata pro alimentis
10 quia † nō repentur iure cautum, Specu. tamen in
titulo de donatio. inter uirum & vxorem. §. forma
tur, uerſiculo ſed nunquam, uidetur tenere contra-
rium, quam ſequitur Iacobus de Arena ut not. Cy
nus. C. de rei uxor. actio. §. & ut plenius, & Bart. in
l. ſi cum dotem. §. ſi autem in ſæuiſſimo. ff. ſolu. ma
trimo. & in l. lucius. ff. de alimen. et cibar. leg. loqui-
11 tur tamen Specul. in alimentis † debitis a iure com
muni, puta matrimonio cōſtante, & ita credendū
eſt Bart. intellexiſſe. qui ſe refert ad dictum ſpecula-
12 to. ſecus dicit eſſe ſpecul. m. trim. ſolut. quia † tūc nō
tenētur hæredes mariti alere uxorem, niſi infra an
num quouſque dotem reſtituerit. & ſi per ſtatutum
13 taxatur certa quātitas † pro alimentis uidetur idem
dicendum, ut pro eis bona ſint obligata ſicut pro
debitis, ſicut de iure communi conſtante matrimo
nio, uel poſt infra annum quia eadem eſt ratio, &
iſta obligatio & hypoteca fuit cōtracta, ab ipſo prin
cipio dotis dote tam pro illa, quàm pro alimentis
quæ in futurum incipiūt deberi ratione tardare ſo
lutionis. l. 1. cum ibi nota. ff. qui potio. in pigno. ha-
beant. licet non ſit pro augumento futuro, ut dixi
in pręcedenti articulo, ſub dubio tamen hoc dico
quia non reperio factum per alios doctores ſcriben
tes. laus Deo ſaluatori noſtro, ego Paulus &c.

ADDITIONES.

a Reperitur habere. Adde quòd diximus ſupra conſil. 37. additioue incipiente, non autem in augumento, ſub litera a, ubi fuſius.

b Per partis confeſſionem. Adde quòd diximus ſupra eo, conſil. 36. additione incipiente contra præſumptionem ſub litera d.

SVMMARIVM.

1 Legitimatio cum clauſula ſine præiudicio legitimorum nō tollit quin debeantur alimenta naturalibus.

2 Legitimatio non dicitur facta contra principis intentionem ſi appoſita ſuit clauſula ſine præiudicio legitimorum.

3 Filij legitimi & naturales non ſunt citandi in legitimatione naturalium.

4 Cauſa cognitio ibi requiritur, ubi requiritur partis præſentia, uel citatio.

5 Legitima dicitur debita filijs iure natura & a patre tolli uel minui non poteſt ſine iuſta cauſa.

6 Legitimati poſſunt ſuccedere ex teſtamento patris in eo quod ſibi relinquitur.

7 Cauſa cognitio in legitimatione tunc requiritur quando legitimatur in præiudicium legitimorum.

8 Infans poteſt legitimari ab habente poteſtatem legitimandi ſine ſpeciali mandato principis.

9 Infans inuitus uel ignorans non poteſt emancipari.

10 Infans quòd uidet ignorat.

11 Infans habetur pro conſentiente in acta ſibi fauorabili.

12 Actio de dote eſt communis patris & filiæ exercitium uero eſt patris.

13 Filiafamilias furioſa in actione de dote mota à patre habetur pro conſentiente.

14 Infans conſentire uel diſſentire non poteſt.

15 Conſenſus expreſſus & tacitus idem ualent in illis qui poſſunt conſentire & diſſentire.

16 Conſenſus tacitus ſufficit in infante.

17 Infans facilius emancipatur quàm maior ergo facilius legitimatur.

Legitimatio

18 *Legitimatio qua à principio non ſortitur effectu inexpugnabilem eſt in pendenti donec ſequatur ratificatio.*
19 *Conceſsio principis facta comiti palatino debet late interpretari.*
20 *Legitimatus non poteſt patris teſtamentum impugnare & in hoc differt à legitimo.*
21 *Poteſtas legitimandi intelligitur ſine praeiudicio legitimorum niſi aliud in priuilegio contineatur.*
22 *Alimenta decentia qua dicantur.*
23 *Alimenta ex quibus cauſis poſsint denegari filio.*
24 *Citari is debet qui ex actu fiendo lædi poteſt.*
25 *Legitimatio eſt actus fauorabilis.*

CONSILIVM. XLI.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

OBiectis qui nouiter fiunt contra
iſtam legitimationem plurimorum
doctorum roboratam,
friuolè impugnatam modici,
uel nullius ualoris ſunt, & conſilium
ſupra relatum quod allegatur
& adducitur per allegantem,
in fauorem partis ſuæ facit cōtra manifeſte, & per
ipſum potius ſuſtentatur quàm impugnatur hęc legitimatio.
Primo enim allegatur de facto cauſę cognitionis
quæ (ut dicitur) continetur in dicto conſilio
ſupra allegato fuit neceſſaria, ſed hoc falſiſſimū
eſt poſtquam facta fuit uiuente patre, & ad eius inſtantiam,
& nulli erant tunc (ut credo) nec poſtea
fuerunt filij legitimi & naturales quibus fieret pręiudicium,
(& poſito quod fuiſſent) fuit facta ſine ipſorum
pręiudicio, quia fuit appoſita clauſula quod
ab inteſtato non ſuccederent una cum legitimis &
1 naturalibus, ſed ſolum † habeant alimenta decen-
a tia, a nam ex hoc non grauabantur legitimi & naturales,
quia ēt ſi hoc nō fuiſſet dictum alimenta ſibi
debebantur. c. cum haberet, cum ibi not. de eo q
duxit in matri. per quod patet non uitiari dictam legitimationem,
poſito quod aliquis filius legitimus
& naturalis extitiſſet, & de ipſo nō fuiſſet facta mētio,
quoniam Comes legitimans cogitauit etiam
dictum caſum, & uoluit etiam dicto caſu, ipſum legitimare,
tamen ſine præiudicio illorum. Perinde
eſt ac ſi ſpecialis mentio facta foret de dicto legitimo
extante, uel quòd fuiſſet appoſita clauſula non
obſtantibus legitimis, arg. ff. de teſtam. mili. l qui iure
militari, uerſiculo plus, quando apponitur dicta
clauſula fit cum præiudicio legitimorum ſed nunc
ſine ipſorum præiudicio, ergo fortius debet ualere,
2 quia † non fuit facta contra intentionem principis
qui proteſtatur etiam in pluribus locis, ꝙ legitimare
non intendit extantibus legitimis ſaluum in eorū
præiudicium, quod hic non fuit licet autem ſubeſſent
alij cōſanguinei dicti patris, non dicebatur eis
fieri præiudicium, poſito quod per dictum legitimatum
excluderentur à ſucceſſione patris, quoniam
3 pater ad nihil eis tenebatur, ideo † nec erant citandi
in dicta legitimatione, ut notat Bar. in l. Gallus. §.
& quid ſi tantum ff. de liber. & poſthu. Conſtat au-
4 tem † ꝙ ibi dicitur requiri cauſæ cognitionem ubi
requiritur partis præſentia, uel citatio. ff. de mino. l.
in cauſæ §. cauſa cognita. C. ſi per uim uel alio modo.
l. fin. & hoc non eſt niſi quando actus poteſt tenere
in alterius præiudicium, iuxta not. in l. 3. §. cauſa
cognita. ff. de bon poſſe. Hoc autem eſſet in caſu
noſtro ſi tunc extitiſſent filij legitimi & naturales,
5 † quorum legitima debita à iure naturæ quæ à patre
tolli uel minui non poteſt ſine iuſta cauſa, minueretur
per dictam legitimationem, uel ſi tūc nō
erant poſtea ſuperuenerunt, & legitimatus poſſet
cum eis concurrere in ſucceſſione inteſtati, & iſte
erat caſus in quo conſuluit Dominus Nicolaus de
Sicilia cuius conſilium ſupra refertur ſi bene inſpiciatur,
ſed in caſu noſtro nec tunc erant nec poſtea
fuerunt, & poſito quòd tunc fuiſſent uel ſuperueniſſent,
legitimatio erat facta cum clauſula quòd nullum
fiebat eis præiudicium, quia fuit dictum, quòd
dicti legitimati non poſſent ab inteſtato ſuccedere
una cum legitimis & naturalibus ſed eis dumtaxat
deficientibus, ut patet ante finem legitimationis
6 prędictæ, † & ꝙ facto teſtamento poſſent ſuccedere
in eo quod eis relinqueretur & non ultra, & ſic
nec poterant querelare teſtamentum, nec dicere
ipſum nullum. nec agere ad ſupplementum, poſtquam
ergo nullum faciebat præiudicium legitimis
& naturalibus, etiam ſi contingeret eos tunc uel in
futurum extare, nec alij erāt qui lęſionem aliquam
prætendere poſſent, ridiculum eſt dicere, ꝙ dicta legitimatio
uitietur ex defectu cauſę cognitionis, in
qua requiritur uel pręſentia uel citatio partis, quæ
lęditur per ea quæ notan. per glo. & Barto. in l. 4. §. ſi
cauſa cognita. ff. de bon. poſſeſ. & latius per Bald. in
l. 1. circa finem. 2. col. C. qui admi ad bono. poſſeſ. &
hoc uoluit dominus Nicolaus de Sicilia in dicto
7 conſ. in 2. articulo ꝙ tunc † requiratur cauſæ cognitio
fienda per comitem Palatinum quod fuit ſibi
conceſſum ꝙ poſſint legitimare extantibus legiti-
b mis in ipſorum præiudicium non aliter b & comes
ita legitimauit ſi bene inſpiciantur uerba dicti conſilij
quod hic non fuit, & ſic facit dictum conſilium
pro dicta legitimatione non contra recte inſpiciendo
uerba conſilij &c.

Ad aliud dum dicitur ꝙ iſte legitimatus erat infans,
& ꝙ ſecundum quoſdam per comitem Palatinum
8 non poteſt infans legitimari, niſi † ſpeciali mādato
uel commiſsione principis, licet Bar. tenuerit,
quod legitimari poſsit in l. pen. C. de emancipa. libero.
& in l. fi. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. quæ ſpecialis
commiſsio hic non erat, & ego dico quod neſcio
ſuper quo fundetur iſta diuinatio & de authoritate
illorum qui allegant parum curo, quia imo
tex. in dicta. l pen. C. de emanci. libero. in fine manifeſtè
facit in contrarium argumento de emancipatione
ad legitimationem. prout etiam ipſe allegās
arguit, ſimiliter ꝙ facilius poteſt autoritate principis
legitimari infatis quàm maior infante non poteſt
ignorans ſicut poteſt infans facilius emancipari.
9 Nam † ibi dicitur quod maior infante non poteſt
ignorans uel inuitus per reſcriptū principis emancipari,
ſed infans bene pōt licet habeatur pro igno-
10 rante, † quia quod uidet ignorat, quare cum conſentire
uel diſſentire non poſſit, pro conſentiente
11 habetur maximè in actu ſibi fauorabili c ut eſt le-
c gitimatio, ſicut uidemus † in actione de dote, quæ
12 eſt communis patris & filiæ, tamen exercitium
eſt patris cum conſenſu tamen filiæ. l. 1. §. quid ſi in
patris. ff. ſol. matri. & ſi filia ſanę mentis eſt abſens
& ignorans non habetur pro conſentiente cum
poſsit diſſentire, ideo pater agens cauet de rato. l.
ſi cum dotem. §. eo autem tempore. ff. ſolu. ma-
13 trimoni. ſed ſi ſit † furioſa, ita quod diſſentire non
poſsit habetur pro conſentiente l. ſecunda §. finali.
eod. titul. Sic & motiuum illorum qui fundatur
in §. & generaliter, in authenti. quibus modis
natura effici. ſui ubi dicitur, quod legitimatus

tus debet conſentire & aliter non poteſt legit. & in
l.fin.ff. de his qui ſunt ſui uel alieni iur. vbi dicitur,
quòd filius naturalis vel emancipatus non redigi-
tur in poteſtatē patris inuitus vel ignorans, ſed in-
fans nō pōt cōſentire ergo nō poteſt legitimari, di
co conſequentiam falſam & contrariam conſe-
14 quentiam fore ueram (ſcilicet) † non poteſt in-
fans conſentire nec diſſentire ergo poteſt legitima
ri, ſine alio conſenſu expreſſo vel tacito, quia eſt fi-
ctus vel præſumptus, & debet intelligi dicta l. fin. &
dictus. §. generaliter: de illis qui conſentire & diſſen
tire poſſunt vt eorum conſenſus verus requiratur
15 expreſſus vel tacitus † qui tantundem ualet. l. item
16 quia. ff. de pac. † Cæterum in infante qui conſenti-
re vel diſſentire non poteſt ſufficit fictus & a lege
præſumptus, vt in iuribus ſupra allegatis, cur ergo
dicunt illi requiri ſpeciale mandatum principis
17 cum † minor ſit cauſa prohibitionis in eo quia fa-
cilius emancipatur quàm maior, ergo & facilius le
gitimatur, non video bonam rationem pro eis. Et
poſito quòd prædicta ceſſarent, & quod legitima-
tio ab ipſo principio non fuiſſet ſortita effectum in
18 expugnabilem, † fuiſſet tamen in pendenti, donec
ſequeretur ratificatio legitimati, ſicut quando ab-
ſens & ignorans fuiſſet legitimatus, vt dicto §. gene
raliter, quæ ratificatio ſequuta eſt, ſed dico quod
ab ipſo initio valuit, & ſufficere debuit ſolius patris
conſenſus, & in hoc differt infans à maiori infan-
te, in quo expectatur ratificatio, ut efficaciter va-
19 leat, † conceſſio ergo principis facta comiti pala-
tino cum ſit beneficium principis debet latè intelli
gi & interpretari, ut poſſit legitimare tā pſentis q̃
abſentes ad inſtantiam patris, ſubſecuta ratificatio
ne legitimati abſentis, & tam infantes quàm ma-
iores, etiam ſine alia ratihabitione ſicut ipſe prin-
ceps per ſeipſum foret legitimaturus. l. 1. ff. de offi.
præfec. præto. iuncta l. beneficium. ff. de conſtitut.
princip. extra de donano. c. cum dilectus, & hoc vi
detur expreſſe determinari per Bar. in l. gallus. §. for
ſitan. ff. de liber. & poſthu. vbi vult, quòd comes Pa
latinus virtute generalis poteſtatis ſibi conceſſe po
teſt legitimare abſentes per procuratorē, vel ad in
ſtantiā patris, pſentis dūmodo ſequatur ratihabitio
legitimati, ergo & infantes qui licet ſint præſentes
habentur tamē pro abſentibus & ſine ratihabitio-
ne ſubſequuta per rationes prædictas, ſi enim re-
quireretur ſpeciale mandatum principis in legiti-
mando requireretur in legitimando abſentes quia
coram ordinario pater non poteſt abſentem ado-
ptare vel emācipare l. poſt mortem. §. fin. ff. de ado
ptio. ideo requiritur reſcriptum principis dicta l. iu
bemus & quæ ratio prohibens eſſet in infantibus
eſſet etiam in abſentibus cuius contrariū vult Bar.
in loco prææallegato, & iſta videntur vera ſine qua-
cunque dubitatione. Ad aliud vero contentum
in ſecundo articulo dictorum obiectuum dum per
tinaciter, & iudaice inſiſtitur in eo, quod per alia
conſilia reddita ſuper hoc negocio fuit manifeſtè
& uiuis rationibus confutatum, & quòd contra cō
munem ſtilum, & vſum dum dicitur iſtam legiti-
mationem vitiari per appoſitionem illius conditio
nis vel modi, quòd dictus legitimatus nō poſſit ſuc
cedere ab inteſtato cum legitimis & naturalibus, ſi
contingeret patrem eos habere, quaſi per hoc effi-
ciatur mōſtruoſus &c. ſi non acquieſcit allegatis cō
ſiliis alias redditis ſuper hoc, ſaltim acquieſcat con
ſilio domini Nicolai abbatis de Sicilia quē ipſe ma-
gni pretij facit & merito, Nam vt pater in dicto cō-
ſilio & primo articulo in loco per me ſupra ſigna-
to in legitimatione ſuper qua conſuluit ipſe domi
nus Nicolaus, de directo erat appoſita ſimilis clau-
ſula, quòd legitimatus non poſſit teſtamentum pa
tris impugnare, ſed deberet ſtare contentus illa re
vel portione, quam pater ſibi reliquerit, & nō ul-
tra poſſit petere, & ſic in hoc habebatur pro non
20 legitimo † cum legitimus poſſit querelare & nul-
lum dicere teſtamentum ſi exhæredatur vel præte
reatur, & ſic videbatur ibi quo ad quid legitimus,
& quo ad quid non: & tamen ipſe dominus Nico
laus non vult quòd propter hoc vitiaretur illa legi-
timatio, vt patet in ſecundo articulo dicti conſilij,
vbi per alias rationes diuerſas conatur oſtendere,
quòd dicta legitimatio erat nulla, & iſtam non ad-
ducit, quam profecto aduxiſſet pro fundamentali
ratione ſi ita eſſet, vt dicit allegans, immo præſup-
poſita validitate eius adducit hanc clauſulā ad pro-
bandum ſuam intentionem quòd propter ſuper-
exiſtentiam dicti legitimati non excludentur fœmi
næ à petendo ſupplementum legitimæ, etſi bene
conſiderabit allegans, dictum conſilium in illa par
ticula manifeſte perpendet dictum dominum Ni-
colaum ſentire, & tenere in hoc articulo contra
eum, & contra conſulentem dictam legitimatio-
nem ex dicta clauſula uitiari, & pro eo q̄ per dictū
Proſdoſimum, & me cum ſubſcriptionibus aliorū
fuit uerè & iuridicè conſultum & ſic clipeus eius &
arma retorquentur contra eum. Nam quaſi om-
nes legitimationes fiunt modo prædicto, nec poſ-
ſet comes aliter legitimare virtute generalis pote-
ſtatis, niſi modo prædicto (ſcilicet) ſine præiudicio
legitimorum, cum Imperator in pluribus locis il-
lorum titulorum qui. mo. natu. efficia. ſui vel leg.
hoc dicat & proteſtetur ſe non aliter facturum,
21 † vnde niſi in priuilegio conceſſo comiti aliud cō
tineatur expreſſe, non intelligitur data poteſtas le-
gitimandi, niſi ſine præiudicio legitimorum, & ita
dicit & bene dictus dominus Nicolaus in dicto con
ſilio, & poſt prędicta ſcripta reperij dominū Ray-
nerium de Forliuio cum eſſet Piſis ita conſuluiſſe,
cum à quodam doctore fuiſſet conſultus, an uale-
ret legitimatio facta à comite Palatino cum condi
tione vel clauſula, quòd legitimatus non poſſet ſuc
cedere niſi in certa parte bonorum, & conſulens
dubitabat propter. l. actus legitimi. ff. de regu. iur. &
propter legem quæſitum. ff. de adoptio. dominus
Raynerius arguendo pro & contra finaliter deter
minauit eam ualere & allegauit. c. licet, de regul.
iur. quia ſi potuit legitimare quo ad omnia potuit
diſpenſare quo ad quædam, & ſic princeps potuiſ-
ſet, de quo non eſt dubium, ita & comes qui facit
eius auctoritate, & reſpondet ad dictas leges in cō
trarium allegatas. Ita quod res eſt clara & indu-
bitata, allegat etiam authen. licet. C. de natural. li
ber. vbi lex legitimat naturalem ſolum quo ad ſuc
ceſſionem teſtari & certo modo, non extra vo-
luntatem.

Super tertio & quarto obiectibus non eſt inſi-
ſtendum, quia fundantur ſuper falſo, ut patere po
teſt ex tenore dictæ legitimationis, & priuilegij Im-
perialis, ideo non intendo fruſtra papirum deni
grare, & ad quintum patet reſponſio per ſupradi-
cta. In primo articulo. Laus Deo.

Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro iu-
ris utriuſque Doctor, & ad fidem me ſubſcripſi &
ſigillaui, &c.

ADDI-

ADDITIONES.

a Alimenta. Adde quòd alimenta decentia † ea di-
22 cuntur, quæ præſtari poſſunt ſecundum reditus pa-
trimonij, non ſecundum proprietatem & ualorem
ipſius, tex. eſt ad literam in l. Imperator Adrianus,
in fine, ibi, ex acceſsionibus hæreditarijs. ff. ad Sena-
conſul. treb. & ibi Bar. nu. 4. facit in propoſito dictũ
Romani conſ. 510. nu. 31. circa medium Boer. dec.
19. num. 8.

Quid ſi patrimonium ſit magni ualoris, ut do-
mus & caſtra & modicissimum fructum afferen-
tia, ita quòd non ſatisfaciant ad alimẽta, an poſsint
uendi, & ex reditu pretij alimenta præſtari? & dici-
tur quòd non ſecundum Boer. citata deciſ. num. 7.
23 ſed an † poſſint alimenta denegari filio & quibus
ex cauſis? dic quòd ex eiſdem cauſis ex quibus filius
poteſt exhæredari, poſſunt alimenta denegari, ſecũ
dum glo. in l. ſi quis à liberis. §. idem Iudex. ff. de lib.
agnoſc. in uerbo detulerat, & ibi Bar. nu. 1. glo. in c.
cum haberet, de eo qui duxit in matrimon. in uer-
bo ſecundum facultatem, uerſ. tamen recuſare po-
teſt pater. Barto. in l. diuus. ff. ad l. Pompe. de parric.
poſt nu. 1. uerſ. idem probatur alia ratione. Pet. Ge-
rar. ſing. ſuo 1. nu. 1. Abb. d. c. cum haberet. nu. 10.

b Præiudicium & non aliter. Adde quòd is citari
24 † debet qui ex actu fiendo lædi poteſt, quia eſt ſpe-
cies defenſionis naturali iure inducta, & nec a
principe auferri poteſt, & eſt fundamentum totius
iudicij, iuxta text. in c. eccleſia, extra de maior. &
obedien. l. de unoquoque. ff. de re iud. l. diuus. ff. de
adopt. Lanfran. de Orian. in c. quoniam contra. ex-
tra de prob. uerſ. citatio. nouiſſimè perituſ. Iac. Phi-
lip. Port. conſ. 209. nu. 27. uol. 1.

c In actu ſibi fauorabili. Adde ꝙ legitimatio † eſt
25 actus qui fit ad fauorem & honorem infantis, ſeu
legitimandi, & per ipſum actum legitimationis in-
fans aut legitimandus redit ad naturam propriam,
quia a principio omnes liberi legitimi naſcebantur,
ut in authent. quib. mod. nat. effi. leg. col. 6. &
7 decidit Bal. in l. Iubemus. C. de emanc. liber. num.
2. & cum agitur de eius commodo & fauore fingi-
tur conſentire. iux. tex. in §. 1. inſti. de auth. tut. & in
proprijs terminis legitimationis infantis, adde Bal.
conſ. 105. uol. 5. num. 1. & per totum. Primo eſt uidẽ
dum, & conſ. 119. eo uol. num. 3. quidam uxoratus.
Rip. in reſpon. ti. de ſenten. & re iud. reſponſo. 1. nu.
* 18. ubi teſtatur de *comm. opinione. contra quam
tenuit Rom. conſ. 194. num. 9. cum quadam diſtin-
tione, uidelicet quòd legitimatio infantis ſit nulla
non ſequuta ratificatione in maiori ætate primo
uidendum occurrit, & maxima extat inter ſcriben
tes controuerſia an poſsit legitimari. Bald. tamen
conſ. 146. uo. 1. Titulus principis, num. 8. tenuit quòd
poſſit legitimari. idem Alex. conſ. 11. num. 15. Alias
conſului, lib. 7. Dec. conſi. 55. nume. 7. Pro tenui, &
* 316. In caſu propoſito, num. 9. & teſtatur* de com-
mu. opinione Fran. Cur. iuni, conſi. 32. Præſupponi-
tur. num. 9.

SVMMARIVM.

1 *Legitimatio facta ſub conditione, quòd legitimatus non ſucce-
dat niſi ex teſtamento uidetur monſtruoſa.*
2 *Conditio uitiat legitimationem cum ſit actus legitimus.*
3 *Modus non uitiat legitimationem.*
4 *Clauſula qua non poteſt apponi in legitimatione uitiatur po-
tius quàm ipſa legitimatio.*
5 *Actus pure in eſſe productus aſſummit uires ad repellendum
omnem modum ſibi contrarium.*
6 *Conditio in legitimatione appoſita iam non uitiat.*
7 *Legitimatio nil aliud eſt niſi reductio illegitimi ad actus le-
gitimos.*
8 *Conditio qua non conuenit uni ſpeciei legitimationis facit eã
tranſire ad aliam ſpeciem cui congruit.*
9 *Legitimatio non numeratur inter actus legitimos qui ponun
tur in l. actus leg. ideo non uitiatur per conditionis appoſi
tionem.*
10 *Quæ quotidie ſeruantur & fiunt non ſunt mutanda.*
11 *Conceſſio legitimandi dicitur beneficium contra ius com-
mune.*
12 *Conceſſio legitimandi propriè comprehendit legitimandi im
propriè.*
13 *Odioſa & ambitioſa ſunt reſtringenda.*
14 *Forma mandati eſt ſeruanda quando iure mandãtis procedi
tur ſecus quando iure proprio.*
15 *Legitimatio facta ſine præiudicio uenientium ab inteſtato
non ſuſpendit legitimationem & ratio.*
16 *Statutum de ſoluenda gabella pro qualibet re de qua fuerit
contractus celebratus non habet locum in contractu rei in-
extimabilis.*
17 *Clauſula non obſtanti effectus.*

CONSILIVM. XLII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſi-
mę Virginis Marię. Amen.

Istud cõſilium fundatur in duobus
fundamentis, quorum quodlibet
facillime tolli poteſt. Primum eſt,
quod dicta legitimatio facta fuit
ſub conditione, ꝙ legitimatus nõ
ſuccederet niſi ex teſtamento pro
pter quod dicit conſulens eam ui-
tiari, tum ex eo quia dicta conditio eſt contra ſub-
ſtantiam legitimationis, quia facit legitimatum cẽ
1 ſeri monſtruoſum, † id eſt eſſe in duplici ſtatu (ſci-
licet) quo ad quid legitimum, quo ad quid illegiti-
mum quod eſſe non poteſt ut in c. per uenerabilẽ,
qui fi. ſint leg. ubi dicitur eſſe eaium de ſua deciſio-
ne, tum quia & ſi non eſſet contra ſubſtantiam le-
2 gitimationis, tamen uitiat eam † cum ſit actus legiti
mus qui conditionem non recipit. Sed certe primũ
fundamentum quòd facta fuit ſub conditione, con
ſtat manifeſte non eſſe uerum lippis etiam & tonſo
ribus, uiſo inſtrumento legitimationis ubi illud nõ
apponitur conditionaliter per ſi uel per aliam di-
a ctionem importantem conditionem a ſecundum
ea quæ traduntur per Bar. in l. 1. ff. de conditio. & de
monſtra. ſed in quadam oratione de per ſe poſt cõ
fectum actum legitimationis hoc modo. Per hanc
autem legitimationem non intendimus &c. & ſic
non ad ſuſpendendam legitimationem, quia non
ante eam, nec cum in eſſe productam ad ipſam mo
dificandam, uel ad effectum eius reſtringendum,
3 † quod eſt potius de natura modi, quàm conditio-
nis, ſecundum ea quę plene nota. in l. quibus diebus
§. fi. ff. de condi. & demonſtra. ex quo tolluntur illa-
tiones quas facit quòd per prædictam clauſulam ui
4 tietur legitimatio. † Nam imo potius ipſa clauſula
& modificatio uitiatur, ſi nõ potuiſſet apponi tan
quam actui contraria per ea quæ plene & clare tra
ditur per modernos doctores in c. fin. de condi. ap
poſ.

poſ. & per gloſſ. & doctor. in authentic. ingreſ-
ſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. & in l. per ſeruum.
§. final. ff. de vſu, & habita. Quorum dicta non
repeto, quia communiter habentur, & videri
5 poſſunt. † actus enim pure in eſſe productus aſ-
ſumit uires ad repellendum omnem modum,
& adiectionem ſibi contrariam. l. ſi ita quis hæ-
res inſtitutus fuerit excepto fundo. ff. de hæredi-
6 ta. inſtituend. † Propterea poſito quòd fuiſſet fa-
cta legitimatio prædicta ſub conditione, & illa
conditio eſſet contraria naturæ veræ legitimatio-
nis, non tamen eam vitiaret, ſed faceret eam
tranſire in nomine diſpenſationis, quæ diſpen-
ſatio dicitur etiam legitimatio, quia facit quem
legitimum, ſeu pro legitimè natum quo ad quæ-
7 dam. † Nihil enim aliud eſt legitimatio, niſi re-
ductio illegitimi ad actus legitimos, & poteſt di-
ci nomen generale comprehendens legitimatio-
nem totalem, & iſta nō ſtat in nomine generis,
ſed particularis quo ad quædam, & tranſit in
ſpeciale nomen, & dicitur diſpenſatio, ſicut di-
citur de adoptione & de iuriſdictione, non ta-
men perdit nomen generis, quia genus ſemper
ineſt ſpeciei, vt patet ex his, quæ in ſimilibus no-
tatur in l. imperium. ff. de iuriſdictio. omnium iu-
dicum, in gloſſ. quæ incipit, quia iuriſdictioni,
8 in principio. † Conditio ergo quæ non conue-
nit vni ſpeciei, ſcilicet, legitimationi ſimplici,
& totali facit eam tranſire in ſecundam ſpeciem
cui congruit, ſcilicet, in legitimationem non to-
talem, quæ dicitur diſpenſatio, poſtquam con-
ueniunt in nomine generis. text. eſt & ibi in ſi-
milibus per Bartolum in l. ubi ita donatur. ff. de
donatione. ſub modo factis. facit quod notat Cy-
nus in l. voluntarię. C. de excuſatione tutor. in
quinta quæſtio. ſecus ſi non conueniret in no-
mine. l. cum precario. ff. de precar. ſecundum
9 eundem Bartolum ibidem. † Item ex eo quòd
legitimatio ſit actus legitimus, non uitiatur ex
appoſitione conditionis, quia non numerantur
inter illos, qui ponuntur in l. actus ff. de regulis
iuris. & inter alios locum non habet in illa l. vt
ibi notatur, & per gloſſ. in l. hęreditas ex die. ff.
de hæredit. inſtituen. circa finem gloſſ. Sed fun-
damentum facit conſultus, quòd iſte comes non
habuit à Principe poteſtatem diſpenſandi, ſed
legitimandi, vnde non poteſt iſta legitimatio
conuerti in diſpenſationem. Sed uidetur primo,
quod ſi dicam illam clauſulam uitiari, & reici,
tanquam non ſit conditio, ſed modus, & ſecun-
dum ea, quę ſupra dixi non obſtabit iſta exce-
ptio, quia non tranſit in modum diſpenſatio-
nis, ſed ualebit, ut ſimplex, & totalis legitima-
tio. ſi uero dicam quòd nec vitiatur, nec uitiat
10 (prout eſt rei ueritas,) quia † quotidie videmus
eas fieri, & obſeruari, ut fiunt, & minime ſunt
mutanda, & cætera. Reſpondetur ad iſtam op-
poſitionem, quòd immo iſte comes cenſetur ha
bere poteſtatem, non ſolum legitimandi, ſed
11 etiam diſpenſandi, quia cum conceſſio ſibi fa-
cta ſit, & dici debeat beneficium principis,
quia non eſt contra ius commune, & eſt de ſi-
bi reſeruatis, debet legitimè interpretari. ff. de
conſtitution. princip. l. beneficium, capitul. cum
dilectus, de donation. ut ſic comprehendere uo-
luerit omnem ſpeciem legitimationis, tam ſim-
plicem, & propriam quàm impropriam, quæ
ambę comprehenduntur ſub generali nomine
diſpenſationis, ut dixi, ut ſic contra conceden-
tem fiat largiſſima interpretatio. C. de bon.
vacand. l. ſi quando, libro decimo, & notatur
in dictis iuribus. Propterea, & ſi conceſſa eſſet
poteſtas de prima prole ſuſcepta, ſi tamen ſi-
ne dictione taxatiua, deberet extendi etiam ad
12 ſecundam, † per regulam cui plus, cum ibi
notatis, quia non ſubeſt iuſta cauſa reſtringen-
di, maximè poſtquam fit ad partis poſtulatio-
nem, iuxta notata in capitulo primo, de tor-
neamen. in gloſſ. Nec obſtat cap. cui de natu-
13 ra, de præbend. libro ſexto. Quia, † ibi in odio-
ſis, & factis ad poſtulationem, & ambitioſis,
& ſic reſtringibilibus, hic in ſauorabilibus, non
enim poteſt dici hoc caſu odioſa diſpenſatio fa-
cta ſuper bonis patris ſecundum patris volun-
14 tatem. Item † non obſtat cap. cum dilecta de
reſcript. ubi forma mandati eſt ſeruanda, quia
ibi quando ut mandatarius, & iure mandan-
tis procedit, hic uero iure proprio, quia cenſe-
tur collata in eum ordinaria poteſtas, cum fue-
rit vniuerſaliter conceſſa, & per uiam donatio-
nis, vt patet in uerbo largimur, & per notata
per Innocentium in cap. in cauſis, & per Barto-
lum, in l. ſecunda. ff. de optio. lega. & l. ambitio-
ſa. ff. de decre. ab ordi. faciend. & ſic non ita ar-
ctantur ad formam, ſicut ſimpliciter mandata-
rius, ſed habet locum iſta regula, cui licet, ſupra
allegata.

Laus Deo.

Et ita dico, & conſulo ego Paulus de Caſtro
vtriuſque iuris doct. & ad fidem me ſubſcripſi, &
ſigillaui.

ADDITIONES.

a Importantem conditionem.) Adde quòd
15 † legitimatio facta ſine præiudicio venientium
ab inteſtato non ſuſpendit legitimationem, nec
facit conditionem, quia legitimati in aliquo ſunt
diſſimiles legitimi, ſecundum Romanum con-
ſil. ſuo centeſimononageſimoquarto, nume. de-
cimoquarto. In propoſita conſultatione. Decius
conſil. ducenteſimoquinquageſimooctauo, In caſu
domini Franciſci, nume. ſecundo, Petrus de An-
charan. conſil. ducenteſimononageſimo, nume.
ſecundo, in ſucceſſione ab inteſtato, & in pro-
prijs terminis quòd pater poteſt impetrare legiti-
mationem pro filio quòd certo modo ſucce-
dat, quo caſu dicitur diſpenſatio, ut conſuluit
noſter Paulus, reſpondit Alexand. conſil. vigeſi-
quinto. Circa primum dubium, uolumine pri-
primo, nume. quinto, & conſil. centeſimoquin-
quageſimotrigenteſimonono, nume. quarto, uo-
lumine quinto Perlectis uerbis. Decidit Paul. de
Caſtro in l. pactum. C. de collatio. nume. no-
no, & in rubrica C. de iur. anul. aur. numero
quinto

SVMMARIVM.

1 *Statutum quod inſtrumẽta regiſtrentur comprehendit inſtrumentum legitimationis.*
2 *Statutum debet interpretari negatiuè prolatum ut abſurditas euitetur.*
3 *Ratio non poteſt reddi ut inſtrumentum librarum ſexaginta regiſtretur & legitimationis quæ eſt maioris importantiæ non.*
4 *Exceptio debet eſſ. de terminis regulæ.*
5 *Statutum tẽdens ad annullationem inſtrumentorum dicitur odioſum.*
6 *Verba legis uel ſtatuti ubi deficiunt deficit lex uel ſtatutum.*
7 *Quod pluris eſt utique tanti eſt.*
8 *Maritus legans centum ultra dotem cenſetur etiam legare dotem.*
9 *Infinitum id dicitur quod eſt ſupra omne quod eſt finitum.*
10 *Finiti ad infinitum nulla eſt comparatio.*
11 *Exceptio potius dicitur inepta quàm quòd ampliet regulam.*
12 *Exceptionis natura eſt regulam firmare in non exceptuatis.*
13 *Clauſula non obſtante non ampliat regulam ſed tollit obſtantia.*
14 *Statutum quòd de qualibet perſecutione fiat pax & diminuatur quarta pœna excepta percuſſione quarrelli cum ſanguine comprehendit percuſſionem cum ſanguine factam cum baculo.*
15 *Exceptio quæ tendit ad reſtringendum non debet ampliare.*

CONSILIVM. XLIIII.

IN CHRISTI NOMINE, ET eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

DVBIVM facit quia Barto. in l. 4.
ff. de dam. infecto loquitur quan
do illud quod ſtatutum mandat
fieri, non poterat fieri ſuper in-
ſtrumento continente rẽ inexti-
mabilem, uel extimationis infi-
nitæ, puta quod ſoluat tantum
pro libra, de gabella, quia ignoratur quantum
ſit ſoluendum, nec poteſt declarari, ſed in caſu
1 noſtro ſtatutum † mandat, quòd inſtrumenta
regiſtrentur, quæ regiſtratio ita poteſt fieri
in inſtrumento legitimationis uel alterius rei
inextimabilis, ſicut rei extimabilis, ergo ui-
detur hoc inſtrumentum contineri in di-
ſpoſitione ſtatuti. Nec uidetur obſtare, quod
loquitur de inſtrumentis continentibus quanti-
tatem ſupra quinquaginta libras, quia poteſt di
ci, quòd uoluerit excludere inſtrumenta conti-
nentia quinquaginta libras uel infra ut non regi-
ſtrentur neceſſariò, ſed illa quæ continent ſupra
uel id quod ſit extimationis infinitę, quia tunc
non poteſt dici quod contineant infra libras
quinquaginta, bene debeant regiſtrari, & ſic
litera ſtatuti ſit conuertenda, ut licet loquatur af-
firmatiuè, quod illa regiſtrentur quę continent
quantitatem ſupra quinquaginta, tamen ut eui-
tetur abſurditas perinde ſit ac ſi loqueretur ne-
2 gatiuè, † quòd illa quę continent infra non regi-
ſtrentur, cętera uero ſic, prout in ſimili dicit
gloſſ. poſſe fieri. ff. de legat. l. cum lex, & l. cogni
tio. §. ut bonorum. ff. de officio eius cui man-
da. eſt iuriſdictio. ſed ſi loqueretur negatiuè, mo-
do quo dixi clarum eſſet iſtud Inſtrumentum
comprehendi, quia non continet infra quinqua-
ginta, & ſic comprehendi debet ſub generali af-
firmatiua de omnibus alijs, & ſic intelligen-
do ſtatutum eſſet rationabilius, quàm intelligen
3 do affirmatiue, ut iacet, † quia non eſt dare ra-
tionem, quare inſtrumentum continens libras
ſexaginta debeat regiſtrari, & inſtrumentum le-
gitimationis, qui eſt multo maioris importan-
tiæ non, & etiam tunc exceptio poſita in fine de
inſtrumentis ſyndicatuum, & procurationum,
quæ dicitur continere rem inextimabilem erit &
4 cenſebitur apto modo appoſita, † cum exce-
ptio debeat eſſe de regula, (id eſt,) de termi-
nis regulæ ad hoc ut ſit apta, iuxta notata in l.
prima. ff. de regulis iuris, quod non eſſet ſi re-
gula eſſet de inſtrumentis continentibus certam
quantitatem, & exceptio de continentibus ali-
quid inextimabile. Sed breuiter cum ſtatutum
5 † iſtud tendat ad annullationem inſtrumento-
rum, quod eſt odioſum, nec ſit conforme iuri
communi, quod talem regiſtrationem non requi
rit, tutius eſt uerbis ipſius deſeruire, ut intelligatur
ſicut iacet. ff. de exceptio. l. prima. §. ſi is qui na-
uem, & l. proſpexit. ff. qui & à quibus, pro-
pterea quòd aliter de intentione ſtatuentium ex
uerbis non apparet. l. non aliter. ff. de legat. ter-
tio. l. ſi alij. ff. de uſufructu legat. ſecus ſi ra-
tionem aliquam aſſignaſſet, quia tunc extende-
retur ſtatutum ad omnem caſum in quo uige-
ret eadem ratio. ff. de rei uendication. l. emptio.
§. final. ibi, & ea ratione reddita, & cetera, de
uſuris. l. in fideicommiſſis. §. cum Pollidius ibi
idque cum ſibi mater & cętera, & quod notatur
in ſimilibus. in l. 1. C. de his qui ante aper. tabu. per
Cynum & Bartolum, in l. liberorum. ff. de uer-
borum ſignification. Dicendum eſt ergo, quòd
cum diſponat de inſtrumentis continentibus
quantitatem ſupra quinquaginta libras, locum
non haberet in inſtrumentis, quæ non poſſunt
dici continere quantitatem ſupra quinquaginta
libras, quia † ubi deficiunt uerba legis uel ſtatu-
ti, deficit ipſius legis vel ſtatuti diſpoſitio. l. hos
accuſare. §. omnibus. ff. de accuſation. de aqua
quotidian. & æſti. l. prima. §. loquitur, de iu-
re patronatus. l. adigere. §. quamuis, de do-
6 natio. inter uirum & uxorem. l. cum hic ſtatus.
§. ſi ſponſus de teſtamen. milita. l. quod conſti-
tutum, extra de baptiſm. capitu. maiores. §.
cæterum. Videndum eſt ergo an hoc inſtru-
mentum legitimationis & ſimilia continen-
tia rem infinitæ extimationis dicantur conti-
nere ſupra quinquaginta libras, & videtur
7 quòd ſic, † quia quod pluris eſt vtique tanti eſt.
leg. cum furti de in litem iuran. Contrarium eſt
verius

verius, quia ſi diceretur continere ſupra, vel vltra
quinquagintas libras, neceſſariò continet etiam
8 quinquaginta. Nam † ſi maritus legat centum ſupra, vel vltra dotem cenſetur etiam legare dotem.
ff. de dote præleg. l. Seia, & notat Bart. eodem titu.
l. cum ita, & eadem ratione diceretur continere
9 mille, vel duo milia † quia quod infinitum eſt ſupra
omne quod eſt finitum dicitur, & ſic ſimiliter dicit Bartol. in l. quarta. §. toties, de damno infecto
quod non debetur ſolui gabella, quia imo deberet
ſolui de illa quantitate de qua gabellam diceret
ſoluendam, quia quęlibet quantitas ſub illa infinitate comprehenderetur, ſed hoc eſt falſum, quia
10 † finiti ad infinitum nulla eſt comparatio, quia talia dicuntur nullam ęſtimationem recipere vt in
iuribus in pręcedenti conſilio allegatis, & ſic nul-
a lam quantitatem.) a Nam ſi aliquam dicerentur
continere diceretur quis ex eis eſſe locupletior, qđ
tamen non eſt. l. naturaliter, in fine cum notatis. ff.
de præſcript. verb. & ſic dictum inſtrumētum non
comprehēditur in dicto ſtatuto, poſtquam ſibi nō
conueniunt verba eius, vt in iuribus ſupra allegatis. Nam & poſito quod ſtatuentes aliud voluiſſent ſatis eſt, quod non expreſſerunt. l. in ambiguo.
11 ff. de reb. dub. cum ſimilibus, quod † autem dicitur de exceptione dicendum eſt, quod potius debemus dicere ipſam ineptam, vel ſuperfluo fuiſſe appoſitam, quàm quòd amplier regulam pręcedentem, ad illa quæ ſub ea non comprehendebantur,
12 quia † natura eius eſt firmare regulam in non exceptis, & natura confirmationis eſt roborare diſpoſita, & contenta in regula nō autem ipſa ampliare. l. Aurelius. §. primo. ff. dę liberat. lega. l. ſecund. & tert. notat Bald. C. ſi aduerſus, rem iu-
13 dicat. & † quod dicimus de clauſula non obſtante,)
b b quia non amplıat regulam, ſeu gratiam, ſed tollit obreptionem vt notatur in clementi. prima. de
prębend. & ideo Bald. in l. in his. ff. de legibus de-
14 terminat quęſtion. ſi ſtatutum † dicat, quod de
qualibet percuſſione ſine ſanguine poſſit fieri pax,
& diminuatur quarta pars condēnationis, excepta
percuſſione quatrellecti cum ſanguine, de qua non
diminuatur, & quis fuerit percuſſus cum ligno,
cum ſanguine, non poterit fieri pax ad diminutionem penæ, licet exceptio ſit de ſola percuſſione
quatrellecti cum ſangine, & ſic innuit, quòd de
alijs cum ſanguine poſſit, quia regula præcedens,
quod poſſit, loquitur ſolum de percuſſione ſine
ſanguine, ideo non ampliatur per exceptionem. l.
15 generali. §. vxori. ff. de vſufruct. leg. † quia cum
tendat exceptio ad finem contrarium, ſcilicet, ad
vitiandum, & reſtringendum regulam non debet
ipſam ampliare. l. cum tale, circa finem. ff. de condio. & demonſtratio. l. Titia, in fine. ff. de manu,
teſtamen.

Et ità dico, & conſulo ego Paulus de Caſtro, vtriuſque iuris doct. & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

ADDITIONES.

a Nullam quantitatem.) Adde quòd ſtante ſtatuto quod debeat ſolui pro qualibet libra gabella cuiuſcunque rei de qua celebratus fuerit contractus,
16 † quod non habet locum in contractibus qui fierent ſuper re inæſtimabili, vel non reducibili ad libram, ſecundum Alexandrum in l. quarta. §. prætor ait. ff. de damn. infect. nume. 25. Paul. de Caſtr. in l. in his. ff. de leg. nume. 4. facit in propoſito dictum Alberi. de Roſ. in tracta. de ſtatu. lib. ſecundo, quæſtio. 5. nume. 5. ubi dicit quòd ſtante ſtatuto quod pro quolibet quarto vini ſoluatur denarius vnus, quòd non extenditur ad vendentem ſtellaciam. Roma. tamen in d. l. quarta. §. prętor ait, cōtrarium tenuit, aſſerens id locum habere quando nullo modo poteſt æſtimari. Et ſubdit quòd ſi litigatur in cauſa ſtatus quanquàm ſit inęſtimabilis, tamen is contra quem litigatur, debet ęſtimare. Et dicit quòd poſſunt partes compelli ad quantum ipſum factum chari pendant ęſtimandum, & pro illo erit ſoluenda gabella. Alexand. tamen ad dicta per Roma. reſpondet, vbi poteris videre.
b Non obſtante.) Adde quòd clauſula non obſtan-
17 te, † tollit defectum releuans, vel interdum extinguens actum, quo non releuato, vel extincto, id de quo agitur, irritatur, ſecundum Ioannem de Imola in clementi. dudum, de ſepulturis, nume. 76. Bartol. in extrauag. ad reprimen. in verbo non obſtantibus, nume. 11. Alex. in l. miles. ff. de re iudi. nume. 3. in fine Crauet. conſi. 182. nume. 13. circa medium Diuino ſubſidio.

SVMMARIVM.

1 *Hæres in feudo recipitur pro filio.*
2 *Nepotes ex filia, vel deſcendentes ex linea fœminina non ſuccedunt in feudo, niſi ex ſpeciali conceſſione.*
3 *Feudi conceſſio pro ſe & filijs olim non extendebatur ad nepotes.*
4 *Patris factum præiudicat filijs in feudis & eos excludit.*
5 *Nepos an poſsit venire ad feudum non habita hæreditate aui.*
6 *Hæres contra factum defuncti venire non poteſt.*
7 *Feudum præſcribitur præſcriptione longiſsimi temporis.*
8 *Feudum creatur ex poſſeſsione rei tanquam feudalis.*
9 *Feudum amittitur ob nō petitionem inueſtitura infra annum & diem.*
10 *Deſcendentes perpetuò admittuntur in feudum conceſſum pro ſe & ſuis deſcendentibus à principio.*
11 *Deſcendentes ex fœmina admittuntur ad feudum vbi non ſuperſunt maſculi, quando fuit conceſſum pro filijs maſculis & fœminis.*
12 *Intellectus. §. hoc autem notandum, de ijs qui feudum dare poſs.*
13 *Pactum conceptum in filia videtur conceptum in nepote ex filia in feudo.*
14 *Feudi natura in filios beneficio domini potius quam facto patris tranſit.*
15 *Renunciatio patris de feudo facta non nocet filijs.*
16 *Renunciatio patris cum promiſsione filiorum de non contrauenıendo in feudis nocet filijs.*
17 *Ratio quare renunciatio patris non nocet filijs in feudo eſt quia potius habent beneficio domini feudum quam facto patris.*
18 *Filius poteſt habere feudum antiquum etiam ſi non ſit hæres aui, vel patris.*
19 *Venditio feudi facta à patre non præiudicat filio adeunti hæreditatem paternam beneficio inuentarij.*
20 *Ius quæſitum ex prima inueſtitura feudi filio non tollitur per renunciationem patris.*
21 *Intellectus ad titulum, an agnatus, vel filius defuncti.*
22 *Hæres poteſt venire contra factum defuncti in præiudiciū & fraudem ipſius hæredis actum.*

23 *Præſcriptio non currit non ualenti agere.*
24 *Ignorantia probabilis dicitur iuſta cauſa reſtitutionis in integrum.*
25 *Ignorantia probabilis cadit in facto alieno.*
26 *Ignorantia probabilis cadit in eo qui ſuccedit in ius alterius.*
27 *Poſſeſſor malæ fidei non præſcribit.*
28 *Clauſula ſaluo iure tertij uel cuiuſcunque impedit præſcriptionem.*
29 *Tempus anni & diei ad petendum inueſtituram feudi ſucceſſoribus ſtatutum non currit iuſtè impeditis.*
30 *Ignorantia probabilis dicitur iuſtum impedimentum.*
31 *Poteſtatem agendi non habet qui ignorat.*
32 *Feudatarius qui infra annum & diem non petijt inueſtituram non eſt priuatus ipſo iure feudo ſed requiritur iudicis ſententia.*
33 *Hæres in feudis accipitur ſtrictè pro deſcendentibus ex eo quod eſt ſtipes agnationis.*
34 *Feudum antiquum quod ſit.*
35 *Feudum paternum quid ſit.*
36 *Feudum nouum quid ſit.*
37 *Feudum antiquum non poteſt alienari & ratio quare.*
38 *Feudum antiquum alienatum quando poſſit alienatio ipſa reuocari à proximiore agnato.*
39 *Præſcriptio non habet locum in feudum quomodo procedat.*
40 *Præſcriptio quando currat in feudis.*
41 *Requiſita ad feudi præſcriptionem.*
42 *Clauſula ſaluo iure cuiuſcunque facit conditionem.*
43 *Ignorantia eſt iuſtum impedimentum & dicitur cauſa iuſta & æqua concedenda reſtitutionis in integrum.*
44 *Ignorantia quomodo probetur.*

CONSILIVM. XLIIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimę Virginis Marię. Amen.

QVoniam caſus infraſcriptus, ſuper quo conſuluerūt celeberrimi & famoriſſimi iuriſconſulti, eſt de materia feudali, & ardua, ideo rē gratam nos facturos eſſe curioſis & ſtudioſis lectoribus exiſtimauimus, ſi hæc duo etiā conſilia, licet aliena inter ipſa excel. iuriſconſulti Pauli noſtri Caſtrēſis interſeremus, & tanto magis, cū ſuper eodē ipſo caſu Paulus quoque noſter conſuluerit, ac eiſdem ipſis duobus conſilijs prædictorum celeberrimorum iuriſconſultorum ſubſcripſerit.

Caſus talis eſt. Quidam A geretus Ciuis Veronenſis pater antiquus inueſtitus fuit per Dominum Epiſcopum veronenſem de quodam feudo recto nobili & antiquo, & in feudari conſueto, in eadem ciuitate & ſua Diœceſi, quam inueſtituram habuit & recepit pro ſe & hæredibus ſuis utriuſque ſexus, & ſucceſſoribus ſuis & illam iuramento fidelitatis & in forma debita firmauerit, poſtquam multi eorū ſucceſſores maſculi continuata eorum ſucceſſione atque poſſeſſione illud feudum habuerūt & tenuerūt cum debita inueſtitura, & cum ſolēnitatibus opportunis. Poſtremo autem quidam Petrus ſolus maſculus, & ex linea maſculina genitus ex prole parentis primitus inueſtiti, illud tenuit, deinde ſibi natæ fuerunt duæ filiæ legitimæ & naturales, quas tradidit nuptui, & quarum utraque habuit prolem, altera (uidelicet) fœminam tantum, altera fœminam & maſculum poſtquam ipſe Petrus pater conuenit cum Montanario ciue veronenſi & compatuit cotam Domino Epiſcopo, deinde feudum & iura quæ habebat refutauit in manibus dicti D. Epiſcopi, cum hoc pacto quòd ipſe montanarius ciuis deberet inueſtiri loco ſui de dicto feudo ſuo, & propter hoc aliquod pretium à dicto Montanatio nō accepit, ut apparet in refutatione facta ab ipſo Petro, qui Montanarius inueſtitus fuit, pro ſe & hæredibus ſuis utriuſque ſexus, tandem deceſſit dictus Montanarius relicto poſt ſe Leonardo unico filio, qui de ipſo feudo fuit ſimiliter inueſtitus, & tādem ipſe filius Leonardus deceſſit relictis poſt ſe aliquibus filijs ſuis legitimis & naturalibus, qui omnes fuerunt à dicto Domino Epiſcopo ſolenniter inueſtiti & ſic continuata poſſeſſione ſui patris & ſuorum anteceſſorum tenuerunt feudum ipſum per 58. annos continuos abſque contradictione alicuius perſonæ, deinde ipſę filiæ dicti Petri ambę deceſſerunt altera ſine prole altera uero cum prole & deſcendentibus (ſcilicet) filio qui uocatur Petrus, & filiabus. Quæritur ergo an dictus Petrus filius dictā renunciationem & inueſtituram factam ipſi Domino Montanario & ſucceſſoribus ſuis, & poſſeſſione dicti feudi multos annos per eos continuata non obſtante, poſſit uenire ad dictum feudum tanquàm ad feudum auitum, proauitum & antiquum.

In quęſtione propoſita contra dictum Petrum,
quòd ad dictum feudum uenire non poſſit, quatuor
potiſsimè facere uidentur. Primo quia deſcendit ex
fœmina de ſtipite primi inueſtiti, unde licet dictum
ſit in inueſtitura, quòd hęredes utriuſque ſexus ſuc-
1 cedant in feudo, quod uerbum hęres † in feudo re
2 cipitur pro filio, ut not. gl. in l. ex facto. §. fi. ff. ad tre-
bel. & eſt textus expreſſus de aliena. feu. in §. ſi clien
tulus, & ſi filię ex tali pacto uenire poſſent ad ſucceſ
ſionem feudi, non tamen uidetur, quòd nepotes ex
2 filia † uel alij deſcendentes ex linea fœmina uenire
poſſint, niſi de ijs ſpecialiter ſit dictum ut de ſucceſ.
feu. c. 1. uerſ. ad filios uerò, de nepotibus autem in
caſu noſtro non uidetur facta mentio igitur non
admittuntur, & ſi diceretur ſi eſt facta mentio in in
ueſtitura, ꝙ quis recipiat pro ſe & filijs, ſuis inueſti-
turam ueniunt nepotes ex filio, & omnes alij ma-
ſculi deſcendentes uſque in infinitum ut in tit. 1. de
ijs qui feud. da. poſ. c. 1. §. cum uero Corradus, ergo
eodem modo cum eſſet facta mentio de filia deſcē
dentes ex ea uſque in infinitum comprehenſi uidē-
3 tur. † Nam huic motiuo uidetur poſſe reſponderi,
quia ut habetur in dicto c. 1. de ijs qui feu. dare poſſ.
feudum conceſſum pro ſe & filijs olim non exten-
debatur ad nepotes, ſed poſtea fuit extenſum ut ad
nepotes ex filio extenderetur, ut in d. §. cum uerò
Corradus. Sed hæc extenſio non uidetur facta quò
ad nepotes ex filia, ſtabit ergo quò ad eos ius antiquum tanquam non correctum, quod nepotes ex
filia non comprehendantur. argum. l. præcipimus
in fine de appe. C. niſi de ijs ſit facta ſpecialis mētio.

Secūdo dicto Petro obſtare videtur renunciatio
facta per auum ſuum, vt quidam Montanarius ex-
4 traneus inueſtiretur, nam † factum patris in feudis
præiudicat filijs & eos excludit, ſiue pater alienet
feudum, vt probatur, quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi. §. denique, & de prohibita, alienat.
feud. per Federicum. §. calidis inſuper. Siue delin-
quat in dominum vt dicto §. denique, & ſi de feud.
fuerit controuerſia. c. ſi uaſallus culpam. Siue
etiam renunciauit feudum, ut de eo qui finem fe-
cit agnatis, & de uaſa. qui contra conſtitut. Lota. &
de alienat. feud. pater. cap. primo, & quib. mo. feu.
amit. §. rurſus. Et uaſallus hoc tenere videtur in

§. hoc

§.hoc quoque de ſucceſs.feud.& ſic obſtante renũ-
5 ciatione ſacta per auum, non † uidetur ſupradi-
ctum Petrum ad hoc feudum admitti, cum non
poſſit uenire ad feudum niſi habita hæreditate aui,
ut in titul. an agnat. vel fil.defu. capitulo primo,
6 hęres † autem contra factum defuncti venire non
poteſt.l. cum à matre. C. de rei uendit. Tertio ob-
7 ſtare videtur huic Petro, † quia deſcendentes di-
cti domini Montanarij inueſtiti per renunciatio-
nem factam per auum dicti Petri videntur legi-
timè pręſcripſiſſe ius vtilis domini huius feudi, cum
poſſederint hoc feudum poſt inueſtituram factam
ipſi domino Mōtanario per ſpatium 50.annorum.
Vnde p̄ſcripſiſſe videntur præſcriptione lōgiſſimi
temporis ex quo titulum habuerunt.l. prima, & l.
fina. C. de præſcript.longi temporis, ſiue etiam ti-
tulum non habuiſſent præſcripſiſſent præſcriptio-
ne longiſſimi temporis ſpatio 30. annorum. l.cum
notiſſimi, & l.ſiquis emptiones.C. de præſcript.30.
8 anno. Quinimmò poſſidendo † quis aliquam rem
tanquam feudalem, ius feudi videtur creare, vt in
cap. ſi quis p̄ 30. ſi de feu.def.ſue.cōtrouerſia, ergo
fortius per 30.annos debet quis præſcribere ius feu
di iam creatum, quod erat penes aliquem vaſſallū.
9 Quarto obſtare videtur huic Petro, † quòd infra
c tempus debitum, ſcilicet, inſra annum & diem in-
ueſtituram nòn petijt & ſic ius ſuum perdidiſſe
videtur, vt in capi.primo, quo temp. mil. inueſtir.
pet.debeat, & in titu.de prohibit. aliena.feu.per Fe
de.l. imperialem.§.Præterea ſi quis. His tamen nō
10 obſtantibus, uidetur dictum Petrum † ad dictum
feudum admittendum eſſe, quia eſt deſcendens à
ſtipite primi inueſtiti, nam quando quis recipit in-
ueſtituram pro ſe, & ſuis deſcendentibus, ſeu libe
ris, deſcendentes perpetuò admittuntur, vt de ſuc
ceſſ. feud. & de grad. ſucceſſ. in feud. cap. primo.
Nam ibi habetur quòd quilibet qui deſcendit à ſti-
pite primi inueſtiti ad feudum aſpirare poteſt ſecū
dum tamen prærogatiuam graduum vt ibi habe-
tur. Cum ergo dictus Petrus ſolus reperiatur de ſti-
pite primi inueſtiti habet fundatam intentionem
ſuam de iure, quòd in dicto feudo ſuccedit non ob-
11 ſtante quòd ex fęmina deſcendat, quia † & ij de-
ſcendentes ex fęmina admittuntur vbi non ſuper-
ſunt maſculi deſcendentes ex maſculo, & inueſti-
tura ſit accepta, pro filijs maſculis & fęminis vt eſt
in caſu noſtro, vt in dicto titul. de grad. ſucceſſ. in
feud. Reſtat nunc tollere contraria ſupradicta de-
ducta contra dictum Petrum. Non obſtat ita-
que quod primo dicebatur, quòd nepotes, vel ul-
teriores deſcendentes ex filia nō ſuccedant in feu-
do niſi de ipſis eſſet facta mentio in inueſtitura quā
tumcunque de filia dictum eſſet, quòd deberet ſuc
12 cedere &c. quia † dico hoc non eſſe verum, nam
textus eſt expreſſus de ijs qui feud.dare poſſ. §.hoc
autem notandum, quòd ſi de filia facta eſt mentio
in inueſtitura, quòd tunc filij ex ea admittuntur, di
cit autem textus ad literam, hoc autem notādum
eſt, quòd licet filiæ vt maſculi patribus ſuccedant
legibus, à ſucceſſione tamen feudi remouentur,
ſimiliter & eorum filij, niſi dictum ſit ut ad eos per-
tineat, & ibi dicit Bal. illum eſſe text. notabilem,
13 quod pactum † conceptum in filia videtur etiam
conceptum in nepote ex ea filia, & ſic ſufficit quòd
in inueſtitura ſit actum, quòd fęmina ſuccedere
poſſit & ſic feudum poſſit eſſe fęmininum vt eſt
in propoſito, ad quòd etiam bene facit text.in di-
cto titul. de grad. ſucceſs. in feud. ibi niſi eius con-
ditionis ſit feudum, vel eo pacto acquiſitum &c.

Non obſtat ſecundum, ſcilicet, renunciatio fact.
per auum maternum ipſius Petri &c. Nam quic-
quid ſit quando pater delinquit in dominum, vel
feudum alienat, an excludantur filij in totum ma-
b ximè in feudo antiquo [b] quale eſt iſtud, quod
14 † natura ſui in filios potius dicitur tranſire benefi-
c cio domini concedentis [c] quàm facto patris, ut no.
in dicto §. cum vero Corradus, qui feud. dare poſſ.
variæ nanque fuerunt in hoc doctorum ſententiæ
vt not. in l. emancipatum, in fine.ff. de ſenat. & l.
adoptiuum, in fine ff. de in ius uocand. per Dynum
in regula non debet aliquis, de regulis iuris lib 6.
& not. per aliquos doctores in l. liberti. C. de oper.
liber. & in l. ſecunda. C. de liber. & eorum libe.&
in l. prima. C.de bon. lib.tamen quod renuncia-
15 tio † patris non præiudicet filio in feudo, not.
Dyn. & Alber. in l. apud Iulianum. §. ſiquis alicui,
ff. de legat. primo, allega.l. ſtipulatio.§.ſi quis ita. ff.
de verborum obligat.C. de vſufruc.l. cum antiqui-
tas de eo qui ſibi & hęred.ſu.ma.& fę.inueſt.accep.
capitu. primo, faciunt ad hoc notata per Bald.in
l. qui ſe patris. C.vnde liber. uerſicul.item quæro ſi
vaſſallus, ubi dicit quòd renunciatio patris non no
16 cet filio niſi ei promittat † filius non contrauenire,
quo caſu diſtingue idem iuris eſſe ſecundum Bald.
ibi quod eſt in alijs bonis filijs uenditis per patrem,
in quibus bonis quid iuris ſit habetur in l.cum à ma
tre. C. de rei vendicatio. & in l.fina.§. in compu-
17 tar. C.de iure deliber. & pro † hac parte quod ſim
plex renunciatio patris in feudo filijs non noceat
facit ratio, quia cum filij habeant feudum (maxi-
mè cum eſt antiquum) magis ex prouidentia do-
mini, quàm ex facto patris, per patrem tolli non
debet. Faciunt ad hanc patrem notata per Bal.de
ſucceſſ. feud.§. hoc quoque & in titulo an agnati,
vel filij defunct. & ſic cum hæc ſimplex renuncia-
tio patris filio non noceat etiam ſi ſit hæres patris
ſecundum præmiſſos doctores, fruſtra diſputatur,
18 an hic Petrus † poſſit habere feudum ſine hæredi-
tate aui, per titul. an agnat. vel fil.defunct. quia ſi
etiam eſſet hæres aui hoc ſibi non obſtaret. idem
ſecundum Nicolaum de Matarel. in l. prima.C.de
19 reuocat. donatio.ſi filius † adit hæreditatem pa-
ternam cum beneficio inuentarij, tunc renuncia-
tio patris in feudo non præiudicat ipſi filio ſecun-
dum eum. In propoſito ergo cum hæreditas hu-
ius aui dicatur adhuc eſſe uacans cum mater Petri
ſe in ea non immiſcuerit, poſſet Petrus adire hæ-
reditatem aui cum beneficio inuentarij in quan-
tum opus eſſet, quod tamen non uidetur eſſe ne-
20 ceſſarium, & ſic † contra dictam renunciationem
ius ſuum remaneret ſaluum ſibi quæſitum ex inue-
ſtitura primi inueſtiti à quo deſcendit ſecundum
opinionem dicti Nicolai. Idem ſecundum Bal. in
dicto.§.hoc quoque, de ſucceſſ. feud. circa fi. quan-
do pater alienat feudum legitimè, tunc factum pa
21 tris non nocet filio. † Si verò non legitimè, &
tunc ſi ex hæreditate patris aliquid peruenit ad fi-
lium, uel peruenire poteſt, tunc filio præiudicat,
aliàs putat filium debere in feudo ſuccedere & poſ
ſe reuocare malè alienata per patrem, & ſic dicit
intelligendum eſſe tit. an agnat. uel fi. deſun. Cum
itaque in facto dicatur, quod ad dominū Petrum
nihil peruenit de hæreditate aui nec peruenire po-
teſt, quia nihil reperitur, merito ſecundum præ-
miſſam opinionem feud. habere poterit quantum
22 cumque non ſit hęres. Item videretur † probabi-
liter poſſe dici quod ſi iſte Petrus non aliter poſſet
habere feudum niſi eſſet hæres aui, tamen permit

teretur ſibi uenire contra factum defuncti, cum ſit
factum in fraudem ſuam & aliter non poſſet indẽ-
nitati ſuæ ſuccurrere quamuis hæres eius ſit. arg. l. a.
C. ſi quid in fraud. patro. Concluditur ergo dictam
renunciationem Petro non nocere ſiue ſit hæres
aui, ſiue non, & maximè in caſu iſto ceſſare uide-
tur ratio quæ aſſignatur in dicto titu. an agnat. uel
fil. quæ eſt, quòd uidetur abſurdum, quod filius
debeat repudiare hæreditatem patris & accipere
feudum & ſic fraudare creditores patris, quia hic
non ſunt creditores, qui in hoc grauentur. Non
obſtat quod tertio dicebatur cõtra Petrum de pręſ-
d cript. [a] facta p deſcendentes Domini Montanarij
& c. quia poſſet reſponderi, quòd nulla præſcriptio
currit contra ipſum Petrum niſi à tempore quo ius
23 feudi ſibi delatum fuit, quia † non ualenti agere,
non currit pręſcriptio l. 1. in fi. C. de annal. exce-
ptio. Petrus autem ius petendi feudum non habuit
niſi poſt mortem matris, quæ deceſſit pauci anni
ſunt, & ſic præſcriptio contra eum non eſt com-
pleta. Item ſi diceremus præſcriptionem cucurriſ-
ſe ſaltem ex clauſula generali, locus eſſet reſtitutio
ni. Si qua mihi iuſta cauſa &c. Iuſta autem cauſa
24 concedende reſtitutionis eſſet probabilis † igno-
rantia, ius in hoc feudo ſibi competere, cum ius
eorum fundetur ex inueſtitura primi inueſtiti, quæ
antiquiſſimo tempore facta fuit, in facto autem
25 alieno † cadit probabilis ignorantia. l. fina. ff. pro
ſuo & maximè antiquo. Nam & in facto proprio
antiquo cadit probabilis ignorantia ut not. in c. ab
excommunicato, de reſcript. & in d. l. fin. pro ſuo.
Item & iuſtam cauſam ignorantiæ habet, quia
26 † ſucceſſerunt in ius alterius. l. cum quis in ius. ff. de
regu. iur. & in regula cum quis, lib. 6. propter ergo
probabilem ignorantiam aut Petrus ipſo iure de-
bet conſeruari illæſus, aut beneficio reſtitutionis
iuuari, ut in ſimili not. in l. 2. C. de iure emphyt. &
per Dy. & Bart. in l. cum filius. §. in hac. de uerbo.
obligat. Item & forte poſſet dici nullam præſcri-
27 ptionem † factam eſſe per dictum dominum Mõ
tanarium nec per ſucceſſores ſuos, tum quia ipſe
dominus Montanarius uidetur in mala fide fuiſſe,
quia cum ſciebat ipſum feudum eſſe antiquum per
conſequens ſciebat deſcendentes à primo ſtipite
debere ſuccedere, & ideo cum mala fide non po
tuit præſcribere, ut in c. fina. de præſcript. & in re-
gula poſſeſſor, de reg. iuris. lib. 6. tum quia ipſe Mõ
28 tanarius fuit inueſtitus † ſaluo iure cuiuſcunque, e
e quæ uerba in inueſtitura ſuorum deſcendentium
fuerunt repetita, & ſic reſeruare uidentur ius de-
bentium ſuccedere in feudo & curſum præſcri-
ptionis impedire aliàs mala fide pſcriberetur, ſi ius
in inueſtitura reſeruatum uſurpare uellent, ut in di
cto c. fina. de præſcript. Ad quartum ſupra obiectũ
(uidelicet) quod inueſtitura non eſt petita infra an
num & diem &c. faciliimè reſpondeo per præmiſ
ſa. Nam tex. in dicto c. 1. quo tempore miles inue
ſtitu. ab ipſa præſcriptione temporis excipit iuſtè
29 impeditos. † Iuſtum autem impedimentum eſt
30 probabilis ignorantia, † ut colligitur ex premiſſis.
facit l. quicunque. C. qui admitti ad bon. poſſeſſ. ubi
ignorantia inter iuſtas cauſas nominatur, & ideo
dicit gloſſ. in dicto cap. 1. quem ſequitur Iac. de Bel
uis. & Bal. quòd annus & dies ad petendum inue-
ſtituram non currit ignorantibus. Item tex. in d.
c. Imperialem. §. par. punit ſolũ illũ qui incuria aut
negligentia omiſit petere inueſtituram, probabilis
autẽ ignorantia [f] numeratur inter iuſtas cauſas im
pedimenti, ut dicta l. quicunque & l. diem, & qui
31 ignorat, † non habet poteſtatem experiendi ut l.
annus exinde. ff. de requir. reis. & tex. eſt de hoc ex
preſſius in c. fina. de prohibit. alie. feu. per Lota. ubi
puniri debet qui doloſe per annum & diem diſtu-
lit inueſtituram petere, dolus autem abeſſe uidetur
ut ibi expreſſe dicit text. Si iuſta cauſa interueniẽte
diſtulerit. Iuſta aũt cauſa in propoſito interuenit,
(ſcilicet) probabilis ignorantia &c. Itẽ ex alio aſſur
git iuſta cauſa nõ petẽdi inueſtiturã quia feudũ per
tertium poſſidebatur & Petrus nullam feudi com
moditatem habebat, & ideo non tenebatur inue-
ſtituram petere, quia non tenetur onera feudi ſub-
ire, qui ex eo non habet commoditatem, & hoc ex
preſſè determinat Bal. poſt Gulielmum de Cuneo
in terminis noſtris in l. ſolennibus. C. de rei uendi-
32 cat. Vltimo in hoc cõſiderandum eſt, quòd † uaſſa
lus qui intra annum & diem inueſtituram non pe-
tijt, nulla iuſta cauſa intercedente, non eſt priuatus
ipſo iure ſed per ſententiam priuari debet, ut pro-
bat tex. in d. c. 1. quo tempo. mil. in uerſ. damnetur.
Non eſt ergo priuatus ipſo iure, ſed priuari debet
in quantum Domino placeat. Concluditur ergo ꝙ
cum dictus Petrus habeat feudatam ſuam intentio
nem de iure cum ſit de deſcendentibus primi inue
ſtiti, ad dictum feudum admitti debet non obſtan-
tibus obiectis ſupra factis, quę per ſuperiora ſunt ſo
luta. Deo gratias. Amen.

Et ita dico & conſulo ego Proſdocimus de co-
mitibus de Padua I. V. Doctor legens lecturam or-
dinariam Iur. Canon. ſignumque meum conſue-
tum &c.

Ego Bartholomæus de Zabarellis de Padua I. V.
Doctor nec non. S. R. Eccleſiæ Protonotarius me
manu propria ſubſcripſi & ad fidem pręmiſſorum
ſigno meo conſueto ſignari iuſſi.

Ego Ioannes Franciſcus de capitibus liſte de Pa-
dua iuris utriuſque doctor manu propria ſubſcri-
pſi &c.

ADDITIONES.

a Hæres. Adde quòd nomen hęres † in feudis acci-
33 pitur ſtrictè pro deſcendentibus ex eo ꝙ eſt ſtipes
agnationis communis ſecundum glo. in c. ſtatutũ,
il ij, de hæret. in 6 in uerbo inane huc uſque uerſi. eſt
tamen ſciendum Cyn. in l. liberti libertæque. C. de
ope. liber. poſt nu. 8. uerſ. 2. caſu quando. Bar. in l. pro
hærede. §. ſiquid tamen, nu. 2. ff. de acqu. hær. Bal. in
l. Gallus. §. etiam ſi parente. nu. 2. ff. de lib. & poſt. &
in proœmio feudorum num. 25. Bar. in d. §. etiam ſi
parente. nu. 4. Andr. de Iſe. de prohi. feu. alie per Fe-
de. c. imperialem. nu. 7. Barth. Camer. ibidem fo. 22.
litera. T

b In feudo antiquo. Adde quòd feudum aliud eſt
antiquum ſiue paternum, aliud nouum, & dicitur
34 † paternum, quod fuit agnationis communis, ſecũ-
dum Bald. in proœmio feud. nu. 42. gl. tamen in c. 1.
de ſucceſ. feudi in uerbo inueſtiri in fine ponit dif-
ferentiam inter paternum & antiquum, nam dici-
tur antiquum quod à ſtipite procedit ſecundũ dec.
35 conſ. 444. nu. 5. paternum † dicitur quod fuit aui, pro
aui, ab aui & ataui, abinde uero ſuprà dicitur anti-
quũ. ſecundũ Bal. in §. hoc quoq;. nu. 2. de nat. ſuc. in
feu. And. de Iſer. tit. de nat. ſucc. feu. in uſib. feud. c. 1.
nu. 3. Bal. in auth. defuncto. nu. 2. uerſ. aliqua differen
tia. C. ad tertul. Alex. conſ. 30. uol. 1. nu. 10 quoniam
omne datum optimum. Iaſ. in uſib. feud. §. 1. nu. 86.
36 Nouum † non dicitur quod de nouo cõceditur, ſed
dumta-

di:mtamen quandoque fuerit conceſſum,ſecundũ
gl.in c quæcunque.25.quæſt.2.In uerbo nouum.ſed
quod de nouo acquiritur.ſec.Dec.conſ.445.nu.4.&
non procedit à ſucceſſione.

c Beneficio Domini concedentis.Adde quòd feu-
37 dum† antiquum non poteſt alienari per patrem,
quia ius formale eſt quæſitum hæredibus ſiue ſuc-
ceſſoribus potius beneficio domini quàm facto pa
tris,ſecundum Bal.in l emancipatum.§.ſed & ſi pa
ter.nu.1.ff.de ſenator.Pau.de Caſt.conſ.425.in fine,
& per totum.3.uol.& conſ.173.eo.uol.nu 4.facit di
ctum Dyni in c.non debet de regu.iur.in 6 in fine,
ibi,ſi erat feudum paternum uel à iure ulteriori ob
ueniens gl.in l diui fratres. ff.de iur.patro.in uerbo
fuiſſe in fi.Cy in l.ſi manumiſſus.C.de liber.& eorũ
liber nu.2.Bar.in l.eum qui.ff.de interd. & rele. nu.
1.& 2 Dec.conſ.445.nu.7.Alex.conſ 28.num.17.&
18.uol.5.In cauſa & lite.And.de Iſer.ſuper feud tit.
de uaſal.qui contra conſuetu.Lotha.c 1. nu.3: & in
38 c.1.ſi uaſal.feu. priuet.nu.1.Et† in tantum non po-
teſt alienari,quod ab agnato proximiore dicta alie
natio poteſt infirmari ipſo alienatore extincto, e-
tiam domino directo conſentiente, pretio non re-
ſtituto,iux.tex.in §.ſi Titius,ſi de feudo fue.contro-
uer.& ibi Afflic num.20.Rom.conſ.22.in fine. Cra
uett.in reſpon.pro genero nu.11.ubi plura cõgerit.

d Præſcriptione.Adde quod† præſcriptio non ha-
39 bet locũ in feudis ſecundũ Dec.cõſ. 144 nu.3.& ra-
tionem aſsignat,quia ſicut prohibetur alienatio ita
& preſcriptio.Verum habet locum preſcriptio 30.
annorum,ſecundum eund.Dec.citato loco. Paul.
de Caſt.conſ.229 Venditio iſta,nu. 2.no 2. Bal in c.
quidam obligauit,de feu.dato in uic.l.commiſ.nu.
40 1.Quæ quidem† præſcriptio non currit non ualen
ti agere,ut uoluit idem Caſtren. reſponſo 166. nu-
me.1.nulli dubium eſt uo.1.Dec.d.conſ.445.nu.48.
41 In caſu ad me tranſmiſſo.Et ad talem† preſcriptio-
nem plura requiruntur. Primo, ut quis habuerit
poſſeſſionem per 30.annos ſine interruptione,& il
lam tanquam feudalem habuerit.

Secundò quòd præſtita ſint ſeruitia ex tali re tã-
quam feudali. Tertio quòd talis poſſeſſio ſemper
fuerit uniformis,ut docet Dec.reſponſo 144. nu. 4.
maturè pro uiribus Bal.in c.ſiquis per triginta,ſi de
feu.fue contro.nu.6.

e Saluo iure cuiuſcunque.Adde quòd† clauſula ſal
42 uo iure cuiuſcunque,facit conditionem,id eſt, ſi a-
lius uel alij qui habent ius uel debent ſuccedere in
feudo,ſit eis reſeruatum, & inueſtitura habeatur
ac ſi facta non eſſet ad ipſorum præiudicium. ut in
ſimili uoluit Bal.in l.fi.C.de ædic.diui Adria.tol.nu.
41.prope finem gl.in l.idem Labeo.ff.famil. erciſc.
in uerbo ſi pure, Felin.in c.ſuper literis, extra de re-
ſcript.nu.11.

f Probabilis autem ignorantia.Adde qꝫ† ignoran-
43 tia eſt iuſtum impedimentum, & eſt æqua & iuſta
cauſa concedendę reſtitutionis in integrum ex
clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa aduer-
ſus præſcriptionem decurſam ſecundum Alex con
ſi.71.uol.1.nu.2.& 5.gl.not.in l.ſi partem.§.1.uerſic.
non utendo.ff.quemadmodum ſerui.amit.Abb.in
c uigilanti.extra de præſcript.poſt num.3.And. Ti-
raque.in trac.de retract.§.35 glo.3. num.44. ubi te-
* ſtatur de*communi opinione & And.de Iſer.in c.
domino cum emptore.nu.7.de cõtrouer.inter do-
mi.& emp.Sed quo probetur talis ignorantia, dic
†quod per præſumptionem, quia præſummitur in
44 quocunque ſuccedente in ius alterius.l. qui in alte-
rius.ff.de regu.iur. & ad cautelam poterit probari
per proprium iuramentum,iux.tex.in c. paſtoralis.
extra de except.in fi.ibi proprio iuramento.glo.in
c.ſignificaſti,il 2.extra de homicidio,in uerbo ſi ita
ibi,per proprium iuramentum, & docuit Alex.d.
conſ.71.nu.5.

SVMMARIVM.

1 Hæres non poteſt uenire contra factum defuncti.
2 Feudi alienatio an noceat filijs.
3 Feudum nouum reuertitur ad dominum mortuo feudatario ſi ne hærede maſculo.
4 Agnatus quando recuperet feudum uenditum à feudatario.
5 Filius non poteſt contrauenire alienationi feudi licitè, & quando
6 Ius minus offenditur per licitum quàm per illicitum.
7 Refutatio facta à domino an noceat agnatis.
8 Venditio iuſto pretio facta non reuocatur.
9 Inueſtitura feudi debet peti infra annum.
10 Feudi inueſtituram infra annum ſi non petijt nõ poſſidens excuſatur.
11 Feudatarius qui non petijt inueſtituram infra annum priuatur feudo per ſententiam iudicis.
12 Feudum ex poſſeſſione 30.annorum præſcribitur.
13 Feudum præſcribitur cum titulo & bona fide.
14 Scientia præſummitur ex fama publica in ciuitate.
15 Ignorantia ſupina non eſt cauſa reſtitutionis.
16 Aſcendentes antiqui ex contractu feudi quærunt non concepti.
17 Feudum pro parte deuolutum pro parte non an pro parte deuoluta dicatur nouum.
18 Fœminæ non ſuccedunt in feudo extantibus maſculis etiam ſi feudum ſit acceptum pro maſculis & fœminis.
19 Conſenſus inueſtituræ de feudo non præiudicat conſentienti quin poſſit uenire ex ſucceſſione poſt mortem inueſtiti.
20 Conſenſus inueſtituræ feudo pro ſe & hæredibus ſuis utriuſque ſexus ſibi præiudicat nec poteſt aſpirare ad feudum donec extant maſculi uel fœminæ inueſtiti.
21 Promiſſio de non contraueniendo pro ſe & hæredibus non includit ſucceſſores ſingulares.
22 Succeſſori ſingulari regulariter non quæritur actio.
23 Succeſſori ſingulari quæritur exceptio.
24 Melioramenta etiam re euicta debentur.
25 Hæres qui fecit inuentarium poteſt uenire contra factum defuncti.
26 Hæres poteſt uenire contra factum defuncti in feudo antiquo & quare
27 Pater non poteſt renunciare feudum antiquum in præiudiciũ filiorum & quare.
28 Hæres non poteſt contrauenire facto defuncti in feudo hæreditario & quare.
29 Culpa non nocet niſi à die ſcientiæ.
30 Fœminæ non ſuccedunt in feudis donec extant maſculi etiã ſi ſit receptum pro maſculis & fœminis.
31 Conſenſus ſtricte interpretatur.
32 Inueſtitura pro ſe & hæredibus ſuis utriuſque ſexus quid operetur in feudis.
33 Clauſula ſemper uel perpetuò rata &. grata quid operetur.
34 Hæredes feudatarij habent retentionem feudi pro melioramentis donec ſoluantur.
35 Hæredes pro melioramentis non retinent feudum culpa uaſalli ad dominum deuolutum.

CONSILIVM. XLV.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

POSITO caſu vt ſupra eo excepto quòd ex alio inſtrumento facto eadem die, qua refutatio ipſe Petrus reſutans oſtenditur recepiſſe occaſione dictæ refutationis certam quantitatem pecuniæ à dicto domino Montanario qui etiã dominus Mõtanarius fecit multa emponemata ſeu meliorationes in dicto feudo. Quęritur modo an poſſit dictus Petrus nepos dicti refutantis uenire ad dictum ſeudum. Secundo pręſupoſito ꝙ poſſit & ſic contingat quòd cauſa ipſa de dicto feudo tractetur coràm delegato Principis. Quęritur an ratione emponematum poterit ipſe Petrus coràm domino delegato reconueniri.

In caſu ꝑmiſſo videtur breuiter dicẽdũ dictũ Petrũ nõ poſſe venire ad dictũ feudũ ex eo ꝑcipuè qa
dictum feudum fuit in effectu alienatum in dominum Montanarium de conſenſu D. Epiſcopi Veronæ. nam fuit refutatum in manibus dicti domini Epiſcopi per dictum Petrum pro pretio duorũ millium ducatorum & ſeptuaginta quattuor & ſolidos quinque denariorum ad hoc ut inueſtiretur dominus Montanarius pro quo ſeudo promiſit idem Petrus per ſolennem ſtipulationem per ſe & ſuos hæredes dicto domino Montanario ſtipulanti & recipienti pro ſe & ſuis hæredibus dictum feudum legitime defendere auctorizare disbrigare ab omni perſona communi collegio &c. omnibus ſuis proprijs expenſis ſub pęna refectionis damni, & expenſarum litis & extra & ſub obligatione omnium bonorum ſuorum, & ob hoc fuit inueſtitus dominus Montanarius de dicto ſeudo pro ſe & hæredibus ſuis utriuſque ſexus aeſucceſſoribus, & ideo uidetur quòd dictus Petrus non poſſit petere dictum feudum, quia præſuponitur dictam matrẽ Petri fuiſſe hæredem Petri de Prædellis alienantis tam ex ſua perſona, quàm ex perſona domine Philippæ ſuæ ſororis, & dictum Petrum de quo quęritur fuiſſe hęredem matris, ideo cum in effectu ſit
1 hæres † Petri de Prædellis aui ſui, mediante perſo
na matris ſuæ nullo modo poteſt uenire contra a-
a lienationem ſactam per dictum Petrum a eius auum, per id quod legitur & notatur in l. uendicantem. ff. de euict. & C. de rei uendicat. l. cum à matre. ff. de reg. iur. l. ex qua perſona. Hoc etiam ſatis uoluit Bal. in l. qui ſe patris. C. unde lib. in uerſ. itẽ quęritur ſi uaſſallus, ubi expreſſe dicit quòd ſi uaſſallus reſutat ſeudum & promittit per ſe & hæredes ſuos non contrauenire tunc dicendum eſt, ut dicitur in alijs bonis filijs uenditis per patrem uel donatis, iuxta ea quę habentur in l. cum à matre. C. de rei uendicat. Facit etiam quod legitur & notatur in cap. 1. an agnat. uel fil. Nec uidetur obſtare quod notat Iacobus de Beluis. & Bald. in titu. de ſucceſſ. feud. §. hoc quoque, vbi uidetur concludi, quòd quã
2 do alienatur † legitimè ſeudum illud non nocet fi-
lio, quia illud nõ uidetur uerum, quando alienans promittit per ſe & hęredes ſuos defendere eum cui facta fuit alienatio quia nunc filius non poteſt contrauenire ſi adiuit hęreditatem patris per id quod ſupradixi. Si autem non adiret non poſſet habere feudum per id quod legitur & notatur in dicto c. 1. an agnat. uel fil. Non obſtat quod habetur in titu. de alienat. feud. §. & ſi clientulus, & ſi de feud. fuerit cõtrouerſia. §. Titius, quia ibi non dicitur, quòd hęres maſculus admittatur, ſed dicitur, ꝙ ſi mor-
3 tuus † eſt alienans ſine hęrede maſculo feudum ad
Dominum reuertetur, quod eſt intelligendum quãdo feudum eſſet nouum, & hoc innuitur in dicto §. & ſi clientulus, dum dicit ſecundum unum intellectum, quòd non nocet fratri uel nepoti. Intelligo (ſcilicet) fratris. Facit quod legitur & not. in tit quib. mod. feud. amitta. §. Item ſi fratrum, & ne dominus uel agnati non ueniene exiſtente filio alienã
4 tus, & eodem modo debet intelligi. † §. Titius, ibi ta
men uidetur dici, quòd tunc agnatus poterit uenire reſtituto pretio, dummodo non conſenſerit alienationi, uel non ſit lapſus annus & iſte intellectus uidetur probari in titu. de capitulis extraordinarijs. c. 1. §. beneficium paternum, & c. 2. §. ſi alter ex duobus fratribus, & hoc etiam voluit Bal. in titu. de alienat. feud. pater. in c. 1. verſicu. quęro hic. vbi etiam allegat dictum §. beneficium. Facit etiã quod ipſe not. in uerſicu. tu dic, in dicto cap & pro
5 iſto intellectu facit etiam quod ſi ipſe filius † nõ po
teſt contrauenire, vbi alienatio ſit licite, quod tenuit Iacobus de Beluis. in d. §. hoc quoque, quando aliquid peruenit ad filium de bonis patris, vel peruenire poteſt, multo fortius quando ſuit licita alienatio non debet poſſe contrauenire, aliàs magis ſaueremus alienationi illicitę, quàm licitę quod uide
6 tur abſurdum, cum per licitum † minus offenda-
tur ius quàm per illicitum, & ideo minus eſt ei fauendum arg. l. gracchus. C. de adult. & 23. quæſt. 4. quod peccat, & ideo intellectus Iacobi de Beluis. non uidetur bonus, & intellectum quem dixi ſequitur Iacobus Ardizo. in ſua ſumma in tit. qui. mod. ſeud amitta. §. præterea ſi refutauerit, vbi allegat dictum §. beneficium, & §. ſi alter ex fratribus, vbi
7 concludit, quod refutatio † facta à Domino nocet
agnatis viuente uaſſallo refutante, & eius liberis. Non obſtat prædictis quod legitur & not. in l. 2. C. ſi in fraud. patroni quia alio caſu legitur & in alia
8 materia, propterea ibi alienatio eſt facta † uenden
do emptori iuſto pretio, nulla fit reuocatio ut no. l. 1. §. ſi quis in fraudem. ff. ſi quid in fraud. patron. ergo eodem modo hic, non debet reuocari uenditio facta domino Montanario pro iuſto pretio. Et ex prædictis concludendum uidetur dictum Petrum non poſſe petere feudum prædictum per prędictas rationes & iura ſuperius allegata. Et pro prædictis etiam facit quia filiæ dicti Petri nunquam petierũt inueſtituram de dicto ſeudo, nec ſimiliter dictus Pe
9 trus filius domine Zenardæ petijt inueſtituram † in
b tra annum & diem, b pro ut debuit fieri, ut proba
tur in c. 1. de cap. exord. in §. propterea, & in c. 1. de prohibit. feud. alienat. per Feder. & ſic uidetur, ꝙ non debeat admitti ad dictum feudum. Huic tamẽ poſſet reſponderi, quod ex quo non poſſidebant
10 † feudum, non uidetur eis imputandum, ſi dictã
inueſtituram non petierunt interdictum tempore, per id quod legitur & not. in l. forma. §. ſi cum ego. ff. de cenſib. & per notata per Guliel. & Bal. in l. ſolennibus de rei uend. & quia etiam poſſidens ex dicta negligentia non uidetur priuari niſi per ſenten-
11 tiam † per id quod habetur in dicto c. 1. quo tem-
po. miles, & in c. imperialem. §. propterea, de prohibit. alienat. per Feder. iunctis ijs quæ notantur in l. in criminali. C. de iuri. omnium iud. & l. ſi quis in tantam. C. unde vi. & pro hac parte etiam facit, qa iſti de Montanarijs tuto & bona fide tenuerunt di
12 ctum feudum per ſpatium L. annorum † vel circa
paciſice

pacifice & quiete, & ſic præſcripſerunt per id quod
legitur & not. in cap. ſi quis per triginta, ſi de feudo
fuerit controuerſia. facit etiam quod legitur & no
tatur in l. ſi quis, & in l. comperit. C. de præſcript. tri
ginta annorum, cum ijs quæ ibi notantur per Bar-
tho. & aduertendum quod uiuente domina Zer-
modia & domina Philippa eius ſorore & filiabus
dicti Petri alienantis etiam ipſę uocarentur ad ſuc-
ceſſionem dicti Petri patris ſui in quantum & quo-
modo fuiſſent vocatæ ad dictum feudum potuit
13 † præſcribi per dictos de Montanarijs ex qua ha-
bebant titulum & conſequenter bonam fidem prę
ſumptiuè per id quod legitur & notatur in l. penul.
C. de præſcript. longi temp. & ſic cum Petrus filius
D. Zermodiæ cũ iam uiuente domina Zermodia
fuerit prę̨ſcriptum, nõ eſt tractandũ an dicto Petro
tempore quo fuerit in poteſtate patris cucurrerit
præſcriptio, quia viuente eius matre fuit præſcri-
ptum, & ſic tempore quo ipſe Petrus nullum ius
habebat, & ipſa præſcriptio habuit locum etiam
ignorante dicta domina Zermodia feudum prędi-
ctum fuiſſe auitum per id quod legitur & not. in l.
fi. C. de præſcript. long. temp. & fortius ſi ipſa ſci-
14 uit, & ſatis † videtur preſumenda ſcientia ſi fama
fuit publica in ciuitate Veronæ & in contrata vbi
habitabat domina Zermodia & ipſe Petrus, per id
quod not. gloſ. in l. tutor C. de peric. tut. & per Bar.
in l. is poteſt, de acquir. hæreditate. facit quod habe
tur in c. 1. de poſtu. prælato. & 16. diſtinct. quod dici-
tur, & ſi qua ignorantia pretenderetur eſſet ſupi-
15 na † per dicta iura, & ſic non eſſet iuſta cauſa dan-
di reſtitutionem, quæ ſine iuſta cauſa dari non de-
bet. l. 1. §. fi. ff. ex qui. cau. maio. & per hoc non ob-
ſtat quod not. Bart. in l. 1. §. ſi quis propter. ff. de iti
ne. actuque priuato. An autem releuet aliquid di-
ctum Petrum nepotem dicti Petri de Predellis nõ
fuiſſe in rerum natura nec cõceptum tempore alie
nationis factæ per dictum Petrum eius auum, uide
tur dicendum quòd ſic per id quod legitur & no. in
l. prima. §. ſi quis proximior. ff. unde cognati. vbi ad
mittitur qui erat conceptus qui aliàs non admitte-
retur. In contrarium videtur dicendum per id qđ
no. Bar. in l. qđ dicitur, in penul. queſ. ff. de verb. obli
gat. vbi ex contractu auito uel proauito poteſt quæ
ri etiam non concepto tempore contractus, & ſic
16 ex contractu feudi per aſcendentes † antiquos vi-
detur potuiſſe quęri dicto Petro, tamen hoc caſu
venire nõn poteſt per id quod ſuperius dixi. Et per
17 prędicta non eſt neceſſe inſtare † An ex eo quod
dictus Petrus de Predellis fuerit inueſtitus de me-
dietate dicti feudi de conſenſu deſcendentiũ domi
ni Bonauenturæ olim patrui dicti Petri, quæ medi
etas erat deuoluta ad ipſum, dicatur feudum nouũ
pro dicta medietate, & ſic potuerit alienare ꝑ me-
dietate prędicta, quia etiam dato, quòd non dicen
tur nouum (prout videretur dicẽdum per id quod
habetur in uſib. feu. in tit. de vaſa. decrep. ætat. c. 1.)
tamen non uidetur quod dictus Petrus poſſit ueni-
re ad aduocationem dicti feudi per id quod ſupra-
dixi. Iuxta prędicta poteſt etiam eſſe dubium an ex
tantibus deſcendentibus dicti domini Bonauentu-
ręolim patrui dicti Petri venditoris de quorum cõ
ſenſu dictus Petrus fuit inueſtitus de toto feudo ipſi
ſemel excluſi à mediate dicti feudi tum per aliena-
tionem factam de dicta medietate per prædictos,
tum etiam quia non petierant inueſtituras ſecun-
dum formam iuris potuerint admitti per mortem
dicti Petri de toto inueſtiti, ita quòd ex iure per an
tiquos ſibi quæſito excluſerint filias dicti Petri &
carum deſcendentes, videretur dicendum quòd
ſic, quia licet feudum ſit acceptum pro hęredibus
vtriuſque ſexus, & ſic pro maſculis & fęminis, ta-
18 men donec extat maſculus † c ex ſtipite primi ac-
c quirentis feudum, fęminæ non ſuccedunt, vt eſt
tex. in c. 1. de eo qui ſibi & hæredib ſuis maſculis
& fęmi. in feu. & ſic videtur quòd dicti deſcenden
tes dicti domini Bonauenturæ fuerunt vocati poſt
mortem dicti Petri vendentis, & non filiæ dicti Pe
19 tri. Nec videtur obſtare. quòd conſenſerunt † in-
d ueſtiri d dictum Petrum de toto feudo, quia
non videtur quòd per hoc perdiderunt ius ſuccedẽ
di in dicto feudo poſt mortem Petri non extante
aliquo maſculo, licet perdiderunt ius petendi feu-
dum vel eius partem viuo dicto Petro. Facit quod
not. in tit. quib. mod. feud. amittat. §. præterea, cũ
iſta ſint diuiſa iura, & ſic videtur quod per renun-
ciationem vnius alteri non ſit renunciatum, argu.
l. 1. §. ſed videndum. ff. de ſucceſſ. edict. In contra-
20 rium videtur dicendum, quia ex quo † conſenſe-
rant vt dictus Petrus inueſtiretur pro ſe & hæredi-
bus ſuis vtriuſque ſexus videtur quòd donec extat
fęmina vel maſculus ex dicto Petro non admittan
tur, per id quod legitur & not. in tit. de eo qui fi. ſe.
ag. in fe. pa. c. tres fratres ſunt, vbi ſi deceſſiſſet ſine
aliquo deſcendente maſculo vel fęmina vt ibi, quia
tunc admitterentur niſi feudum in totum renun-
ciaſſent, & ſic videtur quòd in caſu iſto dicti deſcen
dentes domini Bonauenturæ poſt mortem dicti
Petri non fuerunt vocati, ex quo extabant fęminę
ex eo, & cõſenſerant inueſtiturę factæ de dicto Pe-
e tro pro ſe & hæredibus ſuis vtriuſque ſexus e ſi nõ
conſenſiſſent, quia tunc haberet locum. c. 1. de eo
qui ſibi & hæred ſuis maſcu. & fęmi. & ſic videtur
dictos deſcendentes dicti domini Bonauenturæ nõ
vocati, & per hoc etiam, quia videtur contra ip-
ſos fore præſcriptum in quantum ius aliquod ha-
buiſſent per id quod ſuperius dictum eſt. Et ex præ-
f dictis ſatis videtur eſſe reſponſum omnibus dubijs,
exceptis duobus, quorum vnum eſt. Vtrum ex eo
quòd in inſtrumento refutationis & venditionis fa
ctæ dicto domino Montanario per dictum domi-
num Petrum de Predellis & inueſtituræ factæ di-
cto domino Montanario dicitur quomodo domi-
nus Montanarius inueſtitus fuit pro ſe & hęredi-
bus ſuis maſculis & fœminis & ſuis ſucceſſoribus
& promittitur per dictum dominum Petrum de
Predellis venditorem ſemper dictam refutationẽ
f firmam, ratam, & gratam f habere & in nullo con
trafacere de iure vel de facto, & in promiſſione
quam facit de non contraueniendo inſtrumento
venditionis pro quo obligat omnia ſua bona dicti
Petri de Predellis per ſe & hęredes ſuos ſolum pro-
mittit ipſi domini Mõtanario pro ſe & hæredibus
ſuis nec replicat de ſucceſſoribus ſi contraueniant
contra dictam promiſſionem per eius Petri hære-
des cõmittitur taliter ſtipulatio, quòd ex inde ac-
quiratur ius non tantum hæredibus, ſed etiam ſuc-
ceſſoribus domini Montanarij in ipſo feudo cum
aliqui de dictis ſucceſſoribus repodiauerint dictam
hæreditatem dicti domini Montanarij. Secundũ
eſt cum aliqui ex prędictis de Cambiatoribus repu
diauerint hęreditatem domini Montanarij aliqui
eam repudiauerint cum beneficio inuentarij ſaluo
iure acreſcendi. Vtrum ius promiſſionis factę per
dictum Petrum venditorem & etiam emponema
tum per ipſum dominum Montanarium conſtru-
ctorem, & etiam pretium per ipſum dominum
Montanarium exburſatum & ſolutum dicto Pe-
tro

tro venditori. In quantum feudum totum ſeu pars
dicti feudi euinceretur, acquiratur per ius accre-
ſcendi in totum hæredibus domini Montanarij
emptoris an pro parte tantum, (ſcilicet) pro qua
ſunt hęredes? & breuiter eſt dicendum, quòd ex
21 quo dictus dominus Petrus ſolum promiſit † non
contrauenire domino Montanario pro ſe & hære
dibus ſuis, & non dicit ſucceſſoribus, non videtur
quòd includantur ſucceſſores ſingulares, & ſic illi
qui ſucceſſerunt in feudo dicto domino Montana
rio, & non in hæreditate, per id quod legitur & no.
in l. quidquid aſtringendę, de verborum obligat. &
de pact. l. ſi vnus. §. ante omnia. Et plus videtur, ꝙ
etiam ſi expreſſum fuiſſet de ſucceſſoribus, licet
tunc comprehenderentur etiam ſucceſſores ſingu
lares. l. fluminum. §. adijcitur. ff. de damn. infect. ta-
men non quæreretur eis actio, ſed hęredibus do-
mini Montanarij propter contrauentionem ipſi
ſucceſſori factam, vt not. in dicto § adijcitur, & ſic
videtur, quòd dictus Petrus poſſit aduocare par-
tem illorum qui repudiauerunt hæreditatem do-
mini Montanarij, non autem illorum qui adierunt
hęreditatem, nec videtur aliquid accreſcere occa-
ſione dictę promiſſionis occaſione pretij ſoluti per
dominum Montanarium, vel melioramenti facti
per eum illis qui adierunt ex quo ab eis nihil aduo-
catū fuit, ſed ab alijs qui non ſunt hæredes. Sed ad-
uertendum, quòd ſi dictus dominus Montanarius
(vt præſupponitur) conſentiente dicto domino Pe
tro fuit inueſtitus pro ſe & ſuis hæredibus & ſucceſ
ſoribus dicti domini Montanarij in dicto feudo, ēt
non hæredibus quæſita ſit exceptio contra dictum
22 Petrum & eius hæredes, quia † licet ſucceſſori ſin.
gulari non quæratur actio regulariter ſine ceſſione
23 exceptio † tamen bene quęritur. ff. de iure iuran. l.
etiam ſi in rem, & not. per Barth. in l. ſi Titius. §. ſi
quis plus. ff. de acqua plu. arcen. & ſic videtur ꝙ di-
ctus Petrus repellendus eſt, ſi velit agere contra
ſucceſſores dicti domini Montanarij in dicto feu-
do. An autem dictus Petrus ſi non eſſet hętes di-
cti domini Petri de Predellis poſſet venire ad dictū
feudum? & certè videtur quod non, quia dictus Pe
trus de Predellis fuit inueſtitus pro ſe & hæredibus
ſuis vtriuſque ſexus, etiam ſi non eſſet hæres, non
poteſt venire ad ſucceſſionem dicti feudi per id qđ
legitur & no. in tit. an agna. vel fil. repud. hæred. ſen.
hęre. po. c. 1. Si autem eſt hæres adhuc videtur re-
pellendus per id quod ſuperius dixi. & per prædicta
uidetur non eſſe neceſſe inſtare in eo de quo quæri
tur (videlicet) an dato (ſine pręiudicio) quòd dictū
24 feudum poſſit euinci per dictum Petrum an † ha-
beri deberet ratio melioramenti? Et certè ex quo
dicti de Montanarijs tenuerunt longiſſimo tempo
re cū tit. & ſic iuris pręſumptione cū bona fide iu-
xta id quod legitur & not. in l. penul. C. de præſcri-
ptio. longi temp. facit quod not. Barth. in l. fina. C.
vnde vi. videtur quòd ſic, per id quod legitur & no.
in c. 1. de inueſtit. fac. de re alien. & l. in fundo. ff. de
rei vendic. Vnde per ea quæ habentur in d. iuribus
uidetur quòd per uiam except. haberi debeat ratio
g dicti melioramenti. g Agendo autem per aliā uiā
uideretur damnū id poſſe fieri ſi dictus Petrus eſ-
ſet in effectu hęres dicti Petri de Predellis alienan-
tis & obligantis ſe pro defenſione, aliàs videretur
ſecus per ea quæ habentur in d. iuribus. facit quod
habetur in l. cum à matre. C. de rei vend. & in l. ſi
in area ff. de condic. indeb. Deo gratias, Amen.

Ego Ioannes de Imola vtriuſque iuris doctor ita
dico & cōſulo, & ad fidem pręmiſſorum me manu
propria ſubſcripſi, ſigilloque meo conſueto ſigil-
lari iuſſi.

ADDITIONES.

a Per dictum Petrum) adde quòd hæres non po-
teſt venire contra factum defuncti regulariter, ſed
25 fallit † quando hæres fecit inuentarium, ſecundū
Dec. in l. ex qua perſona. ff. de reg. iur. nu. 2. & conſi.
185. nu. 1. In cauſa iſtorum nobilium. Limitatur ēt
26 in feudis antiquis vbi † pater non poteſt prærudica
re filijs ſuis hæredibus; quia feudū habēt hæredes à
genere poſteritati quæſitum, & non ab ipſo patre,
ſecundum Bal. conſi. 215. Proponitur quod inueſti
turę antiquæ. nu. 1. lib. 2. & in l. 2. C. de inofficio. do-
nat. nu. 9. verſi. aliqui dicunt ꝙ hoc eſt, quia à defun-
cto. Pau. de Caſt. in l. apud Iulianum. §. ſiquis alicui.
* ff. de lega. 1. nu. 4. vbi dicit com. * eſſe opinionem,
27 ꝙ † pater in pręiudicium filiorum non poteſt re-
nunciare feudum antiquum, & idem Paulus dicit
quòd hæc renunciatio patris nocet filijs, quando
ueniunt ex quadam ſucceſſione, nec habent ali-
quod ius ante mortem patris. Sed quando pater
recepit feudum pro ſe & liberis ſeu filijs, tunc libe-
ri habent feudum ratione contractus paterni, qui
potuit ipſis acquirere. l. quodcunque. §. 1. ff. de verb.
obligat. & etiam ſi repudiant hæreditatem pater-
nam, quia tunc non habet locum tit. an agnatus
vel filius, ſecundum Bal. ibi. & ideo pater non pōt
renunciare in pręiudicium filiorum. facit optimè
dictum Signor. de Homodeis conſi. 11. num. 1. & 2.
Alex. conſi. 89. nume. 12. volu. 4. Vtrum emphyteu
ſis eccleſiaſtica. & conſi. 19. num. 5. volu. 5. Super eo
And. de Iſer. in c. 1. an agnatus vel fil. defunc. nu-
me. 1. Fed. de Senis conſi. 218. Factum tale eſt, in fi-
ne verſi. item fortè pater non poteſt pręiudicare fi
lijs. Dec. conſi. 185. In cauſa iſtorum nobilium. nu.
3. in fine. vbi dicit eſſe communem opinionem. &
28 num. 2. ſed quando feudum † fuit conceſſum alicui
& hæredibus ſuis, filius defuncti etiam ſi adiuit hæ-
reditatem cum beneficio inuentarij contrauenire
non poteſt facto defuncti; quia dicitur feudum hę-
reditarium, ſecundum Alex. conſi. 19. Super eo qđ
quæritur. nu. 4. uol. 5. And. de Iſer. in c. 1. an agnatus
uel filius, num. 3. & 5. cum ſequentibus uſque ad 8.
eundem Alex. conſi. 13. eo. uol. 5. num. 9. Perſpectis
his. Bal. in c. 1. an agn. uel fil. defun. nu. 8.

b Intra annum & diem) adde quòd † ubicunque
29 lex notat culpam, annus non currit niſi à die ſcien
tiæ ſecundum Bal in tit. de prohibita feudi alienat.
per Lota. §. fin. nu. 2. uide Rom. conſi. 228. num. 1. &
2. Pro plena diſcuſſione. Abb. conſi. 11. uol. 2. nu. 3.
tria ſunt.

c Donec extat maſculus) adde † quòd feudum
30 receptum pro ſe & hæredibus maſculis & fœmi-
nis, donec extat maſculus fœminę non ſuccedunt,
ſecundum And. de Iſer. in c. 1. num. 1. de eo qui ſi-
bi & hæred. ſuis maſc. & fœm. & ibidem Bal. nu. 1.

d Conſenſerunt inueſtiri) adde quod ille † qui cō
31 ſenſit in iure ſuo transferendo in aliquem, iura ſua
perdit, & aliena fortificat. ideo uidendum eſt ad
quem effectum conſenſus ſit præſtitus. & eſt ratio
quia requiritur expreſſio eius de quo agitur, ſecūd.
Innoc. in c. inter dilectos, extra de fide inſtrumen.
nu 2. circa medium, uerſi. confirmabat tanquam
dominus. ubi dicit ꝙ dominus qui conſentit uaſal-
lo alienanti uidetur conſentire circa utile dominiū
uaſalli, & non circa directum ipſius, & ſecundum
Accur. in l. ſi ignorante. C. de remiſſ. pig. in gloſ. in

uerbo

uerbo non læſit, circa medium. ubi ſi creditor cõ
ſenſit obligationi pignioris ſibi obligati, ius ſuum
non perdit. Adde Bal.in §.præterea.tit. quib. mod.
feud.amit. nu.1. & ibidem And. de Iſer.nu.2. & 3.
ubi dicunt, quòd expreſſus conſenſus requiritur ad
hoc ut præiudicetur, maximè in pœnalibus.

e Hæredibus ſuis utriuſque ſexus) adde quòd
32 † inueſtitura feudi recepta pro ſe & hęredibus ſuis
utriuſque ſexus, operatur quòd hæredes debent ha
bere feudum iure expreſſę conuentionis, non iure
ſucceſſionis.iux tex. in l. ſtipulatio iſta habere lice-
re.ff.de uerb. oblig. Bal. in c.1.de eo qui ſibi & hæ-
red. ſuis. num.2.propè finem & ibidem Iſer.nu.3.

f Semper firmam ratam) adde quòd iſta † clau-
33 ſula, ſemper, uel perpetuo ratam gratam &c.ope
ratur renunciationem illius præſcriptionis cui po-
teſt renunciari, ſecundum Bald. in l. quod ſi no-
lit.§. ſiquid ita. ff. de ædil. edic. in principio. Ang.
in l.1.ff.de uſur.Bart.Cæpol.cautel. 80. 8. poſt nu.5.

g Ratio dicti melioramenti) adde quòd † feuda-
34 tarius qui fecit melioramẽta in feudo, eius hęredes
habẽt retẽtionẽ feudi donec eis ſoluatur eius melio
rationis pretium, uel patiatur dominus meliora-
menta tolli. & idem ſi ſua pecunia ſeruitutem fun-
do acquiſiuit, ſecundum Bal. in auth. excipitur. C.
de bonis quæ liberis. nu. 4. & in c. domino guerrã.
§.ſi uaſallus. tit. hic finitur lex, deinde conſuet. nu
1.facit tex.in l.ſi non ſortem.§.ſi centum.ff.de cõd.
indeb. uerſi.ager autem retinebatur.eund.Bal. in l.
fin.§. emptor autem.C. communia de legat. poſt
35 nu.6. Temperatur autem† dicta concluſio non ha
bere locum quando feudum reuertitur ad domi-
num culpa uaſalli, quia tunc perdit meliorationes
quas fecit, ſecundum eundem Bal. citato.§.ſi em-
ptor. & §. ſi vaſallus.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio non oritur ex repudiatione.*
2 *Obligatio quæ tranſiuit in hæredes impedit illos agere poſſe aduerſus rem obligatam.*
3 *Hæres non poteſt uenire contra feudum præſcriptum.*
4 *Hæres poteſt uenire contra factum defuncti in fraudem ipſius hæredis & quando non.*

CONSILIVM. XLVI.

In Chriſti nomine, & eius matris glotioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

SI dictus Petrus q dicitur refutaſſe
dictũ feudũ cũ pacto, ꝙ Mõtana-
rius deberet inueſtiri nõ ꝑmiſiſſet
defendere dictũ fundũ ꝑfato Mõ-
tanario, ſed ſimpliciter conſenſiſ-
ſet illum inueſtiri, & feudum re-
nunciaſſet, non haberet hoc no-
cere filijs vel filiabus aut nepotibus dicti Petri, etiã
1 ſi eſſent hæredes Petri, quia † ex tali repudiatione
nulla reſultat obligatio, quæ deſcenderet in hære-
des repudiantis ideo præfatus Petrus ſucceſſor prę-
fati Petri repudiantis non prohiberetur feudũ ven
dicare cum fuerit receptum pro illo, & etiam pro
eius hæredibus maſculis & fœminis, & ſic poſſet
prę̨fatus Petrus, qui nunc velit contrauenire ex ſua
perſona, poſito quòd eſſet hęres primi Petri.C. ſi
2 quid in fraud.patro.l.2.& ibi per Bal. Sed quia† pro
miſit non venire contra, & ſic obligatus fuit, & p
a conſequens obligatio tranſiuit in hæredes, a ſecus
eſt, ut not. per eundem Bald. in d.l.2.C. ſi quid in
3 fraud. Repellitur † etiam dictus Petrus ratione præ
ſcriptionis & inueſtituræ non petitæ intra annum
& diem. De prohibit. alienat. ſeu per Feder.§. per
quas. Amen.

Ego Paulus de Caſtro iuris vtriuſque doctor me
ſubſcripſi ſigilloque meo conſueto ſigillaui ad fidẽ
præmiſſorum.

ADDITIONES.

a Obligatio tranſiuit in hæredes) adde quòd hæ-
res non poteſt venire contra factum defuncti regu
4 lariter. Fallit † quando eſt factum defuncti in frau-
dem ipſius hæredis ſecundum Bal.in l.2.C.ſi in frau
dem patro.nu.a.vel quando ex hæreditate aliquid
lucratur, & tunc ſimiliter tenetur habere ratum
factum defuncti, ſecus eſt in hærede cui hæreditas
eſt debita, iux.gl. in d.l.2. in verbo reuocare, ibi, ut
dixi, quia magis dicitur debitum accipere.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio ſtatutaria ſuccedit loco præſcriptionis inducta à iure communi.*
2 *Præſcriptio non currit non ualenti agere.*
3 *Præſcriptio impeditis de facto licet currat datur reſtitutio in integrum.*
4 *Præſcriptio in rebus conditionatis currit à die conditionis extantis.*
5 *Statutum quod tollit ius non ualenti agere, eſt iniquum.*
6 *Præſcriptio non habet locum in eccleſia niſi 40 annorum ſpatio elapſo.*
7 *Statutum ſeculare non præiudicat eccleſiæ & quomodo intelligatur. nu. 8.*

CONSILVM XLVII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

TItius teſtatus eſt & reliquit poſt
mortem hæredis ſui unam poſſeſ
ſionem conuentui fratrum ſeruo
rum de Padua. Hæres eam alie-
nauit, & poſſeſſa fuit per empto-
rem & per alios habentes ab eo
cauſam per ſpatium 22. annorũ.
Moritur hæres. Nomine conuentus petitur poſſeſ-
ſio, allegatur quòd prę̨ſcripta eſt ex forma ſtatu-
ti uolentis, quòd qui tenuerit per 20. annos aliquã
rem pacifice & quiete, moleſtari non poſſit de ea.
Replicatur, quòd non valenti agere non currit prę̨
ſcriptio, & quod ſtatutum prę̨dictum non tollit ius
eccleſiæ, modo quæritur quid iuris.

Statutum prædictum non tollit ius eccleſiæ plu-
1 ribus rationibus, nam iſta præſcriptio † ſtatutaria
currens longo tempore ſine titulo ſuccedit loco
præſcriptionis longi temporis inductæ à iure com-
muni cum titulo per id quod not.Bart. in l.2.§.ſi rẽ
alienam, pro empt. & argumento l. in contracti-
2 bus, poſt principium.C.de non num.pecu.Sed † ip-
ſa præſcriptio inducta à iure communi ſiue ſit lon-
gi temporis ſiue longiſſimi uõ currit ei, qui fuit im-
peditus agere de iure ab ipſo initio.l.1.in principio.
C.de anna.exceptio.& l.in rebus, in fi.de iur dot.li-
3 cet † aliquando impeditis de facto currat, ſed reſti
tuuntur, vt plene not. in l.quoties.C de preci.impe
rat.offeren.per l.& Attilicinus ait.ff.de ſerui. ruſtic.
prę̨diorum.

prædiorum. Iſte autem conuentus non potuit age
re in uita dicti hæredis, nec locus fuit fideicommiſ-
ſi, & ſic fuit iuſtum impedimentum, ergo ipſa præ
ſcriptio non currit, quia initium non habuit niſi à
4 tempore † conditionis & mortis dicti hæredis. l. cũ
notiſſimi. §. illud. C. de præſcript. 30. annorum, &
uult gloſſ. in c. cum non liceat, extra de præſcript. ſa
cit lex fina. §. ſin autem auaritiæ. C. commu. de leg.
5 Allegatur † dictum ſtatutum eſſe iniquiſſimum, ſi
diceremus, quòd illud tolleret ius perſonæ non ua-
lentis agere, ideo eſt dicendum quòd habeat locũ
in illo qui poſſedit per 20. annos pacifice abſque cõ
tradictione eius, qui agere tunc valebat, & opera-
tur dictum ſtatutum quia ſine titulo facit præſcri-
ptionem valere, & locum habere, ſicut ſi titulum
habuiſſet. Vnde non eſt dicendum quòd corrigat
aliter ius commune poſtquam aliquid operatur ta-
liter intelligendo. Intelligitur ergo, vt excludat va
letitẽ agere. l. ſiquando, de inoffi. teſtam. ne iniqta
tẽ cõtineat. l. ſi quis ſub cõdictione. ff. de cõdi. inſt.

Secundo, quia contra eccleſiam non præſcribi-
tur niſi ſpatio 40. annorum, quę pręſcriptio non tol
6 litur per ſtatutum † ſeculare a ut in c. eccleſia ſanctę
a Mariæ, extra de conſtitut. Nec obſtat dictum Bar.
in l. cunctos populos. C. de ſumma Trinit. & alle-
gata in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iu. quia intelligi-
tur ſecundum D. Antonium de Butrio, in d. c. eccle
ſia, in præparatorijs. Et ita cæteri doctores. Sed in
deciſorijs non tenetur eius opinio, ut no. in c. quòd
clericis, extra de fo. compe. & Hoſti. in ſumma de
reſti. § qualiter. verſ. an igitur. & de conſue. §. de ve-
7 ritate, uerſ. ſed pone. Nam † ſiue directè ſiue indire-
ctè ſtatutum concernat præiudicium eccleſię, non
tenet in deciſorijs, ſed præſcriptio quæ tollit actio-
nes eſt deciſoria, & eas totaliter excludit in c. ad au
res, & per totum de præſcri. ergo dictum ſtatutum
ipſi conuentui non præiudicat. Laus Deo.

Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro iu-
rius utriuſque doctor.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet poteſt in ſuo facere quod ſibi placet dummodo alte-
ri non noceat.*
2 *Legatarius non poteſt in re legata facere quod ſibi placet con
tra uoluntatem hæredis.*
3 *Legatarius non debet eſſe iniurioſus hæredi.*
4 *Hæres non debet obſcurare lumina domus legatæ ſibi con-
tiguæ.*
5 *Legatarius plus iuris debet hæredi quam hæres legatario.*
6 *Hæres tenetur præſtare legatario aditum ad ædes legatas, &
ſic econtra legatarius hæredi eo modo quo teſtator præſta-
bat in re legata ad aliam rem non legatam.*

CONSILIVM XLVIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſ-
ſimæ Virginis Marię. Amen.

IAcobus habẽs domum ſuam Baſ-
ſam, uult eam eleuare, opponitur
per Antonium, quòd non poteſt,
quia lumina domus ſuæ magnæ
cõtiguæ dictę domui obſcuraret,
& quòd dicta domus baſſa legata
fuit ipſi Iacobo per anteceſſores
dicti Antonij, qui anteceſſores ſemper tenuerunt
eam ita baſſam, ne luminibus ſuę domus officeret.
Quęritur quid iuris.

Videtur dicendum quod poſſit. l. altius. ff. de ſer. l.
Proculus. de damn. infect. ff. de ſeru. urba. prędio. l.
1 cũ eo. Quilibet † enim poteſt facere in ſuo à ſe poſ
ſeſſo, quòd ſibi placeat, dummodo alteri non no-
ceat, ſed ut ſibi proficiat. l. 1. §. denique Marcellus,
de aqua pluuia arcen. & dummodo non tangat
de alieno, & in illud aliquid non immitat. l. ſicuti §.
Ariſto. ff. ſi ſeruit uend. In contrarium eſt ueritas † nã
2 prædicta locum habent in eo, qui nõ haberet cau-
ſam ab illo, cui uult nocere, uel haberet cauſam in-
ter uiuos. Si uero habet ex ultima uoluntate, ut le-
gatarius à teſtatore uel ab hærede, a tunc ſecus per
a l. teſtatrix, in principio. ff. ſi ſeru. uend. & per l. Olym
pico. ff. de ſeru. urban. pręd. in contrarium patet, quod
legatarius tenetur pręſtare hæredi in ſe legatã ſer-
uitutem illius actus, uel commoditatem, quem
uel quam ipſe teſtator præſtabat in re legata ad aliã
rem nõ legatam, licet ſecus ſit, cum quis habet cau
ſam inter uiuos ab alio. l. in uendendo. ff. de contra
hen. empt. & ſenſit expreſſe glo. hanc differentiam
in dicta. l. cum eo. de ſeruit. urb. præd. & pleniſsimè
per Barth. in l. 1. de ſerui. lega. & l. quòd conclaue. ff.
de damn. infect. Sicut ergo teſtator ipſe tenuit il-
lam domum ſemper depreſſam ne obſcuraret lu-
mina domus alterius, ita credendũ eſt ipſum uoluiſ
5 ſe quòd legatarius faciat, † ne ſit iniurioſus hæredi,
qui perſonam ipſius teſtatoris repręſentat. l. mor-
tuo. ff. de fideiuſſ. gl. in l. 2. in fi. de præt. ſtip. ſicut nol-
4 let quòd eſſet iniurioſus ſibi teſtatori. Pręterea † nõ
debet, hæres obſcurare penitus lumina domus le-
gatæ, ſi caſus è contra accidiſſet, quòd domus alta
fuiſſet legata, & hæres uellet eleuare domum baſ-
ſam. ff. de ſerui. urb. præd. l. binas. in fin. multo mi-
nus ergo poteſt legatarius obſcurare lumina do-
mus non legatæ remanentis hæredi, quia plus iuris
debet legatarius hæredi, à quo lucrum habet quàm
è conuerſo, & ideo plus debet affici. argumẽ. l. preſ-
byteri. C. de epiſco. & cle. uel ſaltem debet eſſe ra-
tio eadem contrariorum. l. fi. ff. de legat. 3. Valde e-
nim eſſet abſurdum dicere contrarium, quòd plus
teneatur hæres legatario, quàm è conuerſo nã ſpe-
ciale eſt in ultima uoluntate. pro ſaluanda uolunta-
te defuncti, ut hæres non poſſit eleuare domum hæ
reditariam in præiudicium legatarij ſeu domus le-
gatę, ut no. gloſ. in d. l. cum eo. & in d. l. binas, quan-
to magis debet eſſe ſpeciale è conuerſo, cum in hæ
rede uniuerſali plenior ſit uoluntas defuncti quàm
in legatario. C. de hæred. inſtituen. l. quoties. Con-
cludo igitur ut ſupra.

Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro iur.
utr. doctor.

Idem uidetur mihi. Floriano de Caſtro ſancti Pe
tri iur. utr. doctor. &c. & maxime cum Dominus
domus utriuſque tenuerit ſemper depreſſam dictã
domum à tanto tempore &c. arg. l. ſi ſer. plur. §. fin.
de leg. 1.

ADDITIONES.

a Cuilibet facere licet in ſuo quod ſibi &c. Adde †
5 quòd non licet facere in ſuo quod alteri noceat, pu-
ta ad obſcurandum luminaria uicini tantum, ſed
propter aliquam utilitatem facientis licet, ſecundũ
notata per Cyn. in l. altius. C. de ſeruitu. & aqua. nu.
1. ubi ponit diſtinctionẽ, quòd uicinus aut facit ad
æmulationem, aut non. ſi facit ad æmulationem,
non poteſt, ſi ad commoditatem, poteſt. ſequitur
Alex. conſ. 126. nu. 4. uol. 2. Opportune conſiderans.
Paul. Caſt. in l. cum eo. ff. de ſeru. urb. pręd. nu. 1. Bar.
Capol.

a Vel ab hærede. Adde quòd hæres tenetur † præ-
6 ſtare legatario aditum ad ædes legatas per alias æ-
des, & ſic econtrà legatarius heredi & commodi-
tatem ac ſeruitutem, ſecundum quod ipſe teſtator
præſtabat in re legata ad aliam rem non legatam,
ſecundum Odofre. in l. teſtatrix. ff. ſi ſeruit. uendic.
numero primo, & in l. olimpico. ff. de ſeruitu. urba-
no. prędiorum. Alberic. de Roſa. in l. qui binas a-
lias. l. manus. ff. de ſeruitut. urbano prædio. nume.
2. Barto. in l. 1. ff. de ſeruit. leg. nu 3. & in l. quod con-
claue. ff. de damn. infec. nu. 4. Bart. Cæpol. tit. de ſer-
uit. urb. præd. de ſeruitu. oner. ferendi. c. 37. nume. 8.
quæſ. fin. Paul. Caſt. in l. in tradendis. §. interpoſitis,
C. com. prædio. nu. 2. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Aedificare in ſuo altius quilibet poteſt.*
2 *Quilibet tenetur facere quod ſibi non nocet & alteri prodeſt.*
3 *Seruitus quæ habet cauſam continuam præſcribitur poſt contradictionem longo tempore.*
4 *Bona fides ſufficit ad præſcriptionem.*
5 *Aedificare in ſuo ad æmulationem pro iniuriando uicino non licet.*
6 *Aedificare in ſuo ad æmulationem quando præſumatur.*

CONSILIVM. XLIX.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimę Virginis Mariç. Amen.

TItius in quadam domo ſua per tantum ſpatiũ tpis, cuius initij memoria in contrarium non exiſtit, habuit feneſtram, per quam lumen recipiebat domus prędicta. Quæritur an uicinus poſsit eam obſcu
1 rare. † Videtur quòd ſic, quia cuili
a bet licet facere in ſuo &c. a l. altius. & ibi gloſ. C. de
ſeru. & aqua. Item quia ſeruitus non præſcribitur
niſi à tempore contradictionis fluxerit longum tẽ-
pus. l. qui luminibus. de ſeru. urb. prædio. In contra-
rium facit regula. l. 2. §. item Varus. de aqua plu. arc.
2 † quia quod ſibi non nocet & alteri prodeſt &c. Itẽ
3 † quia dicta ſeruitus habet cauſam continuam &
præſcribitur poſt contradictionem longo tempo-
re. l. foramen. de ſeru. urb. pręd. & d. l. qui luminib.
ergo talis feneſtra obſcurari non poterit contra ſer
uitutem iam acquiſitam. arg. not. in l. cum de in rẽ
uerſo. ff. de uſuris, quia actor habet neceſſe dicere,
quod iure ſeruitutis tenuit dictam feneſtrã. ad quod
probandum inducit lapſum tanti temporis &c. ſic
enim in ſeruitutibus habentibus cauſam diſconti-
nuam taliter intentando obtinetur. Fortius in iſta
4 quę habet cauſam continuam, & † ſufficit habere
bonam fidem, etiam titulo non oſtenſo. faciunt no
tata in c. 1. de præſcr. & not. Bar. in l. ſi prius, de aqu.
plu. arcen.

Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro iur. utr. doctor.

ADDITIONES.

a Cuilibet facere licet in ſuo quod ſibi &c. Adde †
5 quòd non licet facere in ſuo quod alteri nocet, pu-
ta ad obſcurandum luminaria uicini tantum, ſed
propter aliquam utilitatem facientis licet, ſecundũ
notata per Cyn. in l. altius. C. de ſeruitu. & aqua. nu.
1. ubi ponit diſtinctionẽ, quòd uicinus aut facit ad
æmulationem, aut non. ſi facit ad æmulationem,
non poteſt, ſi ad commoditatem, poteſt. ſequitur
Alex. conſ. 126. nu. 4. uol. 2. Opportune conſideratis.
Paul. Caſt. in l. cum eo. ff. de ſeru. urb. pręd. nu. 1. Bar.
Cæpol. tit. de ſeru. urba. prædi. c. 72. de feneſtra. nu. 2
Bald. in d. l. altius, circa finem. ubi refert ita de fa-
cto uidiſſe in domibus domini Holãdi. Afflic. Dec.
6 ſacri conſ. Neap. 223. cum ſequenti. Sed dubium †
ſtat quando uicinus præſumatur facere ad æmu-
lationem uel deſpectum, cum in dubio nõ præſu-
matur. ar. l. merito. ff. pro ſocio. Dic quòd id iudicis
arbitrio remittitur, qui inſpecta inimicitia uel ami-
citia uicinorum & qualitate facientis ędificium ar
bitrabitur, ſecundum eundem Cæpol. citato loco.

SVMMARIVM.

1 *Diſponere de re aliena inuito domino nemo poteſt.*
2 *Poſſeſſio facit præſumere ſimulationem & accommodationem nominis in inſtrumento.*
3 *Dotis confeſſio facta in teſtamento non præiudicat filijs primi matrimonij.*
4 *Donatio facta uxori conſtante matrimonio non ualet.*
5 *Confeſſio facta in teſtamento parte abſente habet uim ultimæ uoluntatis.*
6 *Confeſſio facta in primo teſtamento non cenſetur repetita in ſecundo.*
7 *Negligentia non eſt ubi diligentia non prodeſt.*
8 *Præceptum impoſſibile non ligat.*
9 *Præſcriptio non currit ante ius ortum.*
10 *Emptori imputatur cur facit emptionẽ quæ poteſt impugnari.*
11 *Statutum prouidens emptori in uno impedit ipſum in altero quod malitioſe contrahit.*
12 *Simulatio contractus præſumitur quando uenditor retinet poſſeſſionem.*
13 *Simulatio contractus præſumitur ex circunſtantijs ipſius & contrahentium qualitate.*
14 *Dotis confeſſio conſtante matrimonio etiam animo donandi niſi morte confirmetur, non ualet.*

CONSILIVM. L.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimę Virginis Mariæ. Amen.

TItius habens filium ex primo matrimonio contraxit ſecundũ ex quo etiam habuit filium, & per annos 18. poſt contractum ſecundum matrimoniũ emit quaſdã poſſeſſiones, & cantare fecit inſtrumentum in perſonam vxoris, aſſerẽs in inſtrumento ad manus ſuas nomine dotis perueniſſe pecunias, de quibus emit dictas poſſeſſiones. Dubitatur an talis emptio valeat in præiudicium filij primi matrimonij. An vero ſtatutum Paduę, quod incipit, ſi maritus, illam annullet: ſecundo an ſtatutum Paduæ loquẽs de ſtridis excludat ipſum filium primi matrimonij.

In Chriſti nomine Amen. Quòd intentio filij emptoris fuerit, quòd numquam dominium poſſeſſionum emptarum nomine vxoris ſuæ trãſiret in ipſam vxorem, colligitur ex eo, quòd ipſe poſtea in ſuo teſtamento diſponit tam de illis bonis quàm etiam de ijs, quæ ſuo nomine emerat tanquam de ſuis, qui voluit, quòd de omnibus fierent tres partes, & quod vna pars eſſet v xoris ſuę nomine dotis, quam cõfeſſus eſt fuiſſe mille librarum, alię duæ partes eſſe filiorum ſuorum, quod mini-

me diſponere potuiſſet, ſi à principio voluiſſet
1 dominium acquiri vxori, quia † de re aliena inui-
to domino diſponere non licet. l. cum à matre.
C. de rei vẽdicatio. Conſtat autem quòd ex verbis
prolatis in teſtamento, colligitur qualis fuerit ani-
mus teſtatoris circa contractum præcedentem. l.
vxoris. §. fi. de leg 3. & ibi per Bartho. qui ita ſum-
mat illum tex. facit. l. qui concubinam. §. res amo-
tas. ff. rerum amot. C. de natu. libe. l. cum quis, an-
2 te finem. Patet † etiam ex eo, quòd dictus Titius
a omnes poſſeſſiones prædictas ſemper poſſedit, a &
non vxor eius, & ſic nomen vxoris cenſetur fuiſ-
ſe in inſtrumento accommodatum. C. ſi quis alte-
ri, vel ſibi. l. 4. & l. multum intereſt, verſ. quòd ſi tu.
vnde liquet, quòd ſibi ſoli voluit dominium ac-
3 quiri. quod † autem dicta confeſſio facta in dicto te
ſtamento de receptione dotis in præiudicium filij
primi matrimonij nõ præiudicet, patet ex forma
ſtatuti prędicti, quod incipit Si maritus, poſiti in ru
brica de ſucceſs. mulierum, iuncta. l. qui teſtamẽtũ.
ff. de proba. ff. de leg. 3. l. cum quis decedens. §. Titia.
ff. de caſtren. pec. l. ſi ſorte, & poſito quod animo
4 donandi † facta fuerit, non valuit, conſtante ma-
b trimonio, b nec fuit morte confirmata, prẹmonẽ
te donataria. C. de dona. ante nupt. l. 1. in fi. & quod
habetur in l. quòd de ſuo. C. de dot. caut. non nume
ra. & quia per ſecundum teſtamentum reuocatũ
primum fuit, & etiã reuocata dicta confeſſio, quæ
5 † facta parte abſente habet vim vltimę voluntatis,
vt not. in l. generaliter. C. de non nume. pec. & l. cũ
6 decedens. §. 1. de leg. 3. Nec † cenſetur repetita in ſe-
cundo teſtamento, ſicut nec legata facta in præce-
denti teſtamento, etiamſi eædem perſonæ fuerint.
l. ſi iure. ff. de leg. 3. Si cui plus quàm per l. fal. l. 3. §.
item ſi ipſe, & ſic filius ſecundi matrimonij non po
teſt vendicare ſibi dominium dictarum rerum
emptarum nec mille libras tanquam datas in dotẽ
uel donatas tam ex forma ſtatuti, quàm ex forma
iuris cõmunis. Nec dictę ſtridę miſſę, & factę tẽpo
re venditionis prędictę nocere poſſunt filijs primi
matrimonij comparentibus, tunc ad contradicen
dum, vel proteſtandum de iuribus ſuis, quia & ſi
cõparuiſſet nõ fuiſſet admiſſa ſua contradictio, vel
proteſtatio viuente patre, quia fuiſſet ſollicitus de
hæreditate viuentis, cum nullum ius poſſet pręten-
dere niſi poſt mortem patris, & tanquam eius hæ-
res. ff. de collat. bon. l. 1. § ſi impuberi, de vulg. & pu-
pil. l. 2. § interdum, in fin. de libera. legat. l. poſt emã
7 cipationem. † vnde non poteſt ei negligentia im-
putari, cui diligẽtia prodeſſe non poterat. ff. quis or.
in bon. poſſ. ſerue. l. fi. §. pen. & quia nõ habebat ius
proteſtandi patre viuente. ff. de min. 25. anno. l. tu-
tor urgentibus. Nã ſtatutum de ſtridis locum habet
quo ad eos, qui habent ius in re, vel in ſpe, ratione
cuius potuit comparere & petere, aut contradice-
8 re, vel proteſtari, aliàs induceret pręceptum † ad
impoſſibile, quod minime ligat. ff. de excuſa. tuto. l.
Titius in fi. C. de ijs quibus vt indig. l. ſi ideo, cum
ibi not. in glo. Item prędiudicãt d. ſtridæ illis, qui poſ
ſent impugnari venditionem ex aliquo iure acqui-
ſito à vẽditore, vel ab auctoribus ſuis ex cauſa prę-
cedente dictam venditionem.; & illis intendit ſta-
tutum denegare audiẽtiam, ſed hic filius primi ma
trimonij non eſt de illis, qui ex dicto capite poſſit
impugnare, ſed ſolum tãquam hęres, patris ſui em-
ptoris; poterat autem pinori patri, & ſic ius con-
tradicendi & proteſtandi non erat ortum ſibi vi-
uente patre, ergo non potuit in illo currere prę-
ſcriptio † ſtatuti loquentis de ſtridis. C. de anna. ex-
cept. l. 1. circa fi. ibi, ſcilicet ex quo ab initio &c. &
ex facto ipſius emptoris incipit poſt mortẽ eius ori
ri. Vnde ſtatutum prædictum quod emanauit ad
ſecuritatem emptoris ſuper hoc, quod ex facto ſuo
peruenit, ſibi non prouidet, cum fuerit in ſua pote
ſtate non facere illud, ex quo oritur cauſa impu-
10 gnandi & contradicendi, † ſed ſibi debet impu-
tari, cur taliter fecit, quòd ſua emptio poteſt impu-
gnari, argumẽ. ff. de condi. inſtitut. l. qua ratione,
& quod not. Bart. in l. prima. ff de regul. Cato. in vlti
ma columna, in verſ. venio ad quartum membrũ,
& l. non intelligitur. §. quando aũt. ff. de iu. fiſc. & ibi
eſt ratio palpabilis & demonſtratiua ſi bene conſi-
11 deretur, quia cum dictum ſtatutum † intẽdat pro-
uidere emptoribus contra illos, qui vellent em-
ptionem impugnare, cenſetur auferre dũtaxat im-
pugnationes, quas emptores per alium modum
quam per ſtridas tollere non poſſunt, non autem
illas, quas ipſi emptores cauſant taliter malitiosè
contrahendo quod filios ſuos, uel alios fraudant,
cum circa tales impugnationes potuerint aliter
prouidere, ſcilicet, aliter contrahendo, aliàs dare-
tur materia fraudibus, quod ſtatuentes non cre-
ditur uoluiſſe. l. conuenire de pact. dot. &c.

Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro
iuris vtriſque doct.

ADDITIONES.

a Semper poſſedit. Adde quòd contractus † præ-
12 ſumitur ſimulatus, quando uenditor remanſit in
poſſeſſione rei uenditæ, iux. tex. in l. ſicut. §. ſuper ma-
cuum. ff. quib. mod. pigno. uel hyp. ſoluitur. & ib
Bar. nu. 5. idem Bar. in l. poſt contractum. ff. de don.
nu. 4. & conſ. 63. Petrus Nicole. nu. 4 Bart. Cępol. in
tract. de ſimula. contrac. 24. præſumptione, nu. 76.
Rota dec. ni. de dona. in nouis. dec. 1. alias 483. nu.
2. circa med. Bal. in l. 1. C. de donat. ante nup. nu. 3.
Ang. Aret. in ſtitu. de exceptio. §. ſequitur. nume. 35.
facit in propoſito dictum domini Rolandi à Valle
conſ. 93 uol. 1. Viſo inſtrumento. nu. 11. & 12.

Sed ad hoc ut contractus non præſumatur ſi-
mulatus quanto tempore eſt neceſſe, ut uenditor
patiatur emptorem poſſidere? & in hoc ſunt opi-
niones, aliqui uolunt quòd emptor diu poſſederit,
hoc eſt longo tempore, aliqui quod poſſederit per
triennium. Bart. tamen in d. l. poſt contractum. nu.
5. & in dicto. §. ſuperuacuum. num. 5. dicit eſſe relin
13 quendum iudicis arbitrio, qui † perſpectis circumſtã
tiis, & qualitatibus contrahentium arbitrabitur. &
idem tenet Bar. Cępol. citato tract. pręſumptione
24. num. 76.

b Conſtante matrimonio. Adde quòd confeſſio †
1 dotis facta conſtante matrimonio etiam animo
donandi, niſi morte confirmetur, non ualet, quia
bonis moribus eſt prohibita, iuxta tex. in l. 1. ff. de
dona. inter uir. & uxo. decidit Bar. in l. cum quis de-
cedens. §. Titia. ff de leg 3. nu. 2. ibi in proprijs termi
nis Alex. in l. ſi donatione. C. de colla. nu. 6. Bal. in l.
1. C de donat. ante nupt. & ſponſ. nu. 4. uerſ. ultimò
circa materiam huius legis Ang. Aret. in §. fuerat
inſtit. de actio. nu. 18. Bald. nouel. in trac. de dote. in
10. parte. num. 2 Dec. conſ. 536. In cauſa quę agitur
Mantuæ. nu. 8. Alex. conſ. 142. Viſo proceſſu. nu. 4.
lib. 5. ubi dicit eſſe magis* communem opinionem
* Rom. conſ. 44. nume. 4. Ex ſupra narrato themate.
Barba. conſ. 49 uolu. 2. nu. 23. Conſultationi utrum.
& Dom. Rolan. à Valle conſ. 93. nu. 1. & 2. uol. 1. Vi-
ſo inſtrumento, ubi plura congerit.

SVMMA.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum pro auxilio nuptiarum ſi nuptiæ fuerint ſequutæ viuente teſtatore an debeatur legatum poſt mortem teſtatoris, & nume. 2. 4.*
2 *Dos poteſt augeri conſtante matrimonio.*
5 *Teſtator qui reliquit pro vna cauſa, quæ eo viuente fuit adimpleta & non mutauit teſtamentum cenſetur cum eodẽ teſtamento voluiſſe decedere & nume. 6.*

CONSILIVM LI.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariç. Amen.

POnitur in facto quòd quędam teſtatrix in ſuo teſtamento reliquit cuidam ne nepti nondum nuptæ ducatos centum pro ipſa maritãda & in auxilium nuptiarum, & ꝙ poſtea ipſa teſtatrice uiuente dicta neptis fuit maritata & dotata per alium, & quod tandem ipſa teſtatrix deceſſit cum eodem teſtamento aliter non mutato. Quæ-
1 ritur† nunc utrum dicta legataria poſſit petere dictum legatum. Et uidetur ꝙ non, quia cauſa per quam dictum legatum factum fuit uidetur finita, & quodammodo non poſſe impleri ex dicto legato poſtquam iam nupta eſt, ergo &c. per ea quæ not. Bart. in l. Lucius la prima. ff. de leg. 2. ſed Guilelmus de Cu. mouet iſtud dubium in proprijs termi-
a nis & determinat contrarium [a] in l. cum is §. ſi mulier. ff. de condictio. indebi. ubi uidetur hoc expreſſe probari. Et Ray. de Forl. tenuit idẽ per l. Idem la j. eodem tit. Vbi dixit eſſe caſum. Nec obſtant notata per Bart. in d. l. Lucius, quia Bal. ipſum & rationẽ ſuam reprehendit in l. filia legatorum. C. de leg. ubi dicit quòd cauſa non dicitur finita uel extincta, ſed
2 adimpleta, ergo † non dicitur extingui legatum primum, ſi quantitas legati eſt tam magna, ut cõueniat doti, cenſetur relicta pro dote non expenſis
3 nubendi. ſed † dos poteſt augeri cõſtante matrimonio. ergo &c. ſecundum eundem Bart. in d. l. Lucius qui hoc tenet, quando relictum factum fuiſſet pro
4 dote. Si † uero eſſet parua, ita ꝙ nõ uideretur relicta pro dote, ſed pro expenſis, quæ in matrimonio occurrunt tunc procedere poſſet ratio Bartholi, ſi tamen adhuc in dicto caſu uidetur legatum deberi ꝑ l. Publius. ff. de cond. & dem. ubi reliquit in honorẽ conſulatus, & ſic pro expenſis incumbentibus, & tamẽ ibidem legatum debetur, licet Legatarius uiuẽte teſtatore fuerit conſulatum adeptus & expenſas
5 de ſuo fecerit. Præterea † teſtatrix ſciebat eam nuptam, & in ea parte teſtamentum non mutauit, cẽſetur uoluiſſe decedere cum eodem teſtamento. l. Athletæ. §. dat remiſſionem. cum ibi notatis. ff. de excuſat. tuto. Laus Deo.

Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro iur. utr. doctor.

ADDITIONES.

Contrarium.) Adde quòd in proprijs terminis,
a † quando fuit relictum legatum nepti ſi nupſerit,
6 & viua teſtatrice fuerint ſequutę nuptię ex quo teſtatrix perſeuerauit in eadem uoluntate, & cum eodem teſtamento deceſſit, debetur legatum, ſecundum Alber. de Roſ. in l. cum his qui. §. ſi mulier. de conditio. indebi. nume. quinto, uerſicul. ſed pone quòd teſtator facit in propoſito dictum. Dec. conſi. 485. caſus de quo quęritur. nume. 3. ubi decidit quòd in dubio legatum cenſetur relictum fauore legatarij.

SVMMARIVM.

1 *Vxor non incurrit infamiam ſi non portat habitum uiduale post mortem mariti.*
2 *Vxor de iure canonico non incurrit infamiam nubendo infra annum luctus.*
3 *Vxori uidua debentur ab hæredibus mariti panni uiduales, condecentes & quando nume. 16.*
4 *Mulier donec ſtat uidua cenſetur in eodem matrimonio durare*
5 *Mulier uidua non poteſt exire ſaluo honore uiri niſi cum ueſtibus uidualibus.*

CONSILIVM. LII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimę Virginis Mariæ. Amen.

DVbium eſt an hæredes teneantur facere uxori ueſtimenta lugubria ut eſt clamis & ſaciolus & alia, quæ de conſuetudine fiunt teſtatore non diſponente circa expẽſas funeris.

Vxor mortuo viuo non tenetur portare habitum uidualem ſi non uult quantũ ad hoc, ut non incurrat infamiam non portando, dummodo non nubat infra annum ſic loquitur l. decreto. C. ex qui. cau. infa. irro. quæ eſt lex antiqua & etiam hodie locum habet, & etiam plus eſt ho-
2 die de iure canonico, † quia etiam ſecundo nubendo infra annum, non incurrit infamiam, extra de ſecund. nup. c. ſecundum. Et iſta ſunt introducta in fauorem mulieris. Vnde non debent retorqueri in eius odium. l. quod fauorem. C. de leg. l. Plures in fine. de fide inſtru. Retorqueretur enim in eius damnum & odium, ſi uolens portare pro honore ſuo
a & mariti pręmortui, peteret ab hæredibus eius pã-
3 nos † uiduales [a] & condecentes ſibi, & poſſet ab eis repelli, per hanc uiam cum ad eos pertineat hoc onus tum propter honorem defuncti, cui fieret iniuria, ſi talis expenſa conſueta non fieret. ff. de reli. & ſumpt. fune. l. at ſi quis. §. iudex, ſi tamen facultates & cõditio mariti hoc patiũtur. ea. l. §. hæc actio. uer. æquum autem, tum etiam propter debitum,
4 quia † quouſque ſtat uidua cenſetur in eodem matrimonio durare. C. de bo. ma. l. fi. ſed matrimonio durãte uir tenebatur adminiſtrare expenſas alimẽtorum & ueſtium cõdecentium. l. ſi cum dotem. §. fin aũt in ſęuiſſimo ff. ſo. matr. ergo idem eo ſoluto ipſa ſtãte in uiduitate, ut no. Cy. in d. l. fin. C. de bon. mat. maximè ſi nõ recuperauit dotes ſuas ab hęredibus, iuxta no. in l. 1. §. exactio. C. de rei uxo. acti. & Bar. in l. Diuortio. ff. ſol. ma. in principio, decentes
5 autem non ſunt ueſtes niſi † uiduales. Nã cũ alijs ſaluo honore & honeſtate non poſſet exire. l. nepos Proculo. ff. de uer. ſign ergo potuerũt per executores illæ ſibi miniſtrari, & hęredes debẽt ratũ & gratũ habere ꝙ factum fuit per eos, cũ ipſi ad hoc tenerentur & cogi poſſint. ff. de neg. ge. l. ſoluendo. Et qđ habetur in l. uxorẽ. §. pater naturalis. ff. de le. 3. & ſic cõcludo pro parte executorũ & dictæ Dominę & contra hæredes recuſantes indebitè nolle ſe teneri. Laus Deo.

Et ita conſulo ego Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

2 Pannos uiduales. Adde quòd hæredes† mariti mor
6 tui non tenentur ueſtire uxorem uiduam ueſtibus
lugubris condecentibus ſibi, niſi conſuetudo aliud
diſponat, ſecundum gl. in l. ſi ex re. §. illud quæſitū.
ff. de ſtipul. ſeruo. in uerbo ſuneſta. Guid. de Guid.
conſ. 63. inter conſ. diuer. ad ultim. uolunt. uol. t. nu
me. 67. Marcum Angelell. conſ. 84. eo. uol. ad ult. uo
lunt. nu. 21. & 22. Pet. de Abiſſis eo. uol. conſ. 11. nu. 7.
ubi decidit, ueſtes lugubres ab hęredibus uiri debe-
ri. Adde Bal. in marg. ad Inno. in uerbo maritus de
ſuis proprijs. Alex. in l. ſi his qui quattringenta. §. dos.
nu. 5 ff. ad l. Falcid.

SVMMARIVM.

1 *Vxor habet tacitam hypothecam pro alimentis ſicut pro dote in bonis mariti.*
2 *Dos non poteſt repeti durante anno à die mortis uiri quo tempore debentur alimenta uxori.*
3 *Statutum quòd alimenta debeantur uiduis, habet magnam æquitatem.*
4 *Bona defuncti ſunt tacitè obligata uxori pro alimentis.*

CONSILIVM LIII.

In Chriſti nomine, & eius matris glorioſiſſimæ Virginis Mariæ. Amen.

AN bona mariti ſint tacitè obligata
uxori pro alimentis? Et uidetur di
1 cendum † uxorem habere tacitā
hypothecam pro ipſis alimentis
ſicut pro dote, poſteaquàm ex for
ma ſtatuti erant debita, & de ua-
lore ſtatuti non reuocatur in du-
bium. per quam tacitam hypothecam prior in tē-
pore præfertur poſteriori expreſſæ niſi in caſu. l.
aſsiduis. C. qui pot. in pign. habeant. & quòd habeat
tacitam, patet quia uidemus in ſimili, quòd bona
quæ ſunt obligata pro ſorte, ſunt etiā obligata pro
uſuris debitis. l. Lucius. ff. qui pot. in pig. hab. & quod
not. per Cynum in l. per retentionem. & l. pignori-
bus. C. de uſuris. & per Bar. in l. ſi cū dotē. §. ſinautē.
ff. ſol. mat. qui tenet bona mariti fore obligata pro
alimentis, ſicut pro ipſa dote. Nec obſtat, qd iſtud
poſſet procedere in alimentis debitis, conſtante
matrimonio, non poſt ſecundum Specula. in titu.
de dona. inter uirum & uxorem. §. formatus. uerſic.
ſed nunquid, & ibi etiam Ioan. An. tangit. quoniam.
Specul. habuit reſpectum ad ius commune, ſecun-
dum quod alimenta debentur, conſtante matri-
monio, non autem poſt, niſi pro tempore unius an
2 ni, quo† dos non poteſt repeti. C. de rei uxor. actio.
§. exactio, non poſt, cum poſsit dotem ſuam repete
re, unde non poteſt aliquid petere nomine alimen-
torum propter moram hęredis, quia eſſet uſura, qđ
hodie prohibetur iuxta not. per Bart. in l. inſulam.
§. uſuras. ff. ſolu. matrimo. ſed præſuppoſito, quod p
3 ſtatutum† efficiantur licita in caſu noſtro, de cuius
uiribus non diſputatur, quia in multis locis uiget, &
habet æquitatem ne uiduę fame pereant propter
moram hæredis, cum aliud patrimonium non ha-
beant, de quo uiuant, idem eſt dicendum de iſtis ali
a mētis, quod de alijs debitis de iure communi, a pro
quibus bona ſunt hypotheca ſicut pro dote, ſic ſunt
etiam obligata pro uſuris, ut ſupra dixi. & ſi Specu-
lator fuiſſet de hoc interrogatus, hoc idem dixiſſet
per l. non eſt nouum, cum l. ſequenti. ff. de legi. quo
niam per ſtatutum efficiuntur debita, ſicut pro tē-
pore conſtantis matrimonij, & ab ipſo principio
uidetur fuiſſe contracta hypotheca, tam pro ſorte
dotis quàm pro uſuris ſeu alimentis debendis. l. po-
tior. & l. qui balneum. ff. qui potio. in pignore ha-
beantur.

Et ita dico & conſulo Ego Paulus de Caſtro iur. utriuſque doctor, & ad fidem me ſubſcripſi & ſigillaui.

ADDITIONES.

a Debitis de iure cōmuni. Adde quòd bona† mari
4 ti ſunt tacitè obligata uxori pro alimentis, ſecundū
Bar. in l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſæuiſſimo. ff.
ſol. mat. nu. 6. Alex. ibidem nu. 12. Paul. de Caſtr. nu.
4. qui teſtatur ita de facto obtinuiſſe per tres ſenten
tias. Ange. Aret. inſti. de actio. §. fuerat. nu. 12. Iaſ. ibi
dem nu. 42. & Bal. in l. 1. §. ut plenius. C. de rei uxor.
actio. in principio.

SVMMARIVM.

1 *Nepotes ex filia mortua ingrediuntur locum eius.*
2 *Agnationis & cognationis differentia hodie eſt ſublata quo ad ſucceſsionem.*
3 *Nepotes ſine cauſa præteriri non poſſunt.*
4 *Succeſſio non defertur filiæ in uita patris.*
5 *Repudiationis effectus in uita patris facta ſuſpenditur uſque ad mortem.*
6 *Repudiatio facta à filia in uita patris habet tacitam conditionem ſi pater filiæ præmoriatur, ſi uero filia præmoritur deficit conditio.*
7 *Nepotes ex perſona propria ueniunt ad ſucceſsionem qui cum patruis & alijs nepotibus & quando ex perſona matris quæ renunciauit & quando & gradu. 8. & quando non 9.*
10 *Succeſsio ab inteſtato defertur habenti primum locum tempore mortis.*
11 *Nepotes ſunt in ſecundo gradu quo patruus præcedit.*
12 *Nepotes non ingrediuntur locum matris ſuæ et ſit filia quo ad ſucceſsionem aui reſpectiuè quando mater quæ renuncians ſuperuixit patri ſuo.*
13 *Nepos ex filio deportato uel damnato fictè ſuccedit in locum patris ſui & ſuccedit auo.*
14 *Repudiatio non inducit capitis diminutionem.*
15 *Iuramentum eſt perſonale ex parte iurantis.*
16 *Ius quod rem auit penes iurantem tranſmittitur ad hæredes & non obſtante iuramento poteſt rem uendicare.*
17 *Succeſsio non delata primo gradu propter inhabilitatem defertur ſecundo gradu habili.*
18 *Nepotes ad ſucceſsionem aui ex perſona matris ſuæ tribus modis uenire poſſunt primo quando filia deceſſit in uita patris ſecundo ex iure radicato in filia tertio ex iure principaliter delato in ipſos.*
19 *Repudiatio filiæ bonis paternis uel maternis poſt mortem patris accreſcit filium.*
20 *Nepotes ſuccedunt in repudiatione matris ſuæ quando ueniunt ſequentes in gradu & non fratres matris ſuæ puta quia non habebat.*
21 *Filia excluſa quando intelligantur excluſi omnes deſcendentes ex ea.*
22 *Statutum quod extantibus maſculis fœmina non ſuccedat eſt factū contemplatione maſculorum & in odium lineæ fœmininæ.*
23 *Repudiatio filiæ non nocet ſequentibus qui ueniunt ex perſona propria, & quomodo intelligatur & quid ſi iurauit numero 24.*

CON-

CONSILIVM. LIIII.

In Chriſti oomine,& eius matris gloriosiſ-
ſimæ Virginis Mariæ. Amen.

QVædã filia renũciauit ſucceſſioni
paternæ cum iuramento. Quæri-
tur an filij ex ea nati poſſint ad
ſucceſſiooem aui venire noo ob-
ſtantibus dicta renuociatiooe &
iuramenro. Circa hoc quicquid
dicat Barth. diſtinguo tres caſus.
Aut renunciauit in vita patris, & ſimiliter mor-
a tua eſt in uita patris. a Aut renunciauit in eius vita,
& mortua eſt poſt eius mortem. Aut renunciauit
poſt mortem & mortua ſimiliter. Primo caſu di-
co,quod indiſtincte poteſt uenire tam cũ patruis,
1 quàm cũ alijs nepotibus.Quod ſic oſtenditur,† cer
tum eſt, ꝙ ſi filia nou renunciaſſet, ſed ſolum mor
tua fuiſſet in uita patris,oepotes ex ea ingrederẽtur
locum eius, & poſſent uenire cum patruis & alijs
nepotibus. ff. de lib. & poſthu.l Gallus. §. & quid ſi
tantùm & per rotũ.l. poſthumorum,de iniuſ.oupt.
quæ leges licet loqnantur de nepotibus ex filio, ta-
men locum habent etiam in oepotibus ex filia, cũ
2 hodie ſit ſublata† differentia agnationis & cogna-
tioois quo ad ſucceſſiooem, ut in autheuric. de
hęredi. ab inteſta. uenient.§. in hoc enim,uerſicu.
oulla iotroducẽda,collat.90.immò etiã quãtum ad
3 rũpendũ,nam filię † filij ſioe cauſa præteritæ rum-
punt hodie teſtamentum ſicut filij ex filio, vt in
authent. vt eum de appellat. cogn.§. aliud quoque
capitulum, & ſic poſſent venire ex perſona filię, id
eſt ex gradu, in quo filia eſt, & per conſequens
tam cum patruis quàm cum nepotibus ex eis. Idẽ
ergo erit in caſu noſtro, cum repudiaoerit,quia ta-
lis repudiatio perinde eſt, ac ſi facta oou eſſet, ex
quo mortua fuit in vita patris.Quod ſic oſtenditur,
3 † Nam ipſa repudiauit ſucceſſioni paternę, ſucceſ-
ſio uero noo defertur filię in uita patris.l. qui ſuper-
ſtitis,& l.qui hæreditatem.ff.de acquirend.hæredi-
5 tate, & l.prima pro hærede. Illa ergo † repudiatio
nullum effectum ſortitur in uita patris, ſed omnis
eius effectus ſuſpenditur uſque ad mortem,quo tẽ-
6 pore ſucceſſio defertur, & ſic in ſe habet † taci-
tam conditionem ſi pater præmoriatur ipſi filiæ.Si
ergo filia pręmoriatur patri deficit conditio, & ſic
dicta repudiatio inanis efficitur, & perinde habe-
tur, ac ſi facta non eſſet, cum nullum potuerit ef-
fectum ſortiri, quia ubi non eſt habitus, nõ poteſt
eſſe priuatio.l.decem.ff.de verborum obligatio.ex
quo patet quòd non poteſt dici dictam filiam vo-
quam fuiſſe excluſam, per dictam repudiationem,
7 vel iuramentum. † Filij ergo ex ipſa poſſunt ex
eius perſona, id eſt,ex gradu, in quo ipſa erat,veni-
re ad ſucceſſionem cum patruis & nepotibus alijs,
& iſto caſu procedit diſtioctio, quam,potuit Barth.
in dicta.l. qui ſuperſtitis,qui dicit, quòd ſi iſti nepo-
tes uolunt uenire cum patruis & non poſſunt,quia
tunc oportet eos venire ex perſona matris, quæ eſt
excluſa, aut cum alijs nepotibus, & poſſunt,qa ve-
8 niunt ex propria perſona. † Immo dico, quòd iſto
caſu poſſunt venire ex perſona matris,id eſt,ex gra
du,in quo mater erat, quem gradum ingreſſi ſunt,
propter mortem matris viuente auo. Item quia di
cta mater nunq̃ excluſa fuit, ut dictũ eſt,ex q̃bus ſe
q̃tur,ꝙ ſi dicti nepotes,reperirẽt ſe p̄teritos in teſtõ
dicerer teſtamẽtum nullum licet filia, quæ pręce-
debat eos, propter dictam repudiationem nõ erat
inſtituenda,uel exhæredanda,ipſa præmoriente,ut
l. Gallus.§. & quid ſi taotum, ſupra allegata.intelli
9 go de præteritione ſine cauſa. Secundo caſu † quã-
do renunciauit in uita & moritur poſt mortem pa-
tris,p̄cedit diſtinctio Barth. quam ponit in dicta.l.
qui ſuperſtitis, quia aut filij volũt venire cũ patruo,
& non poſſunt, aut cũ nepotibus ex patruo,& poſ-
ſunt. Quod ſic declaro quãtum ad primom mem-
brum,ſi tempore quo auus moritur, primo gradu
deſceodentium reperitur filia, quæ repudiauit, &
eius frater cum filia ſic excluſa per repudiarionem
tota ſucceſſio defertur fratri, qui reperitur habilis,
10 quia in ſucceſſione ab inteſtato † ſucceſſio defer-
tur illi ,qui reperitur habere primnm locum tem-
pore mortis,quando oullum eſt factum teſtamen-
tum,uel aliàs cum teſtamentum deſtituitur,ut ioſti
tut.de hæredi.quæ ab inteſtat.§.cum autem, & l. ſi
quis poſthumus.§. ſi filium de liber. & poſth. Cum
ergo in primo gradu reperiatur vnus habilis ad ſuc
cedendum, & alius inhabilis, rota ſucceſſio diſet-
tur habili.argnmento.l. ſi duobus.§. fi.de legat.pri-
mo. Nepotes ergo ex filia oon poſſunt uenire cum
11 patruo. Nam † aut uoluot uenire ex perſona pro-
pria, & non poſſunt, quia ſunt in ſecundo gradu,
& patruus in primo, loquor ſecũdum computatio-
nem iuris canonici, igitur patruus ipſe pręcedit.
aut volunt venire ex perſona matris, & non poſ-
ſunt, quia mater fuit exclnſa per repudiationẽ,quæ
ſortita eſt effectũ, cum ſuperuixerit patri. Sed pro
declaratione huius oppono tribus modis. Primo
uidetur quòd ex perſona matris poſſunt uenire,qa
matre mortua ingrediuntur locum eius, ut ſupra
dictum eſt, & ſic uenirent ex eo gradu in quo erat
12 mater. Reſpondeo, † illud uerum eſt, ſi mater fuiſ
ſet mortua in uita patris, ſed hic eſt mortua poſt
mortem,unde nepotes nõ ingrediuntur locũ eius,
ut dicit tex.in l.ſi quis filium. C de inoffic.teſtamẽ-
to.Filia igitur ſuperuiuens patri, primũ gradũ debi-
tũ occupare cœpit & ideo licet poſtea moriatur,ſe-
quẽs gradũ illũ nõ intrat, & ſic nõ p̄ot uenire ex p-
ſona eius matris.i. ex eo gradu in quo erat mater.
13 Secundo † oppono licet iſta filia, materque nepo-
tum uerè non fuerit mortua teoipore mortis pa-
tris, ficte, tamen uidetur per dictam repudiatio-
nem cum iuramento, & ſic uidetur quod filij ex
ea ſtatim fuerint ingreſſi locum eius, & ſic poſſunt
oenire ad ſucceſſionem cum patruo eorum,etiam
ſi mater eorum oaturaliter uiuat.ut l.1.§.fi.ff.de bo
no.poſſeſſio.contra tab.ſed reſpondeo ibi loquitur
quando filius, qui ſuperuiuit & tenet primum lo-
cũ,fuit paſſus maximam capitis diminutionem ,ut
quia deportatur uel damnatur in metallum in ui-
ta patris,quo caſu licet non fuerit mortuus natura-
liter,quia tamen perdit ea quæ ſunt iuris ciuilis, er-
go ſtatim perdit gradum agnationis & ſuitatis.l.tu
telas. de capit.diminut.merito igitur nepos ex ea
ingreditur locum eius,& poteſt ſuccedere cum pa-
truo,etiam uiuente ea, cum pro nihilo reputetur.
Sed in caſu noſtro fuit excluſa per repudiationẽ,
14 † per quam caput non minuitur, nec perdit gradũ
agnat.nec filiat.ideo cum tempore mortis patris
reperitur uiuere,& primum gradum tenere, licet
ſit inhabilis ad ſuccedendum, impedit ſequens in
gradu,locumque eius retinet occupatum.C.de na-
turalib.liber.auth licet.

Tertio oppono,nam uidetur, quòd iuramẽtum
non noceat filijs quia ex eius perſona non poſſint
15 uenire cum † ſit perſonale ex parte iurantis ut in
c.ueritatis, extra de iure iurando, & ibi per Inno-
centium.

centium. Reſpondeo illud uerum, quando poſt
16 iuramentum † remanet aliquod ius penes iurantẽ,
quod ad hæredes ſuos tranſmittit, puta cum iura-
uit rem ſuam à me poſſidente non repetere, nam
nihilominus remanet dominus. C.de tranſact.l.ſi
pro fundo, & illud dominium tranſmittit ad hære-
dem. poteſt ergo hæres rem illam uendicare non
obſtante iuramento, quia habet in quo ſe fundet
(ſcilicet) dominium, & iuramentum illud eſt per-
ſonale, ſecus eſt quando poſt illud iuramentũ nul-
lum ius remanet penes iurantem vt in caſu noſtro.
Nam propter dictum iuramentum & repudiatio-
nem ius ſucceſsionis non fuit filiæ delatum, ſed to-
tum fuit delatum fratri ſuo ut dictum eſt. Filij ergo
ex ea non habent in quo ſe fundent, cum nihil ſit
ad eos tranſmiſſum, & ideo magis excluduntur ex
defectu iuris, quàm ex natura iuramenti. Concludi
tur ergo ꝙ dicti nepotes ex filia, nõ poſſunt ex per-
ſona filiæ eiuſdemque matris eorum ſuccedere
cum patruo. Si uerò in primo gradu non erat niſi
filia excluſa, ſi bene ſtabant nepotes ex filio in eodẽ
17 gradu cum nepotibus ex iſta filia. Succeſſio † pri-
mo gradu non fuit delata, quia in eo non reperit
aliquem habilem, ideo delata fuit ſecundo gradu
in quo reperit nepotes ex iſta filia, & nepotes ex
alio filio non poſſunt ſimul uenire, quia ueniũt ex
perſona propria. Sed contra hoc oppono. Immo
uidetur ꝙ iſti nepotes ex iſta filia, ſemper veniant
ex perſona filiæ, quod patet, quia ſuccedunt in ſtir-
pem. C.de legit. hęred. authen. ceſſante. nam ſi ueni
rent ex propria perſona ſuccederent in capita, ſi
ita eſt ergo non poſſunt ſuccedere cum nepotibus
ex alio filio, quia mater ex cuius perſona uenirent,
18 erat excluſa. Reſpondeo † ꝙ nepotes ex filia poſ-
ſunt dici uenire ex perſona filiæ altero de trib. mo-
dis. Primo ex eo gradu in quo erat filia, tunc appa-
ret ꝙ filia deceſſit in uita patris aliàs ex dicto gradu
non uenirent, vt dicta l. ſi quis filium, iſto ergo mo-
do non uenirent hic cum filia ſuperuixerit. Secun-
do modo intelligitur ex perſona filię. ſ. ex iure trãſ
miſſo in eos per ipſam filiam, tunc oportet, ꝙ ius
ſit radicatum in ipſam filiam, & in eius perſonã, ꝙ
ab alio iure filia non fuerit excluſa, aliàs iſto modo
non poſſunt uenire dicta. l. ſi quis filium. Iſto modo
non poſſunt etiam uenire iſti nepotes ex perſona
filiæ à qua deſcendunt, ut ſicut ipſa filia erat vna, ita
omnes filij deſcendentes ab ea cenſeantur unus, vt
inſtit. de hęred. ab inteſtat. §. cum autem, & dicta
auth. ceſſante. & iſto modo ij veniunt ex perſona
filię, cum repudiatio & iuramentum filiæ non no-
ceat, quia volunt venire ex eo gradu in quo erat fi-
lia, nec ex iure in eos tranſmiſſo per ipſam filiã, ſed
ex iure principaliter delato licet veniant tanquam
vnus ſicut ipſa filia erat. Tertio caſu principaliter.
19 quando † repudiauit poſt mortem, dico ꝙ ſtatim
portio ſua accreuit patri. ſi patrẽ habebat, vt C. quã-
do non peten. par. pete. acreſc. l. 1. vnde dico quòd
tunc ipſi filij ex ea non poſſunt uenire per ea quę
20 ſupradixi. Sed ſi vero † habebat deſertur ſequen-
tibus iñ gradu ff. de ſucc. edic. l. 1. §. quibus. Vnde
tunc filij ex ea poſſunt venire cum alijs nepotibus
21 ex pſona filię, † ſed iũc oppono, ꝙ excluſa filia ſunt
excluſi omnes deſcendentes ex ea vt in prima con
ſtit. feu. §. cum verò Corradus, & quod not. per Cy.
in auth poſt fratres de legi. hæred. ſolutio. illa iura
loquuntur quando filia excluditur contemplatio-
ne lineæ fœmininę nam in ſucceſſ. feudi filia exclu
ditur contemplatione lineę fœmininæ, ideo exclu-
ſa filia fęmina omnes deſcendentes ex ea excludũ
tur, & ſi moriatur in vita patris, quia illa excluſio
22 concernit totam lineam. Idem † in ſtatuto quo ca
uetur, ꝙ extante maſculo, fęmina non ſuccedat.
Nam iſtud ſtatutũ eſt factum cõtẽplatione maſcu-
lorum, & in odium lineæ fęmininæ, vt l. prima, de
vẽt. inſpic. quia vult ꝙ hæreditas deferatur in agna
tos non in cognatos ideo tota linea fœminina ex-
cluditur, & ita loquitur, quod not. in dicta authen.
23 poſt fratres. Sed † in caſu noſtro, filia excluditur fa
cto ſuo per repudiationẽ. Vnde nõ debet alijs ſequẽ
tibus nocere, q veniunt ex perſona propria vt l. pa-
ter filium, de inoffic. teſtamen. & l. ſi is qui, & l. pri-
ma. §. quibus, de ſucceſs. edic. Sed quęro ſi iſta filia
viuat utrum poſſit venire vna cum filijs ex ea ex
ſequenti gradu, eo caſu quo dixi nepotes poſſe veni-
re ex propria perſona non obſtantibus patruis, vi-
detur quòd ſic, per l. primã. §. ſed videndũ. ff. de ſuc-
ceſs. edic. Contra dico. Nam ibi loquitur, quando
filius fuit excluſus ab vno capite. ſ. liberorum, & ſic
hæreditas fuit delata in ſecundum caput, ſcilicet,
agnatorum in caſu noſtro filia fuit excluſa à capite
liberorum, & in eodẽ capite ſubintrãt filij ex ipſa,
& ideo non eſt locus capiti agnatorum. Nec ergo
ex capite liberorum poterit uenire, quia excluſa,
nec ex capite agnatorum, quia illi non eſt delata hę
reditas. Conſtat autem de gradu in gradum locum
eſſe hodie ſucceſſorio edicto, ut inſtitut. de ſucceſs.
agnatorum. §. placebat.

Deo gratias. Amen. Paulus de Caſtro.

ADDITIONES.

a Mortua in uita patris. Adde quod † renunciatio fi
3 liæ etiam cum iuramento, non nocet nepoti ſeu ne
potibus, ſi uiuo patre filia præmoriatur, ſecundum
Bald. in l. fin. C. de pac. num. 16. & in l. pactum. C. de
coll. nu. 2. quæſ. 2. in fine. Old. conſ. 40. Breuiter uide
tur. nu. 1. Alex. in d. l. pactum nu. 7. Paul. de Caſtr. ibi
dem nu. 7. Bar. in l. liberorum. ff. de uer. ſign. num. 16
Iaſ. in l. ait prætor. ff. de iur. iurand. nu. 16. Alex. conſi.
75. lib. 1. nu. 14. Viſis & diligenter perſpectis. Craue.
conſ. 127. nu. 1. Diuino ſubſidio. Dec. conſ. 181. nu. 6.
* ſatis nota, ubi teſtatur de * communi opinione.

F I N I S.

S E R I E S C H A R T A R V M.

A B C D E F G H I K.

Omnes ſunt terniones, pręter K duernionem.

Præclara fuit illa Ciceronis ſententia: Errorem cum lacte nutricis nos ſuxiſſe. Si ita eſt, vt uerisſimum quidem eſt, cùm proprium ſit hominis errare, ne lector benignus miretur, ſi adnotationē, quę inferius ſequitur p̃termiſimus cõſilij 47. quo loci reponenda erat. Rurſum & conſilij 48. aliud erratum libuit adnotare, quod adnotatio illa, cuius id initium eſt, Cuilibet facere, ſuperflua eſt, nec ad illius ſed alterius conſilij materiam facit.

Adde ad conſ. 47.

a Per ſtatutum ſeculare. Adde quòd ſtatutum† ſeculare non afficit eccleſiam, nec
8 ualet in eius pręiudicium, ſecundum Bal. in l. generali. C de ſacr. ſan. eccle. nu. 3. & in auth. Caſſa. eo. ti. nu. 26. ubi tenet quod ſtatutum layci nõ ligat clericos, & quod ſtatutum laycorum ualeat in pręiudicium eccleſię quando tractatur de iure quærendo, tenuit Dec. in c. eccleſia Sanctę Marię. nu. 53. uerſ. tertia concluſio, ſuprà facta, extra de conſti. Lap. alleg. 26 in fi. Rom. conſ. 174. nu. 1. Dec. conſ. 266. nu. 8. Crau. conſ. 251. nu. 2. facit optimè in propoſito dictum Doctiſ. Cepha. cõſ. 146. Titia ſunt. nu. 26. & 27.

I N D E X
LOCVPLETISSIMVS OMNIVM RERVM
PRAECIPVAE NOTATV DIGNORVM EORVM QVAE IN OMNIBVS CONSIL33S TERTI3 VOLVMIN3S PAVLI CASTRENS3S CONT3NENTVR,
UVUC PRSMVM IU LVCAM AOTTVS.

A

A Sententia commiſſariorum electorum ex forma ſtatuti nó datur appellatioú libris quinquaginta infra.conſi.35. oumero 23. fol. 41.
actio de peculio eſt perſonalis.conſi.14.nume.5. fol.18
actio perſonalis pro uſufructu conſtituendo non tollitur per longi téporis oon uſum. conſilio 2.numero 6. fol.5
actio ad ſupplementum legitimæ competit ante ſolutionem legatorum.conſi.27.nu.16. fol.33
actio de dote eſt communis patris & filiæ exercitium uero eſt patris.conſilio 41. oume. 12. fol.47
actio hypotecaria datur contra quemcunque poſſeſſorem bonorum. conſi.6.nu.1. fol 9
actio hypotecaria non datur contra habentem priorem niſi ſit principaliter obligatus.conſi.6.nu.2. fol.9
actio hypotecaria uno uergente ad inopiam eſt de iure ſpeciali. conſi.6.ou.3. fol.9
actio quæ competit de iure communi potentior eſt quam illa quæ competit de iure ſpeciali.conſi.6.nu.4. fol.9
actio quæ non datur de iure communi neque daretur de iure ſpeciali. conſi. 6.nume.5. fol.9
actio depoſiti eſt bonæfidei.conſi.23.nu.10. fol.28
actio mutui eſt ſtricti iuris.conſi.25.nu.11. fol.28
actio de dote non datur niſi poſt annum.conſilio 24. nomero 7. fol. 29.
actio ad ſupplementum legitimæ datur contra uniuerſalem heredem. conſi.27.nu.26. fol.33
acquiſitio poſſeſſionis requirit patientiam, & ſcientiam uenditoris, conſi.7.nu.4. fol.11
actore non probante neceſſaria ad acquiſitionem dominii etiã ſi probet uenditionum ſubcumbit.conſi.7.nu.3. fol.10
actor iuſtè inſiſtit ut reus det conſidatum conſultorem.conſi.34.nu.3. fol.39
Actus facti coram incompetenti iudice ante litem conteſtatam ſunt reuocabiles ſecus poſt.conſi.3.nu.15. fol 7
actus ſubicitur legibus & ſtatutis loci in quo celebratur. conſil. 13.nu.16. fol.16
actus iuriſdictionis uolũtariæ poſſunt per cõtrahentes exerceri extra iuriſdictionem exercentis.conſi.16.nu.7. fol.19
actus cenſetur factus ad inſtantiam eius cuius utilitatem concernit.conſi.19 nu.36 & 37. fol.22
actus qui non poteſt fieri citra ius, & nomen hæredis habetur pro additione hæreditatis.conſi.23.no.4 & 5. fol.28
actus tutoris confirmati inducit immiſtionem, & pro hærede geſtionem.conſi.30.nu.6. fol.36
actus pure in eſſe productus aſſumit uires ad repellendum omnem modum ſibi contrarium.conſi.42.nu.5. fol.49
actus superueniens illius propter quem fuit facta finalis prohibitio an faciat ceſſare prohibitionem.conſilio 39. numero 5. fol.49.
actum exercenti in præiudicium eccleſiæ debet ei eccleſia gremium claudere. conſi. 16.nu.8. fol. 19
ad exequtionem fiendam requiruntur litteræ iudicis. conſi.32. oume.4. fol.37
ad impoſsibile nemo tenetur.conſi.35.nu.10. fol.40
adulterinus is dicitur qui natus eſt ex coniugata. conſi.19.ou.2. fol.22
ædificare in ſuo quilibet poteſt.conſi.49.nu.1. fol.55
ædificare in ſuo ad æmulationem pro iniuriando uicino non licet. conſi.49.nu.5. fol.55
ædificare in ſuo ad æmulationem quando præſummantur. conſil.49.nu.6. fol.51
æquitas ceſſat ubi tractatur de lucro captãdo ſecus ſi de damno euitando.conſi. 12.nu.59.& 60. fol.17
affinitas de iure communi non eſt in conſideratione. conſi. 39. nu.16. fol.45
agens ex numeratione & probans de cõfeſsione obtinet & quãdo. conſi.23.nu.52. fol.29
agnatus quando recuperet feudum uenditum à feudatario. conſil.41.nu.4. fol.28
agnationis & cognationis differentia hodie eſt ſublata quo ad ſucceſsionem. conſi.54.nu.2. fol.57
allegatio quod actor non intendit diuidere actionum aduerſus reos debendos non negat fieri id quod de iure eſt faciendum. conſi. 34.nu.17. fol.39
alimenta decentia quæ dicantur. conſi.41.nu.12. fol.48
alimenta ua quibus cauſis po ſint denegari filio.conſi.41.nu.23. fol. 48.
aliud eſt facere aliud facienti conſentire, ita aliud eſt compromittere aliud compromittenti conſentire.conſi. 2. nume.29. fol.6.
animus demoſtratur ex ſequentibus qualiter fuerit in præcedentibus. conſi. 29.nu.16. fol.35
appellatio à ſententia ſub conditione interponitur infra decennium.conſi.1.num.50. fol.5
appellatio à ſententia excommunicationis ſub conditione debet ſtatim interponi infra decennium, & ratio.conſi.1.nu.52. fol. 5.
appellatio ab interlocutoria non ligat manus iudicis.conſi. 13. nume.14. fol. 19
appellatio ab interloqutoria ſimplex grauamen dumtaxat deuoluit.conſi.23.nu.16. fol.19
appellatione interpoſita per reum extinquitur ſententia uel ſuſpenditur & quando.conſi.1.nu.29.& 56. fol.4.& 5
appellans uidetur ſe facere contumacem quo ad iudicem à quo. conſi.13.nume.15. fol.19
aquam de flumine publico non nauigabili ſine iniuria uicinorum quis extrahere poteſt iure naturali uel gentium.conſi.8. nu.3. fol.11
arbitris licitum eſt in modica quantitate lætere.conſi.19.nu.61 fol.22.
arbitramentum ſuper lite reputatur tranſactio.conſi.2. nume.2. fol. 5.
argumentum du uiro ad extraneos non eſt bonum.conſi.6.nu.19 fol.10.
argumentum de exhæredatione teſtatoris ad exhæredationem ſtatuti ualet.conſi.25.nu.31. fol.31
argumentum à communiter accidentibus ualet.conſil 7. nu.11. fol.11.
aſcendentes antiqui ex contractu feudi quærunt non conceptis. conſi.45.nu.16. fol.53
aſſaſini poſſunt imppune occidi à priuato.conſi.21.numero 52. fol. 27.
aſſignatio conditionalis aſsignatio eſt.conſi.25.nu.18. fol.30
aſsignatio dotis dicitur dos etiam ſi conditionaliter ſit facta.cõſil.25.nu.22. fol.30
auctoritas cum auctoritate debet concordari.conſi.6.nume.19. fol.10.
augumẽtum dotis lex præſumit eſſe potius ſiguratum quam uerum.conſi.37.nu.4. fol.43
augumentum dotis non habet priuilegium ſicut ipſa dos etiam ſi creditores conſtitui tur eſſe factum augumentum. conſi. 37.nu.20. fol.43
augumentum dotis fuiſſe factum non refert & ratio. conſi. 37. numero 13. fol.43

B

B Annitus allegans ſibi licuiſſe committere delictum pro quo bannitus eſt debet audiri non obſtante banno.conſi.3. nume.7. fol.6
bannitus poteſt appellare, & appellatio reſcindit fictam confeſſionem reſultantem ex banno.conſi.3.nu.4. fol.6
bannitus poteſt realiter & perſonaliter offendi ſtatuto permittente. conſi.3.nu.18. fol.7
bannitus non auditur per procuratorem quando tractatur principaliter de delicto. conſi.3.nume.32. fol.7
bannitus auditur per procuratorem quando principaliter non tractatur de nocentia uel innocentia. conſilio 3.numero 33. fol. 7.
bannitus allegans exceptionem ſibi licuiſſe impune commit-

tere delictum debet audiri, & talis exceptio impedit litis conteſtationem. conſi. 3. nu. 34. fol. 7
bannitus qui debet rebanniri non poteſt offendi. conſilio 21. numero 12. fol. 26
bannitus poteſt impune offendi. conſi. 21. nu. 34. fo. 27
bannito comparente infra tempus præfixum in banno extinquitur bannum. conſ. 3. nu. 1. fol. 6
bannito comparente infra tempus, bannum reſoluitur in uim ſimplicis citationis. conſi. 3. nu. 2. fol. 6
banniti ea forma ſtatutorum Italiæ habentur pro confeſſis. conſil. 3. nu. 3. fol. 6
banniti allegantes ſibi licuiſſet delictum committere non infringunt bannum & fictam confeſsionem, ſed confirmant. cõſil. 3. nu. 11. fol. 7
bannitum occidere publicè intereſt. conſi. 3. no. 35. fol. 7
bannum ad pœnæ impoſitionem non reſoluitur per comparitionem. conſi. 3. nu. 31. fol. 7
bannum nocet ad ſuccedendum quando banditus poſſet impune offendi. conſi. 22. nume. 4. fol. 27
barattaria eſt crimen capitale & punitur ſicut falſitas. conſi. 9. nu. 26. fol. 12
barattaria eſt uocabulum inuentum ab uſu loquendi ſicut contractus permutationis. conſi. 9. nu. 7. fol. 12
barattaria propriè committitur cum officialis pecunia corruptus aliquid facit uel non facit. conſi. 9. nu. 6. fol. 12
baſtardi & naturales ſiue ſpurii non dicuntur de domo. conſi. 19 nu. 70. fol. 23
bellum licitum uel in licitum quid ſit. conſ. 22. nu. 53. fol. 27
bellum motum per ciuem contra ciuitatem eſt in licitum conſi. 21. nu. 21. fol. 26
beneficium quod competit filio legitimo non competit in legitimo. conſi. 19. nu. 19. fol. 21
bona materna filius recipit tamquam prælegata & præcipua. cõſil. 39. nu. 19. fol. 45
bona uſurarii ſunt tacitè obligata per legis diſpoſitionem pro reſtitutione uſurarum. conſi. 39. nu. 10. fol. 46
bona tranſeunt in emptorem cum ſua cauſa obligationis. conſi. 40. nu. 3. fol. 47
bona mariti an ſint obligata pro alimentis uxori. conſi. 40. nume. 10. fol. 47
bona mariti ſunt obligata pro alimentis uxori debitis conſtante matrimonio. conſi. 40. nu. 11. fol. 47
bona mariti ſunt obligata pro alimentis uxori per ſtatutum terræ. conſi. 40. nu. 13. fol. 47
bona fides ſufficit ad præſcriptionem. conſi. 49. num. 4. fol. 55
bona defuncti ſunt tacitè obligata uxori pro alimentis. conſ. 53. nu. 4. fol. 56.

C

Carcer ad cuſtodiam non ad pœnam datur. conſi. 4. nume. 5 fol. 8.
carcerati non debent diu detineri macerandi. conſil. 4 nu. 4. fo. 8
carcerati liberatio dicitur reſtitutio de ſe ipſo. conſi. 4. nume. 7. fol. 8.
caſus aduerſamque fortunam non ſunt in cõſideratione. conſ. 2. num. 16. fol. 5
cauſa una intentata & probato de altera intentans ſubcumbit. conſi. 23. nu 7. fol. 28
cauſa quæcunque etiam iniuſta excuſat à dolo & mala fide. conſil. 17. nu. 12. fol. 20
cauſa in habilis annullat actum. conſi. 21. nu. 28. fol. 26
cauſa habilis ex poſt facto effecta in habilis in ſciente facit eum teneri de culpa. conſil. 21. nu. 30. fol. 26
cauſa adiecta legato in fauorem legatarii legatum non reſtringit. conſi. 26. nu. 26. fol. 32
cauſa reſtringit legatum. conſi. 26. nu. 34. fol. 32
cauſa alteri commiſſa ad conſulendũ iudex non poteſt ſibi committere. conſil. 34. nu. 14. fol. 39
cauſæ conuentionis, & reconuentionis iudex debet eadem ſententia terminare, & qua forma. conſil. 34. numero 42. & 43. fol. 40.
cauſæ magni & finalis præiudicii ſunt ordinariæ. conſi. 34. nume. 24. fol. 39
cauſæ modici præiudicii, & non perpetui ſunt ſummariæ. conſi. 34. nume. 25. fol. 39
cauſæ ordinariæ ſunt duplicis generis. conſi. 34. nu. 16. fol. 39.
cauſæ uidentur ſummariæ fauore perſonarum puta pupillorum uiduarum & ſimilium. conſi. 34. nume. 41. fol. 40
cauſa executionis eſt ſummaria & cauſa pœnæ eſt ordinaria, & nil commune habent. conſi. 20. nu. 17. fol. 24
cauſæ cognitio ibi requiritur ubi requiritur partis præſentia uel citatio. conſi. 41. nu. 4. fol. 47
cauſæ cognitio in legitimatione tunc requiritur quando legitimatur in præiudicium legitimorum. conſilio 41. numero 7. fol. 47.
cautio præſtita ſub conditione quod non habeat effectum niſi poſt mortem præſtantis operatur ſimplex mandatum quæ nõ operatur teſtamentum uſurarij ualere. conſi. 39. num. 11. & 12. fol. 46.
cautio de reſtituendis uſuris debet eſſe talis ut præſtans in uita poſsit ex ea conueniri. conſi. 36. nu. 13. fol. 46
cautio de reſtituendis uſurariis factis, & faciendis ſi poſt teſtamentum fœneratus eſt præſtans facit teſtamentum inualidũ. conſi. 39. nu. 15. fol. 46
cautio de reſtituendis uſuris carens uitio an faciat conualere teſtamentum uſurarii. conſi. 39. nu. 16. & 17. fol. 46
cautio idonea illa dicitur cum datur pignus uel fideiuſſor. conſil. 39. nu. 27. fol 46
citatio regulariter quo ad ualorem iudicii derigitur contra eum cui datur libellus ſecus quo ad intereſſe. conſil. 5. numero 1. fol. 8.
citatio contra pupillum uel abſentem debet fieri de propinquis & amicis ad hoc ut ualeat. conſilio 5. numero 2. & 3. fol. 8.
citatio peremptoria requiritur ad ualorem primi decreti conſil. 5. nu. 7. fol. 8
citatio quatruplex ſit & quæ in unaquaque requiratur remiſſiuè. conſi. 5. nu. 17. fol. 9
citatio quando poſsit omitti & quando non. conſil. 5. nume. 18. fol. 9.
citatio conſanguineorum & amicorum in quibus caſibus requiratur. conſi. 5. nu. 19. fol. 9
citari is debet qui ex acta fiendo lædi poteſt. conſi. 41. num. 24. fol. 48.
clauſula petens in prædictis &c. omni meliori modo, &c. quid operetur. conſi. 11. nu. 13. fo. 14
clauſula petens in prædictis, &c. omni meliori modo, &c. tunc operatur quando quis habet actionem agendi. conſil. 11. numero 18. fol. 14
clauſula petens iuſtitiæ complementum operatur contra petentem, qui non habet actionem conſilio 11. numero 20. fol. 14.
clauſula omni meliori modo quid operetur. conſi. 11. nume. 13. fol. 14.
clauſula omni meliori modo aliquando nil operatur & quomodo procedat. conſi. 11. nu. 24. fol. 14
clauſula ſine præiudicio uenientium ab inteſtato uendicat ſibi locum quando nullum fuit conditum teſtamentum. conſi. 26. nu. 23. fol. 19
clauſula petens iuſtitiam miniſtrari quid importet. conſi. 29. nume. 21. fol. 35
clauſula quæ non poteſt opponi in legitimatione uitiatur potius quam ipſa legitimatio. conſilio 42. numero 4. fol. 48.
clauſulæ non obſtante effectus. conſilio 43. nume. 17. fol. 50
clauſula nõ obſtante non ampliat regulam, ſed tollit obſtantia. conſilio 43. numero 13. fol. 50
clauſula ſaluo iure tertii uel cuiuſcunque impedit præſcriptionem. conſi. 44. nu. 28. fol. 52
clauſula ſaluo iure cuiuſcunque facit conditionem. conſi. 44. nume. 42. fol. 51
clauſula ſemper uel perpetuo rata & grata quid operetur. conſil. 45. nu. 33. fol. 53
clerici quando poſsint per iudices laycos citari & ratio. conſi. 4. nu. 9. fol. 8
coactio quælibet impedit iuriſdictionem dari nec refert ſiat à competente uel in competente iudice. conſilio 19. nu. 42. 43. & 45. fol. 22
coacte ſoluit qui iuſſu ſuperiori ſoluit. conſilio 13. numero 80. fol. 18.
coytus quamquam non prohibilis eſt illicitus & improbatus: cõſi. 19. nu. 5. fol. 21
commiſsio nulla facit ſententiam nullam & ratio conſi. 35. nume. 27. & 28. fol. 41
commiſsio facta amicis tantum unius partis non ualet altera parte non exiſtente contumace. conſilio 35. num. 20. & 21. fol. 41.
commiſsio generalis dotando non includit poteſtatem obligandi puellam ad ſucceſsionem ipſius & ratio. conſilio 12. numero 13 fol. 15

comparuiſſe

comparuiſſe non præſummuntur hi qui non reperiuntur notati in actis.conſi 3.nu.10. fol. 7
compromiſſum ſine clauſula quod tranſeat ad hæredes compromittentis expirat eius morte.conſi.1.nu.1.& 28. fol.5.& 6.
compromiſſo morte compromittentis expirato intelligitur expirata promiſſio de iterum compromittendo. conſilio 2. nume.3. fol.5
compromiſſo morte expirato aliud per compromittentem fieri non poteſt.conſi. 2.nu.10. fol.5
compromiſſum cum promiſſione compromittendi totiẽs quotiẽs in quo appoſitus eſt terminus illa clauſula totiẽs quotiẽs potius refertur ad tempus quàm ad mortem compromittentium.conſil.2.nu.15. fol.5
compromiſſo expirato compromittens poteſt diſponere de re de qua compromiſſerat.conſi.1.nu.21. fol.6
compromiſſum ſponte factum iudicis officio reſcinditur. conſi. 19. nume.46. fol. 21
compromiſſum ut ualeat requirit eandem ſollemnitatem quam requirit uenditio & quare & quomodo intelligatur. conſi.35 numero 28. fol. 41
conceſsio legitimandi dicitur beneficium contra ius commune. conſi. 42.nu.11. fol 49
conceſſio legitimandi propriè comprehendit legitimandi impropriè.conſ.42.nu.18. fol.49
conditio uitiat legitimationem cum ſit actus legitimus. conſi. 42.nume. 1. fol.48
conditio in legitimatione appoſita eam non uitiat. conſi.42.nume.6. fol.49
conditio quæ non conuenit uni ſpeciei legitimationis facit eam tranſire in aliam ſpeciem cui congruit.conſi. 42.nu. 8. fol.49
conditio appoſita debet intelligi poſſibilis.conſi.2.nu.12. fol.6
conditio belli debet eſſe æqua.conſi. 21.nu.3. fol.25
confeſsioni mariti non debet ſtari quia poteſt fieri in fraudem. conſilio 37. numero 24. fol.43
confeſsio facta in primo teſtamento non cenſetur repetita in ſecundo.conſi.50.nume.6. fol.55
confeſsio facta parte abſente in teſtamento habet uim ultimæ uoluntatis.conſi.50.nu.5. fol.55
confeſsio ficta non debet operari pluſquam uera. conſi. 3.nu.8. fol. 6.
confeſsio ficta operatur circa factum & non circa ius.conſi.3.nume.9. fol.6
confeſſio erronea præiudicat reuocabiliter. conſi.3.nu.16. fol.7
confeſsio aduocati parte præſente & tacente præiudicat. conſi.3. nu.17. fol.7
confeſsio qualificata non inducit intentionem aduerſarii.conſi. 31.nu.8. fol.37
confeſsio filii uel ſerui in cauſa noxali nocet domino uel patri. conſi.3 nu.18. fol.7
confeſſus in iudicio ſemel coram iudice non poteſt contradicere. conſi.20.nu.33. fol.24
confeſsio extraiudicialis parte præſente facit ſemiplenam probationem.conſi.21.nu.37. fol.26
confeſſio cum iuramento parte abſente facta probat. conſi. 24. nu.5. fol.29
confeſsio facta parte preſente & acceptante probat ſolutionem. conſi.14.nu.4. fol.19
confeſsio facta in codicillis parte præſente, & acceptante dicitur inter uiuos.conſi.14.nu.10. fol.19
confeſſio facta parte præſente, & acceptante non poteſt reuocari per codicillum nec ex cauſa iuſti erroris. conſil.14.num.11. fol.19.
confeſsio facta in codicillis ad liberationem continet diſpoſitionem quæ reuocari non poteſt.conſi.14.nu.12. fol.19.
confeſsio ſimplex reuocari poteſt probando contrarium. conſil.14.nu.13. fol.19
confeſſio non eſt propriè ultima uoluntas nel contractus. conſil.14.nu.20. fol.19
confeſsio eſt intelligenda in fauorem confitentis. conſi. 14. nume.21. fol.19
confeſsio principis facta comiti palatino debet latè interpretari. conſi.41.nu.19. fol.48
condemnatus & poſtea tolleratus non poteſt offendi. conſi. 21. nu. 53. fol.27
conditio caſualis ſi nuptui traderetur releitur.conſi.25.nu.1. f.30
condictio ex lege eſt perſonalis & datur cõtra uniuerſalem hæredem.conſi.27.nu.8. fol.33
coniunctio inter litigantes facit litem abreuiare. conſi. 35. nu.3. fol. 40.
coniunctus utrique propter duplex uinculum excludit alios conſi.37.nu.9.& 10. fol.45
collectas ſoluere ſpectat ad poſſeſſorem, & de quibus collectis intelligatur.conſi.37.nu.46.& 47. fol.44
conſanguineus excluditur ne bona materna ad extraneos deueniant. conſi.38.nu.24. fol.48
conſenſus inueſtituræ de feudo nõ præiudicat cõſentienti quia poſsit uenire ex ſucceſsione poſt mortem inueſtiti. conſi.45.nume.19. fol.53
conſenſiſſet uidetur qui propter furorem conſentire non poteſt ſi non ſubeſt aliqua iuſta cauſa contradicendi. conſi.14.nu.4. fol. 18.
conſenſus præſtitus actui directè nec indirectè quis poteſt contra eum uenire.conſi.36.nu.10. fol.42
conſenſus fictus ſufficit in infante conſi.41.nu.16. fol.48
conſenſus expreſſus & tacitus idem ualent in illis qui poſſunt conſentire & diſſentire.conſi.41.nu.15. fol.48
conſenſus ſtrictè interpretatur.conſi.45.nu.31. fol.53
conſenſus inueſtituræ feudi pro ſe & hæredibus ſuis utriuſque ſexus ſibi præiudicat nec poteſt aſpirare ad feudum donec extant maſculi uel fœminæ inueſtiti.conſi.45.nu.20. fol.53
conſilium ſapientis debet conſtare ſtante ſtatuto q iudex id ſequi debeat.conſi.1.nu.2. fol.3
conſilium ſapientis iniquum iudex non tenetur ſequi & quando.conſi.1.nu.41.& 42. fol.
conſilium ſapientis non debet denegari ſuper dubio. conſi. 34. nu.15. fol.39
conſuetudo quod conſanguineus qui ſucceſſurus eſt ab inteſtato maritans puellam de bonis puellæ ſi moriatur ab inteſtato ſine liberis poſsit ſtipulari dotem reſtitui ualet. conſi. 12.nume.1. fol.14
conſultor qui conſulit ſententiam ferri ſub conditione tollit diſpoſitionem ſtatuti.conſi.1.nu.11. fol. 3
conſultor conſulens titium pupillum poſſe teſtari non expreſſo quod ſit pupillus, ualet eius conſilium.conſi.1.nu.12. fol.3
conteſtatio litis quando ſtat per reum habetur pro conteſtata ad hoc ut actio perpetuetur.conſi.13.nu.20. fol.19
cõtra præſumptionem iuris & de iure admittitur probatio per partis confeſsionem.conſi.40.nu.9. fol.47
contrariorum eadem eſt diſciplina.conſi.21.nu.26. fol.26
contrariorum debet eſſe eadem diſciplina.conſi.34.nu.3 u fol.39
contumax quis dicatur.conſi.35.nu.30. fol.41
creditores agere poſſunt contra legatarios quando hæres non eſt ſoluendo.conſi.27.nu.19. fol.33
creditur teſti aſſerenti de ſua ſubſcriptione. conſi.13.nume.18. fol. 16.
crimen expillatæ hæreditatis eſt extraordinarium. conſi.3. nume.19. fol.7
crimen peculatus grauius punitur per ſtatutum conſi.9.num.2. fol. 12.
crimen peculatus tunc committitur cum quis in adminiſtratione poſitus pecuniam publicam ſurripit.conſi.9.nu.3. fol.12
culpa non nocet niſi à die ſcientiæ.conſi.45.nu.29. fol.53
cum nil debetur ab inteſtato nil debetur pro legitima.conſi. 25 nu.13. fol.30
cuſtodes carcerum ad iudicis mandatum præcedentibus proclamationibus debent carceratos relaxare.conſi.4.nu.3. fol.8
cuſtodes carcerum aliquem relaxare non poſſunt etiam de iuſſu magiſtratus ſine cauſa.conſi.4.nu.1. fol.7

D

Debitor extinguit pignus dando rem pignoratam creditori & in ea potior eſt quam ſequens.conſi.36.nu.8. fol.41
debitor dum ſuccedit creditori confunditur actio. conſi.28.nume.18. fol.34
debita hæreditaria non corpus ſed ius hæreditatis minuunt.conſil.11.nu.9. fol.14
debitor negando ſe debitorem non committit furtum cum ſit dominus pecuniæ debitæ.conſi 9.nu.4. fol.12
debitor negans propriam ſcripturam perdit omnem defenſionem.conſi.9.nu.15. fol.12
declaratio iudicis facta per comparitionem inquiſitorum de eorum contumacia non operatur ante lapſum termini. conſil.3.num.24. fol.7
declaratio iudicis non eſt neceſſaria ſuper contumacia ſed ſufficiat quod reperiatur in actis.conſi.3.nu.19. fol.7
deductio aduerſus fideicommiſſarium uniuerſalem non diminuit fideicommiſſum.conſi.11.nu.9. fol.14
deficiente conditione ſub qua datur poteſtas defficit iuris diſpoſitio.conſi.35.nu.7. fol.40
delegatus non exequitur ſententiam ſuam ſed exequitur per delegantem conſi.34.num.39. fol.40

delegatus à principe infra annum exequitur ſententiam ſuam conſi.34.nu.40. fo.40
deponenti de facto proprio eſt ei fides adhibenda conſil.15. numero.13. fol.19
deponenti de facto ſuo etiam ſeruo creditur & quando conſi.15. numero 8. fo.19
depoſitum deponenti eſt reſtituendum & non alteri conſilio 4. nu.2. fo.3
depoſitio cammerarij probat & eſt caſus in quo dictũ unius teſtis probat contra regul.iur.con.15.nu.7. fol.19
depoſitum quantitatis numeratæ transfert dominium in depoſitarium & cenſetur actum ut reſtituat tantundem non eadem corpora conſi.23.nu.12.& 13. fo.28
deſcendentes ex fœmina admittuntur in feudum conceſſum pro ſe ſuis deſcendentibus à principio conſilio.44.numero.10. fol.51
deſcendentes ex fœmina admittuntur ad feudum ubi non ſuperſunt maſculi quando fuit conceſſum pro filiis maſculis & fœminis conſi.44.nu.11. fol.51
dictio tantum eſt taxatiua conſi.38.nu.2. fol.45
dictio tãtum eſt taxatiua & inſtitutione poſita impedit ius acreſcendi.conſil.26.nu.32. fol.32
dictio dum facit conditionem conſi.25.nu.4. fol.30
dictum præualet ſcripto & quando conſi.15.nu.11. fol.19
diſpoſitio non mutatur per ſcripturam alicuius conſi.9.num.14. fol.12.
diſpoſitio.c.poſſeſſor de reg.iur. in 6.ceſſat ubi ignorantia etiã iniuſta excuſat a mala fide conſi.17.nu.13. fol.20
diſpoſitio legis facilius recipit limitationem quam diſpoſitio hominis conſ.19.nu 60. fol.22
diſpoſitio authenticæ ſed iam neceſſe fundatur in præſumptione fraudis conſi.40.nu.7. fol.47
diſponere de re aliena inuito domino nemo poteſt conſi.50.numero 1. fol.55
diſſenſus in ſubſtantia cõtractus impedit actionem oriri ex contractu conſi.28.nu. 17. fol.34
diſtributio incertorum ſpectat ad executricem conſi.39.nu. 24. fol 46
dolus unius alteri prodeſſe uel obeſſe non debet conſi.19.nu.55. fol.22
dolus non præſumitur in his quæ palam fiunt conſi.9. nume.15. fol.12
dolus non præſumitur in his quæ non ſunt de genere prohibitorum conſi.9.nu.16. fo.12
dolo præſumitur uerſari qui generalem ratificationem procurat ſine expreſsione ſpecifica pacti & contentorum in inſtrumento con.12.nu.8. fol. 4
doli exceptio tunc incipit competere cum incipitur agere conſil.13.nu.14. fol.16
dominium rei uenditæ pretio non ſoluto non transfertur in emptorem conſ.7.nu.13. fol.11
donatio Collantini fuit quædam reſignatio in manu ſuperioris conſi.16.nu.6. fol.19
donatio facta uxori conſtante matrimonio non ualet conſil.50. nu.4. fol.55
dos confeſſata poſt matrimonium ſicut augumentum præſumitur cum fraude conſi.37.nu.18. fol.45
dos poſterior cũ hypoteca expreſſa præfertur anteriori hypotecæ tacitæ conſil.37.nu.45. fol.44
dos legata continetur appellatione legatorum.conſi.24.num.1. & 3. fol.29
dos quæ danda eſt filiæ ſuccedit loco legitimæ quando extat ſtatutum quod filia non ſuccedat,maſculis extantibus conſi.25. nu.6. fol.30
dos computatur in legitima conſi.27.nu.3. fol.33
dos poteſt augeri conſtante matrimonio conſilio.51.numero.3. fol.56
dos non poteſt repeti durante anno à die mortis quo tempore debentur alimenta uxori conſi.53.nu.2. fo.56
dotata dicitur illa circa quam pater actum dotandi exercuit conſil.25.nu.16. fo.30
dotis reſtitutio in caſu inopiæ actionem perſonalem non habet quando obligatio eſt facta ſolum in caſu reſtituendæ dotis conſi.6.nu.7.& 8. fo.9
dotis reſtitutio non extenditur ad caſum inopiæ ex proprio ſignificatu uerbi reſtituere conſ.6.nu.10. fo.9
dotis augumentum mulieri factum conſtante matrimonio non habet priuilegium prælationis conſi.37.nu.41. fo.44
dotis augumentum conſtante matrimonio per maritum factum præſumitur in fraudem conſ.37.nu.43. fo.44
dotis confeſſio facta in teſtamento non præiudicat filiis primi matrimonij conſ.50.nu.3. fo.55
dotis confeſſio conſtante matrimonio etiam animo donandi, niſi morte confirmetur, non ualet conſilio 50. numero 14. fo 55
duobus reis debendi debent diuerſi conſultores dari quia poteſt eſſe quod confidatur uni, non ſit altero conſi.34.num.16. fol.39.
durante tempore appellationis impeditur exequutio ſententiæ ſicut poſtquam appellatum eſt conſi.2.nu.24. fol.6

E

EA quæ ſunt reuocabilia de ſui natura ut legata quis ſibi proſpicere poteſt conſi.28.num.5. fo.34
ea ratio quæ militat in reo debet militare actore quia æqualitas eſt ſeruanda in iudiciis conſilio 35. numero 12. & 13. fol.41
eadem eſt ratio de publico ad priuatũ reſpectu commodi quod quis percipit conſi.8.nu.6. fo.11
emptio non debet dimitti propter timorem ſtatuti conſi.36.numero.15. fo.42
emptor occupans poſſeſſionem propria auctoritate dicitur prædo conſi.7.nu.6. fo.1
emptor non poteſt acquirere dominium rei emptæ non facta ſolutione uel habita fide de pretio conſilio 7.numero 7. fol.11
emptor pignoris habet retentionem quando pecunia peruenit ad primum creditorem & ſecundus intendit pignus uendicare conſ.15.nu.10. fo.19
emptor qui habet uſumfructum & emit proprietatem afficitur graui iniuria ſi cogitur ipſam reuendere cũ uſufructu pro eodem pretio quo emit conſi.36.nu.9. fo.42
emptori imputatur cur facit emptionem quæ poteſt impugnari conſ.50.nu.10. fo.55
enormis læſio intelligitur quæ excedit dimidiam iuſti pretii conſil.19.nu.58. fo.22
error in uerbis non in intentione non nocet conſ.31.nu.18.& 19 fo.37.
error apertus & manifeſtus ſemper intelligitur excluſus in quacunque diſpoſitione generali conſi.1.nu.7. fol.3
error non cadit niſi in uera confeſſione conſil. 3. numero 5. fol.6
error iuris non excuſat conſ.21.nu. 31. fo.26
exceptio quæ cœperat competi ante ſtatutum non tollitur per ſtatutum ſecus ea quæ poſt ſtatutum conſi.13.nu.7. fol.15
exceptio proueniens ex inſtrumento non producto ante confectionem ſtatuti tollitur per ſtatutum conſi.13.nu.8. fol.16
exceptionem reſultantem ex inſtrumento non poteſt dici per ſtatutum eſſe ſublatam ante eius productionem conſi.13. nume.10. fol.16
exceptiones tertij excluſiuè iuris agentis quando quis poſſit allegare conſ.8.nu.2. fol.11
exceptio eſſe non poteſt ubi non eſt actio conſ.13.nu.12. fol.16
exceptio compenſationis non elidit actionem antequam agatur conſ.13.nu.15. fo.16
exceptionem peremptoriam non opponens ſibi imputet conſi. 13.nu.67. fol.17
exceptiones oppoſitæ ſi non fuerit ſuper eis pronunciatum dicitur per iudicem ſtetiſſe conſ.20.nu.2. fo.23
exceptionis natura eſt regulam firmare in non exceptuatis conſil 43.nu.12. fo.50
exceptionum oppoſitio impedit præcepti executionem, ſicut appellatio ſententiæ conſi.20.nu.3. fol.23
exceptiones quæ requirunt altiorem indaginem non impediunt exequutionem conſ.20.nu.21. fol.24
exceptiones oppoſitæ tempore præcepti reſeruantur ad merita cauſæ conſ.20.nu.34. fo.24
exceptionum oppoſitio oſtendit animum contendendi conſil.20. nu.36. fo.25
exceptio confecti inuentarij poteſt opponi in exequutione conſil.31.nu.16. fo.37
exceptionum oppoſitio ſub inuolucro uerborum oſtendunt malitiam opponentis conſi.20.nu.40. fo.25
exceptio quæ tendit ad reſtringendum non debet ampliare conſilio.43.nu.15. fo.50
exceptio debet eſſe de terminis regulæ conſilio 43. numero 4 fol.49
exceptio potius dicitur inepta quam quod amplieт regulam conſi.43.numero 22. fo.50

exclu ſio

excluſio proueniens ex lege uel ſtatuto reſciuditur ex enormi læſione.conſi.19.nu.57. fol.52
excluſio à cauſa inteſtati limitat, & modificat cauſam teſtati.conſi.25.nu.35. fol.31
excluſio ex facto proprio plus nocet quam excluſio per ſtatutũ. conſi.38.num.21. fol.45
excluſio ſtatutaria tãquam odioſa debet reſtringi quia nihil imputari poteſt excluſo.conſi.38.nu.22. fol.48
excluſus ab uniuerſali excluditur à particulari.conſi.38.num.8. fol.45.
excluſus ab uniuerſali non poteſt peruenire ad particularem ad quem perueniretur per uniuerſalem. conſil.38. numero 11. fol.41.
executor cui eſt commiſſa mixta exequtio cognoſcit de nullitate ſententiæ.conſi.32.nu.14. fol.38
exequtiua uia non eſt procedendum ante liquidationem. conſi. 31.nu.4. fol. 36
exequtio ſententiæ non retardatur durante tempore petendi reſtitutionem in integrum uel ſupplicandi. conſi. 2. nume. 25. fol. 5.
exequtio non debet eſſe principium iudicii. conſil.20.nume.25. fol. 24.
exequtio poteſt eſſe facta rite nõ tamen reſpectu ueritatis negocii. conſi.20.nu.24. fol.24
exequtio inſtrumenti incerti poteſt peti ſed ante exequtionem liquidatur.conſi.31.nu.11. fol.37
exequtio legatorum excedentium dodrantem non poteſt fieri niſi facta detractione falcidiæ.conſi.31.nu.15. fol.37
exequtio fit in auxilium iuriſdictionis iudicis requirentis. conſil.32.nu.8. fol.38
expreſſa hypoteca dicitur quæ contrahitur in expreſſa obligatio conſi.37.nume.9. fol.43
extraneus emens rem quam ſcit ab eo poſſe aduocari ex forma ſtatuti non deliquit ſed aperit uiam propinquo acquirendi. conſi.36.nu.14. fol.42
facto datur uoluntas intelligi.conſi.37.nume.36. fol.44
factum lege uel ſtatuto permittente non punitur. conſil. 21.nume.16. fol.26
facilius impeditur natiuitas exceptionis quam tollatur poſt ortum.conſi.13.nu.7. fol.15
factum uenditoris non debet prodeſſe propinquo & quomodo intelligatur.cõſ.36.nu.24.& 25.cũ limitationibus.nu.26.f.42
factum ex interuallo poſt præceptum non dicitur, factum uirtute præcepti. conſi.13.nu.70. fol.17
falcidia impropriè ſummitur pro trebellianica, & pro debito iuris naturæ.conſi.31.nu.16. fol.37
falcidia interdum ſummitur pro trebellianica & econtra. conſi. 31.numero 20. fol.37
fama probata facit ſemiplenam probationem. conſi.21.nu.36. fol. 26.
falſitas non committitur ſine dolo.cõſil.9.nu.17. fol.12
falcitas in acceſſoriis non uitiat principale, & quando adiuuatur primordio ueritatis.conſi 9.nu.27. fol.12
falſum non nociuum non punitur.conſi.9.nu.29. fol.12
falſum non nociuum licet non puniatur pœna ordinaria puniatur aliqualiter arbitrio iudicis.conſi.9.nu.30. fol.12
falſum non dicitur id quod mutatur per modum ueritatis. conſil.9.nu.10. fol.12
fauor præſcribentis eſt quando præſcribens habet titulum, & bonam fidem.conſi.30.nu.10. fol.36
fœminæ non ſuccedunt in feudo extantibus, maſculi etiam ſi feudum ſit acceptum pro maſculis & fœminis. conſi.44.nume.18. fol.53
fęminæ non ſuccedunt in feudis donec extant maſculi etiam ſi ſit receptum pro maſculis & fœminis. conſil 44. numero 30. fol. 53.
feudum nouum pertinet ad filios & non ad agnatos ex noua cõceſſione.conſi.10.nu.1. fol.13
feudi inueſtitura facta ſine expreſſione agnatorum illos non cõprehendit.conſi.10. nu. 7. fol.13
feudi acquiſitio cum expreſſione agnatorum ad hoc ut ualeat quo ad agnatos requiritur ratihabitio.conſi.10.nu.6. fol.13
feudi acquiſitio intelligitur pro ſe, & ſuis hæredibus non agnatis etiam ſi de eis eſſet facta mentio. conſilio 10. numero 5. fol. 13.
feudatarius committens fęloniam per quam poteſt priuari non priuatur ipſo iure, ſed mediante ſententia.conſi.10. nume.3. fol.13.
feudatario cui remiſſa eſt fęllonia remanet idem feudum. conſil.10.nu.4. fol.13
feudum ſolus filius acquirit ex pluribus inſtitutis extraneis cum filio.conſi.38.nu.12. fol.45
feudum ſolus filius acquirit mediante ſucceſſione uniuerſali. cõſi.38.nu.13. fol.45
feudi inueſtituram infra annum ſi non petiit non poſſidens excuſatur.conſi.45.num.10. fol.52
feudi alienatio non nocet filiis.conſi.45.nu.2. fol.52
feudum nouum reuertitur ad dominum mortuo feudatario ſine hærede.conſi.45.nu.3. fol.52
feudum ex poſſeſſione 30.annorum præſcribitur. cõſi.45.nu.12. fol.52.
feudi natura in filios beneficio domini potius quam facto patris. tranſit & quando conſi.44.nu.14. fol.51
feudi conceſſio pro ſe,& filii olim non extendebatur ad nepotes.conſi.44.nu.3. fol.50
feudum præſcribitur præſcriptione longiſſimi temporis. conſi. 44.nu.7. fol.51
feudum creatur ex poſſeſſione rei tanquam feudalis. conſil. 44. num. 8. fol.51
feudum admittitur ob non petitionem inueſtituræ infra annũ & diem.conſi.44.nu.9. fol.51
feudum antiquum quid ſit. conſi.44.nu.34. fol.51
feudum paternum quid ſit.conſi.44.nu.35. fol.51
feudum nouum quid ſit.conſi.44.nu.36. fol.51
feudum antiquum non poteſt alienari & ratio quare. conſi.44. nu.37. fol.52
feudum antiquum alienatum quando poſſit alienatio ipſa reuocari à proximiore agnato.conſi.44.nu.38. fol.52
feudatarius qui infra annum, & diem non petiit inueſtituram non eſt priuatus ipſo iure feudo ſed requiritur iudicis ſententia. conſilio 44. numero.32. fol. 51. & conſilio 45. nu.11. fol. 52.
feudum pro parte deuolutum pro parte non an pro parte deuoluta dicatur nouum.conſi.45.nu.17. fol.53
feudum præſcribitur titulo, & bona fide. conſilio 45.nume.13. fol.53.
fideicommiſſum uniuerſale non poteſt excedere uires hæreditatis. conſi.11.nu.5. fol.14
fideicommiſſum ſingulare poteſt tranſcẽdere uires hæreditatis. conſi.11.nu.8. fol.14
fideicommiſſarius nullum ius habet ante reſtitutionem uerbalem in hæreditate & rebus hæreditariis.conſi.11.num.14. fol. 14.
fideicommiſſarius uniuerſalis habet actionem perſonalem ex teſtamento ante reſtitutionem hæreditatis. conſilio 11. nume.19. fol.14
fideiuſſores non præſumitur non inuenire qui habet bona. conſil.39.nu.5. fol.46
fideiuſſores non habens pignora poteſt dare. conſi.39. nume.6. fol. 46.
filia excluſa omnes ab ea deſcendentes cenſentur excluſi. conſi. 19.nu.33. fol. 22
filia excluſa quando intelligantur excluſi omnes deſcendentes ex ea.conſi.54.nu.21. fol.57
filius non poteſt contrauenire alienationi feudi licitè, & quando conſi.44.nu.5. fol.52
filius uiuente patre eſt quaſi dominus. conſilio 4. numero 9. fol. 18.
filii ex hæreditatio requirebatur olim quando inſtituebatur nepos ex filio præterito & acquirebant proprietatem patri & ſic filio.conſi.18.nu.4. fol. 20
filius poteſt dicere teſtamentum nullum in quo eſt præteritus uſque ad triginta annos & uide opiniones.con.18.nu.12. fol. 20.
filius uiuente patre dicitur dñs rerum paternarum. conſi.18.nume.10. fol.20
filius non debet eſſe melioris conditionis quam pater. conſi. 19. nu. 32. fol.22
filius tenetur pugnare contra patrem pro patria.conſi.21.nu.56. fol. 27.
filia cedens omnia iura ſua ſuper hæreditate paterna non uidetur cedere iura dotis quomodo intelligatur, & quando comprehendat iura dotis. conſilio 24. numero 25. fol. 29.
filiæ debetur legitima etiam extante filio maſculo. conſi.25.nume.2. fol.30
filius ſub conditione inſtitutus dicitur interim non inſtitutus. conſi.25.nu.21. fol.30
filia non poteſt petere dotem ſibi cum ſe nubit in caſu ſtatuti, quod filia non ſuccedat, quando dos non eſt re-

licta.conſi.25.nume.17. fol.30
filia non poteſt petere ultra quam ſit ei relictum licet ad legitimam oon aſcendat ſtante ſtatuto quod filia oon ſuccedat.conſil.25.nu.29. fol.30
filia ſi nupſerit ſtante conditione tali tranſmittit legatum tanquam purum.cooſi.25.nu.33. fol.31
filia præfertur nepotibus impari cauſa.conſi.27.nume.5. fol.33
filia tenetur contribuere pro rata cum hærede pro eo quod habet ultra legitimam.conſi.27.nu.6. fol.33
filia habens legitimam tetinet pro legato.conſi.17.numero 17. fol.33.
filius non cogitur recipere legitimam in quantitate. cooſi.27.ou.22. fol.33
filius booa emphyteotica acquirit quia hæres. conſi.38.nu.14. fol.45.
filius utrinque coniunctus ſicut excludit uterinum taotum ita & conſaoguineum taorum.conſi.38.nu.15. fol.45
filius repudians hæreditatem ſibi delatam non prohibêtur propterea petere bona materoa.conſi.38.nu.18. fol.45
filius repudians hæreditatem oon prohibetur prælegatum petere.conſi.38.on.20. fol.45
filia ſe excludendo per renunciatiooem reſtituit dotem. conſi.38.nu.23. fol.45
filia familias furioſa in actiooe de dote mota à patre habetur pro conſentiente.conſi.41.nu.13. fol.47
filii legitimi & naturales non ſuot citandi io legitimatione naturalium.cooſi.41.ou.3. fol.47
filius poteſt habere feudum antiquum etiam ſi non ſit hæres aui uel patris.conſi.44.nu.18. fol.55
finiti ad infinitum nulla eſt comparatio.con.43.nu.10. fol.50
fiſcus & mulier paribus paſsibus ambulant.conſil.37.nume.13. fol.43.
forma non intelligitur commiſſa arbitrio ſapientis quando per ſtatutum eſt data.conſi.1.ou.5. fol.3
forenſis poteſt ſuo fauori renunciare.conſi.34.nu.31. fol.40
forma à ſtatuto data & omiſſa uitiat proceſſum. conſi.35.nu.31. fol.41.
forma cooſeſsionis excludentis præſumptiooem iuris.conſi.37.nu.25. fol.43
forma quæ requiritur certo tempore ſi poſtea ſuperuenit nil operatur.conſi.39.nu.55. fol.46
forma mandati eſt ſeruanda quando iure mandantis procedirur ſecus quando iure proprio.conſi.42.ou.14. fol.49
frater & ſic ſocius non præiudicat fratri nec ſibi deſcribendo legatum ſibi factum in libro communi.conſi.37.nu.8. fol.34
frater uterinus ſuccedit in bonis materni.conſi.38.nu.1. fol.45
frater uterinus præfertur conſanguineo in materois & etiam in aliis prouenientibus defuncto præterquam a patre. conſi.38.oumero.6. fol.45
frater illegitimus dicitur frater cum adiectiooe illegitimus. cōſil.19.on.26. fol.28
fratres non tenentur rem communem legatam dare etiam cum pretio pro portionibus ſuis.conſi.28.ou.9. fol.34
fratres & ſic filii duorum fratrum ſecnodum uis canonicũ ſuot in ſecundo gradu.conſi.26.nu.18. fol.32
fraus dicitur maleficium innominatum quòd de iure communi punitur per titulum de priuatis delictis extra ordinem.cōſil.9.nu.19. fol.11
fraus quando in officio communis committitur ex forma ſtatuti punitur ſicut falſitas.conſi.9.nu.19. fol.12
fraudi dolus ineſt.con.9.nu.20. fol.12
fructus ſicut proprietas ſunt obligati anteriori creditori. conſi.37.nu.38. fol.44
furtum de pecunia communis uocatur crimen peculatus. cōſi.9 nu.1. fol.12
furtum non committitur io rebus hæreditariis hæreditate nondum adita.conſi.2.nu.30. fol.7

H

HAeres fingitur eadem perſona cum defuncto. conſi.2.numero 11. fol.5
hæres de iure antiquo tenebatur inſolidum creditoribus hæreditariis.cooſi.11.nu.1. fol.13
Hæres qui non confecit inuentarium, tenetur legatarijs, & fidei commiſſariis ioſolidum.conſi.11.nu.4. fol.13
Hæres non conficiens inuentarium deducit trebellianicam aduerſus fideicommiſſarium uniuerſalem.conſ.11.nu.12. fol.14
Hæres qui non confecit inuentarium deducit id quod filii debetur contra uniuerſalem fideicommiſſarium. conſi. 11. nume.21. fol.14
hæres antequam adeat nullum ius reale habet in rebus hæreditariis.con.11.nu.16. fol.14
hæres qui oon ſponte ſoluit efficitur indeuotus teſtatori.conſi.10.nu.39. fol.15
Hæres ut prouciut tria requiruotur.conſi.10.num.50. fol.15
hęres qui non docet ſe hæredem debet ſucumbere. cooſi.13.oume.3. fol.18
hæres ſatis eſt quod habeat quartam partem. conſi.27.num.15. fol.33.
hæres extraneus non habet tantam affectionem ad res hæreditarias ſicut ſuus.conſi.27.ou.24. fol.33
hæres habet actionem mandati contra dominum conſentientem ut teſtator legaret rem ſuam. cooſilio 28. numero 14. fol.34.
hæres liberatur cedendo legatario actionẽ mandati contra dominum rei legatę.conſi.28.nu.15. fol.34
hæres qui confecit inuentarium nullum debet ſentire damoum hæreditatis.conſi.28.nu.21. fol.34
hæres cum beneficio iouentarii non tenetur ad legata quæ noo extant etiam ad piam cauſam.conſi.28.nu.23. fol 34
hæres mariti tenetur uxorem alere infra anoum donec dotem reſtituat.conſi.40.ou.22. fol.47
hæres poteſt uenire contra factum defuncti in præiudicium & fraudem ipſius hæredis factum.conſi.44.ou.12.fol.51.& conſil.46.nu.4. fol.54
hæres in feudo recipitur pro filio.conſi.44.nu.1. fol.50
hæres contra factum defuncti uenire non poteſt. conſi.44.nume.6.fol.51.& conſi.45.nu.1. fol.52
hæres in feudis accipitur ſtricte pro deſceodentibus ex eo quod eſt ſtipes agoationis.cooſi.44.nu.33. fol.52
hęres qui confecit iouentarium poteſt uenire contra factum defuncti.conſi.45.nu.25. fol.53
hæres poteſt uenire contra factum defuocti io feudo antiquo, & quare.conſi.45.ou.26. fol.53
hæres non poteſt cootrauenire facto defuncti in feudo hæreditario, & quare.conſi.45.nu.28. fol.53
hæres poteſt uenire contra feudum præſcriptum.conſi.46.nu.3. fol.54.
hæres non debet obſcurare lumina domus legatæ ſibi cōtiguæ. conſi.48.nu.4. fol.54
hæres tenetur præſtare legatario aditum ad ædes legatas, & ſic econtra legatarius hæredi eo modo quo teſtator præſtabat in re legata ad aliam rem non legatam . conſilio 48. numero 6. fol.55.
hæredes feudatarii habent retentiooem feudi pro melioramentis donec ſoluantur.conſi.45.nu.24. fol.54
hæredes pro melioramentis noo retinent feudum culpa uaſſalli ad dominum deuolutum.conſi.45.nu.35. fol.52
hæreditas aliud eſt aliud ſuot res hæreditatis.cooſi.11. nume.6. fol.14.
hæreditas oon adita noo tranſmittitur ad proximiores. cōſi.17. nu.15. fol.20
hæreditas pupillę defertur matri ab inteſtato de iure communi.conſi.17.nu.1.& 14. fol.19.& 20
hæreditas dicitur poſsideri iure familiaritatis ab his quibus nō eſt delata.conſi.18.on.9. fol.20
hæreditatis aditio quæ requirat.conſi.23.on.21. fol.29
hæreditas tota & omnia bona poſſunt per obliquam ſubſtitutionem relinqui.conſi.26.ou.17. fol.32
hæreditas nō adita oon tranſmittitur ad hæredem extraneum. conſi.28.nu.22. fol.34
hæreditatem ſuo nomine adiuiſſe dicitur qui ſine mandato facit id quod citra ius & nomen hæredis fieri oon poteſt. conſi.18.ou.7. fol.20
hypoteca uxoris etiam expreſſa io augmento dotis ooo habet priuilegium.conſi.37.nu.33. fol.44.
hypoteca durat durante tempore æſtimi quia cooſumatus eſt effectus introductus obligationis. conſilio 37. oumero 34. fol.44.
hypoteca non finitur oiſi facta ſolutione.conſil.37.nomero 35. fol.44.
hypoteca ooo trahitur retro ad diem primæ dotis conſtitutæ. conſi.40.nu.1. fol.47
homicidium commiſſum tempore belli non eſt punibile.cooſilio.21.nu.1. fol.25
homicida in bello dicitur exequutor reipublicæ & non ultor propriæ iniuriæ.conſi.21.ou.5. fol.25
homicidium non committitur ſine dolo.cooſil. 21. numero 19. fol.26.
homicidium non probatum habetur pro non facto.conſi.21.numero 35. fol.26

hoſtilitas

hoſtilitas dicitur impedimentum facti quæ facit præſcriptionē inchoatam dormire ipſa durante etiam de iure ciuili. cōſi.13. nu.45. 46.& 51. fol.17
hoſtilitatis impedimentum eſt ſpeciale ut ipſo iure faciat retardare curſum præſcriptionis & ratio.conſi. 13.nume.47.& 48. fol. 17.
idem ius quod eſt de principali debet eſſe de augumento & quo modo procedat.conſi.40.nu.2. fol.47
in cauſis forenſium non datur conſilium in cauſa grauaminis licet detur ſuper negocio principali.conſi.34.nu.18. fol.39
inceſtuoſus is dicitur qui natus eſt ex conſanguinea.conſi.19.nume.1. fol.21
incertitudo quæ poteſt ac certitudinem reduci non uitiat obligationem.conſi.31.nu.12. fol.37
incapacitas patris proueniens ex banno non nocet filiis. conſi. 22.nu.5. fol.30
in dubio præſumitur in legatis quis habere reſpectū ad piā cauſam.conſi.12.nu.7. fol.34
in competentem eſſe in toto uel quo ad caſum de quo agitur paria ſunt.conſi.19. nu.44. fol.21
infans poteſt legitimari ab habente poteſtatem legitimandi ſine ſpeciali mandato principis.conſi.41.nu.8. fol.47
infans inuictus uel ignorans poteſt emancipari.conſi.41.num.9. fol.47.
infans quòd uidet ignorat.conſi.41.nu.10. fol.47
infans habetur pro conſentiente in actu ſibi fauorabili.conſi.41. nu.11. fol.47
in facto alieno iuſtiſsima eſt ignorantia.conſi.21.nu.32. fol.26
infans conſentire uel diſſentire non poteſt. conſi. 42. nume. 14. fol. 48.
infans facilius emancipatur,quam maior ergo facilius legitimatur.conſi.41.nu.17. fol.48
infans non dicitur habere noticiam eorum quæ fiunt in eius infantia cum careat intellectu.conſi.21.nu.13. fol.26
infinitum id dicitur quod eſt ſupra omne quod eſt finitum. conſil.43.nu.9. fol.50
ignorantia probabilis dicitur iuſta cauſa reſtitutionis in integrum.conſi.44.nu.24. fol.51
ignorantia eſt iuſtum impedimentum , & dicitur cauſa iuſta & æqua concedende reſtitutionis in integrum. conſi.44.nu.43. fol.52.
ingnorantia ſupina non eſt cauſa reſtitutionis.conſi.45.num.15. fol.53.
ignorantia dicitur durare donec probatur de ſcientia & contra dicitur de ſcientia.conſi.21.nu.24.& 25. fol.26
ingnorantia iuſta quæ conſiſtit in facto alieno facit ualere præſcriptionem.conſi.17.nu.9. fol.20
ignorantia quæ conſiſtit in facto proprio nō induit præſcriptionem niſi cum titulo.conſi.17.nu.10. fol.20
ignorans non poteſt dici negligens. conſi.30.nu.17. fol.36
ignorantia ex ſcripta non eſt cauſa impediendi curſum præſcriptionis, ſed propter impedimentum agendi , & quomodo intelligatur.conſi.30.nu.13.18.& 19. fol.36
ignorantia quomodo probetur.conſi.44.nu.44. fol.52
ignorantia probabilis cadit in facto alieno. conſi. 44. nume. 25. fol.51.
ignorantia probabilis cadit in eo qui ſuccedit in ius alterius.cōſil.44.nu.16. fol.51
Ignorantia probabilis dicitur iuſtum impedimentum.conſi.44. nu.30. fol.51
In iudicio ordinario poteſt quis probare contra executionem factam in iudicio extraordinario.conſi.20.nu.22. fol.24
illegitimitas patris nocet filio.conſi.19.nu.19.& 30. fol.21
impedimentum iuris ſuperueniens ante inchoatam præſcriptionem impedit præſcriptionem inchoari. conſi.13.nu.36.fol.16
impedimentum iuris ſuperueniens poſt inchoatam præſcriptionem impedit utrum præſcriptionis. conſi.13.nu.37. fol.16
impedimentum facti non impedit præſcriptionem , ſed operatur concedi reſtitutionem.con.13.nu.38. fol.16
impedimento iuris ſtante impeditur de iure ciuili præſcriptio inchoari.conſi.13.nu.43.44. fol.17
impeditus agere debet poteſtate de impedimento. conſi.13.numero.50. fol.17
impedimentum iuris impedit præſcriptionem , & quando idem ſit iudicium in impedimento facti.con.13.nu.78. fol.18
imperator in terris eccleſię ad partis requiſitionem poteſt legitimare.conſi.16.nu.9. fol.19
Imperator in terris eccleſiæ non habet iuriſdictionem nec habitu nec actu quia totaliter ſe ſpoliauit donando. conſil.16. numero 11. fol.19
inimicum non licet occidere in bello poſtquam captus eſt.conſil.21 nu 22.& 57. fol.26.& 29
inopia iuri nocet correo promiſſori dotis reſtituendæ ad hoc ut mulier contra eum agere poſſit ſecundum communem opinionem,& ratio.conſi.6.nu.17. fol.10
in omni diſpoſitione cenſetur dolus exceptus.conſi.19.num.54. fol. 22.
inſtantia cauſę appellationis finita, de conſenſu partium poteſt prorogari.conſi.1.nu. 27. fol.4
inſtantia cauſæ principalis finita non poteſt prorogari de conſenſu partium.conſi.1.nu.28. fol.4
inſtrumenti uerba fidem faciunt & præiudicium præſentis & intelligenti cum quo celebratum eſt conſi.10.nu 2. fol.13
inſtrumentum continens certam quantitatem ſtante ſtatuto quod inſtrumenta mandentur executioni quomodo intelligatur.conſi.20.nu.8. fol.24
inſtitorio uncta rei ſingulari trahitur ad omnia bona etiam in ſubſtitutione.conſi.26.nu.10. fol.31
inſtrumentum falſum ex ſubſcriptione quæ poſtea fieret non reconualeſcit.conſi.13.nu.29. fol.16
intellectus ad Bal. in l.t nuna.§.Iulianus ff. de dam. infec. & ad l.ſancimus.C.ad trebellia.conſi.2.nu.22.& 23. fol.7
intellectus ad l. ubi numerus.ff.de teſtibus. conſi. 15. numero 9. fol.19.
intellectus ad glo.in l.cum prætor.ff.de diſtract.pigno.conſi.15. nu.5. fol.18
intellectus autenticè hoc amplius.conſi. 20.nu.11. fol.24
interpellatio facta ei qui certus eſt quid, & de quo interpellatur ſi in ea omittatur non releuat ipſum a mora.conſi.10.nu.36. fol. 34.
intentans actionem perſonalem debet agere contra hæredem. conſi.27.nu.25. fol.33
intellectus.C.cum ad ſedem de reſtit.ſpolit.conſi.29.nume. 16. fol.35.
intellectus.C. ſæpe de reſtit.ſpoliat.conſi.29.nume.19. fol.35
intellectus ad l.fin.C.de acquir.poſſ.conſi.29.nu.20. fol.35
intentio agentis nū eſt probata cum poteſt reuocari in dubium aliter factum poſſe eſt.conſi.29.nu.6. fol.35
intellectus legis a Diuo Pio.ff.de re iudic. conſil. 32. numero 5. fol.37.
intellectus Bart.ad §.confeſtim l.ſecundæ.ff.ad tertull.non eſt bonus.conſi.33.nu.4.& 8. fol.38
intellectus ad §.confeſtim l. ſecundæ ad tertull. conſi.33.num.7. fol. 38.
intellectus ad ſtatutum de compromiſſo inter affines. conſi.35. nu.2.& 5. fol.40
intellectus ad l.ſi tibi.ff.quib.mod.uſufr.amitt. conſi.36. nu.18. fol.42.
intellectus autenticæ de æqualitate dotium.§. aliud quoque capitulum.conſi.37.nu.5. fol.43
intellectus ad reformationem communis Florentiæ circa prælationem dotis.conſi.37.nu.10. fol.43
intellectus Bart. contra gl. paruam in l.aſsiduis.C. qui potio. in pig habere.conſi.37.nu.17. fol.43
intellectus ad ſtatutum communis prati ſub rubrica quod mulier habens tenutam.conſi.37.nu.37. fol.44
intellectus ad l.quicunque.C.de omni agro deſerto.conſi.39.nume.8. fol.46
intellectus authenticæ , ſed iam neceſſe. conſilio 40.numero 5. fol.47.
Intellectus ad §.hoc autem notandum de iis qui feudum dare poſſunt.conſi.44.nu.12. fol.51
Intellectus ad titulum an agnatus uel filius defuncti. conſil.44. nu. 21. fol.51
interloqutoria facit ius.conſi.23.nu.18. fol.28
Inueſtitura finita agniti non poſſunt petere ſe admitti ad feudū ex ea.conſi.10.nu.8. fol.13
inueſtitura feudi debet peti infra annum conſil. 45. numero 9. fol.52.
inueſtitura pro ſe & hæredibus ſuis utriuſque ſexus quid operetur in feudis.conſi.45.nu.32. fol.54
Inuentarium conſeruat hæredem ſine damno. conſi.28.numero 29. fol.34
inuictus dicitur actum facere quādo facit reſiſtentiam. conſ 19. nu.47. fol.22
index qui profert ſententiam ſub conditione extrinſeca male facit.conſi.1.nu.14. fol.3
index ſequendo conſilium ſapientis euitat pœnam impoſitam a ſtatuto iudicibus talia non facientibus.conſil. 1. nume. 20. fol.3.

iudex pronuncians contra formam ſtatuti dicitur ſtatutum contemnere.conſi.1.nu.21. fol.4
iudex ex officio debet inquirere defenſiones inquiſito ſe,non defendente.conſi.3.nu.10. fol.6
iudicium reſciſſorium & poſſeſſorium poſſunt ſimul cumulari conſi.5.nu.16. fol.9
iudicium idem eſt de connexis quod de ipſo actu principali cõſil.12.nu.14. fol.15
iudex competens non facit actum nullum.conſi.19.nu.38. fol.22
iudex poteſtatem ſuam exercendo in eo quod ignorabat facit actum nullum.conſi.19.nu.39.& 40. fol.22
iudex qui facit ex auctoritate inualida quod ſequitur, reddit nullum.conſi.19.nu.48. fol.22
iudici mero & ſimplici non licet etiam in modica quantitate lædere.conſi.19.nu.62. fol.22
iudici & arbitratori non licet in modica quantitate lædere.conſilio.19.nu.63. fol.22
iudicis officium eſt loco partis.conſi.19.nu.71. fol.23
iudicis officium imploratur ubi deficit actio.conſi.19.nume.73. fol.23.
iudicatum cum arbitratu transfert beneficium appellandi quod competit iudici ad petitionem reductionis ad arbitrium boni uiri.conſi.19.nu.66. fol.23
iudicium regulariter non inchoatur à præcepto.conſi.20.nu.31. fol.24.
iudicium in caſu authenticæ hoc amplius poteſt inchoari à præcepto.conſi.20.nu.32. fol.24
iudicis monitio eſt loco præcepti & quæ differentia ſit inter mãdatum & præceptum.conſi.20.nu.47. fol.25
iudex quando poſsit dilationes abbreuiare.conſi.20.nu.49.fol.25
iudex debet exquirere excuſationem innocentiæ.cõſi.21.nu.58. fol.27.
iudex ad ſui motum debet ſe informare ex multis & diuerſis argumentis.conſi.11.nu.44. fol.16
iudex poteſt partem cogere præciſe ad litem conteſtandum conſil.23.nu.23. fol.29
iudex pronuncians ſe competentem ſit competens.conſi.23.numero 19. fol.28
iudex poteſt quem præciſe cogere ad reſpondendum.conſi.23.nume.17. fol.28
iudex poteſt nolentem litem conteſtare cogere ad litem conteſtandum.conſi.23.nu.15. fol.28
iudex debet eſſe fauorabilis ubi perpendit ueritatem. conſi. 29 nume.21. fol.35
iudici in principio debet conſtare de ſua poteſtate alias quod agit eſt nullum.con.31.nu.6. fol.37
iudices Venetorum funguntur iuriſdictione dominij.conſi.32.num.2. fol.37
iudex qui exequitur ad requiſitionem alterius iudicis non uidetur eſſe ille qui exequitur.conſi.32.nu.6. fol.37
iudex requiſitus poteſt compelli ut exequatur ſententiam alterius iudicis requirentis.conſi.32.nu.9. fol.38
iudex non poteſt ad requiſitionem partis ſententiam alterius iudicis exequi ſine literis illius iudicis.conſi.32.nu.14. fol.38
iudex executionis debet audire exceptiones & remittere partes ad iudicem ſententiæ.conſi.32.nu.20. fol.38
iudices debent ſe adinuicem ſacere & quando executionem eſt melius petere iudicis officio mediante quam per requiſitionẽ ut iudex adiuuet iuriſdictionem alterius iudicis. conſi.32.nume.21.& 22. fol.38
iudicem cuncta rimari oportet antequam ſententiam det.conſ.34.nu.3. fol.39
iudici debet plene de cauſæ liquere antequam ſententiam det. conſi.34. nu.4. fol.39
iudici non dicitur liquere niſi omnia acta percunctatus fuerit. conſi.34.nu.5. fol.39
iudex non poteſt ultra tempus à ſtatuto præfixũ cauſam prolongare alias fieret fraus ſtatuto.conſi.34.nu.8. fol.39
iudex delegatus per ſententiam functus eſt officio ſuo.conſi.34.nu.9. fol.39
iudici non licet ſibi ipſi attribuere poteſtatem & ſuæ iuriſdictione ſuffragari.conſi.34.nu.10.& 11. fol.39
iudex debet pronunciare ſuper conuentione & reconuentione. conſi.34.nu.34. fol.40
iudex non debet cauſam conuentionis ſine cauſa reconuentionis terminare.conſi.34.nu.35. fol.40
iudex non excedit poteſtatem ſibi limitatam à ſtatuto.conſi.34.nu.38. fol.40
iuratoria cautio admittitur in defectum fideiuſſorum.conſi.39.nu.3. fol.45
iuris effectus non ſunt in poteſtate iudicis.conſi.3.nu.12. fol.5
iuriſdictio facilius prorogatur de habitu ad actum quam de nulla ad aliquam.conſi.16.nu.12. fol.19
iuramentum non includit ultra quam uerba ſuper quibus fuit appoſitum.conſi.24.nu.24. fol.29
iuramentum eſt perſonale ex parte iurantis.conſi.54.nu.15.f.57
iuris error excuſat è dolo conſi.1.nu.22. fol.4
iuriſdictio temporalis Imperii pendet ab eccleſia. conſi.16.nume.5. fol.19
ius quod remanet penes iurantem tranſmittitur & non obſtante iuramento poteſt rem uendicare.conſi.54.nu.16. fol.57
ius quæſitum ex prima inueſtitura feudi filio non tollitur per renunciationem patris.conſi. 44.nu.20. fol.53
ius reſidens in partem iudex poteſt ubique exercere.conſi.32.nume.12. fol.38
ius deliberandi infra annum tranſmittitur ad ſuos hæredes.conſil.26.nu.20. fol.32
ius belli à iuriſgentium introductum eſt. conſi.21.nu.2. fol.25
iuris executio non habet iniuriam.conſi.21.nu.20. fol.26
iuſta cauſa excuſat à pœna.conſi.20.nu.28. fol.24
ius quæſitum non poteſt tolli.conſi.13.nu.16.& 77. fol.16.& 17
ius minus offenditur per licitum quam per illicitum.conſil. 45.nu.6. fol.53
ius municipale præualet in ea ciuitate qua uiget.conſi. 1.nu.1. fol. 3.

L

LApſus termini ſine iudicis declaratione nil operetur. cõſi.3.nu.25. fol.7
laudum latum inter perſonas de quibus loquitur ſtatutum non habet oppoſitionem. conſi.19.nu 49. fol.22
legitima iure naturæ debita non tollitur ex ſubſtitutione fideicommiſſaria.conſi.17.nu.5. fol.20
legitimatio facta per Papam in terris Imperii non ualet.conſ.16 nu.1.& 14. fol.19
legitimatio facta per Papam in terris imperii ſine conſenſu patris non ualet , cum intellectu.C. per uenerabilem quã filii ſint legitimi.conſi.16.nu.2. fol.19
legitimatio Papæ in terris imperii ualet & quando concilientur communes opiniones contrariæ.conſi.16.nu.14.& 16. fol.19
legatarius non creditur eſſe ſollicitus de commodo ſubſtituti. conſi.20.nu.15. fol.24
legatum conditionale per mortem legatarii ante conditionem deficit & accreſcit hæreditari conſi.22.nu.6. fol.27
legatum ſubrogatum pro legitima ſi fuit factum ſub conditione. ne reiicitur conditio.conſi.22.nu.8.& 9. fol.27.& 28
legatum ſi nupſerit utrum ſit conditionale cum diſtinctionibus conſi.22.nu.15. fol.28.
legatum ſi nupſerit cum conſenſu titii & nuptiæ ſequantur ſine conſenſu titii non debetur.conſi.22.nu.16. fol.28
legatum dotis producit actionem ex teſtamento. conſi. 24.numero.8. fol.29
legata intelliguntur ſimpliciter quæ ſolum ex actione ex teſtamento peti poſſunt.conſi.24.nu.16. fol.29
legatum uel prælegatum dotis non dicitur ſimpliciter,ſed ſecundum quid.conſi.24.nu.17. fol.29
legitima non debetur de acquiſitis per uſurariam prauitatem. conſi.39.nu.23. fol.46
legatum ſi nupſerit cenſetur purum & reiicitur conditio de eo. conſi.25.nu.36. fol.31
legatum ſi nupſerit de propria ſignificatione dicitur conditionale.conſi.25.nu.37. fol.31
legatum conditionale non tranſmittitur ad hæredes.conſi. 25.nu.38. fol.31
legatum factum per uerbum relinquo ipſum non reſtringit. conſil. 26.nu.27. fol.32
legatum quouſque uiueret, an intelligatur de proprietate uel uſufructu & an ſit electio legatarii.conſi.26.nu.33. fol.32
legitima eſt tertia totius hæreditatis.conſi.27.nu.1. fol.33
legitima eſt diuidenda in ſtirpem.conſi.27.nu.2. fol.33
legitima non poteſt auferri , per nepotes uel pro nepotes & contrario.con.27.nu.4. fol.33
legitima debet ſuppleri de omni patrimonio teſtatoris.conſi.27.numero 27. fol.33
legitima poteſt peti in una re & non in ſingulis rebus hæreditariis.conſi.27.numero 21. fol.33
legatum non debetur niſi de dicto ære alieno. conſi.27. numero 12. fol.33
legatarii præferuntur creditoribus , in rebus legatis quando hæres eſt ſoluendo.conſi.27.numero 18. fol.33
legatarii non tenentur contribuere pro ſoluendo debitum hæredita-

reditarium, niſi in ſubſidium quando hæres non habet ultra quartam. conſi. 57. nu. 10. 11. & 13. fol. 33
legata facta contemplatione alterius cenſentur irreuocabilia. conſi. 128. nu. 1. fol. 34
legatum factum de re aliena ignorante teſtatore rem eſſe alienã non ualet. conſi. 58. nu. 10. fol. 34
legatum rei alienæ conſentiente domino ualet. conſi. 18. num. 13. fol. 34.
legatarius poſſidens rem alienam legatam poteſt ſe tueri contra dominum conſentientem. conſi. 18. nu. 19. fol. 34
legatum reſtringitur ex cauſa ſibi cohærente & quãdo. conſi. 18. nu. 57. fol. 34
legatum rei alienæ ualet & quando. conſi. 18. nu. 28. fol. 34
legalis hyppoteca dicitur tacita. con. 37. nu. 8. fol. 43
legitimatio cum clauſula ſine præiudicio legitimorum non tollit quin debeantur alimenta naturalibus. conſi. 41. nu. 1. fol. 47
legitimatio non dicitur facta contra principis intentionem ſi appoſita fuit clauſula ſine præiudicio legitimorum. conſi. 41. nume. 2. fol. 47
legitima dicitur debita filiis iure naturæ & à patre tolli uel minui non poteſt ſine cauſa. conſi. 41. nu. 5. fol. 47
legitimati poſſunt ſuccedere ea teſtamento patris in eo quod ſibi relinquitur. conſi. 31. nu. 6. fol. 47
legitimatio quæ à principio non ſortitur effectum inexpugnabilem eſt impendenti donec ſequatur ratificatio. conſi. 41. nume. 18. fol. 42
legitimatus non poteſt patris teſtamentum impugnare. conſilio 41. nu. 20. fol. 48
legitimatio eſt actus fauorabilis. con. 41. nu. 55. fol. 48
legitimatio facta ſub conditione, quod legitimatus non ſuccedat niſi ex teſtamento uidetur monſtruoſa. conſi. 41. nu. 1. fol. 48.
legitimatio nil aliud eſt niſi reductio in legitimi ad actus legitimos. conſi. 42. nu. 7. fol. 49
legitimatio non numeratur inter actus legitimos qui ponuntur in l. actus ideo non uitiatur per conditionis appoſitionem. cõſil. 42. nu. 9. fol. 49
legitimatio facta ſine præiudicio uenientium ab inteſtato non ſuſpendit legitimationẽ & ratio. conſi. 42. nu. 15. fol. 49
legatarius non debet eſſe iniurioſus hæredi. conſi. 48. num. 3. fol. 54.
legatarius non poteſt in re legata facere quod ſibi placet contra uoluntatem hæredis. conſi. 48. nu. 2. fol. 54
legatarius plus iuris debet hæredi quàm hæres legatario. conſilio 48. nu. 5. fol. 54
legatum factum pro auxilio nuptiarum ſi nuptiæ fuerint ſequte uiuente teſtatore an debeatur legatum poſt mortem teſtatoris. conſi. 51. nu. 1. 2. & 4. fol. 56
læſio qualis & quanta eſſe debeat in laudo ad hoc ut poſſit reduci ad arbitrium boni uiri. conſi. 19. nu. 76. fol. 23
lex ſupplet defectum teſtatoris in relicto ſub conditione ſi nupſerit. conſi. 15. nu. 25. fol. 30
lex uel ſtatutum dicens liquere de fama de aliquo facto intelligitur mediante ſententia iudicis. conſi. 3. nu. 14. fol. 7
libellus debet eſſe certus a principio. conſi. 31. nu. 10. fol. 37
libellus debet continere quantitatem expreſſam. conſi. 20. numero 46. fol. 25
litis conteſtatio non inducitur ea reſponſione facta non animo conteſtandi litem. conſi. 33. nu. 14. fol. 38
liberatio facta debitori a fiſco de bonis debitis Titio qui commiſit delictum an & quando ualeat. conſi. 13. nu. 79. fol. 18
liber defuncti an probet & quid in parua uel magna ſumma, & quæ requirantur ueri ſimilitudines. conſi. 1. nu. 38. fol. 4
liberatio ambitioſa non ualet. conſi. 13. nu. 63. fol. 17

M

MAlitioſe cenſetur quis ſe habere qui non uult conſi darum dare & ratio. conſi. 34. nu. 19. fol. 39
malitiis hominum eſt obuiandum. conſi. 34. nu. 22. fol. 39
maleficia diſtinguũtur uoluntate, & propoſito. conſi. 21. nu. 18. fol. 26.
malafides includit peccatum. conſi. 17. nu 8. fol. 20
malitiam ſuam alicui prodeſſe iniquum eſt. conſi. 13. nu. 71. fol. 17
malafides non præſcribit. conſi. 13. nu. 39. fol. 16
mandatum generale de maritando non comprehendit pactũ de ſuccedendo puellæ. conſi. 12. nu. 7. fol. 14
mandatum debet præſentari per nuncium cui eſt commiſſum & debet conſtare per relationem de præſentatione ad hoc ne quid dicatur factum uirtute mandati. conſi. 13. nu. 68. fol. 17
mandatum quod ſpoliaret & poſſeſſio faciunt ſpolium. cõſi. 29. nu. 8. fol. 35
mandatum datum intelligitur modo licito datum nec uenit illicitum in generali mandato. conſi. 29. nu. 9. fol. 35
mandatum præſumitur ex antecedentibus uerbis & factis ſequẽtibus inter dominum & famulum. conſi. 29. nu. 14. fol. 35
mãdatum de ſpoliando præſumitur ea conſequutione commodi poſſeſsionis. conſi. 29. nu. 25. fol. 35
maritus legans centum ultra dotem cenſetur etiam legare dotem. conſi. 43. nu. 8. fol. 50
mater quæ habuit bona à primo marito debent deuenire ad filios ab eo creatos. conſi. 38. nu. 17. fol. 45
mater habet integrum annum ad petendum tutorem filio pupillo niſi ſit in notabili negligentiam. con. 33. nu. 9. & 10. fol. 38
mater non petens tutorem pupillo ante lapſum anni amittit hæreditatem. conſi. 33. nu. 1. fol. 38
mater minor 25. annis excuſatur ſi non petiit tutorem filio ſuo pupillo intra annum. conſi 33. nu. 11. fol. 38
mater non tranſmittit hæreditatem non aditam ad ſuos proximiores. conſi. 17. nu. 3. fol. 20
medium inhabile impedit tranſitum ad extremum. conſi. 19. numero 31. fol. 22
mens contrahentium colligitur ea uerbis. conſi. 10. nu. 13. fol. 13
mente captus non poteſt contrahere matrimonium conſi. 14. nume. 13. fol. 18
melioramenta etiam re euicta debentur. conſi. 45. nu. 14. fol. 53
minor 25. annis non poteſt ſe immiſcere in hæreditate ſine conſenſu curatoris. conſi. 13. nu. 2. fol. 18
mitius agitur cum lege quam cum homine. cõſi. 19. nu. 59. fol. 21
modus non uitiat legitimationem. conſi. 42. nu. 3. fol. 48
monitio uel iudicis præceptum dicitur mere interlocutoria. cõſil. 20. nu. 5. fol. 23
monitio iudicis eſt loco præcepti. conſi. 20. nu. 10. fol. 24
monitio monito non comparente remanet firma. conſi. 20. numero 45. fol. 25
monitio ſi arctat ut faciat pœnam incurrere eo magis præceptũ. conſi. 20. nu. 9. fol. 24
monitio non fit ad hoc ut monitus incidat in pœnam ſed ut ſoluat. conſi. 20. nu. 14. fol. 13
morte iudicis monentis expirat monitio. conſi. 20. nu. 48. fol. 25
mulier donec ſtat uidua cenſetur in eodem matrimonio durare. conſi. 52. nu. 4. fol. 56
mulier uidua non poteſt exire ſaluo honore uiri niſi cum ueſtibus uidualibus. conſi. 52. nu. 5. fol. 56
mulier de iure communi præfertur priori uenditori habenti omnino tacitam. conſi. 37. nu. 14. fol. 43
mulier non præfertur fiſco habenti tacitam & priorem in tempore. conſi. 37. nu. 12. fol. 43
mulier non habet priuilegium ut præferatur anterioribus creditoribus in augumento dotis. conſi. 37. nu. 2. fol. 43
mulier præfertur fiſco in inſtrumento eadem die confecto. conſilio. 37. nu. 41. fol. 44
mulier præſumitur habere ignorantiam iuris cõmunis uel municipalis. conſi. 36. nu. 17. fol. 42
mulier nõ poteſt dici dotata niſi pure dos ſit ſibi relicta. cõſ. 25. nume. 10. fol. 30
mulierem eſſe dotatam propriè loquendo aliud eſt quam dotẽ eſſe aſsignatam. conſi. 25. nu. 19. fol. 30
mulieri cui dos conditio naturaliter eſt aſsignata dicitur dotata conſi. 25. nu. 28. fol. 30
mulier propter inopiam uiri non poteſt agere uirtute ſtatuti dictantis dotem reſtitui & ratio eſt quia tũc dicitur impropriè reſtitutio. conſi. 6. nu. 28. fol. 10
mulier propter inopiam uiri non agit contra fideiuſſores uirtute promiſsionis de reſtituendo in omnem caſum dotis reſtituendæ. conſi. 6. nu. 29. fol. 10

N

NAturalis ſolo pacto uel conſenſu tollitur. conſi. 8. num. 4. fol. 12.
naturalis dicitur natus ex ſoluto & ſoluta pro concubina retenta. conſi. 19. nu. 4. fol. 22
negligentia non eſt ubi diligentia non prodeſt conſi. 50. numero 7. fol. 55
Nepotes ex filia mortua eius locum ingrediuntur. conſi. 54. numero 1. fol. 56
nepotes ſine cauſa præteriti non poſſunt. conſi. 54 nu. 3. fol. 56
nepotes ſuccedunt in repudiatione matris ſuæ quando ueniunt ſequentes in gradu & non fratres matris ſuæ puta quia nõ habebat. conſi. 54. nu. 10. fol. 56
nepotes ad ſucceſsionem aui ex perſona matris ſuæ tribus modis uenire poſſunt primo quando filia deceſsit in uita patris ſecundo ex iure radicato in filia tertio ex iure principaliter

delato

delato in ipſos. conſi.54.nu.18 fol.57
negatio hæredis impedit exequtionem ex codicillo. conſi. 31. nume.4. fol.36
negocium principale deuoluitur ad iudicem appellationis.conſil.34.nu.33. fol.40
nepos an poſſit uenire ad feudum uun habita hæreditare aui.cõſil.44.nu.5. fol.50
nepotes ex filia uel deſcendentes ea linea fœmina non ſuccedũt in feudo, niſi ea ſpeciali conceſsione.conſi.44.num. 2. fol.50
nepotes ex filio deportato uel damnato ſuccedunt fictè in locũ patris ſui ſuccedunt auo.conſi.54.nu.15. fol.57
nepotes non ingrediuntur locum matris ſuæ & ſic filiæ quo ad ſucceſsionem aui reſpectiuè quando mater quæ renunciauit ſuperuixit patri ſuo.conſi.54.nu.15 fol.57
nepotes ſunt in ſecundo gradu quo patruus præcedit.conſi.54.num.11. fol.57
nepotes ex perſona propria ueniunt ad ſucceſsionem cum patruis, & aliis nepotibus, & quando ex perſona matris quæ renunciauit,& quando ex gradu,& quando non.conſi.54.nu.7.8.& 9. fol.57
nepotes inſtituti ex filio præterito non excuſant teſtamentum à nullitate etiam inſtituti in defectum filii præteriti. conſi. 18. nume.2.& 3. fol.20
non debemus recedere à proprio uerborum ſignificatu quando poteſt aliquid operari.conſi.6.nu.9. fol.9
non dicitur negligens in committendo cauſam qui dat confidatos.conſi.35.nu 6.& 11. fol.40. & 41
notarius recipiens cautionem de uſuris reſtituendis debet habere mandatum epiſcopi.conſi.39.nu.2. fol.46
nocentem abſoluere melius eſt quam innocentem condemnare in dubio.con.21.nu.41. fol.27
non præſumuntur in legatis ea quæ non habent cauſam cohærentem legato. conſi.28.nu.6. fol.34
non probat hoc eſſe quod contingit abeſſe. conſ.26.nu.7.fol.31
notitia actus illiciti qui non deſiſtit ab eo ratificat cum qualitate illiciti. conſi.29.nu.17. fol.35
nimia generalitas mandati, & acceptatio actus inducunt ratificationem actus illiciti.con.29.nu.10. fol.35
nullitas proueniens ex defectu iuriſdictionis non intelligitur excluſa per ſtatutum.conſi.19.nu.50. fol.22
nuncio quando credatur, & quando non.conſi.5.nu.21. fol.9.
nuncio aſſerenti & referenti ſibi fuiſſe mandatum non creditur. conſi.5.nu.11. fol.8

O

Obligatio bonorum eo caſu cẽſetur facta quo fuit facta obligatio perſonalis.conſi.6.nu.6. fol.9
obligatio uenditoris extinguitur per acquiſitionem poſſeſsionis.conſi.7.nu.nu.2. fol.11
obligatus non poteſt eſſe ſibi ipſi nec contra ſe ipſum quis conſi.11.nu.2. fol.15
obligatio ſequitur perſonam & rem obligatam.conſi.14.num.2. fol.18.
obligatio de non reuocando primum teſtamentum an ualeat cũ diſtinctionibus.conſi.21.nu.26. fol.24
obligatio bonorum non dicitur cautio idonea ſed nuda cautio. conſi.39.nu.7. fol.46
obligatio non oritur ea repudiatione.conſi.46.nu.1. fol.54
obligatio quæ tranſiuit in hæredes impedit illos agere poſſe aduerſus rem obligatam conſi.46.nu.2. fol.54
odioſa & ambitioſa ſunt reſtringenda.conſi.42.nu.13. fol.49
officium nobile eſt ius reſidens in iudice.conſi.34.nu.13. fol.38
officium iudicis non denegatur ei cui denegatur petitio.cõſi.19.num.35. fol.22
officialis poteſt partes cogere realiter perſonaliter, ad ſe concordandum in aliquos iudices & quando.conſi.35.nu. 15. & 16. fol.41.
opponens exceptionem detrahendi quartam cenſetur oppoſuiſſe omne id per quod ad illud deuenitur.conſi.31.nu.17.fol.37
oppoſitio de iure tertii quando poſsit opponi cum deſtinctionibus.conſi.8.nu.7.& 8. fol.11

P

Pace ſequuta de homicidiis in bello commiſsis non fit de eis remiſsio per magiſtratum.conſi.21.nu.4. fol.25
pactum conceptum in filia uidetur conceptum in nepote ex filia in feudo.conſi.44.nu.13. fol.51
pactum obſcurum debet interpretari contra eum in cuius fauorem factum eſt. conſi.6.nu.11. fol.9
pactum de reſtituenda dote per maritum mulieri ſoluto matrimonio extenditur ad caſum inopiæ conſtante matrimonio,& quando & quare hoc fit.conſi.6.nu.12.&13. fol.9.&10
pactum tertii mihi non prodeſt conſi.10.nu.9. fol.13
pacta quæ auferunt liberam uoluntatem teſtandi ſunt doloſa.cõſil.12.nu.5.& 6. fol.14
pactum de non petendo dicitur contractus,& obligat ad non petendum.conſi.14.nu.22.& 23. fol.19
papa in terris imperii habet iuriſdictionem in habitu.conſil.16.nume.10. fol.19
per contumacia mutua compenſatione tollitur. conſi. 35.nu.17. fol. 41.
paria ſunt non habere mandatum uel habere mandatum generale quod ad id de quo quæritur non extendatur. conſi. 13.numero 49. fol.17
pater tenetur ſe & bona ſua obligare pro reſtitutione dotis receptæ à filio ſuo & eò quod conſ[e]ntit filio contrahenti matrimonium cenſetur ſe obligare,& quomodo procedat.conſi.14.nume.3.& 10. fol.12
pater naturali ratione tenetur dotare filiam ita & pro filio dare donationem propter nuptias ne impediatur matrimonium propter defectum dotis.conſi.14.nu.5. fol.18
pater mente captus non poteſt ſe obligare. conſi.14.nu.11. f.14
pater non tenetur de dote data filio.conſi.14.nu.12. fol.18
pater ſine iniuria uenientium ab inteſtato poteſt eis bona auferre & alteri relinquere.conſi.16.nu.5. fol.19
pater non poteſt grauare filium in bonis maternis. conſi. 26.nume.22. fol.32
Pater conſentiendo legitimationi uidetur prorogare iuriſdictionem Papæ.conſi.16.nu.4. fol. 19
pater non poteſt in præiudicium aliorum filiorum acquirere filium nequam.conſi.19.nu.18. fol.21
pater filius frater & ſimilia ſunt ſignificatiua naturæ, & comprehendũt omnes tã ſpurios quam naturales, & quando .conſi.19.nu 67. fol.23
patris factum in feudis filiis præiudicat. conſi.44.nu.4. fol.50
pater non poteſt renunciare feudum antiquum in præiudicium filiorum.conſi.45.nu.27. fol.53
peculatus quæ pœna ſit cõtra iudices qui miniſterium adhibuerunt ad ipſum crimen.conſi.9.nu.24. fol.12
peculatus crimen an committatur in pecunia priuata. conſi.9.num.23. fol.12
pœna non conficientis inuentarium eſt ut teneatur adimplere ſine diminutione conſi.11.nu. 10. fol.14
pœna annullationis actus imponitur ex defectu formæ non ſeruatæ.conſi.1.nu.23. fol.4
Pœnæ incurſio requirit uerum debitum.conſi.20.nu.33. fol.24
pœna etiam quod ſit præſtanda non debet offerri. conſi. 20.numero 16. fol.24
pœna ſemel deciſa non poteſt in dubium reuocari.conſi.20.nume.30. fol.24
pœnæ in odium uſurariæ prauitatis ſtatutæ quæ ſint. conſi.39.nu.28. fol.46
perſonalis actio non ſequitur fundum.conſi.27.nu.9. fol.33
periculoſum eſt ſub ſuſpectis litigare.conſi.35.nu.9. fol.41
petitio pacis inducit confeſsionem delicti.conſi.21.nu.48.& 60. fol. 27.
petitio abſolutionis ab excommunicatione inducit confeſsionem excommunicationis.conſi.21.nu.49. fol.27
plus eſt excludere filiam propter exiſtentiam maſculorum quam ſi ſit dotata. conſi.25.nu.34. fol.31
poſſeſsio præſumitur continuata cum probatur de antiqua poſſeſsione.conſi.22.nu.1.& 2. fol.27
poſſeſsio præſumitur per locationem.conſi.22.nu.12. fol.28
poſſeſsio præſumitur probata probatis extremitatibus.conſi.22.nu.13. fol.28
poſsibile eſt poſsidentem ignorare ſpolium.conſi.29.nu.5. f.35
poſſeſsio non probat ſpoliationem.conſi.29.nu.1. fol.35
poteſtas legitimandi intelligitur ſine præiudicio legitimorum niſi aliud in priuilegio contineatur.conſi.41.nu.21. fol.48
poſſeſſor malefidei non præſcribit.conſi 44 nu.27. fol.51
poſſeſsio facit præſumere ſimulationem, & accommodationem nominis in inſtrumento.conſi.50.nu.2. fol.55
poſterior euentus formatur à primordio tituli. conſi.2.num.17. fol. 5.
poſteriores leges aliquando ad priores trahuntur.conſi.1.nu.9. fol.3.
potentia ſeu facultas opponendi contra inſtrumentum ſi producatur, non eſt ius,ſed exceptio quærenda quæ poteſt tolli per ſtatutum.conſi.13.nu.35. fol.16
potentia & uoluntas actum confirmant.conſi.30.nu.6. fol.36
poteſtatem agendi non habet qui ignorat. conſi.44.numero 31. fol.51.

præceptum

præceptum ſine termino habet terminum legalem.conſilio 20. num.12. fol.24
præceptum cum clauſula iuſtitiæ,per comparitionem reſoluitur in ſimplicem citationem.conſi.20.nu.42. fol.25
præceptum quod fit in confeſsis ſeu cauſa cognita mandatur executioni.item ſi fit ad publicam utilitatem, conſi.20, num, 41. fol.23.
præceptũ quod fit cauſa cognita eſt interlocutoria quæ habet uim diffinitiuæ ſententiæ.conſi.20.nu.44. fol.25
præceptum factum famulo, ut non redeat domum niſi dominus audiat aliquid de negocio inducit mandatum . conſi, 29. nume.12.& 13. fol.35
præceptum prætoris de ſoluendo non conſtito de debito nõ ualet.conſi.31.nu.1.& 22. fol.36.& 37
præceptum non reuocatur ex non liquidatione poſſeſsionum de quibus agitur.conſi.31.nu.9. fol.37
præceptum factum hæredi non conſtito de perſonam non ualet, conſi.31.nu.14. fol.37
præceptum aduerſus quod ſunt oppoſitæ exceptiones nõ arctat, conſi.20.nu.1. fol.23
præceptum impoſsibile non ligat.conſi.50.nu.8. fol.55
præiudicium dicitur fieri ex eo ſolo quod quis tenuit & nõ uult aliquid fieri.conſi.19.nu.16. fol.21
præſcriptio ſtante malafide non ſolum non currit ſed neque incohatur.conſi.13.nu.54.& 56. fol.17
præſcriptio ſtatutaria 20.annorum ſuccedit loco præſcriptionis longiſsimi temporis.conſi.13.nu.42. fol.16
præſcriptio non currit ſcienti ſe debitorem . conſi. 17. nume.7, fol.20.
præſcriptio actionis perſonalis quæ uenit ſine titulo de iure cõmuni non requirit bonam fidem ſecus de iure canonico.conſil.17.nu.11. fol.20
præſcriptio non currit contra eum qui ſtat in bonis ſibi obligatis ſine uiolentia.conſi.26.nu.24. fol.34
præſcriptio iuris ſtatutarii debet limitari ſecundum ius cõmune.conſi.28.nu.25. fol.34
præſcriptio actionis perſonalis ſuccedit loco præſcriptionis triginta annorum & quare.conſi.30.nu.12.& 13. fol.36
præſcriptio quæ habet tempus utile non currit niſi à die notitiæ.conſi.30.nu.10. fol.36
præſcriptio iuris communis uel ſtatutaria generaliter habet tẽpus continuum.conſi.30.nu.11. fol 36
præſcriptio triginta annorum currit ignoranti. conſi.30. nu.14. fol. 36.
præſcriptio triginta annorum fuit introducta propter negligentiam non petentium.in conſi.30.nu.16. fol.36
præſcriptio 30.annorum currit ignorantibus,& qualitercunque impeditis.conſi.30.nu.21. fol.36
præſcriptio currit impeditis qui poſſunt impedimentum remouere,& non remouent.conſi.30.nu.22. fol.36
præſcriptio non currit non ualenti agere.conſi.44.nu.23.fol.51, & con.47.nu.2. fol.54
præſcriptio quando currat in feudis.conſi.44.nu.40. fol.52
præſcriptio quæ non habet locum in feudum quomodo procedat.conſi.44.nu.39. fol.52
præſcriptio ſtatutaria ſuccedit loco præſcriptionis inductæ à iure communi.con.47.nu.1. fol.54
præſcriptio impeditis de facto licet currat,datur reſtitutio in integrum.conſi.47.nu.3. fol.54
præſcriptio in rebus conditionatis currit à die conditionis extantis.conſi.47.nu.4. fol.54
præſcriptio non habet locum in eccleſia niſi quadraginta annorum ſpatio elapſo.conſi.47.nu.6. fol.54
præſcriptio non currit ante ius ortum.conſi.50.nu.9. fol.55
præſumptione iuris ſtante ceſſat priuilegiũ prælationis. cõſi.37. nu.26. fol.43
præſtatio auctoritatis tutoris pupillo eſt de adminiſtratione.cõſil.30.nu. 3. fol.36
prætoria cautio debet recipi de mandato prætoris.conſi.39. numero 2. fol.45
præteritio materna ſine cauſa reddit teſtamentum nullum.conſil.18.nu.1.& 12. fol.20
præſumptio ceſſat ubi de contrario manifeſte apparet.conſi.40 nu.8. fol.47
prior tempore potior eſt iure. conſi.37.nu.19.fol.44.& conſi.40 nume.6. fol.47
princeps ſeu reſpublica tenent locum parentis erga ſubditos.cõſi.21.nu.9. fol.26
prior hypoteca excludit poſteriorem.con.6.nu.16. fol.10
priores leges ad poſteriores trahuntur.conſi.1.nu.8. fol.3
primum decretum nullum annullat ſecundum.conſi.4.num.10. fol.8.
principium malum difficile eſt ut habeat bonum exitum. conſil.5.nu.22. fol.9
priuatio præſumit habitum.conſi.13.nu.13. fol.16
priuilegium prælationis in l.aſsiduis. C.qui pot. in pig. habean. intelligitur in principali dote.conſi.37.nu.11. fol.43
priuilegium uxoris non eſt ea eo quod eſt hypoteca expreſſa. conſi.37.nu.31. fol.44
priuilegium prælationis non habet augumentum dotis ſicut ipſa dos.conſi.37.nu.39. fol.44
priuilegium prælationis datur uxori in bonis propter nuptias donatis.conſi.37.nu.40. fol.44
priuilegium ſubſtituti an operetur ad ualiditatem teſtamenti. conſi.39.nu.21. fol.46
priuilegium ſubſtituti aliis nõ debet eſſe damnoſum . conſi.19. nu.22. fol.22
pro facto habetur quod de neceſsitate quis debet facere. cõſi. 21. nu.21. fol.26
probationes debent eſſe luce clariores.conſi.21.nu.14. fol.26
probatio ſemiplena quæ facit fidem in ciuilibus facit fidem quãdo tractatur de abſolutione in criminalibus. conſi.21. nu.42. fol.26.
probatio indirecta inducit animum iudicis ad credulitatem cõſil.21.nu.43. fol.27
probatio famæ dat iuſtam cauſam credulitatis. conſi.21.nu.45. fol. 27.
probationes duæ ſemiplene licet ſint diuerſi generis faciunt unam plenam.conſi.21.nu.38. fol.26
probatio per duos teſtes ſufficit ad condemnandum. 13. nu.1. fol.18.
probatio partim uera partim præſumpta ualet.conſi.13.num.8. fol. 18.
probatio contra præſumptionem non facti augumenti admittitur.con.37.nu.21. fol.43
probatio quod mulier recepit augmentum dotis lex præſumit, quod reſtituit & ſi cum effectu non recepit.conſi.37.num.22. fol. 43.
probatio per partis confeſſionem admittitur cõtra præſumptionem iuris & de iure.conſi.37.nu.44. fol.44
probatio dominii eſt difficilis.conſi.5.nu.13. fol.8
probatio poſſeſsionis non requirit probationem dominii . conſil.5.nu.14. fol.8
probatio non fit antequam productio fiat.conſi.13.nu.11. fo.16
probatio reſultans ex inſtrumento confecto ante ſtatutum quod tollit exceptionem tollitur per ipſum ſtatutum.conſi.13. nume.9. fol.16
probationes per inſtrumenta poſſunt fieri uſque ad concluſionẽ in cauſa.conſi.13.nu.34. fol.16
proclama uel citatio conditionalis & non præciſa comprahendit clericos.conſi.4.nu.6. fol.8
proclama an liget abſentes.conſi.4.nu.8. fol.8
procurator conſtitutus ad nanciſcendam poſſeſsionem ſi committit ſpolium non obligat dominum.conſi.29.nu.23. fol.35
promiſſio de non cõtrauenięndo pro ſe, & hæredibus non includit ſucceſſores ſingulares.conſi.45.nu.21. fol.53
promiſsio facta de dote reſtituenda per eum ad quem non peruenit non extenditur niſi quatenus uerba promiſsionis patiuntur.conſi.6.nu.14.& 17. fol.10
promiſsio facta de reſtituenda dote in ſolidum,promittens tenetur ac ſi recepiſſet,& quomodo intelligatur. conſi.6.num.15. & 16. fol.10
promiſsio dotis reſtituendæ non comprahendit caſum inopiæ quando uerba promiſsionis non exprimunt ſecus in uiro.conſil.6.nu.23. fol.10
promiſsio dotis reſtituendæ ſecundum ſtatutum Florentinum comprahendit caſum inopiæ.conſi.6.nu.24. fol.10
promiſsio ad compromittendum toties quoties non tranſit ad hæredes compromittentis.conſi.2.nu.7. fol.5
promiſsio de compromittendo intelligitur finita per lapſum tẽporis uel morte alterum arbitrorum cum clauſula toties quoties.conſi.2.nu.8. fol.5
promiſsio de iterum compromittendo inſciente expirat per lapſum tanti temporis quo id potuit peti, & non fuit petitũ. conſi.2.nu.13. fol.6
pronunciatio ſuper exceptionibus requiritur quantum ad executionem.conſi.20.nu.17. fol.34
pronunciatio tunc eſt neceſſaria quando pars contradixit . conſil.20.nu.6. fol.23
pronunciatio requiritur in omnibus his quæ pendent à motu iudicis.

iudicis.conſi.3.nu.36. fol.7
pronunciatio non obſtantibus exceptionibus operatur quo ad exequtionem non ad tollendum defenſiones. conſi. 20. nume. 20. fol. 24.
pronunciatio de non fienda exequutione licet operetur ad impediendum non tamen ad excuſandum.conſi. 20.nu. 26. fol. 24
propoſitum in propoſito idem operatur quod oppoſitum in oppoſito.conſi.19.nu.65. fol.23
proprietarius tenetur pati uti frui uſufructu uſufructuariũ quadam obligatione continua.conſi.36.num.21. fol.42
proprietarius eo ipſo quod uendit proprietatem deſinit teneri illa ſuccesſiua obligatione.conſi.36.nu.22. fol.42
proteſtatio non requiritur quando impedimentum eſt notoriũ. conſi.14.nu.51. fol.17
proteſtatio non ualet niſi docto de eo quod proteſtatio cõtinet. conſi.21.nu.27. fol.26
proximiores ueniũt per ſucceſſorium edictum omnibus aliis ex perſona propria.conſi.17.nu.4. fol.20
publica utilitas ſuadet maleficia puniri. conſi.21.nu.17. fol.26
pupillo uel abſente citato & nemine ſe offerente eius defenſioni actor debet interpellare alios ad hoc ut citatio ualeat.conſil.5.nu.4. fol.8

Q

QVantitas incerta non poteſt ſolui uel deponi. conſi. 20.nume.2. fol. 23.
quantitatis ſpecificatio omiſſa non releuat à mora.conſi.20.nume.35. fol. 24
qualitas iuncta uerbo intelligitur ſecundum tempus uerbi. conſil.25.nu.11. fol.30
quando officialis debeat uenire ad coactionem conſi.35.nu.18. fol. 41.
quarta falcidia quando detrahatur & quæ requirãtur ad hoc ut poſsit detrahi.conſi.31.nu 23. fol.37
quarta iure naturæ debita non minuit debita, ſed legata. conſi. 11.nu.22. fol.14
quæ non proſunt ſingula multa iuuant. conſi.7.nu.12. fol.11
quæ quotidie ſeruantur & fiunt non ſunt mutanda. conſi.41.nume.10. fol.49
quæ requirantur ad hoc ut quis admittatur ad iuratoriam cautionem.conſi.39.nume 4. fol.45
quæ copulantur ad unam determinationem intelliguntur ex eodem tempore & caſu determinare.conſi.37.nu.19. fol.43
quæſtio ſeruitutis eſt modici præiudicii. conſi.35.nu.4. fol.40
quæ requirantur in tutore ante adminiſtrationẽ tutelæ conſi.33.nu.13. fol.38
quæ requirãtur ad hoc ut quis teneatur de ſpoliatione facta per alterum.conſi.29.nume.2. fol.35
quæ ſunt diuerſa & habent rationes diuerſas diuerſum reddunt effectum.conſi.21.nu.29. fol.26
quæ pendent ab arbitrio iudicis antequam declarentur non conſtituunt in mora.conſi.20.nu.37. fol.24
qui non ſeruat formam ſtatuti ſine poteſtate procedit. conſi.35.nu.19. fol.41
qui ſoluit quod debet ipſo iure eſt liberatus. conſi.36.num.23. fol. 42.
quilibet poteſt in ſuo facere quod ſibi placet dummodo alteri non noceat.conſi.48.nu.1. fol. 54
quilibet tenetur facere quod ſibi non nocet, & alteri prodeſt.cõſil.49.nu.2. fol.55
qui nõ põt propter termini lapſum pronſiciare neque poteſt ſententiam obſcuram declarare.conſi.34.nu.13. fol.39
qui effuſo ſermone loquitur ſibi imputet cum potuit ſibi proſpicere.conſi.29.nu.11. fol.35
quis non poteſt ſe abſtringere ad non reuocandum legata quandocunque uſque ad mortem. conſi.28.num. 4. fol.34
qui uult unum uult alterum ſine quo illud eſſe non poteſt.conſil.23.nu.6. fol.28
qui poteſt facere ut poſsit uidetur poſſe. conſi. 20.nu.41.fol. 25. & conſi.14.nu.7. fol.18
qui poteſt facere actum, & non facit ſibi imputet.conſi. 2.nu. 19. fol. 6.
qui agit ad rem nõ probat habere dominium.cõſ.7.nu.8.fol.11.
qui non facit quod communiter fit habet præſumptionem contra ſe.conſi.7.nu.10. fol.11
quilibet cenſetur primo loco proſpexiſſe ſuis hæredibus quam aliis.conſi.10.nu.12. fol.13
quis non tenetur facere quod factum non releuat. conſi.13.nume.53. fol.17
qui non contradicit non poteſt dicere coacte facere. conſi.13.nume.64. fol.17
quod pluris eſt utique tanti eſt.conſi 43.nu.7. fol.49
quod eſt inualidum impedit dari ius. conſi.39.nu.19. fol.46
quod eſt magis præiudiciale magis reſtringitur & ſic augmentum dotis quam ipſa dos.conſi.37.nu.7. fol.43
quod tendit ad excludendum non poteſt per aliquod uerbũ induci ad includendum. conſi.31.num.7. fol.37
quod iudici non licet nec parti licet.conſi.21.nu.15. fol.26
quod publicè dicitur reddit quem certum.conſi.21.nu.47. fo.27
quod factum non releuat fieri non debet. conſi.20.nu.19. fol.24
quod contingit ex cauſa neceſsitatis ne publica utilitas impediatur lex exigit ut habeatur pro facto.conſi.14.nu.6. fol.18

R

RAtio quare intellectus Bar.non eſt bonus in §. confeſtim.l.2.ad Tertul.conſi.33.nu.5.& 6. fol.38
ratificatio retro trahitur ad tempus mandati. conſi.29. num.18. fol.35.
ratificatio poſſeſsionis ſpolii cũ qualitate ſpolii & ratificãtis nomine ualet.conſi.29.num 3. fol.35
ratificatio pacti cum iuramento impedit uenire contra. conſi.12.nu.2. fol.14
ratificatio dicitur facta in fraudem ratificantis quando non adeſt inſtrumentum ꝙ ratificatur.conſi.12.nu.3. fol. 14
ratificatio non continens inſtrumentum quod ratificatur non ualet.conſi.12.nu.4. fol.14
ratificatio non extenditur ad ignorata & ſuppreſſa.conſi.12.nume.9.& 15. fol.14 & 15
ratificatio generalis ſine expreſsione particularis pacti arctat eũ ad fauorem cuius eſt ratificatio ad probandum ſcientiam ratificantis talis pacti.conſi. 12.nume.11. fol.15
reductio eo caſu poteſt fieri quo poteſt appellari. cõſi.19.nu.64. fol. 22.
reformatio de prælatione reſtringitur multo magis in augumento dotis quam in originali dote.conſi.37.nu.15. fol.43
reformatio priuilegians dotem non intelligitur priuilegiare augumentum dotis.conſi.37.nu.17. fol.43
relatio facta per reuiſorem rationis non eo modo quo conſultor pronunciauit impedit ſententiam proferri.conſi.1.nu.39.fo.4
relictum factum cum conditione morte legatarii ante conditionis aduentum efficitur caducum.conſi.26.nu.13. fol.32
relictum conditionale effectum caducum non comprehendit legitimam nec bona matris.conſi.26.nu.14. fol.32
relictum cum conditione quod poſsit omnia operari pro ſuſtentatione cenſetur tantum uſumfructum relictum.conſi.26.nume.25. fol.32
relictum ſub conditione ſi nupſerit conditionem reiicit ſecundũ communem opinionem.conſi.25.nu.14. fol.30
relictum conditionaliter ſi deficit conditio deficit relictum .conſil.25.nu.17. fol.30
relictum conditionale morte finitur.conſi.25.nu.32. fol.31
relictum pro dote dicitur purum, & non cõditionale. conſi.25.nu.30. fol.31
remoto genere cenſetur remota quælibet eius ſpecies. conſi.34.nu.27. fol.39
renunciatio facta de uſufructu operatur ut de eo agi non poſsit. conſi.36.nu.4. fol.41
renunciatio porrigitur ad eum caſum quo poteſt aliquid operari conſi.36.nu.5. fol.41
renunciatio quæcunque non tollit reductionem laudi in quo interuenit enormis læſio ad arbitrium boni uiri. conſi.19. numero 74. fol.23
renunciatio generalis non limitatur niſi ſit enormis læſio .conſil.19.nu.56. fol.22
renunciatio patris nocet filio in feudis.conſi.10.nu.10. fol.13
repudiatio facta à filia in uita patris habet tacitam conditionem ſi pater filiæ præmoriatur ſi uero filia præmoritur deficit conditio.conſi.54.nu.6. fol.57
repudiatio non inducit capitis diminutionem . conſil.54.nu.14. fol.57.
repudiatio filiæ bonis paternis uel maternis poſt mortem patris accreſcit filio.conſi.54.nu.19. fol.37
repudiatio filiæ non nocet ſequentibus qui ueniunt ex perſona propria & quomodo intelligatur & quid ſi iurauit. conſi.54.num.23.& 24. fol.57
repudiationis effectus in uita patris factæ ſuſpenditur uſque ad mortem.conſi.54.nu.5. fol.57
requiſita ad feudi præſcriptionem.conſi.44.nu.41. fol.51
reſeruatio probationis ſolutionis facta in ſententia pro reſto nõ intelligitur de illa quantitate de qua eſt probatum in actis.cõſil.1.nu.37. fol.4
reſpublica tenet locum principis.conſi.21.nu.6. fol.26

reſpublica

reſpublica poteſt remittere iniuriā priuatam inuita parte.cō.21. nu.7. fol.26
reſtitutio in integrum conceditur propter iuſtam ignorantiam ex clauſula generali conſi.21.nu.33. fol.26
reſtitutio non eſt neceſſaria cum agitur de maximo præiudicio pœne corporalis.conſi.21.nu.34. fol.26
reſtitutio uerbalis idem operatur quoad utile dominium in fideicomiſſo quod operatur aditio hæreditatis in hærede cō.11. nu.15. fol.14
retentio datur pro impenſis utilibus. conſil.31.nu.21 fol.37
retentio multoties competit ſed non actio .conſil.11.nume.3. fol.14
reus liberatur à morte per ſemiplenam probationem. conſi.21. num.59. fol.27

S

Scribēs ſe ſoluiſſe & uere ſoluit ſed non de illa ſumma quia ſei uerat illam partitam apparatā non committit barat ariam conſi.9.nu.5. fol.12
ſcribens id quod non eſt uerum committit falſum conſi.9.nu.8 fol.12.
ſcribens ſoluiſſe & uere ſoluit licet ſcribat ex diuerſa cauſa qua ſoluit non committit falſum conſi.9. nu.9. fol.12
ſcribens ſe ſoluiſſe cum expreſſione uel licet in diuerſam cauſam ſcribat in qua reuera ſoluit non committit falſum cō.9. nu.11. fol.12
ſcribens ſe ſoluiſſe in aliam cauſam quam ſoluit committit mēdacium.conſi.9.nu.12. fol.12
ſcribens ſe ſoluiſſe pro ſorte & ſoluit pro uſuris non committit falſum ſed errat in diſpoſitione iuris conſi.9..numero 13 fol.12.
ſcribens ſe ſoluiſſe in aliam cauſam quam nec ſoluit punitur de culpa & temeritate leuiter conſi 9.nu12. fol.12
ſcriptura falſa quæ iuuatur primordio ueritatis præſumitur errore ſcripta.conſi. 9. nu.21. fol.15
ſcriptura teſtantis non animo faciendi teſtamentum ſed ipſum præparandi non ualet ut teſtamentum conſil.39. numero.18. fol.46.
ſcientia præſumitur ex fama publica.conſi.45.nu.14. fol.53
ſententia ſub conditione de futuro intrinſeca non ualet etiam de iure communi & quid ſub conditione extrinſeca conſi.5. numero 13.& 44. fol.3.& 4.
ſententia nulla lata poſt relationem arbitrorum nullum ius dat partibus conſi.1.nu.25. fol.4
ſententia lata poſt finitum tempus inſtantie eſt nulla & quando conſi.1.numero.26.& 55. fol.4
ſententia nulla non poteſt annullari uel ſuſpendi per appellationem conſi.1.nu.30. fol.4
ſententia a qua appellatum fuit infra tempus debitum ualet ad hoc ut iudex ſuper eius nullitate pronunciet conſil.1. numero.31. fol.4
ſententia ā qua non fuit appellatum infra tempus debitum ſi eſt conditionalis ea qua non apparet an quis fuerit condemnatus uel abſolutus non ualet.conſi.1.nu.32.& 33. fol.4
ſententia qua poteſt ferri ſub conditione qua ſi. ſit, interloquutoria uel diffinitiua; & ſub qua conditione poſſit ferri conditione de præterito de præſenti uel de futuro.conſi. 1.numero.45. fol.4.
ſententia lata ſub conditione extranea ualet conſi.5. num.46. fol 4.
ſententia lata ſub conditione falſa eſt nulla conſi.1.numero.47. fol.4.
ſentēcia lata ſub cōdōne impoſſibili eſt nulla con.1.nu.48.fol.4
ſententia lata ſub conditione eſt nulla quando trahit ſecū exequutionem.conſi.1.nu.48. fol.4
ſententia quam ſtatutum non admittit non eſt ſequenda con.1. numero.54. fol.5
ſententiæ arbitri ſtādum eſt niſi interueniat dolus partis con.19. numero.53. fol.22
ſententia in dubio intelligitur diffinitiua conſi.20.nu.29.fol.24
ſententia quæ meretur exequutionem in loco iuriſdictionis iudicis ubique meretur exequutionem ad requiſitionem iudicis qui tulit.conſi.32.nu.1. fol.37
ſententia iudicum uenetorum cenſetur ſententia domini uene ti conſil.32.nu.3. fol.37
ſententia afficit perſonas condemnatorum abſentium con.32. numero.10. fol.38
ſententia ſtatuti non afficit abſentes ipſo iure ſecus ſententia iudicis conſi.32.nu.11. fol.38
ſententia lata ſecundum conſuetudines uenetorum fugitur ad ctoritate iuris communis conſi.32.nu.15. fol.38
ſententia uenetorum explicita non committuntur iuri communi ſed implicite conſi.32.nu.17. fol.38
ſententia lata ex contumacia debet exequi & reputari pro iuſta conſi.32.nu.18. fol.38
ſententia lata cōtra formā traditam à ſtatuto non ualet con.34. numero 1. fol 38
ſententia diffinitiua debet imponere finem liti conſi.34.num.2. fol.39
ſententia dicitur lata cum præcipitatione & cauſa non cognita ſi iudex omnia acta non fuerit percunctatus conſi.34.num.6. fol.39.
ſententia ſub conditione ſi ex actis conſtat an ualeat cum diſtinctionibus conſi.34.nu.36. fol.40
ſententia ſub conditione ualet & habet effectum cum conditio eſt adimpleta conſi.34.nu.37. fol.40
ſententia lata cum curatore bonis dato in qua fuerunt citati emptores bonarum eis præiudicat conſi.40.nu.4. fol.47
ſine actione nemo experitur conſi. 11.nu.17. fol.14
ſimplex liberatio gratuita de æquitate nō tollit actionē con.13. numero 57. fol.17
ſimplex cōfeſſio non præiudicat tertio conſi.13.nu.58 fol.17
ſimulatio actus ex cōiecturis uidelicet ex perſona dilecta ex electione & amore quo quis proſequitur aliquem, colligitur conſi.13.nu.72.73 & 74. fol.17
ſimplex ſolutio non operatur pactum ſuccedendi in iure cōmunis conſi.15.nu.2. fol.18
ſimplex exequutor non cognoſcit de nullitate conſil.32.nu.28. fol.38.
ſimulatio contractus præſumitur ex circumſtantijs ipſius & contrahentium qualitate. conſi.50.nu.13. fol.55
ſimulatio contractus præſumitur quando uenditor retinet poſſeſſionem conſi.50.nu.12. fol.55
ſolutio facta ſine cauſa poteſt repeti actione in debiti conſil.1. numero.34. fol.4
ſolutio facta pro reſto ſi reuera nō eſt pro reſto illa qualitas pro reſto non operatur.conſi.1.nu.35. fol.4
ſolemnitas ſublata per ſtatutū ſi non interuenit non nocet cō.13. numero 1. fol.15
ſolemnitas requiſita a ſtatuto loci quo acta celebrantur debet adhiberi etiam cum actibus in forenſibus conſil.13. num.25. fol.16.
ſolennitas quæ non requiritur a principio quandocunque poteſt adhiberi conſi.13.nu.30. fol.16
ſolutio non ſpontanea requirit reſiſtentiam, maximè quando ineſt legitima cauſa reſiſtendi conſi.13.numero 65.& 66.17.
ſoluens alteri quam creditori tunc liberabitur quando non ſponte ſoluit ſed iuſſu ſuperioris conſi 13.nu.69. fo.17
ſolutio facta in alia forma quam continet mandatum non dicitur facta uirtute mandati conſi.13.nu.71. fol.17
ſolutio facta camerario recipienti pro communi operatur ſucceſſionem in bonis communis conſi.15.nu.3. fol.18
ſolutio uera liberat ab omni obligatione conſil.14.numero.6. fol.19.
ſola aditio hæreditatis præiudicat conſi.28.nu.20. fol.34
ſola exiſtentia ſui hæredis confirmat dationem tutelæ conſi.31. numero.5. fol.36
ſpoliatio probata non intelligitur probare qualitates requiſite conſi.38.nu.4. fol.38
ſtatutum recipit limitationem ab alio ſtatuto ultimo loco facto conſi.1.nu.23. fol.5
ſtatutum dans formam ſeruandam in ſententijs omnia alia ſtatuta loquentia de ſententijs ab illo recipiunt determinationē conſi.1.numero.4. fol.3
ſtatutum dictans quod iudex debeat ſequi conſilium ſapientis debet ſane intelligi niſi conſilium contineat manifeſtum iuris errorem conſi.1.nu.6. fol.3
ſtatutum committens cauſam arbitrio ſapientis intelligitur facti poteſtatē commiſiſſe non iuris ut poſſit ſtatuta tollere conſi.1.numero.10.& 53. fol.3.& 4
ſtatutum diſponens quod ſententia ſub conditione non ualeat non deuiat à iure communi conſi.1.nu.15. fol.3
ſtatutū quod ſentētias ſub quacūque conditione non ualere derogat iuri communi cum de iure communi diſtinguatur con.1. nu.16. fol.3
ſtatutum primum per ultimum non corrigitur ſed determinatur & reſtringitur con.1.numero.18. fol.3
ſtatutum potius reſtringit poteſtatem conſultoris quam concedat conſultorem poſſe tollere ſtatutum conſi.1.nu.19. fol.3

ſtatutum

ſtatutum quod ſentencia debeat proferri cum conſilio ſapientis iudex debet habere conſilium, & ſequi & quid ſi conſiliũ fuerit iniquum. conſi. 1. nu. 40. fol 4
ſtatutum diſponens quod iudex teneatur ſententiam pronunciare cum conſilio de conſilio uel ſecundum conſilium, quid diſferant. conſi. 1. num. 43. fol. 4
ſtatutum quod banniti non audiantur poſt terminum banni, excludit bannitum ad allegãdum ſibi licuiſſe cõmittere delictũ, item quã dicit quod habeantur pro confeſsis. conſ. 1. nu. 11. f. 7
ſtatutum excludens bannitum, & quod habeatur pro confeſſo quomodo intelligatur. conſi. 3. nu. 13. fol. 7
ſtatutum permittens bannitum poſſe impune occidi nõ permittit ipſum depredari, & ratio & quomodo intelligatur. cõſil. 3. nu. 36. & 37. fol. 7
ſtatuta reducuntur ad intellectum iuris communis. conſi. 45. nume. 5. fol. 8
ſtatutum quod nuncio credatur debet intelligi ut concurdet cũ iure communi. conſi 5. nu. 12. fol. 8
ſtatutũ qđ loquitur de probatione fienda per quatuor teſtes intelligitur quando non extat inſtrumentum. cõſi. 7. nu. 1. fol. 10
ſtatutum porrigitur ad negocia prius confecta. conſi. 13. nu. 2. 3. & 76. fol. 15. & 17
ſtatutum quod tendit ad tollendum exceptiones debet intelligi cum diſtinctione. conſi. 13. nu. 45. & 6. fol. 15
ſtatutum mandans quod ſtetur inſtrumento ſuper eo quod principaliter continetur, neceſſario uidetur uelle aliud requiſitum de quo notarius facit mentionem. conſi. 13. nu. 20. fo. 16
ſtatutum requirens intereſſentiam ſecundi notarii cuius ſubſcriptio deficit in inſtrumento de cuius intereſſentia ſtatur notario id aſſerenti. conſil. 13. nu. 21. fol. 16
ſtatutũ mandans quod credatur imbreuiaturis nõ intendit quod producantur imbreuiaturæ ipſæ. conſi. 13 nu. 22. fol. 16
ſtatutum quod non poteſt prodeſſe debet obeſſe ex eadem ratione. conſi. 13. nu. 13. fol. 16
ſtatutum ſicut afficit perſonas ratione originis ita & actus celebratos in loco ſtatuentium. conſi. 13. nume. 24. fol. 16
ſtatutum afficit inſtrumenta notariorum loci in quo celebrantur nec diſtinguit ad cuius inſtãtiã celebrẽtur. cõſ. 13. nu. 17. f. 16
ſtatuti uerba quod actus ualeat poſſunt ſtare propriè, & impropriè. conſi. 13. nu. 31. fol. 16
ſtatuti uerba quod actus non ualeant ipſo iure important quod ẽt parte nõ opponẽte iudex poſſit de facto ſupplere. conſi. 13. nu. 32. fol. 16
ſtatutum quod debitor ſciẽs ſe debitorem præſcribat non ualet. conſi. 13. nu. 40. fol. 16
ſtatutum quod non ſufficit ad liberationem ſaltim operatus ad inchoandam præſcriptionem. conſi. 13. nu. 41. fol. 17
ſtatutum diſponens quod extantibus maſculis uſque ad certum gradum excludit natiem. conſi. 17. nu. 3. fol. 20
ſtatutum quod maleſidei poſſeſſor præſcribat non ualet. conſilio 17. numero 16. fol. 20
ſtatutum loquens de fratribus an comprehendat legitimos tantum. conſi. 19 nu. 6. & 7. fol. 21
ſtatutum prohibens matrimonium inter fratres comprehendit etiam fratrem naturalem tantum. conſil. 19. nu. 8. fol. 21
ſtatutum puniens delictum inter conſanguineos comprehendit etiam illegitimos. conſi. 19. nu. 9. fol. 21
ſtatutum mandans reuerentiam deberi à filio patri comprehendit etiam filium naturalem. conſil. 19. numero 10. fol. 21
ſtatutum puniens filium propter patris delictum comprehendit filium naturalem. conſi. 19. nu. 11. fol. 21
ſtatutum priuans filium propter ipſius delictum comprehendit filium naturalem. conſi. 19. nu. 12. fol. 21
ſtatutum priuans filium non comprehẽdit illegitimum ubi tractatur de damno tertii. conſi. 19. nu. 13. fol. 21
ſtatutum concedens commodum filio non comprehendit filiũ illegitimum. conſi. 19. nu. 14. & 15. fol. 21
ſtatutum de compromiſſo faciendo eſt contrarium iuri communi. conſi. 19. nu. 21. fol. 21
ſtatutum contrarium iuri communi debet reſtringi. conſi. 19. nume. 22. fol. 21
ſtatutum loquens de filio intelligitur de legitimo. conſi. 19. nume. 25. fol. 21
ſtatutum loquens de fratre non intelligitur de fratre ſecundum quid. conſi. 19. nu. 57. fol. 21
ſtatutum quod ſtatuta intelligantur groſſo modo non tollit iuridicam interpretationem. conſi. 19. num. 58. fol. 21
ſtatutum quod claudit uiam appellandi etiam quod ſummæ lædant enormiter non poteſt peti reductio ad arbitrium boni uiri ab eo. conſi. 19. nu. 51. fol. 22
ſtatutum continens apertam iniquitatem non ualet. conſi. 19. nume 52. fol. 22
ſtatutum quod tollit appellationem non tollit recurſum ſupplicationem & querelam. conſi. 19. nu. 75. fol. 23.
ſtatutum loquens de fratre intelligitur tantum primi gradus conſi. 19. nu 69. fol. 23
ſtatutum quod reicit exceptiones poſt decem dies quomodo intelligatur. conſi. 20. nu. 4. fol. 23
ſtatutum excludens patruum non comprehendit patruum magnum. conſi 22. nu. 3. fol. 27. & nu. 14. fol. 28
ſtatutum excludens filium à ſuccedendo comprehendit collaterales & non patruum. conſi. 22 nu. 8. fol. 27
ſtatutum quod filia fœmina ſit cõtenta eo quod ſibi relinquetur intelligitur extante maſculo. conſi. 22. nu. 10. fol. 28
ſtatuti uerba quod filia fœmina ſit contenta intelligitur quoad quantitatem non quo ad modum & conditionem. conſi. 22. nu. 11. fol. 28
ſtatuto ſtante quod filia dotata extante maſculo nõ ſuccedat ſed dit caſum dubium. conſi. 24. nu. 5. fol. 30
ſtatutum non poteſt tollere legitimam ſed eam poteſt minuere. conſi. 25. nu. 8. fol. 30
ſtatutum quod filia non ſuccedat per ſolam exiſtentiam maſculorum eſt excluſa. conſi. 25. nu. 9. fol. 30
ſtatutum quod filia dotata non ſuccedat ſtantibus maſculis quæ requirantur ad hoc ut locũ habeat. conſi. 25. nu. 10. fol. 30
ſtatutũ poteſt legitimã in totum auferre. conſi. 25. nu. 15. fol. 30
ſtatuto non diſponente expreſſe ꝙ filia dicatur dotata cui dos fuit aſsignata non dicitur dotata. conſi. 25. nu. 23. fol 30
ſtante ſtatuto ꝙ filia non ſuccedat per exiſtentiam maſculi eſt excluſa abſque aliqua dotatione. conſi. 25. nu. 26. fol. 30
ſtatutum quod tutores præſtent auctoritatem pupillo adeunti hæreditatem quid importet. conſi. 30 nu. 2. fol. 36
ſtatuta de inſtrumentis mittendis exequtioni fundantur ſuper neceſſitate reſultante ex inſpectione inſtrumenti. conſi. 31. nume. 2. fol. 36
ſtatutũ quod loquitur de cauſis ordinariis differt à ſtatuto quod loquitur de cauſis in quibus non ordinarie proceditur. conſi. 34. nu. 23. fol. 39
ſtatuti uerbo ceſſante ceſſat eius diſpoſitio. conſi. 34. nu. 29. f. 39
ſtatutum de compromiſſo ſi ſunt affines non refert ſuper quo quæſtio ſit. conſi. 35. nu. 1. fol. 40
ſtatutum quod dentur confidati non arctat ut dentur tot inter quos ſint aliqui nominati per alteram partẽ. cõſi. 35. nu. 8. f. 40
ſtatutum ꝙ altera tantum pars poſſit eligere arbitros requirit citationem alterius partis. conſi. 35. nu. 29. fol. 41.
ſtante ſtatuto quod propinquus poſsit rem uenditã euocare emptor pro eodem pretio tenetur reuendere una cum incremento ex alluuione ad rem emptam. conſi. 36. nu. 3. fol. 41
ſtatutum excludit attinentes defuncto ex latere matris. conſi. 38. nu. 4. fol. 45
ſtatutum poteſt derogare iuri communi. conſi. 38. nu. 3. fol. 45
ſtatutum debet aliquid operari. conſi. 38. nu. 5. fol. 45
ſtatutum excludens filiam à ſucceſſione intelligitur de bonis dotantis. conſi. 38. nu. 15. fol. 45
ſtatutum de ſoluenda gabella pro qualibet re de qua fuerit contractus celebratus non habet locũ in contractu rei in æſtimabili. conſi. 43. nu. 16. fol. 50
ſtatutum quod inſtrumenta regiſtrentur comprehẽdit inſtrumentum legitimationis. conſi. 43. nu. 1. fol. 49
ſtatutum debet interpretari negatiuè prolatũ ut abſurditas euitetur. conſi. 43. nu. 2. fol. 49
ſtatutum tendens ad annullationem inſtrumentorum dicitur odioſum. conſilio 43. nu. 5. fol. 49
ſtatutum quod de qualibet percuſsio fiat pax & diminuatur quarta pœnæ excepta percuſſione quatrelli cum ſanguine cõprehendit percuſionem cum conſanguine facta cum baculo. conſi. 43. nu. 14. fol. 50
ſtatutum ꝙ tollit ius non ualenti agere eſt iniquum. conſilio 47. nume. 5. fol. 54
ſtatutum ſeculare non præiudicat eccleſiæ & quomodo intelligatur. conſi. 47. nu. 7. & 8. fol. 54
ſtatutum quod alimenta debeantur uiduis habet magnam æquitatem. conſi. 55. nu. 3. fol. 56
ſtatutum quod extantibus maſculis fœmina non ſuccedat eſt introductum contemplatione maſculorum & in odium lineæ fœmininæ. conſi. 54. nu. 22. fol. 57
ſtuprum cum honeſta non eſt puniibile. conſi. 19. nu. 3. fol. 21
ſubiecta talia ſunt qualia prædicata demonſtrant. conſi. 2. nu. 18. fol. 5.
ſubſtantialia non interueniſſe, & minus legitimè interueniſſe

pari

paria ſunt.conſi.5.nu.8. fol.8
ſubſtantiale ſi omittatur uitiat actum tanquam in ordinate factū conſi.5.nu.5. fol.8
ſubſtantialis omiſsio uitiat actum.conſi.5.nu.9. fol.8
ſubſtantialis omiſsio actus quando uitiet. conſi.5.nu.10. fol.9
ſubſcriptio idem operatur quod ſcriptio ipſa.conſi.12.nume.16 fol.15.
ſubſcriptio generalis quādo inſtrumentum continet aliqua pro ſe,aliqua cōtra non nocet ſubſcribenti.conſ.13.nu.12. fol.15
ſubſtantia contractus non conſiſtit in inſtrumento quia poteſt probari per teſtes.conſi.13 nu.28. fol.16
ſubſcribens uel ſigillans inſtrumentum præſumitur ſcire conté ta in eo.conſi.12.nu.10. fol.14
ſubſequens confeſſio nō ſufficit ad ualidandum præceptum.conſi.31.nu.5. fol.36.
ſubſtitutus poſt lapſum anni non admittitur ad probādum impedimentū quare non petiit tutelam & ratio.conſi.33.nu.3. fol.38.
ſubſtitutus non impeditus qui non fecit ſibi decerni tutelam poſt lapſum quinquaginta dierum admittit commodum ſubſtitutionis.conſi.33.nu.2. fol.38
ſubſtitutio pupillaris expirat poſt pupillarem ætatem. conſi.17.nume.2. fol.19
ſubſtitutio per uerbum commune facta in pupillari ætate dicitur pupillaris non obſtante fauore matris.conſi.26. nume.1. fol.31.
ſubſtitutio facta per uerba directa non tamen ciuilia,idem eſt quod ſi facta eſſet per uerba communia.conſi.26.nu.2. fol.31
ſubſtitutio facta per uerbum commune, etiam exiſtente matre in medio ualet iure directo.conſi.26.nu.3. fol.31
ſubſtitutio fidei cōmiſſaria differt a directa quia detrahitur trebilianica ſecus de directa.conſi.26.nu.4.& 5. fol.31
ſubſtitutio pupillaris per uerba omnia bona mea continet etiam bona pupilli.conſi.26.nu.6. fol.31
ſubſtitutio facta per hæc uerba omnia bona mea contrariatur naturæ directe pupillaris.conſi.26.nu.7.& 8. fol.31
ſubſtitutio per hæc uerba omnia bona mea in dubio dicitur fideicommiſſaria.conſi.26.nu.9. fol.31
ſubſtitutio facta per uerbum cōmune importat illam,quæ ex ſequentibus uerbis declaratur.conſi.26.nu.11. fol.31
ſubſtitutio facta per uerba clara & directa non alteratur ex ſequentibus uerbis.conſi.27.nu.13. fol.32
ſubſtitutio compendioſa in bonis teſtatoris tantum per uerba cōmunia matre exiſtente in medio omni tempore erit fideicōmiſſaria.conſi.26.nu.19. fol.32
ſubſtitutiones iudicantur ex mente teſtatoris.conſi.26.num.31. fol.32.
ſucceſsio non defertur filiæ in uita patris.conſi.54.nu.4. fol.57
ſucceſsio ab inteſtato defertur habenti primum locum tempore mortis.conſi.54 nu.10. fol.57
ſucceſsio non delata primo gradu propter inhabilitatem defertur ſecundo gradu habili.conſi.54.nu.17. fol.57
ſupplementum legitimæ eſt quaſi debitum & debet præferri quādo hæreditas eſt ſoluenda & ſimiliter legatariis.conſi.27. nume.10. fol.33
ſurdus & mutus ſine ſeruo non poſſunt dotem ſtipulari. con.14. nume.14. fol.18
ſucceſſori ſingulari regulariter non quæritur actio. conſi.45.nume.22. fol.53
ſucceſſori ſingulari quæritur exceptio.conſi.45.nu.23. fol.53

T

Tacita hypoteca non eſt deterioris conditionis quam expreſſa. conſilio 37. nume.18. fol.43
taciti & expreſſum regulariter idem ualent.conſi. 37.nu.30. fo.
temp decennij ad appellādum à ſententia ſub conditione currit momento ad momentū.conſi.1.num. 51. fol.5
temp anni & diei ad petendum inueſtituram feudi ſucceſſoribus ſtatutum,non currit iuſtè impeditis.conſ.44.nu.19. fo.51
tempo præfixum per ſtatutum iudici,poſt ipſum non poteſt pronunciare.conſi.34.nu.7. fo.39
termino ſtatuto terminato ad cauſas finiendas elapſo finita eſt iuriſdictio delegatorum. conſi.34.nu.13. fol.39
terminum iuris iudex non poteſt abreuiare. conſi.20.nu.21. f.24
terminus dicitur præceſsiſſe dum in dubium reuocatur conſilio 20.nu.18. fo.24
teſtator ſubſtituendo in bonis ſuis tantum, per uerbum commune cenſetur facere fideicommiſſariam. conſ.26. num.13.& 14 fol.31.& 32.
teſtator ſubſtituendo directè in bonis ſuis tantum non facit ſi perſonæ conuenit quominus ſit pupillaris.cōſ.26.nu.15. f.31
teſtator poteſt hæredem grauare uſque ad dodrantem deducto ære alieno.conſil.27.nu.14. fo.33
teſtator poteſt legare rem hæredis etiam ſi teſtator ignorabat. conſi.28.nu.11. fol.34
teſtator habet iuſtam cauſam credendi rem eſſe ſuam quia ſemel fuit patris ſui. conſi.28.nu.16. fol.34
teſtator qui reliquit pro una cauſa quæ eo uiuente fuit adimpleta & non mutauit teſtamentum cenſetur cum eodem teſtamento uoluiſſe decedere.conſ.51.nu.5.& 6. fol.56
teſtamentum ex præteritione eſt nullum etiam quod à filio non dicatur nullum.conſi.18.nu.5. fol.20
teſtes de auditu non ſufficiunt ad condemnationem . conſil. 21. nu.13. fol.26
teſtes ſingulares propter generalitatem uerborum cenſentur concordare.conſi.21.nu.39.40.& 41. fol.26
teſtibus iuratis eſt credendum.conſi.13.nu.61. fol.17
teſtis debet facere mentionem in ſua ſubſcriptione qualiter fuit rogatus & interfuit. conſ.13.nu.19. fo.15
teſtis deponens de uenditione, & non de pretio non probat.cōſil.7.nu.15. fol.11
titulus emptionis ſolus non facit acquiſitionem dominii.conſ.7. num.5. fol.21
titulus proueniens ex errore iuris non prodeſt ad præſcribendum.conſi.12.nu.17. fol.20
tutores poſſunt adire hæreditatem pupillo delatam.conſi.26.nume.21. fol.32.& conſ.30.nu.1. fol.36
tutores ex forma ſtatuti ſicut poſſunt adminiſtrare,ita actum facere ex quo inducitur imitatio.conſi.30.nu.4. fo.36
tutor cōfirmatus poteſt adire hæreditatem paternam ſicut alteram aliunde prouenientem.conſi.30.nu.7. fol.36

V

VBi dolus non adeſt ceſſat pœna.conſi.1.nu.24. fol.4
uenditio iuſto pretio facta non reuocatur. conſi.45.numero 8. fol.52
uerba legis uel ſtatuti ubi deficiunt deficit lex uel ſtatutum.conſil.43.nu.6. fol.49
uerbū dum taxat importat quod nō intendit diminuere.cōſi.34. nu.18. fol.39
uerba omnia bona mea in inſtitutione uel ſubſtitutione important prohibitionem falcidiæ.conſi.26. nume. 16. fol.32
uerba dubia ex adiunctis declarantur & limitantur. conſi.26.nume.28. fol.32
uerba teſtatoris referuntur ad legata quæ in facto cōſiſtunt. conſi.24.nu.2. fol.29
uerba debent intelligi in potiori ſignificatu, conſi. 24.nume.14 fol.29.
uerba quæ poſſunt intelligi ſimpliciter,& ſecundum quid in dubio intelliguntur ſimpliciter.conſi.24.nu.15. fol.29
uerba in contractibus intelliguntur contra proferentem . conſi. 24.nu.19. fol.29
uerba illa pro dote in legato faciunt admonitionem . conſi.25. nu.3. fol.30
uerbalis productio non ſufficit.conſil. 15. nume. 6. fol.18
uerbum prolatum a lege municipali eſt ſtrictè intelligendum, conſi 19.nu.10. fol.21
uerbum ſemel poſitū poteſt poni propriè & impropriè prout refertur ad diuerſa.conſilio 13.nume.33. fol.16
uerba contrahentium debent intelligi ſecundum ueriſimile ſecundum quod plerunque fieri ſolet.conſi.6.num.18. fol.10
uerba non debent extendi ut operentur contra rationem ſubiectæ materiæ.conſ.2.nu.9.& 14. fol.5
uerba quæ referuntur ad compromittentem non extenduntur ad hæredes. conſilio 2. numero 12. fol.5
uerba debent reſtringi ad caſus poſſibiles.cōſil.2.nu.13. fo.5
uerba generalia per præcedentia ſpecialia reſtringuntur. cōſi.2. nu.19. fol.5
uerba generalia in compromiſſo reſtringuntur ad caſus qui ex præcedentibus colligitur.conſi.2.nu.20. fol.5
ueritas eius quod multipliciter intelligi poteſt ignoratur. conſil.31.nu.13. fo.37
ueritas patens adminicula non deſiderat.conſi.13.nu.52. fo.17
uigilantibus & non dormientibus iura ſubueniunt. conſi.2.nume.26. fol.6
uiro non uergente ad inopiam propter inopiam correi mulier agere non poteſt ad dotem, & an requiratur quod omnes uergant ad inopiam.conſi.6.nu.21.& 22. fol.10
uni teſti non creditur etiam de geſtis coram ſe iudicialiter.conſil.13.nu.62. fol.17
una iuriſdictio debet alteri ſuffragari.conſi.32.nu.7. fol.37

uoluntas

uoluntas ultima ambulatoria eſt uſque ad mortem etiam ad piũ uſum. conſi. 36. nu. 2. &c. 3. fol. 34
uniuerſalis ſucceſsio non conſiſti in bonis maternis. conſi. 38. numero 7. fol. 45
uſuſfructus capitis diminutione expirat. conſi. 2 nu. 5. fol. 5
uſuſfructus extinquitur morte ita etiam ſpes conſequendi uſumfructum. conſi. 2. nu. 4. fol. 5
uſus loquendi attenditur in interpretatione ſtatutorum quando non eſt contrarius interpretationi legali. conſi. 19. nume. 23. fol. 21.
uſuſfructus extinquitur per acquiſitionem proprietatis iure conſolidationis. conſi. 36. nu. 1. fol. 41
uſuſfructus extinctus non reuiuiſcit per reſolutionem proprietatis. conſi. 36. nu. 2. fol. 41
uſuſfructus forma extinquitur per acquiſitionem proprietatis non tamen ſubſtantia. conſi. 36. nu. 6. fol. 41
uſuſfructus formalis efficitur cauſalis extincta forma. conſi. 36. nu. 7. fol. 41
uſuſfructus cauſalis non habitus ex cauſa emptionis iniquum eſt quod reuendatur cum fundo empto ſtante ſtatuto quod propinquus poſſit rem emptam aduocare. conſi. 36. nume. 11. fol. 42.
uſuſfructus conſolidatus cum proprietate quando acquirens ſciuit poſſe aduocari proprietatem non retinet uſumfructum. conſi. 36. nu. 13. fol. 42
uſuſfructus conſolidatus cum proprietate per delictum non retinetur in caſu aduocationis proprietatis. cõſi. 36. nu. 12. f. 42
uſuſfructus cauſalis creatur à præcedenti natura uſuſfructus qui de forma conuerſum fuit in materiam. conſi. 36. nu. 16. fol. 42
uſuſfructus tranſit cum proprietate quãdo uſuſfructus ſibi proſpicere non poteſt. conſi. 36. nu. 19. fol. 42
uſuſfructus ad miſſus ex errore datur repetitio ex lege. conſi. 36. numero 20. fol. 42
uſurarum continuatio poſt teſtamentum facit ipſum inualidũ. conſi. 38. nu. 14. fol. 46
uſurarius qui conſtituit ſe precario nomine poſsidere pro illis à quibus uſuras extorſit non dicitur per hoc idoneæ cauere. cõſi. 37. nu. 9. fol. 46
uterinus præfertur conſanguineo in bonis maternis. conſi. 38. nume. 16. fol. 45
uxor præfertur creditoribus mariti quo ad dotem. conſi. 37. nume. 1 & 3. fol. 43
uxor eſt magis priuilegiata in dote quam maritus in donatione propter nuptias. conſi. 37. nu. 6. fol. 43
uxor non incurrit in famiam ſi nõ portat habitum uiduale poſt mortem mariti. conſi. 52. nume. 1. fol. 56
uxor de iure canonico non currit infamiam ſe nubendo infra annum luctus. conſi. 52. numero 2. fol. 56
uxori uiduæ debentur ab hæredibus mariti panni uiduales decentes, & quando conſi. 52. nu. 3. & 6. fol. 56
uxor habet tacitam hypotecam pro alimentis ſicut pro dote in bonis mariti. conſi. 53. nu. 1. fol. 56

INDEX CONSILIORVM PAVLI CASTRENSIS,
VOLVMINIS TERTII.

AD id de quo quæritur reſpondeo. conſi. 8
ad primum reſpondetur, quod ſi dictus litigans. 35
ad primum reſpondetur, quod pro augmento dotis. 40
an bona mariti ſint tacitè. 53
Circa primum quæſitum facit dubium. 28
De caſu præſenti. 12
dictum teſtamentum ſine dubio. 18
dubium facit quia Bart. 43
dubium eſt an hæres teneatur facere uxori. 52
Hæreditas dictę puellę. 7
Iacobus habens domum ſuam. 48
in cauſa Aegidii Laici. 4
in cauſa quæ uertitur coram. 19
in cauſa quæ uertitur in curia. 23
in facto iſto poſt longam præ meditationem. 20
iſtud conſilium fundatur in duobus. 42
Obiectis qui nouiter ſiunt contra. 41
Ponitur in facto quod quædam teſtatrix. 55
poſito caſu ut ſupra eo excepto. 45
præfatum teſtamentum in ſcriptis. 58
primo uidendum eſt an generalibus. 24
pro clariori examinatione iſtius negocii. 8
proponitur in facto quod quidam Franciſcus. 14
Quamquam multa copioſe ſcripta. 37
quædam filia renunciauit ſucceſſioni. 54
quæritur uiſo dicto inſtrumento. 6
quæritur primo utrum hæres qui non confecit inuentariũ. 11
quod dicta ſubſtitutio fuerit directa. 26
quod iſtud feudum pertineat ad filios. 11
quod dictum præceptum ueniat reuocandum. 3
quoniam caſus infraſcriptus ſuper quo. 4
Res iſta modicam dubitationem mihi habere. 3
Si dictus Petrus qui dicitur refutaſſe. 4
ſi dicta ſententia eſt talis quæ mereatur exequtionem. 3
ſuper eo quod quæritur an dominus Ioſeph. 2
ſuper primo quæſito uidetur dicendum.
ſuper primo quęſito uidi facere.
ſuper primo quæſito quod dicta citatio fuerit nulla. 1
Titius teſtatus eſt reliquit poſt mortem. 7
titius in quoda domo ſua per tantum tempus. 9
titius habens filium ex primo matrimonio. 6
Videtur per prædicta quod non ſit probatum. 9
uidendum eſt primo poſito quod dictus titius. 9
uidetur dicendum breuiter debere pro nunciari. 22
uidetur dicendum dictam dominam teneri. 36
uiſa quadam diſpenſatione Papali. 16
uiſis & Ponderatis omnibus ſupradictis. 34
uiſis his quæ ſuperius narrantur. 25
uiſis actis & actitatis in curia poteſtatis. 15
uiſis omnibus inſtrumentis notum eſt. 27
uiſis & ponderatis omnibus ſupra dictis. 30
uiſo puncto primo loco firmato. 7
uiſo ſtatuto ciuitatis caſtelli ſub rubrica. 39
uiſo proceſſu & inquiſitione formata. 22

FINIS.